APARATUL LUI URIEL

ORIGINILE ANTICE ALE ȘTIINȚEI

CHRISTOPHER KNIGHT
& ROBERT LOMAS

APARATUL LUI URIEL

Originile antice ale ştiinţei

Christopher Knight şi-a completat educaţia cu o diplomă în publicitate şi desen grafic. A manifestat întotdeauna un interes puternic pentru comportamentul social şi sistemele de cunoaştere, iar timp de mai mulţi ani a fost un psiholog implicat în planificarea de noi produse şi în comercializarea lor. El este preşedintele unei companii de marketing şi publicitate.

Robert Lomas a obţinut o diplomă de merite deosebite în inginerie electrică, înainte de a i se decerna titlul de Doctor în Fizică pentru cercetările în domeniul fizicii stării solide şi a structurilor cristaline. Ulterior, s-a ocupat de sistemele de arme electronice şi a avut întotdeauna un interes deosebit faţă de astronomia observaţională şi istoria ştiinţei. În prezent, ţine un curs despre sisteme de informare la Centrul Universitar de Managament Bradford.

De aceiaşi autori

Secretul lui Hiram

APARATUL LUI URIEL

ORIGINILE ANTICE ALE ŞTIINŢEI

Christopher Knight şi Robert Lomas

Pentru informaţii suplimentare
consultaţi website-ul nostru:
www.knight-lomas.com

Editrura Aquila '93
Oradea

Copyright © 2001 Christopher Knight & Robert Lomas 1996

Titlul în original:
Uriel's Machine

de:
Christopher Knight şi Robert Lomas

© 2002 Editura Aquila '93
Romanian edition and translation

Toate drepturile pentru ediţia în limba română
sunt rezervate Editurii Aquila '93.

Nici o parte a acestei lucrări nu poate
fi reprodusă în mod electronic, mecanic,
prin fotocopiere sau prin orice alt mod,
fără acordul scris, dat în prealabil
de Editura Aquila '93.

ISBN 973-8250-17-X

Traducător: *Anca Gavrilă*
Consultant ştiinţific: *Lucian Nistor*
Lectori literari: *Sanda Ilieş*
Brigitta Pop
Director editorial: *Cristina Voiţiu*

Dedicată memoriei a
doi mari arheologi:

Domnului profesor Alexander Thom,
a cărui analiză răbdătoare a dovedit existența
yardului megalitic.

Domnului profesor Michael O'Kelly,
care a redat viață Newgrange-ului,
cea dintâi minune a lumii.

LISTA FIGURILOR

pag. 58	Figura 1	Cele şapte puncte de impact ale cometei din 7640 î.Hr., după Tollmann.
pag. 59	Figura 2	Impulsul de carbon radioactiv în înregistrarea dendocronologică de 9.500 ani B.P.
pag. 61	Figura 3	Punctele maxime ale concentraţiei de acid nitric aşa cum apar în mostrele de gheaţă, cu un vârf maxim în 7640 î.Hr.
pag. 75	Figura 4	Cum ar fi putut ajunge arca lui Noe la muntele Ararat.
pag. 77	Figura 5	Tablou masonic reprezentând cometa, Venus, curcubeul şi motive din peşteri.
pag. 79	Figura 6	Desen medieval al unei comete.
pag. 100	Figura 7	Hieroglife egiptene care cuprind steaua cu cinci colţuri pentru a demonstra cunoaşterea.
pag. 102	Figura 8	Felul în care Venus prinde contur pe forma unui trandafir. Centrul trandafirului reprezintă Soarele.
pag. 111	Figura 9	Rutele migratoare sugerate pentru colonizarea Americii din Europa şi Asia.
pag. 114	Figura 10	Traseul terestru spre America, după Fred Olsen.
pag. 151	Figura 11	Enoh descrie durata zilei la solstiţiu ca având 16 ore. Graficul arată că această afirmaţie este adevărată la latitudinea Stonehenge-ului.
pag. 158	Figura 12	Distribuţia unora dintre cele mai importante observatoare megalitice.
pag. 161	Figura 13	Cum se aliniază răsăriturile şi apusurile la latitudinea Stonehenge-ului.
pag. 168	Figura 14	Planul de la Skara Brae, prin amabilitatea Historic Scotland.
pag. 173	Figura 15	Inscripţia de pe marginea patului de la Skara Brae.
pag. 173	Figura 16	Motiv Skara Brae.
pag. 180	Figura 17	Cum se schimbă, o dată cu latitudinea, forma de romb creată de răsărit şi de apus de-a lungul anului.

pag. 183	Figura 18	Cum afectează construcțiile punctul de vedere al observatorului.
pag. 205	Figura 19	Inscripție elamită.
pag. 208	Figura 20	Simboluri Vinca.
pag. 209	Figura 21	Cele mai importante simboluri Grooved Ware, după Brennan.
pag. 210	Figura 22	Exemple ale combinației simbolurilor Grooved Ware în motive.
pag. 215	Figura 23	Histogramă a alinierilor cercurilor de piatră, după Thom.
pag. 223	Figura 24	Folosirea unui băț transversal pentru a măsura altitudinea unei stele.
pag. 237	Figura 25	Unde cade lumina soarelui la Bryn Celli Ddlu, în zile deosebite.
pag. 239	Figura 26	Calea trasată de umbra soarelui pe parcursul unui an, după Ross.
pag. 240	Figura 27	Calea trasată de Venus în jurul cercului zodiacal.
pag. 249	Figura 28	Ferestrele şi portalurile descrise de Enoh.
pag. 250	Figura 29	Un aparat al lui Uriel complet. Stâlpii mari marchează portalurile numerotate şi stâlpii mici, ferestrele.
pag. 251	Figura 30	Cum poate fi folosit orizontul pentru a marca poziția Soarelui.
pag. 252	Figura 31	Cum se schimbă durata zilei în funcție de anotimp.
pag. 253	Figura 32	Soarele se mişcă mai repede sau mai încet de-a lungul orizontului. Acest lucru este asemănător mişcării unui pendul.
pag. 255	Figura 33	Prezentarea unui aparat al lui Uriel la latitudinea Cercului lui Brodgar.
pag. 256	Figura 34	Prezentarea unui aparat al lui Uriel la latitudinea aşezării Nabta, din sudul Egiptului.
pag. 257	Figura 35	Cum sunt calculate declinația magnetică şi ascensiunea dreaptă.
pag. 259	Figura 36	Orbita Pământului în jurul Soarelui.
pag. 261	Figura 37	Cum ajunge declimometrul orizontului să aibă o precizie deosebită.
pag. 286	Figura 38	Complexul din valea Boyne .

pag. 299	Figura 39	Traseul luminii lui Venus la Newgrange, o dată la opt ani.
pag. 300	Figura 40	Gravurile de deasupra cutiei luminoase de la Newgrange.
pag. 301	Figura 41	Crucea schimbării anului.
pag. 307	Figura 42	Motivul triplei spirale de la Newgrange, care ar putea reprezenta perioada de sarcină a femeii.
pag. 325	Figura 43	Model în formă de romb, țesut pe materialele Cherchen, după dr. E.Wayland Barber.
pag. 332	Figura 44	Omul Înalt de la Wilmington, din sudul Angliei. Această figură de 70 m înălțime ține un asherah în fiecare mână.
pag. 343	Figura 45	Calendarul şi cele mai importante puncte ale anului solar.
pag. 401	Figura 46	Crucea Celtică a Sfântului Illtud.
pag. 415	Figura 47	Alinierea astronomică a Templului lui Solomon.
pag. 416	Figura 48	Alinierea astronomică a Templului lui Solomon.
pag. 418	Figura 49	Planul astronomic al unui templu masonic.
pag. 421	Figura 50	Simbolul masonic al zodiacului între două bețe de observație.
pag. 466	Figura 51	Planul masonic stilizat al criptei lui Enoh.

MULȚUMIRI

Dlui dr. Jack Miller, pentru că ne-a îndrumat pe calea cea bună.
Dlui profesor Philip Davies, pentru valoroasele sale comentarii.
Lui Tony Batters, pentru entuziasmul său neprecupețit.
Lui Alan Buttler, pentru că ne-a împărtăşit părerile sale astronomice, speculațiile matematice şi simțul minunii.
Lui Ian Sinclair de la Niven Sinclair Study Centre şi de la Biblioteca din Noss Head Lighthouse, Caithness, pentru încurajările şi ospitalitatea sa în noaptea în care a stat cu noi şi a privit soarele de la miezul nopții cufundându-se sub orizontul nordic la Castelul St Clair Grinigo.
Dlui dr. Julian Thomas, de la Universitatea Southampton, pentru ajutorul cu privire la datarea sitului de la Bryn Celli Ddu.
Lui Alan Wilson, pentru ajutorul dat cu privire la supraviețuirea tradiției druizilor în sudul Țării Galilor.
Lui Fred Olsen, pentru că ne-a împărtăşit din cunoştințele sale despre călătoriile transatlantice.
Lui Bill Hamilton de la A M Heat, pentru că este un agent minunat.
Lui Mark Booth, Liz Rowlinson şi Hannah Black of Century, pentru îndrumarea lor profesională.
Lui Roderick Brown pentru editarea atentă.
Personalului de la Newgrange, Skara Brae şi Maes Howe, pentru amabilitate şi ajutor.
Fraților noştri masoni din Loja Ryburn, pentru spirjin şi înțelegere.
Oxford University Press, pentru că ne-au permis să reproducem diagrama dlui profesor Thom din cartea sa de reper *Megalithic Sites in Britain* (*Situri megalitice din Marea Britanie*).
The Catholic Herald, pentru recenziile ilare care ne mențin zâmbetul pe buze.

MULȚUMIRI PENTRU IMAGINI

Planul de la Skara Brae, cu permisiunea Historic Scotland.
Planșa 3, cu permisiunea Historic Scotland.
Planșele 4, 8, 10, 18 și 19, G.R.J. Lomas.
Planșa 5, cu permisiunea administratorilor de la Muzeul Național al Scoției.
Planșa 6, cu permisiunea Muzeului Inverness.
Planșa 21, copyright 1994 Jeffrey Newbury, cu permisiunea revistei *Discover*.
Alte fotografii din colecția personală a autorilor.

CUPRINS

Lista figurilor VI
Mulțumiri IX
Mulțumiri pentru imagini X
Prolog XVI

Capitolul 1 Problema preistoriei
Eşecul primului model 1
Din maimuțe 3
Mitul omului preistoric 6
Înființarea societăților de la început 11
În leagănul civilizației 16
Redatarea siturilor megalitice ale Europei 18
Puterea limbajului 20
Istoriile antice 26
Concluzie 31
Capitolul 2 Povestea antică a lui Enoh
Cine a fost Enoh? 32
Enoh în Biblie 33
Enoh mason 36
Cartea lui Enoh 38
Concluzie 43
Capitolul 3 Un Pământ vulnerabil
Vecina pe care am vizitat-o 44
Comete şi meteoriți 46
O istorie a impacturilor terestre 49
Un dezastru iminent 51
Impactul cu Pământul 54
Efectele unui impact cu marea 55
Dovada impacturilor lui Enoh 57

Nisip, sare şi scoici 62
Puterea magneților 63
Efectele pe termen lung asupra mediului înconjurător 67
Concluzie 71
Capitolul 4 Memorii antice
Relatările lui Noe despre potop 73
Mesajul curcubeului 76
Potopul lui Ghilgameş 78
Potopul descris în Manuscrisele de la Marea Moartă 83
Despre uriaşi şi animale noi 85
Enoh descrie cele şapte fragmente
de cometă care au lovit Pământul 88
Iudaismul enohian 92
Francmasoneria enohiană 96
Metronomul sistemului solar 99
Îngerul suspendat 102
Concluzie 103
Capitolul 5 Omenirea la cumpăna apelor
Valul american 105
Vechea Americă 108
O legătură japoneză? 115
Un dezastru american 119
Mări sărate interioare 126
Dezastrul care a modelat Lumea Nouă 127
Concluzie 137
Capitolul 6 Enoh şi îngerii
Oamenii din povestirile lui Enoh 138
Uriaşul din Vasan 143
Unde a fost scrisă *Cartea lui Enoh?* 144
Dovada duratei zilei 150
Revizuirea opiniilor noastre 155
Concluzie 156
Capitolul 7 Zona lui Enoh
Geometria Stonehenge-ului 157
59° latitudine nordică 163
Skara Brae 166

Obiecte de piatră 174
Cercul din Brodgar 177
Stenness şi Branhouse 179
Maes Howe 184
Misterul din Orkney 188
Concluzie 190
Capitolul 8 Ştiinţa preistoriei
Bagajul de cunoştinţe 192
Dezvoltarea scrisului 199
Prima scriere 199
Unde au apărut primele simboluri de scriere 204
Cultura megalitică 212
Yardul megalitic 214
Matematica megalitică 218
Concluzie 222
Capitolul 9 Lumina lui Venus
Dealul din Black Grove 224
Scrierea cu ajutorul Soarelui 228
Efectul lui Venus 231
Solstiţiul de iarnă 234
Răsăritul de Soare la solstiţiu 238
Un instrument ştiinţific 239
Legendele sitului 242
Legătura cu Ierusalimul 245
Concluzie 247
Capitolul 10 Reconstruirea aparatului lui Uriel
Învăţătorul lui Enoh 248
Instrucţiunile 264
Dând din nou viaţă aparatului lui Uriel 267
Un standard megalitic 270
Concluzie 275
Capitolul 11 Camera lui Venus
Zidul alb 276
Structura 279
O capodoperă a ingineriei 282
Knowth şi Dowth 285

Cunoştinţele de economie
ale constructorilor megalitici 287
Cutia luminoasă 291
Descifrarea cadrului uşii de la aparatul lui Uriel 296
Scrierea de pe perete 298
Casa lui Dumnezeu 309
Concluzie 312
Capitolul 12 Răspândirea cunoştinţelor antice
Observatorul egiptean 313
Venirea sumerienilor 318
Uriaşii care au luat-o spre est 320
Moştenirea evreilor 328
Preoţia enohiană 335
Începutul şi declinul iudaismului enohian 339
Calendarul qumranian 341
Fiii luminii 344
Concluzie 350
Capitolul 13 Cunoştinţele druizilor
Sufletul nu moare 352
Legenda Tarei 353
Piatra Lia Fail 356
Angus din Newgrange 360
Druizii 364
Distrugerea druizilor 369
Primul câştigător al conscursului Eisteddfod 377
Piatra cea albă şi sfântă 379
Un mister masonic 385
Concluzie 392
Capitolul 14 Singura religie
Ultimul fiu al stelei 393
Creştinismul celtic 395
Naşterea fiilor lumii 406
Cunoştinţele familiilor Bruce şi St Clair 409
Templul enohian al Francmasonerieri 414
Sfârşitul începutului 423
Cronologie 428

Anexa 1 Un mesaj pentru Francmasoneria engleză 432
Un nou model de Francomasonerie 432
Punctul nostru de plecare 435
Viitorul 437
Anexa 2 Reflecții asupra Maes Howe 441
Anexa 3 Cum a reușit populația Grooved Ware să dezvolte o civilizație avansată? 444
Caracteristicile comunității din valea Boyne 444
Economia și cultivarea pământului 448
Anexa 4 Capela Rosslyn 457
Anexa 5 Tradiția masonică a lui Enoh 461
Anexa 6 Un text antic redescoperit 467
Anexa 7 Cartea uriașilor 471
Bibliografie 476

PROLOG

SUPERSTIȚIE, ÎNȘELĂTORIE ȘI ȘTIINȚĂ

Când ceasurile marcau prima secundă a zilei de întâi ianuarie 2000, oamenii de pe micuța insulă Kiribati au întâmpinat zorii celui de-al treilea mileniu. Timp de 24 de ore după aceea, oamenii de pe tot globul au sărbătorit acest moment deosebit prin cea mai mare petrecere din istorie.

Sydney Harbour Bridge s-a transformat într-o vâlvătaie de jocuri de artificii, Marele Zid Chinezesc a fost luminat de la un capăt la altul, iar în Ierusalim au fost eliberați 2.000 de porumbei.

Totuși, a existat o mică problemă: al doilea mileniu mai avea încă 366 de zile până să se împlinească.

Deoarece sistemul nostru calendaristic nu prevede anul 0 d.Hr., trecuseră doar 1999 de ani de la presupusa naștere a lui Iisus Hristos, iar al treilea mileniu nu va începe înainte de începutul lui ianuarie 2001.

Dar puterile în exercițiu hotărâseră că nu vor permite ca acest inconvenient matematic să le împiedice să declare oficial începutul anului 2000, ca fiind începutul mileniului.

Acesta este un exemplu banal al felului în care anumite idei sunt luate drept adevăruri, pe când ele nu sunt decât convenții populare, fără nici o legătură cu realitatea. Iar cei ce avansează informații ce contrazic astfel de convenții tribale sunt adesea priviți cu reticență.

Când câteva exemplare din cartea *Aparatul lui Uriel* ce urmau să fie publicate au fost date presei britanice, multe ziare britanice, ca de exemplu *Daily Express* și mai ales *Daily Mail*, au relatat în mod obiectiv despre descoperirile noastre. Până și *Sunday Times*, adesea sceptic, a descris *Aparatul lui Uriel* ca aducând o explicație

plauzibilă pentru felul în care societățile preistorice au putut realiza observatoare astronomice cum este cel de la Stonehenge, construit din motive practice.

The Guardian a desconsiderat întreaga carte în câteva propoziții, considerând că nu poate fi decât o prostie pentru că se folosea de surse pe care jurnalistul în cauză le considera ca neavând, evident, nici o legătură.

Ziarul *Daily Telegraph* a fost cel care a oferit cel mai interesant răspuns.

Omulețul ce semăna cu o pasăre stătuse în fața noastră aproape două ore și jumătate. A spus că citise *Aparatul lui Uriel* și a făcut o serie de afirmații, concluzionând cu ideea că această carte ce urma să o vedem publicată era complet eronată.

– Nu puteți să faceți știință așa! a țipat el în mod repetat, în timp ce cu mâinile își dădea părul într-o parte.

– De ce? l-am întrebat.

– Pentru că nu puteți. Trebuie s-o faceți cum se cuvine. Dacă ați prezenta această lucrare ca o lucrare de diplomă, ați pica.

– Ar demonstra că amândoi ne câștigăm pâinea de zi cu zi făcând cercetare, iar în cazul meu, predând și metodologia cercetării. Am o diplomă de excelență, un titlu de Doctor în Fizică și în fiecare an examinez lucrări de diplomă în fizică, în numele universității la care lucrez. Vă asigur că știința adevărată este pur și simplu cea care susține idei ce pot fi testate și demonstrate ca fiind adevărate sau nu, a spus Robert, dar fără nici un rezultat.

Damien Thompson, un corespondent pe probleme de religie, a fost însărcinat să scrie un articol despre „arheologie alternativă". Ne-am petrecut aproape toată dimineața zbătându-ne să găsim cuvinte cât mai simple, pentru a explica ideile principale conținute în *Aparatul lui Uriel*. De fiecare dată am primit aceeași privire seacă și aceeași formulă rostită acut: „Dar nu puteți să faceți știință așa!".

Nu atât descoperirile cărții noastre păreau să-l deranjeze, cât modul neortodox în care abordam problemele.

– S-ar spune că faceți niște confuzii între proces și rezultate, a sugerat Chris. Bineînțeles că pot exista metodologii valabile, dar un rezultat trebuie să poată fi complet repetat.

În cele din urmă, domnul Thompson a recunoscut că nu înțelege astronomia şi nici unul din calculele matematicii primare folosite în carte. Părea că se mândreşte cu faptul că habar n-are de statistici, bineînțeles că nu ştia ce este o histogramă şi până şi cuvântul „heterodoxie" părea a-i depăşi câmpul lexicografic.

Acest fel de atitudine, prin care valoarea unor idei noi este măsurată nu prin rezultate, ci prin adeziunea la convenții, este din păcate mult prea des întâlnită. Am început să ne întrebăm dacă perspectiva lui Thompson asupra lumii ar putea fi foarte răspândită, dar atunci am primit o invitație pentru a ține o prelegere în memoria lui John D. Mackie, la Festivalul Orkney Science. A fost pentru noi o mare onoare că am fost invitați să ținem o asemenea prelegere, mai ales ținând cont de faptul că anul precedent fusese ținută de dl profesor universitar Lord Renfew.

Directorul Festivalului Orkney Science, antropologul Howie Firth, a fost mai blând în ceea ce priveşte *Aparatul lui Uriel* decât fusese domnul Thompson. A spus:

– Cartea este superbă. Ideile au suport logic, iar perspectivele pe care le deschide în diverse câmpuri, legându-le în mod logic unele de altele, sunt foarte lucide.

Când în cele din urmă articolul lui Thompson a apărut în *Daily Telegraph*, aceasta a luat forma unui atac împotriva cărții noastre, sub masca unei analize a diversității perspectivelor „alternative" asupra trecutului. Nu ne-a surprins deloc că nu făcea nici o referire la descoperirile noastre principale.

Era un atac pasional, cu o fervoare de proporții religioase. Problema de a ataca pretențiile noastre cât se poate de acceptabile a fost depăşită de faptul că nu s-a ținut cont de ştiința pe care noi am avansat-o, înşirând comentarii cu privire la munca noastră cu pretenții nedemne de luat în considerare din cele mai ciudate cărți existente. Astfel se crea impresia că am avansat sau susținut teorii nefondate. Titlul articolului era:

> *Minoans a construit Stonehenge, Atlantis îşi are fundamentul în Antarctica, Iisus a fost îngropat în Franța. Bine ați venit în lumea falsă, cu priză maximă la public, a arheologiei.*

Tot felul de lucruri ciudate, pe care nu le susţineam deloc. Credem că a fost într-adevăr un atac în numele unor anumite elemente ale doctrinei creştine. Conţinea multe neadevăruri şi, cu toate acestea, a fost bine dirijată spre a face ca o muncă serioasă să pară ciudată.

În articol s-au tratat superficial, ironic şi incorect câteva elemente desprinse din text, înainte de a face referire la prima noastră carte, *Secretul lui Hiram*. Thompson le spunea cititorilor săi că această carte a fost judecată atât de istorici, cât şi de critici, citând un singur titlu agresiv ca dovadă în favoarea afirmaţiei sale.

Titlul ales era „Falsa aventură a lui Chris şi Bob". Acesta nu provenea din ziarele demne de încredere ce relatau corect despre ideile noastre, ci din *Catholic Herald* – un ziar ce a încercat în mod repetat să ne atace, pentru că nu am dat spre publicare credinţa noastră cum că evenimentele aparent supranaturale descrise în Noul Testament ar putea avea un înţeles mult mai prozaic pentru evreii din primul secol d.Hr.

Articolul lui Thompson, ce acoperea o pagină întreagă din *Telegraph*, a creat impresia că am muncit câteva luni pentru a ne îmbogăţi din scrierile noastre, pretinzând că fuseseră vândute 1,5 milioane de exemplare din cartea *Secretul lui Hiram*. Cifra adevărată este mai mică şi am investit 20 de ani din timpul nostru, documentându-ne pentru cărţile noastre.

Indiferent dacă cititorul este de acord sau nu cu descoperirile noastre, ei ar trebui să recunoască că nu există nimic în această carte care să nu aibă suport. Nu credem în extratereştri, farfurii zburătoare, îngeri, minuni, cadavre înviate sau alte prostii ireale.

Problema noastră este aceea de a trata credinţe tribale solide.

Întreaga lume a sărbătorit venirea celui de-al treilea mileniu după 1.999 de ani, în loc de 2.000, pentru că aceasta era ceea ce oamenii vroiau să creadă. Un corespondent religios ca Damien Thompson a comparat pretenţia noastră cum că un om din estul mijlociu a călătorit spre Europa de Vest acum 5.150 ani, într-o barcă acoperită cu piele, cu credinţa lui Erich von Däniken cum că civilizaţia modernă îşi are originile în vizitele extratereştrilor în nave spaţiale. Cu siguranţă, acest lucru arată absenţa totală a simţului probabilităţii.

Cu siguranță avem de-a face aici cu o predispoziție spre a accepta o viziune asupra lumii și spre a anatemiza – și folosim termenul dinadins – toate celelalte viziuni nefiind demne de analiză. Se pare că este inacceptabil să se creadă că omul din epoca de piatră a creat o astronomie observațională avansată, dar este perfect valabil pentru adulți, femei și bărbați să creadă (în ciuda tuturor dovezilor fizicii de zi cu zi) că un om transformă apa în vin și păşeşte pe suprafața mării. Dar care este adevărata diferență? Studiul statistic al artefactelor antice este o chestiune de analiză, ce poate fi verificată de oricine care-și face timp să învețe noțiunile de matematică necesare. Dar transformarea apei în vin și abilitatea de a merge pe apă țin de credință, ceea ce înseamnă că nu se pot discuta.

Richard Dawkins, care predă înțelegerea publică a științei la Oxford University, a avut dreptate când a spus:

> *Nu vreau să pun în discuție faptul că lucrurile în care un anume individ crede trebuie să fie neapărat țicnite. S-ar putea să fie sau nu. Ideea este că n-avem cum hotărî dacă sunt așa sau nu, pentru că dovada este ocolită în mod explicit. Faptul că adevărata credință n-are nevoie de dovezi este considerat cea mai mare virtute. Dar ea este capabilă de a-i împinge pe oameni spre absurdități atât de mari, încât mie mi se pare că credința seamănă cu un fel de boală mintală.*[1]

În această carte am făcut o serie de speculații bazate pe ultimele teorii din gândirea unor experți de prima mână din domenii variate, ca geologia și studiile biblice. Dar, mai presus de toate, am venit cu niște idei ce pot fi testate. Acestea nu țin de credință, ci de știință, și pot fi, de altfel ar trebui să fie, dovedite independent.

Iată două descoperiri ce pot fi testate în întregime, rezultate în urma abordării trecutului într-o manieră multidisciplinară.

Mai întâi, am demonstrat că unele din cele mai importante situri megalitice din insulele britanice au fost construite cu grijă, pentru a măsura mișcările pe termen lung ale planetei Venus, ceea ce a dovedit că oamenii care le-au construit aveau un sistem de măsu-

[1] Dawkins, R.: *The Selfish*, OUP, 1999, p. 330

rare a timpului de o precizie ce mergea până la câteva secunde, pe o perioadă de peste patruzeci de ani. Cea mai mare structură de acest fel este veche de aproape 1.000 de ani şi fizic mai masivă decât Marea Piramidă din Egipt.[2]

În al doilea rând, am rezolvat enigma „yardului megalitic" al domnului profesor Thom.

În deceniul al şaselea al secolului XX, acest neoarheolog a stârnit mânia profesioniştilor, argumentând că toate siturile antice din nordul Scoției până în Britania dovedeau folosirea unei unități standard de măsurare, ce avea o precizie de până la o fracțiune de milimetru. A fost nevoie de câțiva ani pentru ca descoperirea să fie acceptată dincolo de granițele Societății de Statistică Regală, care a publicat cea dintâi dovadă. Dar nici bunul profesor şi nici altcineva n-au fost în stare să înțeleagă cum de au reuşit constructorii megalitici să stabilească şi să repete o măsurare atât de perfectă.

În *Aparatul lui Uriel*, noi arătăm că, fără îndoială, această unitate preistorică a fost creată în întregime cu ajutorul astronomiei observaționale. Noi arătăm exact cum a fost derivată unitatea şi explicăm cum poate fi ea reprodusă de oricine doreşte să repete experimentele noastre. Reconstruind un aparat de observație antic şi, din instrucțiuni notate cu mii de ani în urmă, am creat yardul megalitic. Factori simpli, observabili, ce se iau din masa Pământului, rotația planetei în jurul axei sale, plus rotația anuală în jurul Soarelui, au reprodus această unitate antică de lungime pentru noi, aşa cum făcuseră pentru locuitorii antici ai Europei de Vest.

Ştiința a început în Europa de Vest, nu în ultima perioadă a evului mediului, aşa cum în mod eronat cred oamenii, ci în mileniul al patrulea î.Hr. Începând de atunci, religia a tot încercat s-o țină sub control.

[2] O'Kelly M.J.: *Archaeology, Art and Legend*, Thames and Hudson, 1998, p. 115

Capitolul 1

PROBLEMA PREISTORIEI

EŞECUL PRIMULUI MODEL

Omenirea este o enigmă în căutarea propriei sale soluții.

Mica planetă pe care o ocupăm s-a învârtit în jurul unei stele de dimensiuni reduse, la marginile unei galaxii medii ca mărime, dintr-un univers cu o întindere inimaginabilă, timp de peste 4,5 miliarde de ani, dar, cu toate acestea, specia noastră deosebită de primate şi-a făcut apariția de foarte puțin timp. Este umilitor să deducem că, dacă vom compara vârsta Pământului cu durata de viață a unui om obişnuit, rezultă că omenirea n-a existat nici cât timp îți ia să spui „*Homo sapiens*".

Majoritatea oamenilor cred că omenirea a evoluat încet şi progresiv, de la biete primate la tehnicieni profesionişti, dar nu există nici o teorie acceptabilă care să explice dezvoltarea lumii în care trăim în zilele noastre. Lord Renfrew a afirmat, pe când era profesor de arheologie la Universitatea din Cambridge, că studiul preistoriei se află într-o stare de criză:

> *Arheologii din toată lumea şi-au dat seama că o mare parte din preistorie, aşa cum apare ea în manualele existente, este incorectă. O parte este de-a dreptul greşită. Ceea ce a şocat puternic, un eveniment cu greu previzibil în urmă cu doar câțiva ani, este că preistoria, aşa cum am învățat-o noi, se bazează pe mai multe presupuneri care nu mai pot fi acceptate ca întemeiate. Mai mulți comentatori vorbesc în ultimul timp despre o revoluție în preistorie, având aceeaşi natură fundamentală ca a*

unei revoluții în gândirea științifică. Într-adevăr, s-a sugerat că schimbările ce au loc acum în domeniul preistoriei anunță o schimbare spre un nou model, un cadru de gândire complet nou, cerut de eșecul primului model.[1]

Modelul anterior al originii civilizației presupunea că ideile avansate s-au născut din neant acum 10.000 de ani. În toată lumea, au apărut dintr-o dată comunități organizate, câinii s-au domesticit, s-au construit ambarcațiuni, s-au îngrijit animale, s-au semănat culturi agricole, orașele au început să se ridice și a început comerțul.

Toate acestea sunt într-adevăr de dată foarte recentă, dacă ținem cont de faptul că uneltele de piatră găsite recent în regiunea râului Gona din Etiopia au o vechime între 2,5 și 2,6 milioane de ani. Știind că tehnologia instrumentelor există de o perioadă de timp atât de lungă, întrebarea pe care trebuie să o punem este: de ce, după cel puțin 100.000 de generații de tehnologie în stagnare, s-au transformat dintr-o dată acești oameni neștiutori ai peșterilor în ființe sociale deștepte, care au creat marile civilizații ale lumii? Roger Lewin, scriind în revista *New Scientist*, a insistat asupra acestei situații ciudate:

Invenția și răspândirea agriculturii este esențială pentru istoria umanității. Timp de mai mult de o sută de mii de ani, oamenii au trăit într-o varietate mare de medii, căutând după hrană. Apoi, într-un moment de scurtă durată din preistorie, acum 10.000 de ani, oamenii au început să domesticească animale și să crească plante în vreo zece „centre de origine" din Lumea cea Veche și cea Nouă.

În mod evident, ceva este foarte greșit. Vechea teorie a evoluției civilizației s-a format din presupuneri făcute de observatori victorieni și apoi dezvoltate de diverși experți la începutul secolului al XX-lea. Modelul care a fost acceptat s-a dezvoltat și s-a schimbat cu timpul, dar un număr de puncte cheie în evoluția umană au fost

[1] Renfrew, C.: *Before Civilization*, Penguin, 1978

acceptate la modul general până foarte de curând. Aceste credințe cuprindeau:

- Acum vreo 40.000 de ani a apărut omul modern (*Homo sapiens*).

- Acum vreo 12.000 de ani, vânători din Asia au străbătut fâșia de pământ de pe locul actualei strâmtori Bering și s-au stabilit în America.

- Acum 10.000 de ani au apărut comunitățile organizate sub formă de gospodării, câinii au fost domesticiți, s-au construit ambarcațiuni și a început comerțul.

- Acum vreo 5.000 de ani au apărut orașele în Sumer, iar de acolo, toate formele de artă ale civilizației – arhitectura, diferențierea activităților, scrisul, matematica, astronomia și înregistrarea datelor – s-au răspândit peste tot, pentru a răspândi civilizația în restul lumii.

Pe parcursul ultimilor ani, arheologia a suferit o revoluție importantă, cu noi metode științifice de analiză, ce sunt acum disponibile spre a înlocui ipotezele experților. Deosebit de importantă s-a dovedit a fi imensa îmbunătățire în abilitatea de a data artefacte, arătând că aceste puncte cheie de mai sus sunt pur și simplu incorecte. Rezumatul este că acum există un gol în cunoștințele noastre de preistorie.

DIN MAIMUȚE

Deci unde a început viața umană? Ei bine, teoriile din gândirea actuală sugerează că provenim dintr-o picătură microscopică care a răcit! Lynn Margulis de la Universitatea din Boston a dezvoltat o teorie conform căreia viața, așa cum o știm noi, a început sub forma unei boli și că genele pe care le purtăm în noi conțin un parazit simbolic.[2] Cea dintâi formă de viață pe Pământ era reprezentată

[2] Wills, C.: *The Runaway Brain*, Flamingo, 1994

de organisme simple unicelulare, care erau incapabile din punct de vedere biologic să evolueze spre forme de viață complexe şi moderne, ca mamiferele. Totuşi, când au fost infectate de o bacterie simplă, reacțiile chimice interne combinate ale celor două organisme le-au permis să obțină energie din oxigen.

Entitățile unicelulare care respirau aveau acum acces la destulă energie pentru a se transforma în noi organisme formate din mai multe celule.

Această combinație ce respira a unei celule cu un parazit a fost deosebit de eficientă în producerea componentelor esențiale pentru creşterea celulei. Orice plantă şi animal pluricelular de pe planetă are în zilele noastre mitocondrii ce provin toate din acele celule gazdă originale infectate; atât celula umană spermatozoidă, cât şi omul, conțin mitocondrii. În timpul fertilizării, mitocondriile spermei nu sunt încorporate în ovulul fertilizat şi, prin urmare, genele mitocondriene sunt transmise la urmaşi numai de mamă, ale cărei ovule fertilizate conțin în jur de 200.000 de molecule de ADN mitocondrial (ADNm).

Cu timpul, au avut loc mutații, astfel încât cromozomii mitocondriali ai diferitelor familii umane s-au separat treptat, iar diferențele au devenit tot mai clare de-a lungul miilor de ani. Deoarece ADNm nu se combină unele cu altele, fiecare femeie reține o urmă codificată internă a istoriei sale revoluționare din zorii apariției speciei noastre şi chiar de mai demult.

Geneticianul Wesley Brown de la Laboratorul Howard Godmann din cadrul Universității din California şi-a dat seama că, teoretic, ar trebui să fie posibil să se folosească ADNm pentru a stabili cum s-au format toate legăturile în evoluția speciei umane, până când a descoperit străbunicul tuturor cromozomilor mitocondriali din care s-au tras toți ceilalți. El s-a gândit, de asemenea, că, totodată, ar putea să meargă atât de departe în timp, încât să arate că organismul care purta cromozomul ancestral nu este uman deloc. Brown şi-a construit arborele genealogic mitocondrial şi a fost surprins să desemneze un strămoş comun, femelă, destul de recent, pentru toate ființele umane.

Conform calculelor sale, fiecare om de pe planetă din zilele

noastre s-a dezvoltat dintr-un element mic, monomorfic din punct de vedere mitocondrial, cu cca 180.000-360.000 de ani în urmă. Aceasta înseamnă, în termeni mai simpli, că a existat o singură femelă, din care provine întreaga omenire. Se înțelege de ce Brown a numit-o pe această femeie necunoscută „Eva mitocondrială".[3]

A fost un rezultat amețitor. Se știe că evoluția umană a avut loc timp de mai multe milioane de ani și, cu toate acestea, doar cu 200.000 sau 300.000 de ani în urmă, a existat o femeie din care toți cei 6.000.000.000 de oameni se trag. Allen Wilson, șeful grupului de cercetare care a făcut această descoperire, a insistat asupra faptului că această „Evă mitocondrială" avea un număr mic, dar necunoscut, de parteneri de ambele sexe, care au adus exemplare din ADN-ul lor nuclear la fondul nostru comun de gene, dar ideea este clară: toate rasele umane sunt rude foarte apropiate.

Familia noastră lărgită este, de asemenea, mult mai apropiată decât își dau seama majoritatea oamenilor. Biologii moleculari au identificat acum din studiul ADN-lui că genele noastre sunt asemănătoare cu cele ale maimuțelor africane în proporție de 98%. Sociologii au stabilit, de asemenea, că fiecare aspect al comportamentului social uman, de la lovirea copilului până la pofta de înghețată, este legat de vreun motiv evoluționist ascuns, cu un corespondent în fiecare mamifer, de la maimuță la zebre".[4] Cu toate acestea, evident, suntem foarte diferiți.

Antropologul James Shreeve a explicat bine problema când a spus:

> *Adevărul este că ființele umane – oamenii moderni,* Homo sapiens sapiens *– sunt din punct de vedere al comportamentului departe, foarte departe de a fi „doar un alt animal". Misterul este unde, cum și de ce s-a petrecut schimbarea. Nu se pot găsi răspunsuri în perioada imensă de timp hominid de pe planetă. Ștafeta a fost ridicată mai sus. Într-adevăr, a avut loc o tranziție foarte importantă, dar s-a întâmplat cu atât de puțin în urmă, încât încă o resimțim. Undeva, în vestibulul istoriei, chiar îna-*

[3] Wills, C.: *The Runaway Brain*, Flamingo, 1994
[4] Shreeve, J.: *The Neanderthal Enigma*, William Morrow and Co., 1995

inte de a începe să facem însemnări despre noi, s-a întâmplat ceva ce a transformat un animal ce trecea drept precoce într-o ființă umană.[5]

Prima ființă categorizată oficial ca „om" – *Homo erectus* – se pare că a migrat din Africa cu 1,7-2 milioane de ani în urmă, răspândindu-se prin zonele temperate ale Europei de Est şi prin Asia, până în Indonezia. Cu 300.000 de ani în urmă, strămoşii noştri ajunseseră în zonele mai reci, la nord, până la Insulele Britanice.

MITUL OMULUI PREISTORIC

Azi, imaginea omului antic nu este prea clară pentru mulți oameni. De îndată ce pomenim de omul preistoric, ne vine în minte vechiul stereotip al unei brute deosebit de hirsute.

Dar adevărul n-are cum să fie mai diferit. Până nu demult, se considera că omul modern de azi are vreo 40.000 de ani şi că a apărut din origini necunoscute, cam când a dispărut omul de Neanderthal. Cu toate acestea, recentele descoperiri arheologice au arătat că ființe umane identice cu noi au coexistat cu omul de Neanderthal timp de 90.000 de ani.

Disputa în ceea ce priveşte nedumerirea dacă strămoşii noştri s-au încrucişat cu oamenii de Neanderthal sau nu ține de ani de zile.

Mai mulți experți au pretins că au existat cu siguranță relații sexuale între asemenea specii apropiate de om – ar fi împotriva firii umane dacă n-ar fi existat. Alții au speculat că se poate să fi existat relații sexuale, dar cele două subspecii s-ar putea să fie prea îndepărtate pentru a da naştere la urmaşi din asemenea împerecheri.

Un răspuns la întrebarea supărătoare în ceea ce priveşte relația noastră cu omul de Neanderthal ar putea fi oferit prin studiul ADN-ului mitocondrial.

În anul 1997, a fost extras ADN antic dintr-un specimen de Neanderthal din peştera Feldhofer din valea Neander, de lângă Düs-

[5] Shreeve, J.: *The Neanderthal Enigma*, William Morrow and Co., 1995

seldorf, în Germania. Matthias Krings, lucrând în laboratorul lui Svante Pääbo de la Universitatea din München, a reuşit să îmbine o secvenţă nucleotidă pentru 379 de perechi de bază de ADN mitocondrial maternal moştenit, conservat într-o secţiune de 3,5 grame din humerusul drept al specimenului. Rezultatele au fost apoi reproduse meticulos de Anne Stone, în laboratorul lui Mark Stoneking de la Pennsylvania State University. Când secvenţa de ADNm neanderthalean a fost comparată cu regiunea corespunzătoare la omul modern şi la cimpanzei, diferenţa totală dintre omul de Neanderthal şi fiinţa umană a fost aproximativ de trei ori mai mare decât diferenţa medie între oamenii moderni, dar numai pe jumătate ca mărime în ceea ce priveşte diferenţa dintre oameni şi cimpanzei. Cum secvenţa de Neanderthal era atât de diferită de orice secvenţă umană modernă, mulţi experţi s-au gândit că este puţin probabil ca oamenii de Neanderthal să fi contribuit la fondul de bază al ADN-ului uman mitocondrial.[6]

Astfel, dovada sugerează că oamenii de Neanderthal şi oamenii moderni s-au separat din punct de vedere genetic cu aproximativ 500.000-600.000 de ani în urmă. Mark Stoneking şi colegii săi şi-au exprimat concluzia finală spunând:

> *Aceste rezultate indică faptul că oamenii de Neanderthal nu au furnizat ADN mitocondrial oamenilor moderni; oamenii de Neanderthal nu sunt strămoşii noştri.*

Se poate că oamenii de Neanderthal să nu fie strămoşii noştri, dar, cu siguranţă, n-au fost nişte neştiutori asemănători maimuţelor, aşa cum apar ei adesea descrişi. De fapt, o viziune mai bună asupra acestor „alţi" oameni a fost foarte bine exprimată de un expert, după cum urmează:

> *Dacă omul de Neanderthal ar putea fi reîncarnat şi dus într-un metrou din New York – cu condiţia să fie spălat, bărbierit şi*

[6] „Book of the Year (1998): Antropology and Archaeology", *Britannica Online* <http://www.eb.com:180/cgi-bin/g?DocF=boy/98/L02405.html>

îmbrăcat în haine moderne – ne îndoim că ar putea atrage atenția mai mult decât unii dintre concetățenii noștri.[7]

Dacă acceptăm faptul că aceasta nu este o reflecție asupra oamenilor din metrourile din New York, observăm că relevă un lucru important privind tendința noastră de a ne aștepta ca specimenele timpurii de om să fie brutale și necizelate. Definiția actuală a civilizației este destul de restructivă și, probabil, spune multe despre supremația care se percepe despre europenii secolului al XIX-lea, ce au aplicat eticheta de „sălbatic" oricărui grup care era diferit de lumea lor creștină bazată pe tehnologie.

Realitatea este că oamenii de Neanderthal aveau un creier puțin mai mare decât cel al omului modern obișnuit. Ba mai mult, ei au existat timp de un sfert de milion de ani înainte de a dispărea cu 25.000 de ani în urmă. Au avut, așadar, o perioadă imensă de timp pentru a-și dezvolta propria lor sofisticare. Oricine se îndoiește de faptul că ei erau cu adevărat oameni n-are decât să studieze frumoasele lucrări de artă pe care le-au lăsat în urmă sau dovezile care atestă existența unor ritualuri și a unei structuri sociale. Acum este cert că oamenii de Neanderthal de mai târziu își îngropau morții cu mare grijă, presărând peste ei adesea ocru roșu și, de asemenea, așezând lângă ei unelte și carne, pentru a-i ajuta, se presupune, în trecerea spre „locul dincolo de mormânt".

Morții erau uneori așezați în poziții artificiale, cunoscute ca înmormântări „îndoite" sau „ghemuite", unde genunchii erau ridicați și legați strâns de trunchi, în poziția fătului. Nu putem să nu ne întrebăm dacă aceasta avea vreo legătură cu credința lor în renaștere – așezând morții în poziția de sosire în lumea următoare, sau chiar pentru următoarea lor reîncarnare lumească.[8]

Ce a putut fi în mințile acestor oameni care trăiau în paralel cu ceilalți? Un popor care odată a fost stăpânul Pământului, dar din care a rămas atât de puțin? Cu siguranță au iubit viața și au respec-

[7] Strauss, W.L. și Cave, A.J.E.: „Pathology and Posture of Neanderthal Man", *Quarterly Review of Biology*, 32 (1957), pp. 348-363

[8] Walker, A. și Shipman, P.: *The Wisdom of the Bones*, Alfred A. Knopf, Inc., 1996

tat moartea. Câteva corpuri neînsufleţite de Neanderthal au fost îngropate într-un mod asemănător cu cel al înmormântărilor paleolitice târzii, indicând o transmitere a ritualilor dintre două specii omeneşti. Ne impresionează faptul că hotărârea de a îngropa bunuri preţioase cu morţii indică cu tărie existenţa religiei, că credeau într-o continuare a vieţii într-o altă viaţă – altfel, de ce ar fi irosit obiecte fabricate de ei, lăsându-le într-un mormânt? Ştim că multe culturi, ca de exemplu egiptenii antici, îşi aprovizionau morţii pentru călătoria spre „Duat" – tărâmul morţilor – aşa că de ce n-ar fi acest lucru valabil şi pentru oamenii de Neanderthal?

Avem, de asemenea, dovada unor adevărate emoţii omeneşti. Unele locuri cu morminte ale oamenilor de Neanderthal conţin cantităţi mari de polen vechi (antic) în jurul corpului, care n-avea cum să apară decât împrăştiind un număr foarte mare de flori peste ruda sau prietenul dispărut.[9] Puţinele mărturii pe care le avem despre cultura de Neanderthal arată, în plus, semne de dragoste şi grijă umane. Un sit arheologic de 60.000 de ani vechime din munţii Zagros, Irak (adică de treizeci de ori mai mult decât perioada care a trecut de la naşterea lui Iisus), oferă un exemplu excelent. Printre rămăşiţele a nouă oameni de Neanderthal, un schelet arată semne clare că individul fusese rănit grav cu mulţi ani înainte de a muri, rămânând cu răni la cap, cu un braţ schilodit şi orb de un ochi. Perioada mare de timp care a trecut de la distrugerea sa fizică până la moarte demonstrează că a fost cu siguranţă hrănit şi îngrijit de ceilalţi. Putem conclude spunând că grupurile de Neanderthal şi-au dezvoltat cu certitudine o structură de responsabilităţi sociale.

Este posibil ca această cultură de Neanderthal să fi atins un nivel nu foarte diferit de cel al anumitor grupuri umane din zilele noastre, ca de exemplu australienii aborigeni, care fug de tehnologie, preferând vechile lor metode bazate pe empatia cu mediul.

Pentru cărţile noastre anterioare, am petrecut ani întregi cercetând istoria poporului evreu şi am fost fascinaţi să descoperim că ţinutul care acum este Israel a fost un centru activ pentru oameni

[9] Shreeve, J.: *The Neanderthal Enigma*, William Morrow and Co., 1995

timp de peste 100.000 de ani. Unele dintre rămăşiţele cele mai vechi cunoscute ale omului modern au fost găsite într-o peşteră la Qafzeh, la o aruncătură de băţ de centrul oraşului Nazaret. Această peşteră conţine rămăşiţe ale omului de Neanderthal, dar şi ale omului modern, dar tocmai succesiunea straturilor de pământ şi ordinea scheletelor fosilizate sunt fascinante. Strămoşii noştri direcţi au fost găsiţi în straturile cele mai adânci, în timp ce oamenii de Neanderthal au fost găsiţi mult mai la suprafaţă, arătând, fără urmă de dubiu, că omul modern trăia cu zeci de mii de ani înaintea tovarăşilor noştri umani (hominizi).

Nu este simplu să stabileşti vechimea unor artefacte atât de vechi, dar există tehnici ce dau rezultate bune. Metoda obişnuită de a stabili vechimea materialului organic este să măsori conţinutul de carbon 14, dar aceasta nu mai este folositoare la artefacte de peste 50.000 de ani vechime. Totuşi, alte metode ca termoluminiscenţa (TL) şi rezonanţa de rotaţie a electronului (RRE) pot fi folosite pentru a data material mai vechi.[10]

La începutul anilor 1980, Hélène Valladas, arheolog la Centrul pentru Radioactivitatea de Nivel Slab al Comisiei Franceze de Energie Atomică, a folosit metoda TL pentru a data schelete umane la Qafzeh, care aveau uimitoarea vârstă de 92.000 de ani. Apoi, Henry Schwarcz de la Universitatea McMaster şi colegul său, Rainer Grün, din Cambridge, au folosit metoda RRE, concluzionând că scheletele nu aveau mai puţin de 100.000 de ani şi, mai probabil, 115.000 de ani.[11] Dintr-o dată a devenit foarte dificil pentru oricine să afirme că oamenii moderni cunoscuţi existau în Nazaret cu cinci mii de generaţii înainte de naşterea lui Iisus Hristos!

Vechiul Testament afirmă că primul om creat de Dumnezeu a fost Adam şi oferă o genealogie până la Avraam. „Evanghelia după Matei", din Noul Testament, oferă o genealogie de la Avraam până la Iisus însuşi. Per total există 61 de generaţii, dar, chiar ţinând cont de vârstele înaintate atribuite unor personaje biblice, se

[10] Aitken, M.J.: *Science-based Dating in Archaeology*, Longman, 1990

[11] Schwarcz, H.P.: „ESR Dates for the Hominid Burial Site of Qafzeh in Israel", *Journal of Human Evolution 17*, 1989

pare că foarte mulți oameni au fost uitați pe undeva.

Scheletele fosilizate găsite în acea peşteră de la periferia Nazaretului sunt, din punct de vedere anatomic, identice cu noi astăzi. Ca şi în cazul omului de Neanderthal din metroul din New York, dacă unul dintre copiii lor ar putea fi pus de cineva într-o maşină a timpului, acel copil ar putea fi crescut într-un mod normal şi eventual educat la o universitate, la acelaşi nivel ca orice persoană din lumea modernă.

Toate dovezile existente arată pur şi simplu că specia noastră nu a evoluat de peste 100.000 de ani. Aceasta ridică o problemă grea şi priveşte motivul stagnării atât de îndelungate a dezvoltării sociale umane şi a tehnologiei. Tim White de la Universitatea Berkeley, din California, a explicat totul foarte clar, spunând:

> *Nu se întâmplă nimic timp de sute de mii de ani. Şi acesta este un lucru normal la animale. Comportamentul uman nu este aşa. Există un lucru de care poți fi sigur în cazul oamenilor. Ei se schimbă.*

Conform teoriilor standardizate, practic nu s-a schimbat nimic până acum aproximativ 10.000 de ani în urmă. Apoi bum – totul s-a schimbat!

De ce?

ÎNFIINȚAREA SOCIETĂȚILOR DE LA ÎNCEPUT

În vara anului 1998, Chris se plimba cu maşina între Qumran, la Marea Moartă, şi Ierusalim. Drumul porneşte de la cel mai jos punct de pe Pământ, de la 1.350 de picioare (392 m) sub nivelul mării, pentru ca apoi să străbată Deşertul Iudaic spre bătrânul oraş Ierusalim. Totuşi, un oraş cu mult mai vechi era aşezat doar la câteva mile de Autostrada 1 din Israel, dar un oraş care era în afara locurilor pe care le-a vizitat Chris. Într-adevăr, când închiriase maşina, doamna de la firma Avis i-a explicat că asigurarea maşinii ar fi fără acoperire în acest oraş palestinian. A fost mare păcat, pentru că Jericho este cunoscut acum ca fiind cel mai vechi oraş

existent din lume şi care a fost ocupat aproape permanent în ultimii 11.000 de ani.

Mica aşezare de la început a fost construită lângă un izvor peren, dar, acum vreo 10.000 de ani, s-a transformat deodată într-un oraş ce acoperea 4 hectare de pământ.[12] Tot cam pe atunci s-au construit un zid imens de piatră şi un turn de 30 de picioare (9 m) înălţime, cu o scară interioară. Acest proiect ar fi necesitat mulţi muncitori şi oameni care să-i aprovizioneze cu hrană şi s-a estimat că acolo locuiau nu mai puţin de 3.000 de oameni.

În primii 2.000 de ani, despre această mică populaţie se ştie că ţineau animale sălbatice, ca gazela, vulpea şi rumegătoare mici, pentru proviziile de hrană. Totuşi, o dată întemeiat oraşul construit în piatră, hrana populaţiei în număr mult mai mare s-a schimbat, favorizând noi rase de animale domestice ca oile, caprele, porcii şi vitele.

Motivul dezvoltării unui oraş în această aşezare nu este cunoscut, dar rămăşiţele arheologice indică importanţa comerţului pentru locuitorii lui încă de acum 10.000 de ani. Cu toate acestea, nu cu mult timp în urmă, lumea academică credea că oraşele cele mai vechi din lume au fost în Mesopotamia, cu oraşele-state de 5.000 de ani din Sumer, dintre care cel mai important este Ur, oraşul lui Avraam.

Totuşi, în 1929, când Sir Leonard Woolley a scris o carte despre săpăturile din Mesopotamia, el îşi exprima unele dubii cu privire la originile oraşelor din Sumer.

> *Nu se poate spune cărei rasă îi aparţineau primii locuitori ai Mesopotamiei... La o dată pe care nu o putem preciza, oameni de o rasă nouă au pornit spre vale, venind dintr-un loc pe care nu-l cunoaştem şi s-au aşezat alături de vechii locuitori. Aceştia erau sumerienii. Sumerienii credeau că au venit în ţară cu o civilizaţie gata clădită, aducând cunoştinţe de agricultură, de prelucrare a metalului, de scriere – „de atunci", spuneau ei, n-au fost făcute alte invenţii – şi, dacă, după cum arată săpăturile noastre, este mult adevăr în acea tradiţie... cercetările de*

[12]. Oliphant, M.: *Atlas of the Ancient World*, Ebury Press, 1992

mai târziu ar putea să descopere... unde au dezvoltat strămoşii sumerienilor noştri prima civilizaţie adevărată.[13]

Acest arheolog credea că oraşele sumeriene au apărut din neant, cu toate formele de artă ale civilizaţiei gata dezvoltate.

Cu siguranţă, Woolley trebuia să aibă dreptate. Mulţi dintre contemporanii săi au fost încântaţi să descopere un moment important al începutului civilizaţiei, dar lucrurile sunt rareori atât de simple. Orice schimbare necesită timp şi, de obicei, lasă o urmă de dezvoltare în creştere. În timp ce evoluţia umană se afla, fără nici un dubiu, la un moment de cumpănă acum aproape 10.000 de ani, unele grupuri de oameni erau cu siguranţă avansaţi cu mult înainte de aceasta.

De exemplu, satul Dolni Vestonice de lângă oraşul Mikulov din Republica Cehă este locul unei fabrici şi piete de 26.000 de ani vechime, care a fost descris în totalitate de James Shreeve. Au fost identificate rămăşiţele a cinci construcţii conturate de găuri posterioare, pietre de calcar şi oase de mamut, cât şi de straturi groase de artefacte pe podea. Cea mai mare dintre aceste construcţii antice este de 10,91/10 m (50/30 picioare), cu cinci vetre distribuite în mod regulat, în jurul cărora sunt împrăştiate unelte de piatră, os şi fildeş, cât şi podoabe. Afară se găsesc rămăşiţele unui gard impunător şi, dincolo de acesta, o acumulare masivă de oase de mamut adunate într-o mlaştină.[14]

La un moment dat, se credea că rămăşiţele mamuţilor erau carcasele animalelor vânate de locuitorii aşezărilor paleolitice, dar experţii – ca Olga Soffer de la Universitatea din Illinois[15] – cred acum că oamenii şi-au construit oraşul lângă locul unde se aflau cadavre de mamuţi. Ca şi elefanţii moderni, se pare că atunci când mamuţii mai în vârstă ajungeau să aibă dinţii tociţi, migrau spre terenuri mlăştinoase, unde exista vegetaţie mai moale. În cele din urmă, prea slăbiţi ca să părăsească pământul mlăştinos, aceştia

[13] Wooley, L.: *Ur of the Chaldees, Seven years of Excavation*, Pelican, 1929
[14] Shreeve, J.,: *The Neanderthal Enigma*, William Morrow and Co., 1995
[15] Shreeve, J.: *The Neanderthal Enigma*, William Morrow and Co., 1995

mureau acolo. Oasele lor constituiau un excelent material de construcție și, un lucru poate și mai important, o dată ce locuitorii își încingeau destul de tare focurile, oasele de mamut constituiau, de asemenea, un combustibil excelent, grație unor valori termice mai mari decât cocsul.

Această sursă de combustibil cu energie mare se pare că răspunde întrebării cu privire la scopul locului. La câțiva metri de locul unde erau aceste construcții se află o fundație nefolosită, care scoate la iveală ziduri de loess cam de 30 m înălțime (100 de picioare) – un depozit cu granulație fină, ca și argila care se folosea mai demult la facerea cărămizilor. Totuși, Shreeve evidențiază că acum 26.000 de ani, locuitorii foloseau același loess în scopuri complet diferite. Mai sus pe cărarea ce pleacă de la construcțiile antice se află un cerc de stâlpi despre care se crede că sunt rămășițele unei construcții rotunde, cu diametrul de vreo 60 m (20 picioare). În mijloc era un cuptor în formă de potcoavă, făcut din pământ și calcar.

S-au găsit mai mult de 10.000 de bucăți de argilă arsă, cuprinzând un număr mare de alice de formă neregulată și fragmente de figurine reprezentând capete și picioare de animale, unele încă mai purtând amprentele creatorilor lor. Alte obiecte de ceramică, cuprinzând părți din figurine umane, au fost găsite, de asemenea, în această fabrică și în jurul ei.

Cuvântul „fabrică" pare să se potrivească. Cu siguranță, nici o comunitate n-avea cum să aibă nevoie de o asemenea producție uriașă de obiecte de ceramică, așa încât ar fi corect să concluzionăm că această marfă a fost fabricată cu scop comercial. Dovezile care ne sunt la dispoziție par a confirma faptul că oamenii se îndreptau spre această locație de la distanțe de până la 200 km depărtare. Mai mult chiar, examinările geologice ale uneltelor de piatră de înaltă calitate găsite la Dolni Vestonice arată că erau făcute din materiale de la fața locului, în formă neprelucrată: mai mult de 80 la sută sunt din cremene datând din zone îndepărtate, de până la câteva sute de metri depărtare spre nord, est și sud-vest.[16]

[16] Shreeve, J.: *The Neanderthal Enigma*, William Morrow and Co., 1995

Ce e mai ciudat cu privire la această fabrică de obiecte de ceramică de la începutul epocii de piatră este nivelul ridicat a ceea ce pare a fi o risipă. Orice olar amator ştie că este esenţial să îndepărteze bulele de aer şi apa dintr-o bucată de argilă, înainte de a o modela în forma dorită, şi apa s-o lase să se usuce până ajunge într-o stare solidă, ca şi pielea, înainte de a o arde. Dacă nu se face acest lucru, obiectul va exploda cu siguranţă în cuptor, din cauza expansiunii termice a aerului sau a apei rămase. Cele 10.000 de obiecte găsite la Dolna Vestonice sunt fragmente de figurine – capul unui leu, pieptul unei femei – dar nu s-a găsit în preajma cuptoarelor nici măcar o figură pe jumătate completă. Acesta i-a determinat pe investigatorii locului să cerceteze părţile rupte la un microscop cu electroni, la Institutul Smithsonian din Washington DC. Ei au descoperit că bucăţile de ceramică din colibe fuseseră sparte după ce au fost fabricate, iar cele din cuptoare explodaseră din cauza şocului termic, în timp ce erau arse.

Absenţa unei figuri complete printre toate cele descoperite a sugerat echipei de cercetători că ceva nu era în ordine. Oricum, experimentele pe loessul de la faţa locului au arătat că era foarte rezistent la şocuri termice, ceea ce nedumerea şi mai mult: de ce aceşti olari antici nu reuşeau în încercările lor? Pamela Vandiver de la Institutul Smithsonian era vizibil intrigată când a spus:

„Trebuie să te străduieşti foarte mult ca să faci să explodeze obiecte făcute din acest material." Apoi, Olga Soffer a concluzionat: „Ori avem de-a face cu cei mai incompetenţi olari care au existat vreodată, ori aceste lucruri au fost distruse dinadins."[17]

Echipa a dedus că aceste figuri nici n-au fost făcute pentru a fi păstrate – distrugerea lor dramatică în cuptorul în formă de potcoavă s-ar putea să fi fost chiar rezultatul dorit. Poate că momentul de spargere violentă era punctul culminant al vreunui ritual religios sau magic. Ne-a uimit faptul că, dacă acest lucru a fost adevărat, aceste figurine ar fi putut fi folosite aşa cum se foloseşte o păpuşă voodoo în zilele noastre, făcându-se un model în miniatură care să semene cu un duşman şi care apoi este supus unor

[17] Shreeve, J.: *The Neanderthal Enigma*, William Morrow and Co., 1995

maltratări, cu speranța că persoana reală pe care o reprezintă suferă la fel. Dacă așa stăteau lucrurile, rezultatul dorit era de a vedea imaginea modelului explodând în mod miraculos; dacă figurina supraviețuia testului, era dusă în colibele în care locuiau și aruncată, fiind considerată o încercare nereușită de a câștiga putere asupra altuia. Preoțul olar ar fi fost capabil să controleze rezultatul și este probabil ca acești oameni să fi fost văzuți ca niște preoți sau șamani care obțineau rezultatul pe care credeau că-l merita „clientul" lor.

Cu toate acestea, indiferent de ce se întâmpla acum 26.000 de ani în acel loc, el scoate în evidență faptul că această societate era cu mult mai avansată decât avea dreptul să fie, conform teoriilor standard ale evoluției umane.

ÎN LEAGĂNUL CIVILIZAȚIEI

Nu cu mult timp în urmă se considera că civilizația Europei este mult mai tânără decât cea a Orientului Mijlociu și a Asiei. Preistoricii începutului de secol XX credeau că toate progresele importante din Europa s-au datorat în mod direct influențelor din Orientul Apropiat, aduse în Vest ori de popoarele migratoare, ori prin comerț.

Tipic pentru această atitudine față de cronologia Europei preistorice a fost articolul lui Gordon Childe din 1939, cu titlul: „Orientul și Europa", în care a notat etapele ce descriau civilizația Europei ca fiind adusă din Orient.

1) Civilizația din Orient este deosebit de veche.

2) Civilizațiile se pot răspândi.

3) Elemente ale civilizației s-au răspândit cu siguranță din Orient în Europa.

4) Răspândirea tiparelor orientale datate istoric oferă o bază pentru a încadra Europa în cronologia istorică.

5) Culturile europene preistorice sunt mai sărace decât culturile europene contemporane, adică civilizația a apărut mai târziu în Europa decât în Orient.[18]

În acea perioadă era imposibil de stabilit vechimea structurilor megalitice ale Europei, astfel încât toată lumea a presupus că întreaga preistorie europeană a apărut după anul 3000 î.Hr., când au fost datate primele mărturii istorice din Egipt. Apoi, în 1955, un fizician pe nume William Libby a descoperit tehnica datării cu carbon radioactiv şi a răsturnat toate teoriile.[19] Lui Libby i s-a acordat premiul Nobel pentru dezvoltarea acestei tehnici de datare în mod independent a artefactelor istorice.

Ideea lui este teoretic simplă, dar foarte greu de pus în practică. Se bazează pe faptul că există trei tipuri diferite de izotop de carbon. De departe cel mai comun tip este carbonul 12, dar un număr foarte mic de izotopi de carbon au neutroni în plus în atom. Aceşti izotopi, cum sunt ei numiți, se disting în două feluri: carbonul 13 şi carbonul 14. Carbonul 14 este radioactiv, format atunci când razele cosmice lovesc atomii de nitrogen, sus în atmosferă. Carbonul radioactiv se comportă exact ca oricare alt atom de carbon. Se combină cu oxigenul pentru a forma dioxidul de carbon, este ridicat prin fotosinteza plantelor, şi apoi, pe rând, mâncat de animale şi introdus în corpul lor. Ciclul continuă atâta timp cât planta sau animalul trăieşte.[20]

Totuşi, atomul de carbon 14 este instabil. La origine, acesta s-a format dintr-un atom de nitrogen şi, din când în când, atomul de carbon 14 va elibera energia primită în plus de la razele cosmice şi se va transforma din nou într-un simplu atom de nitrogen. Aproximativ unu la sută dintre toți atomii de carbon 14 dintr-o mostră se transformă în nitrogen non-radioactiv, tot la 83 de ani. Deci, după 5.730 de ani, numărul inițial de atomi dintr-o mostră se va fi redus

[18] Childe, V.G.: „Orientul şi Europa", *American Journal of Archaeology*, vol. 43, 1939, p. 10

[19] Libby, W.R.: *Radiocarbon Dating*, University of Chicago Press, 1955

[20] Aitken, M.J.: *Science-based Dating in Archaeology*, Longman, 1990

la jumătate. Aceasta se numeşte jumătatea de viaţă a izotopului. Se subînţelege, de asemenea, că, după 11.460 de ani, numărul atomilor se va fi readus la un sfert din numărul iniţial. Astfel, tot la 5.730 de ani, numărul atomilor de izotopi de carbon se înjumătăţeşte. Tocmai acest ritm de scădere cunoscut permite ca măsurările cu izotopi de carbon să fie folosite pentru a data obiectele.

Dacă se cunoaşte în ce proporţie atomii de carbon dintr-un obiect au fost iniţial radioactivi, este destul de simplu să se calculeze din proporţia rămasă în cât timp se transformă atomii de carbon 14 rămaşi în nitrogenul iniţial. La început, Libby a presupus că, ritmul de bombardament cu raze cosmice fiind în mare constant, s-ar crea o stare de echilibru dinamic în orice obiect care trăieşte, unde scăderea numărului de atomi ar fi egalată de admisia de izotopi de carbon radioactivi noi. Astfel, s-ar stabili un echilibru între pierderea prin scăderea radioactivă şi producţia prin raze cosmice.

Organismul în viaţă ar fi într-un continuu schimb de atomi de carbon cu cei ai rezervorului global, şi astfel, nivelul de izotopi de carbon radioactiv ar rămâne neschimbat. Când acest ciclu se opreşte, ori când a murit, ori, în cazul lemnului, când moleculele de celuloză ale inelelor de creştere sunt formate, atunci concentraţia de izotopi de carbon radioactiv începe să scadă. Măsurând izotopii de carbon radioactiv rămaşi într-o mostră, se poate preciza când a încetat să schimbe carbon cu mediul. Tehnica aceasta este foarte eficientă, datând metodologia până la vreo 60.000 de ani, când nu mai există destui atomi de carbon radioactiv ca să se poată face măsurători corecte.

REDATAREA SITURILOR MEGALITICE ALE EUROPEI

Pe la sfârşitul anilor 1960, multe date obţinute cu ajutorul carbonului radioactiv priveau zonele megalitice din toată Europa, iar rezultatele au început să ridice probleme părerilor convenţionale, conform cărora structurile de piatră tari ale Europei de Vest erau copii ale arhitecturii Sumerului şi Egiptului. Aceste datări noi cu carbon radioactiv au mutat data înapoi, până înainte de 3000 î.Hr.,

ceea ce era puțin cam devreme pentru teoria orientală a lui Gordon Childe, dar intrând încă în cadrul datelor celor mai vechi orașe sumeriene.[21]

Totuși, un om de știință, profesorul Hans Suess de la Universitatea din California n-a fost mulțumit de presupunerile standardizate cu privire la datarea cu carbon radioactiv, mai ales presupunerea lui Libby cu privire la ritmul schimburilor de izotopi de carbon radioactiv. El credea că efectele cărbunelui și petrolului în ardere a schimbat, de la Revoluția Industrială, izotopii de carbon radioactiv din atmosferă. Combustibilul din fosile eliberează carbon 14, care a scăzut acum milioane de ani, astfel diluând proporțiile de carbon 14 și făcând obiectele să pară mai noi decât sunt în realitate.

În plus, testele cu arme nucleare din Războiul Rece au dus la formarea mai multor tone de carbon 14, care ar schimba calculele cu privire la vârsta obiectelor.[22] Suess a creat o nouă curbă de calibrare pentru carbonul 14, bazându-se pe faptul că, o dată ce un copac a format un inel de creștere, lemnul din inel nu mai înlocuiește carbonul 14 și, astfel, ceasul carbonului radioactiv începe să ticăie. Folosind tehnica numită dendrocronologie, constând în numărarea inelelor de creștere din copaci, el a putut să dateze cu acuratețe momentul când au fost formate inelele de creștere și apoi să măsoare conținutul de carbon 14. Evaluând lemnul pinilor țepoși, cei mai vechi copaci din lume, el a construit o curbă de calibrare corectă pentru concentrația de carbon 14 în atmosferă, în ultimii 10.000 de ani.[23] El a afirmat că a utilizat mostre de malț de whisky pentru curbele de calibrare din timpul Războiului Rece și mostre de vin pentru Revoluția Industrială.[24]

Această curbă de calibrare nouă, deosebit de corectă, a fost folosită pentru datarea monumentelor de piatră megalitice din Europa de Vest și s-a descoperit că sunt mult mai vechi decât orașele

[21] Mackie, E.: *The Megalithic Builders*, Phaidon Press, 1977

[22] Aitken, M.J.: *Science-based Dating in Archaeology*, Longman, 1990

[23] Suess, H.E. și Berger, R.: *Radiocarbon Dating*, Univeristy of California Press, 1970

[24] Aitken, M.J.: *Science-based Dating in Archaeology*, Longman, 1990

sumeriene sau egiptene. Implicațiile care au rezultat au fost devastatoare pentru ideile lui Gordon Childe asupra preistoriei, apărute mai devreme. Într-adevăr, înțelegerea preistoriei, rezumată de Colin Renfrew, era complet schimbată:

> *Dintr-o dată şi într-un mod hotărât, impresionantele morminte megalitice din Europa de Vest sunt datate mai devreme decât orice alte monumente din lume. Nu există monumente de piatră care să se apropie de ele ca vechime în antichitate. Poate că este şi mai remarcabil faptul că unele din aceste camere mortuare, cu acoperişul de piatră, sunt păstrate intacte, astfel încât putem intra şi sta înăuntrul acestor camere ce arată azi exact cum arătau cu mai mult de 5.000 de ani în urmă... Aici apare iar un paradox: faptul că asemenea monumente impresionante au fost create cu multe secole în urmă, înaintea piramidelor, de barbari, care nici nu cunoşteau metalul. Datoria noastră imperioasă este de a explica cum s-au construit aceste monumente, dacă nu au fost construite de coloniştii din civilizațiile mai vechi din Orientul Apropiat.*[25]

După cum am precizat, „barbarii" europeni au construit complexul de ceramică de la Dolni Vestonice cu multe mii de ani înaintea construcției oraşului Ierihon, cel mai vechi oraş din Orientul Mijlociu. Pe măsură ce lucrurile descoperite de arheologie erau testate prin noi metode ştiințifice de datare, modelul european din perioada preistorică se prăbuşea încet în neant.

Însă şi alte discipline academice începeau să fie interesate de problemele de înțelegere a preistoriei, cu efecte la fel de tulburătoare.

PUTEREA LIMBAJULUI

Este evident faptul că oameni atât de organizați cum au fost cei de la fabrica de figurine din Dolmi Vestonice trebuie să fi avut un limbaj pentru a facilita interacțiunea atât de complexă dintre un număr atât de mare de indivizi. Nimeni nu poate afirma cu certitudine când a apărut prima dată limbajul şi până şi mecanismul din

[25] Renfrew, C.: *Before Civilization*, Jonathan Cape, 1973

spatele acestei abilități umane importante este aprins discutat. William Noble şi Iain Davidson de la Universitatea din New England au susținut că toate limbajele umane datează de cel puțin 32.000 de ani, bazându-se pe presupunerea că numai atunci au apărut pentru prima dată obiecte iconice, ca de exemplu sculpturile şi picturile din peşteri.[26]

Ei susțin că oamenii n-ar fi putut să dezvolte un limbaj înainte de a şti să folosească simbolurile pentru a reprezenta realitatea, deoarece limbajul însuşi este o formă de reprezentare superioară. Astfel, cele mai vechi mărturii lingvistice trebuie să fie simboluri folosite în pictură şi sculptură. Perioada dată de ei pentru primele exemple de folosire ale simbolurilor nu mai este foarte reprezentativă, deoarece s-au descoperit de atunci multe lucrări de artă cu multe mii de ani mai vechi.

Într-adevăr, există destule dovezi ca să ne dăm seama că oamenii au creat imagini după modele adevărate de foarte mult timp. Obiecte din fildeş se fabricau în toată Europa şi în alte părți cu peste 40.000 de ani în urmă şi au fost datate cu ajutorul carbonului figurine complexe reprezentând un om cu cap de leu, de exemplu, sculptat din fildeş de mamut ce aparținea perioadei cuprinse între 30.000 şi 40.000 de ani în urmă. În perioada în care fabrica de la Dolni Vestonice era în plină dezvoltare, figurinele „Venus" erau foarte populare în regiunea în care acum se află Franța, până în Rusia. O asemenea figurină „Venus", găsită în scrumul vetrei unei colibe din Dolni Vestonice, era o reprezentare tipică a corpului feminin, cu sâni şi şolduri mari. Scopul acestor statuete nu poate fi cunoscut cu certitudine, dar mulți specialişti cred că acestea ar fi putut reprezenta o zeiță a procreației şi a bunăstării.

Deşi aceste figurine sunt foarte vechi, ele sunt de dată recentă în comparație cu cea găsită la Berekhat Ram de arheologii israelieni. O piatră formată în mod natural să semene cu o figurină umană poartă urme care arată că forma sa a fost îmbunătățită de mâna omului cu mai mult de 230.000 de ani în urmă![27]

[26] Wills, C.: *The Runaway Brain*; Flamingo, 1994

[27] Rudgley, R.: *Lost Civilizations of the Stone Age*, Century, 1998

Capacitatea de a comunica gânduri abstracte prin vorbire a fost cu siguranță cel mai important pas din întreaga evoluție umană. Steven Pinker, un psiholingvist de la Institutul de Tehnologie din Massachusets (MIT), are o idee clară asupra naturii limbajului:

> *Oamenii ştiu să vorbească cam tot aşa cum ştiu păianjenii să țească pânze... limbajul este ca şi mersul în picioare, nu neapărat o invenție culturală.*[28]

Probabil cel mai mare susținător al teoriei că limbajul este o capacitate înnăscută, nu una culturală, este Noam Chomsky, tot de la MIT. Acesta a provocat gândirea behavioriştilor în 1957, când a publicat cartea *Structuri sintactice*. Behavioriştii credeau că nimic din ceea ce nu avea experiență personală nu putea exista în minte. Chomsky spunea că, dat fiind faptul că multe dintre propozițiile rostite de oameni sunt o combinație nouă de cuvinte, rezultă că creierul trebuie să conțină un program care poate aduna un număr infinit de propoziții dintr-un lexicon finit şi nu este modelat doar de experiență. El a observat, de asemenea, că structurile gramaticale sunt învățate rapid de copii, fără instrucțiuni formale, şi aceştia pot spune propoziții noi înainte de a împlini doi ani. Prin urmare, copiii sunt cu siguranță înzestrați din naştere cu un plan comun tuturor gramaticilor din toate limbajele. Chomsky a numit-o „gramatica universală".

Această capacitate înnăscută pentru folosirea gramaticii nu ține numai de vorbire, pentru că mulți oameni care nu pot vorbi, totuşi pot susține conversații fluente şi complexe într-un ritm normal, folosind limbajul semnelor. Aceste limbaje nonverbale pentru surdomuți nu sunt doar traduceri manuale ale limbajului vorbit, care domină, ci limbaje complet dezvoltate, având sintaxă, gramatică şi vocabular proprii.

O echipă condusă de Laura Petitto de la Universitatea McGill a făcut recent o descoperire importantă, făcând un studiu asupra copiilor surzi născuți în familii care folosesc limbajul semnelor. Ei

[28] Pinker: *The Languange Instinct*, Harper Perennial Library, 1995

au descoperit că aceşti copii muți „gânguresc" cu mâinile exact cum copiii normali gânguresc cu gurița. Aceşti bebeluşi au învățat, ca şi ceilalți, începând cu mişcări repetate ale mâinilor, în loc să repete în mod regulat acelaşi sunet, ca de exemplu „la, la, la, la". Petitto a concluzionat că trebuie să existe cu siguranță ceva deosebit de elementar cu privire la însuşirea limbajului.[29]

Limbajul nu reprezintă doar capacitatea de a emite sunete modulate dintr-o cutie vocală. Dacă într-adevăr este tot atât de natural pentru oameni să vorbească cum este să meargă în picioare, specia noastră ar putea fi mult înaintea primatelor decât ne-am imaginat vreodată. Steven Pinker este un campion al selecției naturale, susținând că limbajul vorbit a apărut foarte devreme în preistoria oamenilor, înainte de a ajunge la un nivel unde a devenit un instinct uman fundamental. El a schimbat logica preponderentă în mod inteligent, socotind că oamenii nu au dezvoltat un limbaj pentru că le-a crescut creierul mai mare; creierele noastre au devenit mai mari ca o consecință a creşterii cererilor structurilor complexe care fundamentează limbajul. Pe scurt, limbajul stă la baza tuturor realizărilor cerebrale.

Cu siguranță, Pinker trebuie să aibă dreptate. Din experiența noastră, este cu certitudine adevărat că unii oameni, mintal, cu un coeficient de inteligență foarte scăzut, învață să meargă în picioare şi să vorbească destul de bine, deşi nu vor stăpâni niciodată abilități cu mult mai puțin complexe, cum ar fi spălatul sau îmbrăcatul singuri. Acest fapt care se poate observa pare a confirma pretenția lui Pinker, cum că limbajul operează la nivelul instinctelor la fel ca mersul în două picioare. Cu siguranță că trebuie să avem toți din naştere o matrice cognitivă din care sunetele vocale ale oricărei limbi pot ieşi repede şi uşor, astfel că tot ce trebuie să învețe un copil sunt sunetele însele, nu mecanismul pentru folosirea lor. Aceasta ar explica de ce copiii mici pot învăța o a doua, sau chiar o a treia limbă într-un ritm uimitor, dacă trăieşte într-un mediu care îi impune.

Dacă Steven Pinker are dreptate când afirmă că mărimea creie-

[29] Walker, A. şi Shipman, P: *The Wisdom of the Bones*, Alfred A. Knopf, Inc., 1996

rului nostru se datorează cererilor limbajului, atunci *Homo sapiens* şi verii noştri *Homo sapiens neanderthalis* trebuie să fi comunicat prin vorbire, într-adevăr, pentru o mare perioadă de timp. Ştim că propriii noştri strămoşi aveau creierele de aceeaşi mărime ca şi noi astăzi (în mod normal între 1.300 şi 1.500 cm^3), acum mai bine de 100.000 de ani în urmă, iar oamenii de Neanderthal aveau creierele puţin mai mari. Astfel, pare corect calculul conform căruia limbajul rudimentar ar fi apărut cu o perioadă de două ori mai mare în urmă, cu mai mult de 200.000 de ani în urmă. Dacă aşa au stat lucrurile, se pune întrebarea de ce le-a trebuit oamenilor atât de mult timp să dezvolte structura socială pe care o numim astăzi civilizaţie.

Odată se credea că nu putem afla prea multe despre istoria omenirii înainte de apariţia scrisului, dar noile tehnici ne lărgesc cunoştinţele repede. Una dintre cele mai importante metode de înţelegere a mişcărilor popoarelor antice este studiul legăturilor dintre diferite limbaje vorbite.

S-a estimat că în lume, în zilele noastre, ar exista nu mai puţin de 10.000 de limbi diferite. Probabil că majoritatea oamenilor cred că aceste limbi există pentru că populaţiile erau destul de izolate şi fiecare regiune şi-a clădit propriul sistem de comunicare, independent de celelalte. Totuşi, este cât se poate de greşit.

Au trecut 200 de ani de când Sir William Jones a descoperit că sanscrita este înrudită cu latina şi greaca, ceea ce a dus la identificarea unui grup de limbi înrudite, cunoscute acum sub numele de grupul de limbi indo-europene. Aceasta este superfamilia lingvistică, care include aproape toate limbile vorbite din Europa modernă. O persoană remarcantă, Joseph Greenberg, a propus o macrofamilie, pe care a numit-o eurasiatică, acoperind limbile de tip indo-european, uralik-yukaghir, altaic, chichchi-kamchatkan şi eschimo-aleutin, despre care el spunea că este strămoşul comun al limbilor din cea mai mare parte a Europei şi a Americii de Nord. Acest concept de limbă ancestrală a fost dezvoltat mai departe de alţi lingvişti ca Vadislav Illich-Svtych şi Aron Dolgopolsky, arătând legături cu limbile de tip dravidian, kartvelian, nilo-sharan şi

niger-kordofanian. Ei au poreclit această limbă de bază nostratică.[30]

Concluzia uimitoare a acestei lucrări este că, la început, Orientul Mijlociu, Europa şi America aveau o limbă comună. Dolgopolsky a observat că în limbile care au la bază modelul proto-indo-european există multe cuvinte comune asociate cu agricultura şi gospodăria, sugerând faptul că proto-indo-europenii erau un popor neolitic cu o economie alimentară. Din contră, tezaurul lexical protonostratic nu avea aceste cuvinte deloc, dar avea nişte termeni asociaţi cu vânătoarea şi adunarea hranei, sugerând că agricultura şi creşterea animalelor erau de dată mai recentă decât momentul în care oamenii protonostratici au părăsit nord-vestul Asiei, înaintea revoluţiei neolitice.[31]

În cuvintele antropologului Richard Rudgley, consecinţele acestei ipoteze nostratice tulbură minţile. Limba „mamă" trebuie să aibă mai mult de 10.000 de ani vechime, mai probabil vreo 15.000 de ani. Este pur şi simplu uimitor faptul că există corespondenţe cu locuri atât de depărtate, ca deşerturile din Africa de Sud, pădurile amazoniene – toate păstrând încă legături dintr-o perioadă de timp foarte îndepărtată, când făceau parte din aceeaşi limbă.[32]

Lingvistul Merrit Ruhlen a făcut un pas în faţă, venind cu ideea că odată a existat o limbă comună care a făcut ocolul întregului Pământ. El spunea despre această limbă de bază, pe care a numit-o protoglobală:

> *Dar dacă eu şi Bengston avem dreptate şi asemănările lingvistice pe care le-am descoperit reprezintă într-adevăr urme ale unei familii lingvistice unice şi vechi? Cea mai probabilă explicaţie pentru aceste date lingvistice, aşa cum sunt cunoscute ele acum, este că diversitatea lingvistică din zilele noastre provine din apariţia oamenilor cu un comportament modern, acum 40 sau 50 de mii de ani. Deşi oamenii moderni din punct de vedere anatomic ar fi putut să apară în Africa înainte de*

[30] *New Scientist*, 17 octombrie 1998

[31] Dolgopolsky, A.: „Linguistic Prehistory", *Cambridge Archaeological Journal*, 5/2, 1995, pp. 268-271

[32] Rudgley, R.: *Lost Civilization of the Stone Age*, Century, 1998

anul 100.000 î.Hr. ei nu aveau comportamentul nostru. Aceasta poate să indice abilitățile lor lingvistice mai rudimentare. Mulți savanți au sugerat de altfel că „explozia sapiens", cum i se spune uneori, a implicat dezvoltarea limbajului uman modern în totalitate, acum 40.000 de ani.[33]

O ultimă teorie asupra folosirii lingvisticii ca o sursă de informații despre preistorie a fost promovată de Colin Renfrew, care este citat spunând că a ignora aceste descoperiri lingvistice ar însemna să nu profităm de un instrument cu totul nou pentru preistorici. După ce a analizat descoperirile detaliate ale lui Ruhken *et al.*, Renfrew a venit cu o dată proprie, adică cu 15.000 de ani în urmă (raportată la anul 1950, definit anul de bază pentru datarea cu ajutorul carbonului radioactiv), aceasta fiind cea mai probabilă dintre datele cele mai vechi pentru limbile de tip nostratic.

ISTORIILE ANTICE

Alexander Marshack este unul dintre numeroşii observatori care s-au ocupat de problema progresului uman, foarte recent şi inegal. În calitate de scriitor ştiinţific, el a început să fie interesat de originile civilizației, când a fost însărcinat de NASA să întreprindă o perspectivă istorică a progresului uman, culminând cu pasul pe Lună din 1969. De-a lungul celor 30 de ani care au urmat, el a devenit un expert în ştiința preistorică şi originile artefactelor ştiinţifice. În 1972, Marshack scria:

Cercetând mărturiile originii civilizațiilor evoluate, m-a surprins faptul că foarte multe lucruri s-au întâmplat dintr-o dată. Ştiința... a demarat brusc o dată cu grecii... unele date aparținând ştiinței, matematicii şi astronomiei apropiate de zilele noastre au apărut la mesopotamieni, egipteni şi mult mai târziu în America. Civilizația însăşi a apărut brusc, o dată cu scrierea cuneiformă şi hieroglifele egiptene; agricultura... se pare că a apărut dintr-o dată cu câteva zeci de mii de ani în urmă, într-o perioadă de timp relativ scurtă; artele şi podoabele au apărut dintr-o dată cu vreo 30 sau 40 de ani în urmă, în timpul erei

[33] Ruhlen, M.: „Linguistic Evidence for Human Prehistory", *Cambridge Archaeological Journal*, 5/2, 1995, pp. 265-268

glaciare, se pare în momentul în care omul modern intra în Europa, astfel răspândindu-se omul de Neanderthal.[34]

Cea mai mare problemă este aparenta explozie a tehnologiei, care se pare că a avut loc acum mai puțin de 1.000 de ani. Cum au putut niște oameni răspândiți pe tot globul, fără nici o legătură între ei, să dezvolte agricultura şi să construiască oraşe atât de brusc şi în acelaşi timp? De unde aveau aceşti oameni „planul" pentru ştiința lor şi pentru ordinea socială? Sunt întrebări dificile, pe care mulți cercetători le-au evitat pentru că nu există decât trei răspunsuri, toate fiind la fel de stânjenitoare:

1. Stimul; externi. Vizitatori din cosmos au aterizat pe Pământ şi i-au învățat pe strămunii noştri minunile agriculturii şi ale ştiinței.

2. O serie de evenimente care au avut loc întâmplător. N-a fost decât o coincidență deosebită faptul că oamenii din întreaga lume au experimentat brusc aceste progrese, în acelaşi timp.

3. Cunoştințe care existau şi înainte. Cunoştințele despre aceste progrese evoluaseră în mod natural de-a lungul unei perioade mult prea mari, dar, din anumite motive, nu avem dovezi arheologice.

Ideea vizitelor extraterestre este foarte la modă în momentul de față, mulți scriitori cunoscuți avansând această teorie. Deşi mulți, printre care şi noi, nu sunt convinşi de această ipoteză, a nu o lua în calcul ar fi greşit. Oricum, chiar dacă ar fi existat contacte cu extratereştrii în trecut, nu putem atribui toate succesele omeneşti unor contacte cu extratereştrii.

Sugestia cum că oameni din întreaga lume au ieşit dintr-o dată din necunoaştere, folosindu-şi intelectul, cât ai clipi din ochi, este cu totul neştiințifică şi nu corespunde noilor informații. Faptul că

[34] Marshack, A.: *The Roots of Civilization*, McGraw Hill, 1972

această presupusă soluție a fost acceptată timp de generații a stopat capacitățile noastre de analiză. Dacă acum această teorie s-ar propune pentru prima dată, ar fi respinsă imediat de orice expert adevărat, din cauza extremei sale improbabilități statistice.

Aproape toate lucrurile pe care le-am învățat despre trecutul îndepărtat al omenirii se bazează pe păreri ale experților din secolele al XIX-lea și al XX-lea, care au studiat rămășițele fizice ale cadavrelor și apoi au explicat cum au stat lucrurile. Uneori, concluziile lor erau exagerate, depășind datele oferite de dovezi și, cu toate acestea, părerile lor adesea pline de imaginație erau luate de bune. Pentru experți, perioada victoriană a fost, în cel mai bun caz, de partea europenilor și, în cel mai rău, cu tendințe cultural rasiste. Un naturalist și-a notat impresiile sale de dezgust, când un grup de fuegi trăgeau către el dintr-o barcă:

> *Văzând asemenea oameni, cu greu îți vine să crezi că sunt ființe înrudite cu noi și că locuiesc în aceeași lume. Adesea încercăm să ne imaginăm de ce plăceri ale vieții se bucură animalele meschine: cu atât mai mult se potrivește această întrebare acestor barbari!*

În mod surprinzător, aceste cuvinte au fost scrise de un tânăr pe nume Charles Darwin – care a devenit mai târziu unul dintre cei mai mari gânditori ai epocii sale.

Prejudecățile lumii anglo-saxone se prăbușesc încet-încet; într-adevăr, în unele zone, „corectitudinea politică" este o compensație pentru ultimii 200 de ani de aroganță. În ziua de azi, liderii antropologiei și arheologiei sunt foarte echilibrați, dar s-a creat o ruptură în lume între analiștii clasici și între cei ai curentului New-Age. Cei din prima grupă cred că explicațiile clasice sunt, într-un fel, reale prin ele însele și tind să respingă ideile ce nu corespund teoriilor lor asupra lumii, considerându-le absurdități mult prea pline de imaginație. Cei de cealaltă parte a perspectivei filozofice iau adesea în derâdere tendințele actuale, considerate convenții oarbe sau chiar conspirații în slujba dezinformării, privind trecutul ca pe o „epocă de aur", când înțelepciunea adevărată era la putere.

După părerea noastră, nu este bine să favorizezi prea mult nici

una dintre direcții, pentru că ambele abordări sunt valoroase. Astăzi există destui experți obiectivi și fără prejudecăți, cărora nu le este frică să recunoască că ideile apărute recent sunt mai degrabă greșite, decât corecte. Astfel, dacă unele din ideile vechi ale unor „istorici oficiali" sunt acum analizate din nou sau chiar respinse, poate că a sosit momentul să ne gândim că trebuie să existe ceva adevăr în legendele populare antice. Aceste povestiri sunt caracteristice tuturor culturilor transmise pe cale orală, din generație în generație, de-a lungul mai multor perioade de timp.

După cum am demonstrat în cărțile noastre anterioare, ritualurile folosite de francmasoni sunt singura tradiție importantă a lumii vestice. Acestea se bazează pe informații ținute secrete la un moment dat, mai vechi decât orice altceva din Noul Testament, fiind luate direct din tradițiile evreiești de dinaintea căderii Ierusalimului, în anul 70 d.Hr. Deși fuseseră modificate intenționat de francmasonii englezi în scopuri politice de-a lungul ultimilor 300 de ani, episodul unei mari distrugeri care se apropie, potopul biblic, a fost întotdeauna în centrul acestor ritualuri. Primul rând din prima noastră carte, *Secretul lui Hiram*, cita din *Daily Telegraph* din 1871, în care se preciza: „...Francmasoneria există încă de dinaintea potopului..."

Înainte de a fi cenzurate în mod intenționat de francmasonii englezi din secolele al XVIII-lea și al IX-lea, ritualurile mărețe ale Francmasoneriei afirmau fără echivoc că păstrează cunoștințele secrete ale înaltei preoții evreiești, datând din vremea regilor Solomon și David.[35] După cum am menționat deja, aceste ritualuri masonice, notate cuvânt cu cuvânt de francmasoni, fac multe aluzii la potop și un întreg ordin este dedicat păstrării tradiției verbale despre Noe, constructorul arcei biblice care a supraviețuit deluviului. Există, de asemenea, numele unor personaje aparținând unei civilizații despre care se spune că a existat înaintea deluviului, ca de exemplu Tubalcain – omul care, li s-a spus masonilor, a inventat agricultura și fierul de plug.

[35] Knight, C. și Lomas, R.: *The Hiram Key* (*Secretul lui Hiram*), Century, 1996

Cele mai vechi mărturii ale unor ritualuri sunt cele ale Ritului Scoțian Antic şi Acceptat al Francmasoneriei, care nu mai sunt în uz din 1813. În toate aceste ritualuri vechi se face aluzie la personajul biblic Enoh, cu grade masonice dedicate în întregime lui, povestind cum îngerul i-a spus că el este cel ce trebuie să păstreze secretele civilizației de la dezastrul universal.

Povestirile având ca temă potopul universal sunt atât de răspândite în toată lumea, încât nu putem să le considerăm simple coincidențe. Ar fi putut oare exista un asemenea dezastru care a şters de pe fața Pământului o civilizație anterioară – aşa cum a fost descrisă în ritualurile francmasonice antice? Un asemenea cataclism ar putea explica aparenta contradicție cu privirile la mărturiile evoluției omenirii din vechime.

Totuşi, nu am putut înțelege cum întreaga lume a putut fi cuprinsă de potop, când aceasta are o cantitate fixă de apă. Cu toate acestea, în curând, grație unei conversații întâmplătoare cu dr. Jack Miller, un geolog de frunte de la Cambridge, ne-am îndreptat atenția asupra unui alt domeniu de studiu.

Când am analizat eşecul teoriilor preistorice, s-ar fi zis că tindem spre acceptarea teoriei preexistenței cunoştințelor. Dat fiind faptul că tehnicile moderne de postanaliză a presupuselor povestiri ale rămăşițelor unor popoare dispărute au eşuat, poate că e momentul să cercetăm povestirile cu caracter „oficial" ale unor oameni care au existat cu adevărat, pentru a reconstrui originile noastre.

În toată lumea există tradiții antice orale care pretind că păstrează mărturii ale unor evenimente deosebit de îndepărtate. Acestea au fost studiate de antropologi, dar ignorate în general de arheologi, care tind să creadă că artefactele nepământeşti sunt singurul mijloc legal de înțelegere a popoarelor îndepărtate. Multe tradiții orale conțin elemente simbolice care ar putea fi cheia unor evenimente reale, astfel că ar fi greşit să considerăm aceste povestiri mituri tribale.

Date fiind aceste informații, punctul nostru de plecare trebuia să fie vechile povestiri ale lui Enoh conținute în ritualurile Francmasoneriei, în Biblie şi alte texte evreieşti.

CONCLUZIE

Progresul tehnologiei din ultimii treizeci de ani a spulberat teoriile noastre despre preistorie.

Omul de Neanderthal, descris adesea ca strămoşul nostru, s-a diferenţiat genetic de rasa umană modernă în perioada cuprinsă cu 500.000-600.000 de ani în urmă. Cu aproximativ 300.000 de ani în urmă, populaţia umană s-a redus atât de mult, încât o singură femeie din această perioadă a devenit strămoşul comun al tuturor oamenilor de azi.

Noi descoperiri arheologice au scos la iveală obiecte de artă vechi de 250.000 de ani, sugerând faptul că limbajul însuşi ar putea fi mai vechi decât se credea odată. Acest lucru este confirmat de lingvişti, care au arătat că limbajul este de mult timp înnăscut.

Progresul tehnologic este mai vechi decât cred majoritatea oamenilor. Există dovezi clare ale unei economii industriale în Europa de acum 26.000 de ani.

Îmbunătăţirile din tehnologia datării au arătat că structurile de piatră megalitice ale Europei de Vest sunt mai vechi decât oraşele din Sumer şi din Egipt.

Experţii cred că a existat o singură limbă universală, care ar fi existat cu 15.000 de ani în urmă.

Cu zece mii de ani în urmă a existat un salt tehnologic brusc în întreaga lume, care nu poate fi explicat printr-o schimbare progresivă.

Este posibil ca progresul tehnologiei umane să fie supus unor schimbări catastrofice fortuite, care întrerup un proces fundamental de schimb progresiv şi uniform.

Capitolul 2

POVESTEA ANTICĂ A LUI ENOH

CINE A FOST ENOH?

În 1996, am publicat prima noastră carte, *Secretul lui Hiram*, în care am susținut că Capela Rosslyn din Scoția nu a fost o construcție creştină, ci o copie după templul ruinat din Ierusalim, inspirată de Cavalerii Templieri. Am susținut, de asemenea, că a fost construită pentru a adăposti date importante despre care se ştie că erau ascunse în Templul din Ierusalimul înainte de anul 70 d.Hr. şi care, spuneam noi, au fost dezgropate apoi şi mutate în Scoția, în 1140 d.Hr. Un număr de savanți de frunte de la universitățile din Marea Britanie şi America au fost de acord cu afirmațiile noastre cum că această clădire este o copie după Templul lui Irod.

În vara lui 1996 am vizitat Capela Rosslyn împreună cu domnul doctor Jack Miller, şeful catedrei de geologie de la Cambridge University, şi cu Edgar Harborne, un francmason în vârstă, odată cercetător la Cambridge în ştiința militară.

Jack era deosebit de interesat de geologia pietrei folosite la construcția Capelei Rosslyn, descoperind că are aceeaşi structură ca şi cea găsită la Ierusalim. El a demonstrat, de asemenea, că părerea noastră cum că construcția vestică este o copie a unei ruine este corectă. După ce ne-am petrecut prima seară împreună admirând capela în detaliu, ne-am retras la hotelul Roslin Glen să mâncăm şi să bem ceva. Pe parcursul serii, i-am spus lui Jack că am desco-

perit că ritualurile Francmasoneriei conțin multe informații istorice, în ciuda faptului că cei de la United Grand Lodge din Anglia declară în continuare că riturile lor sunt pure absurdități inventate.

Apoi, i-am spus lui Jack că n-am reușit să înțelegem de ce Enoh, personajul biblic, și chiar potopul sunt atât de importante pentru vechile forme ale Francmasoneriei. Povestea potopului este doar o ficțiune, iar răspunsul lui Jack a venit imediat, în mod neașteptat. De ce credeți că povestea potopului este doar o ficțiune?

– Ei bine... pentru că nu există destulă apă pentru a inunda întregul Pământ – decât dacă nu se referă decât la „lumea" lor sumeriană din bazinul Tigru-Eufrat, a răspuns Chris, cu un aer surprins și intimidat de întrebarea ciudată a lui Jack.

– Voi vă imaginați un sistem închis, a spus Jack, ținând mâinile astfel încât să formeze o sferă. Trebuie să vă imaginați altceva. Există o lucrare nouă despre acest subiect, care cred că vă va schimba ideile cu privire la potopul biblic.

Am fost surprinși și foarte încântați când am auzit că o altă parte din legenda francmasonică s-ar putea să se bazeze pe evenimente istorice. Jack a promis că va căuta niște informații în jurnalele geologice și că ni le va trimite.

Imediat ce am primit informațiile de la Jack, am știut că trebuie să studiem intriganta figură a lui Enoh și povestirile legate de potop, cât mai în detaliu.

ENOH ÎN BIBLIE

Nu avem multe informații despre Enoh în Biblie, dar cele care există se află în prima parte a Genezei.

Primele cinci cărți ale Bibliei, care încep cu Geneza, sunt numite *Torah* în iudaică, deși exegeții Vechiului Testament creștin le numesc *Pentateuch*. Aceste povestiri sunt considerate, în general, colecții de mituri, o epopee, legende culte, texte legale și poeme, toate țesute împreună într-un document scris datând din secolul al VI-lea î.Hr.

Alcătuirea *Torah-ului* scris a adunat tradiții orale evreiești, încercând să explice de ce Dumnezeu, care a creat Raiul și Pământul, a ales evreii ca poporul său. Problema acestor redactori a fost cum

să adune aceste povestiri într-un tot unitar. Mai multe grupuri păstraseră fiecare tradițiile lor şi acestea trebuiau încorporate într-o imagine nouă, mare şi oficială.

Primele aluzii la Enoh se fac în Geneza 4:16-23, unde apare următoarea genealogie, de la Adam la Enoh şi apoi până la Noe, cel care a construit arca pentru a supraviețui potopului:

Adam

Cain

Enoh

Irod

Maleleil

Matusal

Lameh

Noe

Următoarea menționare a lui Enoh apare în Geneza 5:21-29, alături de o altă genealogie a sa. Promotorii acestei tradiții n-au fost probabil prea încântați ca eroul să-l aibă pe Cain ca strămoş, primul criminal, care l-a ucis pe fratele său Abel. Prin urmare, i s-a construit o a treia genealogie prin Set, al treilea fiu al lui Adam şi al Evei, şi s-a spus că nu a cunoscut moartea, ci că a mers la Dumnezeu înainte de a fi dus direct în Rai de El.

Este interesant de reținut că Matusalem, cel care a trăit cel mai mult dintre toți, se pare că a murit în timpul potopului.

În Vechiul Testament, Enoh este menționat doar de două ori, dar în Noul Testament apare de trei ori. În capitolul trei din Evanghelia după Luca apare genealogia lui Iisus, de la tatăl său Iosif până la

Enoh, şi deci la Adam. Această genealogie ciudată a surprins multă lume, pentru că, dacă Iisus este fiul lui Dumnezeu şi al unei pământence fecioare, atunci genealogia tatălui său adoptiv nu mai are nici o relevanță.

În această genealogie, Iisus este înrudit cu mai multe personaje considerate importante în Francmasonerie, mai ales Zorobabel, David, Boaz, Noe, Lamarc şi Enoh. Evanghelia după Luca ne spune, de asemenea, că mama lui Iisus, Maria, era din aceeaşi descendență preoțească a lui Aaron (marele preot egiptean), care era fratele lui Moise. În Luca 1:5 se spune că Elisabeta, soția lui Zaharia şi mama lui Ioan Botezătorul, este descendentă a lui Aaron.

> *Era în zilele lui Irod, regele Iudeii, un preot cu numele Zaharia din ceata preotească a lui Abia, iar femeia lui era din fiicele lui Aaron şi se numea Elisabeta.*

Apoi, în Luca 1:36, când Gavriil îi spune Mariei că-l va naşte pe Iisus, ni se spune că Maria este rudenia cu Elisabeta, tot descendentă a lui Aaron.

> *Şi iată Elisabeta, rudenia ta, a zămislit şi ea fiu la bătrâneţea ei...*

Am aflat mai multe despre misteriosul Enoh din cartea lui Iuda din Noul Testament. În Iuda 1:13-14 ni se spune că Enoh a proorocit o mare catastrofă ce li se va întâmpla oamenilor, dacă vor continua să trăiască în păcat.

> *Valuri sălbatice ale mării, care îşi spumegă ruşinea lor, stele rătăcitoare, cărora întunericul întunericului li se păstrează în veşnicie. Dar şi Enoh, al şaptelea de la Adam, a proorocit despre aceştia, zicând: Iată, a venit Domnul cu zecile de mii de sfinți ai Lui.*

Evident, autorul Cărții lui Iuda nu accepta ideea cum că Enoh era al treilea descendent din neamul lui Adam, prin criminalul Cain, dar a acceptat genealogia pe care Luca o atribuie lui Iisus prin tatăl

său adoptiv Iosif. Cu toate acestea, aici ni se spune despre valurile sălbatice ale mării şi despre stelele rătăcitoare care nu apar în Vechiul Testament.

A treia menţionare a lui Enoh în Noul Testament apare în Epistola lui Pavel către Evrei, unde în capitolul 11:5, acesta spune:

> *Prin credinţă, Enoh s fost luat de pe pământ ca să nu vadă moartea, şi nu s-a mai aflat, pentru că Dumnezeu îl strămutase, căci mai înainte de a-l strămuta, el a avut mărturie că a bineplăcut lui Dumnezeu.*

ENOH MASON

Deşi francmasonii, în general, nu ştiu acest lucru, povestea lui Enoh şi a potopului universal este de foarte mare importanţă pentru riturile masonice. Cea mai veche menţionare masonică scrisă a lui Enoh provine din două manuscrise cunoscute sub numele de manuscrisele *Inigo Jones* şi *Wood*. Cu toate că aceste documente au fost scrise la începutul domniei lui James I al Angliei, Sarcinile Antice pe care le conţin se bănuieşte că au mai multe sute de ani vechime.

Regele James al VI-lea al Scoţiei devenise francmason la Loja Scoon şi Perth în 1601 şi, în 1603, a devenit regele James I al Angliei. El a fost cel care a permis o nouă traducere în engleză a Bibliei, cunoscută ca Versiunea Regelui James, pentru a evita ceea ce numea „greşeli papistăşeşte" apărute în traducerile anterioare.

1601 James al VI-lea devine francmason.

1603 James al VI-lea al Scoţiei devine James I al Angliei.

1604 James anunţă apariţia noii traduceri a Bibliei.

1607 Autorul manuscrisului *Inigo Jones* notează tradiţia verbală a Originilor Breslei Masonice într-una din cele mai vechi versiuni a ceea ce francmasonii numesc „Sarcinile Antice".

1610 J. Whytestones notează în manuscrisul *Wood* o versiune foarte asemănătoare a „Sarcinilor Antice" şi a istoriei Breslei pe care a spus că a transcris-o dintr-un alt document, care s-a pierdut de atunci.

1611 Biblia regelui James este publicată şi se permite accesul publicului la ea.

Această istorie tradiţională a originilor Breslei Masonice a apărut exact în momentul în care învăţăturile Francmasoneriei erau aduse în Anglia de James şi de curtea lui scoţiană. Se acordă o mare importanţă progreselor popoarelor existente înaintea potopului şi se susţine că toate cele şapte ştiinţe ale *quadriviumului* – gramatica, retorica, logica, aritmetica, geometria, muzica şi astronomia – erau foarte dezvoltate înaintea potopului; de asemenea, se susţine că oamenii care le-au dezvoltat au prevăzut potopul şi că au păstrat datele acestor ştiinţe pe doi stâlpi, unul construit pentru a rezista focului şi celălalt apei. În plus, ambele documente susţin că egiptenii nu au creat civilizaţia pentru ei, ci au descoperit aceşti stâlpi după potop şi s-au folosit de ştiinţa găsită pentru a realiza marile lor progrese.

Manuscrisul *Inigo Jones* dă detalii cu privire la etapele realizate pentru păstrarea informaţiilor ştiinţifice, astfel încât să reziste dezastrului.

Unele ritualuri vechi ale Francomasoneriei, care nu au fost luate în seamă, datând cel puţin de la începutul secolului al XVII-lea, relatează în detaliu cum a creat Enoh aceşti stâlpi ai cunoştinţelor şi cum au fost găsiţi de masoni pe când participau la construcţia Templului lui Solomon, acum 3.000 de ani. Legenda spune că, în timp ce muncitorii curăţau locul pentru fundaţie, au găsit o piatră mare care acoperea o grotă, dovedindu-se a aparţine părţii de sus a arcadei unui templu enohian antic. După ce au luat piatra şi au coborât în încăperea de dedesubt, au găsit unul din stâlpii lui Enoh. (Pentru mai multe detalii cu privire la mărturiile masonice, vezi Anexa 5).

Deşi în Biblie nu se face nici o legătură între Enoh şi potop,

istoricul evreu din secolul întâi, Josephus, face această legătură. Acest soldat evreu devenit învățat roman, despre care se crede că s-a antrenat în comunitatea Qumran, declară că Enoh a notat date astronomice pe cei doi stâlpi.

În ritualurile vechi ale Ritului Scoțian Antic se precizează că marii preoți ai Ierusalimului, care au supraviețuit distrugerii orașului din anul 70 d.Hr., sunt fondatorii marilor familii europene, care, cu 1.000 de ani mai târziu, au format Ordinul Cavalerilor Templieri. Oare cunoștințele lor detaliate proveneau de la aceste familii sau din documentele comunității Qumran, pe care cavalerii le-au descoperit sub Templul Mount din Ierusalim, între anii 1118 și 1128?

Mai există un document care-l amintește pe Enoh, susținând lucruri asemănătoare francmasonilor. Este o carte antică evreiască, necunoscută de lumea vestică timp de mai mult de 1.500 de ani, până când a fost redescoperită de un francmason important din secolul al XVIII-lea.

CARTEA LUI ENOH

James Bruce s-a născut la 14 decembrie 1730 la Kinnaird House, lângă Larbert, în Falkirk. Familia sa era descendentă din Robert Bruce și avusese legături cu Cavalerii Templierii și cu începuturile Francmasoneriei din secolul al XV-lea. Era membru al Lojii Cannongate Kilwinning, o lojă francmasonică din Edinburgh. (Povestea călătoriilor sale în Africa și a descoperirii *Cărții lui Enoh* este relatată în Anexa 6).

Nu putem preciza cu certitudine dacă Bruce a căutat intenționat *Cartea lui Enoh*, pierdută, sau dacă a găsit-o din întâmplare, dar găsind-o, a făcut cea mai mare descoperire din viața sa. El și-a dat cu siguranță seama de importanța cărții și, fiind un bun lingvist (vorbitor de mai multe limbi, printre care amharica și araba), a putut s-o traducă în franceză și engleză, înainte de a se întoarce în Europa.

În Franța a fost răsplătit cu onoruri după ce și-a prezentat traducerea *Cărții lui Enoh* în fața regelui, iar la întoarcerea la Londra a fost sărbătorit pentru meritele sale de călător și a fost ales

membru al Societății Regale.

Istoricul mason J.S.M. Ward a considerat că versiunea cărții datată de Bruce a fost foarte stâlcită, în comparație cu originalul, pentru că includea formule magice și astrologice. În ultimii ani, s-a demonstrat că manuscrisele găsite de Bruce sunt autentice, grație faptului că s-au mai găsit încă nouă copii ale *Cărții lui Enoch* la Qumran, în Manuscrisele de la Marea Moartă. Aceste fragmente deteriorate, îngropate cândva înainte de 68 d.Hr. și descoperite după 1947, arată că materialul astronomic și astrologic din carte există de dinainte de 200 î.Hr.

Rezervele lui Ward cu privire la conținutul *Cărții lui Enoh* sunt ușor de înțeles. Cartea conține într-adevăr informații foarte ciudate, printre care unele cunoștințe astronomice și descrierile unui observator de pe vârful unui munte, în plus conținând avertismente cu privire la o catastrofă iminentă, dând detalii despre pregătirile care trebuie făcute.

Michael Black, savantul biblic care a publicat cea mai completă analiză a *Cărții lui Enoh*, spune despre aceasta:

> *Cartea prezintă cititorului o diversitate ciudată de tradiții disparate și contradictorii, cu elemente de proză narativă și de discurs...* Cartea lui Enoh *este ca un puzzle complicat sau ca o colecție de astfel de jocuri, în care, după ce s-au asamblat părțile componente principale pentru a forma imaginea, rămân elemente care nu se pot integra în acest tot, producând nedumerire... nu există astfel nici un fir conducător care să îndrume cititorul prin labirintul enohian.*[1]

În general, se consideră că această carte este o colecție de lucrări de autori diferiți și că unele părți încă lipsesc. Primul capitol începe prin a-l informa pe cititor că o mare judecată va veni pe Pământ sub forma unui deluviu și doar câțiva oameni aleși vor supraviețui. După potop, eroul nostru avertizează îngrijorat că va mai veni *încă* o judecată. Se pare că aceasta este profeția asupra căreia ne-a aver-

[1] Black, M.: *The Book of Enoch or I Enoch, A New English Edition* (*Cartea lui Enoch sau Enoch I, o nouă ediție englezească*), Leiden, E.J. Brill, 1985

tizat Iuda, dovedind că unii autori ai Noului Testament au avut acces la această carte.

Următoarele patru capitole sunt o predică închinată armoniei şi continuităţii naturii. Astfel se deschide o discuţie despre cum studiul armoniei naturii ne poate ajuta să-l înţelegem pe Dumnezeu şi despre cum mişcările regulate ale soarelui şi ritmurile naturale ale anotimpurilor sunt dovada creaţiei lui Dumnezeu. Această perspectivă ciudată asupra lumii şi cuvintele folosite sunt nemaipomenit de asemănătoare cu cele folosite de francmasoni, chiar şi în mult discutatele ritualuri moderne.

Francmasonii au folosit în repetate rânduri cuvintele „armonie", „natură" şi „regularitate", având în plus o structură de lojă creată pentru anotimpuri şi mişcările stelelor: tavanele templelor masonice englezeşti sunt pline de stele. Francmasoni există în toate religiile monoteiste şi, prin urmare, nu i se dă un nume lui Dumnezeu, ci apare sub sintagma „Marele arhitect al Universului".

Ce ar putea fi într-un stil mai „enohian" de-atât?

Următoarele două capitole relatează povestea unor fiinţe necunoscute şi ciudate pe care-i numesc Paznici. Este povestea unui grup de oameni avansaţi care iau de soţii fiicele oamenilor. Descendenţii acestor împerecheri sunt un grup de inadaptaţi numiţi Uriaşi, care provoacă neajunsuri peste tot. Nelegiuirile lor constituie motivul pentru care Dumnezeu hotărăşte să trimită potopul. În ultimul timp au existat observatori care au afirmat că Paznicii trebuie să fi fost extratereştri, dar n-avem nici un motiv să credem aceste speculaţii. În carte se spune că aceştia aveau numeroase abilităţi pe care le-au împărţit şi oamenilor, că uneori trăiau mai mult timp printre oameni, după care se întorceau într-un loc îndepărtat, unde trăiau alături de conducătorul lor, descris ca Supremul Dumnezeu. Din aceste descrieri, ar reieşi că aceşti oameni erau un grup avansat ce nu făcea parte din societatea de bază.

Capitolele 17-36 relatează călătoriile lui Enoh în compania a diferite fiinţe, descrise ca îngeri sau uneori ca Paznici. În aceste călătorii, lui Enoh i se comunică venirea deluviului şi i se arată diferite caracteristici geografice care par a fi reale. De asemenea, Paznicii îi dau lui Enoh instrucţiuni despre cum să salveze cele

mai importante arte ale civilizației.

Următoarele 35 de capitole se ocupă de parabolele lui Enoh. Sunt în marea majoritate monologuri (predici) escatologice despre cum înțelegea Enoh natura şi Judecata de Apoi şi cum va avea ea loc.

Capitolele 72-82 au în întregime un caracter astrologic, tratând mişcările soarelui, ale lumii şi ale stelelor. După cum vom arăta mai încolo, aceste informații sunt itinerarii detaliate ale mişcărilor diferitelor corpuri cereşti. Această parte care abordează astronomia este considerată primitivă şi incorectă. Expertul nostru biblic, Otto Neugebauer, şi-a exprimat clar opinia în acest sens:

> *Această lucrare tratează concepte astronomice cu un caracter foarte primitiv (variația duratei zilei, iluminarea şi amplitudinea crescândă a lumii, direcția vântului, etc.), marcate de modele matematice simple.*

În această secțiune sunt introduse, de asemenea, tablete divine, conținând secrete pe care numai Enoh le ştia, şi se arată cum sunt transmise mai departe lui Matusalem, spre a le nota pentru generațiile viitoare.

Apoi, ni se povestesc viziunile sub formă de vise ale lui Enoh. Această parte se compune din patru secțiuni care relatează istoria lumii ca o succesiune de parabole din viața animalelor. Se porneşte de la începutul timpului cu Adam şi Eva şi continuă până în epoca autorilor, amintind răscoala maccabeiană din secolul al II-lea î.Hr. Apoi porneşte spre viitor cu o viziune a Ierusalimului şi a sosirii celui celui de-al doilea Adam.

Partea finală este „Epistola lui Enoh", relatând sfaturile lui Enoh pentru Matusalem şi familia sa şi descrie naşterea miraculoasă a lui Noe, povestită în detaliu în „Povestirile patriarhilor" din Manuscrisele de la Marea Moartă. „Apocalipsa săptămânilor" oferă o viziune a Judecății înainte de sosirea unui nou Rai şi a unui nou Pământ, iar secțiunea finală este o tiradă împotriva păcătoşilor.

Mai demult, această carte era adorată de vechii creştini. Acest

lucru reiese din Epistola lui Pavel către Evrei. El încearcă să-i convingă că credința oarbă este mai importantă decât rațiunea.

> *Evrei 11:1 Iar credința este încredințarea celor nădăjduite dovedirea lucrurilor celor nevăzute.*

În sprijinul acestei controverse cum că „Ceea ce vreau să cred trebuie să fie adevărat, numai dacă am suficientă credință", el aduce ca argumente personaje din Vechiul Testament, care ar putea să convingă cititorii. Îi citează pe Avraam, Sar, Iacob, Iosif şi Moise, amintind toți patriarhii evrei, pentru a-şi întări spusele – totuşi, Pavel îl dă ca exemplu de bunătate pe Enoh, bunătate atinsă prin credință cu versetele 5-6:

> *Prin credință, Enoh a fost luat de pe pământ ca să nu vadă moartea, şi nu s-a mai aflat, pentru că Dumnezeu îl strămutase, căci mai înainte de a-l strămuta, el a avut mărturie că a bineplăcut lui Dumnezeu. Fără credință, dar, nu este cu putință să fim plăcuți lui Dumnezeu trebuie să creadă că El este şi că Se face răsplătitor celor care îl caută.*

Vechii creştini aveau o deosebită considerație față de *Cartea lui Enoh,* dar e uşor de înțeles de ce un cercetător biblic ca H.L. Goudge o descrie ca pe o „carte proastă".[2] Totuşi, răsfoirea întâmplătoare a oricărei părți din Biblie ar avea acelaşi efect asupra unei persoane care gândeşte în mod logic şi rațional.

Citind această carte evreiască, care nu este biblică, înțelegem că trebuie să existe un fel de legătură cu Francmasoneria. Concluzia finală este: povestea masonică a lui Enoh exista deja înainte de redescoprirea *Cărții lui Enoh* de către francmasonul James Bruce. Nimeni din afara Etiopiei n-a ştiut de ea timp de mai mult de 1.500 de ani şi, cu toate acestea, francmasonii ştiau povestirile relatate în această carte.

James Bruce era dintr-o familie care, aşa cum am arătat în căr-

[2] Campbell J.Y.: „The Origin and Meaning of the Term Son of Man" *JThS* XLVIII 1947, p. 148

ţile anterioare, făcea parte din înalta preoţie evreiască din vremea lui Hristos şi chiar mai devreme; el ar fi putut afla despre existenţa cărţii, ori din familia sa, ori din studiile sau francmasonice, deşi nu poseda un exemplar al cărţii. Cu siguranţă, Cavalerii Templieri avuseseră o activitate notabilă în Etiopia în secolul al XIII-lea şi se poate s-o fi găsit, sau probabil o deţineau deja, folosind-o în ritualurile lor. Dacă aşa stau lucrurile, aceasta n-ar face decât să confirme ipoteza noastră cum că ritualurile francmasonice s-au dezvoltat din iudaismul prerabinic, trecând la Cavalerii Templieri.

În curând aveam să descoperim mai multe date în sprijinul înţelegerii Francmasoneriei ca un cult modern enohian. Dar întâi trebuie să analizăm mai bine realitatea fizică a potopului universal pe care credem că l-a descris Enoh. Geologul de la Cambridge, Jack Miller, ne-a oferit informaţii ce conduc spre existenţa uriaşilor extratereştri – informaţii cu un impact puternic.

CONCLUZIE

Ideea unui potop universal devine o posibilitate ştiinţifică de îndată ce se admite că pot exista impacturi extraterestre. Francmasoneria relatează o tradiţie antică care povesteşte cum un om pe nume Enoh a prevăzut un asemenea potop universal şi care a încercat să salveze civilzaţia. Biblia nu conţine informaţii despre previziunile lui Enoh, dar un text antic evreiesc cunoscut sub numele de *Cartea lui Enoh*, pierdut în secolul al V-lea d.Hr., conţine totuşi o relatare a acestui fapt. Cartea aduce informaţii despre mişcările soarelui, ale lunii şi stelelor, pe care Enoh le-a aflat de la un înger pe nume Uriel, şi, în plus, ni se povesteşte despre un grup de creaturi ciudate numite Paznici, care s-au încrucişat cu femeile băştinaşe, pentru a da naştere unor copii uriaşi.

Capitolul 3

UN PĂMÂNT VULNERABIL

VECINA PE CARE AM VIZITAT-O

Oamenii s-au uitat cu admirația spre Lună probabil încă de la început. O placă din os moale, lat şi cioplit, găsită într-un adăpost de piatră din sud-vestul Franței, a fost recunoscută ca fiind un calculator lunar corect, iar datarea cu ajutorul carbonului a stabilit că are între 32.000 şi 34.000 de ani vechime.[1]

Caracteristicile suprafeței lunare sunt vizibile cu ochiul liber, iar când Galileo a schițat pentru prima dată Luna cu ajutorul telescopului său, acum 400 de ani, credea că pe suprafața acesteia se găsesc mări, munți şi vulcani stinşi. De atunci au primit denumiri 184 dintre cele mai mari cratere, unele fiind nume clasice ca Platon, Pliniu şi Ptolemeu, iar zonele plate şi întinse au primit nume romantice, ca de exemplu *Mare Tranquillitatis* (Marea Liniştii) şi *Mare Nectaris* (Marea Nectarului). Cu toate acestea, acum ştim că pe vecina noastră nu existau mări, iar cicatricele pe care le vedem sunt rezultatul nenumăratelor coliziuni de-a lungul miliardelor de ani. Cel mai mare dintre craterele vizibile are un diametru de 300 km şi o adâncime de 4 km, o crestătură uriaşă pentru un corp care nu are decât a cincizecea parte din volumul Pământului.

În geometria universului, planeta noastră şi Luna ei nu reprezintă decât nişte fire de praf într-un univers infinit, dar în parte gol. Acum trei miliarde de ani, când Pământul era încă destul de tânăr,

[1] Cunliffe, B.: *Prehistoric Europe*, Oxford University Press, 1998

era lovit în mod regulat de rămăşiţe spaţiale, mari de sute de kilometri, ce circulau cu o viteză de aproximativ 100.000 km pe oră. Oricare din aceste coliziuni masive crea un crater de mărimea Texasului, iar explozia a aruncat în aer aproape toată atmosfera, înlocuind-o cu un cuptor universal de rocă vaporizată la o temperatură de 3.000°C. Orice formă de viaţă primordială existentă ar fi fost imediat sufocată, când oceanele fierbânde s-au transformat în vapori, iar pulsul letal al căldurii sterilizate s-a făcut una cu pământul, până la o adâncime de un kilomteru.[2]

Au fost identificate mai puţin de 100 de cratere create de asemenea impacturi, dar aceasta nu înseamnă că am fost mai norocoşi ca Luna. Suprafaţa Pământului este acoperită cu apă în proporţie mai mare de două treimi, iar vegetaţia acoperă părţi mari din ceea ce a mai rămas, ascunzând astfel faptul că planeta noastră are de 20 de ori mai multe cicatrice decât Luna. Atmosfera turbulentă şi schimbarea scoarţei terestre au făcut ca urmele lăsate să nu mai poată fi văzute.

S-a estimat că numai de-a lungul ultimului miliard de ani, Pământul a fost lovit de cel puţin 130.000 de comete şi meteoriţi, îndeajuns pentru a produce cratere de peste un kilometru în diametru. Vreo 50 dintre aceştia erau atât de mari încât lăsau în urmă bazine mai mari de 1 km în diametru.[3]

Din fericire, în ultima perioadă nu au avut loc impacturi de o asemenea magnitudine şi această perioadă de stabilitate a permis apariţia vieţii pe Pământ, astfel încât azi, oamenii pot vizita alte planete. Dr. David Hughes de la Universitatea din Sheffield ne-a liniştit în legătură cu impacturile extraterestre anterioare:

> *Încă mai suntem aici. Oamenii şi animalele încă trăiesc pe Pământ. S-au creat cratere, s-au întâmplat catastrofe, dar n-am dispărut. Lucrurile stăteau şi mai rău în trecut şi, totuşi, am supravieţuit.*[4]

[2] Davies, P.: *New Scientist*, 12 septembrie 1998

[3] Hughes, D.: „Focus: Visitors from Space", *Astronomy Now*, noiembrie 1997, pp. 41-44

[4] Hughes, D.: „Focus: Visitors from Space", *Astronomy Now*, noiembrie 1997, pp. 41-44

Cu toate acestea, doar pentru că ne-am bucurat de o perioadă de liniște relativă, nu trebuie să excludem amenințările unor impacturi extraterestre – părți din univers ar putea să lovească mica noastră planetă aproape în orice moment.

COMETE ŞI METEORIȚI

Există două feluri de corpuri care au lovit Pământul, creând cratere de impact: cometele şi meteoriții. Dacă meteoriții sunt compuşi din diferite minerale, cometele, pe de altă parte, sunt aproape în întregime alcătuite din gheață, cu rămăşițe spațiale înghețate. Majoritatea se formează într-o zonă spațială numită Norul Oort – un fel de abur mare de praf, rocă şi gheață, care încercuieşte sistemul nostru solar ca o gogoaşă nebuloasă. Celelalte sunt comete a căror origine nu se cunoaşte, ca de exemplu cometa Hyakutake, care a trecut prin sistemul nostru solar în 1996, provenind de departe din spațiul interstelar.

Cometele sunt probabil cele mai remarcabile corpuri cereşti vizibile cu ochiul liber. Pot produce apariții bruşte şi neaşteptate pe cer şi o cometă mare, ca recenta cometă Hale-Bopp, poate crea un spectacol magnific noaptea pe cer. Orbitele majorității cometelor sunt foarte înclinate pe planul orbitei Pământului în jurul Soarelui, făcând astfel ca traseul cometei să pară absurd şi schimbător, în comparație cu mişcările consecvente ale stelelor şi planetelor. Cometele care se văd de pe Pământ au cel puțin două cozi lungi, care nu indică direcția corpului ceresc, pentru că întotdeauna se îndepărtează de Soare. Cozile apar când cometa se apropie de Soare, care face gheața să se topească şi apa în stare gazoasă se pierde în vântul solar. Cometele sunt vizibile de pe Pământ doar când se formează coada de gaz luminos, astfel că toate cele ce se află la o distanță mai mare de 300 de milioane de mile (600 milioane km) de Soare nu pot fi văzute.

Cele care provin din Norul Oort sunt atrase în câmpul gravitațional solar, unde sunt capturate de orbita eliptică care se roteşte în jurul stelei, în inele lungi, repetitive. Cometa Hale-Bopp, de exemplu, se află pe o orbită atât de lungă, încât poate fi văzută cu ochiul liber cam o dată la 4.000 de ani. Cometa Halley, una din cele mai

cunoscute dintre cometele care apar periodic, a fost văzută pentru prima dată de astronomii chinezi în 240 î.Hr. şi a fost, de asemenea, pomenită de Josephus, istoricul evreu care a declarat că arăta ca o sabie trecând deasupra Ierusalimului, pe când oraşul era sub asediu în anul 70 d.Hr.[5]

Una dintre cele mai renumite vizite ale cometei Halley a avut loc în timpul faimoasei bătălii, când normanzii au invadat Anglia şi l-au învins pe regele Harold la Hastings, în 1066 d.Hr. Apariţia cometei a fost amintită pe tapiseriile Bayeux comandate de Matilda, soţia lui William Cuceritorul. Este prezentată cometa ca o flacără deasupra regelui Harold, prăbuşindu-se pe tron, înconjurat de curteni speriaţi. Deasupra cometei stă scris: „Toţi sunt impresionaţi de stea."

În timp ce aceste comete călătoresc în orbite eliptice ca părţi ale sistemului solar, altele vin din spaţiul interstelar şi, după ce fac ocolul soarelui, dispar fără a se mai întoarce. O dată ce s-a identificat o planetă şi s-au luat trei măsurări precise ale poziţiei sale pe cer, se poate calcula orbita acesteia. Dar nu este o operaţiune uşoară şi, din 1.028 de comete identificate, mai mult de jumătate n-au fost cercetate îndeaproape pentru a se putea stabili dacă sunt sau nu periodice.[6]

Locul nostru în galaxie, Calea Lactee, trebuie să conţină un număr inimaginabil de asemenea cuburi imense de gheaţă. Renumitul astronom din secolul al XVI-lea, Johannes Kepler, a avut dreptate când a spus: „Sunt tot atâtea comete câţi peşti în mare." Kepler a fost primul care a venit cu o explicaţie raţională cu privire la coada cometei, spunând că aceste cozi se datorau unui fel de forţă de respingere emanată de Soare şi care conduce materia gazoasă din cap spre partea mai lungă din spate.

Meteoriţii sunt cu totul altfel. Dacă privim cerul într-o noapte senină, fără lună, chiar şi cel mai nepriceput observator poate zări uneori dungi luminoase şi scurte pâlpâind de-a lungul cerului, dinspre est spre vest. Acestea sunt particule mici de rocă sau praf,

[5] Flavius Josephus: *The Jewish Wars*, Folio Society, 1971

[6] Moore, P. şi Mason, J.: *The Return of Halley's Comet*, Patrick Stephens, 1984

care ajung în atmosfera superioară a Pământului şi ard din cauza frecării cu aerul. În medie, un observator zăreşte un meteorit sau o „stea căzătoare" din şase în şase secunde, în timpul unei perioade de observaţie îndelungată. Totuşi, în anumite perioade ale anului, frecvenţa creşte foarte mult, atunci când Pământul trece prin zone ale spaţiului cu cantităţi mari de materie, cauzând ceea ce numim „ploile de meteoriţi".

Aceşti meteoriţi sunt într-adevăr foarte reduşi ca dimensiune, unii aproape ca firele de nisip, şi nu prezintă nici un pericol, pentru că ard complet înainte de a atinge Pământul. Dar, din când în când, bucăţi mari de rocă spaţială se apropie îngrijorător de mult de Pământ.

Grecii antici scriau despre ceva ce numeau „pietre de tunete", nişte pietre mari care au rezistat exploziei din univers. Aceste pietre necunoscute erau întotdeauna considerate speciale, mai ales dacă pietrele erau mari. Despre piatra de tunet care a căzut în Tracia în 476 î.Hr. se spunea că era „mare ca un car", iar în secolul al XVIII-lea, o piatră ce cântărea cam 800 de kilograme a căzut în Rusia.[7] Mulţi dintre aceşti meteoriţi mai mari sunt părţi dintr-o zonă a spaţiului numită „Centura de Asteroizi", care este un inel format din bucăţi de roci ce călătoresc în jurul soarelui, între orbita lui Marte şi a lui Jupiter.

Originea lor este necunoscută, dar un studiu făcut asupra mai multor meteoriţi arată că au în jur de 4,6 miliarde de ani vechime şi că, prin urmare, s-au format cam tot atunci când s-a format şi sistemul solar.[8]

Un mic procent din meteoriţii ce cad zilnic pe Pământ cântăresc în jur de un kilogram, iar la această mărime nu rezistă impactului cu Pământul. Meteoriţii cu o masă originală de aproximativ 100 de tone ajung pe suprafaţa Pământului, iar cei mai mari de atât vor exploda după ce lovesc Pământul, din cauza inerţiei de mişcare foarte mari. Până şi meteoriţii mici provoacă explozii semnificative, având capacitatea de explozie a TNT de o sută ori mai mare pe

[7] Gerber, P.: *Stone of Destiny*, Canongate Books, 1997
[8] Grady, M.: *Astronomy Now*, noiembrie 1997, pp 45-49

unitatea de masă, datorită energiei cinetice mari, care creşte cu viteza la pătrat.[9]

O ISTORIE A IMPACTURILOR TERESTRE

După părerea unora, craterul de impact de pe peninsula Yukatan din Mexic marchează un dezastru care a schimbat sensul evoluției. Acest crater de 65 de milioane de ani i-a făcut pe mulți oameni de știință, ca Luis şi Walter Alvarez, să concluzioneze că acesta explică de ce dinozaurii şi majoritatea speciilor de nevertebrate marine au dispărut brusc, exact în acea perioadă. Studiile geotermice detaliate, organizate în toată lumea, au arătat că un strat de argilă din acea perioadă are un mare conținut de iridiu de tipul celui găsit în meteoriți. Un asemenea impact ar fi aruncat suficient praf în atmosferă pentru a reduce radiația solară timp de ani de zile, provocând o scădere a temperaturilor globale – ceea ce ar explica de ce atâtea specii de animale mari au dispărut simultan.

În termeni astronomici, holocaustul global care pare să fi pus capăt domniei dinozaurilor trebuie considerat relativ recent, dar evenimente mai puțin importante continuă să aibă loc cu o frecvență îngrijorătoare. Un exemplu îl constituie explozia din atmosferă care a avut loc deasupra unei zone îndepărtate din Siberia numită Tunguska, dimineața devreme, pe data de 30 iunie 1908. Membrii tribului Tungus de acolo şi comercianții de blană au declarat că au văzut o minge de foc imensă fulgerând pe cer, urmată de o serie de explozii violente din direcția oraşului comercial Vanavara. Când s-a cercetat zona, s-a descoperit că o suprafață mai mare de 200 mile^2 (320 km^2) de pădure fusese complet distrusă de explozia ce a venit din cer. Când ulterior s-a analizat răşina copacilor din împrejurimi, au fost descoperite urme semnificative şi nejustificate de fier, calciu, aluminiu, cupru, aur şi zinc, indicând că corpul de impact a fost un meteorit mic, având o densitate medie. Din fericire, nu au fost pagube prea mari, dar, dacă această

[9] Hughes, D.: „Focus: Vistitors from Space", *Astronomy Now*, noiembrie 1997, pp. 41-44

coliziune ar fi avut loc doar cu câteva ore mai târziu, rotația Pământului ar fi făcut ca meteoritul să distrugă întreaga populație a Moscovei.

Nu este întotdeauna posibil să facem diferența dintre un crater de cometă şi unul de meteorit, dar, din când în când, urme chimice, cum sunt cele de la Tunguska şi din craterul Barringer din Arizona, arată că obiectul a fost mineral, nu din apă.[10] Capul cometei este în proporție de 99 la sută gheață şi cantitatea mare de energie produsă în momentul impactului cu un corp ca Pământul va transforma pe loc cometa într-un vapor supraîncălzit şi vor rămâne prea puține date pentru a identifica cauza exploziei. Calculele detaliate ale doctorului David Hughes de la Universitatea Scheffiled arată că impacturile cu Pământul, suficient de mari pentru a crea cratere, au o probabilitate de 200 de ori mai mare să fie create de meteoriți decât de comete.

Cometele i-au fascinat pe oameni multe mii de ani, dar primele studii demne de luat în seamă au fost conduse de Sir Isaac Newton, Sir Edmond Halley şi de Marquis Pierre Laplace. Laplace a fost cel care a arătat că aceste obiecte minunate nu erau mesagerii mâniei lui Dumnezeu, după cum se presupunea înainte, ci corpuri cereşti care se supuneau legii gravitației universale. Când astronomii au început să înțeleagă orbitele cometelor, s-a înțeles de ce unele traversează uneori orbita Pământului, făcându-i pe oamenii de ştiință să vină cu speculații cu privire la o coliziune cu Pământul. În 1796, Pierre Laplace a descris ceea ce crede că s-ar întâmpla dacă o cometă ar lovi Pământul:

> *... axele şi mişcarea de rotație se vor schimba, mările îşi vor păstra vechile poziții, repezindu-se spre noul ecuator, majoritatea rasei umane şi a animalelor se vor îneca în deluviul universal sau vor fi distruşi de impactul violent cu globul pământesc, specii întregi vor fi anihilate, toate monumentele ridicate prin efortul omului vor fi aruncate în aer.*[11]

[10] Hughes, D.:„Focus: Vistitors from Space", *Astronomy Now*, noiembrie 1997, pp. 41-44

[11] Laplace, P.S.: *Exposition du Système du Monde*, 1796

Această viziune a unui impact cu o cometă n-a fost acceptată de astronomii de mai târziu şi, destul de recent, în 1959, posibilitatea unei coliziuni era considerată neglijabilă.

> *O coliziune reală ar avea loc doar dacă cele două orbite s-ar intersecta perfect şi dacă Pământul şi cometa ar ajunge în acel loc în acelaşi timp. Sincronizarea şi poziţionarea perfectă necesare fac ca această posibilitate de coliziune să fie extrem de mică.*[12]

Dar, apoi, s-a întâmplat ceva care a schimbat percepţia obişnuită asupra planetei Pământ. În martie 1993, la Observatorul Palomar din sudul Californiei, astronomii Eugene şi Carolyn Shoemaker, împreună cu colegul lor, vânătorul de comete David Levy, au identificat o nouă cometă, departe în spaţiu. Au catalogat-o ca D/1993 F2, dar în curând a devenit mai bine cunoscută restului lumii sub numele de cometa Shoemaker-Levy 9.

UN DEZASTRU IMINENT

Membrii echipei erau deja vânători de comete cunoscuţi. Carolyn era lideră mondială, cu 32 de comete descoperite, soţul ei, Eugen, cu 29, iar David Levy cu 21. Cometa cu un diametru de 6 mile (10 km) a fost atrasă în câmpul gravitaţional al planetei Jupiter şi învârtită în jurul imensei planete asemenea greutăţii de la capătul halterelor. Presiunea asupra cometei a fost prea mare şi s-a spart în fragmente, care au continuat să se învârtă în jurul soarelui încă o dată. Eugene Shoemaker şi David Levy au calculat că fragmentele de cometă se vor întoarce şi probabil vor lovi Jupiter, o planetă ce interceptează marea majoritate a cometelor interstelare care altfel s-ar ciocni cu Pământul.[13]

Nimeni înainte nu prevăzuse coliziunea a două corpuri ale sistemului solar şi toţi experţii au fost de acord că rezultatul va fi vizibil de pe Pământ. Ca urmare, observatoarele terestre şi multe sonde spaţiale, printre care Voyager 2, Hubble Space Telescope,

[12] *Enciclopedie Larousse de astronomie*, 1959 ed.

[13] Gribbin, J. şi Plagemann, S.: *The Jupiter Effect*, New English Library, 1980

Ulysses şi Galileo şi-au îndreptat atenţia către spectacolul anticipat.

Când au avut loc impacturile la mijlocul lui iulie 1994, rezultatele au fost mult mai spectaculoase decât şi-a imaginat cineva vreodată. Şirul fragmentelor de cometă s-a întors ca o salbă cu 21 de perle lucitoare pentru a se izbi de atmosfera lui Jupiter cu o viteză de peste jumătate de milion de kilometri pe oră.[14]

Deşi toate fragmentele au un diametru nu mai mare de 2,5 km, acestea au ridicat în aer rămăşite pe distanţe de mii de kilometri în înălţime şi mingi de foc mai mari decât Pământul. Bule fierbinţi de gaz supraîncălzit au lăsat urme pe suprafaţa planetei distruse vizibil, mai bine de un an.

Un fapt ce fusese subiectul a multe povestiri science-fiction a devenit real. A devenit dintr-o dată clar faptul că universul este un loc mult mai periculos decât prevăzuse cineva vreodată.

După ce euforia de la început s-a mai potolit, astronomii de pretutindeni au început să se gândească la prima întrebare: dacă acest lucru i se poate întâmpla planetei Jupiter în scurta perioadă de timp cât ţine viaţa unui om, este posibil ca un asemenea corp ceresc să lovească Pământul? Răspunsul părea imposibil de ocolit. A fost dat succint de codescoperitul cometei Shoemaker-Levy 9, astrofizicianul David Levy: „Nu se pune întrebarea dacă vom fi loviţi... ci când."

Cometa Shoemaker-Levy 9 i-a făcut pe oameni să se gândească că impacturi cu comete mari au loc destul de regulat, poate cu o frecvenţă măsurată în mii, nu în milioane de ani. Deşi trăim într-o perioadă de stabilitate relativă, n-avem nici o garanţie că lucrurile nu se vor schimba.

Cometele cu orbite pe acelaşi plan cu orbita planetelor importante, printre care şi Pământul, au şanse mai mari să se ciocnească cu noi. Masa mare a lui Jupiter afectează o cometă în două feluri: poate s-o redirijeze spre o orbită hiperbolică, aruncând-o afară în spaţiu, sau poate s-o capteze într-o orbită eliptică strâmtă în jurul Soarelui, făcând din ea o cometă de-a lui Jupiter. Acest lucru era să se întâmple şi cu cometa Shoemaker-Levy 9, dar traseul său s-a

[14] http://nssdc.gsfc.nasa.gov/planetary/comet.html

schimbat atât de mult, încât a fost fărâmițată din cauza schimbării direcției. Acest eveniment ne-a arătat că Jupiter poate capta o cometă, poate s-o fărâmițeze și să abată aceste fragmente către un traseu de coliziune cu Pământul. Dacă o cometă a fost abătută de Jupiter către un traseu de coliziune cu Pământul, am fi avertizați înainte cu jumătate de perioadă orbitală a cometelor Jupiter, adică înainte cu o perioadă cuprinsă între optsprezece luni și cinci ani.

De la impactul cometei Shoemaker-Levy 9 cu Jupiter, interesul științific referitor la impacturile extraterestre a continuat să crească, iar în 1997 a avut loc o importantă simulare pe computer, pentru a afla ce s-ar întâmpla cu planeta noastră dacă am fi loviți de o cometă. David Crawford de la Sandia National Laboratories din Livermoor California, a folosit noul model Intel Teraflops, un supercomputer, pentru a evidenția efectele prăbușirii unei comete de miliarde de tone în ocean. Pentru această simulare, computerul a lucrat 48 de ore. Rezultatele au arătat că până și o cometă „mică" care ar lovi Pământul ar provoca o explozie de zece ori mai puternică decât armele nucleare folosite în Războiul Rece.

Această ipotetică cometă de dimensiuni modeste era de 10.000 de ori mai mică decât cometa Hale-Bopp, care nu demult s-a apropiat atât de mult de Pământ. Totuși, când s-a lovit de oceanul virtual, computerul a înregistrat o explozie care a transformat în vapori aproape 500 de km^3 din apa mării, generând un val tsunami care ar fi inundat complet suprafața unor peninsule joase, ca de exemplu Florida. Datele rezultate au demonstrat, de asemenea, că, după ce efectele inițiale s-au domolit, în atmosferă au rămas destui vapori pentru a înnegri cerul planetei timp de ani de zile, distrugând agricultura mondială. După ce au fost înțelese consecințele impactului cu o cometă, David Crawford a spus: „Este un eveniment puțin probabil, dar cu consecințe grave. Dacă ar avea loc, șansele de a cădea victimă ar fi foarte mari."[15]

Faptul că omenirea este amenințată de un dezastru cosmic a crescut interesul general în planete, asteroizi și comete. Bineînțeles că toată lumea, de la Houston la Hollywood, s-a concentrat

[15] *Astronomy Now*, noiembrie 1997

asupra posibilității ca Pământul să fie lovit de o cometă cândva în viitor. Dar ce efecte ar fi avut aceasta asupra istoriei noastre, dacă Pământul ar fi fost lovit într-un trecut nu prea îndepărtat? Interesul nostru a fost stârnit pentru că această concluzie, potrivit căreia coliziunile din sistemul solar ar fi destul de frecvente, a adus o posibilă explicație pentru unul dintre cele mai mari mistere ale trecutului: apariția bruscă a civilizației.

IMPACTUL CU PĂMÂNTUL

Șaptezeci și unu la sută din suprafața Pământului este acoperită de oceane, așa că e mai probabil ca o cometă să se prăbușească în mare, decât pe pământ. Astfel ar fi foarte greu să găsim dovezi ale unui impact recent. Chiar și craterele de pe Pământ sunt greu de detectat și doar de când există supravegherea spațială s-au găsit pe Pământ dovezi ale unor evenimente similare impactului cometei Shoemaker-Levy 9 cu Jupiter.

Cea mai recentă descoperire a fost făcută de pe *Endeavor* în două misiuni din aprilie și octombrie 1994. În timpul unei investigații la locul unui impact anterior la Aorounga, în Ciad, la nord, cu ajutorul Spaceborne Imaging Radar, s-au descoperit două noi cratere în apropiere. Geologul de la NASA, Adriana Ocampo, spunea la Lunar Planetary Science Conference din Houston, în 1996:

> *Craterele de la Aorounga sunt doar a doilea lanț de cratere mari cunoscute pe Pământ și se pare că s-au format prin spargerea unei comete mari sau a unui asteroid, înaintea impactului.*
>
> *Fragmentele erau de aceeași mărime – mai puțin de o milă în diametru (1.609 m) – iar craterele au și ele aceeași dimensiune – aproximativ între șapte și zece mile lățime.*

Oamenii de știință de la NASA cred că aceste cratere din Ciad s-a format acum 360 de milioane de ani, cam când a avut loc o dispariție justificată a reptilelor. Ocampo spunea despre această dispariție:

> *Aceste impacturi din Ciad n-au fost suficient de mari pentru a cauza dispariția, dar ar fi putut contribui la aceasta. Oare aces-*

te impacturi făceau parte dintr-un eveniment mai vast? Oare fragmentele din ploile de comete au contribuit la această dispariție? Puțin câte puțin, completăm acest puzzle, pentru a afla cum a evoluat Pământul."[16]

Dacă Ocampo are dreptate și aceste cratere fac parte dintr-o serie mai vastă de impacturi asemănătoare, atunci e foarte probabil ca impacturile să fi avut loc în mare, iar urmele craterelor să fi fost erodate de apă.

EFECTELE UNUI IMPACT CU MAREA

În 1982, doi membri ai Departamentului de Științe Planetare de la Universitatea din Arizona, Donald Gault și Charles Sonett, au vrut să înțeleagă ce s-ar întâmpla dacă un asteroid sau o cometă ar lovi un ocean.

Ei au folosit informații din testele nucleare și le-au combinat cu date de laborator, folosind Vertical Gun Ballistic Range de la NASA, pentru a trage cu sfere de pirex într-un rezervor cu apă, cu o viteză de pornire de 2,7 km/sec. Au urmărit acest lucru folosind o armă cu halogen făcută să atingă viteze de impact de 5,6 km/sec. Aceste impacturi au fost înregistrate cu un aparat de filmat pentru viteze mari, iar mecanismele de formare a valurilor au fost studiate în detaliu.

Gault și Sonett au descoperit că impactul ar avea mai multe efecte. În primul rând, ar cauza ridicarea unei cantități mari de vapori proveniți din apa mării, materia cometei și roca de pe fundul mării. Acest amestec gazos ar fi tras în sus în atmosferă din cauza presiunii reduse rămase după prăbușirea cometei.

Energia eliberată de impactul inițial ar arunca în sus și în jos un cerc imens de apă, din care ar rezulta un val tsunami deosebit de puternic și de distructiv. Aceste valuri pot călători pe distanțe foarte mari, fără prea multă pierdere de energie. Prin experimente, ei au descoperit că primul val este împins de substratul de apă ridicat

[16] Isbell, D. și Hardin, M.: *Chain of Impact Craters Suggested by Spaceborne Radar Images*, http://www.jpl.nasa.gov/sl19/news80.html

la suprafață de trecerea impactului, generând viteze ale valurilor de 640 km pe oră.

Următoarea consecință este cauzată de gaura gigantică din ocean, rămasă după vaporizarea inițială. Pentru o perioadă de timp, locul impactului se transformă într-un zid circular de apă, înaltă de mai mulți metri. Cu o presiune la bază de aproximativ 5.000 de tone pe metru pătrat, situația este deosebit de instabilă. Când apele cu o presiune mare se reped înapoi în gaură, se generează un al doilea val tsunami, având cam 60% din puterea primului.

Mecanismul valurilor este foarte bine înțeles şi există formule standard pentru calcularea vitezei şi înălțimii valurilor produse prin orice mijloace, printre care şi impactul cu o cometă.[17] Când o cometă se izbeşte de apă, o cantitate imensă de energie este transferată din obiectul ce vine cu viteză mare în valul de apă. Aceasta poate lua forma unei energii potențiale, făcând ca valul să fie foarte mare, sau a unei energii cinetice, făcând ca valul să se mişte foarte repede.

Acest lucru este atât uimitor, cât şi înfricoşător, dar este o certitudine faptul că înălțimea inițiată a primului val va fi egală cu adâncimea apei la locul impactului. Dacă ciocnirea ar avea loc în zonele adânci ale Atlanticului sau Pacificului, ar rezulta un val de cinci kilometri înălțime, cu o viteză inițială de 640 km/h. În mare, creasta valului s-ar stabili destul de repede la un nivel mic de doar câțiva metri. Dar când valul se apropie de platforma continentală mai puțin adâncă a sudului continental, s-ar ridica înapoi la înălțimea inițială, energia cinetică a mişcării fiind transformată înapoi în energia potențială de înălțime.

Folosind aceste relații dintre energii, este posibil să se estimeze distanța inițială de ciocnire a valului de țărm. De exemplu, un val de 5 km înălțime, care se mişcă cu o viteză de 700 km/h, ar avea nevoie de 17 minute pentru a se ciocni. Aceasta înseamnă că un val tsunami de o asemenea înălțime, produs de o cometă, va rămâ-

[17] Stoker, J.J.: *Water Waves, The Mathematical Theory with Applications*, John Wiley & Sons, 1992

ne în picioare pe o distanță de 200 km, înainte de a deveni o masă de apă turbulentă care va intra pe uscat.

Aceasta nu e tot, pentru că în spatele primului val se află al doilea val – mai puțin puternic decât primul, dar deosebit de masiv. Şi al doilea val ar pătrunde pe uscat şi ar spori întreaga acțiune distructivă a primului val.

DOVADA IMPACTURILOR LUI ENOH

Lucrarea trimisă nouă de Jack Miller a fost realizată de Edith şi Alexander Tollmann, o echipă de geologi, soț şi soție, de la Institutul de Geologie de la Universitatea din Viena, Austria. Ei au adunat informații importante despre care cred că demonstrează faptul că Pământul a fost într-adevăr lovit de o cometă, acum 10.000 de ani.[18] Ei s-au folosit de bogăția informațiilor universitare publicate despre impacturile Pământului şi au produs o sinteză detaliată a evenimentelor geologice universale importante care au avut loc în perioadă holocenă, pentru care nu există explicații adecvate.

Interesul nostru a crescut când am citi că soții Tollmann au citit legenda lui Enoh cu privire la cele şapte stele care au apărut ca nişte munți în flăcări coborând spre Pământ. Ei le-au considerat şapte fragmente de cometă.

Mai întâi, ei au analizat distribuția obiectelor mici şi sticloase numite tectite, găsite împrăştiate în forma literei S pe suprafețe întinse ale Pământului. Aceste roci fine sunt din punct de vedere al conținutului chimic asemănătoare cu unele tipuri de rocă vulcanică des întâlnită, dar au nedumerit de la început geologii, pentru că apar în locuri unde roca de bază nu are aceeaşi compoziție ca şi cea a tectitelor. Tectitele se caracterizează şi prin forma neregulată, dar rotunjită, care sugerează că s-au format din roca topită, expulzată în atmosferă şi apoi solidificată sub forma unor sfere plate şi rotunjite. Recent s-a descoperit că acestea sunt rămăşițele unor impacturi de mare energie a unor comete cu Pământul şi multe sunt foarte vechi.

[18] Tollmann, E. şi A.: *Terra Nova*, 6, 1994, pp. 209-217

Analiza acestora l-a ajutat pe Alvarez să înțeleagă cum au dispărut dinozaurii după impactul cretacic-terțiar.

În 1970, s-au găsit tectite într-un lemn fosilizat din Australia, datat cu ajutorul carbonului şi căruia i s-a atribuit vârsta de 9.520 de ani, plus sau minus 200 de ani B.P.[19]

Figura 1: *Cele şapte puncte de impact ale cometei din 7640 î.Hr., după Tollmann.*

Soții Tollmann au scris, de asemenea, că tectitele împrăştiate peste Vietnam au fost datate cu metodele stratigrafice ca având aceeaşi vârstă.[20]

Această datare a fost confirmată când s-au găsit tectite pe fundul mării în straturile de sedimente din Oceanul Indian, despre care se ştie că au 10.000 de ani vechime.[21]

Soții Tollmann au dedus că toate cele şapte impacturi majore au avut loc în zone oceanice adânci, deşi au existat fragmente mici,

[19] Glass, B.P.: „Australasian Microtektites and the Stratigraphic Age of the Australites", *Bull. Geol. Soc. Am. 89*, 1978, pp. 1455-1458

[20] Izokh, E.P.: „Age-paradox and the Origin of Tektites"; *Sec. Int. Conf. Nat. Glasses*, Charles University, Praga, 1987, pp. 379-384

[21] Prasad, N.S. şi Rao, P.S.: „Tektites Far and Wide", *Nature*, 347, 1990, p. 340

asemenea unor aşchii, care a ajuns în Kofels, valea Otz, din Tirolul austriac.

În plus, ei au mai găsit şi alte dovezi pentru o datare corectă. Ştiau că explozia în aer a unui meteorit peste Tunguska în 1908 cauzase un impuls scurt în curba de calibrare cu carbon radioactiv,

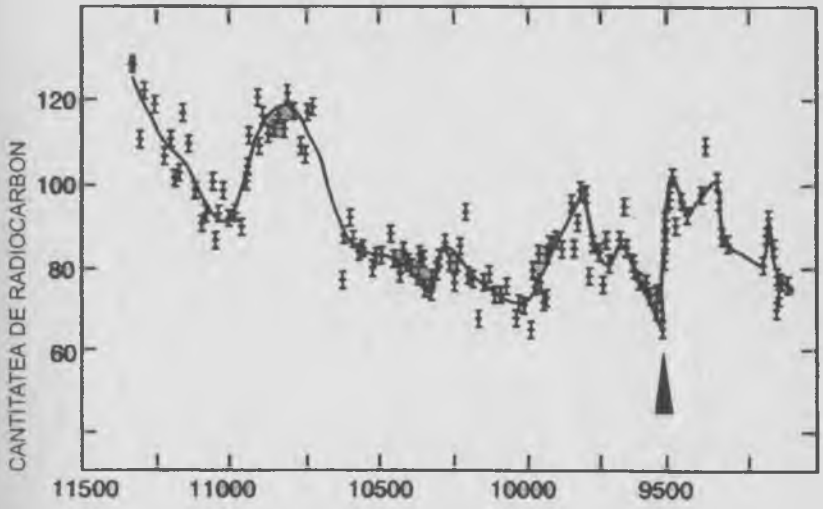

Figura 2. *Impulsul de carbon radioactiv în înregistrarea dendrocronologică de 9.500 ani B.P.*

care a fost identificată cu ajutorul dendrocronologiei – studiul inelelor de creştere ale copacilor pentru a stabili vârsta acestora. Impactul din Tunguska a distrus peste o treime din stratul de ozon, permiţând ca mai multe radiaţii ultraviolete să pătrundă în părţile mai joase ale atmosferei. Aceasta a rezultat într-o creştere a producerii de carbon 14 în atmosferă, provocând o variaţie evidentă în curba de calibrare.

Ei au dedus că un impact cu o cometă ar avea întotdeauna ca efect distrugerea unor părţi mari din stratul de ozon, iar cometa Flood nu făcea excepţie.

Analizând curba de calibrare cu carbon radioactiv realizată de Kromer şi Becker,[22] soţii Tollman au fost şocaţi de nivelul ridicat de carbon radioactiv existent acum 9.500 de ani B.P. Aceasta putea fi provocată de o distrugere masivă a stratului de ozon, aşa cum se întâmplă după impactul cu o cometă.

Ştiam deja că fosilele existente arătau dispariţii în masă provocate de impactul unor comete ce au avut loc înainte şi urmate de cele mai multe ori de apariţia unor specii diferite din punct de vedere genetic. Soţii Tollmann au susţinut că dovezile obţinute din probele geologice care arată că peste 10.000 de specii au dispărut la graniţa dintre două ere, pleistocen şi holocen, datată acum 10.000 de ani, demonstrează că potopul universal a avut loc în anul 7640 î.Hr.[23]

Oare apariţia mai multor specii domestice, imediat după impactul acestei comete speciale, ar avea vreo legătură cu lipsa temporară de protecţie provocată de subţierea stratului de ozon al Pământului?

Descrierile „ploii de sânge", care apar în multe legende ale potopului, peste tot în lume, li s-au părut celor doi o descriere perfectă a acidului azotic generat de impact, format din azot ars de energia impactului. Dovezi ale acidului format în atmosferă se găsesc în straturile de gheaţă vechi din regiunile polare, iar în 1980 s-a făcut un experiment pe o serie de mostre de gheaţă vechi de 9.840 de ani din Camp Century, în nord-estul Groenlandei. Un impact marin cu fragmente de cometă cu energie mare produce cantităţi mari de acid, atât clorhidric, cât şi sulfuric, din apa mării, dar în plus, se formează cantităţi mari de acid azotic, prin arderea azotului în atmosferă în timpul traversării cometei. Privind graficele care arată concentraţia de acid azotic în straturile de gheaţă, soţii Tollmann au observat că apare un punct maxim al acestei concentraţii.

[22] Kromer, B şi Becker, B.: „Tree Ring Carbon 14 Calibration at 10.000 B.P." *Proc. NATO Advanced Research Workshop*, Erice, 1990

[23] Dubrovo, I.: „The Pleistocene Elephants of Siberias", *Megafauna and Man*, University of Flagstaff, 1990, p. 1-8

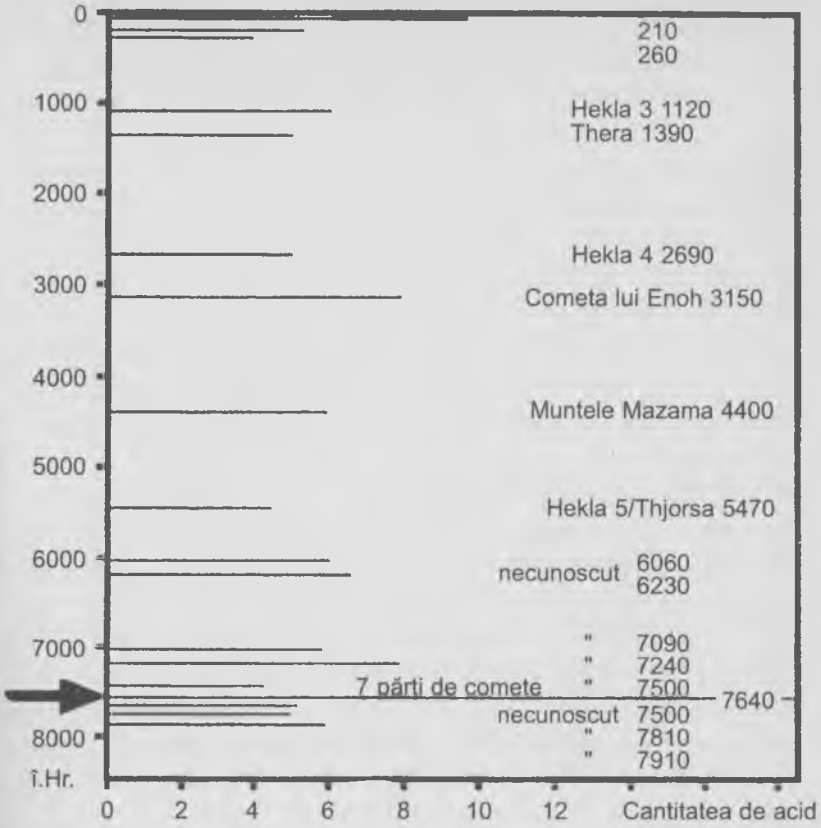

Figura 3. *Punctele maxime ale concentrației de acid nitric, așa cum apar în mostrele de gheață, cu un vârf maxim în 7640 î.Hr.*

Soții Tollmann au mai avut o dovadă ce indica un impact cu o cometă, care a avut consecințe grave în 7640 î.Hr.

Ei știau din studierea mecanismelor de impact că, după o coliziune de mare energie, urmează să se formeze foarte mult dioxid de carbon, ceea ce numim astăzi „efectul de seră". Aceasta ar fi cauzat o creștere a temperaturii atmosferei Pământului – în limbajul actual – „încălzirea globală". În ultimii ani, cercetătorii au dezvoltat o modalitate de studiere a climatelor antice, numită palinologie,

cu ajutorul căreia s-a stabilit că, exact după impactul din 7640 î.Hr. până în 3000 î.Hr., Pământul a traversat o etapă foarte caldă, când temperatura apei mării a crescut mult, cu 4,5°C față de nivelul mediu de dinaintea impactului.[24]

Această încălzire a oceanelor lumii trebuie să fi crescut viteza de topire a gheții de la sfârșitul ultimei ere glaciare, creând lumea de care ne bucurăm astăzi. Topirea gheții a provocat creșterea apei mării și nivelurile medii ale acesteia au crescut cu 90-120 de metri. Acest climat cald a continuat timp de mii de ani, până când s-a revenit la normal, în 2200 î.Hr. În acea perioadă, Insulele Britanice erau separate de Europa prin Marea Nordului și Marea Mânecii. Până și nordul Scoției avea un climat de tip mediteranean.

NISIP, SARE ȘI SCOICI

La momentul producerii impacturilor, Marea Britanie și Irlanda erau încă lipite de Europa și toată această regiune ar fi purtat greul valurilor tsunami provocate de ciocnirile din partea centrală și de nord a Atlanticului. Este aproape sigur că întreaga suprafață a Insulelor Britanice a fost acoperită de apă pentru o perioadă scurtă de timp.

Cu siguranță, ne-am gândit, trebuie să existe vreo dovadă geologică a unui asemenea eveniment cataclismic. În curând, aveam să o găsim.

Prima dovadă o constituie un strat de nisip marin găsit în diferite locuri din Scoția, în zone depărtate ca Fife și Inverness. Arheologul Caroline Wickham-Jones a atras atenția asupra acestuia, socotind că se datorează unui val tsunami enorm, care se pare că a traversat zone întinse din Scoția.[25]

Acest strat de nisip era exact așa cum ni-l imaginam, dar trebuia să aflăm dacă datarea lui era apropiată de impactul cu comete pe care îl cercetam. La sfârșitul anilor 1960 s-au găsit rămășițele unui sit neolitic, când s-au făcut săpături pentru construcția unui restaurant McDonalds în Castle Street, Inverness. Raportul săpăturilor,

[24] Tollmann, E. și A.: *Terra Nova*, 6, 1994, pp. 209-217

[25] Wickham-Jones, C.R.: „Scotland's First Settlers", *Historic Scotland*, 1994

făcut de Jonathon Wordsworth[26], pe care l-am găsit la Muzeul Inverness, precizează că mangalul de la un foc găsit deasupra stratului de nisip era datat cu carbon radioactiv din 5.325 î.Hr., plus sau minus 470 de ani. Aceste date reprezintă ani incorecți și trebuie modificați pentru a afla adevărata datare. Când datarea cu carbon radioactiv este calibrată, indică cum că focul a fost aprins deasupra stratului de nisip în 7.000 î.Hr.

O asemenea datare este așa cum ne-o doream și, cum valurile tsumani de asemenea dimensiuni sunt foarte rare, este normal să facem legătura dintre acest strat de nisip și inundația provocată de impacturile cu comete ale lui Enoh.

Acest val ce a lovit Scoția trebuie să fi acoperit și restul Marii Britanii și, în curând, am găsit dovada că valul mării fusese cu adevărat masiv. În partea de nord a Țării Galilor, straturi de nisip și pietriș cu scoici marine, destul de recente din punct de vedere geologic, pot fi găsite pe munți ca Moel Tryfan, care se află la peste 400 de metri deasupra nivelul mării, arătând că nordul Țării Galilor a fost acoperit pentru puțin timp de apă marină, nu demult.[27]

O carte a profesorului J. Prestwick arată cum acesta a găsit depozite recente asemănătoare, în toată Europa.[28] În America de Sud, Charles Darwin spune că a fost surprins să găsească scoici nefosilizate sus în Anzi.

Astăzi, avem o gamă largă de dovezi de la numeroși experți care arată că potopul a avut loc acum aproape 10.000 de ani, dar în curând aveam să găsim și mai multe.

PUTEREA MAGNEȚILOR

Era trecut mult de miezul nopții când telefonul a sunat.

– Bună Robert, a spus Chris, sigur fiind că o singură persoană putea să-l sune la acea oră.

– Tocmai am descoperit ceva cu adevărat tulburător.

[26] Muzeul Inverness, Conversații particulare, 1998

[27] Geikie, A.: *Text-book of Geology*, citat de Filby, F.A. în *The Flood Reconsidered*, Zondervan, 1971

[28] Prestwich, J.: *On Cortain Pheonomena to the Close of the Las Geological Period*, citat de Filby, F.A.: *The Flood Reconsidered*, Zondervan, 1971.

– Bine, a răspuns Chris fără nici o emoție deosebită în glas, știind că Robert era în stare să fie tulburat de cel mai obscur detaliu tehnic.

– M-am tot gândit la ce au spus Gault și Sonet când au studiat efectele provocate de viteza mare a impacturilor corpurilor cerești cu marea. Ei au observat că impactul cu o cometă sau un meteorit are un efect electromagnetic nemaipomenit când intră în atmosfera Pământului. Apoi, Robert a citit din lucrarea lor:

> *Intrarea se poate asocia cu o semnătură electromagnetică puternică. Aceasta se va muta afară, departe de sursă, cu viteza luminii, împreună cu câmpuri termale puternice și de radiații optice, distrugând zona din jur cu temperaturi ridicate. Totuși, un component electromagnetic asociat cu șocul magnetico-hidrodinamic de îndoire a valului va însoți bolidul la suprafață.*[29]

– Înțelegi ce vreau să spun? a întrebat Robert într-o răsuflare, înainte de a continua. Căldura generată de mișcarea unui obiect atât de masiv, cu viteză mare în atmosferă, trebuie să provoace o cantitate mare de radiație electromagnetică. Aceasta va ioniza aerul și va împinge ionii cu viteze deosebit de mari, creând un val de șoc magnetico-hidrodinamic, care ar provoca o enormă coadă de plasmă.

Nefiind fizician, Chris a încercat să traducă acest jargon științific pe înțelesul tuturor:

– Vrei să spui că frecarea unei comete cu atmosfera generează un puternic curent electric? A întrebat el.

– Întocmai, a spus Robert. Dar lucrul important este că acest curent produce, de asemenea, un câmp magnetic foarte întins și bine plasat... un câmp magnetic mult mai puternic decât câmpul magnetic natural al Pământului. Gaul și Sonnet au sugerat că acest mecanism ar putea induce unele rămășițe ale efectelor de magnetizare ce ar trebui să fie măsurabile.

[29] Gault, D.E. și Sonett, C.P.: „Laboratory Simulation of Pelagic Astroidal Impact: Atmospheric Injection, Benthic Topograpy, and the Surface Wave Radiotion Filed Geological Implications of Large Asteroids and Comets on the Earth", *Spec. Papers. Geol. Soc. A.*, 190, pp. 69-92

– Înțeleg ce vrei să spui. Cred că din acest motiv, navele spațiale care intră în atmosfera Pământului pierd contactul radio, a spus Chris.

– Corect.

– Vrei să spui că ar putea exista o sursă de dovezi ale unui impact electromagnetic care ar putea data apariția cometei potopului? a întrebat Chris.

– Cred că da, spuse Robert. Îți amintești de magnetostratigrafie?

– Este metoda de datare a solurilor de sub cuptoarele și focurile antice, nu-i așa?

Chris înțelegea ce vroia să spună Robert.

– Da. De fapt, peste tot unde un substrat feros a înghețat, acesta își va păstra alinirea câmpului magnetic al Pământului din perioada respectivă.

– Crezi că trebuie să fi existat un fel de impuls în câmpul magnetic al Pământului, când cometa care a provocat potopul a trecut prin atmosferă? a întrebat Chris.

– Dacă impactul care a provocat potopul a existat cu adevărat, trebuie să fie ceva mult mai mult decât un impuls, a răspuns Robert. Am să extrag datele mâine și voi vedea ce-i acolo.

Acum se știu mai multe lucruri despre mecanismul care face ca Pământul să se comporte ca un magnet gigantic. Planeta noastră are o manta solidă care acoperă un miez fluid, care are la rândul său un miez solid. Mantaua solidă de afară și miezul solid de dinăuntru au între ele acest tampon fluid, iar în acest lichid se află cantități mari de material feros. Întreaga structură este, prin urmare, un dinam enorm, care se rotește. Miezul topit, bogat în fier, se învârte în jurul câmpului electrostatistic al Soarelui, provocând curenți ce circulă în vârtej pentru a se vărsa în materialul topit feros al miezului.

Acest curent electric se rotește la rândul său pentru a crea un câmp magnetic bine plasat și, pentru că scurgerea curentului se face în jurul Ecuatorului, acest câmp magnetic se îndreaptă spre polii axei Pământului.

Efectul magnetic este produs de mișcarea fluidului feros din

mantaua Pământului, dar exact cum apa dintr-un vas va da pe dinafară, la fel se întâmplă şi cu fluidul feros care se roteşte, făcând câmpul magnetic al Pământului să se mişte. În condiţii extreme, situaţia s-ar putea inversa, mai ales dacă mâna ce ţine cana este zguduită.

Robert bănuia că orice impact important cu Pământul ar provoca o asemenea zguduitură.

Orice curent rotativ în cerc tinde să varieze pe axa sa de rotaţie într-un fel ce poate fi anticipat. Aceasta se numeşte precesia dipolului şi explică ce numim variaţia seculară a nordului magnetic.[30]

De-a lungul ultimelor cinci milioane de ani, câmpul magnetic al Pământului s-a inversat complet de patru ori. Mecanismul care provoacă acest lucru nu este complet înţeles, dar probele magneto-arheologice arată că de patru ori, timp de mai multe mii de ani, câmpul magnetic s-a redus aproape la zero. Această schimbare nu e niciodată prea rapidă şi, de obicei, are loc timp de mii de ani, arătând că sistemul reacţionează greoi. Când porneşte din nou, probabilitatea de a o lua într-o direcţie sau alta este egală. Când câmpul dispare şi apoi revine în aceeaşi direcţie, arheologii folosesc denumirea de „întoarcere nereuşită".

Nimeni nu înţelege cum se întâmplă acest lucru, dar efectul asupra Pământului în timpul acestor perioade este important pentru formele de viaţă, deoarece câmpul magnetic al planetei se comportă ca un scut, abătând majoritatea particulelor energetice de la soare departe de suprafaţă. Când curentul dispare, aceste particule cu potenţial destructiv pătrund în atmosfera Pământului în cantităţi mari, ceea ce trebuie să determine unele consecinţe genetice asupra vieţii pe planetă. Asemenea evenimente ar putea explica schimbările rapide de evoluţie care au avut loc în perioada cambriană şi care i-au nedumerit pe evoluţionişti.[31]

Pentru a data un substrat cu orientare magnetică, s-a creat din informaţiile existente o hartă de calibrare care arată variaţiile în di-

[30] Aitken, M.J.: *Scinece-based Dating in Archaeology*, Longman, 1990

[31] Gould şi Eldridge: *Punctuated Equilibria: an Alternative to Phyletic Gradualism, Models in Paleobiology*, 1990, p. 42

recția câmpului magnetic al Pământului. Robert trebuia să studieze cu atenție aceste date, pentru a dovedi dacă teoria susținută de el este sau nu adevărată.

Telefonul de pe biroul lui Chris sună:

– Vă caută dl doctor Lomas, anunță recepționerul.

– Ei bine? întrebă Chris fără a mai pierde vremea cu saluturile de rigoare. Ai găsit ceva?

Răspunsul lui Robert fu rar şi bine chibzuit. Graficul de calibrare arată în general o varietate foarte delicată din care va rezulta precesiunea generatorului magnetic. Cu toate acestea, în ultimii 10.000 de ani au existat două excepții când direcția câmpului magnetic s-a schimbat brusc, indicând un impuls exterior. În 3150 î.Hr. a avut loc o perturbare clară, probabil un impact cu o cometă, dar una mult mai mare a avut loc prin 7000 î.Hr. Ştiind că sistemul este calibrat cu o constantă de timp de peste 1.000 de ani, aceasta indică faptul că trebuie să fi existat un puls al curentului foarte mare, care a afectat sistemul între 7000 şi 8000 î.Hr.

– Caută în continuare, spuse Chris.

Astfel, se pare că, într-adevăr, cometa care a provocat potopul universal a cauzat, de asemenea, un puls incredibil de energie electromagnetică, destul de puternic pentru a perturba curentul ce se învârte în miezului Pământului.

EFECTELE PE TERMEN LUNG ASUPRA MEDIULUI ÎNCONJURĂTOR

În momentul impactului cu cometa, în 7640 î.Hr., Pământul trăia ultima parte a erei glaciare, ce ținuse un milion de ani. Până atunci, toată perioada istoriei umane fusese trăită în frig, astfel că populația era concentrată în zonele ecuatoriale.

În momentul impactului cu cometa potopului, Egiptul şi deşertul Sahara din nordul Africii erau zone împădurite şi populate de elefanți, girafe şi animale acvatice.[32] Sfinxul, dacă ar fi existat pe acea vreme, ar fi avut panorama unui lac mare de apă dulce. Sunt

[32] *Geographical Magazine*, decembrie 1964

unii care susțin că Sfinxul din Egipt are 13.000 de ani vechime și nu avem motive să credem că acest lucru ar fi imposibil.[33]

În timpul erelor glaciare, temperatura medie atât a atmosferei, cât și a mării variază cu cel mult 9°C. De la formarea primelor roci de pe Pământ, temperatura medie globală a variat între 15-25°C. La temperaturile cele mai mici, calotele polare de gheață s-au extins și s-au apropiat de Ecuator mai mult decât acum. Erele glaciare se pare că au loc cam tot la 150 milioane de ani și țin aproximativ un milion de ani. La sfârșitul perioadei pleistocene, acum vreo 10.000 de ani, suprafețele de gheață care acoperiseră Europa și nordul Americii tocmai începuseră să se retragă, pe măsură ce clima se încălzea. Aceasta se întâmpla spre sfârșitul erei glaciare cuaternare (cam ultimele 2 milioane de ani), despre care unii oameni de știință cred că nu s-a terminat complet. Are într-adevăr loc o controversă în momentul de față cu privire la topirea calotelor de gheață, mai precis dacă acest fapt se datorează procesului de încălzire globală cauzat de om sau este vorba despre ciclul natural al temperaturii medii a Pământului.

În 1920, un astronom iugoslav pe nume Milutin Milankovitch a sugerat o cauză a erelor glaciare când a observat că orbita Pământului nu este în totalitate stabilă. El a recunoscut, de asemenea, că temperatura medie a Pământului depinde de câtă energie a putut să absoarbă din radiația solară. Folosindu-se de studiile sale asupra variațiilor orbitale ale Pământului, Milankovitch a observat curbe de încălzire, mergând până acum 600 milioane de ani în urmă, la două latitudini pe care le-a considerat importante: cea de 45° și 75° nord.[34]

La început, unele din previziunile sale cu privire la erele glaciare păreau a nu se potrivi, dar, pe măsură ce geologii creau tehnici de datare mai precise, teoria lui devenea tot mai acceptată.[35] Acuratețea previziunilor lui Milankovitch a fost confirmată de toată

[33] Hancock, G. și Bauval, R.: *Keepers of Genesis*, Heinemann, 1996

[34] Milankovitch M.M.: *Canon of Isolation and the Ice Age Problem*, Koniglish Serbish Akademie, Beograd, 1941

[35] Imbrie, J. și Imbrie, K.P.: *Ice Ages*, Harvard University Press, 1986

lumea – rămânând o singură problemă. El a observat că ultima eră glaciară s-a retras mult prea repede şi că apoi părea a-şi fi pierdut din imbold şi că s-a mai potolit, acum vreo 4.000 de ani, înainte de a-şi relua hotărât ascendenţa.

Conform tiparului obişnuit al erelor glaciare, ar trebui să insistăm asupra ultimei dintre acestea. Rhodes W. Fairbridge scria în *Microsoft Encarta 97*:

> *Studiile indică faptul că ciclurile lui Milankovitch nu explică în întregime sincronizarea evenimentelor în recentul ciclu glaciar/ interglaciar.*

S-a întâmplat ceva care a schimbat tiparul obişnuit.

Observaţiile lui Milankovitch se bazau pe faptul că variaţia orbitală a Pământului provoacă schimbări în cantitatea de energie primită de la soare. Fluxul radiaţiei din timpul verii la latitudinile înalte din nord, mai ales de la 65°N în sus, este foarte important. Mare parte din emisfera nordică este reprezentată de uscat, ceea ce determină un climat continental, atingând extreme de rece şi cald. Emisfera sudică este dominată de ocean, astfel că are un climat în general oceanic, fără extreme. Aşa stând lucrurile, dacă latitudinile mari din nord primesc un flux solar în cantităţi insuficiente de-a lungul anului, se porneşte o spirală de răcire şi lumea trece în era glaciară. Dacă fluxul solar este primit în cantităţi prea mari, clima începe să se încălzească şi gheaţa se topeşte. Această teorie se numeşte controlul climatului prin forţarea orbitei şi a fost foarte mult studiată.[36]

Întârzierile în timp în sistem sunt foarte încete, cam la opt mii de ani. Această cifră a fost stabilită de-a lungul ultimilor 500 de milioane de ani, folosind metode tot mai sofisticate de datare a evenimentelor şi a schimbărilor de climă. Tocmai perturbaţiile ciudate pe termen scurt din schimbările climatice înregistrate în comparaţie cu previziunile modelului lui Milankovitch sunt cele care

[36] Imbrie, J şi Imbrie, K.P.: „Modeling the Climate Response to Orbital Variations", *Science*, 207, 1980, pp. 943-953.

vin în sprijinul teoriei soților Tollmann, cum că a existat o admisie de energie supraimpusă schimbării temperaturii normale. Cauza perturbațiilor a fost cu siguranță impactul cu cometa din 7640 î.Hr. Astfel se explică creşterea bruscă a temperaturii mării cu peste 4,5°C în emisfera nordică, urmată de o scădere la temperatură normală în jurul anului 2000 î.Hr.

Deci, Pământul se afla deja în încălzire după era glaciară, când a avut loc impactul cu cometa. Acest lucru a avut două efecte.

În primul rând, impactul a aruncat o cantitate foarte mare de materie în atmosferă, ceea ce a provocat un efect similar unei „ierni nucleare". Pentru supraviețuitori trebuie să fi avut efectul unei nopți nesfârşite, care a fost apoi înlocuită cu nişte zori cețoşi şi reci, urmând ani cu ierni grele şi veri scurte şi răcoroase. Prin simularea pe computer s-a estimat că ar fi nevoie de zece ani pentru ca praful să se aşeze şi pentru ca întreaga cantitate de lumină solară ce ajunge pe Pământ să revină la limitele normale.[37] Această iarnă de trei ani trebuie să fi contribuit la dispariția a peste 10.000 de specii, un fapt atestat de descoperirile arheologice şi care a ridicat multe întrebări biologilor.

În acest moment al ciclului evenimentelor a mai apărut o problemă. În timpul impactului şi al eliberării ulterioare de energie, au fost produse cantități enorme de aşa-zise „gaze de seră". În mod special, s-a creat dioxid de carbon în cantități mari, din cauza aprinderilor ce au ars după pulsul căldurii cauzate de impact.[38] Când praful s-a aşezat, gazele de seră vechi au creat un scut de căldură în atmosferă, care nu a permis Pământului să reradieze căldura afară în spațiu şi au provocat acel tip de încălzire globală care ne preocupă atât de mult astăzi.

Topirea gheții a crescut nivelul mării cu 120 de metri, ceea ce înseamnă că toate oraşele de pe malul mării trebuie să fi dispărut sub valuri. Cercetătorul şi autorul Michael Baigent a reanalizat

[37] Turco, R.R., Toon, O.B. *et al*: „Nuclear Winter: Global Consequences of Multiple Nuclear Explosions", *Science*, *222*, 1983.

[38] Melosh, H.J., Schneider, N.M., Zahnle, K.J, şi Latham, D.: „Ignition of Global Wildfires at the Cretaceous/Tertiary Boundary", *Nature*, 348, 1990

documentele despre arheologia submarină în cartea sa *Ancient Traces* (*Urme antice*) şi a furnizat mai multe hărţi, arătând efectul schimbării nivelului mării asupra formei liniei de coastă a Americii, cu dovezi în sprijinul descoperirilor dinţilor de mamuţi şi mastodonţi în straturile vechi de turbă din aceste suprafeţe scufundate. Datarea turbei din aceste locuri cu ajutorul carbonului avansează date din jurul anului 9000 î.Hr.[39]

Fiecare bucăţică din puzzle se potrivea perfect.

Graţie îndrumării dr. Jack Miller, am ştiut că potopul avusese cu adevărat loc cam în toamna anului 7640 î.Hr. Înzestraţi cu aceste cunoştinţe, am hotărât să reanalizăm legendele potopului din toată lumea, pentru a vedea ce ne spun.

CONCLUZIE

Investigaţiile ştiinţifice moderne arată că Pământul a fost lovit de multe ori de corpuri cereşti, cum ar fi cometele sau meteoriţii. Impacturile mari au efecte majore asupra mediului şi provoacă schimbări pe termen lung atât în climă, cât şi în aspectul general al uscatului. Aceste impacturi continuă să aibă loc – în 1908, un meteorit a explodat în Siberia, devastând suprafeţe întinse de pădure, nelocuite. În 1994, a apărut o cometă mare din spaţiu, care a fost distrusă de câmpul gravitaţional al lui Jupiter, apoi s-a învârtit o dată în jurul Soarelui şi s-a zdrobit de Jupiter, provocând urme enorme pe planeta uriaşă. Acest eveniment le-a atras atenţia oamenilor de ştiinţă asupra faptului că şi Pământul este vulnerabil la coliziuni asemănătoare.

Testele de laborator asupra efectelor impacturilor arată că valurile de flux, mai înalte de 5 kilometri şi care circulă cu viteze de până la 640 km/h, pot fi provocate. Valuri de aceste dimensiuni ar acoperi o mare parte din suprafaţa de uscat a Pământului. Resturile aruncate de impact în atmosferă ar provoca o iarnă nucleară, pe o perioadă scurtă, şi un efect de încălzire globală, pe termen lung. Ar lăsa, de asemenea, urme de acid azotic, amprente magnetice, urme

[39] Baigent, M.: *Ancient Traces* (*Urme Antice*), Viking, 1998

de tectite şi impulsurile de carbon radioactiv ce pot fi folosite pentru a data evenimentul.

Acest fel de dovezi arată că au avut loc două impacturi în ultimii 10.000 de ani: un impact major, divizat în alte şapte mai mici, în 7640 î.Hr., şi un impact în Marea Mediterană, în 3150 î.Hr.

Capitolul 4

MEMORII ANTICE

RELATĂRILE LUI NOE DESPRE POTOP

Torahul evreiesc (şi prin urmare Pentateuchul Vechiului Testament creştin al Bibliei) conţine două versiuni ale potopului, fiecare relatând povestea lui Noe şi a arcei sale asemănător, dar cu diferenţe semnificative. Se crede că povestirile provin din tradiţii orale diferite, identificate ca existând în tot *Torahul*. Aceste tradiţii au fost abordate separat de cercetători, care le-au calificat sub numele de tradiţia J (Jahve sau Yahve), tradiţia E (Eliohim) şi tradiţia P (preoţească). Se crede că tradiţia J provine din sudul Israelului, tradiţia E din nord, iar tradiţia P din exil.

Există teorii diferite cu privire la durata inundaţiei, dar mai important, tradiţia J invocă ploaia ca fiind cauza potopului, pe când P spune că fântânile din adâncuri s-au ridicat şi au lovit Pământul înainte să înceapă ploile. Această diferenţă fundamentală ţine de preferinţele din istorisire, dar este posibil ca amândouă să fie corecte, pentru că ele sunt relatate de martori ce au văzut întâmplări *diferite*. Cele două tradiţii orale s-au combinat într-o singură poveste de acum 3.000 de ani, deci e probabil să fi provenit din surse diferite. Dacă se trag din relatările diferite ale unor martori oculari, „oamenii respectivi trebuie să fi trăit în locuri diferite – unul mai în interiorul continentului decât celălalt.

Părerea generală este că versiunile despre potop ale Vechiului Testament sunt strâns legate de povestirile babiloniene şi sumeriene ale potopului. Opinia oficială este că ori povestirea lui Noe

provine direct din povestirile babiloniene, ori că amândouă provin din aceeaşi sursă.

Povestirea potopului este introdusă în Cartea Genezei, prima carte a Bibliei care vrea să explice de unde a venit omul. Începe prin a relata cum o zeitate supremă a creat lumea şi apoi i-a creat pe Adam şi Eva, care în curând au fot alungaţi din grădina Edenului. Urmează povestea fraţilor Cain şi Abel şi apoi ni se dă genealogia de la Adam până la Noe. Apoi, în Geneza 6:4, există o povestire ciudată despre încrucişarea dintre o rasă de uriaşi, descrişi ca „Fiii lui Dumnezeu" şi femei:

> *În vremea aceea s-au ivit pe pământ uriaşi, mai cu seamă de când fiii lui Dumnezeu începuseră a intra la fiicele oamenilor şi acestea îmcepuseră a le naşte fii: aceştia sunt vestiţii viteji din vechime.*

Acest pasaj scurt este primul din multe documente evreieşti antice care indică cum odată se credea că urmaşii încrucişărilor dintre un grup necunoscut, Paznicii, şi femei pământene erau uriaşii care la un moment dat în trecut au devenit figuri de seamă.

Apoi, în Geneză se precizează că Dumnezeu, Creatorul, a hotărât să distrugă toată lumea, dar îi povesteşte lui Noe despre deluviul care urmează, spunându-i să construiască o arcă din lemn de salcâm care-l va duce pe el, pe familia lui şi pe câte o pereche din fiecare animal. Urmează apoi descrierea potopului, care distruge complet viaţa pe Pământ.

Potopul ţine 40 de zile, conform tradiţiei J, şi 150 de zile conform tradiţiei P, aceasta fiind singura care atestă locul unde a ancorat arca la sfârşit.

Potrivit tradiţiei P, arca avea 300×300×30 coţi şi avea trei etaje; se precizează, de asemenea, că locul de ancorare al arcei după ce apele s-au retras a fost muntele Ararat, în Urartu, adică în Armenia. Această ţară deosebit de muntoasă din estul Turciei are o altitudine medie de aproape 1.800 de metri, iar muntele Ararat se ridică la 4 km deasupra nivelului mării.

Figura 4. *Cum ar fi putut ajunge arca lui Noe la muntele Ararat.*

Dacă această descriere este corectă, arca n-ar fi putut ajunge la o asemenea înălțime, decât purtată de un val tsunami, generat de impactul din Oceanul Indian (vezi Figura 4). Ar fi ajuns în Golful

Persic şi apoi spre nord şi nord-vest, pe deasupra zonelor joase ale Mesopotamiei.

Dacă admitem pentru moment că există ceva adevăr în această povestire, ni se sugerează faptul că arca a prins impactul cu valul sus pe muntele Zagros, deasupra ţinutului numit mai târziu Sumer, şi a fost dusă drept, până ce valul şi-a pierdut forţa. Ne-am întrebat cum poate cineva să lanseze o navă pe un val tsunami, dar acest lucru era posibil dacă valul a traversat suficient pământ pentru a se sparge într-un vârtej haotic. Dacă vasul ar fi fost construit pe un munte înalt ca acesta, apa mării în creştere s-ar ridica, nu s-ar arunca în faţă ca un zid. Este posibil ca o asemenea lansare să se fi făcut în condiţii asemănătoare, fără ca vasul să se fi spart.

Pe scurt, atunci, înălţimea uscatului şi alinierea lui faţă de epicentrul valului, plus locul de ancorare al navei, toate se potrivesc.

MESAJUL CURCUBEULUI

Ni s-a părut deosebit de interesant faptul că tradiţia P din *Torah* spune că Dumnezeu a trimis curcubeul ca semn că nu v-a mai inunda niciodată Pământul.

E foarte uşor de imaginat cât de înfricoşătoare trebuie să fi fost urmările potopului. Noaptea continuă provocată de norii de vapori de apă cu particule de praf ieşind din soare trebuie să fi creat atmosfera sfârşitului lumii. Oamenii s-au temut că Soarele şi Luna fuseseră distruse în cataclism şi că întunecimea cea rece va dura pentru totdeauna. Când, în sfârşit, soarele a răsărit printre norii groşi ai iernii de tip nuclear, razele lui trebuie să fi trecut prin ploile continue care au măturat planeta. Acest lucru ar fi reflectat lumina şi ar fi făcut să apară mai multe curcubeie aproape peste tot. Asemenea apariţii clare de culori frumoase din ceruri, după întuneric, anunţând întoarcerea căldurii, trebuie să fi fost luate drept un mesaj pozitiv de la Dumnezeu.

Imagini ale curcubeului apar, de asemenea, în simbolismul masonic, fiind asociat cu comete care cad şi cu potopul. Această imagine (Figura 5, pag. 77) este dintr-un tablou masonic folosit pentru a-i instrui pe francmasoni în tradiţiile antice ale Ordinului. Sus

Figura 5. *Tablou masonic reprezentând cometa, Venus, curcubeul şi motive din peşteră.*

apare o mână din cer ținând un pumnal, fiind un simbol foarte cunoscut pentru o cometă.[1] În jurul mâinii sunt pictate valuri, ce ar putea simboliza partea de sus a apelor potopului. În centru ni se arată un curcubeu cu steaua cu cinci colțuri, reprezentând-o pe Venus, steaua dimineții ce simbolizează renașterea în iudaism, francmasonerie și multe alte tradiții vechi. Sub curcubeu se află tufișul în flăcări, din care se spune că a vorbit Moise pe muntele Sinai, iar dedesubt este o peșteră, ce trebuie să fi fost singurul sanctuar pe timpul lunilor întunecoase, reci și foarte umede ce au urmat după impact.

O altă imagine medievală arată un impact cu o cometă, stilizat, prin reprezentarea unei mâini cu un pumnal ce are o cometă cu coadă în vârf. Cele zece capete aparent simple, din jurul cometei, sunt toate foarte diferite și ar putea să simbolizeze rasele umane.

Tradiția babiloniană nu pomenește de curcubeie, dar aduce detalii foarte realiste, făcând povestirea demnă de analizat.

POTOPUL LUI GHILGAMEȘ

Epopeea lui Ghilgameș este o legendă babiloniană importantă, având mai mult de 5.000 de ani vechime, deși a fost scrisă prima dată în scriere cuneiformă pe 12 tăblițe de argilă, cam în 2000 î.Hr. Potrivit povestirii, Ghilgameș este regele semidivin, dar tiranii lui Uruk (acum orașul Al Warka din Irak) care-și caută un strămoș, Uta-napiștim, care știe secretul nemuririi, pentru că el este ultimul dintre oamenii de dinaintea potopului. Povestea potopului oferită de Uta-napiștim este foarte asemănătoare relatărilor biblice.

Uta-napiștim, numit Cel Prea-Înțelept, se spune că a devenit nemuritor și zeu, trecând prin apele potopului. Lista regilor sumerieni din orașul Larsa dă numele a zece regi care au domnit înaintea potopului, iar durata domniilor lor este între 10.000 și 60.000 de ani pentru fiecare, făcând ca personajul biblic Matusalem să pară un tânăr.

Cercetătorii biblici au presupus că vârstele foarte lungi atribuite regilor de pe listele sumeriene pot fi produsul unor speculații as-

[1] *Enciclopedie Larousse de astronomie*, 1959, ed.

Figura 6. *Desen medieval al unei comete.*

trologice, folosind măsurători obținute observând stelele și calculând perioadele regale mitice. La fel, numele de pe listele preoțești cu regi trebuie să fi fost aranjate să corespundă unei cronologii care atribuia un număr fix de ani, de la creația lumii până la construcția Templului lui Solomon, împărțind această perioadă în epoci, prima fiind de la creație până la potop, de 1.656 ani.[2]

Lista regilor se termină cu cuvintele: „*După potop, domnia a fost trimisă jos, de sus.*" Astfel se spune că un nou grup de conducători trebuia găsit după potop. Despre al șaptelea rege de pe lista sumeriană se credea că are o înțelepciune deosebită în ceea ce privea zeii și că era primul dintre oameni care putea prevesti lucrurile cu exactitate.

Savantul sanscrit Robert Temple crede că *Epopeea lui Ghilgameș* a fost alcătuită din surse diferite, având părți ce există în cinci limbi antice.[3] Cel mai vechi material era în limba sumeriană antică și se crede că provine dintr-un oraș numit Eridu, de pe coasta Golfului Persic, cam din 2750 î.Hr. Mulți cercetători, printre care și Robert Temple, cred că a existat o tradiție orală chiar înainte de a fi scrisă epopeea și că la început era o dramă sacră.

Astfel, Uta-napiștim (sau Ziusudra cum mai este cunoscut) este echivalentul biblic al lui Noe. El a fost regele și preotul orașului sumerian Suruppak, unul din cele 7 orașe clădite de cei Șapte Înțelepți, despre care sumerienii credeau că sunt jumătate oameni, jumătate pește.[4] Prietenul lui Ghilgameș, Enkidu, cu care trece prin multe peripeții, este numit „fiul peștelui" de un monstru pe nume Humbaba. După ce au clădit civilizația sumeriană, oamenii-pește, sau Oannes, cum li se mai spunea, se zice că s-au dus în ascunzătoarea secretă a zeului Enki, ce trăia într-un cub perfect, sub mare.

Zeul suprem al celor Șapte Înțelepți era Enki, cel care l-a avertizat pe Ziusudra să construiască o arcă în care să salveze sămânța omenirii. Arca este construită ca o copie a locuinței secrete a lui Enki de sub mare, astfel că era tot în formă de cub. Iată instrucțiu-

[2] Hooke, S.H.: „Genesis", *Peak's Commentary on the Bible*
[3] Temple, R.: *He who Saw Everything*, Century, 1991
[4] Hallo, W.W.: *Journal of Cuniform Studies*, vol 23, nr. 3, 1971, pp. 57-67

nile lui Enki pentru Ziusudra, după traducerea lui Robert Temple:

> *Distrugeți colibele de stuf, iar din ele faceți arca. Lăsați lucrurile, căutați viața, renunțați la averi, păstrați-vă sufletul și luați cu voi pe arcă sămânța tuturor vietăților. Arca pe care o veți construi va avea dimensiuni bine măsurate. Lungimea și lățimea vor fi egale, iar acoperișul trebuie să fie cum este cel al prăpastiei mele de sub ape.*

Ziusudra îi explică lui Ghilgameș cum a urmat instrucțiunile:

> *În cea de-a cincea zi am făcut planul. Podeaua era pe Iku. Marginile laterale aveau înălțimea de zece gari, și fiecare margine avea lungimea de vreo zece gari* (Aceasta este o suprafață de aproximativ un acru). *Am desenat forma exterioară și am fasonat-o toată, astfel împărțind-o în șapte părți, iar planul de jos l-am împărțit în nouă părți.*[5]

Apoi, Ziusudra îi spune lui Ghilgameș cum a podit arca și cum s-a asigurat că ușa era bine ferecată înainte de a-i preda conducerea acesteia marinarului Puzur-Amurri (un nume ce înseamnă Steaua Vestică – probabil Venus în poziția de seară) mai departe descrie cum apele apar ca un nor negru la orizont. Apare un fulger enorm, apoi totul se întunecă, în timp ce apele mărilor se ridică, acoperind până și munții. „Vântul potopului a bătut șase zile și șapte nopți." Apoi, la răsăritul celei de-a șaptea zi, marea s-a liniștit, furtuna s-a retras și potopul s-a oprit. Ziusudra continuă:

> *Mânia mării s-a potolit. Când am deschis un ochi de fereastră ca să cercetez vremea, o adiere răcoroasă m-a învăluit în aerul ei umed; altminteri, pretutindeni stăpânea o tăcere deplină, ceea ce însemna că din întreaga suflare nu mai rămăsese nimic; am îngenuncheat, m-am rugat zeilor și am plâns. Apoi, aruncându-mi privirea peste acoperișul de ape al lumii și cercetând zările de la marginea mării, am zărit câte un pisc de munte ridicându-se trufaș și singuratic la toate cele paisprezece căi ale acesteia.*[6]

[5] Temple, R.: *He who Saw Everything*, Century, 1991
[6] Temple, R.: *He who Saw Everything*, Century, 1991

Robert Temple precizează în notițele sale de traducere că există 14 munți asociați cu 14 centre de oracole importante, cunoscute egiptenilor, minoanilor şi babilonienilor. Ei observă, de asemenea, că muntele Tomaros, unde a ancorat Deucalion (echivalentul grec al lui Noe), se află la aceeaşi latitudine cu munții Ararat, unde se spune că a ancorat evreul Noe.

Apoi, Ziusudra trimite mai multe păsări să vadă dacă apele s-au retras cu adevărat. Mai întâi a trimis un porumbel, care s-a întors, apoi o rândunică, care s-a întors, de asemenea, şi în cele din urmă un corb, care nu se mai întoarce. Atunci, Ziusudra aduce ofrande zeilor. Apare cea mai puternică dintre zeițe, Iştar, purtând un giuvaier din lapislazuli, nervoasă pentru că Enki a avertizat un om, salvându-i viața. Enki vorbeşte apoi în numele lui Ziusudra, mustrându-l pe Enlil (zeul ce a provocat potopul) pentru că a declanşat un deluviu fără să se consulte cu ceilalți zei, astfel omorându-i şi pe cei nevinovați, împreună cu cei vinovați.

În epopee, Ziusudra îi spune lui Ghilgameş că trebuie să se scufunde sub apă, pentru a scoate un trandafir deosebit care deține secretul vieții eterne. Acest lucru ni s-a părut interesant, deoarece trandafirul cu cinci petale este un simbol obişnuit al planetei Venus, al învierii şi al renaşterii.

În notițele sale traduse, Robert Temple observă că termenul babilonian pentru marele potop este „Abubu", despre care el crede că provine din termenul „Agh-hu-bua", însemnând „inundația cerurilor": literal, marele deluviu al stelelor, poate mai simplu spus, marea ploaie de stele. El vorbeşte, de asemenea, despre sensul termenului folosit pentru arcă în Geneza (evreiească) povestirii – „teba", un cuvânt egiptean însemnând cutie, scrin sau cufăr. Mai adaugă că acest cub perfect a fost folosit pentru proiecția diferitelor temple, printre care, potrivit Bibliei, se află şi camera interioară a Templului lui Solomon.

În tableta în care se spune cum Ghilgameş este îndrumat de paznicul peşterii, Siduri, unde să-l găsească pe luntraş, aflăm că luntraşul foloseşte Făpturi de piatră pentru a-i ghida de-a lungul apelor morții. Ghilgameş îl amenință pe Ursanabi (sau Puzur-Amun), luntraşul lui Ziusudra, distrugându-i Făpturile de piatră,

pentru a-l obliga să-l ducă pe apele morții pentru a-l întâlni pe unicul supraviețuitor al inundației cerurilor.

Ghilgameş călătoreşte încontinuu o noapte lungă şi o zi scurtă, până ajunge la o grădină cu copaci cu bijuterii deosebite şi fructe aurite. Călătoria lui este măsurată într-o unitate de măsură ciudată numită „beru", care a fost tradusă ca „ore duble", adică a 12-a parte dintr-un cerc. În această călătorie, el merge 10 ore duble pe întuneric şi două ore duble în timpul zilei. Dacă ar fi să ne încredem în aceste date, singura latitudine care ar putea oferi 20 de ore de întuneric ar fi la cel puțin 65° nord sau sud de Ecuator, cu alte cuvinte, în jurul cercurilor polare arctice sau antarctice, la mijlocul iernii!

O mare parte a *Epopeii lui Ghilgameş* indică evenimente care au loc în mişcarea stelelor. Unii scriitori, ca Werner Papke, au interpretat poemul ca pe unul astronomic, unde toate întâmplările descrise au conotații astronomice.[7] Folosirea ciudatei unități de măsură cu ore duble în descrierea vizitei lui Ghilgameş la grădina cu bijuterii sugerează amintirea unei tradiții mai vechi bazate pe unități de măsură reprezentând a 12-a parte dintr-un cerc.

POTOPUL DESCRIS ÎN MANUSCRISELE DE LA MAREA MOARTĂ

Documentul numit 1QapGen din Manuscrisele de la Marea Moartă, cunoscut ca *Povestirile patriarhilor*, se adaugă povestirii potopului. Ne spune că personajul Enoh a participat şi el alături de Lameh şi Noe. Toate acestea sunt nume pe care le ştim foarte bine din ritualurile masonice, dar şi din Biblie, şi astfel continuăm să citim cu mult interes.

Se pare că Lameh era foarte îngrijorat de „înfățişarea glorioasă" a fiului lui Noe. El crede că soția sa, Bitenoş (ce înseamnă „fiica omului"), ar fi putut rămâne însărcinată cu unul dintre Paznici, dar ea îi aminteşte cum au făcut dragoste şi îl asigură că nu s-a culcat cu nici unul din „Fiii Cerului" şi că Noe e cu adevărat fiul lui. Lameh nu este totuşi foarte sigur, aşa că pleacă la tatăl său, Matu-

[7] Papke, W.: *Die Sterne von Babylon*

salem, cerându-i sfatul. Matusalem se hotărește la rândul lui să-și viziteze tatăl, Enoh, care deja a fost „mutat" (adică a părăsit viața lumească fără să cunoască moartea) în cerurile de sus, într-un loc numit Parvain. (E interesant de observat că Enoh și Eli sunt singurele personaje din Biblie care n-au murit niciodată – alături de Iisus).

Așa că, din această cauză, Matusalem a putut vorbi cu Enoh când era alături de ceilalți Îngeri sau Cei Sfinți, discutând diferite probleme importante. Matusalem îl întrebă pe Enoh despre Noe și i se spune cum Paznicii au coborât din cer să ia soțiile oamenilor – dar că Noe nu s-a născut din Fiii Cerului, ci din Lameh. Povestea spune că Noe era cel mai corect om și i s-a dat stăpânire peste pământ și potop.

Povestea este continuată de Noe, care ne spune cum a ancorat pe un teren cultivat cu viță de vie din muntele Ararat, după potop.

> *După aceea, am coborât la poalele acestui munte, eu, fiii mei și nepoții... Pământul era devastat în mare parte. După potop am mai avut fii și nepoți. Lui Sem, cel mai mare fiu al meu, s-a născut un fiu pe nume Arfaxad, la doi ani după potop. Toți copiii lui Sem erau Elam, Așur, Arfaxad, Lud, Aram, și cinci fiice. Copiii lui Iafet au fost Gomer, Magog, Madai, Iavan, Tubal, Meșeh, Tiras și patru fiice.*[8]

Noe continuă prin a descrie cum a reînceput să facă agricultura și a plantat vii noi.

Un alt manuscris din cele de la Marea Moartă, documentul 4Q370, continuă o predică despre potop, povestindu-ne despre bunăstarea lumii înainte de deluviu. Oferă, de asemenea, o descriere detaliată a potopului, începând cu un cutremur de pământ, înainte ca marea să izbucnească din adâncuri:

> *Astfel, Domnul i-a judecat potrivit faptelor lor, potrivit scopurilor inimilor lor rele. El a tunat împotriva lor cu puterea lui,*

[8] 4Q531 Frag 1 Wise, M., Abegg, M., și Cook, E.: *The Dead Sea Scrolls: A New Translation* (*Manuscrisele de la Marea Moartă*), Harper San Francisco, 1996

astfel că până şi temeliile Pământului s-au cutremurat. Apa a izbucnit în sus din adâncuri, toate ferestrele cerului s-au deschis, adâncimile au dat drumul apelor îngrozitoare, ferestrele cerului s-au golit de ploaie. Aşa că au fost distruşi de potop. Toţi pierind în apă, pentru că nu au ascultat poruncile Domnului. Prin urmare, tot ce trăia pe Pământ a dispărut, oameni şi fiare, păsări şi creaturi cu aripi – toate au murit; nici urmaşii n-au scăpat.[9]

Un al treilea fragment conţinând o predică despre potop observă că toţi Paznicii şi urmaşii lor pe jumătate oameni au fost distruşi în timpul potopului. Aceasta nu se potrivea cu Cartea Genezei, care spune că aceşti giganţi, născuţi de fiicele oamenilor, au devenit oameni renumiţi după potop.

DESPRE URIAŞI ŞI ANIMALE NOI

Întorcându-ne la Vechiul Testament, am mai găsit o povestire evreiască care făcea referire la o rasă de uriaşi născuţi de femei de pe Pământ. Cel mai cunoscut uriaş din Biblie este Goliat, care a fost ucis de praştia lui David. În cartea întâi a Cronicilor, 20:3-6 ni se spune că el era descendentul regelui Og al amoniţilor:

Iar poporul care era în ea a fost scos şi omorât cu fierăstraie, cu ciocane de fier şi cu securi. Aşa a făcut David cu toate oraşele amoniţilor şi apoi s-a întors el şi tot poporul la Ierusalim.

După aceea s-a început războiul cu filistienii la Ghezer. Atunci, Sibecai Huşatitul a bătut pe Sipai, unul din urmaşii refaimilor, şi s-au supus şi ei.

Apoi iar a fost război cu filistenii. Dar Elhanan, fiul lui Iair, a lovit pe Lahmi, fratele lui Goliat Gateul; coada suliţei lui era ca a sulului de la războiul de ţesut.

Şi a mai fost o luptă la Gat. Acolo era un om înalt care avea câte şase degete la mâini şi la picioare, adică de toate douăzeci şi patru. Şi acesta era tot din urmaşii refaimilor.

[9] 4Q531 Frag 1 Wisw, M. Abegg, M., and Cook, E.: *The Dead Sea Scrolls: A New Translation* (*Manuscrisele de la Marea Moartă*), Harper San Francisco, 1996

De ce, ne-am întrebat noi era atât de important pentru fondatorii naţiei evreieşti ca David să pară ca înlocuitorul celui din urmă uriaş? Avea vreo importanţă simbolică faptul că bătrânii „fii ai lui Dumnezeu" fuseseră înlocuiţi de o nouă ordine? David este cu siguranţă citat ca fiind baza autorităţii ereditare a lui Iisus, în ciuda faptului că el era al doilea rege al evreilor.

În II Samuel 21:20 ni se spune încă o dată despre bătălia lui David cu uriaşii, care nu sunt numai înalţi, dar au şi degete în plus.

> *Şi a mai fost încă o bătălie în Gat. Şi era acolo un om înalt care avea câte şase de degete la mână şi la picioare, în total deci douăzeci şi patru, tot din urmaşii lui Rafa.*

Există date despre aceşti uriaşi cum că au supravieţuit potopului în mai multe cărţi ale Bibliei, printre care şi Geneza, Samuel, Deuteronomul şi Iosua. Se mai vorbeşte despre ei în diferite cărţi apocrife, cum ar fi *Cartea Iuditei*, *Cartea înţelepciunii lui Solomon*, *Cartea înţelepciunii lui Iisus, fiul lui Sirah* şi *Cartea lui Baruh*, care spune:

> *Erau uriaşii renumiţi încă de la început, erau atât de impunători, atât de pricepuţi la război... Dar au fost distruşi pentru că aveau înţelepciune şi au dispărut prin propria lor prostie.*

Manuscrisele de la Marea Moartă au fost cele care au produs cea mai completă descriere a acestor uriaşi într-o parte a *Cărţii lui Enoh*, care nu fusese cunoscută înainte de a fi găsită printre manuscrisele deteriorate din Qumran. I se spune simplu *Cartea uriaşilor*.

Această carte conţine o povestire ciudată, deşi nu apare decât în fragmente. (Textul complet al fragmentelor este redat în Anexa 7). Povestirea începe prin relatarea cunoştinţelor secrete ale uriaşilor şi despre cruzimea lor faţă de oameni. Uriaşii au continuat să se bucure de fructele Pământului şi îi urmăreau îndeaproape pe oameni.

Apoi, 200 de Paznici au ales animale pe care să experimenteze încrucişări neobişnuite. Experimentele lor cu animalele şi femeile pământene au dat naştere unor creaturi monstruoase şi depravate.

Uriaşii încep să aibă mai multe visuri urâte şi viziuni. Mahway, uriaşul fiu al îngerului Barac, spune unul din aceste vise celorlalţi uriaşi: cum vede o tabletă cu o listă de nume scufundată în apă. Când se ridică la suprafaţă, rămân doar trei nume. Visul reprezintă distrugerea ce va urma, cauzată de potop asupra tuturor oamenilor, în afară de Noe şi familia lui.

Uriaşii îşi dau seama că nu pot rezista forţelor cerului. Prin urmare, următoarea parte se spune că e povestită de cineva pe nume Ghilgameş.

Ghilgameş este descris ca unul dintre uriaşi şi manuscrisele spun că Ohia relatează cum a fost „obligat" să viseze. În visul lui Ohia apare un copac, care este scos aproape din toate rădăcinile sale, cu excepţia a trei dintre ele. Apoi el mai are un vis, dar detaliile nu sunt clare. Oricum, prevesteşte de rău uriaşilor. Visătorii vorbesc mai întâi cu monştrii, apoi cu uriaşii.

Enoh încearcă să dezlege aceste visuri. Apoi, Mahway vine la Enoh cu o cerere în numele uriaşilor. Enoh trimite înapoi un mesaj de judecată, sperând la căinţă.

Toate acestea ni s-au părut cu adevărat remarcabile. Ca poveste, este tot atât de fermecătoare ca poveştile din „O mie şi una de nopţi". Şi totuşi, există o diferenţă semnificativă: această povestire pare a fi memoria a ceva ce a existat cu adevărat.

Chiar apariţia bruscă a unor noi varietăţi de plante şi animale din vremea potopului este acceptată, pentru că ştim că s-a întâmplat. Minţile noastre moderne sunt făcute să accepte ceea ce e evident ca şi cum ar fi ceva absolut normal. Dar aceste întâmplări par a fi ireale.

La scurt timp după potopul de acum 9.640 de ani, ştim că au apărut acele specii de animale pe care le numim cu mândrie „domestice". Este posibil ca aceste texte evreieşti antice să păstreze o memorie rasială a unei inginerii genetice planificate cu grijă? În oraşul Ierihon, de exemplu, dovezile sunt foarte clare.

Zoo-arheologii pot face distincţie între animale domestice şi sălbatice, analizând oasele rămase. Experţii vor recunoaşte încântaţi că, acum 10.000 de ani, oamenii din Ierihon au domesticit lupul, oaia sălbatică asiatică, porcul mistreţ, bizonul şi pisica sălbatică. Dar oamenii, peste câteva sute de ani, tot ei pot spune că aces-

te animale au fost înlocuite în mare măsură cu vietăți necunoscute înainte. Animalele înlocuitoare erau respectiv câinele, capra, oaia, porcul, vaca și pisica domestică. Animalele de dinainte n-au devenit dintr-o dată drăguțe și docile – și-au schimbat aspectul și comportamentul pentru a îndeplini nevoile oamenilor.

Cum?

Cu siguranță, era prea puțin timp pentru o evoluție normală. Totuși, s-ar putea să fi existat timp pentru a reconstrui trăsăturile ADN-ului speciilor de bază de care oamenii care au supraviețuit au avut nevoie pentru începutul unei noi ere. De ce altceva ar fi apărut aceste schimbări fundamentale, definitorii pentru specii într-o perioadă atât de scurtă de timp?

Astăzi putem și chiar facem acest lucru, adică depășim limitele naturale ale încrucișării prin mijloace artificiale; numim acest lucru „inginerie genetică". Natura permite încrucișări doar în cadrul speciilor, dar omul a descoperit modalități de a crea noi varietăți de animale și plante. Evoluțiile recente provoacă un răsunet asemănător cu cel din descoperirile vechi despre care se spune că a avut loc în vremurile de dinaintea începutului istoriei.

Oare aceste documente antice indică cu adevărat ceea ce pretind? Oare puteau oamenii să controleze încrucișările între specii cândva în trecutul foarte îndepărtat? Răspunsul automat este „trebuie să fie imposibil" – dar dacă noi *putem* s-o facem, atunci *nu* este imposibil.

ENOH DESCRIE CELE ȘAPTE FRAGMENTE DE COMETĂ CARE AU LOVIT PĂMÂNTUL

Cartea lui Enoh ne spune că exista o civilizație avansată, dar „nesfântă", înaintea potopului global, când femeile de pe Pământ au fost însărcinate de un grup de 200 de uriași:

> *Și a venit vremea când copiii oamenilor s-au înmulțit fiindcă li s-au adus fiice frumoase și atrăgătoare. Iar îngerii, copiii cerului, le-au văzut și-au poftit la ele și și-au spus: „Haideți să ne alegem soții dintre copiii oamenilor, care să ne facă copii." Iar Semiaza, care era conducătorul lor, le-a spus: „mă tem că nu vei fi de acord să faci acest lucru, iar eu va trebui să plătesc singur*

pedeapsa unui mare păcat." Şi toţi i-au răspuns spunându-i: „Haideţi să depunem cu toţii un jurământ şi să ne legăm prin blesteme comune că nu vom abandona acest plan, numai să facem acest lucru." Apoi au jurat şi s-au legat cu toţii prin blesteme reciproce. Iar ei erau în total în număr de 200; ei coborâseră pe vremea lui Iared pe vârful muntelui lui Hermon, şi l-au numit muntele Hermon, pentru că juraseră şi se legaseră prin blesteme reciproce.

Mai departe ni se spune cum aceşti Paznici i-au învăţat pe oamenii obişnuiţi secretele naturii şi ştiinţei:

Şi Azazel i-a învăţat pe oameni să facă săbii şi cuţite şi scuturi, şi platoşe, şi le-a arătat metalele Pământului şi arta de a le transforma, şi brăţări şi podoabe, şi cum să-şi înfrumuseţeze pleoapele, şi tot felul de pietre preţioase şi prafuri colorante. Şi s-au produs multe lucruri rele şi au comis adultere şi au luat-o pe căi greşite şi au devenit depravaţi şi de toate felurile. Semiaza i-a învăţat vrăji şi cum să taie rădăcinile, Armanos cum să oprească vrăjile, Barqijal (i-a învăţat) astrologie, Kokabel constelaţiile, Iezechiel cunoaşterea norilor, Araqiel semnele Pământului, Shamsiel semnele Soarelui, iar Sariel cursul lumii.

În curând, arhanghelii, nemulţumiţi de ceea ce se întâmpla, au hotărât ca Pământul să fie distrus:

Iar apoi Mihail, Uriel, Rafel şi Gavriil au privit în jos din ceruri şi au văzut mult sânge vărsat pe Pământ şi cum toate nelegiuirile erau săvârşite pe Pământ. Atunci a vorbit Mai Marele, Sfântul, Atotputernicul a vorbit şi l-a trimis pe Uriel, fiul lui Lameh (i.e. Noe) şi i-a spus: „Du-te la Noe şi spune-i în numele meu „Ascunde-te!" şi dezvăluie-i sfârşitul care se apropie: că întreg Pământul va fi distrus şi că un deluviu este pe cale să se abată peste întreg Pământul, care va distruge tot ce este pe el. Iar apoi, învaţă-l că poate să scape şi că sămânţa lui poate fi păstrată pentru toate generaţiile lumii."

Ni se spune că Enoh se pare că merge undeva împreună cu Paznicii:

Înaintea de a se întâmpla aceste lucruri, Enoh era ascuns şi nici un copil al oamenilor nu ştia unde se ascundea şi unde stătea şi ce se întâmplase cu el. Şi preocupările lui aveau legătura cu Paznicii...

Enoh descrie apoi locul unde a fost dus de Paznici.

Şi m-au dus într-un loc întunecos, la un munte al cărui vârf atingea cerul. Şi am văzut unde erau stelele şi comorile stelelor şi ale tunetului şi în cele mai mari adâncuri...

...şi au venit din ceruri fiinţe care erau ca oamenii albi: şi patru au pornit înainte, iar trei i-au însoţit. Iar cei trei care au pornit ultimii m-au apucat de mână şi m-au ridicat într-un loc înalt şi mi-au arătat un turn ridicat sus, deasupra Pământului, şi toate dealurile erau mai joase. Iar unul mi-a spus: „Stai aici până vei vedea tot ce se va întâmpla."

Apoi, dezastrul iminent este prevăzut, o cometă izbindu-se de Pământ. Cauza potopului se spune în mod explicit că se datorează unor impacturi extraterestre. Consecinţele ciocnirii cometei sunt descrise:

Într-o viziune au văzut cum s-a prăbuşit cerul şi a fost despicat şi a căzut pe Pământ. Iar când a căzut pe Pământ, au văzut cum Pământul a fost înghiţit într-un abis imens, cum munţii erau atârnaţi de alţi munţi, cum dealurile se prăvăleau peste alte dealuri, iar copacii înalţi erau rupţi din trunchiurile lor şi azvârliţi jos şi aruncaţi în prăpastie. Iar după acestea mi-a venit să strig un cuvânt, am început să strig tare şi am spus: „Pământul este distrus."

Apoi, următoarele cuvinte descriu fără egal sosirea celor şapte bucăţi de cometă, îndreptându-se spre Pământ:

Am văzut cele şapte stele ca nişte munţi enormi arzând, iar când am întrebat despre ele, îngerul mi-a spus: „Acest loc este sfârşitul cerului şi Pământului: acesta a devenit o închisoare

pentru stele şi ansamblul cerului. Iar stelele care se rostogolesc peste foc sunt cele care n-au respectat poruncile Domnului la începutul înălţării lor, pentru că n-au venit când le-a fost vremea. Iar El era mânios pe ele şi le-a legat până când îşi vor fi ispăşit vina (chiar şi) *peste 10.000 de ani."*

Apoi, Enoh întreabă aparent supărat de ce aceste şapte stele arzătoare sunt legate de Pământ:

Iar acolo am văzut şapte stele ale cerului legate laolaltă, ca nişte munţi imenşi arzând în flăcări. Atunci am spus: „Pentru ce păcate sunt legate şi din ce motiv au fost aruncate aici?"

Într-un vis, Enoh prevede momentul dezastrului:

Şi din nou am văzut cu ochii mei în timp ce dormeam şi am văzut cerul deasupra şi am contemplat o stea căzând din cer... şi contemplând, am văzut multe stele coborând şi aruncându-se din cer spre acea primă stea... şi am contemplat toţi copiii Pământului cum începeau să tremure şi să se înfioare înaintea lor şi să fugă de ele. Şi apoi am văzut cum au început să se împungă unul pe altul şi să se devoreze, iar Pământul a început să strige tare.

Apoi mările se ridicară deasupra Pământului, chiar şi peste munţi:

Iar spiritul mării este masculin şi puternic şi, potrivit puterii sale, o trage de frâuri şi astfel este împinsă înainte şi se împrăştie printre munţi.

Iar apoi m-am îndreptat spre est, spre centrul lanţului muntos din deşert, şi am văzut o sălbăticie pustie, plină de copaci şi plante. Iar apa a ţâşnit în faţă de sus. Repezindu-se ca un curs de râu zbuciumat (care curgea) *spre nord-vest, forma nori şi rouă pe care să coboare de fiecare parte. Şi toate vitele din acel loc erau adunate împreună, până am văzut cum se scufundă şi cum sunt înghiţite şi cum dispar în acea apă împreună cu toate animalele, până nu le-am mai putut vedea, şi n-au putut să scape,* (ci) *au dispărut şi s-au scufundat în adâncimi. Iar apoi iar am văzut cum treceau torentele de apă peste acoperişurile înalte, cum prăpăstiile Pământului au fost nivelate şi cum se*

formau alte prăpăstii. Apoi apa a început să curgă în aceasta, până ce se vedea Pământul, dar acel vas a rămas pe Pământ şi întunericul s-a retras şi a apărut lumina.

Aceste cuvinte au fost scrise acum 2.000 de ani dintr-o veche tradiție orală. Faptul că descriu un impact cu o cometă este incredibil. Ideea unui impact extraterestru apare în cel puțin o altă relatare din zona Mării Mediterane. Aşa-numitele *Oracole sibiline* conțin informații care par a avea legătură cu întâmplările descrise în Enoh. Aceste povestiri, atribuite unor prevăzătoare numite sibile, sunt considerate a fi apărut în forma de azi cam în perioada când a fost scrisă *Cartea lui Enoh* şi că, prin urmare, sunt mult mai vechi. Au fost menționate cu siguranță de vechii scriitori greci clasici ca Platon, Plutarch, Heraclit şi Efesus. Credința în importanța sibilelor a continuat să existe şi în epoca creştină veche, când li s-a acordat o autoritate egală cu cea a profeților Vechiului Testament.

Pasaje mai interesante pomenesc o stea care cade în ocean, făcând astfel ca iarna să vină imediat:

...iar din cer, o stea mare va cădea în oceanul înspăimântător şi va aprinde marea cea adâncă, cu însuşi Babilonul şi tărâmul Italiei, motiv pentru care mulți evrei au dispărut... Temeți-vă, voi indieni şi etiopieni cu suflet bun, căci atunci când roata de foc a eclipsei... şi a Capricornului... şi a Taurului printre Gemeni va împrejmui jumătate de cer, când Fecioara în urcare şi Soarele va strânge centura în jurul frunții, dominând întregul firmament, va fi o mare conflagrație din cer, ce va cădea pe Pământ;

Şi atunci, mâniat, Dumnezeul nemuritor care e sus va arunca din cer un fulger de foc peste cei nesfinți, iar în acea zi, vara va deveni iarnă.

IUDAISMUL ENOHIAN

Toate informațiile pe care le-am adunat ne-au convins că Enoh trebuie să fi însemnat mai mult pentru evreii de acum 2.000 de ani decât se credea în general. *Cartea lui Enoh* era foarte importantă pentru comunitatea din Qumran, cu nu mai puțin de 9 copii fragmentate ale cărții ce existau în Manuscrisele de la Marea Moartă

şi, totuşi, lucrarea n-a rezistat iudaismului rabinic sau creştinismului după primul secol d.Hr. Ni se pare că trebuie să fi existat o mare admiraţie pentru figura lui Enoh, care a murit cu poporul evreu în timpul războiului ce a izbucnit în 66 d.Hr. Istoricul contemporan Josephus afirmă că 1,3 milioane de evrei au murit în acest conflict teribil. Acest fapt a lăsat oare cale liberă pentru impunerea a două noi religii, atunci când iudaismul Templului a fost desfiinţat?

Am hotărât să-i spunem bunului nostru prieten, profesorul Philip Davies, binecunoscutul savant biblic şi expert în Manuscrisele de la Marea Moartă, că noi credem că, mai demult, Enoh era considerat foarte important. Philip este un om generos, care caută mereu motive în favoarea unei idei, înainte de a prezenta opinia contrară într-un mod chibzuit. Totuşi, răspunsul lui a fost pozitiv.

– A, da, a spus, dând afirmativ din cap. Ideea asta nu-i rea deloc. De fapt, există o şcoală de gândire care se afirmă în prezent, ce susţine că s-ar putea să fi existat două forme de iudaism ce apar în manuscrisele de la Qumran.

Acest lucru era chiar interesant. Ne-a explicat apoi că tocmai recenzase o carte nouă pentru o publicaţie universitară care se baza foarte mult pe această idee.

În recenzia acestei cărţi de Gabriele Boccaccini, Philip Davies spunea că toată lumea este de acord că documentele de la Qumran reflectă o neînţelegere veche între tradiţiile preoţeşti şi că el crede că Boccaccini a avut o tentativă impresionantă de a încerca o sinteză, continuând opera mentorului său P. Sacchi şi teoriile „Şcolii Groningen", afirmând că gruparea Qumran trebuie diferenţiată de o mişcare înrudită, ale cărei idei sunt la fel de bine reprezentate în Manuscrisele de la Marea Moartă.[10] Restul recenziei era fascinant:

> *Boccaccini postulează două şcoli preoţeşti rivale: cea ţadochită şi cea enohiană, care se diferenţiau din punct de vedere al doctrinei în ce priveşte originea şi natura păcatului. Enohienii credeau că răul vine de sus şi nu poate fi îndepărtat de pe Pământ, ţadochiţii credeau că păcatul poate fi ocolit, respectând legea lui Moise. Alte diferenţe dintre ele, exemplificate de calendarul*

[10] Boccaccini, G.: *Beyond de Essenes*, Eerdmans, (Grand Rapids), 1998

din Qumran, au caracteristici aparţinând ambelor forme de iudaism, chiar şi compromisuri între cele două teorii. Boccaccini face în Enoh I, Daniel şi Manuscrisul Templului, o evidenţiere a tradiţiilor lui Enoh şi Moise (ţadochită) ce au apărut la începutul războiului macabean. În Scrisoarea Halakhică (4QMMT), el vede un manifest al preoţimii enohiene împotriva preoţimii ţadochite, acum private de drepturi, şi în Documentul din Damasc o încercare a Învăţătorului Dreptăţii de a controla mişcarea enohiană care adapta vederile celor ţadochite. Eşecul învăţătorului a cauzat formarea unei comunităţi la Qumran care s-a rupt de mişcarea enohiană principală, producând o ideologie dualistă şi puternic predestinată. Nu sunt de acord cu unele detalii, dar Boccaccini a făcut o sinteză impresionantă şi stimulantă, ce face progrese importante în înţelegerea a ceea ce reprezentau manuscrisele pentru iudaism.

Prin urmare, se pare că odată existau două forme de iudaism, una care căuta inspiraţia în Moise şi cealaltă, mult mai veche, ce-l viza pe Enoh.

Ca istorici biblici amatori, am fost convinşi de importanţa grupului condus întâi de Ioan Botezătorul, apoi de Iisus şi apoi de rudenia lui Iisus, Iacov. În prima noastră carte am avansat ideea că aceşti conducători erau preoţi moştenitori şi regi ai Israelului, care credeau că sfârşitul lumii de azi va avea loc pe vremea lui Iisus. După părerea noastră, dovezile au arătat că acea comunitate din Qumran avea legături adânci cu o formă veche de iudaism şi că aşa-numita „biserică din Ierusalim" îşi avea originea în comunitatea din Qumran. Ba mai mult, am descoperit că foarte mulţi cercetători aveau dovezi destule pentru a dovedi că creştinismul în forma lui de azi fusese mai mult sau mai puţin inventat de Sf. Pavel, în termeni romani, nu evreieşti.[11]

Cu toate acestea, există tendinţe clare ale iudaismului enohian care apar încă în scriptura creştină, în ciuda faptului că nu sunt înţelese de creştini. Ultimele două cărţi care au reuşit să intre în Noul Testament sunt cele mai evidente lucrări enohiene.

Foarte scurta Epistolă a lui Iuda a fost declarată canonică la

[11] Knight, C. and Lomas, R.: *The Hiram Key* (*Secretul lui Hiram*), Century 1996

Consiliul din Cartagina, în anul 397 d.Hr., în ciuda tendințelor sale gnostice. Există mai multe teorii referitoare la identitatea autorului, inclusiv cea conform căreia acesta era un frate de-al lui Iisus, dar cel mai probabil ar fi că a fost scrisă de Iuda, fiul lui Iacov (rudenia lui Iisus). Acest Iuda a fost prin urmare nepotul lui Iisus și conducătorul moștenitor al bisericii din Ierusalim. Într-adevăr, el a devenit episcop al Ierusalimului când tatăl său, Iacov, a fost ucis în anul 62 d.Hr.[12] Se știe că Iuda s-a inspirat din *Enoh* și *Chemarea lui Moise*, ambele de mare importanță pentru comunitatea din Qumran.[13]

Apocalipsa este o carte surprinzătoare, care s-ar putea să fi fost scrisă de o persoană care a fost martoră la distrugerea Ierusalimului. Are tendințe apocaliptice în maniera cărților lui Enoh și a lui Daniel. Autorul prevede un dezastru provocat de o cometă care va veni din cauza eșecurilor oamenilor. Apocalipsa de la 8:7 până la 9:1 anunță clar un asemenea eveniment prevăzut și de Enoh, spunând:

> *Și a trâmbițat întâiul înger, și s-a pornit grindină și foc amestecat cu sânge și au căzut pe pământ; și a ars din pământ a treia parte, și a ars din copaci a treia parte, iar iarba verde a ars de tot.*
>
> *A trâmbițat, apoi, al doilea înger, și ca un munte mare arzând în flăcări s-a prăbușit în mare și a treia parte din mare s-a prefăcut în sânge:*
>
> *Și a pierit a treia parte din făpturile cu viață în ele, care sunt în mare, și a treia parte din corăbii s-a sfărâmat.*
>
> *Și a trâmbițat al treilea înger, și a căzut din cer o stea uriașă, arzând ca o făclie, și a căzut peste a treia parte din râuri și peste izvoarele apelor.*
>
> *Și numele stelei se cheamă Absintos. Și a treia parte din ape s-a făcut ca pelinul și mulți dintre oameni au murit din pricina apelor, pentru că se făcuseră amare.*
>
> *Și a trâmbițat al patrulea înger; și a fost lovită a treia parte din soare, și a treia parte din lună, și a treia parte din stele, ca să fie întunecată a treia parte a lor și ziua să-și piardă din lumină a treia parte, și noaptea tot așa.*

[12] Boobyer, G.H.: „Juda", în *Peake's Commentary on the Bible*

[13] Knight, C., and Lomas, R.: *The Hiram Key* (*Secretul lui Hiram*), Century, 1996

Şi am văzut şi am auzit un vultur, care zbura spre înaltul cerului şi striga cu glas mare: Vai, vai, vai celor ce locuiesc pe pământ, din pricina celorlalte glasuri ale trâmbiţei celor trei îngeri, care sunt gata să trâmbiţeze!

Şi a trâmbiţat al cincilea înger, şi am văzut o stea căzută din cer pe pământ şi i s-a dat cheia fântânii adâncului.

Dezastrul pe care se pare că l-a prevăzut Enoh a avut loc cu adevărat, dar profeţia din Apocalipsă încă nu s-a împlinit.

Povestea lui Enoh şi tradiţia care-l sărbătorea se pare că a dispărut, cel puţin la prima vedere. În mod remarcabil, Francmasoneria este poate ultima rămăşiţă a acestei tradiţii foarte vechi.

FRANCMASONERIA ENOHIANĂ

După cum am stabilit, tradiţia lui Enoh apare în Masoneria de astăzi în mai multe feluri. O altă legătură semnificativă cu Enoh este rangul masonic „Prinţii Crucii Trandafirului din Heredom ai Ritului Antic şi Acceptat al Angliei şi Ţării Galilor". În ritualul acestui rang se explică scopul acestuia prin următorul schimb de replici dintre stăpânul lojei, căruia i se spune Cel mai Înţelept Domn, şi unul dintre demnitarii de frunte, cunoscut ca Primul General Perfect şi Excelent.

Suveranul: *Prim General Perfect şi Excelent – cât e ceasul?*

Primul General: *E ora nouă ziua.*

Suveranul: *Atunci e timpul când vălul Templului s-a rupt în două şi întunericul s-a aşternut pe Pământ, când Lumina cea adevărată s-a despărţit de noi, altarul a fost aruncat, steaua a fost acoperită, Piatra Cubică a vărsat sânge şi apă, Cuvântul s-a pierdut şi disperarea şi necazul ne-au copleşit.*

De când Masoneria a suferit asemenea calamităţi groaznice, este datoria noastră, Prinţe, să ne străduim să muncim din nou pentru a ne recăpăta pierderile. Fie ca influenţa binefăcătoare a Credinţei, Speranţei şi Caritătii să ne ajute în străduinţele de a recăpăta Cuvântul pierdut, motiv pentru care declar acest Capitol al Prinţilor Crucii Trandafirului din Heredom deschis oficial în numele marelui Emanuel.

Deşi ceremonia, aşa cum este organizată azi, are un mesaj creştin, a rămas destul din ea care să sugereze că era odată povestea vizitei lui Enoh în cer.

Rangul de Prinț Suveran al Crucii Trandafirului era odată al 18-lea din cele 33 de ranguri ale Ritului Scoțian Antic şi Acceptat.

Ceremonia constă în plimbarea candidatului prin mai multe camere şi, în final, în cer, urcând pe o scară. Ofițerul care îl conduce pe candidat se numeşte Rafael. El îl întâlneşte pe candidat în Camera Neagră. Acest lucru se asemănă foarte mult cu întâlnirea dintre Enoh şi Rafael, când Enoh trebuie să străbată şapte ceruri şi i se destăinuie secretele naturii. Iată descrierea aventurii lui aşa cum apare în *Cartea lui Enoh* 1, 22:1-3:

> *1 Şi de acolo m-am dus într-un alt loc, pe un munte stâncos.*
>
> *2 Iar acolo erau patru scobituri, adânci şi largi şi foarte netede. Ce peşteri netede şi adânci şi întunecoase erau.*
>
> *3 Apoi, Rafael a răspuns, unul din îngerii sfinți care era cu mine, şi mi-a spus: „Aceste peşteri au fost create tocmai pentru acest lucru, pentru ca spiritele sufletelor morților să*
>
> *4. se adune înăuntru, toate sufletele copiilor oamenilor să se adune aici. Şi aceste locuri au fost create să-i primească până în ziua Judecății şi până la data fixată, până ce le va veni vremea marii judecăți.*

Indicațiile de scenă pentru ritualul Crucii Trandafirului precizează cum trebuie aranjate Camera Neagră şi Camera Nopții:

> *Toate luminile din preajma Camerei Negre şi cele dintre Camera Neagră şi Camera Morții trebuie stinse. Trebuie luate toate măsurile pentru a împiedica vreo lumină străină să perturbe drumul candidatului prin întuneric.*
>
> *Pe capul candidatului se va pune un văl negru care să-i acopere fața. Acest candidat este condus în Camera Morții şi va lua loc cu fața spre semnele nemuririi. Pentru o vreme, va rămâne acolo pentru a medita asupra lor. Însoțitorul iese din*

Camera Morții, lăsându-l pe acesta singur să mediteze asupra semnelor morții.

După o pauză, Rafael purtând o sabie va intra în Camera Morții, lăsând cât mai puțină lumină înăuntru.

Observați că ghidul candidatului nu este altul decât Rafael însuși – ghidul lui Enoh! El este cel care-i explică candidatului de ce este aici.

Eu vin să te conduc din profunzimile întunericului și din Valea Morții spre Tărâmul Luminii:

N-are cum să fie doar o coincidență faptul că acest capitol 71 din *Cartea lui Enoh* începe astfel:

1 Și i-am văzut pe fiii sfinți ai lui Dumnezeu. Ei păşeau pe flăcări de foc: hainele lor erau albe (și veşmintele lor) *și fețele lor străluceau ca zăpada.*

2 Și am văzut două fire de foc și lumina focului, lumină care strălucea ca și acea a zambilelor, și am căzut cu fața în jos înaintea Domnului Spiritelor

3 Iar îngerul Mihail (unul dintre arhangheli) m-a luat de mâna dreaptă, m-a ridicat și m-a inițiat în toate tainele și mi-a arătat toate secretele dreptății.

4 Și mi-a arătat toate secretele cerurilor și toate camerele tuturor stelelor și toate stelele, de unde au înaintat în fața celor sfinți.

5 Și mi-a dus spiritul în cerul cerurilor și am văzut acolo o construcție ca din cristal, iar între acele cristaluri, limbi de foc vii.

Există o ultimă cheie care leagă aceste fragmente de Enoh și planeta Venus. Când se încheie capitolul Crucii Trandafirului, următorul dialog din ritual are loc între suveran și ofițerul numit Prelatul Excelent și Perfect.

Suveranul: *Prelate Excelent şi Perfect, cât e ceasul?*

Prelatul: *Este ora întâi a celei de-a treia zi, fiind prima zi a săptămânii – ora unui Mason Perfect.*

Suv: *Care este ora unui Mason Perfect!*

Prelatul: *Este ora când se găseşte Cuvântul şi când Piatra Cubică este schimbată în Trandafir Mistic. Steaua cea Orbitoare a reapărut în toată splendoarea sa; altarele noastre sunt reînnoite; Lumina cea adevărată este adusă din nou ochilor noştri, norii întunericului sunt împrăştiaţi şi Noua Înţelegere are loc.*

„Trandafirul Mistic" se referă la proprietăţile misterioase ale planetei Venus. Aceste proprietăţi erau importante pentru înţelegerea misterelor ascunse ale naturii şi ale ştiinţei (o temă centrală în Francmasonerie).

METRONOMUL SISTEMULUI SOLAR

Venus este a doua planetă de la Soare, iar Pământul este a treia. Este al treilea obiect luminos de pe cer, iar lumina sa este atât de puternică, încât reflectă o umbră ce se poate distinge într-o noapte fără lună.

Orbita lui Venus este de aşa natură încât produce un efect ciudat, dar interesant, când este văzută de pe Pământ fundalul unor stele fixe pe care le cunoaştem ca zodiac. Se pare că planeta se mişcă desenând o stea cu cinci vârfuri, având Soarele în centru şi un ciclu de 40 de ani pentru a repeta procesul. Aceste mişcări sunt mult mai sigure decât proverbialul ceas elveţian. Dacă se înţelege poziţia lui Venus, se ştie ora şi data, cu o precizie măsurată în secunde pentru sute de ani (vezi Figura 28 pagina 249).

Legătura dintre anul sinodic al lui Venus şi anul Pământului se repetă de la aproape cinci ani sinodici ai lui Venus la opt ani ai Pământului. Nu e tocmai precis, lăsând afară cam o a treia parte din zi şi, bineînţeles, această eroare creşte. Dar este o certitudine faptul că după 14.597 zile, relaţiile dintre Venus şi Soare se vor repeta la fel. Totuşi, aceasta nu se întâmplă chiar în acelaşi loc ca în

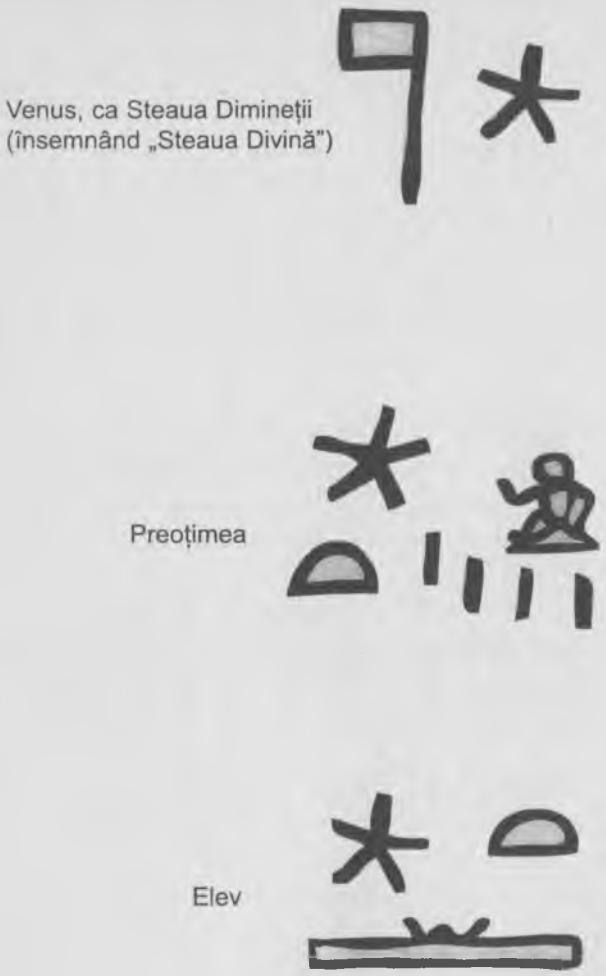

Figura 7. *Hieroglife egiptene care cuprind steaua cu cinci colțuri, pentru a demonstra cunoaşterea.*

zodiac. Aici pot să ne ajute ciclurile, pentru că Venus ocupă cu certitudine aceeaşi poziţie în zodiac pe care o ocupă şi azi şi peste 14.607 zile. Aceasta înseamnă 40 de ani, fără 3 zile. 10 zile mai târziu, Venus se va fi mutat în aceeaşi poziţie relativă faţă de Soare pe care o ocupa acum 40 de ani. Există, de asemenea, mai multe perioade mai scurte, când au loc potriviri, cam din opt în opt ani. Vom analiza această relaţie când vom studia implicaţiile calendaristice ale *Cărţii lui Enoh*.

Această relaţie periodică remarcabilă între poziţia Pământului faţă de Soare (i.e. durata unui an calendaristic) şi aparițiile lui Venus pe fundalul unor stele fixe au fost folosite de astronomi pentru a corecta calendarul oficial, până când inventarea ceasurilor atomice în secolul XX ne-a oferit mijloace mai corecte de stabilire a calendarului. În mod surprinzător, steaua cu cinci colţuri care descrie modelul calendarului lui Venus încă apare în centrul tavanelor templelor masonice englezeşti. Mistica stea cu cinci colţuri are o lumină strălucitoare în centru, pentru a reprezenta Soarele, şi este suprapus pe litera „G" (de la „God" [Dumenezeu], Cel mai Preaînalt).

Suntem siguri că nu e o coincidenţă faptul că steaua cu cinci vârfuri era un hieroglif egiptean antic, reprezentând cunoaşterea. Oricine înţelegea mişcările lui Venus poseda cele mai importante noţiuni ştiinţifice; o înţelegere detaliată a anotimpurilor, de la folosirea inundaţiilor binefăcătoare ale Nilului, până la obţinerea unei recolte bogate.

În multe tradiţii, simbolul planetei Venus cu steaua cu cinci colţuri este strâns legat de trandafirul cu cinci petale, care este de asemenea un simbol al revenirii la viaţă şi al naşterii virgine.

Imaginea trandafirului sălbatic (măceşul) cu cinci petale este o altă reprezentare simbolică a ciclului sincrozinat Venus-Pământ. Până şi stamina din centru poate reprezenta Soarele în centrul tranzitului lui Venus.

Un motiv în plus pentru alegerea trandafirului ca simbol al reînvierii relaţionat cu Venus este caracterul reproductiv al plantei *Rosa canina*, măceşul obişnuit cu cinci petale. Această plantă poate produce fructe fără să fie polenizată de o altă plantă. Majo-

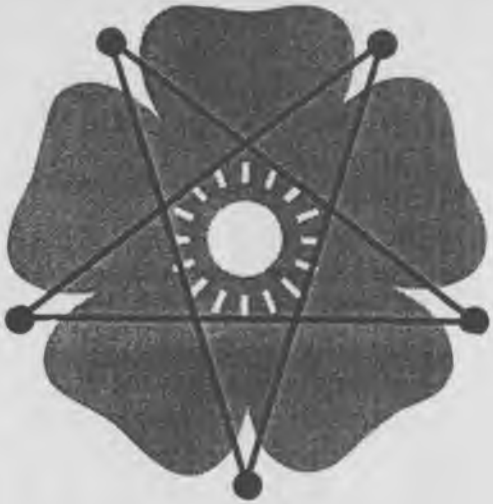

Figura 8. *Felul în care Venus prinde contur pe forma unui trandafir. Centrul trandafirului reprezintă Soarele.*

ritatea plantelor se reproduc sexual (polenizare prin încrucişare), dar măceşul pur şi simplu n-are nevoie de o pereche pentru a crea o măceaşă. Prin urmare, planta poate muri şi, cu toate acestea, poate să şi renască, la fel cum era înainte.

Noi credem că această asociere cu „naşterea virgină" şi „învierea" i-au făcut pe francmasoni să creadă eronat că aluziile la trandafirul din rangul Crucea Trandafirului este o aluzie la Iisus.

ÎNGERUL SUSPENDAT

Mai există o legătură importantă pe care ar trebui s-o pomenim aici. Este cea dintre povestirea potopului din *Cartea lui Enoh* şi Rosslyn – ciudata clădire medievală din Scoţia, care pare a marca trecerea de la Templierism la Francmasonerie. În Rosslyn, exact în centrul zidului de est, adânc sculptat, se află un înger cu capul în

jos, suspendat de o funie legată de picioarele lui. Aceasta, cu siguranță, e o reprezentare a lui Shemhazai, care a contribuit și el la producerea potopului.

Conform legendei evreiești enohiene, cei de dinainte de sosirea potopului comiseseră multe păcate mari, care l-au supărat pe Dumnezeu atât de tare, încât i-a părut rău că i-a creat pe oameni. Doi îngeri pe nume Shemhazai și Azazel au venit de la Dumnezeu și și-au cerut voie să coboare pe Pământ pentru a trăi printre oameni și să încerce să mântuiască omenirea. Dumnezeu le-a dat voie, dar când s-au amestecat printre copiii oamenilor, au păcătuit și ei, Shemhazai îndrăgostindu-se de frumoasa Ișstar (zeița babiloniană a dragostei și războiului). Aceasta a spus că-l acceptă ca pretendent dacă îi spune numele secret al lui Dumnezeu, iar Shemhazai a poftit la ea atât de mult încât i-a spus cel mai secret Cuvânt. Ișstar s-a folosit apoi de puterea Cuvântului pentru a urca în Cer ca să strălucească veșnic printre stelele Pleiadelor. După ce a fost păcălit astfel, Shemhazai și Azazel au hotărât să-și aleagă soții dintre fiicele oamenilor – pe Heyya și Aheyya, și Hiwwa și Hiija – care i-au făcut pe oameni să comită păcate mari. Hiwwa și Hijja au visat îngeri cu topoare tăind copacii unei grădini mari. Curând după acest vis, Dumezeu i-a spus lui Shemhazai și lui Azazel că va trimite un mare potop ce va distruge Pământul. Shemhazai s-a căit pentru păcatele sale, dar i-a fost frică să dea față cu Dumnezeu și, astfel, s-a agățat singur între Cer și Pământ, atârnat de o frânghie, cu capul în jos, pentru că i-a fost frică să apară în fața lui Dumnezeu. Azazel nu s-a căit, ci a continuat să-i ispitească pe oameni în păcate tot mai mari, până când, în cele din urmă, Dumnezeu a trimis potopul să-i distrugă.[14]

CONCLUZIE

Legendele despre potopul din Biblie par a se baza pe evenimente adevărate, dar mai multe tradiții diverse au fost combinate într-un amalgam care nedumerește. Povestea sumeriană a lui Ghilgameș relatează o întâmplare asemănătoare, dar sugerează faptul că arca

[14] Gaster, M.: *The Cronicles of Jarahmeel*, 1899

este o cameră cubică pentru supraviețuire, şi nu o barcă. Unele părți din povestirea lui Ghilgameş descriu vizite în locuri aflate în nordul îndepărtat al lumii, pentru a căuta supraviețuitori ai potopului.

Manuscrisele de la Marea Moartă s-au adăugat poveştii potopului, spunându-ne mai multe despre uriaşi şi Paznici, şi arătând că *Cartea lui Enoh* era deosebit de cunoscută în comunitatea Qumran.

Cartea lui Enoh descrie evenimente pe care geologia le-a datat – ca având loc în 7640 î.Hr. Se sugerează că Enoh era un personaj mult mai important pentru iudaismul de la început decât se credea înainte, iar cercetările biblice din zilele noastre arată că a existat o formă distinctă de iudaism enohian până la distrugerea romană a Templului.

Mai există, de asemenea, în Francmasonerie rămăşiţe din rangurile enohiene, care au fost creştinizate prin secolul al XIX-lea de francmasoni. Materialul enohian pare a avea legături strânse cu simbolismul planetei Venus, care este prezent în al treilea rang al Francmasoneriei. Fiecare lojă francomasonică conține un simbol al mişcării lui Venus în jurul Soarelui, care formează cel mai corect sistem calendaristic cunoscut în astronomia observațională.

Capitolul 5

OMENIREA LA CUMPĂNA APELOR

VALUL AMERICAN

La Chicago era frig; în jur de –9°C. Când Chris a decolat de la O'Hare pentru a ajunge la Dallas-Fort Worth, şi-a amintit de suprafaţa mare de gheaţă care odată se întindea până în acest loc. Texasul se bucura de un val de căldură de 26°, iar zborul de aproximativ două ore a fost un fel de a ura bun venit verii superbe, după o iarnă grea.

Trei zile mai târziu, Chris se îndrepta spre San Francisco, unde clima era mai rece, dar totuşi acceptabilă, de 18°C. Pe când avionul se îndrepta spre vest, primul oraş care a apărut era Clovis, din New Mexico. Acesta este locul unde omul din epoca de piatră a produs vârfuri de suliţe subţiri, cu care dobora mamuţii acum 11.500 de ani. Descoperirea acestor obiecte a determinat apariţia noţiunii „Orizontul Clovis", pentru a descrie ceea ce era considerat atunci marginea istorică a prezenţei umane în America.

Nu se putea să nu te întrebi: ce s-a întâmplat cu aceşti oameni când cometa s-a ciocnit cu Pământul?

Dat fiind faptul că un avion modern de pasageri zboară de obicei la 10 km deasupra nivelului mării, era uşor de imaginat cum trebuie să fi arătat valurile tsunami, traversând uscatul şi inundând vârfurile munţilor. În timp ce avionul zbura pe deasupra deşerturilor din New Mexico, Arizona, Utah şi Nevada, aveai impresia că lanţurile muntoase şi văile fugeau dinspre nord spre sud, fiind aliniate pe direcţia impactului cometei cu Oceanul Pacific, unde

adâncimea apei este de aproximativ 5 km. Potrivit observațiilor lui Robert despre valurile de impact, valul tsunami care a lovit coasta din California de Sud şi din nordul Mexicului a reprezentat partea cea mai puternică, de 5 km înălțime, când energia „potențială" a înălțimii valului la mal s-a transformat în energia cinetică a valului de spargere. Oceanul dislocat trebuie să fi spintecat locurile reprezentate astăzi de Los Angeles şi San Diego şi s-a repezit spre nord şi est, ştergând orice formă de viață în urma sa.

Este oare posibil ca revărsarea mării să fi ajuns până în Marele Bazin al părții de vest a Statelor Unite, pentru ca apoi să se verse peste Munții Stâncoşi, trimițând cantități inimaginabile de ape din Pacific să cadă în cascade peste Marile Câmpii din centrul SUA? Poate că şi aceste ape ale potopului s-au ciocnit de valul tsunami provocat de impactul din Pacific, în timp ce se năpustea spre vest, de-a lungul platoului jos din Florida până la Rio Grande.

E posibil oare ca teritoriul actual al SUA să fi suferit cel mai mult de pe urma impactului?

Privind în jos din avion, Chris îşi imagina valul gigantic rostogolindu-se şi înțelegea pentru prima dată dimensiunile dezastrului care cu siguranță a avut loc aici acum 10.000 de ani. Ape înnegrite de noroi netezeau tot pământul înainte de a se întoarce în ocean, ca un animal sălbatic sătul de sângele victimei sale. Când apele s-au echilibrat iarăşi, văile şi suprafețele joase s-au transformat cu siguranță în mări interioare. Întregul peisaj trebuie să fi arătat ca o piscină uriaşă din piatră, atunci când apele au intrat în reflux.

Marile Câmpii sunt udate în mod regulat de ploi şi străbătute de o rețea de râuri care se varsă în golful Mexic, astfel încât ploaia purificatoare a îndepărtat cu mult timp în urmă dovezile unei incursiuni a mării. Dar în vestul Munților Stâncoşi, pământul este arid, cu puține râuri, şi singurul curs de apă important este râul Colorado ce curge spre Golful Californiei.

Primul gând a fost: ce s-a întâmplat cu acele mări interioare? Răspunsul era evident. N-aveau unde să meargă decât în sus. Trebuie să se fi evaporat pur şi simplu de-a lungul anilor. Dacă aşa a fost, trebuie să fi lăsat un depozit mineral în urma lor. Chris a privit afară pe geamul avionului, să-şi verifice ipoteza.

Da, pământul de dedesubt era alb – alb din cauza sării. Deşi se află prea spre nord pentru a putea fi văzut din avion, Great Salt Lake (Marele Lac Sărat) şi Great Salt Lake Desert (Deşertul Marelui Lac Sărat) erau doar la 300 mile distanţă, în nord-vestul statului Utah. Acesta este cel mai mare lac sărat din emisfera vestică şi una din cele mai sărate întinderi de apă de pe planetă. Principalele râuri care se varsă în lac sunt Bear, Weber şi Jordan. Nici un pârâiaş nu iese din lac, astfel încât singura modalitate de golire este prin evaporare.

E posibil ca aceste depozite imense de sare să fie rezultatul unui tsunami? Lui Chris i s-a părut că-şi amimteşte că lacul este de opt ori mai sărat decât oceanul, sugerând faptul că ar fi putut fi creat din volumul unei mări de opt ori mai mare decât dimensiunea lacului din zilele noastre.

De îndată ce s-a întors în Marea Britanie, Chris a verificate cele ştiute. A citit că dimensiunile lacului se pot schimba drastic de la an la an, din cauza variaţiilor cantităţii de apă ce se varsă în el. Astăzi, are aproximativ 120 km lungime de la nord la sud şi vreo 50-80 km lăţime, dar de-a lungul unei perioade de 30 de ani, din 1962, suprafaţa sa a crescut cu 237 de procente, de la 2.500 la 6.000 km^2. Această schimbare dramatică în dimensiunea liniei ţărmului se datorează unei creşteri în adâncime de doar şase metri.[1]

Se pare că Marele Lac Sărat este considerat o rămăşiţă a lacului glaciar Bonneville, care acoperea aproximativ 50.000 km^2 în timpul erei pleistocene (perioada care s-a terminat acum 10.000 de ani). Ceea ce este fascinant aici este faptul că lacul preistoric Bonneville era un lac mare şi adânc, cu apă dulce, ce ocupa mare parte din vestul statului Utah şi părţi din Nevada şi Idaho, iar oamenii pescuiau pe atunci în aceste ape.[2]

Dacă a fost cu atât de puţin timp în urmă un lac cu apă dulce ce acoperea suprafaţa actuală a Marelui Lac Sărat (cât şi zonele din jur), trebuie să ne întrebăm: de unde a provenit sarea, dacă nu dintr-o revărsare a mării? Explicaţia standard este că se datorează

[1] *Grolier Encyclopaedia* (e media)

[2] „Great Salt Lake", *Microsoft® Encarta® 97 Encyclopedia*

unor cantități mici de sare minerală din pârâiașele de apă dulce care s-au acumulat de-a lungul mileniului. Dar, în acest caz, cum de a început vechiul loc să colecteze sare minerală acum 10.000 de ani?

Mai există o problemă în discuția despre sarea minerală depusă. Depozitele din Utah nu sunt dintr-un tip oarecare de sare – sunt din sare marină. Marele Lac Sărat are compoziție chimică asemănătoare celei a oceanelor![3] Compoziția chimică a apei mării este formată dintr-o soluție de săruri, printre care și clor în proporție de 55% și sodiu 31%, din toată materia dizolvată. Apa marină conține, de asemenea, urme de alte elemente, ca nitrat, fosfat, fier, mangan și aur.

Este, de asemenea, interesant de observat că topografia părții de est a Marelui Bazin avea odată rolul unui rezervor de apă dulce care acoperea cam 50.000 de km² (datorită topirii ghețarilor), aceasta fiind probabil capacitatea sa maximă înainte ca apele să depășească marginile bazinului natural. Cu zona de suprafață, lacul ar fi de vreo opt ori mai mare în volum decât lacul din zilele noastre. Faptul că adâncimea bazinului este în mod normal de vreo 4,5 metri pare a confirma faptul că, imediat după potop, volumul apei sărate era de opt ori mai mare. Acest calcul pare a confirma faptul că readucerea apei s-a datorat unei evaporări, apa rămânând cu salinitate de aproximativ 8 ori mai mare decât cea a Oceanului Pacific.

Dacă avem dreptate și dacă într-adevăr două valuri tsunami au lovit adânc în interiorul uscatului pe care se află acum SUA, unde e dovada unui dezastru cataclismic atât de recent? Cum de n-au observat experții un asemenea eveniment!

Simplul adevăr este că fiecare grup de specialiști au observat într-adevăr efectele, dar imaginea completă nu a fost asamblată.

VECHEA AMERICĂ

Când au venit primii oameni pe acest continent?

În 1920, antropologii au venit cu ideea că primii oameni au păşit

[3] „Great Salt Lake", *Britannica Online*, www.eb.com

pe continentul american acum mai mult de 11.300 de ani, de-a lungul podului de pământ Bering, care odată unea Siberia cu Alaska, în trei valuri migratoare. Cum se întâmplă de obicei, când cineva cu un nume cunoscut şi-a spus ideea zeci de ani, nimeni nu l-a contrazis. Dar acum, antropologii au trebuit să reanalizeze întreaga situaţie. Richard Jantz, un antropolog de la Universitatea Tennesse din Knoxville, crede că primii colonişti au ajuns probabil în America cel puţin acum 25.000 de ani – atunci când fabrica de figurine de la Dolni Vestonice era în plină perioadă de producţie şi când ultimii oameni de Neanderthal trăiau încă în sudul Europei. Potrivit lui Jantz, e foarte probabil ca oamenii să fi venit cu barca sau pe jos şi ca est-asiaticii să fi fost însoţiţi de europeni.[4]

Richard Jantz crede că antropologia americană veche este pe cale de a fi schimbată. În 1972, dogma antropologică stabilită – care susţinea că Noua Lume fusese nelocuită înainte ca primii oameni să sosească acolo acum 2.000 de ani – a fost desfiinţată când s-a găsit un proiectil de piatră între coastele unui bizon care a murit cam acum 10.000 de ani. Cinci ani mai târziu, arheologii au descoperit într-un sit de piatră lângă oraşul Clovin din New Mexico alte vârfuri de arme de piatră, printre oase de mamuţi.

Dacă aceşti oameni erau proaspăt veniţi prin traversarea podului de pământ din nord, ar trebui să fi fost superoameni, pentru că o mare parte din America de Nord era îngropată sub gheaţă de o grosime de 2,5 km, care ajungea până la Marile Lacuri. Din cauza fluctuaţiei mărimii stratului de gheaţă ce acoperea America de Nord, existau chiar două căi pentru a traversa podul: înainte cu 25.000 de ani sau după aceea, cu 12.000 de ani în urmă, iar vârsta siturilor arheologice de 11.000 de ani, cunoscute ca siturile Clovis, au întărit convingerea că primii americani trebuie să fi ajuns aici acum 12.000 de ani. Această fereastră a devenit cunoscută ca „Orizontul Clovis" – cel mai îndepărtat moment al oamenirii din America. Sau cel puţin aşa au crezut.

Orizontul Clovis a fost desfiinţat de Thomas Dillehay şi echipa sa de la Universitatea din Kentucky, care au săpat într-un loc din

[4] *New Scientist*, 17 octombrie 1998

Monte Verde, în sudul statului Chile, între 1977 şi 1985. Ei au descoperit că vreo 30 de oameni au trăit pe un mal nisipos al unui mic golf, unde se hrăneau cu hrană diversificată (inclusiv carne de mastodont, care a dispărut acum 10.000 de ani). Ei aveau vârfuri de piatră, bețe de săpat şi pietre bola, pe care le foloseau să prindă animale mici.[5]

Situl de la Monte Verde este bine păstrat, iar datarea cu ajutorul carbonului radioactiv îi conferă o vechime de 12.500 de ani, cu 1.000 de ani înaintea Orizontului Clovis. Lui Dillehay i-a fost greu să-i convingă pe scepticii arheologi să-l ia în serios, dar în 1997, o echipă formată din doi arheologi neîncrezători au sosit în acel loc şi au început să verifice descoperirile lui Dillehay. Ceea ce au văzut i-a făcut să-şi schimbe părerile. Dennis Stanford, un arheolog de la Institutul Smithsonian, a spus: „Aceasta schimbă total părerea noastră despre preistorie în America. Modelele noastre nu sunt evident corecte."[6] Vance Haynes de la Universitatea din Arizona, care cercetase şi alte idei mai puțin convingătoare despre unele aşezări pre-Clovis, a descris valea din Monte Verde ca „o desființare a modelelor".

Dacă oamenii din Clovis n-au fost primii americani, cea mai veche cale de intrate unde nu exista gheață poate fi considerată ca valabilă. Dacă datele pentru coridorul fără gheață sunt corecte, oamenii trebuie să fi ajuns în America acum vreo 25.000 de ani – dar, bineînțeles, apare întrebarea cu privire la lipsa dovezilor unei ocupații anterioare anului 9300 î.Hr.

Experții au avansat diverse teorii în legătură cu ce s-a întâmplat, iar armele lor cele mai importante au fost studierea lingvisticii şi a ADN-ului mitocondrial. Ultimele date în legătură cu ADNm au găsit o legătură între americanii nativi (băştinaşi) şi europeni. Acum câțiva ani s-a demonstrat o nouă genealogie la amerindienii din regiunea centrală a Marilor Lacuri din America de Nord, pe care au numit-o X. Aceeaşi genealogie are rămăşițe la populațiile euro-

[5] *New Scientist*, 17 octombrie 1998
[6] *New Scientist*, 17 octombrie 1998

Figura 9. *Rutele migratoare sugerate pentru colonizarea Americii din Europa şi Asia.*

pene, dar care lipseşte complet la populaţiile asiatice. Experţii au putut demonstra că genealogia ar fi putut fi introdusă prin încrucişare, după ce europenii au sosit în cele două Americi, pentru că nu există forme ulterioare de ADNm european.

Douglas Wallace de la Universitatea Emory din Atlanta a prezentat concluzia aparent inevitabilă:

Se pare că o populație europeană s-a mutat aici trecând prin Asia şi a făcut parte din valul est-asiaticilor, care au trecut peste puntea Bering.[7]

Dacă acest lucru este adevărat, acest aflux de europeni trebuie să fi avut loc acum cel puțin 25.000 de ani!

Wallace a descoperit cinci feluri de marcatori genetici: patru asiatici, pe care i-a numit A, B, C şi D, şi unul european, pe care l-a numit X (vezi Figura 9, pag. 111). Ceea ce este ciudat în legătură cu acest X, este că nu apare deloc în Asia, deşi ar trebui, cu siguranță. E greu de imaginat că un grup important de vânători şi agricultori şi-au făcut pur şi simplu bagajele şi au colindat liniştiți cea mai mare suprafață de pământ de pe glob. Bineînțeles, trebuie să presupunem că au avut nevoie de cel puțin 1.000 de ani pentru a colinda cele 6.000 de mile din Europa până la strâmtoarea Bering, prin migrație naturală de la un loc de vânătoare la altul – întotdeauna în față şi spre est, spre noul răsărit.

Acestea fiind date, cum au reuşit să nu se împerecheze cu popoarele asiatice migratoare? Cei o mie de ani reprezintă într-adevăr o perioadă foarte mare. Experții au încercat să explice absența genealogiei X în Asia prin „valul genetic", o teorie conform căreia aceste gene au dispărut pur şi simplu în timp. Această teorie este larg acceptată de istoricii geneticieni, dar, în ciuda acestui fapt, nu are baze raționale. Ni se pare că există o dublă abordare a acestei teorii; se crede că europenii *fie* au venit după Columb, *fie* au venit acum cel puțin 25.000 de ani, prin strâmtoarea Bering.

Dar dacă au venit cândva între aceste două extreme? Există dovezi clare, care indică faptul că europenii au ajuns în America înaintea lui Columb. După cum am precizat într-una din cărțile noastre anterioare, există un turn la Newport, Rhode Island, care se pare că este medieval şi, judecând după stil, ar fi putut fi construit de Cavalerii Templieri, despre care credem că au vizitat America cu mult înainte de 1492. Apărea marcat pe harta lui Giovanni da

[7] *New Scientist*, 17 octombrie 1998

Verrazano din 1524 ca „Norman Villa".[8] În aceeaşi carte am descris Capela Rosslyn din Scoţia, care a fost recunoscută demult pentru plantele americane sculptate în structura sa cu multe decenii înaintea pornirii lui Columb spre America.

După ce a fost publicată cartea *Secretul lui Hiram*, în 1996, am fost contactaţi de un mare număr de oameni care doreau să aducă informaţii suplimentare la ceea ce am găsit noi. Ultimul dintre aceştia a fost magnatul marin norvegian Fred Olsen. Dl Olsen a lucrat mână-n-mână, timp de mulţi ani, cu concetăţeanul şi exploratorul Thor Heyerdahl. Heyerdahl este renumit pentru teoriile sale despre tiparele de migraţie ale diferitelor popoare antice şi, prin numeroasele sale experimente practice de navigaţie, a reuşit să demonstreze că egiptenii antici ar fi putut ajunge în America de Sud acum mai mult de 4.000 de ani. (Dovezile recente ale egiptologilor din Germania şi Anglia susţin această idee, deoarece apar cantităţi mari de cocaină şi tabac în multe mumii antice egiptene).

În timpul unei lungi conversaţii la telefon, Fred Olsen ne-a informat că mulţi marinari norvegieni au folosit portul englez Bristol ca bază, iar aceştia i-au spus că mai existau în oraş dovezi ale unor călătorii spre America de Nord, cu mult înaintea lui Columb. Când am vizitat oraşul Bristol, un an mai târziu, am vorbit cu francmasoni care ne-au spus despre dovezile de acolo, păstrate în vama oraşului şi în arhivele comerciale ale unui negustor numit John Cabot, ce făcea comerţ cu ţinutul de la celălalt capăt al Atlanticului, pe care acum îl numim America de Nord. Aceste arhive datează din secolul al XV-lea – cu mult înaintea plecării lui Columb spre vest. Asemenea poveşti au apărut adesea în analele istorice locale, ba chiar mi s-a arătat o imagine a navei lui Cabot, destul de cunoscută în zona Bristolului.

Ca operator al unui mare număr de nave, Fred Olsen îşi petrecuse o mare parte din viaţă printre marinari şi a adunat cunoştinţele lor pentru prietenul său Thor Hayerdahl. Dl Olsen ne-a spus că de-a lungul anilor a adunat informaţii, pe care i le-a dat lui Hayerdahl şi a notat multe date vechi care l-au dus la concluzia că

[8] Knight, C. şi Lomas, R.: *The Hiram Key* (*Secretul lui Hiram*), Century, 1996

biserica catolică avea o episcopie în locul unde se află acum partea de nord-est a Canadei, cu mult înaintea lui Columb, clericii călătorind acolo cu pescari şi negustori din Britania, pentru a le satisface nevoile spirituale. Aceasta pare o idee logică, fiindcă a existat un episcop al Groenlandei, stabilit pe coasta de vest a acelei insule, în 1329 d.Hr., de către Papa Ioan al XXII-lea.[9]

El credea, de asemenea, că o civilizaţie care a prosperat pe malurile râului Mississippi a fost desfiinţată când negustorii europeni de dinaintea lui Columb au adus Moartea Neagră în America, la mijlocul secolului al XIV-lea. Această boală groaznică, o formă de ciumă bubonică, a omorât între o treime şi o jumătate din popu-

Figura 10. *Traseul terestru spre America, după Fred Olsen.*

[9] Pohl, F.J.: *Prince Henry Sinclair*, Nimbus, 1967

lația Lumii Vechi, din China până în Insulele Britanice, și ar fi putut distruge cu ușurință populația din bazinul râului Mississippi. Mai târziu, ne-am amintit de această conversație când am analizat vechile legături transatlantice.

Fred Olsen a remarcat, de asemenea, că marinarii europeni au ajuns în America, fără a străbate mai mult de 130 de mile de la țărm. Ei porneau de la Orkney și Shetland, până în Irlanda, înconjurând extremitatea sudică a Groenlandei, prin insula Baffin, străbătând coasta Labradorului, până la Newfoundland și Nova Scotia, ținând tot timpul contactul cu țărmul pe care îl vedeau din vârful catargelor. O dată ce acest fapt verificabil nu mai este valabil, ar fi aproape ridicol să nu acceptăm ideea dlui Olsen cum că europenii au călătorit spre America de Nord, cu sute, poate chiar mii de ani înaintea lui Columb.

Ca să rezumăm totul, dacă se analizează toate dovezile și dacă comparăm probabilitățile, ADN-ul mitocondrial precolumbian european din America de Nord este mult mai probabil să fi sosit pe mare dinspre est, nu pe uscat, dinspre vest.

O LEGĂTURĂ JAPONEZĂ?

În iulie 1996, a început să se întâmple ceva foarte neobișnuit în orașul Kennewick, statul Washington. Doi spectatori tineri la o cursă de bărci se bălăceau în râul Columbia pentru a vedea mai bine cursa, când au dat peste un craniu uman în albia noroioasă a râului. Ei au raportat descoperirea la poliția locală și, când sergentul Craig Littrell a investigat locul, acesta a găsit un schelet uman aproape complet. El a trimis craniul la laborator pentru o examinare criminalistică, unde procurorul a recunoscut pe loc că individul era mort de foarte mult timp. Antropologul Jim Chatters a fost apoi chemat pentru a dezlega misterul.

Cel decedat avea cam 1,60 m înălțime și aproximativ între 40 și 55 de ani când a murit. Craniul era lung și îngust, cu un nas puternic ieșit în afară, cu oasele obrazului intrate înăuntru, o bărbie mare și o mandibulă pătrată. Spatele craniului nu era aplatizat, o trăsătură comună a craniilor amerindiene vechi. De fapt, impresia imediată a fost că avea trăsături europene, și nu pe cele ale ameri-

canilor băştinaşi. Mai mult chiar, dinţii erau într-o stare foarte bună, nu ca dinţii amerindienilor, care sunt găsiţi întotdeauna foarte uzaţi, din cauza conţinutului mare de fibre şi nisip din dietă.

Primul gând al lui Chatters a fost că acesta a fost victima unui înec dintr-o perioadă îndepărtată, dar a găsit, de asemenea, vârful unei sulițe din piatră de 5 cm lungime, în şoldul drept. Într-un interviu dat mai târziu unui ziar, a spus:

– Am găsit un individ alb cu un vârf de piatră în el. E foarte interesant. Am crezut că e un pionier.[10]

Dar Kennewick Man, cum este cunoscut scheletul acum, nu era pionierul pe care şi l-a imaginat la început Jim Chatters. El a vorbit cu profesorul Catherine Macmillan de la Universitatea Washington, care a fost de acord că scheletul era caucazian, dar a spus că acel vârf de suliță aparţinea perioadei 7000-2500 î.Hr. Când s-a raportat acest lucru procurorului statului Benton, acesta a cerut să fie făcute teste cu carbon radioactiv. Astfel, o porţiune mică de os ce uneşte degetul mic drept cu încheietura a fost trimisă dr. Taylor de la Universitatea din California, care a certificat că individul a murit în 9410 î.e.n., plus sau minus 160 de ani (7414 î.Hr.).

Există destul ADN pentru a-l testa în comparaţie cu diferite populaţii din jurul lumii, inclusiv cu amerindienii. Din păcate, aceste investigaţii de la Universitatea din California au fost oprite din cauza unui ordin judecătoresc privind custodia probelor.[11] Scheletul a fost luat de Corpul Armat de Ingineri, declarând că era precolumbian şi, prin urmare, un „american băştinaş" care prin lege trebuia să fie returnat tribului de origine. Din păcate, ideile corectitudinii politice au învins nevoile adevărate ale cercetătorilor ştiinţifici.

Dar cum a ajuns un bărbat antic european în America de Nord-Vest, cu aproape 9.000 de ani înaintea lui Columb?

Oricine ar fi fost acest Kennewick Man, a devenit clar faptul că nu i-a fost uşor. Supravieţuise şi şi-a revenit după ce i-au fost rupte nişte coaste, un braţ şi în urma înţepării cu o suliţă de piatră în

[10] *Tri-City Herald*, 9 septembrie 1996

[11] Slayman, A.L.: „Batle of Bones", *Archaeology*, vol. 50 nr. 1, ianuarie/februarie 1997

şold. Vârful de suliță de 5 cm din rocă vulcanică gri avea o despărțitură la capăt, pe care experții o consideră un semn că vârful de suliță mergea foarte repede la momentul impactului. Aceasta era cu siguranță mai mult decât o rană provocată de o înțepătură, fiind cauzată de un proiectil ce mergea cu viteză mare, poate propulsat de un arc.[12]

Oasele prezentau puține semne de artrită, sugerând faptul că foarte rar a cărat greutăți mari în timpul vieții, iar dinții indicau faptul că probabil avusese o dietă bună din hrană moale, inclusiv carne. Jim Chatters a reconstruit trăsăturile faciale ale lui Kennewick Man, iar la o emisiune *Equinox* TV transmisă de BBC, din octombrie 1998, a spus că grupul rasial de care se apropia cel mai mult părea a fi populația Ainu din Japonia.

Această idee ni s-a părut foarte interesantă, dat fiind că populația Ainu reprezintă o adevărată enigmă istorică.

Este formată din caucazieni care trăiesc în unele părți ale insulelor japoneze Hokkaido şi în insulele învecinate din Rusia, Kurile şi Sakhalin. Corpul lor este scund şi robust, pielea deschisă la culoare, părul ondulat, iar unii au ochi albaştri. Bărbații poartă bărbi foarte lungi. Se spune că sunt descendenții unei populații antice de la cercul polar, care au ajuns în Japonia acum peste 7.000 de ani. Câteva comunități izolate de Ainu din partea de sus sunt încă identice în unele privințe cu cele din perioada preistorică. Arheologii au găsit grote ale populației antice Ainu, celte de piatră (unelte preistorice în formă de daltă sau vârf de topor), proiectile din oase şi obiecte de olărie, întărite cu pietricele şi legate cu funie.[13] Cele mai interesante descoperiri au fost figurinele din argilă şi piatră reprezentând femei cu fețe tip mască şi ochi bulbucați – foarte asemănătoare cu extrem de vechile figurine tip Venus găsite în Europa, la fabrica Dolni Vestonice din Cehia, pe care le-am menționat în Capitolul 1.

Mai multe cercuri de piatră aparținând populațiilor antice Ainu au fost identificate ca fiind similare cu aşezările megalitice din Eu-

[12] Jim Chatters menționat în *Tri-City Herald*, 28 august 1996

[13] Knez, Eugene I: „Ainu", *Microsoft® Encarta Encyclopedia 97*

ropa de Vest, unde mai au încă pietre verticale subțiri în centru. Japonia are şi ea mai multe monumente preistorice cunoscute ca dolmeni, constând în mai multe lespezi mari de piatră, cu marginile înfipte în pământ, pentru a susține un acoperiş de piatră masiv şi plat. Cuvântul „dolmeni" se crede că are origini celtice şi aceste structuri se spune că aparțin perioadei neolitice din Insulele Britanice şi Europa, deşi unele au fost găsite în nordul Africii şi în Japonia.

Există dovezi că populația Ainu fusese odată alcătuită din marinari desăvârşiți şi se spune că aveau tehnici de navigație complexe, păstrate cu grijă prin legături de sânge. Potrivit unora, aceste familii de navigatori selecte aveau multe cunoştințe astronomice, ce trebuiau memorate din copilărie şi întreținute tot timpul vieții.[14]

Guvernul japonez nu recunoaşte populația Ainu ca populație indigenă distinctă, iar limba lor veche a fost descurajată, aşa că acum doar câțiva pot s-o mai vorbească. Această limbă antică nu pare a fi înrudită cu nici una. Dar în ultimul timp s-a observat că are multe asemănări izbitoare cu limba bască, o limbă vest-europeană despre care se credea, de asemenea, că e unică.[15]

Cultul ursului a fost întotdeauna o temă centrală a religiei Ainu şi s-ar putea să-şi găsească originea în cultul ursului paleolitic, care se pare că a fost practicat în multe părți ale lumii. Această practică „primitivă" nu a fost tolerată de noile religii la putere şi antropologii au putut studia această religie în zonele periferice ale nordului Europei şi Siberiei. Oare au plecat aceste populații Ainu spre est prin Siberia, deşi grupul cel mai apropiat de ele se găsea la 6.000 de mile (9.650 km) distanță?

Olăritul a fost considerat de mult timp o invenție neolitică destul de târzie, dar această teorie a fost desființată în 1960, când o aşezare aparținând culturii Jomon din Japonia a fost cercetată prin săpături. În acest şantier din Natsushima, lângă Yokosuka, s-au găsit obiecte de olărit, vechi de peste 9.000 de ani. Şi curând au urmat alte descoperiri, având vreo 12.700 de ani vechime. Cultura

[14] Nyland, Edo: http://www.islandet.com/~edonom
[15] Nyland, Edo: http://www.islandet.com/~edonom

Jomon a fost considerată anterior doar o cultură primitivă a epocii de piatră, dar în realitate avea o industrie a olăritului avansată, cu 3.500 de ani mai veche decât cele mai vechi obiecte de olărit din China, făcând din olăritul Jomon cel mai vechi din lume.[16]

Se pare că ar putea exista o legătură între europenii antici, nativii Ainu care s-au aşezat în Japonia şi populaţia care trăia în unele părţi din America de Nord acum mai bine de 7.000 de ani. Iată, deci, un alt exemplu al nepotrivirii vechiului model de preistorie.

UN DEZASTRU AMERICAN

De-a lungul ultimilor 25 de ani au apărut tot mai multe dovezi ale unei catastrofe fără precedent de acum 10.000 de ani, în domeniul paleontologiei. Paul S. Martin de la Universitatea din Arizona şi-a exprimat uimirea faţă de dovezile existente într-o lucrare intitulată: „Cine sau ce ne-a distrus mamuţii!", scriind:

> *Animale ce au trăit aici timp de milioane de ani au dispărut în împrejurări surprinzător de bruşte... pierderea a peste 30 de genuri de mamifere mari, printre care mamuţi şi mastodonţi, cai, camelizi, tapiri, tigri cu colţi pumnal şi multe alte specii de animale doar din nordul Americii.*[17]

Această afirmaţie puternică nu poate fi ignorată. Mulţi alţii sunt la fel de nedumeriţi. Iată cum a comentat un alt specialist această enigmă.

> *La sfârşitul erei pleistocene, acum 10.000 de ani, a avut loc un eveniment care a decimat mamiferele erbivore şi carnivore terestre mari din America de Nord, sudul Americii şi Australia. Numai în America de Nord, mai mult de 32 de specii de mamifere au dispărut. Cauza acestei dispariţii este discutabilă... unii oameni de ştiinţă cred că aceste dispariţii sunt rezultatul direct al supraexploatării mamiferelor erbivore mari pentru hrană de către vânătorii din era glaciară. Acest model a fost numit*

[16] Rudgely, R.: *Lost Civilizations of the Stone Age*, Century, 1998
[17] In Agenbroad, L.D., ed: *Megafauna and Man*, Flagstaff University, Hot Springs, 1990

„Overkill" sau „Blitzkrieg". Unii atribuie dispariția mamiferelor pleistocene schimbării climatice și condițiilor de mediu.[18]

Modelul „Blitzkrieg" este cel puțin ciudat. Aveau oamenii din Clovis arme pentru bizoni? Ar fi avut cu siguranță nevoie de mai mult decât doar sulițe cu vârful din cremene pentru a provoca un impact atât de mare asupra atâtor specii de megafaună, care înainte exista în număr de milioane. Nu știm nici o specie care să fi dispărut pentru că a fost vânată până a dispărut. Vechii colonişti din America de Nord au încercat să vâneze bizonii ca să dispară, dar n-au prea reuşit, nici chiar cu arme sofisticate. Tigrul tasmanian este singurul animal care se pare că a fost vânat până a dispărut, dar cercetările recente arată că a dispărut pentru că nu s-a putut adapta schimbărilor de mediu, nu pentru că a fost vânat. Se pare că doar astăzi putem să vânăm animalele până dispar şi acest lucru îl facem doar din dorința oamenilor de a distruge mediul natural al animalelor. Pare improbabil ca doar câțiva vânători de demult, echipați cu unelte simple de piatră, să fi distrus atâtea specii.

Să încercăm să găsim o explicație plauzabilă, punând cap la cap câteva evenimente aparent fără legătură. Începem prin a compara stăpânirea tehnicilor de agricultură şi crearea de noi specii de animale domestice:

„Invenția și răspândirea agriculturii sunt fundamentale pentru istoria omenirii. Timp de mai mult de 100.000 de ani, oamenii au reuşit să supraviețuiască în medii foarte diferite, căutând hrană. Apoi, într-un moment scurt din preistorie de acum 100.000 de ani, oamenii au început să domesticească animalele şi plantele în şase „centre de origine" din Lumea Veche şi Nouă.[19]

Deci, în expresia a doi experți fără nici o legătură între ei, „acum vreo 10.000 de ani a avut loc o dispariție" şi „acum vreo 10.000 de

[18] Graham, R.W.: *Evolution of New Ecosystems and the End of the Pleistocene*, Research and Collector Center, Illionis State Museum

[19] Roger Lewin, revista *New Scientist*

ani, oamenii au început să domesticească animalele şi să cultive plantele. Bineînțeles, e inutil să susținem că lumea nu s-a schimbat fundamental atunci.

În acest context, este instructiv să observăm că populația băştinaşă americană Ute are o legendă veche, ce pare a fi o memorie tribală a fulgerelor şi efectelor tsunami provocate de un impact major cu o cometă:

> *...Soarele a fost zdruncinat într-o mie de fragmente ce au căzut pe Pământ, provocând o conflagrație generală. Apoi Ta-wats a fugit din calea distrugerii pe care a creat-o şi a fugit departe de pământul arzând, şi-a ars picioarele, şi-a ars membrele inferioare, şi-a ars corpul, şi-a ars mâinile şi brațele – toate erau arse, în afară de cap, care trecea peste văi şi munți, fugind de distrugere, de pământul arzând, până când, în cele din urmă, înfierbântat, ochii zeului au explodat şi lacrimile au izbucnit într-un potop care s-a răspândit pe pământ şi a stins focul.*[20]

În nordul continentului american, o legendă despre potop a tribului canadian Chiglit a fost menționată de antropologul francez M. Petitot:

> *Apa a curs peste pământ, locuințele omeneşti au dispărut, vântul le-a dus departe. Au strâns bărcile una lângă cealaltă. Valurile au străbătut Munții Stâncoşi. Un vânt mare le-a luat. În curând, luna şi pământul au dispărut. Oamenii au murit din cauza căldurii teribile. Au murit din cauza valurilor. Oamenii au deplâns ce s-a întâmplat. Copacii dezrădăcinați pluteau peste tot pe valuri. După ce au legat bărcile unele de altele, oamenii tremurau de frig în întunericul ce acoperea apele. Vai, oamenii erau blocați sub cort cu siguranță. După aceea, un om numit „Fiul Bufniței care Țipă" şi-a aruncat arcul în mare. „Vântule, ajunge, opreşte-te!", a strigat el. După aceea şi-a aruncat cercei în apă. Era destul şi venise sfârşitul.*[21]

[20] Edmonds, M. şi Clark, E.: *Voices of the Winds*, Facts on File Inc, 1989
[21] Petitot, M.: *Dialecte des Tchiglit*

Aici, apoi, reprezintă o descriere sugerând faptul că valurile au acoperit într-adevăr Munții Stâncoşi, iar cerul era înnegrit ca într-o iarnă nucleară.

În realitate, există mai multe poveşti tribale ale marelui potop în munții din nord-vestul Statelor Unite. Când au venit primii misionari creştini, mândri de poveştile şi legendele lor combinate, au fost surprinşi să afle că povestea lui Noe exista deja acolo. În 1878, preotul Myron Eells a menționat varietatea povestirilor despre potop:

> *Acei indieni aveau tradițiile lor despre potop şi acel om cu soția lui au fost salvați pe o plută. Fiecare din cele trei triburi aveau, împreună cu triburile Flathead, un Ararat individual legat de eveniment.*[22]

Triburile din Peninsula Olimpică şi din Yakima, statul Washington, povestesc despre grandoarea potopului. Doamna Rose Purdy, membră a tribului Skokomish, a relatat o asemenea povestire veche:

> *Odată, un mare potop s-a abătut asupra Pământului. Oamenii au făcut sfori din crengi de cedru răsucite. Au legat sforile de bărci şi au apropiat bărcile de munte... când a venit potopul, tribul Shokomish au urcat tot mai sus pe Muntele Olimpic. Aceştia au fost inundați. Unele sfori au cedat, iar ei au fost luați de apă.*[23]

Indienii din Oregon povestesc că supraviețuitorii potopului, ce au supraviețuit în barcă, au ajuns să se odihnească pe vârful muntelui Jefferson – al doilea vârf ca înălțime din stat. Ei cred că oamenii

[22] Clark, E.E.: *Indian Legends of the Pacific Northwest*, Berkeley, University of California Press, 1963
[23] Clark, E.E.: *Indian Legends of the Pacific Northwest*, Berkeley, University of California Press, 1963

din tribul lor, care trăiesc în zilele noastre, sunt descendenții acestor supraviețuitori.[24]

În nordul Californiei, există o tradiție veche care relatează despre animale ce fugeau de apele în creştere până pe vârful muntelui Shasta, la 14.162 de picioare (peste 2,5 mile/4.020 m) deasupra nivelului mării. Se spune că aceste animale sunt strămoşii tuturor animalelor din lume.

În mod surprinzător, indienii sunt de acord cu tradiția evreiască în ceea ce priveşte motivul potopului şi avertismentul dat unui om drept. Potrivit unei vechi legende Yakima, oamenii buni au împrăştiat vestea:

> *Unul din oamenii buni le-a spus celorlalți: „Am auzit din Tărâmul de Sus, Tărâmul Spiritelor, că va veni o apă mare – o apă mare ce va acoperi tot Pământul. Faceți o barcă pentru oamenii buni. Lăsați ca oamenii răi să fie omorâți de apă... Pământul va fi distrus de o apă mare, dacă oamenii vor mai greşi încă o dată."*

Asemănările dintre poveştile nord-americane şi cele din Orientul Mijlociu sunt remarcabile. A fost demult un potop, când munții au fost acoperiți de apă. Cauza dezastrului era o pedeapsă a cerului, dar un om bun a fost prevenit despre venirea potopului. Mai ales o legendă este foarte apropiată de cea a lui Noe, numai că eroul nu are fii. Povestirea relatează despre problemele legate de găsirea hranei şi a apei bune de băut, după un asemenea cataclism total:

> *Dumnezeu a venit jos pe Pământ şi l-a găsit foarte murdar şi plin de lucruri rele, oameni răi, mistere şi canibali. S-a gândit să provoace un potop care să curețe Pământul şi să înece toți oamenii răi şi monştrii. Potopul a acoperit vârful munților; şi toți oamenii s-au înecat, în afară de un om cu cele două fiice ale sale, care au scăpat într-o barcă.*
>
> *Când apele s-au retras, ei au ajuns la mal şi au văzut că*

[24] Clark, E.E.: *Indian Legends of the Pacific Northwest*, Berkeley, University of California Press, 1963

Pământul era curat. Le era foarte foame şi au căutat hrană, dar n-au găsit nimic comestibil. Nu erau plante în preajmă, ci doar câţiva copaci de mai multe specii. Au zdrobit o bucată de brad cu pietrele şi au înmuiat-o în apă. Au încercat s-o mănânce şi să bea zeama: dar era prea rea la gust şi au aruncat-o. Tot aşa au încercat cu pin, arin şi alte lemne şi, în cele din urmă, au încercat un copac cu fructe, care avea un gust mult mai bun. Femeile au băut zeama şi au văzut că le îmbăta. I-au dat şi tatălui lor şi acesta s-a îmbătat. Atunci s-au gândit: „Cum va fi populat Pământul?" Şi fiecare s-a culcat cu tatăl lor, fără ca acesta să-şi dea seama.

Când apele s-au retras, au putut să-şi adune tot mai multă hrană: dar au continuat să bea zeama din fructe, iar tatălui lor plăcându-i foarte mult, ele îl îmbătau adesea şi se culcau cu el. Astfel au născut mulţi copii, iar tatăl lor se întreba cum au rămas însărcinate. Aceşti copii, când creşteau, se căsătoreau între ei şi, astfel, Pământul a fost populat din nou. Animalele şi păsările s-au înmulţit iarăşi.[25]

Înălţimea mare a munţilor Anzi, care se întind pe marginea vestică a continentului, trebuie să-i fi protejat de cele mai grave efecte ale valurilor tsunami. Popoarele sud-americane au toate tradiţii orale ale potopului, atât în regiunile muntoase, cât şi în cele tropicale, joase. Potopul este asociat adesea cu o pedeapsă divină care distruge omenirea, pregătind-o pentru o nouă rasă.[26]

În Peru, o legendă vorbeşte despre un om care a fost luat prin surprindere când şi-a văzut turma de lame:

Într-o zi, un păstor a văzut că animalele lui se uitau toate fix înspre Soare. Când şi-a dus mâna la ochi să vadă şi el, a văzut un mănuchi de stele ce păreau a înconjura Soarele, chiar şi în timpul zilei. Lamele i-au spus omului că stelele ce erau apropiate unele de altele erau un semn că lumea era pe cale de a fi distrusă de un mare deluviu... Agricultorul şi-a luat familia şi animalele pe vârful muntelui şi abia atinseseră vârful muntelui, când apele mării s-au ridicat într-un val puternic şi au înghiţit totul. Au

[25] Thompson, S.: *Tales of the North American Indians*, Bloomington, Indiana University Press, 1966

[26] Osborne, H.: *South American Mythology*, Hamlyn Press, 1968

trecut multe zile până ce apele au început să se retragă şi în tot acest timp Soarele era acoperit de mare întunecime.[27]

Popoarele din America de Sud invocă diferite cauze ale potopului. În mitologia Inca se spune că a fost provocat de un zeu suprem, Viracocha, care s-a hotărât să distrugă omenirea pentru că nu era destul de bună. Populaţia Yaghan din Ţara de Foc crede că Luna a provocat potopul, răzbunându-se că a fost învinsă de oamenii care nu erau preoţi, când aceştia au descoperit secretele riturilor de iniţiere. Vechii locuitori ai regiunii Quito din Ecuador, numiţi Jivaro, şi indienii Murato leagă deluviul de crimele unui boa supranatural.

Populaţia Ipurina spune că deluviul a fost adus de revărsările unui recipient din Soare. Se spune că inundaţia a fost cauzată de ploi, conform populaţiei Inca, Canari, Yaruro, Tupinamba şi Tempe. Altele, cum sunt Canishana, Yagua, Witoto, Jivaro, Mura, Tupinamba şi Bororo spun pur şi simplu că apele s-au revărsat, în timp ce populaţiile Canari şi Araucani relatează exact cum s-a ridicat marea şi a acoperit pământul.

Conform celor mai multe triburi, oamenii au supravieţuit urcându-se pe cei mai înalţi munţi. Potrivit versiunilor triburilor Inca, Guanca şi Aymara ale legendei potopului, supravieţuitorii s-au adăpostit în peşteri închise şi apoi s-au împrăştiat pe pământ. Dacă e ceva adevărat în toate acestea, atunci se sugerează că au fost avertizaţi din timp, pentru a-şi construi asemenea structuri pe unde să nu intre apa.

De ce sunt atâtea relatări ale unei inundaţii dacă nu s-ar fi întâmplat cu adevărat? Unde sunt poveştile despre un incendiu mare, sau despre o ciumă groaznică sau despre alte dezastre omeneşti? Răspunsul rămâne acelaşi: potopul este cel mai teribil eveniment din istoria vie a diferitelor popoare de pe întreg pământul.

[27] Bancroft, *The Native Races of the Pacific States of America*, citat de Howarth, H.M. în: *The Mammoth and the Flood*, Sampson Low, Marston, Searle and Rivington, Londra, 1887

MĂRI SĂRATE INTERIOARE

Ştiam deja că există un strat de nisip marin şi scoici depozitate peste Insulele Britanice; dar dacă lacurile sărate nord-americane pot fi asociate cu potopul, ce putem spune despre celelalte locuri din lume? Investigaţiile care au urmat au scos la iveală nişte lucruri surprinzătoare despre locul specificat în Biblie ca fiind cel în care a ancorat arca lui Noe.

Lacurile Van şi Urmia, lângă muntele Ararat, sunt situate la 1.670 şi 1.250 m deasupra nivelului mării, şi aproape incredibil, ambele sunt sărate. Şi mai ciudat este faptul că mai există „plaje" cu nisip marin la 2.150 m, pe un munte la sud de lacul Van.[28]

În zonele joase de la est de muntele Ararat se află Marea Caspică – cea mai mare cantitate de apă închisă de pe pământ. Am cercetat în detaliu datele despre lacul uriaş şi n-am fost prea surprinşi când am descoperit că şi acesta este un lac sărat, în care se găseşte somon, nisetru şi hering, precum şi alte animale marine, ca delfinii şi focile.

Trebuie să punem întrebarea: cum poate să existe un lac uriaş, cu apă marină adânc în continent şi cum au ajuns mamiferele marine mari acolo? Cea mai apropiată legătură cu oceanul este la 800 km spre sud, în Golful Persic. Oare este o altă rămăşiţă a unei imense „piscine" ce s-a format pe uscat, lăsată de cometa potopului? Este imposibil ca animalele oceanice să fi fost duse acolo de un val de proporţii inimaginabile? Experţii nu ne-au dat nici o explicaţie.

Am descoperit, de asemenea, multe dovezi cum că regiunea din nord a fost odată acoperită cu apă sărată, în timp ce lacul Aral, un alt lac la 480 km est de Kazakstan şi Uzbekistan, este şi un lac sărat.

Într-adevăr, ceea ce aparent este imposibil pare a trece fără explicaţie. În America de Sud, de exemplu, lacul Titicaca se află la mai mult de 3 km înălţime în Anzi şi, totuşi, conţine peşti marini, ca de exemplu căluţi de mare.[29]

[28] King, L.C.: *The Morphology of the Earth*

[29] Bellamy, H.S: *Before the Flood: The Problem of the Tahuanaco Ruins*, Faber & Faber, 1943

Cel mai renumit lac cu apă sărată este Marea Moartă, la est de Ierusalim: oare este şi acesta o rămăşiţă a unei „piscini în stâncă" de pe vremea potopului? Potrivit legendei, acesta este locul unde erau oraşele Sodoma şi Gomora, care au fost distruse din cauza păcatelor. Un expert biblic spune:

> *Ruinele Sodomei şi Gomorei se află aproape sigur sub ape, la sud de Marea Moartă, iar un sanctuar din vecinătate cu pietre verticale la Bab-edh-Dhra este dovada necuvântătoare a acestui lucru.*[30]

Unii geologi experţi în această regiune cred că râul Iordan şi câmpia aluvionară din zonă trebuie asociate cu sfârşitul ultimei ere glaciare şi că s-au format în perioada neolitică, adică cu mai puţin de 10.000 de ani în urmă.[31]

Încadrarea în această perioadă de timp continuă să construiască tabloul unui potop global.

DEZASTRUL CARE A MODELAT LUMEA NOUĂ

Oriunde s-au aflat oamenii în toamna anului 7640 î.Hr. şi oricine s-a aflat pe micuţa noastră planetă şi a privit spre Soare trebuie să fi găsit că sunt vremuri ciudate şi ameninţătoare. În ceruri se întâmpla ceva groaznic, pentru că marele disc de foc ce răsărea în fiecare zi ca să încălzească Pământul era ameninţat de ceva. Evenimentele care au urmat au fost atât de groaznice încât chiar şi azi, cu aproape 10.000 de ani mai târziu, oamenii mai povestesc încă cum Soarele a fost încercuit şi acoperit de alte stele strălucitoare ce au căzut pe Pământ ca nişte munţi în flăcări, cum marea s-a ridicat în valuri puternice şi a înghiţit uscatul, cum vara a fost brusc alungată şi luni de zile a domnit doar întunericul.

Povestiri ale acestui mare dezastru omenesc s-au transmis prin tradiţii orale pe tot globul, toate povestind aceleaşi evenimente.

[30] May, H.G.: „History of Israel", 1, *Peake's Commentary on the Bible*
[31] Picard, L.: *Structure and Evolution of Palestine*, Bull Geological Department, Universitatea Ebraică, Ierusalim, 1943

Până nu demult, aceste povestiri vechi erau considerate relatări ale unui eveniment real, dar în secolul al XIX-lea şi al XX-lea era la modă desfiinţarea acestor tradiţii orale, considerate fructul imaginaţiei popoarelor primitive, care aveau inteligenţa unui copil. Nouă ni se pare stupid şi arogant să excludem asemenea dovezi vitale în încercarea de a reconstrui evenimentele îndepărtate. Bineînţeles, unele din acestea pot fi doar invenţii, dar altele pot conţine informaţii importante ce pot fi coroborate prin alte mijloace. La mijlocul secolului al XVIII-lea, un om de ştiinţă din Elveţia, Charles Bonnet, a făcut o analiză detaliată a fosilelor rămase din speciile dispărute şi a dezvoltat ceea ce a numit „teoria evoluţiei catastrofice". Aceste dovezi i-au arătat că Pământul trebuie să treacă regulat prin catastrofe universale care cauzează dispariţia unui mare număr de specii, dar cele care supravieţuiesc progresează pe scara evoluţiei. S-au dezvoltat două şcoli de gândire şi, mult timp, cearta dintre „catastrofişti" şi „evoluţionişti" a continuat aprins. În cele din urmă, evoluţioniştii au învins, iar credinţa lor că totul progresează calm de-a lungul unor perioade mari de timp a fost acceptată ca teorie principală.

Realitatea este că o temă comună povestirilor potopului a rezistat peste tot pe planetă, în ciuda faptului că mulţi dintre cei care povestesc despre dezastru se crede că au avut legături unii cu alţii. Trebuie să punem atunci întrebarea: de ce ar inventa toţi o poveste care în mare este aceeaşi peste tot?

Este adevărat că efectele impacturilor au rămas în memoria supravieţuitorilor în diferite feluri. Cei care au fost martorii unor valuri tsunami foarte mari – şi au trăit ca apoi să povestească – trebuie să fi fost undeva sus pe continent, sau în mijlocul oceanului, pe o barcă mare. Alţii, care trăiau departe în interiorul continentului, n-ar fi aflat de valurile mării, dar totuşi ar fi suferit de pe urma potopului, din cauza ploilor puternice generate de impacturi. Totuşi, alţii şi-ar fi putut aminti de căldură sau de cutremure, de frig, de noaptea lungă de luni de zile. Şi mulţi le vor fi spus copiilor şi nepoţilor despre iarna lungă şi rece care nu voia să mai plece.

Cu toate acestea, legende care pomenesc potopul pământesc există în culturile vechi de pe tot globul. Presupunerea convenţională

academică este că poate exista o legătură între legendele potopului, pentru că e imposibil ca apele Pământului să acopere dintr-o dată şi în acelaşi timp toată planeta. Bineînţeles, aceşti antropologi n-au prea multe cunoştinţe de astronomie şi geologie şi, prin urmare, nu-şi dau seama că apele pot inunda uscatul dacă un obiect extrem, ca o cometă, intră în ecuaţie.

În mod remarcabil sunt sute de astfel de legende de pe toate continentele. În multe cazuri, poveştile vechi despre potop ale popoarelor băştinaşe au fost scoase din povestirea lui Noe, spusă de misionari sălbaticilor cu ochii mari deschişi, pe care încercau să-i convertească la creştinism.

Cu Australia, totuşi, lucrurile stau altfel. Este un continent îndepărtat, cu băştinaşi despre care se crede că n-au intrat în contact cu restul omenirii timp de 40.000 de ani, până la căpitanul Cook şi, cu toate acestea, aceşti oameni povestesc despre un mare potop universal în trecutul îndepărtat. Băştinaşii australieni n-au învăţat niciodată să scrie, asigurându-ne că tradiţiile orale sunt intacte. Acum se recunoaşte că unele dintre povestirile lor, mai ales cele ale Şarpelui Curcubeului, au cel puţin 10.000 de ani vechime, aşa că este logic să credem că au date despre cometa ce a provocat potopul.

Unul din punctele cele mai mari ale impactului este în Marea Tasmaniei şi, astfel, sudul Australiei trebuie să fi fost lovit de un val tsunami. Această implicare directă şi comunitatea necontaminată a legendei au făcut ca povestirile oamenilor să fie deosebit de interesante, aşa că Chris a cercetat problema mai amplu, pentru a afla detalii despre legende.

Ca în legenda iudaico-creştină, există o acceptare a potopului global care marchează literal o cumpănă în istorie. Iar ceea ce este ciudat, este că aborigenii au povestiri asemănătoare cu cele ale lui Enoh despre vizitatori de afară care sunt mult mai avansaţi decât ei. Ei povestesc cum, demult, erau nişte oameni fantomatici pe care-i numesc Nurrumbunguttias, care trăiau pe Pământ. Ca Paznicii din legenda lui Enoh, aceşti oameni se spune că au venit din cer. Ei conduceau Pământul, dar marea s-a ridicat şi a inundat uscatul, astfel că până şi vârfurile munţilor erau acoperite şi întreaga

lume nu era decât apă. Mulți Nurrumbunguttias s-au înecat, dar alții au fugit în cer, ca să fie zei. Apoi, marea s-a întors la locul ei și apoi pământul a emanat aburi fierbinți, încât animalele, păsările, insectele și reptilele au putut din nou să-și facă adăpost pe câmpiile ce se uscau repede.

O altă poveste importantă ne spune cum, odată, lumea era întunecată și tristă, când potopul a distrus uscatul și animalele s-au refugiat într-o peșteră sus în munți. Din când în când, unul dintre ei se ducea la intrare să vadă dacă apele s-au retras. Nu se putea vedea absolut nimic, în afară de vârtejurile apelor sub un cer fără Soare.[32]

Este probabil ca ieșirile mării să nu fi afectat centrul Australiei și, de aceea, ca și în cazul locuitorilor din America de Nord, multe mărturii ne relatează alte consecințe groaznice ale impactului cometei cu Pământul.

Există multe povestiri printre aborigeni ale celor șapte surori care au venit dintr-o gaură mare din cer, din constelația Orion. Într-una din ele, cele șapte surori se numesc Fetele Apei. Au loc evenimente groaznice și un tânăr fuge să scape de mânia zeiței Soarelui. El povestește cum mirosea părul ei arzând și cum a văzut copacii plesnind și arzând în flăcări, spunând că „întreaga lume părea în flăcări".

Tradiția orală a morții la nativii Marabibi relatează cum Yunggalya, „steaua fugară" a apărut și mai multe obiecte au căzut pe Pământ, arzând pielea oamenilor.

O altă poveste a celor șapte surori vorbește despre stele care zboară, care cad și fac găuri în Pământ.

Aborigenii ce locuiesc în sudul Australiei cântă un cântec tradițional despre cum cerul strălucea într-un roșu amenințător și cum a încălzit prea tare pentru oamenii Pământului. Bărbații au ajuns să-și omoare nevestele și copiii înainte de a se sinucide, pentru a scăpa de tortura de a fi pârjoliți de vii.[33] Pe lângă povestea cu căl-

[32] Reed, A.W.: *Myths and Legends of Australia*, Londra, 1889

[33] Walk, L.: „Das Flut-Geschwisterpaar als Ur und Stammelternpaar der Menschheit, Mitt osterr Gesz", *Anthropol Ethon, Prahist*, v. 78-79, 1941

dura teribilă, aborigenii din Victoria povestesc despre marele potop ce a acoperit toată țara, înecând toți oamenii, cu excepția unui bărbat și a trei femei. Ei s-au refugiat pe o insulă noroioasă, iar când apele s-au retras, ei au făcut copii care au repopulat insula.[34]

Există mai multe explicații ale potopului, bazate pe ideea unei scindări a apei. Iată una din sudul Australiei:

> *Lui Yaul îi era sete, dar fratele său Marlgau n-a vrut să-i dea apă din plosca sa din piele de cangur. Între timp, Marlgau ieșise la vânat, Yaul a căutat și a găsit plosca. A băgat o bâtă-n ea și a rupt-o. Apa a ieșit afară, înecându-i pe amândoi frații și formând marea. Se răspândea și pe uscat, dar Femeile Păsări au venit din est și au restrâns apele cu o barieră de rădăcini de copaci ngalda kurrajong.*[35]

O altă explicație a evenimentului a fost o foarte entuziastă ceremonie de producere a ploii:

> *Djunban a executat iarăși ceremonia de producere a ploii, dar jelea pe sora lui, fără să se concentreze asupra sarcinii sale și ploaia a venit prea multă. A încercat să-i avertizeze pe oamenii săi, dar a venit potopul și a distrus toți oamenii și averile lor.*

Povestirile aborigene există în mare măsură pentru a explica lumea și evenimentele care au avut loc. În Gippsland, legendele populare australiene încearcă să explice evenimente ciudate și să dea o explicație catastrofei, sugerând faptul că se zbăteau să dea un sens unui lucru neobișnuit. Povestea spune cum niște băieți din Kurnai se jucau și au găsit un fel de fluiere cu sunete asemănătoare cu cele scoase de tauri, numite turndiun, la care nici o femeie n-avea voie să se uite. Deoarece băieții au făcut prostia de a-l arăta mamei lor, tot Pământul s-a sfărâmat și un potop mare l-a acoperit, înecând toată populația Kurnai.[36]

[34] Lang, A.: *Custom and Myth*, Londra, 1860
[35] Berndt și Bernat: *The Speaking Land*, Penguin, 1989
[36] Lang, A.: *Custom and Myth*, Londra, 1860

Munții Glasshouse din Queensland sunt mormane înalte de lavă ale unor vulcani stinși demult, unde solul de la suprafață s-a uscat și a dispărut. Aborigenii au o legendă ce explică acești munți, unul dintre ei având o ridicătură mai pronunțată în structura îngustă și înaltă.

Un bărbat pe nume Tibrogargan și soția lui Beerwah aveau 9 copii, pe care i-au numit Coonowrin, Beerburrun, gemenii Tumbubadla, Coochin, Ngun Ngun, Tibberoowuccum, Mike-teebumulgrai și Elimbah.

Într-o zi, pe când Tibrogargan stătea la malul mării, a observat creșterea mare a apelor. Grăbindu-se să-și adune copiii mai mici ca să fugă în munții din vest, unde va fi în siguranță, l-a strigat pe fiul său mai mic, Coonowrin, s-o ajute pe mama sa, ce era însărcinată iarăși.

Uitându-se în urmă să vadă cum o ajută Coonowrin pe Beerwah, Tibrogargan s-a enervat când l-a văzut fugind singur. L-a urmărit pe Coonowrin și, ridicând bâta, și-a lovit fiul atât de tare încât i-a rupt gâtul și n-a mai putut să i-l pună la loc. Când marele potop s-a retras și familia s-a întors la câmpie, ceilalți copii l-au necăjit că avea gâtul rupt.

Potopul era atât de real pentru aborigeni încât s-au folosit de existența lui pentru a crea o poveste care să explice acești munți cu forme ciudate ca fiind rămășițele înghețate ale lui Tibrogargan și ale familiei lui.

Aborigenii vorbesc despre potop în mai multe feluri și trebuie să fi fost vreo 500 de triburi care au trecut prin el. Australia este un continent jos, având cam 95% din suprafață la mai puțin de 600 de metri deasupra nivelului mării, iar munții cei mai înalți sunt destul de mici, de 2.200 m. Când a fost lovită de valul tsumami din Marea Tasmaniană, doar suprafața uscatului a făcut ca întreaga țară să scape de inundație.

Australia are zone vaste de deșert și zona din marele bazin Erye se află la cea mai joasă altitudine.

În marele bazin Erye se află cel mai mare lac din Australia, o altă mare interioară de apă sărată și puțin adâncă, situată la 150 m deasupra nivelului mării.

O mare parte din an, lacul nu este altceva decât o vastă întindere noroioasă, acoperită cu un strat de 38 cm grosime de sare, şi doar rareori se umple complet, până la adâncimea maximă de 4 m.

Este lacul Eyre o altă rămăşiţă a unei „piscine în stâncă" apărute în urma potopului?

Până şi insulele izolate din Pacific păstrează legende ale puternicului potop ce a distrus totul şi toată lumea. Legenda de mai jos este din Tahiti:

> *Doi oameni au plecat la pescuit. Pe unul în chema Roo, pe celălalt Tahoroa, au aruncat undiţa, iar cârligul s-a agăţat de părul zeului Ruahau. Apoi au strigat „peşte", dar când au ridicat undiţa, au văzut că au prins un om de păr. La vederea zeului, ei au sărit în cealaltă parte a bărcii şi au rămas acolo, stupefiaţi de frică. Zeul le-a cerut să-i explice. Ei au spus că plecaseră la pescuit şi nu ştiau că acesta era acolo. Ruahau le-a poruncit apoi să-l dezlege de cârlig şi aşa au şi făcut. Apoi i-a întrebat cum îi cheamă. Când i-au spus, le-a ordonat să se întoarcă la ţărm şi să spună omenirii că marea va acoperi uscatul şi că toată lumea va pieri. Le-a mai poruncit că în ziua următoare să meargă pe insula Toa-marama, care va fi un loc sigur pentru ei. Zeul a adus deluviul după cum a profeţit şi numai Roo şi Tahoroa cu familiile lor au scăpat.*[37]

O legendă fijiană a potopului a fost păstrată de preotul Lawry, unul dintre primii misionari:

> *După ce insulele au fost populate de primul om şi de prima femeie, a venit o ploaie mare, care i-a acoperit complet. Dar înainte ca locurile cele mai înalte să fie acoperite de apă, au apărut două bărci mari. Într-una din ele era Rokova, zeul tâmplarilor, în cealaltă Rokola, primul între meşterii săi, care a mai luat nişte oameni şi i-a ţinut la bord până când apele s-au retras, după care au fost aruncaţi din nou pe insulă. Persoanele salvate astfel, în număr de opt, au ancorat la Mbenga, unde se spune că şi-a făcut apariţia cel mai mare dintre zei. Prin*

[37] Lenormant, L.: *Les Origines de l'Histoire*, citată de Howarth, H.H. în: *The Mammoth and the Flood*, Sampson Low, Marston, Searle and Rivington, Londra, 1887

această tradiție, căpeteniile din Mbenga sunt orânduite înaintea celorlalți și au avut întotdeauna un rol evident prin fijieni.[38]

Povestea chinezească clasică a lui Yihking relatează cum Fuhhi a scăpat de apele marelui potop într-o cutie mare, împreună cu soția sa și cele trei fiice, pentru a deveni fondatorii civilizației chineze. Această poveste, descrisă într-un templu budist din China, a fost relatată de un călător pe nume Gutzlaff, în *Journal of the Asiatic Society*. El a văzut în aceasta o paralelă directă cu povestirea biblică a potopului.

Într-o frumoasă stucatură, se arată cum Kwanyin, zeița Milei, se uită în jos din cer către Noe cel singuratic în arca sa prinsă de valurile zbuciumate ale potopului, cu delfinii înotând în jurul lui, fiind ultimul său mijloc de siguranță, și porumbelul, cu o creangă de măslini în cioc, zburând înspre vas.[39]

În mitologia chineză, Ta Yü a fost Îmblânzitor al Potopului Mondial și unul dintre eroii salvatori ai Chinei. El a fost considerat întemeietorul celei mai vechi dinastii moștenitoare a Chinei, Hsia sau dinastia Xia, fondată acum 4.200 de ani. O legendă relatează nașterea extraordinară a lui Ta Yü: un om pe nume Kun a fost însărcinat să controleze marele deluviu. Pentru a crea uscat pe pământul inundat, el a construit diguri folosind un sol magic, furat din cer. Acest furt din cer l-a mâniat pe Domnul Cel de Sus, care a poruncit să fie executat. După trei ani, corpul său păstrat miraculos a fost crăpat și dinăuntru a ieșit un fiu. Acesta era Ta Yü, care, cu ajutorul dragonilor, a creat debușeuri pentru pământul inundat, astfel încât apa să se întoarcă iarăși în mare, și lumea a putut fi iarăși locuită de oameni.

În alte părți din Asia, India păstrează o legendă a potopului

[38] Lawry, R.: *Friendly and Feejee Islands*, citată de Howarth, H.H. în: *The Mammoth and the Flood*, Sampson Low, Marston, Searle and Rivington, Londra, 1887

[39] Gutzlaff, A.: *Journal of the Asiatic Society*, vol XVI, nr. 79

scrisă de Satapata Brakmana, care face parte din colecția de literatură cunoscută sub numele de *Rig Veda*, ca şi în *Mahabharata*. Povestea este spusă de zeul Manu:

> *Într-o dimineață i-au adus nişte apă lui Manu să se spele, iar când s-a spălat, i-a rămas un peşte în mână, care i s-a adresat astfel:*
>
> *– Apară-mă şi te voi salva şi eu pe tine.*
>
> *– De la ce anume mă vei salva? a întrebat el.*
>
> *– Un deluviu va distruge toate vietățile şi de el te voi proteja, a răspuns peştele. Fiind mici, noi suntem în mare pericol, căci peştii se mănâncă unii pe alții. Păstrează-mă, prin urmare, într-un castron; când voi fi prea mare pentru el, pune-mă într-un bazin mai mare şi când voi fi iarăşi prea mare, dă-mi drumul în ocean. Astfel mă vei salva de la moarte.*
>
> *În curând s-a făcut un peşte mare şi i-a spus lui Manu: „În anul în care voi fi crescut la maxim va veni potopul. Construieşte-ți un vas şi adoră-mă. Când apele vor creşte, urcă pe vas şi eu te voi salva."*
>
> *După ce a crescut, Manu a dat drumul peştelui în ocean. În anul desemnat, Manu a construit un vas şi a început să idolatrizeze peştele, iar când a venit potopul, s-a urcat pe vas. După aceasta, peştele a venit înot la el, iar Manu a strâns frânghia vasului de cornul peştelui şi astfel vasul a trecut peste Muntele de Nord. Peştele a spus: „Te-am salvat: leagă vasul de un copac, astfel încât apele să nu intre în el când tu vei fi pe munte, iar când apele se vor domoli, vei putea coborî."*
>
> *Când apele s-au liniştit, s-a liniştit şi Manu, şi aceasta s-a numit „coborârea lui Manu" pe Muntele din Nord. Deluviul distrusese toate vietățile şi Manu a rămas singur.*[40]

O altă versiune a legendei indiene apare într-un poem numit *Bhagavata Purana*, ce a fost tradus şi rezumat de Sir William Jones în secolul al XIX-lea.

> *Satyavrata, regele pescarilor, se scălda într-o zi în râul Critamal. Vishnu i s-a arătat sub forma unui peşte mic, care, trecând dintr-o apă în alta, a devenit tot mai mare, până când*

[40] Muller, M.: *Translation of Sanskrit Literature*

Satyavrata l-a dus în mare. Vishnu s-a adresat adoratorului său uimit şi i-a spus: „în decursul a şapte zile, toate vietăţile care au greşit în faţa mea vor fi distruse de potop, dar tu te vei salva într-un vas mare, construit în mod miraculos. Ia cu tine, deci, toate legumele şi cerealele de care ai nevoie pentru hrană şi câte o pereche din toate animalele şi apoi te vei îmbarca cu cei şapte membri ai familiei Rishies, soţia ta şi soţiile lor. Urcă la bord fără teamă şi-l vei vedea faţă-n faţă pe Dumnezeu. El îţi va răspunde la toate întrebările."

După ce a vorbit, a dispărut. După şapte zile, oceanul s-a revărsat şi Pământul a fost cuprins de ploi fără oprire. Prin urmare, Satyavrata, gândindu-se la divinitate, a văzut un vas mare plutind pe ape. A urcat pe vas şi a urmat ordinele lui Vîshnu, care, luând forma unui peşte mare, a legat vasul de cornul său uriaş cu o caracatiţă mare, ce a funcţionat ca legătura.[41]

În toată lumea, dovezile fizice şi memoria umană relatează o poveste foarte asemănătoare a valurilor mării ce invadează uscatul, urmate de ploi torenţiale. Unele legende vorbesc despre munţi arzând ce cad pe Pământ, iar altele vorbesc despre o căldură mare, urmată de întuneric şi perioade de frig puternic. Toate aceste informaţii se potrivesc cu lanţul evenimentelor pe care mărturiile geologice le datează ca având loc în 7640 î.Hr. Popoare de pe toate continentele au păstrat aceste poveşti ce trebuie să fie o memorie rasială a evenimentului ce a cutremurat lumea.

În câteva zile, sute de specii de mamifere au dispărut de pe planeta noastră, inclusiv mamutul, tigrul cu colţi pumnal, calul american, cât şi rinocerii lânoşi. Inevitabil, marea majoritate a populaţiei umane de pe planetă trebuie să fi pierit, din cauza efectelor impactului sau în urma anilor lungi şi reci care au urmat, când hrana era foarte greu de procurat.

Pentru noi, cazul e demonstrat – potopul a avut loc. Următoarea noastră sarcină a fost să găsim ce mai puteam afla despre oamenii de dinaintea potopului şi să încercăm să înţelegem mai bine cum a fost reconstruită lumea.

[41] Klee, K.: *La Deluge*, citat în *The Works of Sir Wm Jones*, Londra, 1880

CONCLUZIE

Mările sărate misterioase ale Americii şi deşerturile de sare datează din 7640 î.Hr., când a avut loc impactul, şi sunt rămăşiţe ale valurilor gigantice provocate de impact. Datarea sosirii oamenilor *Homo sapiens* în America a fost tot timpul mutată înapoi în timp. Există dovezi importante care arată că europenii au ajuns în America cu trei mii de ani înaintea lui Columb şi că probabil au ajuns acolo călătorind pe mare. Un schelet caucazian găsit în statul Washington, datat *în jurul* anului 7400 î.Hr., prezintă caracteristici asemănătoare populaţiei Ainu, care a sosit în Japonia cu peste 7.000 de ani în urmă, a construit cercuri de piatră şi ai cărei membri au fost recunoscuţi ca navigatori pricepuţi. Japonia este, de asemenea, locul unde s-a găsit cea mai veche industrie de olărit din Asia, asociată cu cultura Jomon.

Dovezile arheologice arată că pe continentul american, cam în 7000 î.Hr., a avut loc un eveniment care a decimat mamifere terestre erbivore şi carnivore, ştergând de pe faţa pământului multe specii. Legende de pe întreg cuprinsul continentului american menţionează un potop gigantic care a distrus toată lumea.

Şi pe continentul european şi asiatic s-au găsit dovezi ale unor mări sărate interioare ce datează din 7640 î.Hr. Legende ale potopului există în toată lumea, descriind evenimente care se potrivesc cu evenimentele geologice ale acestei perioade. Există destule dovezi care arată că un potop mondial a avut într-adevăr loc.

Capitolul 6

ENOH ŞI ÎNGERII

OAMENII DIN POVESTIRILE LUI ENOH

Povestea spusă de Enoh conține trei grupuri de ființe ce pot fi diferențiate de locuitorii „obişnuiți" ai lumii, şi anume: îngeri, Paznici şi urmaşii lor prin încrucişare, uriaşii.

După cum vom vedea, relațiile dintre aceste trei grupuri sunt complexe şi interesante.

Îngerii sunt ființe bine cunoscute ale mitului evreiesc şi creştin, care s-au transformat în oameni înaripați ce zboară între cer şi Pământ pentru a transmite mesaje lui Dumnezeu. Cuvântul „înger" vine din grecescul *aggelos*, care însemna pur şi simplu „mesager" şi era traducerea directă a termenului evreiesc pentru înger, *mal'ak*. Pe vremea lui Iisus, îngerii au devenit creaturi extrem de populare, deşi din Fapte 23:8 aflăm că evreii cei mai pragmatici, ca de exemplu saducheii care erau la conducere, negau existența lor. Biblia numeşte doar doi îngeri, Gavriil şi Mihail şi ambele referiri se găsesc în Cartea lui Daniel, care este recunoscută ca făcând parte fi din tradiția lui Enoh.

La început, termenul „înger" însemna pur şi simplu un zeu din panteonul cerului, dar, când evreii au devenit monoteişti, acestor alți locuitori ai cerului a trebuit să li se acorde roluri secundare care să nu compromită funcția unică a lui Yahve. Rolul îngerilor ca zei este sugerat în Psalmul 82:1. Ni s-a părut interesant faptul că Biblia atribuie acest psalm lui Asaf, pentru că, potrivit legendei masonice, el era responsabil pentru aducerea muzicii la sfințirea

Templului lui Solomon:

> *Dumnezeu este în parohia celor puternici. El judecă printre zei... Am spus, voi sunteți zei, și toți sunteți copiii Celui Preaînalt.*

Când îngerii au devenit membri ai sfatului divin al lui Dumnezeu, referirile de mai târziu au descris aceste ființe omenești diferite ca „fii ai lui Dumnezeu", „stelele dimineții" sau „oastea cerului". Pe măsură ce trece timpul, s-a accentuat transcendența lui Dumnezeu și îngerii au devenit mediatori, descriși adesea ca „oameni", de exemplu în Iosua 5:13. Acest lucru s-a potrivit cu informațiile pe care le-am primit anterior de la un om ce susținea descendența directă din primul secol a preoțimii Ierusalimului, care a spus că termenul „înger" se atribuia întotdeauna preoților în vârstă. Prin urmare, când îngerul Gavriil a vizitat-o pe Fecioara Maria să-i spună că va naște un copil, acesta era acolo pentru a-i da propria „sămânță" sfântă.[1]

Găsim un document foarte interesant în *Cartea Apocalipsei*, odată cunoscută ca *Apocalipsa lui Moise*, despre care se susține că e scrisă de Moise pe muntele Sinai, dictată lui de un înger. La prima vedere sunt niște povestiri din trecut, dar, pe de altă parte, este un document calendaristic, foarte des asociat cu Enoh, accentuând importanța anului de 364 de zile. Acum se crede că a fost alcătuită în secolul al II-lea î.Hr. de comunitatea din Qumran, iar fragmente din aceasta au fost găsite în Manuscrisele de la Marea Moartă.

Cartea face unele referiri la „Paznici" și se preocupă de înțelegerea drumurilor corpurilor cerești.[2] Se amintește cum acești Paznici i-au instruit pe oameni:

> *În vremurile sale, îngerii Domnului au coborât pe Pământ – cei numiți Paznici – pentru a-i instrui pe copiii oamenilor, ca să fie drepți pe Pământ.*

[1] Knight, C. și Lomas, R.: *The Second Messiah*, Century, 1997
[2] Eisenman, R. și Wise, M.: *The Dead Sea Scrolls Uncovered*, Element, 1992

Din aceste descrieri au ajuns la concluzia că, deşi îngerii legendei erau consideraţi un fel de zei, indivizii care intrau în contact cu protoevreii erau doar simpli muritori şi, cu timpul, mitul i-a transformat în fiinţe supranaturale. Ni se pare probabil că termeni ca „înger" au fost înţeleşi la început ca potriviţi pentru oameni care aveau multe cunoştinţe şi doar mai târziu, postradiţionalizarea i-a transformat în zeităţi. Acest lucru este şi mai evident în povestirea lui Iisus, ce era considerat un om de evreii bisericii din Ierusalim, dar mai târziu, cei din Imperiul Roman l-au ridicat la gradul de zeitate.

Este interesant cum termenul „Paznic", care este acceptat de toată lumea, a fost odată folosit în literatură în stil enohian pentru a descrie un înger.[3] Aceasta ar sugera că poporul lui Enoh i-a văzut pe Paznici ca oameni, dar puterile lor neobişnuite i-au făcut să pară asemănători zeilor.

Pe când *Cartea lui Enoh* îi pomeneşte des pe Paznici, în Biblia regelui Iacov se fac doar două referiri la ei. O singură expresie: „Un paznic, un sfânt se cobora din ceruri" este repetată de două ori în Capitolul 4 din „Cartea lui Daniel". Potrivit profesorului H.T. Andrews, atât Paznicul, cât şi „sfântul" au fost consideraţi tipuri de îngeri.[4]

Capitolul şase al *Cărţii lui Enoh* ne spune că îngerii, copiii cerului, au văzut şi-au poftit la frumoasele fiice ale oamenilor şi le-au luat de soţii. Nu este o diferenţă clară între îngeri şi Paznici, dar urmaşii lor, populaţia Nephilim, sunt deosebit de interesanţi. „Devianţii congenitali" născuţi prin împerecherea Paznicilor cu femeile oamenilor sunt descrişi în Vechiul Testament, deşi cuvântul ebraic „Nephilim" la origine a fost tradus în greacă „uriaş". În bibliile creştine moderne, cuvântul Nephilim a fost tradus „uriaşi", dar în versiunea evreiască a Numerilor 13:33-34, tradusă direct din ebraică, vedem cât de mici s-au simţit evreii puşi faţă în faţă cu aceşti oameni „de statură mare".

[3] Barr. J.: „Daniel", *Peake's Commentary the Bible* (ediţia 1962)
[4] Andrews, H.T.: „Daniel", *Peake's Commentary the Bible* (ediţia 1920)

Acolo am văzut noi şi uriaşi, pe fiii lui Enac, din neamul uriaşilor; şi nouă ni se părea că suntem faţă de ei ca nişte lăcuste şi tot aşa le păream şi noi lor.[5]

Potrivit legendei, toată populaţia Nephilim, în afară de unul singur, au murit în potop, iar termenul „fiii lui Enac" este o aluzie la rămăşiţele acestor uriaşi, ce au rămas în Palestina înaintea sosirii evreilor.[6] Expertul biblic S.H. Hooke crede că distrugerea acestor uriaşi preistorici în timpul potopului este o explicaţie pentru dispariţia lor:

În vechea tradiţie ebraică, mitul poporului Nephilim era un mit etiologic menit să explice existenţa unei rase de uriaşi dispărute.[7]

Cuvântul „Nephilim" are o origine incertă, dar s-a observat de către experţi că rădăcina aramaică *nephîlâ* este numele constelaţiei Orion şi, prin urmare, Nephilim se pare că înseamnă „cei din Orion".

După cum am observat deja, băştinaşii australieni au identificat că versiunea lor de Paznici (Nurrumbunguittas) veniseră pe Pământ din Orion. Dat fiind faptul că băştinaşii australieni se crede că au fost izolaţi de restul lumii timp de 40.000 de ani, aceasta trebuie să fie o coincidenţă – dar mai există totuşi o legătură.

Regatele vechi ale Egiptului de Sus şi de Jos s-au unit într-un singur stat cam în 3100 î.Hr. Istoria lor a început să se scrie de atunci şi tot ce s-a întâmplat înainte este amintit sub numele Zep Tepi, ceea ce înseamnă literal „Vremurile dintâi". Conform vechilor egipteni, Zep Tepi a fost o perioadă când zeii erau la conducere în ţara lor, aducând darul civilizaţiei.[8] Egiptenii credeau că au existat intermediari între zei şi oameni, pe care i-au numit Urshu, ce se traduce prin „Paznici".[9]

[5] Cohen, A.: *The Soncino Chumash*, The Soncino Press, Londra, 1962
[6] Snaith, N.H.: „Numbers", *Peak's Commentary on the Bible* (ediţia 1962)
[7] Hooke, S.H.: „Genesis", *Peak's Commentary on the Bible* (ediţia 1962)
[8] Grimal, N.: *History of Ancient Egypt*, Blackwell, Cambridge, 1992
[9] *The Gods of Ancient Egypt*, vol. 1

Am discutat despre aceşti Paznici egipteni cu Graham Hancock, binecunoscutul cercetător şi scriitor, care a spus:

> *„... ei* (vechii egipteni) *au păstrat mai ales amintiri vii ale zeilor, fiinţe puternice şi frumoase numite Neteru, care au locuit pe Pământ cu oamenii şi şi-au exersat suveranitatea în Heliopolis şi alte sanctuare din partea de sus şi de jos a Nilului. Unele erau femei, alţii bărbaţi, dar toţi aveau o serie de puteri supranaturale, printre care capacitatea de a lua înfăţişarea, după preferinţă, de bărbat, de femeie sau de animale, păsări, reptile, copaci sau plante.*
> *În mod paradoxal, cuvintele şi faptele lor par a reflecta pasiuni şi preocupări omeneşti. În acelaşi fel, deşi apar la fel de puternici, dar mai inteligenţi decât oamenii, s-a crezut că se vor îmbolnăvi – sau chiar vor muri, sau vor fi ucişi – în anumite condiţii.*[10]

Scriitorul Zecharia Sitchin afirmă că egiptenii au relatat că aceşti „Paznici" veniseră în regatul lor dintr-un loc numit „Ta-Ur", despre care el crede că înseamnă ceva de genul „ţinutul cel mai vechi şi îndepărtat".[11] Nu ştim cum a ajuns la această traducere interesantă, dar cuvântul „Ta" înseamnă cu siguranţă „ţinut" în egiptean veche. Cu toate acestea, cuvântul „Ur" se crede că ar însemna „oraş"[12], astfel încât se subînţelege că „Ta-Ur" era un loc antic unde există sau exista un ţinut de comunităţi unite. Aproape prin definiţie, acest loc trebuie să fi fost departe de Egipt.

Sensul cuvântului „Ur" ne-a făcut să medităm asupra sensului cuvântului „Uriel". Pentru că „-el" la sfârşitul unui cuvânt ebraic însemna „de la Dumnezeu", pare logic să traducem numele îngerului prin „oraşul zeului".

Deci, aceste trei tradiţii antice oferă o imagine coerentă a Paznicilor şi a urmaşilor lor uriaşi, ce spune că ei erau oameni dintr-un loc îndepărtat, unde civilizaţia exista de mult timp. Dezvoltarea lor tehnică era atât de avansată, încât pentru cultura nord afri-

[10] Hancock, G.: *Fingertips of the Gods*, Heinemann, 1995
[11] Sitchin, Z.: *The Wars of Gods and Men*
[12] *The Oxford Companion to the Bible*, Oxford University Press

cană ei păreau nişte zei. Se pare că Paznicii au păstrat distanța față de populația băştinaşă, cu excepția faptului că s-au împerecheat cu femeile băştinaşe, dând naştere populației Nephilim. Legendele evreieşti sunt imposibil de datat cu exactitate, cu siguranță apărând înainte de Moise şi de Exod, despre care se crede că a avut loc prin secolul al XIII-lea î.Hr. Aceste mărturii egiptene există de dinainte de începutul istoriei egiptene, astfel încât putem conclude că ambele povestiri provin de acum 5.100 de ani (legendele sunt din vremuri mai de demult, dar nu înseamnă că atunci au apărut).

URIAŞUL DIN VASAN

Un uriaş renumit din Vechiul Testament este regele Og al Amoreilor, conducătorul poporului din Vasan, o țară situată la sud-est de Marea Galilee, ce era unul din multele regate distruse de Moise şi armata lui de evrei prădători. Evreii ce au invadat ținuturile i-au distrus pe locuitori, mai precis au comis un adevărat genocid, fiecare bărbat, femeie şi copil fiind tăiați în bucățele, urmând instrucțiunile lui Dumnezeu. Faptele sunt descrise cu mândrie în Numerii 21:33-35:

> *Şi întorcându-se, a luat calea spre Vasan; iar Og, regele Vasanului, a ieşit înaintea lor cu tot poporul său ca să se războiască la Edrei.*
>
> *Atunci a zis Domnul către Moise: „Să nu te temi de el, că-l voi da în mâinile tale pe el şi tot poporul lui şi toată țara lui şi vei face cu el cum ai făcut cu Sihon, regele Amoreilor, care locuia în Heşbon."*
>
> *Şi l-a bătut pe el, pe fiii lui, şi pe tot poporul lui, de n-a lăsat viu nici pe unul din ai lui, şi a cuprins țara lui.*

Unul din principalele oraşe ale regatului blestemat din Vasan era Edrei, ce era un oraş subteran minunat, dezvoltat pe un sistem de peşteri formate într-un bazalt negru şi dur. Og s-ar putea să fi fost ultimul din populația Nephilim, care, ca urmare a superiorității sale, a devenit regele poporului din Vasan. Am fost impresionați să aflăm că, potrivit tradiției arabe, aceşti oameni se consideră a avea o legătură cu rămăşițele culturii megalitice găsite în Palestina,

Liban şi Iordania. Această interpretare megalitică este amplificată de faptul că regele Og se spune că avea un pat de dimensiuni mari, descris în Deutronomul 3:11:

> *Căci numai Og, regele Vasanului, mai rămasese din Refaimi. Iată patul lui, pat de fier, şi astăzi este în Rabat-Amon: lung de nouă coți şi lat de patru coți, coți bărbăteşti.*

Potrivit unor experți, acest „pat din fier" era un dolmen, o lespede dintr-o rocă vulcanică, ridicată peste alte pietre pentru a forma o masă.[13] Ni s-a părut foarte important pentru că asemenea structuri preistorice sunt asociate în mod normal cu cultura megalitică din Insulele Britanice. Mărimea acestei lespezi de piatră de 9 pe 4 coți este egală cu aproximativ 5 pe 2 metri, tipică pentru pietrele găsite în Marea Britanie. Un exemplu de astfel de dolmen se poate vedea la Llugwy pe Ynys Mon (Anglesey).

Această legătură curioasă ne-a făcut să trecem la întrebarea următoare: de unde veneau aceşti oameni şi ce puteri aveau de erau considerați zei?

UNDE A FOST SCRISĂ *CARTEA LUI ENOH*?

Partea din *Cartea lui Enoh* cunoscută sub numele de „Cartea aştrilor cereşti" („The Book of Heavenly Luminaries") pomeneşte de un om căruia i se dau noțiuni de astronomie, un subiect pe care nu-l înțelege. Enoh vorbeşte despre acest fapt folosind expresii ca:

> *Uriel îngerul sfânt, ce era cu mine, care este ghidul lor, mi-a arătat; şi mi-a arătat toate legile lor, aşa cum sunt.*
>
> *Şi pe toate acestea mi le-a arătat Uriel, îngerul sfânt care este conducătorul tuturor, şi averile lor după cum mi-a arătat el şi am notat lunile lor.*
>
> *Semnele şi datele şi anii şi zilele mi le-a arătat îngerul Uriel.*
>
> *La fel mi-a arătat Uriel doisprezece uşi.*

[13] Hooke, S.H.: „Genesis", *Peake's Commentary on the Bible*

Şi acum, fiul meu, ţi-am arătat totul şi legea tuturor stelelor cerului este completă. Şi mi-a arătat toate legile acestora pentru fiecare zi, şi pentru fiecare anotimp, şi pentru fiecare an, şi pentru viitor, şi pentru ordinea destinată acestuia în fiecare lună şi în fiecare săptămână: cum arătau şi apariţia luminilor până se împlinesc 15 zile.

Astfel este imaginea şi schiţa fiecărui astru pe care Uriel arhanghelul, care este conducătorul, mi-a arătat-o.

Şi mi-a spus: Observă, Enoh, aceste table cereşti, şi citeşte ce scrie pe ele, şi notează fiecare lucru.

Enoh relatează cum este dus de Paznici într-un loc îndepărtat pentru a primi aceste lecţii despre cer. El ne spune:

Şi m-au dus într-un loc întunecat şi pe un munte al cărui vârf atingea cerul. Şi mi-au arătat toate secretele cerului şi toate încăperile tuturor stelelor şi toţi aştrii. Apoi au mers înaintea celor sfinţi.

Mai departe, el descrie cum, de-a lungul anului, Soarele se mişcă pe cer, arătând astfel că sunt mai multe intrări, pe care le numeşte portaluri şi ferestre, prin care Soarele apare în momente diferite. Iată cum descrie el acest lucru:

Şi am văzut şase portaluri în care răsare Soarele şi şase în care apune. Şase în est şi şase în vest, toate urmând una după alta, într-o ordine precisă: de asemenea, multe ferestre în dreapta şi stânga acestor portaluri.

Întâi apare primul astru, numit Soare. Soarele coboară din cer şi se întoarce prin nord ca să ajungă în est şi este îndrumat astfel încât să ajungă la portalul corespunzător şi să strălucească în faţa cerului.

Astfel, el răsare în prima lună în marele portal, care este al patrulea (din cele şase portaluri din est). Iar în al patrulea portal din care răsare Soarele în prima lună sunt 12 deschideri de fereastră, din care iese o flacără când sunt deschise în anotimpul lor. Când Soarele răsare pe cer, el iese prin al patrulea por-

tal treizeci de dimineți la rând și apune exact în al patrulea portal din vestul cerului. Și în această perioadă, ziua devine mai lungă, iar noaptea mai scurtă, până în a treizecea dimineață.

Enoh descrie în detaliu cum se mișcă Soarele între aceste deschideri de-a lungul unui an de 364 de zile, format din 12 luni de 30 de zile, plus patru zile suplimentare. Am fost fascinați când am citit această descriere de obsesia lui Enoh de a nota fiecare lucru ce i s-a spus.

Toate acestea dau impresia unei persoane care dorește să explice un lucru pe care probabil nu îl înțelege complet, dar despre care știe că e important. Expertul recunoscut al „Cărții aștrilor cerești" este profesorul Otto Neugebauer de la Institutul de Studii Avansate de la Princeton, și am început prin a citi ideile lui asupra acestei teme.

Neugebauer declară că majoritatea experților cred că toate capitolele astronomice din *Cartea lui Enoh* formează o structură ce stă în picioare singură, fără prea mult contact direct cu alte părți ale lucrării, dar continuă prin a spune că el crede că cuprinsul „reflectă corect conceptele simple ce predominau în comunitățile ce au produs literatura enohiană". El comentează, de asemenea, că s-ar putea să fi existat un singur tratat original ce ar fi putut conține ideile astronomice ale sectei enohiene de la început, dar adaugă că, dacă o asemenea lucrare ar exista, ar putea fi modificată și citată în cadrul multelor opere ale lui Enoh. În sprijinul ideii sale, el aduce informații cum că fragmente din astronomia enohiană au apărut în multe alte lucrări.[14] El comentează:

Declarația că partea astronomică a Cărții lui Enoh *se bazează pe concepte existente în Vechiul Testament este pur și simplu incorectă: anul lui Enoh nu este o veche unitate calendaristică semită;... Nu există o schemă liniară în Vechiul Testament pentru lungimea zilei sau modele ale porților.*[15]

[14] Neugebauer, O.: „Ethiopic Astronomy and Computus", *Akad d Wiss*, 1979
[15] Neugebauer, O. în Black, M.: *The Book of Enoch or Enoch* Brill, E.J., 1985

Neugebauer crede că toate concepțiile enohiene asupra astronomiei sunt „închise într-o schemă fără nici o legătură cu realitatea", o concluzie bazată pe interpretarea sa a cuvântului „porți" (pe care Charles l-a tradus cu „portaluri"). El sugerează, de asemenea, că rolul stelelor este limitat la numărul aparițiilor lor în anul solar şi că nu sunt legate de constelații sau mişcări ale planetelor. El remarcă: „Căutarea timpului şi a locului de origine a acestei imagini primitive a ordinii cosmice nu prea poate conduce la rezultate definitve."

Apoi, el încearcă să lege ideea lunii de 30 zile de calendarele babiloniene şi egiptene, dar hotăreşte că acest calendar enohian este unic, comentând că, pentru el, citirea textului sugerează un model liniar pentru timpul zilei şi nopții, pe care îl vede sub forma unui triunghi. Luând elementele descrise în text, el continuă prin a da o funcție liniară lungimii zilei, bazându-se pe faptul că funcția liniară în zigzag care rezultă este o trăsătură fundamentală a astronomiei babiloniene – aşa cum e descrisă în textele cuneiforme referitoare la orele duble sau mari (în Capitolul 4 am discutat analiza lui Robert Temple asupra acestor unități din Tabla Nouă a *Epopeii lui Ghilgameş*). Apoi, recunoaşte că informațiile împrumutate din materialul babilonian nu pot fi folosite pentru a data compoziția şi faptul că eşuează să-şi facă înțeleasă lucrarea îl face să conchidă că: „Întreaga astronomie enohiană este evident o construcție *ad hoc* şi nu rezultatul tradiției semite."

Sugestia lui că Enoh foloseşte o funcție babiloniană liniară şi în zigzag, pentru a descrie lungimea zilei, ar duce la concluzia că schema lui Enoh n-are nici o legătură cu realitatea, dar profesorul Neugebauer a trecut cu vederea o informație esențială ce poate ajuta la căutarea unui loc de origine. Incapacitatea sa de a localiza unde a fost scrisă lucrarea a fost la început un lucru descurajator, dar am hotărât să încercăm un alt fel de analiză a materialului, pentru a vedea unde ne va conduce.

Din *Cartea lui Enoh* reiese clar că autorul ei nu a fost un matematician, dar ne dă informații despre lungimea relativă a zilei şi a nopții, ce pot fi transpuse în latitudine, date fiind informațiile pe care le avem despre anotimp, după cum vom demonstra în continuare.

La Ecuator, ziua şi noaptea rămân de aproximativ 12 ore fiecare, de-a lungul anului, şi nu există anotimpuri. Pe măsură ce o iei spre nord sau spre sud de Ecuator, proporţia zi-noapte se schimbă până ce se ajunge la poli, unde există o zi polară (Soarele nu coboară sub linia orizontului timp de 6 luni) şi o noapte polară (Soarele nu se ridică peste linia orizontului). Pentru majoritatea locuitorilor de pe planetă există doar două zile pe an, în care ziua este egală cu noaptea, echinocţiul de primăvară din 21 martie şi echinocţiul de toamnă din 23 septembrie.

Ne-am întrebat dacă putem găsi nişte informaţii la Enoh, ţinând cont de faptul că ar trebui să putem calcula distanţa minimă de la unul dintre poli. Durata zilei, aşa cum apare în „Cartea aştrilor cereşti", se pare că s-a stabilit prin observaţie, pentru că timpul nu este dat în ore, ci în proporţii, ca de exemplu:

> *În acea zi, ziua este mai lungă decât noaptea cu o a noua parte, iar ziua este formată din zece părţi, iar noaptea din opt.*

Singura unitate de măsură folosită este o a optsprezecea parte a zilei, ceea ce înseamnă că măsurătoarea lui Enoh este foarte inexactă. Pentru că toate măsurătorile date aparţin unei scări de unităţi complete de 1 oră şi 20 de minute (adică a optsprezecea parte din 24 ore), el trebuie să rotunjească în sus sau în jos pentru unitatea cea mai apropiată, pentru a da o cifră pentru orele permanent schimbătoare ale zilei. Aceasta înseamnă că măsurătorile lui, indiferent de precizia estimărilor sale, sunt cu 40 de minute în plus sau în minus.

Durata zilei şi, lucrul cel mai important, rata de variaţie pot fi folosite pentru a calcula latitudinile la care s-au făcut observaţiile. Faptul că unităţile de măsură ale lui Enoh pot varia cu 40 de minute în plus sau în minus indică o posibilă eroare de cinci grade într-una dintre părţi, ceea ce reprezintă cam 320 de mile (640 km).

Mai există o problemă dată de faptul că el descrie o călătorie ce acoperă o suprafaţă destul de mare – nord, sud, est şi vest – şi este logic să presupunem că el nu ştia că durata zilei şi a nopţii variază în funcţie de latitudinea la care este situat observatorul. O per-

soană ce-şi petrece întreaga viaţă în acelaşi loc n-are de unde să ştie că ziua şi anotimpurile trăite de el/ea nu sunt la fel peste tot. Ar fi putut să noteze corect observaţii de la latitudini diferite, ca şi cum ar fi stat într-un singur loc. Dacă aşa s-a întâmplat, aceasta ar explica unele dintre nepotrivirile observate în datele sale.

Tacitus, istoricul roman din primul sec. d.Hr., a fost foarte surprins de cât de lungi erau zilele în părţile nordice ale Britaniei.

> *Ziua lor este mai lungă decât la noi. Nopţile sunt luminoase, iar în nordul extrem, atât de scurte încât e greu să faci diferenţa între seară şi zorii zilei. Dacă nu sunt nori, strălucirea Soarelui, se spune, poate fi văzută toată noaptea, nu apune şi răsare, ci doar trece de-a lungul orizontului. Motivul trebuie să fie că extremităţile plate ale Pământului aruncă umbre joase şi nu ridică deloc întunericul; prin urmare, noaptea nu ajunge pe cer şi la stele.*[16]

Totuşi, se pare că el nu cunoaşte fenomenul variaţiei duratei zilei o dată cu latitudinea, dar încearcă să-l explice prin apropierea prea mare de marginea unui disc aplatizat. Tacitus era un cetăţean roman cu educaţie superioară şi, totuşi, nici măcar el nu ştia despre schimbarea duratei zilei o dată cu latitudinea. Prin urmare, este foarte surprinzător că Enoh nu a înţeles cum se schimbă durata zilei, pe care încerca din greu s-o noteze.

Astfel, Enoh face o afirmaţie similară cu cea a lui Tacitus, în Capitolul 72.

> *Şi Soarele coboară de pe cer şi se întoarce prin nord ca să ajungă în est şi este astfel ghidat încât ajunge la portalul corespunzător şi străluceşte în faţa cerului.*

Dacă învăţatul Tacitus nu cunoştea acest fenomen până când a primit însemnările unei expediţii ce a avut loc în jurul insulelor Orkney, cum a aflat Enoh de el? Se pare că a fost dus într-un loc din nordul îndepărtat. Într-adevăr, în Capitolul 34, el se plânge de vreme, adăugând detalii care să confirme acest lucru.

[16] Tacitus: *The Agricola* şi *The Germanis*, Penguin Classics, 1948

Şi de acolo am înaintat spre nord spre capătul Pământului şi acolo am văzut un dispozitiv mare şi minunat la capătul întregului Pământ.

Şi aici am văzut portalurile cerului deschizându-se în cer: prin fiecare ies vânturile nordului: când bat este frig, ger, zăpadă, rouă şi ploaie. Iar prin unul dintre portaluri, vânturile bat fără oprire: dar când bat prin celelalte două portaluri, ele aduc şi distrugeri pe Pământ şi bat cu violenţă.

Grindină, ger, zăpadă şi vânturi violente sunt elementele caracteristice ale vremii la latitudinile nordice, pe timp de iarnă.

Cu siguranţă nu se potriveşte deloc cu vremea din Orientul Mijlociu.

DOVADA DURATEI ZILEI

La o primă lectură, *Cartea lui Enoh* pare că descrie foarte precis unde a fost scrisă. Enoh spune că poate măsura cu exactitate durata zilei şi astfel am început să transpunem datele în calendarul modern, spunând că, pe 21 martie, proporţia zilei faţă de noapte este de 11:7 (sau durata zilei este de 14,67 ore). La solstiţiu (22 iunie), ziua are 16 ore; 30 de zile mai târziu (21 iulie), proporţia noapte/zi este de 11:7 (adică 14,34 ore); iar peste alte 30 de zile (21 august) este de 10:8 (adică 13,34 ore).

Am crezut că, având aceste informaţii, am putea deduce unde era el, dar curând aveam să fim dezamăgiţi. Considerând că durata zilei este corectă la 21 mai ca având 14,67 ore, aceasta înseamnă că latitudinea era de 43° nord sau sud de Ecuator. Dar atunci, considerând corectă şi durata zilei din 21 iunie de 16 ore, latitudinea este de 51° nord sau sud faţă de Ecuator, în timp ce la 20 august (60 de zile după solstiţiu), durata zilei de 13,34 ore stabileşte latitudinea la 43° nord sau sud faţă de Ecuator.

Aşadar unde se afla el? Primul lucru de care putem fi siguri era că latitudinea trebuie să fie la nord de Ecuator, pentru că, dacă s-ar fi aflat în sud, ar fi fost în Chile, Argentina, Tasmania sau Noua Zeelandă – toate fiind prea puţin probabile.

Latitudinile pe care le-am obţinut din aceste informaţii au fost cu siguranţă surprinzătoare, pentru că, chiar dacă el ar fi notat

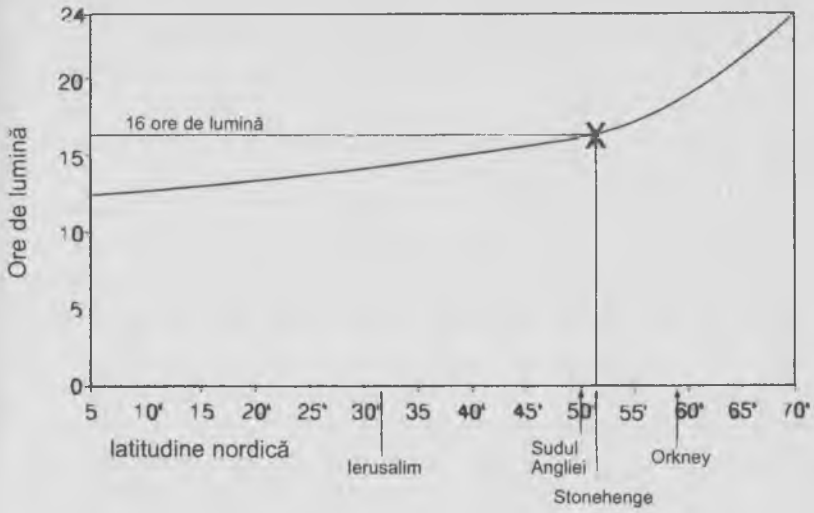

Figura 11. *Enoh descrie durata zilei la solstițiu ca având 16 ore. Graficul arată că această afirmație este adevărată la latitudinea Stonehenge-ului.*

durata zilei în locuri diferite, singura posibilitate ar fi ca el să fi fost pe linia imaginară Napoli, Barcelona, Istambul, aceasta fiind situată cu punctul cel mai sudic de luat în considerare. Aceasta înseamnă că el se afla la cel puțin 1.100 de km nord de Qumran, unde se crede că a fost scris prima dată acest document.

Pe de altă parte, ar fi putut pur și simplu să ajungă în nord, până la Paris.

Deci, duratele zilelor descrise de Enoh nu se potrivesc cu *nici un* punct de pe Pământ. Toate oferă răspunsuri diferite și n-am putut să considerăm corect unul, anulându-le pe celelalte. N-am putut decât să presupunem că a făcut o greșeală neintenționată estimând durata zilei, sau că nu le-a notat pe toate la aceeași latitudine, așa încât am hotărât să abordăm diferit problema.

Ne-am gândit că Enoh își dădea silința să descrie o experiență pe care a trăit-o și, deși poate nu a obținut timpul corect, ar fi putut totuși să estimeze mai precis ritmul de schimbare.

Ne-am hotărât să verificăm această bănuială.

Schimbarea duratei zilei între 21 mai și 21 iunie descrisă de Enoh este de 1,33 ore (a optsprezecea parte dintr-o zi), localizându-l la 60° latitudine nordică.

Schimbarea duratei zilei între 21 iunie și 20 august este de 2,66 ore (două optsprezecimi din zi), plasându-l la 59° latitudine nordică.

Dacă presupunem că estimează durata zilei la a optsprezecea parte dintr-o zi și că măsurătorile se efectuează tot la al treizecilea răsărit de soare, după cum s-a precizat, el ar putea fi între 43° și 60° latitudine nordică. Dar știam că aceste presupuneri puteau fi îmbunătățite analizând consistența măsurătorilor.

Dacă a notat corect durata zilei, el se află pe undeva între 41° latitudine nordică și 51° latitudine nordică, cu o greșeală absolută în măsurători de plus sau minus patru grade în latitudine. Acum știam că nu măsurase corect rata schimbării duratei zilei, dar se încadra în limitele de eroare ale sistemului de măsurare, de plus sau minus 5 grade.

Dacă a măsurat corect lungimea zilei, el se află între 59° latitudine nordică și 60° latitudine nordică, cu o eroare absolută de jumătate de grad în latitudine. Dacă nu s-a descurcat mai bine când a estimat schimbările, la fel ca valorile absolute, atunci măcar a fost mai precis și s-a încadrat în limitele de eroare de plus sau minus 5°. Dar cât privește durata zilei la solstițiul de vară, a depășit limitele de eroare cu mai mult decât eroarea unității lui de măsurare.

Nu ne-am lăsat învinși, ci am mers mai departe, pentru că mai există încă două presupuneri ce pot fi luate în considerare cu privire la aceste măsurători.

1. El a stabilit o aproximație a duratei zilei care este aproape corectă, dar n-a înțeles curba zi/noapte susținută de aceasta. Am folosit o metodă matematică cunoscută ca „metoda celor mai mici pătrate", care să se potrivească celei mai apropiate curbe

reale zi/noapte din perioada lui Enoh, şi am descoperit că se potriveşte cel mai bine curba de la 52° latitudine nordică. Cu limitele de eroare de 5 grade, înseamnă că el se afla între 47° latitudine nordică şi 57° latitudine nordică.

2. Dacă presupunem că a stabilit corect durata zilei, dar a greşit timpul (adică redă corect durata zilei, dar nu e sigur de data şi poziţia în care se afla), atunci putem stabili mai bine forma adevărată a curbei de zi lumină şi estima latitudinea principală la 55° latitudine nordică. Cu limitele de eroare, rezultă că se afla pe undeva între 50° latitudine nordică şi 60° latitudine nordică.

Considerând erorile de măsurare inerente ale metodei lui Enoh, ajungem la o serie de estimări ale latitudinii, toate bazate pe ipoteze diferite, ce variază între 51° latitudine nordică şi 59° latitudine nordică (55° plus sau minus 4°).

Acest calcul matematic este corect şi indică faptul că poziţia lui Enoh se afla pe undeva între latitudinile oraşului Bruxelles şi Stockholm, sau sudul Angliei şi extremitatea nordică a Scoţiei.

Acest lucru era ciudat pentru un document evreiesc antic.

Am privit linia de 59° latitudine nordică pentru a vedea câte ţări se încadrau aici. Trece prin Orkney, apoi, spre vest, atinge extremitatea sudică a Groenlandei, pentru a trece apoi prin Labrador, prin golful Hudson, apoi mai departe prin Canada şi Alaska, traversând Siberia, Suedia şi Norvegia, finalizându-şi înconjurul. Analizând globul, n-am putut totuşi să nu observăm că *Cartea lui Enoh* descrie o locaţie ce se potrivea zonelor de latitudine în care trăiau un grup de oameni cunoscuţi sub numele, prea puţin poetic, de populaţia Grooved Ware. Aceşti oameni au construit unele din cele mai importante structuri megalitice astronomice din lume. Ei au construit situri precum cercurile din Brodgar şi Stenness, Maes Howe şi Callenish, în nordul Scoţiei, Newgrange, Knowth, Dowth în valea Boyne din Irlanda, Barclodiad y Gawres şi Bryn Celli Ddu din nord-vestul Ţării Galilor, şi Stonehenge, Avebury, Silbury Hill şi Durrington Walls din sudul Angliei.

A fost o simplă coincidenţă faptul că „Cartea aştrilor cereşti" es-

te o disertație despre astronomia antică și că latitudinile pe care Enoh le redă incorect par să coincidă cu observatoarele astronomice cele mai vechi din lume?

Dat fiind faptul că se știe prea puțin despre acești oameni de demult, ei sunt definiți prin stilul obiectelor de ceramică lăsate în urma lor. Acest fel de obiecte din ceramică sunt cunoscute sub numele de ceramica de „Grooved Ware", pentru simplul motiv că sunt decorate cu multe scobituri. Aceste vase au fundul plat și sunt acoperite cu motive romboidale care se repetă, găsite, de asemenea, pe anumite construcții din aceea perioadă.

Majoritatea siturilor ce conțin ceramică de Grooved Ware se pare că au folosit acest motiv numai pe obiectele de olărit. Totuși, artefactele orcadiene cunoscute sub numele de „cuțitele Skaill", ce au formă de triunghi, cu mânere de piatră, au fost decorate adesea cu aceleași modele cu scobituri, motiv sculptat și în marile structuri de piatră din Irlanda, Țara Galilor și Scoția (de exemplu Newgrange din Irlanda, Bryn Celli Ddu și Barclodiad y Gawres din Țara Galilor și Templewood din Scoția).

Obiectele de ceramică Grooved Ware (ceramică cu scobituri) găsite în sudul Insulelor Britanice sunt cunoscute uneori sub numele de Rinyo-Clacton, după numele siturilor unde au fost găsite prima dată, Rinyo din Orkney și Clacton din Essex.[17] Este un fapt acceptat de toată lumea că atunci când așa-numitele „tabere de pe poteci" din părțile sudice ale Angliei au fost transformate construcții circulare care au rezistat până în zilele noastre, cei ce le-au construit au folosit obiectele de ceramică de tip Grooved Ware. Alte situri unde s-au găsit obiecte Grooved Ware sunt binecunoscutele locații megalitice ca Stonehenge, Avebury, Woodhenge, Mount Pleasant și Amesbury.[18] Până în 1975 se credea că mostrele originale Grooved Ware s-au găsit în mâlul de la baza șanțului ce înconjoară templul de la Stonehenge.[19] De atunci, datarea cu ajutorul carbonului radioactiv a arătat că cioburile din ceramica de tip

[17] Balfour, M.: *Stonehenge and its Mysteries*, Macdonald și Jane's, 1979
[18] North, J.: *Stonehenge, Neolithic Man and the Cosmos*, Harper Collins, 1996
[19] Mackie, E.: *The Megalithic Builders*, Phaidon Press, 1977

„Grooved Ware" găsite la Skara Brae în Orkney sunt mai vechi decât obiectele de olărit de la Stonehenge. Cioburile din Skara Brae au fost găsite între straturile de gunoi, datat cu ajutorul carbonului radioactiv, oferind o dată sigură pentru aceste obiecte.

REVIZUIREA OPINIILOR NOASTRE

Ne-am gândit că poate populația Grooved Ware ce trăia de-a lungul coastei europene a Atlanticului ar putea fi la originea celor pe care Enoh i-a numit Paznici și îngeri. Ideea era destul de atractivă, dar exista o problemă foarte importantă pentru ipotezele noastre; deși aceste situri sunt foarte vechi, nu sunt suficient de vechi pentru a putea spune că erau folosite înainte de impactul din 7640 î.Hr.

Chiar și cele mai vechi observatoare construite în preajma Mării Irlandei datează de acum 6.000 de ani, nefiind deci suficient de vechi. Singura dovadă a unor observații astronomice de *dinaintea* potopului sunt niște stâlpi cu scobituri din parcarea de astăzi de la Stonehenge, în Wiltshire. Doar la câțiva metri de aceștia se află alții ridicați la câteva sute de ani după potop, sugerând faptul că trebuie să fie ceva deosebit în legătură cu acest punct de observație. (Vom discuta despre acest subiect mai pe larg, în capitolul următor.) Existența stâlpilor cu scobituri de la Stonehenge nu era o dovadă suficientă pentru a face o legătură dintre Enoh și impactul cu cometa și am dat la o parte toate calculele cu privire la latitudine și am încercat să ne gândim la o altă explicație. Dar, în curând, a trebuit să ne declarăm învinși; Enoh ar fi trebuit să fi trăit cu mult înaintea impactului cu cometa, acum aproape 10.000 de ani.

Ne-am pus și am analizat toate faptele și posibilitățile adunate și dintr-o dată am înțeles care era concluzia. Datele dovezilor magnetice ale planetei ne-au arătat că a avut loc pe Pământ un *al doilea impact major* cu o cometă, puțin peste 5.000 de ani în urmă: oare să fi fost *aceasta* cometa lui Enoh?

Astfel a trebuit să reanalizăm ipotezele de la care am plecat, dar ca scenariu, părea valabil. Impactul din șapte părți a distrus civilizația, mutând-o înapoi în timp cu secole. Ca rezultat al primului impact, populația Grooved Ware a construit observatoare pentru a regla iar calendarele, astfel încât să poată pune bazele unei noi

agriculturi. Când urmaşii acestora au văzut o *altă* cometă îndreptându-se spre Pământ, au crezut cu siguranţă că lumea avea să fie distrusă complet din nou şi astfel au început să-i iniţieze pe vecinii prietenoşi în tainele astronomiei. Două impacturi cu comete trebuie să fi rămas în tradiţiile orale.

Dacă această populaţie Grooved Ware erau într-adevăr Paznicii, e de înţeles faptul că ei şi-au ales lideri din triburile prietene din Orientul Mijlociu, din nord, spre a-i învăţa, sperând că vor fi printre supravieţuitori. *Cartea lui Enoh* conţine povestea adevărată a cometei din 3150 î.Hr. şi importul cultural al impactului din 7640 î.Hr.

Următoarea noastră sarcină a fost să cercetăm locurile ce se potriveau cel mai bine călătoriei lui Enoh.

CONCLUZIE

Cartea lui Enoh descrie trei grupuri de fiinţe: Paznicii, uriaşii şi îngerii. Se pare că Paznicii sunt un grup de fiinţe superioare care odată au fost îngeri, dar care au avut relaţii intime cu femeile locului şi au dat naştere uriaşilor. Comparând aceste legende ale diferitelor tradiţii, rezultă că au cel puţin 5.000 de ani vechime.

Biblia spune că unii din aceşti uriaşi au supravieţuit până pe vremea regelui David.

Cartea lui Enoh, care arată de unde au venit aceşti Paznici, oferă dovezile anumitor latitudini. O analiză atentă a acestor date arată că Enoh a călătorit prin locuri ce se încadrează între 51° şi 59° latitudine nordică. La această latitudine au trăit un grup de oameni cunoscuţi sub numele de Grooved Ware, pe coasta de vest a Europei, cu peste 5.000 de ani în urmă.

Dacă aceşti oameni erau Paznicii, atunci impactul cu cometa ce a provocat potopul pe care l-a prevăzut Enoh trebuie să fi avut loc în 3150 î.Hr. Impactul a avut loc în zona Mediteranei. Oare a supravieţuit populaţia Grooved Ware impacturilor din 7640 î.Hr.?

Capitolul 7

ZONA LUI ENOH

GEOMTERIA STONEHENGE-ULUI

Descoperind că unul dintre cele mai vechi personaje ale legendei teologice evreieşti a învăţat multe lucruri despre astronomia solară atât de departe spre nord, ne-am întrebat: este oare ceva important legat de aceste latitudini, care se pare că au fost indicate de relatările martorilor oculari, descrise în *Cartea lui Enoh*? Aveam să descoperim în curând că răspunsul era un „da" răsunător.

Dacă Enoh a trăit pe vremea celei *de-a doua* comete (aproximativ în 3150 î.Hr), latitudinile de 51° latitudine nordică până la 59° latitudine nordică încadrate longitudinal între 2° latitudine estică şi 10° latitudine vestică au fost nişte centre de activitate astronomică fervent la acel moment, de o intensitate nemaiîntâlnită până atunci sau de atunci încoace.

După cum am văzut în Capitolul 6, oamenii din această regiune au fost porecliţi populaţia Grooved Ware (oamenii ceramicii cu scobituri), datorită desenelor ce domină obiectele lor de ceramică. Insulele Britanice, mai ales în partea de vest, conţin multe din structurile lor preistorice: construcţii de piatră verticale şi din pământ, pe câmpuri, sau rămăşiţele lor pe sub asfaltul străzilor oraşului; mai mult chiar, majoritatea, dacă nu toate sanctuarele vechi, ocupă locuri ce erau considerate sacre cu mii de ani înainte de naşterea lui Hristos.

Cel mai renumit complex megalitic, Stonehenge, din ţinutul

Distribuția celor mai importante observatoare megalitice

Figura 12. *Distribuția unora dintre cele mai importante observatoare megalitice.*

Wiltshire, este aproape de extremitatea sudică descrisă de Enoh. După cum am mai văzut, în jurul anului 8000 î.Hr., nişte grupuri necunoscute au ridicat doi stâlpi mari de lemn pe locul unde se află astăzi parcarea. Aceştia au fost orientaţi pe direcţia est-vest şi ar fi putut funcţiona ca nişte semne de marcat echinocţiul. Momentul a avut loc cu mult *înaintea* impactului cu cometa din 7640 î.Hr., fapt descoperit de noi din stratul de nisip ce acoperea aproape toată Scoţia şi din scoicile marine nefosilizate de pe Snowdon, după inundarea Insulelor Britanice. Dar mai există dovezi arheologice clare că doi stâlpi au fost ridicaţi cu 1.000 de ani mai târziu doar la 350 metri distanţă, tot pe direcţia est-vest.[1]

Ce a fost atât de deosebit în acest loc, încât structuri asemănătoare, ce pot fi folosite pentru a stabili corect calendarul solar, au fost construite în exact acelaşi loc? Mai ales dată fiind populaţia mică, dar larg răspândită a Marii Britanii în această zonă, să fie doar o coincidenţă faptul că după distrugerea celui mai vechi observator pentru echinocţiu (construit cu peste 400 de ani înainte de potop), oamenii s-au întors pentru a-l reconstrui în acelaşi loc, la 500 de ani după impactul cu cometa? Mai mult ca sigur n-ar fi existat nici o urmă vizibilă a structurilor de lemn, astfel încât putem fi foarte siguri că a doua structură a fost construită potrivit noilor calcule şi nu potrivit datelor rămase despre prima construcţie.

Nu există nici o dovadă pentru ceea ce s-a întâmplat în acest loc în următorii 3.500 de ani, dar cam prin 3020 î.Hr., un monument preistoric (un şanţ circular şi o movilă) a fost construit, având 56 de găuri săpate în perimetrul său.[2] Constructorii neolitici au folosit coarne de cerb pentru a săpa construcţia ce măsura vreo 97 de metri în diametru, avea 6 m lăţime şi o adâncime între 1,3 până la 2,1 metri. Apoi au ridicat doi piloni din piatră ce formau intrarea în partea de nord-est a cercului. Au săpat şi înăuntrul movilei şi apoi, aproape imediat, au şi umplut cele 56 de găuri nu foarte adânci, dispuse în cerc, probabil pentru a susţine temporar nişte stâlpi. Se pare că acest sit a fost în folosinţă până prin 2600 î.Hr.,

[1] http://www.eng-h.gov.uk/stoneh/mes.html
[2] http://www.eng-h.gov.uk/stoneh/mes.html

când a fost abandonat. O dată părăsit, terenul a fost acoperit de tufişuri şi arbuşti.

Peste aproximativ 500 de ani, un alt grup neidentificat a curăţat iar terenul şi a schimbat complet faţa locului, folosind stâlpi din piatră vânătă adusă din munţii Preseli, din sud-vestul Ţării Galilor. Aceste pietre, cântărind până la 4 tone fiecare, au fost transportate cu plute, pe o distanţă de 380 km pe mare şi pe râurile din zonă, până când au fost aduse în acest loc.

Intrarea în această veche construcţie din piatră vânătă era orientată spre răsărit, pe direcţia de unde răsare soarele în ziua solstiţiului de vară, şi a fost construită o nouă cale de acces. Peste vreo 100 de ani, această construcţie a fost demontată şi a început munca la ultima parte a sitului. Pietrele au fost mutate în interiorul cercului şi au fost înălţate uriaşele pietre de nisip ce pot fi văzute azi. Acestea au fost transportate de la Marlborough Downs, 32 km mai la nord, formând un cerc de pietre aşezate vertical, în număr de 30, acoperite de nişte lespezi de piatră ce alcătuiesc un cerc continuu. În cadrul acestui cerc a fost construită o formaţiune din cinci trilitoni, fiecare fiind format din două pietre verticale mari, ce susţin un toc de piatră. Pietrele de nisip ascuţite au nişte dimensiuni extraordinare, având vreo 9 metri lungime şi cântărind până la 50 de tone. Rămâne un mister cum au fost mutate aceste pietre uriaşe pe o asemenea distanţă de aceşti aşa-zişi oameni primitivi.

La începutul secolului XX, astronomul englez Sir Norman Lockyer a demonstrat că axa dinspre nord-est a Stonehenge-ului centra răsăritul la solstiţiul de vară, făcându-i pe alţi cercetători să speculeze că aceşti constructori venerau Soarele. În 1963, un astronom american, Gerald Hawkins, a susţinut că acest sit era un fel de computer complicat care prevedea eclipsele de lună şi de soare[3], dar aceste interpretări „romantice" au fost aspru criticate de arheologi, ce au preferat să rămână la speculaţiile lor nefondate cum că este vorba de un loc de venerație păgân. S-ar spune că un astronom ar trebui să fie mult mai calificat pentru a stabili calităţile astronomice ale unei structuri, chiar dacă datarea foarte veche ţine de

[3] Hawkins. G.S.: *Stonehenge Decoded*, Souvenir Press, 1966

arheologi. Arheologii sunt foarte buni la săpături şi la datări, dar se pare că mulţi cred că este cumva ilegal să încerce să înţeleagă motivele şi ideile oamenilor ale căror rămăşiţe le examinează în detaliu.

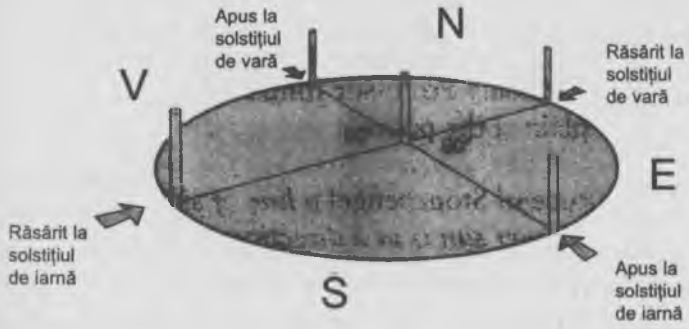

Figura 13. *Cum se aliniază răsăriturile şi apusurile la latitudinea Stonehenge-ului.*

Aşadar, ce a avut atât de deosebit acest sit încât, timp de 10.000 de ani, un grup de oameni a investit cel puţin 30.000 de ore de muncă pentru a săpa un şanţ circular pe câmpia Salisbury?[4]

Răspunsul este că, de fapt, această extremitate sudică a ceea ce am numit noi „Zona lui Enoh" are o proprietate de mare importanţă pentru orice observator antic.

Oriunde ar fi localizat un observator, la echinocţii (zilele când ziua şi noaptea sunt egale, la 21 martie şi 23 septembrie) Soarele răsare exact în est şi apune la fel în vest, făcând ca umbrele dimineţii şi ale serii să se alinieze în linie dreaptă. În restul zilelor anului, apusul şi răsăritul au loc ori mai spre nord, ori mai spre sud şi nu se vor alinia la fel. Dar la latitudinea Stonehenge-ului are loc o aliniere deosebit de importantă la solstiţiul de vară (ziua cea mai

[4] Hawkins, G.S.: *Stonehenge Decoded*, Souvenir Press, 1966

lungă, în 22 iunie) şi la solstiţiul de iarnă (cu ziua cea mai scurtă, în 22 decembrie). Istoricul şi astronomul John North de la Groningen University a explicat ideea fundamentală:

> (La latitudinea Stonehenge-ului) *linia orizontului la răsăritul de la miezul verii este în direcţia inversă apusului la miezul iernii, în ambele cazuri... doar două pietre verticale pot, în principiu, fi folosite pentru a forma azimutul reversibil.*[5]

Mai simplu spus, aceasta înseamnă că atunci când solstiţiul de iarnă este văzut de la Stonehenge, urma unui stâlp plasat pentru a marca poziţia răsăritului la orizont se va alinia perfect cu umbra celui de-al doilea stâlp, marcând apusul la miezul iernii.

Efectul poate fi prezentat într-o diagramă simplă, ce descrie întregul an la 51° latitudine nordică.

Mai sunt multe alte situri importante în vecinătatea Stonehenge-ului, care sunt situate suficient de aproape pentru a dispune de acest efect foarte surprinzător al astrogeometriei. Printre acestea se află Averbury, cu monumentele sale uriaşe şi cele 20 de pietre verticale ce acoperă peste 28 de acri, şi Woodhenge, un observator din lemn mai vechi decât structura din piatră de la Stonehenge şi care a fost construit în acelaşi timp în care a fost săpat şanţul de la Stonehenge. E foarte probabil faptul că această longitudine era importantă şi pentru constructorii acestor situri, pentru că Stonehenge, Cercul de la Averbury, Silbury Hill şi West Kennett sunt toate situate la 1°5′ longitudine vestică, deşi sunt împrăştiate pe o distanţă de 32 km.

La situl numit Fussell's Lodge din câmpia Salisbury, nu departe de Stonehenge, se află un mormânt lung cu două şanţuri în ambele capete ale structurii, ce au fost datate cu carbon radioactiv ca fiind din 4250 î.Hr. John North a arătat că, atunci când au fost săpate, au fost orientate după orizont, schimbând momentul apariţiei stelelor de primă magnitudine. (Stelele de primă magnitudine sunt suficient de luminoase pentru a putea fi văzute în partea de jos a ori-

[5] North, J.: *Stonehenge, Neolithic Man and the Cosmos*, HarperCollnins, 1996

zontului.) El susține sus și tare că în urmă cu peste 6.000 de ani, oamenii care trăiau în câmpia Salisbury au creat niște platforme de unde puteau privi cu ochiul liber cerul. North a ajuns, de asemenea, la concluzia că aceşti oameni dezvoltaseră o geometrie ce avea legături cu astronomia lor. Vorbind despre șanțurile săpate de oamenii neolitici din West Kennett din Wiltshire, acesta spunea:

> *Nu se poate nega că planul* (sitului) *are o geometrie bine definită și, cu siguranță, nu ducem lipsă de dovezi că geometria neolitică și astronomia solară erau strâns legate.*[6]

North a avansat o idee intersantă, bazată pe importante observații la fața locului, cum că scopul acestor construcții era de a oferi un orizont artificial pentru a ajusta condițiile de observare la răsărit și la apus.

Merită menționat faptul că nu toate aceste construcții au pietre circulare în interiorul lor, dar toate arată că aveau stâlpi din lemn în ele. Aceasta sugerează faptul că observatoarele originale erau marcate de stâlpi și doar mai târziu s-au folosit pietrele pentru a crea un punct de referință definitiv.

59° LATITUDINE NORDICĂ

Insulele Orkney sunt desprinse de coasta nordică din Caithness, ce formează marginea unui platou foarte plat la nord de munții dominanți ai Scoției. Cea mai mare din acest grup de insule se numeşte Mainland şi este bine împărțită în două de linia de 59° latitudine nordică, ce trece prin orașul cel mai important, Kirkwall. Deși, astăzi, în zonă trăiesc puțini oameni, există aici una din cele mai mari densități de situri megalitice din Insulele Britanice.

Linia îngustă de apă ce separă John o'Groats, din Caithness, de Burwick, de pe Orkney, este unul dintre cele mai violente canale din vestul Europei, dar acum 11.000 de ani nu exista. La sfârșitul crei glaciare, insulele Orkney erau doar vârfurile unor munți din câmpia nordică, care este acum acoperită de Marea Nordului.

[6] North, J.: *Stonehenge, Neolithic Man and the Cosmos*, HarperCollins, 1996

Nordul Scoției a suferit schimbări dramatice de la sfârșitul ultimei ere glaciare. În timpul glaciațiunii Weichseliene (ultima perioadă rece a ultimei ere glaciare din Scoția), ce a culminat acum 18.000 de ani, toată Scoția a fost acoperită de un strat de gheață cu grosimea de 1 km. Gheața a determinat o scădere a nivelului mării, și greutatea gheții a împins în sus fundul mării. Nimeni n-ar fi putut trăi în acel moment în Scoția, fiind un mediu tot atât de ostil pe cât este astăzi zona arctică. Cu 13.000 î.Hr., ciclul Milankovitch care influențează căldura absorbită de Pământ de la Soare a determinat o încălzire și gheața a început să se topească; mamutul, rinocerul păros și renii au ajuns în Scoția prin 11.000 î.Hr., dar au fost distruși de valul tsunami rezultat din impactul cu cometa, ce a lăsat un strat de nisip peste cea mai mare parte a țării. Un aspect benefic, ce a apărut mai târziu, al impactului cu cometa a fost, pentru Scoția, încălzirea globală, iar până în 6500 î.Hr., zona ajunsese să aibă o climă favorabilă. Arheologul dr. Wickham-Jones observă că: „mediul ajunsese să fie prielnic vieții. De atunci încoace, Scoția a oferit o bază atrăgătoare pentru ca omul să trăiască aici în toate perioadele anului."[7]

Dovezile unor așezări vechi în Scoția sunt foarte lacunare. Dr. Wickham-Jones se plânge de lipsa unor informații arheologice detaliate, având puține situri arheologice importante analizate prin tehnici moderne și unde s-au făcut prea puține săpături. Cea mai mare parte a materialului adunat a provenit din activități agricole și aceasta înseamnă că obiectele provenind din perioade diferite au fost descoperite în urma efectuării unor arături.

În timpul perioadei schimbărilor climatice rapide de acum 10.000 de ani î.Hr., nivelul mării a crescut și a scăzut. Când gheața s-a topit, nivelul mării a crescut, apoi, când uscatul s-a eliberat de greutatea gheții, aceasta s-a ridicat, iar fundul mării s-a scufundat, rezultând variații ale nivelului mării de peste 120 de metri, în ultimii 10.000 de ani. Aceste mișcări au lăsat plaje izolate departe de mare în unele părți ale Scoției, în timp ce altele s-au scufundat sub valuri. Știm că au trăit oameni în zona Mării Nordului până în

[7] Wickha,-Jones, C.: *Scotland's First Settlers*, Historic Scotland, 1994

nord-est, în insulele Shetland, pentru că una din mostrele de pe fundul mării găsită de o navă britanică de cercetare conține o răzătoare de cremene. Această mostră a fost găsită la 145 km de Shetland, la o adâncime de 140 de metri.[8] Aceste zone glaciare din Marea Nordului n-au fost acoperite în totalitate de mare până prin anul 6000 î.Hr., când podul natural dintre sudul Marii Britanii şi continentul european a dispărut sub valuri.

Partea din Scoția cea mai ospitalieră pentru cei care se refugiau de apele crescânde ale Mării Nordului o reprezintă zonele Caithness, Grampian şi Orkney. Nu există dovezi arheologice ale acestor aşezări vechi, dar, din nou, dr. Wickham-Jones comentează:

> *Dacă s-au stabilit pe coastă* (Caithness, Grampian, sau Orkney) *aşa cum era atunci, aşezările lor sunt acum acoperite de mai mulți metri de apă. Dacă s-au aşezat mai în interior, aşezările lor ar fi acum în mare parte acoperite cu straturi groase de turbă.*[9]

Cea mai veche aşezare omenească din Scoția se află pe insula Rum şi datează din 7000 î.Hr., fiind contemporană cu cele mai vechi situri irlandeze cunoscute de pe muntele Sandal, pe râul Bann. În 6000 î.Hr., populațiile se stabiliseră în Islay, Jura, Arran, Oban, la Redkirk Point şi în jurul Loch Doon.

Istoricul Richard Oram vorbeşte despre abilitățile importante pe care aceşti locuitori postglaciari trebuie să le fi avut:

> *Aşezările din insulele Hebride demonstrează abilitățile de navigatori şi marinari pentru care nu avem dovezi fizice. Acestea arată abilitatea lor de a construi vase capabile să reziste la călătorii foarte lungi, ceea ce la rândul lor sugerează faptul că ştiau să exploateze resursele marine în ape adânci, nu numai pescuitul în apele mici, aproape de țărm.*[10]

[8] Long, D., Wickham-Jones, C. şi Ruckley, N.A.: *Studies in the Upper Palaeothic of Britain and Northwest Europe*, S296, 1986, pp. 55-62
[9] Wickham-Jones, C.: *Scotland's First Settlers*, Historic Scotland, 1994
[10] Oram, R.: *Scottish Prehistory*, Birlinn, 1997

SKARA BRAE

Unul din cel mai fascinante situri preistorice din Scoția este vechiul sat Skara Brae, pe coasta de vest a Atlanticului, în Orkney. Rămăşițele sale au fost descoperite în 1850, când o furtună deosebit de puternică a spulberat dunele de nisip de pe marginea golfului Skaill, pentru a scoate la iveală rămăşițele unor case de piatră. Aceasta a fost prima dată în aproape 5.000 de ani, când Skara Brae a văzut lumina zilei. Situl a fost preluat de Ministerul Muncii în 1924, când a fost construit un dig pentru a opri alte eroziuni ale țărmului, iar patru ani mai târziu, Gordon Childe, profesor de arheologie la Glasgow University, a săpat şi a ajutat la prezervarea acestor construcții importante.

Am descoperit că nimeni nu ştie cu siguranță când a fost locuită prima dată Skara Brae, de vreme ce construcțiile cele mai vechi care au rezistat (datate cu carbon radioactiv în 3215 î.Hr.) au înlocuit altele şi mai vechi, dar este sigur că au fost abandonate foarte brusc. O grămadă mică de mărgele de oase au fost găsite împrăştiate, sugerând faptul că posesorul colierului a rupt şiragul, grăbindu-se să iasă din locuința 7, nemaiavând timp să le culeagă pe cele rămase.[11] Într-o nişă din perete se aflau 2.400 de mărgele inscripționate şi pandantive ce trebuie să fi fost foarte valoroase şi, totuşi, au fost lăsate acolo. Se pare că au fost abandonate aproximativ în 2655 î.Hr.

Ei bine, asta este o dată interesantă! Am văzut că constructorii monumentelor de la Stonehenge au abandonat situl prin 2600 î.Hr. şi a rămas nefolosit în următorii 5.000 de ani. Dat fiind faptul că toate aceste date au o marjă de eroare mai mare de 55 ani, se pare că Skara Brae şi Stonehenge ar fi putut fi abandonate cam în acelaşi timp. Să fie oare vreo legătură?

Dr. Anna Ritchie, arheolog expert în siturile megalitice din Orkney, a confirmat că datele cele mai vechi obținute cu carbon radioactiv şi diagramele de polen sugerează că majoritatea comunităților ce produceau hrană erau pe deplin dezvoltate în 3500 î.Hr. Aceasta crede, de asemenea, că este foarte improbabil ca unele aşezări

[11] Mackie, E.: *The Megalithic Builders*, Phaidon Press, 1977

ca Skara Brae să reprezinte casele primilor coloniști. După părerea ei, aceste situri sunt rezultatul unei societăți agricole, mature și încrezătoare, și este sigură că variațiile nivelului mării și eroziunea țărmului au distrus unele dovezi referitoare la primii locuitori.[12]

La prima vedere, cele 8 case mai bine păstrate din aproximativ 12 de la Skara Brae arată ca decorul din filmul *Flintstones*. Se pare că sunt o versiune din epoca de piatră a unei proprietăți imobiliare moderne, cu o formă regulată a așezării. Unii arhitecți preistorici se pare că au plănuit totul, astfel încât versiuni ale confortului modern sunt prezente în fiecare locuință. Toate au cești, șemineie, paturi, rezervoare de apă și scaune, toate din piatră.

Din cele opt locuințe, șase sunt legate printr-un coridor principal, dar la cel de-al șaptelea se ajungea printr-un tunel separat, situat la unghiuri drepte față de coridorul principal. Există, de asemenea, o casă separată, situată departe de curtea în aer liber, pavată.

Locuințele 7 și 8 trebuie să fi avut scopuri diferite față de primele șase. Impresia generală a fost amplificată mai departe de dovezile a ceea ce americanii numesc astăzi „analiza gunoaielor", prin care se pot deduce multe lucruri despre stilul de viață al unei persoane în funcție de lucrurile pe care le aruncă.

Una din caracteristicile ciudate legate de Skara Brae, care a contribuit la păstrarea ei, este stratul de gunoi ce s-a acumulat pe lângă zidurile exterioare, până la nivelul acoperișului. Denumit de arheologi printr-un eufemism „gunoi", acesta constă din toate reziduurile locuitorilor, adunate într-o perioadă de 600 de ani, aruncate afară pentru a putrezi. O dată putrezite, acestea îmbunătățeau izolarea și longevitatea construcțiilor, dar trebuie să fi mirosit îngrozitor pe timpul verii, când erau depozitate.

Totuși, faptul că lași gunoiul să se adune lângă casa ta le dă arheologilor șansa, mii de ani mai târziu, de a afla ce ai mâncat la cină. Straturile de gunoi din Skara Brae au fost analizate îndelung și au arătat că locuitorii mâncau mai ales carne de oaie și de vită, plus pește, stridii și, uneori, porc.

[12] Ritchie, A.: *The First Settlers in the Prehistory of Orkney*, ed. Renfrew, C., Edinburgh University Press, 1985

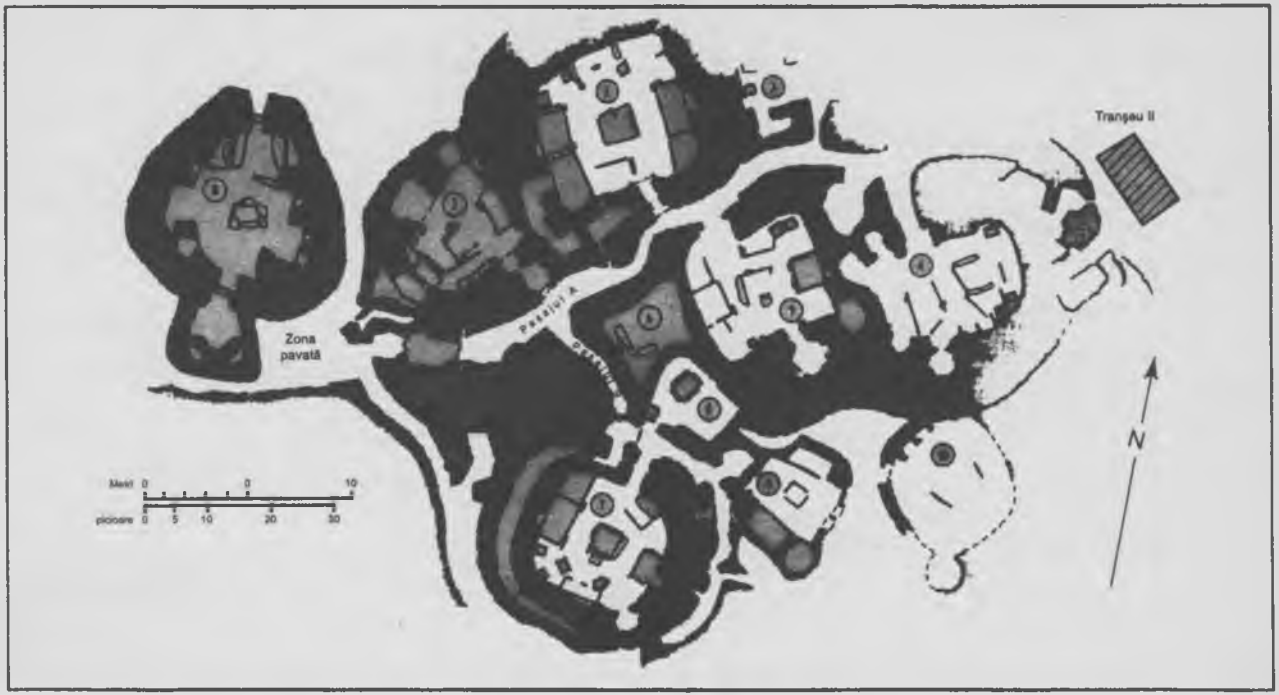

Figura 14. *Planul de la Skara Brae, prin amabilitatea Historic Scotland.*

Una din trăsăturile dietei locuitorilor din Skara Brae care l-a interesat pe arheologul Euan Mackie a fost lipsa vânatului. Analizând şi alte locuri din Orkney, el a declarat că sursele comune de carne se pare că sunt formate în procent de 50% din vânat, plus 50% din carne de animal domestic, ca oaia sau vita. Gunoiul de la Skara Brae era deosebit în această privinţă prin faptul că, deşi locuitorii mâncau multă carne, se pare că nu aveau facilităţile necesare pentru a avea grijă de turme pe timp de iarnă. Când Euan Mackie a observat că erau mai multe carcase de oase decât cranii, s-a gândit că satul ar fi putut fi o combinaţie preistorică între o mănăstire şi un colegiu în care trăia o comunitate foarte bine organizată. El credea că locuitorii s-au împărţit în grupuri specializate, cu o echipă de bucătari, meşteşugari şi aşa mai departe.[13] Cu siguranţă, numărul mic de cranii de animale pare a indica că oamenii de aici au adus carcase deja tăiate, care, la rândul lor, confirmă impresia că aceste clădiri erau folosite în scopuri specializate.

Aceasta este o altă caracteristică care nedumereşte. Este greu să-ţi dai seama la prima vedere de unde îşi procurau combustibilul pentru foc, pentru că atunci, Orkney era o câmpie aproape fără copaci.[14] N-aveau de unde să facă rost de lemn pentru căminele de la Skara Brae. Cu toate acestea, din săpăturile lui Childe ştim că aveau suficient combustibil pentru a încălzi rocile vulcanice, ajungând la temperaturi foarte mari, şi au putut să-şi încălzească casele pentru a locui în ele mult timp.[15] Celelalte alternative, bălegarul de vaci şi algele marine, n-au o putere calorică suficient de mare pentru a atinge temperaturi suficient de mari pentru a încălzi rocile vulcanice sau pentru a arde obiectele de ceramică făcute de locuitori. Mai mult chiar, turba arsă în Orkney în zilele noastre nu s-a depus decât la 1.000 de ani după ce Skara Brae a fost părăsită. Astfel, se pare că satul Skara Brae se aproviziona ori cu materialul lemnos adus pe apele Atlanticului, pentru a întreţine cele opt fo-

[13] Mackie, E.: *The Megalithic Builders*, Phaidon Press, 1977
[14] Davidson, D.A. şi Jones, R.L.: „The Environment of Orkney" în *The Prehistory of Orkney*, ed. Renfrew, C., Edinburgh University Press, 1985
[15] Ritchie, A.: *Prehistoric Orkney*, Historic Scotland, 1995

curi şi cuptoare de ceramică, ori a adus lemn din Caithness sau Scandinavia.

Cu siguranţă trebuie să fi existat un motiv suficient de bun pentru ca oamenii să locuiască pe această insulă, unde hrana şi combustibilul erau aduse din afară. Atât perfecţiunea designului, cât şi calitatea construcţiei din acest sit îţi taie respiraţia. În cărţile de istorie se menţionează adesea că, atunci când au sosit romanii, vechii locuitori ai Marii Britanii erau barbari care-şi pictau trupurile goale în albastru, dar oraşul Roma avea să se dezvolte la 2.500 de ani după ce Skara Brae a fost construită în întregime, dispunând şi de un sistem de canalizare. Când unul dintre ghizii de la Skara Brae i-a arătat lui Robert un capac de metal deasupra unui canal, rugându-l să-l ridice pentru a vedea canalele, acesta s-a gândit că este subiectul unei glume orcadiene. Dar acest capac modern acoperea un canal de scurgere din piatră, vechi de 5.000 de ani, ce lega casele la un debuşeu de la marginea mării. Canalele de scurgere au fost făcute din piatră, iar la început erau acoperite cu coajă de copac pentru a fi etanşe. Pentru acele vremuri era un sistem foarte sofisticat.

Fiecare casă avea o încăpere mare cu o singură intrare, având un loc pentru zăvor în piatră, pentru a încuia uşa pe dinăuntru – cu excepţia locuinţei nr. 7 care, în chip foarte curios, are o uşă proiectată pentru a fi zăvorâtă *pe dinafară*. Camerele erau de cel puţin 3 metri înălţime, cu o suprafaţă de aproximativ 36 m^2 şi, ca şi locuinţele din *Flintstone*, aveau toate mai multe dotări:

- O vatră de piatră centrală, cu o bordură pentru a reţine focul;
- O masă mare de piatră, cu două rafturi ce se sprijină pe trei picioare mari de piatră;
- Un scaun de piatră rectangular;
- Două paturi de piatră, având la capăt pietre mari despre care profesorul Childe spune că ar fi susţinut un baldachin. Un pat baldachin din epoca de piatră, nici mai mult nici mai puţin!

- Un rezervor de apă din piatră, cu marginile acoperite cu argilă;

- Spații de depozitare constând în cutii de piatră mici și nișe săpate în podea și în pereți.

Multe case sunt dotate, de asemenea, cu camere mici conectate la sistemul de scurgere care ar fi putut funcționa pe post de closet; când s-a examinat conținutul scurgerilor, s-au găsit urme de excremente umane.[16]

Casele erau construite în așa fel încât oricine intra trebuia să se aplece mult pentru a intra pe ușă, iar când se ridica, primul lucru pe care îl vedea era masa de piatră cu rafturile sale. S-a spus că ușa a fost proiectată așa dinadins, încât te face să întrebi ce obiecte erau expuse pe raft de trebuie să te apleci atât de mult.[17]

Anna Ritchie a observat designul și construcțiile asemănătoare ale caselor din Skara Brae și alte case fără acoperiș din Rinyo, din insula Rousay și de la Barnhouse. Aceasta s-a gândit că ideea unor case identice construite după un plan comun este o idee modernă, asociată de obicei cu ideea de a face economii, dar această concluzie n-a fost acceptată ca explicație pentru asemănarea dintre casele de la Skara Brae, Rinyo și Barnhouse – deși aceasta concluzionează că ar fi putut exista o breaslă de zidari specialiști.[18]

Locuința 7 de la Skara Brae nu era neobișnuită doar prin faptul că avea o ușă închisă pe dinafară, dar era și singura cu o piatră mare în „camera de zi", iar sus, sub un pat, fuseseră îngropate trupurile a două femei adulte. Scheletele intacte prezentau semne că acestea fuseseră îngropate înainte de a fi construită casa, iar patul sub care erau îngropate era singurul inscripționat din sat – sau poate etichetat.

[16] Clarke, D.V. și Sharples, N.: „Settlements and Subsistence in the 3rd Millenium BC", în *The Prehistory of Orkney*, ed. Renfrew, C., Edinburgh Univeristy Press, 1985

[17] Clarke, D.V. și Sharples, N.: „Settlements and Subsistence in the 3rd Millenium BC", în *The Prehistory of Orkney*, ed. Renfrew, C., Edinburgh University Press, 1985

[18] Ritchie, A.: *Prehistoric Orkney*, Historic Scotland, 1995

Locuințele 7 şi 8 sunt ambele deosebite prin faptul că sunt singurele construcții îmbogățite cu modele sculptate în piatra din care sunt făcute.[19]

Skara Brae are câteva din cele mai vechi inscripții din lume şi, date fiind proiectarea atentă şi abilitățile tehnice caracteristice acestui sit, am considerat că acestea nu sunt doar nişte mâzgăleli inutile. Oamenii care fac desene pe obiectele de ceramică pot face acest lucru pentru a-l înfrumuseța, dar cei care sculptează selectiv în piatră, de obicei încearcă să noteze ceva important pentru ei. Vechii locuitori ai peşterilor au lăsat amprente şi imagini ale animalelor pe care le-au vânat, de exemplu, în timp ce preoții egipteni antici reprezentau oameni şi obiecte dispuse în aşa fel încât să formeze un mesaj codat (noi le numim hieroglife); dar toți din acele vremuri, care nu ştiau să citească, credeau că era un lucru magic ca semnele de pe piatră să „spună poveşti".

De la un desen ce reproduce un obiect la crearea unui simbol abstract este un pas mic. De exemplu, litera „A" se crede că provine de la imaginea unui cap de bivol, care cu timpul a fost inversată. Este, de asemenea, posibil ca aceşti oameni megalitici să fi creat semne abstracte ce conțineau sensuri pe care noi încă nu le-am înțeles. Nu toți arheologii acceptă faptul că pictogramele vechi pot fi înțelese, dar noi am crezut că semnele lăsate de oameni trebuie să fi avut înțeles pentru ei, fiind, prin urmare, un fel de protoscriere.

În special un motiv, constând din două romburi şi două spirale, s-a dovedit mai târziu folositor, comparând satul Skara Brae cu alte situri. Există două inscripții importante în piatra aşezării – în afară de câteva pietre decorate construite în perete, cele mai importante se află pe marginea patului din locuința 7 şi pe marginea coridorului ce duce spre acelaşi apartament.

Euan Mackie a analizat şi el inscripțiile de la Skara Brae în detaliu şi a făcut o legătură între simbolismul folosit şi stilul ceramicii găsite în siturile din sudul Angliei şi mormintele megalitice din

[19] Ritchie, A.: *Prehistoric Orkney*, Historic Scotland, 1995

Figura 15. *Inscripția de pe marginea patului de la Skara Brae.*

valea Boyne, în estul Irlandei. Există mai multe simboluri ce leagă aceste situri, mai ales motivul „spiralei şi rombului" din Skara Brae, ce apare pe pietrele din Newgrange, Irlanda, şi de la Barclodiad y Grawes din Anglesey, cât şi în unele locuri din Peninsula Iberică.

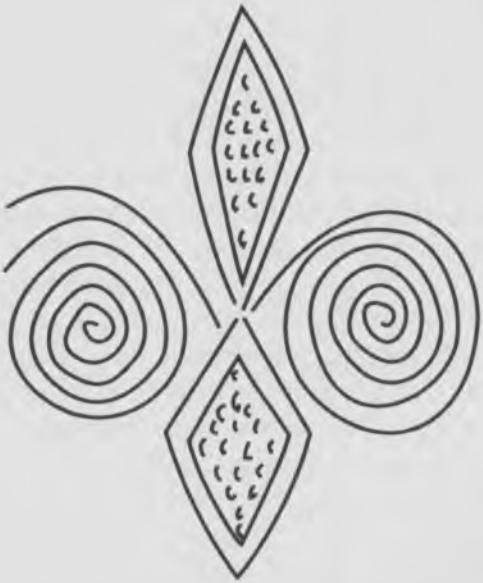

Figura 16. *Motiv din Skara Brae.*

OBIECTE DE PIATRĂ

După cum am văzut, ceramica Grooved Ware se poate găsi în cele mai importante situri din sudul Angliei, printre care şi Averbury, Woodhenge, Mount Pleasant şi Amesbury.[20] Astfel că o altă întrebare la care ne-am gândit a fost cum au reuşit aceste obiecte de ceramică să fie atât de răspândite în sudul Angliei şi în Orkney, când toată lumea e de acord că acele populaţii nu erau migratoare? Cum a putut un sat îndepărtat de pe coasta de vest a insulei Orkney să aibă legături cu aceste situri importante din sudul Angliei?

Până în 1975, mostrele necontestate de ceramică Grooved Ware au fost cele găsite în mlaştina din şanţul ce înconjura Stonehengeul.[21] De atunci, datarea cu carbon radioactiv a demonstrat că cioburi din aceeaşi ceramică găsite la Skara Brae datează dinaintea acestor obiecte de olărit.

Pe lângă rămăşiţele de ceramică Grooved Ware, au fost găsite la Skara Brae nişte obiecte frumos meşteşugite, care se pare că n-au un scop anume. Sunt foarte ciudate, iar arheologii au considerat că trebuie definite şi le-au descris ca „obiecte de cult ceremoniale". Judecând acest mod de abordare, trebuie să presupunem că arheologii viitori vor cerceta printre rămăşiţele lăsate de noi şi vor descrie grădinile-miniaturale şi turnurile de răcire ale centralelor termice ca statui şi temple de cult!

Cele mai complicate obiecte sunt două bile de piatră: una, cu diametrul de 6,2 cm, a fost decorată în întregime cu motivul rombului, atât de comun tuturor obiectelor de la Skara Brae, cealaltă bilă, puţin mai mare, având diametrul de 7,7 cm, a fost decorată cu scobituri şi ridicături. Dacă le privim îndeaproape pe măsuţa de prezentare de la Skara Brae, observăm că au fost foarte şlefuite, ca şi cum ar fi fost folosite mult. De fapt, se pare că au fost mult mai folosite decât cuţitele inscripţionate „Skaill" ce erau expuse, de asemenea, şi la care ne-am fi aşteptat să arate mult mai şlefuite din cauza uzurii, fiind nişte unelte.

[20] North, J.: *Stonehenge, Neolithic Man and the Cosmos*, HarperCollins, 1996
[21] Mackie, E.: *The Megalithic Builders*, Phaidon Press, 1997

Vreo 400 de bile de piatră asemănătoare, dar mai puțin decorate, au fost găsite în alte părți ale Scoției, între râul Tay și golful Moray. Fabricarea lor cu ajutorul uneltelor de piatră este destul de ușoară, dar, totuși, cele mai complicate de la Skara Brae sunt greu de explicat. Încercările inginerului James Macauley de a le crea cu ajutorul uneltelor din epoca de piatră au eșuat, dovedindu-se imposibil să sculptezi unghiuri complicate fără unelte de metal rezistente. Cât despre celelalte bile, s-a sugerat că modelele cele mai complicate au fost sculptate în timpul epocii bronzului și fierului. Totuși, bilele de piatră de la Skara Brae au fost găsite sub un strat de nisip depus de vânt, atunci când a fost abandonat satul în 2655 î.Hr. – cu mult înainte ca obiectele de metal să ajungă în această parte a lumii. Aceasta ne face să ne întrebăm dacă știau meșteșugarii de la Skara Brae ceva despre tehnologia prelucrării pietrei ce noi am uitat.

Aceasta ne-a amintit de trei lucruri ciudate legate de construirea în piatră fără unelte de metal.

Mai întâi, când a fost părăsit brusc satul Skara Brae, s-a întemeiat orașul Giza din Egipt și s-a construit Marea Piramidă a regelui Khufu, a cărui domnie se crede că a început în 2638 î.Hr. Se știe că Hemon, zidarul-șef ce se ocupa de proiect, i-a pus pe muncitorii săi să folosească o unealtă ce nu era din metal și care nu producea zgomot când șlefuia pietrele uriașe ale piramidei.

În al doilea rând, cu peste 1.600 de ani mai târziu, regele Solomon a ordonat să i se construiască un templu la Ierusalim, iarăși fără să dea voie să se folosească metalul, în ciuda faptului că acesta era folosit în regiune din mileniul al V-lea î.Hr.

Iar în al treilea rând, astăzi, în ritualurile masonice, candidatul la examenul de admitere pentru ucenic trebuie să renunțe la toate obiectele de metal, înainte de a fi admis în lojă și de a începe ritualul.

Având în vedere aceste date, poate odată a existat o tehnologie avansată de prelucrare a pietrei, care peste milenii a fost uitată. Ținând cont de acest lucru, am analizat traducerea *Epopeii lui Ghilgameș* a lui Robert Temple, care menționează niște obiecte de piatră ce nu au nici un scop anume:

El (Ghilgameş) *s-a întins pe jos şi apoi s-a trezit din vis. În vis a văzut acele obiecte de piatră, bucurându-se de viaţă. A luat toporul în mână, şi-a scos pumnalul de la cingătoare, a năvălit asupra lor ca o săgeată, i-a lovit, făcându-i bucăţele.*[22]

Ghilgameş fusese speriat de Făpturile de piatră şi le văzuse ca pe nişte obiecte ale puterii. Mai încolo în acest poem, el pare să sugereze că sunt folosite de călători.

Iar când vei ajunge la apele morţii, ce vei face? Barcagiul lui Ziusudra este acolo, Ghilgameş, numele său este Urşanabi, iar el deţine Făpturile de piatră.[23]

Poate că Anna Ritchie are dreptate când sugerează că aceste Făpturi de piatră sunt „obiectele puterii": bilele de piatră şi obiectele în formă de T se pare că sunt interpretate ca simboluri ale statutului şi prestigiului, înrudite cu însemnele ceremoniale din zilele noastre.[24] Când se încoronează un monarh al Angliei, ritualul de încoronare implică aşezarea regelui (sau, bineînţeles, a reginei) pe o piatră prelucrată dur, ce a venit din Israel în Irlanda cu mii de ani în urmă ca o piatră de încoronare. Într-o mână ţineau un băţ (numit sceptru), iar în cealaltă o sferă decorată (numită *org*). Unde este originea acestui obicei al însemnelor statale? Monarhia actuală a Regatului Unit poate stabili vechimea sa până la Thorofinn, primul conducător scandinav din Orkney. Oare există o legătură directă între ritualurile de încoronare şi ritualurile folosite odată la Skara Brae?

[22] Temple, R.: *He Who Saw Everything*, Century 1991
[23] Temple, R.: *He Who Saw Everything*, Century 1991
[24] Ritchie, A.: *Prehistoric Orkney*, Historic Scotland, 1995

CERCUL DIN BRODGAR

Sunt numai 5 km de şosea de la Skara Brae la Cercul din Brodgar. Şoseaua trece printre lacurile Harray şi Stenness, trecând prin mijlocul unei văi înconjurate de dealuri, unde se află Cercul, cu roci înalte de 4,5 m, aşezate vertical de-a lungul văii. Acest cerc imens are 27 de pietre verticale încă intacte, dar se crede că la început erau 60. Pietrele din Brodgar sunt aşezate pe un platou ierbos înclinat spre răsărit şi, în mod impresionant, sunt înconjurate de o construcţie circulară săpată în temelie.

Construcţiile circulare sunt specifice Insulelor Britanice, unde apar împrăştiate cu miile de-a lungul peisajului. Chiar judecând după standardele din zilele noastre, cea din Brodgar este un model de construcţie civilă, având un diametru de 110 metri, 10 metri lăţime şi 3,4 metri adâncime. Când profesorul Colin Renfrew a făcut câteva săpături, a estimat că timpul necesar pentru a săpa acest şanţ până la roca din temelie este de cel puţin 100.000 de ore de muncă.[25] Aceasta pare o investiţie de timp uriaşă din partea unei comunităţi cu o medie de vârstă cu puţin peste 25 de ani.[26]

Calculele lui Renfrew reprezintă nişte estimări minime, dar presupunând că 40 de oameni pot munci 50 de ore în fiecare săptămână pe orice anotimp, tot ar avea nevoie de un an doar pentru a săpa şanţul. Aceşti oameni au avut nevoie de o infrastructură care să-i susţină pentru a face rost din afară de hrană, combustibil, de cineva care să gătească mâncarea şi de cineva care să fabrice tot timpul uneltele de tăiat care să le înlocuiască pe cele folosite. Pe scurt, această muncă trebuie să fi fost foarte importantă pentru comunitate, consumând toate resursele timp de mulţi ani la rând.

Prin două locuri se poate intra în cerc, peste şanţ, prin nord-vest şi sud-est, ceea ce la prima vedere pare să se potrivească cu direcţia generală a răsăritului şi a apusului de soare. În punctul cel mai îndepărtat de stradă, către nord-est, se află o altă movilă cu vârful aplatizat, oferind o vedere panoramică asupra cercului. Inginerul şi arheoastronomul, profesorul Alexander Thom, a crezut că această

[25] Renfrew, C.: „Investigations in Orkney", *Report Research Comm., Soc. Antiq.*, Londra, nr. 38, 1979

[26] Hedges, J.W.: *Tomb of the Eagles*, Tempvs Reparavm, 1992

movilă a fost construită pentru a oferi o imagine clară a lunii, când aceasta răsare, şi a estimat, judecând după observaţiile astronomice, că platforma a fost probabil construită cu 1.000 de ani după această construcţie.[27]

În anii '60, Thom, un profesor de la Universitatea Oxford, a stabilit că cercul din Brodgar, ca şi majoritatea siturilor megalitice din Europa de Vest, a fost construit folosind o unitate de măsură standard, numită de el „yard megalitic". Acesta a sugerat, de asemenea, că motivul pentru care au săpat construcţia în acest loc a fost faptul că oferea patru perspective diferite asupra mişcărilor lunii – cunoscute ca poziţii atât importante, cât şi minore – utilizate pentru prezicerea ciclurilor acesteia. După părerea lui, scopul acestei ridicături în afară este de a oferi un orizont artificial controlat, pentru a vedea aceste opriri importante şi minore în orbita lunii.[28] Aceasta înseamnă că întreaga construcţie era un instrument ştiinţific de valoare, care avea rolul unui radiotelescop din zilele noastre. Le-a oferit utilizatorilor săi antici posibilitatea de a vedea un orizont complet în toate direcţiile şi a permis să se vadă cerul ca o emisferă.

Pe vremea când Thom lucra la aceasta, ideile sale cu privire la un standard internaţional de măsurare şi la construcţia observatoarelor astronomice de acum mai bine de 5.000 de ani erau considerate ilare. Potrivit arheologilor de frunte, populaţia Insulelor Britanice era formată din sălbatici, nu din oameni de ştiinţă – aşa că, *de facto*, Thom trebuie să fi greşit. De atunci însă, analizele statistice independente au arătat că avea dreptate.

Mai jos de Cercul din Brodgar se află unul mai mic, din pietre mai masive, cunoscute ca Pietrele din Stenness, care are şi acesta propria lui construcţie circulară.

[27] Thom, A. şi A.S.: „Megalithic Rings", *BAR British Series 81*, 1980
[28] Thom, A. şi A.S.: „Megalithic Rings", *BAR British Series 81*, 1980

STENNESS ŞI BARNHOUSE

La capătul istmului ce separă lacurile Harray şi Stenness se află un canal înfundat cu stuf, traversat astăzi de o stradă mai puţin importantă ce leagă drumul principal de satul Bornhouse, dominat de uriaşele Pietre din Stenness. Astăzi, există patru pietre verticale, dar când zona a fost cercetată de Grahame Ritchie, în 1973, acesta a descoperit locurile unde erau 12 pietre uriaşe. În centrul cercului se afla o structură de piatră pătrată, îmbinată perfect cu pământul, la intrarea căreia Richard a găsit rămăşiţele a două pietre verticale. Datarea cu carbon radioactiv a oaselor de animale găsite au arătat că a fost construită în 3040 î.Hr.

Pietrele din Stenness sunt deosebite datorită şanţului adânc care le înconjoară. Acesta a fost săpat într-o rocă compactă, având 2 metri adâncime. Pentru a construi aşa ceva trebuiau să fie îndepărtaţi 18.000 de metri cubi de rocă dură – totul folosind unelte făcute din cremene, lemn şi os. Oricine a săpat în acea stâncă, voia neapărat ca şanţul să fie plasat exact acolo. De ce s-au chinuit atât pentru această construcţie?

Este o structură atât de ciudată, încât Anna Ritchie spunea despre acest lucru:

> *Datarea îndepărtată în timp a Pietrelor din Stennes a fost o surpriză, pentru că e mai veche decât multe alte construcţii circulare din Marea Britanie. Dar aceasta arată că insula Orkney nu a aşteptat, ci a adoptat repede noile idei şi poate a contribuit la dezvoltarea inovaţiilor de obicei atribuite sudului Angliei.*[29]

Poate că acest sit din Orkney avea ceva deosebit ce atrăgea oamenii interesaţi de astronomie. Oare aici l-a adus Uriel pe Enoh pentru a-i da lecţii de astronomie? Am hotărât că ar fi instructiv să redăm forma anului solar de la Ecuator până la 65° latitudine N.

Ni s-a părut interesant că punctele în care răsare soarele la solstiţiul de vară şi de iarnă formează un unghi drept perfect la 55° latitudine nordică, formând „un an pătrat". Aceasta trebuie să fi fost

[29] Ritchie, A.: *Prehistoric Orkney*, Historic Scotland, 1995

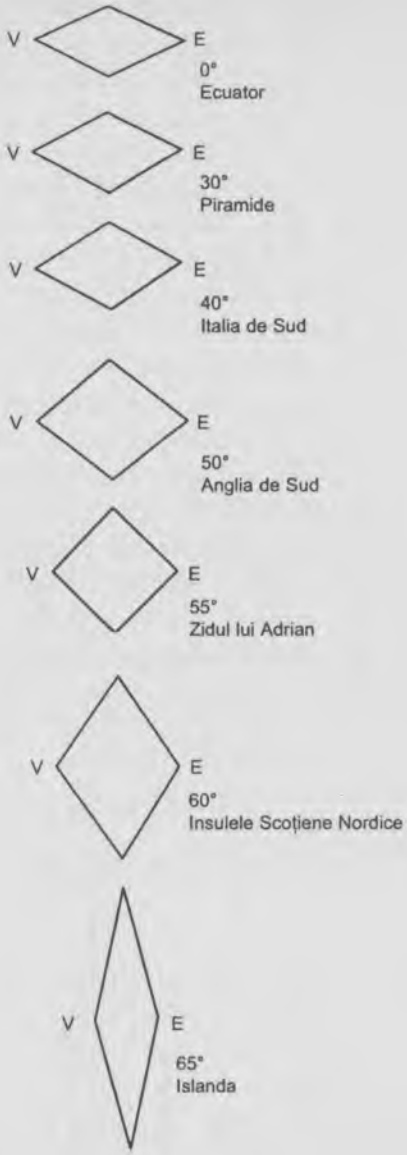

Figura 17. *Cum se schimbă, o dată cu latitudinea, forma de romb creată de răsărit şi de apus de-a lungul anului.*

la fel de important pentru oamenii mileniului III î.Hr., după cum aveam să descoperim mai târziu. Am observat, de asemenea, că ar fi putut obține acest efect la alte latitudini, dacă ar fi făcut o construcție care să permită crearea unui orizont controlat.

Mai mult chiar, ni s-a părut curios că romanii au construit o structură cunoscută sub numele de Zidul lui Adrian, de-a lungul paralelei de 55° latitudine nordică. Această structură masivă traversează toată Marea Britanie pe lățime. Am hotărât deja că explicația standard cum că aceasta ar fi o linie naturală pe care s-a construit o barieră de protecție n-a fost valabilă. Zidul ar fi fost plasat mai bine de-a lungul râului Tweed dacă ar fi fost proiectat să-i țină pe scoțieni şi pe picți la distanță, deşi este greu de imaginat cum ar putea un zid atât de lung să cuprindă suficiente trupe, pe perioade nelimitate, pentru a contracara chiar şi un atac minor, în orice moment. Marele Zid Chinezesc era proiectat să nu-i lase pe războinicii călare să intre în țară şi a reuşit, pentru că era imposibil ca aceştia să-şi ridice caii peste zid. Triburile aflate la nord de Zidul lui Adrian au luptat pe jos şi ar fi trecut această barieră uşor. E mult mai probabil că druizii au ocupat vechile situri megalitice de pe această importantă linie solară, iar romanii au vrut să demonstreze puterea lor asupra druizilor, preluând aceste situri.

Un mod de a folosi şanțul este de a sta în interiorul lui, obținându-se un anume orizont artificial, dar mai există şi altul, şi anume umplând şanțul cu apă. O persoană poate astfel privi în oglinda apei imaginea reflectată a priveliştii dimprejur. Ne-am gândit că o asemenea construcție în rocă dură ar putea funcționa pe post de rezervor de apă şi ne-am întrebat dacă se folosea apa din aceste construcții. Cercetările au arătat că existau asemenea construcții umplute cu apă în Irlanda, la fel ca şi cea situată în estul oraşului Tralee din Ballingowan, unde există o astfel de construcție circulară cu un diametru de 19 metri, plină cu apă de până la 1-2 metri, în funcție de perioada anului.[30] Din păcate, folosirea deliberată a apei

[30] Connolly, M şi Condit, T.: „Ritual Enclosures in the Lee Valley, Co. Kerry", *Archaeology Ireland*, vol. 12, nr. 6, punctul 46, Winter, 1998

i-a făcut pe arheologi să le atribuie acestor oameni un „cult al apei" – de parcă ar fi introdus în şanţuri apa pentru că venerau lichidul. E adevărat că omul modern este adesea stăpânit de credinţe iraţionale (noi numim credinţele noastre „religie", iar pe cele ale celorlalţi „superstiţii"), dar aceşti experţi nu concep faptul că aceste structuri ar fi putut fi construite cu un scop practic!

De fapt, există dovezi indirecte care atestă existenţa unei astfel de construcţii circulare umplute cu apă la Stenness. Cartea Annei Ritchie despre insula Orkney preistorică are o ilustraţie ce înfăţişează o problemă ce a apărut când s-a săpat într-o porţiune din şanţul de la Stenness. Când s-a golit de apă, construcţia continua să primească apă şi trebuia să se extragă apa permanent pentru a se putea face săpăturile.[31] Aceasta sugerează faptul că, construcţia circulară de la Stenness se dorea să fie umplută cu apă pentru a fi folosită ca un disc reflector, pentru a câştiga avantajul unui orizont artificial, fără a fi necesară poziţionarea observatorului în şanţ.

O altă structură pe care populaţia Grooved Ware a construit-o în această zonă se găseşte la Barnhouse, la 150 metri nord de Pietrele din Stenness. În 1986, când Colin Richards a făcut săpături în această zonă de câmpii netede, cu iarbă, a găsit mai multe structuri care au arătat că aici s-a locuit mult timp. Situl a fost foarte bogat în obiecte de ceramică Grooved Ware, pe care le văzusem deja în multe alte situri din Orkney şi care erau identice cu fragmentele găsite de Ritchie la Pietrele din Stenness. Aceasta a sugerat faptul că şi complexul era contemporan, având legătură cu construcţia circulară învecinată. Rămăşiţele a 12 clădiri au fost investigate, iar unele folosiseră piatră adusă din afară. Podelele locuinţelor 6 şi 10 aveau piatră adusă din zonele înalte, din Arran, din Insulele Vestice. Fusese o aşezare umană complexă, ca Skara Brae, iar casele au fost echipate cu sisteme de scurgere şi aveau în interior acelaşi mobilier standard din piatră, ca la Skara Brae. Dar satul Barnhouse nu era un sat subteran; casele sale erau aşezate separat, la suprafaţă. Centrul satului părea a fi dominat de două case diferite de toate celelate structuri, fiind rectangulare, nu circulare. Richard s-a gân-

[31] Ritchie, A.: *Prehistoric Orkney*, Historic Scotland, 1995

dit că aceste structuri ar fi putut fi temple şi că indicau existența unei ordini sociale ierarhice, exercitând o autoritate complexă asupra altor grupuri sociale.[32]

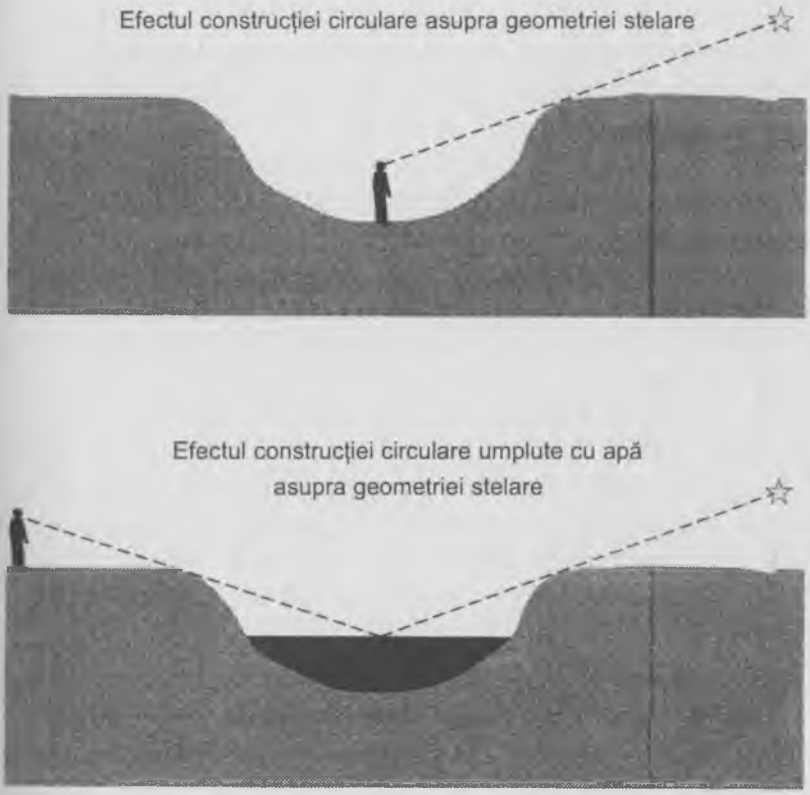
Efectul construcției circulare asupra geometriei stelare
Efectul construcției circulare umplute cu apă
asupra geometriei stelare

Figura 18. *Cum afectează construcțiile circulare punctul de vedere al observatorului.*

[32] Richards, C.: „The Later Neolithic Settlement Complex at Barnhouse Farm, Stenness", *The Prehistory of Orkney*, Edinburgh University Press, 1993

MAES HOWE

Maes Howe, localizat în centrul Marii Britanii, este unul din cele mai bine păstrate tunele cu morminte neolitice din Europa de Vest. Este un fel de mormânt compartimentat, în ciuda faptului că nu s-a găsit nici un corp în încăpere. Cavoul este plasat în centrul unui şanţ circular şi are un diametru de vreo 150 de metri. Această ridicătură nu pare a fi o construcţie de genul celor descrise anterior, iar Colin Renfrew a sugerat că ar putea reprezenta rămăşiţele construcţiei platformei din argilă netede şi circulare pe care se află acum cavoul.[33]

Datarea cu carbon radioactiv a construcţiei şi a platformei arată că este mai veche decât cavoul, datând din 3930 î.Hr., iar structura însăşi datează de prin 2820 î.Hr. Priveliştea de pe această câmpie artificială este spectaculoasă. Situl se pare că este aşezat într-o concavitate înconjurată de suprafeţe înalte. N-ar fi fost nevoie să se construiască un orizont artificial, pentru că toate suprafeţele înalte înconjurătoare formează un orizont natural, cu multe puncte de reper. Ochiul astronomului este atras de acest sit.

Calitatea tehnicilor de construcţie folosite la construirea camerelor este remarcabilă. Arheologul Andrey Henshall spune: „Calitatea excelentă a zidăriei de la Maes Howe depăşeşte orice alt mormânt... este una din realizările supreme ale Europei neolitice."[34] Blocurile folosite se potriveau cu o precizie deosebită, suprafeţele au fost şlefuite pentru a deveni netede sau pentru a rotunji marginile şi, nu ca în alte situri, lespezile sunt aşezate vertical. Felul în care uriaşele lespezi rectangulare au fost folosite este, de asemenea, specific acestui sit, unele având peste 5 metri lungime şi cântărind 3 tone.

La apus, în timpul solstiţiului de iarnă, soarele străluceşte deasupra coridorului principal, iluminând zidul de sub intrare, în partea de nord-est a camerei. În acest coridor principal se afla un

[33] Renfrew, C.: „Investigations in Orkney", *Rep, Research Comm. Soc. Antiq*, Londra, 1979

[34] Henshall, A.S.: „The Chambered Cairns", în *The Prehitory of Orkney*, Edinburgh Univeristy Press, 1993

imens bloc de piatră triunghiular ce ar fi putut fi folosit pentru a sigila pasajul, deşi nu era suficient de mare pentru a umple locul şi ar fi avut nevoie de alte pietre pentru a bloca complet lumina. Vikingii au intrat în cameră pe sus, în secolul al IX-lea sau al X-lea d.Hr., şi au inscripţionat zidurile spunând că această cameră era goală când au intrat ei în ea.

Există ceva ciudat în legătură cu acest tunel în timpul solstiţiul de iarnă. Privind de-a lungul tunelurilor spre sud-vest, intrarea încadrează vârful dealului Ward de pe insula Hoy, peste Clestrain Sound.

Toate celelalte tuneluri de cavouri aliniate pe care le cunoaştem au intrările îndreptate spre orizonturile plate şi a construi un tunel ce prezintă o asemenea obstrucţie a luminii ar putea să pară puţin neglijent.

Dar noi ştim că aceşti oameni nu au făcut asemenea greşeli. Anna Ritchie nu este convinsă că orientarea a fost plănuită aşa, explicând:

> *Coridorul de la Maes Howe este orientat către sud-vest, iar la apus, în miezul iernii, soarele străluceşte peste coridor şi în încăpere, iluminând zidul din spate. Aubrey Burl a sugerat că motivul pentru care nu se potrivea cu înălţimea pasajului ar putea fi pentru că spaţiul acesta a fost construit în aşa fel încât să permită razelor soarelui să pătrundă în mormânt. Majoritatea mormintelor compartimentate din Orkney au fost construite în aşa fel încât intrarea în pasaje să fie orientată spre est-nord-est şi sud. E posibil să fie vreo legătură generală cu răsăritul în miezul iernii în sud-est, perioada anului în care zilele scurte ale iernii devin mai lungi, iar speranţa că va veni primăvara creşte.*

Nu s-au găsit rămăşiţe umane la Maes Howe, în afară de un fragment de craniu uman. Într-adevăr, există multe structuri la Orkney etichetate ca morminte care au mai puţine corpuri îngropate înăuntrul lor decât în „satul" Skara Brae. Anna Ritchie vorbeşte despre o asemenea structură, numită Dwarfie Staine, unde nu s-au găsit urme de rămăşiţe umane:

În insula Hoy se află o încăpere extraordinară în piatră, despre care se crede că a fost probabil un mormânt neolitic. Marele bloc de gresie în care a fost săpată încăperea se află într-o vale neospitalieră din sud-estul poalelor dealului Ward, cel mai înalt din Orkney.[35]

Întrebarea a rămas: dat fiind elementul obstructiv al dealului, ce i-a determinat în mod deosebit pe oamenii Grooved Ware să supravegheze cerul din zona Maes Howe? Răspunsul a fost furnizat de astronomul olandez Victor Reijs, care a studiat orientarea Maes Howe la solstițiul de iarnă, când soarele la apus strălucește peste tunel și luminează încăperea. În august 1996 i s-a permis de către Historic Scotland (autoritatea care supraveghează monumentele antice) să cerceteze structura și orizontul înconjurător. Folosind măsurătorile sale, el a construit pe calculator un model al construcției, cu ajutorul căruia a prezis fiecare dată când soarele strălucește deasupra încăperii. El a fost surprins să descopere cu 20 de zile înainte de solstițiu și 20 de zile după solstițiu că soarele strălucește în încăpere de două ori în aceeași zi. Se pare că soarele apune după dealul Ward din Hoy, încadrat de intrarea în tunel, și apoi răsare iar în spațiul dintre dealul Ward și dealul Brunt din insula principală.

Cu 20 de zile înainte și după solstițiul de iarnă, soarele va reapărea de după dealul Ward (aceasta nu este o caracteristică a Maes Howe, ci mai degrabă a zonei). Reapariția poate fi văzută pe zidul din spate al camerei... Reapariția soarelui de după dealul Ward a fost văzută de supraveghetorii de la Maes Howe, în 2 decembrie 1997.[36]

Acum cunoșteam atracția câmpiei dintre lacurile Harray și Stenness, o zonă cunoscută local ca Golful Îngerilor. Platforma de argilă, care a fost prima structură construită pe acest loc prin

[35] Ritchie, A.: *Preistoric Orkney*, Historic Scotland, 1995
[36] Reijs, V.M.M.: „Maes Howe's Megalithic Month Alignment", *Third Stone*, octombrie-decembrie, 1998, pp. 18-20

3930 î.Hr. – cu peste 1.000 de ani înainte de construirea tunelului cu morminte – a fost aşezată în mod ideal pentru a putea vedea din nou apusul şi răsăritul, în două zile speciale din miezul iernii. Ce sursă de putere pentru orice preot-astronom care, cu magia sa, putea să facă soarele să apună şi să răsară imediat, astfel impresionând oamenii! Nu-i de mirare că aceşti astronomi antici au reuşit să-i convingă pe oamenii care trăiau foarte puţin să muncească până la moarte, cioplind asemenea monumente în piatră cu ajutorul pietrei şi al uneltelor de lemn.

Efectele luminoase din jurul dealului Ward au făcut parte din legendele scoţiene mulţi ani. Până şi Sir Walter Scott a urmat tradiţia astronomilor Grooved Ware, folosind insula Orkney ca decor pentru romanul său *Piratul* şi profitând de povestirile oamenilor despre efectele luminoase magice ale zonei, pentru a crea decorul romanului.

> *La vest de Dwarfir Staine se află un munte foarte înalt şi abrupt, numit dealul Ward din Hoy, lângă vârful căruia, în luna mai, iunie, iulie, se vede la miezul nopţii ceva ce străluceşte şi licăreşte minunat şi adesea de departe. Mai demult a strălucit şi mai tare şi deşi mulţi au încercat să caute acel ceva, nu au reuşit să găsească nimic.*[37]

Ceea ce se numeşte Dwarfie Staine, este una din cele mai curioase structuri pe care le-am întâlnit. Se află pe insula Hoy, la poalele dealului Ward, şi este un bloc de piatră lunguieţ, având 8,6 m lungime, 4 m lăţime şi 2 m înălţime. A fost tăiată o uşă pătrată, iar înăuntru s-a cioplit, construindu-se un tunel scurt ce duce la două încăperi separate.

Afară, sprijinită de piatra scobită, se află un bloc de gresie proiectat să închidă intrarea.[38] M-am gândit că, dacă cineva ştia că urmează un impact cu o cometă şi apoi un val tsunami, ar fi o modalitate bună de a supravieţui instalându-se în acest obiect solid ce putea fi în-

[37] Scott, W.: *The Pirat*, T. Nelson & Sons Ltd.
[38] Ritchie, A.: *Prehistoric Orkney*, Historic Scotland, 1995

chis şi care era suficient de puternic pentru a rezista presiunii unei cantităţi imense de apă – un fel de batisferă din epoca de piatră.

MISTERUL DIN ORKNEY

Se crede că toate siturile astronomice din Orkney au fost construite de un grup de oameni cunoscuţi pentru obiectele de olărit specifice numite Grooved Ware, care au construit platforma artificială de la Maes Howe cu aproape 6.000 de ani în urmă.

Colin Renfrew a încercat să afle cum s-a muncit la mormintele din Orkney şi a strâns date privind timpul necesar pentru a le săpa şi construi.[39] El a calculat:

1. Într-o zi de 8 ore de muncă, un om ar putea disloca vreo 7, 8 metri cubi de piatră.

2. Un singur metru cub de piatră se va transforma în 4,5 metri cubi de sfărâmături compacte, bune pentru construcţii. Folosind o roabă, omul putea transporta 9,88 metri cubi, muncind 8 ore pe zi, şi ar fi putut căra 14,44 m^3 pe o distanţă de 25 metri, muncind 8 ore pe zi.

3. Cât priveşte nivelarea locului, un om putea nivela pe zi echivalentul a 28,88 metri cubi.

4. Un zidar putea construi un zid în care să folosească 3,04 metri cubi de rocă, muncind 8 ore pe zi.

Arheologul John Hedges a sugerat că, deoarece aceste calcule indicau folosirea uneltelor de metal şi a roabelor, pe care nu le aveau, timpul estimat ar putea să se dubleze dacă luăm în considerare orele de muncă necesare folosind unelte de piatră, sănii sau coşuri pentru a muta roca.

Gerald Hawkins a oferit nişte date estimative ale timpului nece-

[39] Renfrew, C.: *Investigations in Orkney*, Penguin, 1979

sar pentru a săpa, căra piatra cam 1 km şi pentru a o ridica vertical, conducând la cifra de 1.600 de ore de muncă/persoană, pentru fiecare piatră.[40]

John Hedges a descoperit că o mare parte din structuri aveau nevoie de mai puțin de 10.000 de ore de muncă/persoană, dar multe altele (ca Maes Howe, de exemplu) aveau nevoie de mai mult timp. Structurile mici aveau nevoie cam de cât timp este nevoie astăzi pentru a construi o biserică mică sau un centru comunitar. El a comentat că această analogie a fost făcută nu pentru că el a văzut nişte asemănări directe, ci pentru a da o idee despre amploarea acestei acțiuni.[41]

Populația Grooved Ware a construit nişte structuri complexe şi complicate în multe părți ale insulei Orkney, înainte de a părăsi definitiv aşezarea cea mai avansată. Observatoarele lor au rămas nefolosite, ritualurile lor de înmormântare au fost înlocuite cu cele ale populației Beaker, diferiți din punct de vedere fizic, având craniile mari şi rotunjite față de cele alungite ale populației Grooved Ware, iar tehnologia lor avansată a dispărut.

Poate că au fost invadați şi alungați. Totuşi, eram uimiți de felul în care şi-au construit siturile astronomice, ce au avut nevoie de generații de oameni care să muncească la construcția lor şi de zeci de generații pentru a aduna toate informațiile necesare alinierii corecte a acestor structuri. Acest grup avansat de oameni au dezvoltat ştiința agriculturii, construcției şi astronomiei, ridicându-le la un nivel foarte sofisticat. Ei au rezistat aproape 13 secole şi avem dovezi că au făcut progrese ştiințifice de-a lungul acestei perioade, trecând de la simplul orizont artificial al primei platforme Maes Howe, prin arhitectura monumentală a încăperilor Maes Howe şi a templelor Bornhouse de acelaşi tip, la alinierile sofisticate şi la munca deosebit de grea necesară pentru construcțiile din Brodgar şi Stenness.

Cum, ne-am întrebat noi, au reuşit să stăpânească mediul încon-

[40] Hawkins, G.S.: *Stonehenge Decoded*, Souvenir Press, 1966
[41] Hedges, J.W.: *Tomb of the Eagles*, Tempvs Reparatvm, 1984

jurător? Dezvoltarea ştiinţifică modernă se bazează în întregime pe literatură şi biblioteci.

Oricine întreprinde o nouă cercetare începe prin a citi cărţile despre acel subiect, pentru a descoperi ceea ce se cunoaşte deja. Pentru acest lucru folosim scrisul ca mijloc de păstrare a rezultatelor anterioare. Cum, ne-am întrebat, a putut o societate fără scriere să progreseze?

Această cea mai nordică latitudine din „zona lui Enoh" a fost cel mai probabil locul în care Uriel a dat lecţiile de astronomie. Acum trebuie să aflăm mai multe despre aceşti oameni, care erau la fel de avansaţi ca orice alţi oameni de pe planetă. Ceea ce a continuat să ne nedumerească a fost dispariţia lor simultană din aceste situri din zona lui Enoh, cu aproximativ 4.600 de ani în urmă.

CONCLUZIE

Zona descrisă în *Cartea lui Enoh*, pe care noi am numit-o „zona lui Enoh", are nişte caracteristici ale astronomiei observaţionale. Latitudinea sudică a Stonehenge-ului şi Averbury-ului, umbrele răsăritului şi apusului la solstiţiul de iarnă şi de vară se aliniază exact, pe când, la extremitatea nordică a insulelor Hebride, se poate vedea semiluna, iar la Orkney soarele răsare, apune şi răsare din nou în anumite momente ale anului. Aceste limite extreme ale teritoriilor populaţiei Grooved Ware par să fie legate prin efecte astronomice observabile.

Populaţia Grooved Ware era formată din constructori sofisticaţi. Aceştia au creat sate ca Skara Brae, cu canale de scurgere moderne şi obiecte de interior standardizate, au creat orizonturi artificiale, nişte monumente pe terenurile cele mai dificile, pentru a le facilita observaţiile astronomice. Au construit, de asemenea, minunate încăperi de piatră subterane, cu tuneluri aliniate, pentru a permite luminii să intre înăuntru în anumite momente din an. Aceşti oameni au creat o diversitate de simboluri ce se pot găsi pe teritoriul lor. Au făcut, de asemenea, obiecte de piatră complicate, pe care inginerii moderni nu le pot reproduce fără ajutorul uneltelor de metal – pe care aceştia se pare că nu le-au avut.

În ciuda faptului că au dezvoltat o cultură avansată, fiind sufi-

cient de pregătiți pentru a organiza proiecte de construcții civile masive, pe care le-au finalizat după mai multe generații, populația a dispărut fără urmă prin 2655 î.Hr.

Capitolul 8

ŞTIINŢA PREISTORIEI

BAGAJUL DE CUNOŞTINŢE

Din tot ce vedem în instrucţiunile astronomice din zona lui Enoh, aceşti oameni uitaţi demult fuseseră avansaţi în anumite aspecte ale ştiinţei. După câte ştim, nu aveau o limbă scrisă şi, deci, trebuiau să-şi transmită cunoştinţele verbal. Media de vârstă cu puţin peste 25 de ani[1] ar fi trebuit să creeze probleme în adunarea unui bagaj vast de cunoştinţe în societatea lor şi ei ar fi trebui să dezvolte metode sofisticate de transmitere a cunoştinţelor prin dezvoltarea unor abilităţi de memorie speciale.

Se ştie că populaţia care a apărut mult mai târziu, druizii, folosea tehnici de memorie, un individ având nevoie de 20 de ani pentru a acumula cunoştinţele de bază.[2] Suntem siguri că populaţia Grooved Ware, care locuia la marginile vestice ale Europei şi mai ales în jurul Mării Irlandei acum 5.000 de ani erau conduşi de preoţi-astronomi, care-i sfătuiau pe oameni în toate problemele vieţii, de la medicină până la creşterea animalelor. Pentru ei, ştiinţa şi tehnologia trebuie să fi fost sinonime. Nu ne-au lăsat nimic scris, dar mulţi experţi celtici recunoscuţi cred că tocmai această populaţie megalitică a fundamentat credinţele de bază ale druizilor.

Expertul celtic T.W. Rolleston, mult timp editor al *Dublin Uni-*

[1] Hedges, J.W.: *Tomb of the Eagles*, Tempvs Reparatvm, 1992
[2] Caesar, J.: *The Conquest of Gaul*, tradusă de Handford, S.A., Penguin, 1951

versity Review, a scris despre legăturile dintre celți și populația megalitică:

> *Implicațiile, după cum înțeleg, par să fie că druidismul, în caracteristicile sale fundamentale, a fost impus firii imaginative și sensibile a celtului de către populația veche din vestul Europei, de către populația megalitică... Oamenii megalitici au fost scoși puțin din misterul straniu care-i înconjura și se pare că au jucat un rol important în dezvoltarea religioasă a Europei de Vest și în pregătirea acelei părți a lumii în vederea extinderii rapide a acestui creștinism deosebit care era aici... la scurt timp după trecerea Irlandei la creștinism, găsim țara împânzită cu mănăstiri a căror organizare completă pare a indica faptul că erau de fapt colegii ale druizilor, transformate în mănăstiri.*[3]

Într-adevăr, vorbind despre druizi, dr. Nora Chadwick spunea despre ei în studiul său reprezentativ:

> *Nici un studiu al celților nu ar fi complet dacă nu am lua în considerare firea și rolul renumitei clase înrudite, druizii, oameni ce au împletit rolurile de preot, filosof, guru și profesor*[4]

Unul din cele mai spectaculoase elemente ale mediului pentru om este cerul; în lumea antică, supraviețuirea și succesul ar fi putut să depindă de înțelegerea relațiilor acestuia cu anotimpurile, de unde disponibilitatea proviziilor alimentare. Pentru a-și îmbunătăți șansele de supraviețuire în paleolitic, oamenii au trebuit să înțeleagă schimbările cerului și să știe cum să reacționeze la semnele pe care le-au observat. Am văzut din alegerea siturilor pentru construcția observatoarelor că populația Grooved Ware cunoștea multe detalii de spre astronomia observațională.

Astronomul Gerald Hawkins a comentat acest fapt, spunând:

[3] Rolleston, T.W.: *Myths and Legends of the Celtic Race*, G.G. Harrap and Co., 1911
[4] Chadwick, N.K.: *The Druids*, University of Wales Press, 1966

Perioadele de însămânțare erau deosebit de importante pentru omul primitiv. Acele perioade sunt greu de aflat. Nu poți număra invers de la zilele frumoase și calde, ci trebuie să folosești alte metode. Și ce altă metodă mai bună ar putea exista pentru înregistrarea anotimpurilor decât observarea acelor obiecte ce apar regulat și previzibil, corpurile cerești. Până și în perioadele clasice existau instrucțiuni pentru a-i ajuta pe oameni să planifice însămânțarea cu ajutorul fenomenelor cerești.[5]

Orice grup care poate să-și controleze mediul suficient de bine, reușind să dezvolte o agricultură, trebuie să fi avut cunoștințe de astronomie.

Dar cum au realizat acest lucru?

Dacă o echipă de ingineri moderni ar avea de a face cu o asemenea provocare, ar folosi un proces numit de noi: „teoria de control al sistemului" – un exemplu bun ar fi astăzi studiul tornadelor, care trebuie înțelese pentru a ști când vor avea loc și pentru a preveni efectele lor devastatoare.

Pentru populația Grooved Ware care locuia în jurul Mării Irlandei, mediul înconjurător era un „sistem" ostil, fiind o amenințare permanentă, numai dacă nu ar fi găsit o modalitate de a-l controla. Există trei pași necesari înainte ca un sistem să fie controlat.

1. Observația și înregistrarea

Există două căi evidente și simple pentru oamenii primitivi de a înregistra evenimentele: memoria sau semnele marcate. În cazul populației Grooved Ware, cel mai puternic sistem ar fi fost dezvoltarea unui limbaj scris care, astfel, n-ar depinde de mortalitatea observatorului. Populația Grooved Ware a folosit probabil atât o tradiție orală, cât și, după cum vom vedea, însemnări simple, dar, tot după cum vom vedea, așa-numitele decorațiuni de la Skara Brae și din alte situri sugerează că au depășit acest sistem de însemnări, trecând la un sistem de scriere înainte de a dispărea complet din istorie.

Faptul că erau familiari cu însemnările este demonstrat de dove-

[5] Hawkins, G.S.: *Stonehenge Decoded*, Souvenir Press, 1966

zile arheologice, care au arătat că crearea pietrelor cu semne pentru a nota evenimente astronomice a început în vestul Europei la 200 de generații după cele mai vechi utilizări ale simbolismului, ca figurinele Venus și picturile din peșterile din Franța.

În 1965, Alexander Marshack a studiat mai multe oase despre care, până atunci, se credea că sunt simple resturi de vânătoare. S-a interesat de un anume os inscripționat, găsit lângă lacul Edward, în Africa Centrală. A fost datat din 6500 î.Hr. și se pare că prezenta un model de 168 de semne, grupate în 16 seturi. Marshack a identificat semnele ca reprezentând fazele lunii pe o perioadă de 5 luni și jumătate.[6]

El a presupus că dacă acesta era într-adevăr un exemplu de notare astronomică veche, și alte exemple ar putea fi găsite. A mai găsit și alte exemple vechi din vestul Europei, din Kulna, în Slovacia, până în Blanchard din Drodogne, Franța. Un os de 30.000 de ani descoperit de Marshack prezenta însemnări reprezentând fazele lunii pe o perioadă de puțin peste 2 luni. În aceeași colecție arheologică a găsit un număr de bâte reprezentând sceptre ce au fost numite *batons de commandement*; acestea au fost datate în 20.000 î.Hr. Marshack a putut arăta, studiind perioada între 30.000 î.Hr. până la 17.000 î.Hr., că un sistem convențional de însemnare se dezvoltase pe coasta de vest a Europei, înainte de sfârșitul ultimei ere glaciare.[7]

Distinsul arheolog și astronom Edwin C. Krupp, recenzând lucrarea lui Marshack, a spus:

> *Însemnările nu sunt întotdeauna exacte din punct de vedere astronomic, iar modelul dintr-o lună nu este reluat în următoarea. Totuși, în mare sunt corecte. Poate cel puțin în unele privințe, Marshack are dreptate... Marshack a analizat, de asemenea, conținutul lucrărilor artistice reprezentative din peșterile datând din era glaciară a Europei și a descoperit că mare parte a lor pot fi interpretate ca indicatoare ale anotimpurilor luate din natură de vânătorii din ultima perioadă paleolitică.*[8]

[6] Krupp, E.C.: *Echoes of the Ancient Skies*, Oxford University Press, 1983
[7] Marshack, A.: *The Roots of Civilisation*, McGraw Hill, 1972
[8] Krupp, E.C.: *Echoes of the Ancient Skies*, Oxford University Press, 1983

Istoricul artei megalitice Martin Brennan a găsit şi el însemnări asemănătoare pe pietrele din complexul Grooved Ware situat în valea Boyne. De exemplu, piatra SW22 din tunelul cu morminte Knowth prezintă un sistem de însemnare care redă fazele lunii din cadrul anului solar.[9]

O bază de date observaţionale le-ar fi permis oamenilor Grooved Ware să înceapă să încerce să facă legătură dintre cauză şi efect şi să construiască un model teoretic pentru a explica observaţiile pe care le-au marcat. Astfel ajungem la planul următor.

2. Prezicerea evenimentelor viitoare

Înainte ca cineva să poată controla un sistem, trebuie prevăzut comportamentul acestuia în cât mai multe condiţii. Aceasta se face de obicei construind un model al interacţiunilor subiectului respectiv şi apoi construind un model de cauze şi efecte.

Astăzi, pentru a construi un model, folosim raţionamente matematice, care sunt o convenţie de simboluri ce ne permit să modelăm mintal şi să manipulăm concepte într-un mod repetabil şi care se poate testa. La început n-am găsit nici o dovadă a vreunui sistem matematic scris printre ceea ce a rămas de la populaţia Grooved Ware.

Totuşi, arheologul dr. Caroline Wickham-Jones a recunoscut că abilităţile de navigare erau caracteristice vechilor colonişti din Scoţia, în jurul anului 6500 î.Hr.

> *Peisajul în care aceste comunităţi mezolitice trăiau era predominant împădurit cu un relief accidentat. E mult mai simplu să-ţi croieşti drum cu barca decât să te chinui prin pădurile dese... Căile maritime trebuie să fi fost deosebit de importante pentru locuitorii începutului erei postglaciare din Scoţia, de vreme ce ei se deplasau dintr-un loc în altul.*[10]

[9] Brennan, M.: *The Stones of Time*, Inner Traditions International, 1994
[10] Wickham-Jones, C.R.: *Scotland's First Settlers*, Historic Scotland, 1994

Populația Grooved Ware şi-a făcut aşezări peste tot în Insulele Britanice şi, totuşi, au reuşit să păstreze legătura unii cu alții. Ştim acest lucru pentru că inovațiile din domeniul olăritului şi simbolismului erau împărtăşite de aceştia. După cum am menționat deja în Capitolul 7, istoricul Richard Oram a văzut în această largă răspândire a aşezărilor ce comunicau unele cu altele o dovadă limpede a abilităților lor de navigare deosebite. Aşezările din insulele Hebride arată că aveau abilități de navigare şi de marinari.[11] Aceştia ar fi avut nevoie de o unitate de lungime comună, dacă puteau naviga cu precizie şi prezice durata călătoriilor. Dovedind că sunt marinari pricepuți, e logic că au rezolvat problema navigației.

Aşadar, cum măsurau ei timpul şi distanța? Cum au definit o unitate de lungime şi cum au rezolvat calculele pentru a construi structuri aliniate?

După cum am văzut, e incontestabil că astronomii Grooved Ware au putut prezice apusul şi de fapt re-răsăritul soarelui şi al lunii şi că, de fapt, au putut prezice locurile de apariție a Soarelui la răsărit şi cele de dispraiție la apus, cu jumătate de an înainte. E un pas mic până la a putea prezice eclipse, lucru pe care-l ştim din scrierile lui James Bruce (vezi Anexa 6 cu povestirea ce relatează cum şi-a folosit cunoştințele în legătură cu o viitoare eclipsă de Lună, pentru a scăpa dintr-o situație grea), iar această abilitate oferă multă putere dacă te afli printre oameni fără cunoştințe astronomice. Abilitatea de a prezice evenimente cereşti conduce la ultimul pas al „teoriei de control al sistemului".

3. Controlul

Când cineva a înțeles interacțiunile unui sistem şi poate prezice efectele unor schimbări asupra elementelor sale, poate, teoretic, să controleze acel sistem. Capacitatea de a face ca Soarele şi Luna să se supună poruncilor lor, trebuie să le fi dat preoților Grooved Ware puteri sociale deosebite. Totuşi, controlul deplin asupra mediului trebuie să fi fost încă dificil de realizat din mai multe mo-

[11] Oram, R.: *Scottish Prehistory*, Birlinn, 1997

tive. Ar fi putut exista o carență de abilități tehnice, nepermițându-le, în ciuda abilităților lor, să obțină ceea ce doreau. Un exemplu ar fi că abilitatea noastră de a ști că o cometă este pe cale de a intra în coliziune cu Pământul nu este egalată de abilitatea de a o abate de la planeta noastră.

Unii din acești factori pot aduce obstacole în dezvoltarea unui sistem de control total, dar cunoștințele de astronomie rămân o sursă de putere socială considerabilă.

Astfel, dovezile muncii de construcție și răspândirea extensivă a influenței lor au arătat că populația Grooved Ware se pricepea la agricultură și navigație, fără să fi folosit însemnări. Știam, totuși, din Skara Brae, că se pare că au stăpânit ceea ce s-a considerat a fi arta abstractă. Amploarea acestei arte a impresionat-o pe arheologul dr. Anna Ritchie:

> *Arta se pare că a fost mai importantă pentru locuitorii din Skara Brae decât pentru oricare alți oameni. Nu numai clădirile sunt decorate, ci și unelte artefacte.*[12]

Poate, ne-am gândit, această artă este cheia înțelegerii tehnologiei lor. Curiozitatea noastră cu privire la „arta" populației Grooved Ware ne-a făcut să ne gândim la mai multe lucruri.

I) Dezvoltarea civilizației s-a accelerat acum 5.000 de ani, când a apărut prima dată scrierea în Sumer.

II) Reprezentanții populației Grooved Ware aveau aceeași capacitate mintală ca a noastră.

III) Cheia progresului nostru științific, modern și rapid, este abilitatea de a nota, accesa și folosi informațiile.

IV) Doar o mică parte a oamenilor din lume înțeleg cu adevărat știința care pune în mișcare societatea noastră, iar elita se folosește

[12] Ritchie, A.: *Prehistoric Orkney*, Historic Scotland, 1995

adesea de aceste cunoştinţe pentru a deţine controlul asupra celor care nu le au.

Prin urmare, oamenii Grooved Ware erau tot atât de inteligenţi şi inovatori ca noi astăzi şi este foarte posibil ca atunci, ca şi acum, doar o mică parte din populaţie să fi înţeles ştiinţa care stătea la temelia societăţii lor. Perioada lor scurtă de viaţă i-a făcut să se confrunte cu neajunsurile învăţării orale şi ale sistemului de însemnări, care în cele din urmă au dus la dezvoltarea limbajului scris. Scrierea s-a dovedit a fi un factor decisiv în accelerarea progresului ştiinţific: fiecare generaţie poate citi gândurile predecesorilor săi, fără să le înveţe pe dinafară înainte de a continua munca lor.

DEZVOLTAREA SCRISULUI

Toţi istoricii au caracterizat dezvoltarea scrisului ca pe un moment decisiv, marcând graniţa dintre istorie şi preistorie.

Opinia tradiţională asupra istoriei scrisului spune că modalitatea cea mai veche de a nota idei a fost desenarea imaginii evenimentului respectiv. Picturile din peşterile europene, datând din cel puţin 32.000 î.Hr., sunt un astfel de exemplu. Următorul pas este utilizarea unui sistem de însemnări, folosind o serie de semne identice pentru a reda mai multe evenimente. După cum am văzut, Marshack a arătat că această metodă de notare se folosea în vestul Europei înainte de 30.000 î.Hr. Oamenii Grooved Ware foloseau un sistem de însemnări caracteristic zonei din valea Boyne din Irlanda, unde au creat şi arta abstractă. Deşi despre scriere se crede că nu s-a dezvoltat decât acum 5.000 de ani în Sumer, profesorul Thom credea că această artă abstractă, găsită în toate siturile Grooved Ware, reprezintă o formă de început a scrisului.

Prima scriere

Cea mai veche formă de scriere sumeriană, pictografia, se numeşte elamită şi datează cam din 3100 î.Hr. Arheologul John Hackwell spune despre aceasta:

Simbolurile erau nişte semne abstracte pictografice, făcute în table de argilă mici, în formă de pernă, şi legate una de alta într-un mod linear... aceste forme abstracte sunt identice în aparenţă cu picturile şi desenele de pe obiectele de olărit create de oameni încă neştiuitori.[13]

Vechiul oraş sumerian Uruk este locul unde s-a dezvoltat prima scriere pictografică stilizată. Aceste caractere sau „logograme" au fost curând asociate cu silabe vorbite, însemnând că un sistem de semne mult mai mic poate fi folosit pentru a transmite mesaje complexe. Principalul inconvenient al acestei scrieri a fost faptul că scribii trebuiau să înveţe aproape 2.000 de simboluri independente. Acest lucru rămâne valabil şi astăzi în cazul scrierii pictogramice japoneze şi chineze moderne, fapt ce-i obligă pe aceştia să folosească un subset limitat pentru a se folosi de tastaturi.

Scrierea cuneiformă folosită în limba sumeriană se pare că a apărut din nevoia de a avea un sistem de date al comerţului în creştere din domeniul manufacturier. Arheologul Denise Schmandt-Besserat a fost prima persoană care şi-a dat seama de importanţa ciudatelor obiecte de lut. Acestea erau sfere mici, discuri, conuri, cilindri, tetragrame şi diferite forme geometrice. Ea a observat că aceste „simboluri", după cum le-a numit ea, erau răspândite peste tot în Israel, Iran, Irak, Turcia şi Siria şi au fost unele dintre cele mai vechi obiecte de lut arse, pentru a le face cât mai rezistente. Arheologul a spus că aceste simboluri fac parte dintr-un sistem, pentru că a găsit nu o dată conuri mici şi mari, discuri subţiri şi groase, sfere mici şi mari, ba chiar şi fracţiuni de sfere, ca jumătate sau trei sferturi de sfere.[14]

Ea a studiat mai mult de 10.000 de simboluri şi a putut să demonstreze că acest sistem sumerian de relatare folosca o metodologie în dezvoltare din 8000 î.Hr., în Orientul Apropiat. Venirea

[13] Hackwell, W.J.: *Signs, Letters, Words Archaeology Discovers Writing*, Macmillan, 1987

[14] Schmandt-Besserat, D.: *Before Writing, volumul întâi: From Counting to Cuneiform*, University of Texas Press, 1992

sumerienilor a adus cu sine dezvoltarea sistemului numeric. Dezvoltarea vieții citadine a făcut ca societatea să aibă tot mai mult nevoie de un mod de a contabiliza totul și, cum în final sistemul deținut de ei n-a rezistat, s-a ajuns la unul nou. Nevoia de a produce un număr tot mai mare de simboluri a dus în final la un nou sistem de a manevra datele, acesta având să fie ultimul pas spre apariția scrierii sumeriene.[15] Scrierea elamită s-a transformat într-un fel de logogramă, cunoscută sub numele de scriere cuneiformă.

Dat fiind că această scriere veche folosea simboluri ale cuvintelor, nu un alfabet, ea poate fi citită în termeni destul de vagi. Nu redă vorbirea, ci mai multe imagini de cuvinte. Datorită faptului că un singur semn poate fi citit în mai multe feluri, după subiectivitatea cititorului, un rând de text poate fi interpretat în mai multe feluri. El poate crea probleme când se încearcă reprezentarea unor obiecte colective.

Hackwell spune că vechii egipteni au încercat să rezolve această problemă, folosind o clasă de semne de identificare sau ideograme pentru a prezenta înțelesul unui cuvânt. Acesta exemplifică prin desenul unui om urmat de linii verticale sugerând cinci oameni. Limbajul simbolic face mai dificilă interpretarea frazelor specifice și concrete, deoarece simbolurile au mai multe sensuri. Pentru a soluționa aceste probleme s-a accelerat dezvoltarea scrisului, pentru că la foarte puțin timp după aceasta au apărut alte două forme de scriere în Egipt și în Regatul lui Elam, ce se afla în estul Sumerului, în Kazakstanul de azi.

Scrierea hieroglifică egipteană se crede că s-a dezvoltat ca rezultat al inovațiilor sumeriene. Așa-numita scriere protoelamită care s-a dezvoltat în Elam nu a fost încă descifrată și nu se poate spune nimic de natura ei acum, doar că, din numărul de semne folosite, este o formă de logogramă. Acest fel de scriere pictografică s-a dezvoltat mai târziu în Aegean, în Anatolia, în valea Indus din India și, bineînțeles, în China, unde încă se mai folosește acest sistem.

[15] Rudgley, R.: *Lost Civilizations of the Stone Age*, Century, 1998

Următorul pas înainte a fost alfabetul, unde fiecare sunet individual din limbaj este codificat într-un simbol şi apoi asociat în grupuri, formând sunetele cuvintelor. Aceasta este o metodă de notare foarte bună, pentru că poate relata orice poate fi rostit, dar n-are nevoie de multe simboluri diferite pentru a face acest lucru cât mai clar. Hackwell a rezumat dezvoltarea procesului:

> *Cele mai vechi sisteme de scriere pictografică foloseau logograme, apoi, în plus, ideograme, apoi au ajuns într-un stadiu în care multe semne reprezentau sunete vorbite. Aceasta se numeşte fonetizare. Când semnele reprezintă sunete, nu e nevoie să le prezentăm ca obiecte fizice, având astfel un sistem de scriere abstract.*[16]

Opinia academică generală este că primele alfabete s-au dezvoltat independent, prin două popoare diferite: mesopotamienii în est şi fenicienii în vest. Fenicienii erau o naţiune mică, renumită, de marinari, al căror teritoriu se limita la o limbă îngustă de pământ, situată pe coasta de est a Mediteranei, unde se află acum Israel şi Libanul. Graniţa sudică era muntele Carmel, locul unde s-au găsit rămăşiţele celor mai vechi *Homo sapiens*, şi una dintre locaţiile cele mai sfinte din Vechiul Testament. Fenicienii erau semiţi, înrudiţi cu canaanienii din vechea Palestină, iar cercetările au arătat că şi-au întemeiat primele aşezări în această zonă prin 2500 î.Hr. Ei au devenit cei mai de succes negustori şi marinari ai lumii antice, călătorind în Mediterana şi până în Insulele Britanice.

Este interesant de ştiut că Templul lui Solomon, construit la sfârşitul primului mileniu î.Hr., se pare că a fost construit de fenicieni, care în mod evident aveau nişte cunoştinţe sau abilităţi pe care evreii din Ierusalim nu le aveau. Tocmai construcţia acestei clădiri este importantă pentru ritualurile Francmasoneriei.[17]

În timp ce alte naţiuni aveau nevoie de multe sute de semne pentru a-şi exprima gândurile şi pentru a da formă vorbirii uma-

[16] Hackwell, W.J.: *Signs, Letters, Word Archaeology Discovers Writing*, Macmillan, 1987

[17] *Peake's Commentary on the Bible*

ne, cândva între 1700 şi 1500 î.Hr., fenicienii au inventat 12 semne simple, care se potriveau perfect cu fiecare sunet din limba lor.

Se crede că scrierea a ajuns în Insulele Britanice doar în perioada romană, dar în iunie 1996, un articol dintr-un ziar sugera că acest eveniment se poate să fi avut loc mult mai devreme decât se credea anterior:

> *Arheologii au găsit un sistem de scriere care-i poate face pe istorici să analizeze încă o dată teoriile acceptate de mult cu privire la naşterea civilizaţiei în Europa de Vest. Simbolul scris 89 apare pe duzini de fragmente de ceramică de acum 3.500 de ani, în aşezările din Orkney până în Majorca. Este mai complex decât oricare altul găsit înainte în Europa de Vest şi sugerează că civilizaţia epocii bronzului domina Marea Britanie, Spania şi Franţa, prin 1500 î.Hr.*[18]

Articolul preciza că această civilizaţie antică a fost distrusă de puterea militară atotstăpânitoare a romanilor şi a pierdut alfabetul său în favoarea scrierii latine pe care o folosim astăzi. Dr. William Waldren, un arheolog de la Universitatea din Oxford, a spus următoarele:

> *Aceste descoperiri sugerează că unele părţi din Europa de Vest, considerate anterior analfabete, ar fi putut să fie la fel de avansate ca vechii greci şi romani. S-ar putea ca istoricii să nu mai considere coasta estică a Mediteranei singurul cămin spiritual al culturii moderne.*[19]

Punctul culminant al articolului a fost un citat al profesorului N. Purcell, care predă istorie antică la Universitatea din Oxford:

> *Ar fi senzaţional dacă această civilizaţie şi-ar fi creat propria scriere. Acest lucru ar arăta faptul că şi-au format un concept*

[18] Leake, J. şi Howard, S.: „Bronz-Age Script?": *Sunday Times*, 16 iunie 1996, p. 17

[19] Waldren, W.: citat în *Sunday Times*, 16 iunie 1996

complex propriu lor, folosind simboluri care să reprezinte sunete şi, astfel, au ajuns să-şi formeze un alfabet rudimentar.[20]

Interesant a fost tipul de simboluri folosite. Acestea au fost descrise ca „incizii de linii verticale, orizontale şi diagonale, cercuri şi modele cu puncte aidoma ‚scrierii A lineare', care a fost folosită ulterior de cultura minoiană din insula Creta. Această nouă scriere a apărut cu 500 de ani mai târziu decât „scrierea A lineară", dar părea a sugera faptul că există o legătură comună între Europa de Vest şi civilizaţia minoiană din Creta. Şi mai interesante au fost ilustraţiile scrierii reprezentând simboluri cu semne din siturile megalitice de pe coastele de vest ale Marii Britanii.

UNDE AU APĂRUT PRIMELE SIMBOLURI DE SCRIERE

Ne-am dat seama că această poveste nu putea fi o simplă progresie de la un sistem de calcul la un alfabet scris. Analizând cele mai vechi exemple de simboluri pictografice care s-au transformat în scrierea cuneiformă din Uruk, am rămas uimiţi de asemănarea simbolurilor megalitice găsite în partea de vest a Insulelor Britanice. Scrierea cuneiformă de mai târziu este foarte stilizată şi complexă, dar inscripţia de pe ilustraţia unui vas foarte vechi paleoelamit din Marudasht, lângă Persepolis, pare a fi megalitică.[21]

În 1983, Martin Brennan a publicat un studiu a 360 de pietre megalitice sculptate, din Irlanda, insistând asupra principalelor simboluri, frecvenţa apariţiei fiecărui tip de simbol şi felul în care simbolurile se legau unele de altele.[22] Toate simbolurile de pe inscripţiile elamite datând din 3000 î.Hr. au apărut cu regularitate pe pietrele megalitice sculptate datând din perioada 4000-2500 î.Hr.

Povestea se complică dacă luăm în considerare şi cele găsite la Tartaria, lângă Turda, în Transilvania. Aceste table de argilă sculp-

[20] Purcell, N.: citat în *Sunday Times*, 16 iuniei 1996

[21] Hackwell, W.J.: *Signs, Letters, Word Archaeology Discovers Writing*, Macmillan, 1987

[22] Brennan, M.: *The Stones of Time*, Inner Traditions International, 1994

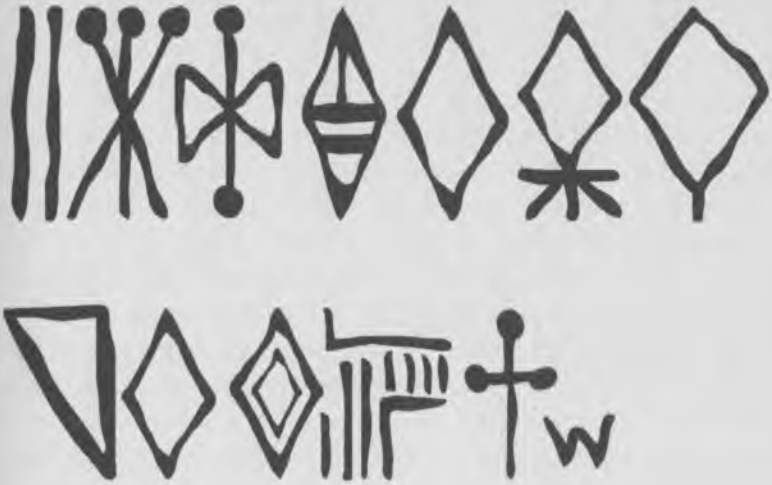

Figura 19. *Inscripție elamită.*

tate datează din 4000 î.Hr. şi, din nou, prezintă simboluri ce folosesc acelaşi desen ca şi elementele megalitice identificate de Brennann. Inscripțiile lor au fost subiectul unor dispute arheologice, fiind descoperite înainte ca sistemul de datare cu carbon să fie perfecționat. În 1961 se credea că datau din 2900 şi 2600 î.Hr., iar arheologul Sinclair Hood, directorul Şcolii Britanice de Arheologie din Atena, scria în 1962 în jurnalul *Antichitate:*

> *Semnele de pe tablele din Tartaria, mai ales cele de pe discul nr. 2, sunt atât de asemănătoare cu cele de pe tablele vechi din Uruk... încât este sigur că există o legătură între ele. Mai multe semne se pare că provin din cele mesopotamiene, reprezentând numere. Singura diferență este că, pe tablele mesopotamiene, toate semnele reprezentând numere au fost imprimate în lut, având un ac de ceasornic cu marginile rotunjite, în timp ce, la Tartaria, semnele au fost gravate în relief.*[23]

[23] Rudgley, R.: *Lost Civilizations of the Stone Age*, Century, 1998

Hood a adăugat că unele dintre semnele de pe tablele din Tartaria erau aidoma celor găsite pe scrierile minoiene din Creta, deşi era clar că nu sunt cretane.[24]

E de înțeles de ce Sinclair Hood a crezut că tablele din Tartaria au fost create după scrierea elamită din Sumer şi a avansat o ipoteză pentru a înțelege şi a da substanță acestei idei. El a speculat că căutătorii de aur din Sumer trebuie să fi călătorit în Transilvania pentru a deschide noi mine şi legături comerciale, iar făcând asta, ei i-au inițiat pe băştinaşi în folosirea simbolurilor ca parte a sistemelor de calcul. Acesta nu a luat în considerare faptul că distanța era o problemă pentru că deja cunoştea opinia academică cum că protosanscrita veche din valea Indus din India fusese de asemenea sub influența Sumerului.

Totuşi, când s-au finalizat testele fidele de datare cu carbon ale stratului de pământ în care erau îngropate artefactele, acestea au arătat că tablele din Tartaria erau mult mai vechi decât cele mai vechi simboluri din Sumer. De la descoperirea acestui lucru, toată chestiunea se pare că a fost dată uitării de arheologi, fiind considerată o simplă coincidență. Dar, oricât de mult se agață aceşti arheologi de modelul lor, este inevitabil că, dacă a existat o legătură între aceste două metode de scriere, sumerienii trebuie să fi învățat de la transilvăneni.

O altă posibilitate ar fi ca ambele popoare să fie moştenitoarele unor tradiții comune diferite. Într-adevăr, am găsit dovezi în sprijinul ideii că sumerienii *şi* oamenii Europei megalitice au fost influențați de o sursă de simboluri comună şi veche. „Gradesnica Plaque" găsită la Vrața prezintă, de asemenea, similitudini distincte între inscripțiile megalitice şi simbolurile elamite, având între 6.000 şi 7.000 de ani vechime. Un sigiliu de 5.500 de ani găsit la Karanovo are, de asemenea, gravuri similare atât însemnelor megalitice, cât şi scrierii sumeriene.[25]

Rudgley a rezumat ideea bine:

[24] Rudgley, R.: *Lost Civilizations of the Stone Age*, Century, 1998
[25] Rudgley, R.: *Lost Civilizations of the Stone Age*, Century, 1998

Ideea că invenția scrierii aparține Europei, nu Asiei, este prea exagerată pentru majoritatea cercetărilor. Când a fost acceptată noua cronologie cu carbon radioactiv mai exista o singură explicație valabilă. De vreme ce tablele din Tartaria sunt mai vechi decât scrierea sumeriană, nu puteau reprezenta scrieri adevărate, iar înfățișarea asemănătoare era doar accidentală. În această atmosferă, sistemul de semne Vinca a dispărut în obscuritatea comparativă.[26]

Cu toate acestea, un arheolog a continuat munca de clasificare a semnelor din Transilvania, cunoscute sub numele de Vinca după denumirea zonei în care au fost găsite. În 1981, Sham Winn a publicat o clasificare a sute de asemenea semne, pe care le studiase și analizase. Acesta a descoperit că semnele se clasificau în cinci simboluri fundamentale:[27]

1. O linie dreaptă;

2. Două linii intersectându-se la un centru;

3. Două linii intersectându-se la un capăt;

4. Un punct;

5. O linie curbată.

Winn și-a dat seama că aceste cinci elemente de bază puteau fi combinate în 18 feluri diferite, și susține că analiza internă a semnelor Vinca sprijină concluzia că acestea sunt convenționalizate și standardizate și că reprezintă un ansamblu de semne cunoscute și folosite într-o zonă vastă, timp de multe secole.[28]

[26] Rudgley, R.: *Lost Civilizations of the Stone Age*, Century, 1998
[27] Winn, S.M.M.: *Pre-Writing in Southeastern Europe: The Sign System of the Vinca Culture circa 4.000 BC*, Western Publishers, 1981
[28] Winn, S.M.M.: *Pre-Writing in Southeastern Europe: The Sign System of the Vinca Culture circa 4.000 BC*, Western Publishers, 1981

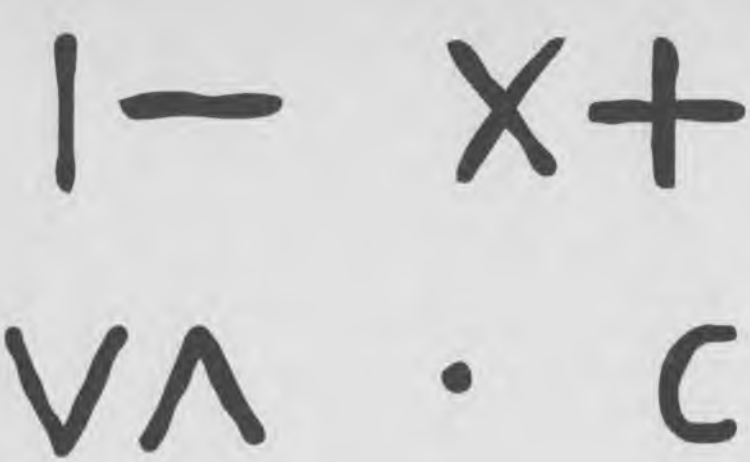

Figura 20. *Simboluri Vinca.*

Asemănările dintre sistemul Vinca, sistemul megalitic şi sistemul elamit au început să fie prea evidente pentru a fi ignorate. Unii, ca profesorul Thom, au continuat lupta. În 1978, acesta i-a scris vechiului său prieten, domnul Stan Beckensall:

> *Cu siguranţă trebuie să fi existat o legătură între pietrele* (Templului Wood Kilmartin) *şi semnele de tip cană şi inel* (caracteristice monumentelor megalitice). *Geometria acestora este identică. Dacă s-ar descifra semnele de acest tip, toate celelalte semne rămase ar trebui raportate pentru a fi adunate şi pentru a elucida problema. Cele de lângă observatoarele lunare sau solare sunt de primă importanţă în momentul de faţă, pentru că bănuim că ne pot spune la ce foloseau semnele din spate. Îmi dau seama că e o sarcină enormă să adun toate aceste informaţii, poate o muncă de o viaţă.*[39]

În 1969, BBC a început să producă o serie de documentare despre munca profesorului Thom. Într-unul era prezentat un interviu lung

[39] Thom, A.S.: *Walking in All of the Squares*, Argyll Publishing, 1995

al lui Thom şi al lui Magnus Magnusson, unde Thom a avansat o teorie interesantă a semnelor de tip „cană şi inel" care apar în atâtea situri megalitice.

> Thom: *Am o idee complet nebuloasă în momentul de faţă, cum că semnele de tip cană şi inel sunt o metodă de notare, de scriere şi că ar putea indica, dacă le putem citi, la ce foloseşte fiecare piatră.*
>
> Magnusson: *Teoriile dumneavoastră despre Einstenii din epoca de piatră vi i-au ridicat în cap pe câţiva arheologi. Ideea că semnele de tip cană şi inel au fost folosite ca scriere au supărat şi mai mulţi oameni. Nu vă îngrijorează aceasta?*
>
> Thom: *Deloc, eu continuu să notez tot ce descopăr.*[30]

Semnele de tip cană şi inel la care se referă Thom se găsesc în multe situri neolitice. Scopul acestora i-a nedumerit pe mulţi arheologi. După cum am menţionat, Martin Brennan a realizat un studiu important de artă megalitică din valea Boyne, Irlanda. Acesta nu înţelegea de ce arta megalitică, despre care a spus că reprezintă cea mai importantă şi mai veche artă tradiţională din Europa de Vest din era glaciară, a atras atât de puţin interes academic. Toate inscripţiile pe care le-a studiat puteau fi împărţite în nouă simboluri primare şi combinate în mai multe feluri. Brennan a analizat 340 de pietre diferite din Irlanda şi a găsit următoarele frecvenţe de apariţie pentru fiecare din elementele simbolice.[31]

Figura 21. *Cele mai importante simboluri Grooved Ware, după Brennan.*

[30] Thom, A.S.: *Walking in All of the Squares*, Argyll Publishing, 1995
[31] Brennan, M.: *The Stones of Time*, Inner Traditions International, 1994

1.	Punctul sau semnul de tip cană	20%
2.	Linia	34%
3.	Cercul	53%
4.	Dreptunghiul	22%
5.	Arcul sau semiluna	39%
6.	Zigzagul	215%
7.	Linia ondulată	28%
8.	Spirala	27%
9.	Ovalul sau elipsa	17%

Acesta a adăugat, de asemenea, că cel puțin jumătate din pietrele studiate exprimă o legătură între cerc şi arc sau semilună:

În Irlanda sunt vreo 390 de pietre gravate cu artă megalitică. Toate se află în morminte cu pasaje şi, când au fost evaluate, s-au dovedit a avea toate scopuri astronomice, revelând contex-

Figura 22. *Exemple ale combinației simbolurilor Grooved Ware în motive.*

tul în care apare arta. Relația dintre artă și astronomie este și mai amplificată de prezența cadranelor solare gravate, a calendarului și a imaginilor solare și lunare explicite.[32]

Am putut acum să înțelegem ce a sugerat Thom în interviu. Semnele din spatele pietrei ar putea fi niște instrucțiuni primitive, care descriu cum poate fi folosită aceasta în scopuri astronomice. Studiul lui Brennan asupra inscripțiilor irlandeze pare să confirme această idee. El a continuat să propună înțelesuri ale unor simboluri primare deduse din contextul în care au fost găsite.

Nu a fost surprinzător faptul că el a descoperit că cercul este folosit pentru a desemna Soarele și că semiluna simbolizează Luna. S-a gândit că linia ondulată arată cum punctele unde răsare și apune Luna se mută periodic pe cer, deducând acest lucru de pe o piatră găsită la Knowth (numărul SW22)[33], care leagă lunile solare și lunare prin cercuri, semiluni și linii ondulate, pentru a reprezenta relația dintre ele.

Folosirea sistematică și răspândită peste tot a aceloraşi simboluri primare de către oamenii megalitici, de cultura Vinca și de sumerieni era acum o coincidență mult prea mare. Oare există un fond comun în spatele acestor similitudini? Se pare că simbolurile folosite de populația Grooved Ware ar fi putut avea un înțeles pentru ei – dar oare vom putea noi vreodată să descifrăm inscripțiile lor de pe tablele de piatră?

A fost oare posibil ca o civilizație megalitică să ajungă la un nivel avansat în știință și mai ales în matematică, fără o limbă scrisă? Nu eram siguri de acest lucru, dar în curând aveam să întâlnim pe cineva care studiase în detaliu această chestiune.

[32] Brennan, M.: *The Stones of Time*, Inner Traditions International, 1994
[33] Eogan, G.: *Knowth and the Passage-Tombs of Ireland*, Thames and Hudson, 1986

CULTURA MEGALITICĂ

Populația megalitică care locuia în Spania, Franța, Anglia, Țara Galilor, Scoția și Irlanda a construit cele mai vechi structuri cunoscute de om. Știm acest lucru din lucrările lui Lord Renfrew, pe care le-am discutat în Capitolul 1. Astăzi, oamenii trăiesc în aceste țări, fără să se gândească deloc la poporul necunoscut care stăpânea odată aceste ținuturi. Numai în Anglia se cunosc peste 40.000 de situri megalitice, care au supraviețuit mii de ani. Va supraviețui oare tot atât de mult din civilizația noastră timp de mii de ani?

Cuvântul megalit provine din limba greacă, desemnând pietre mari (*megas* – mare; și *lithos* – piatră).

Cele mai vechi construcții din lume făcute de om sunt structurile megalitice din Europa. Acestea sunt cu 1.000 de ani mai vechi decât orașele din Sumer. Această cronologie nouă ridică întrebări cu privire la oamenii care au construit aceste structuri. Arheologul Euan Mackie comentează:

> *Dacă megaliții europeni și chiar templele din Malta sunt mai vechi decât cele mai vechi orașe, atunci este dificil de înțeles cum au putut societățile urbane să joace un rol important în marile procese sociale ce aveau loc în Europa Atlantică în perioada cuprinsă între 4500 și 2500 î.Hr.... trebuie să fi existat societăți specializate, protourbane sau urbane și divizate, înainte de apariția celor mai vechi megaliți.*[34]

Structurile care ne interesează pe noi sunt de patru feluri:

1. Pietre verticale, alinieri de pietre și pietre dispuse în cerc;

2. Cavouri construite în tuneluri sau galerii;

3. Movile de pământ și șanțuri care uneori conțin pietre;

4. Dolmeni fără movile, care pot sau nu să fie rămășițe ale tipului 2, sau care ar putea să fie un tip de structură deosebită.

[34] Mackie, E.: *The Megalithic Builders*, Phaidon Press, 1977

Aceste structuri se găsesc peste tot de-a lungul coastelor Europei, din sudul Spaniei până în Danemarca, şi apar şi pe coasta nordică a Mediteranei, în sudul Italiei şi în Malta. Există dovezi care atestă că asemenea structuri au fost construite şi în unele părţi din nordul Africii, inclusiv în Egipt. Le găsim pe tot teritoriul Insulelor Britanice. Însă şanţul circular sau construcţia circulară este specifică numai Marii Britanii. Ştim din lucrările profesorului John Norton că scopul acestei construcţii era în mare măsură astronomic.

Totuşi, Colin Renfrew arată că marea răspândire a acestor structuri nu înseamnă neapărat că a existat o singură cultură megalitică. Acesta spune:

> *Să defineşti „o provincie megalitică" rişti să muţi mormintele din culturile cărora aparţin şi din comunităţile care le-au construit şi le-au folosit.*[35]

Mormintele din tuneluri reprezintă un tip de structură foarte veche. Acestea se pot testa cu carbon radioactiv şi am aflat astfel că datează din 4000 î.Hr.[36] A existat întotdeauna ceva de spus despre efectele luminii în aceste morminte din tuneluri, dar numai de puţin timp a apărut o nouă ramură a arheologiei numită arheoastronomie, care îşi propune să studieze alinierile astronomice ale acestor monumente.

În 1901, Sir Norman Lockyer, care era atunci redactor la *Nature*, a studiat templele din Egiptul Antic şi a făcut o observaţie revoluţionară pentru acel moment, că multe dintre acestea erau astfel construite încât să permită ca Soarele să strălucească în anumite părţi din interior, în anumite zile ale anului. Acesta a cercetat mai multe situri din Marea Britanie, printre care şi Stonehenge, şi a ajuns la concluzia că unele dintre alinieri formau o parte a calendarului, bazându-se pe solstiţii şi echinocţii.[37] După ce a studiat

[35] Renfrew, C.: *Before Civilization*, Jonathan Cape, 1973
[36] Renfrew, C.: *Before Civilization*, Jonathan Cape, 1973
[37] Lockyer, N.: *Stonehenge and Other British Stone Monuments Astronomically Considered*, Macmillan, 1909

monumentele britanice, Lockyer a publicat ideea că mormintele megalitice au fost construite inițial ca observatoare sau chiar ca locuințe pentru preoți-astronomi, iar mormintele au fost introduse mai târziu de noii veniți, care i-au imitat și au construit morminte rotunde doar pentru cei morți.[38]

YARDUL MEGALITIC

Cel care a făcut ca arheoastronomia să fie considerată o știință acceptată a fost profesorul Alexander Thom, pe care l-am menționat deja. Acesta și-a petrecut 30 de ani după ce a plecat de la Universitatea din Oxford, cercetând și studiind situri megalitice. După ce a examinat vreo 600 de situri și a condus un studiu detaliat a jumătate dintre ele, a ajuns la o concluzie care i-a deranjat pe arheologi. După spusele lui, el a venit cu niște idei surprinzătoare cu privire la geniul acestor arhitecți preistorici, înainte neapreciați:

> *O analiză statistică a siturilor arată că au fost ridicate atât de atent încât putem deduce din ele:*
>
> *(1) înclinația elipsei*
>
> *(2) înclinația orbitei lunare*
>
> *(3) amplitudinea maximă a perturbației lunare și*
>
> *(4) paralaxa lunară principală*
>
> *cu o precizie mai mare de un minut de arc.*
>
> *Altădată am arătat că omul megalitic avea cunoștințe de geometrie foarte avansate. Se pare acum că toate cunoștințele sale practice de geometrie l-au așezat la același nivel intelectual cu marile civilizații ale antichității.*[39]

[38] Lockyer, N.: „Some Questions for Archaeologists", *Nature*, vol. 73, 1906, p. 280

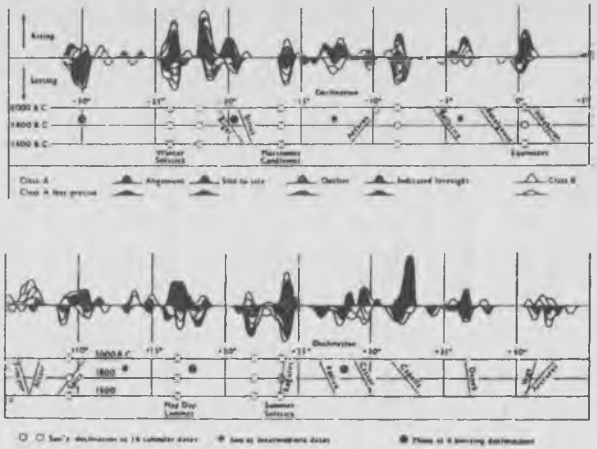

Figura 23. *Histogramă a alinierilor cercurilor de piatră, după Thom.*

Acesta a dovedit că cele mai importante cercuri megalitice erau proiectate după regulile geometrice şi teoriile pe care le numim ale lui Pitagora, deşi aceste situri datează dinaintea lui Pitagora cu mii de ani. Folosind analiza statistică, Thom a venit cu dovezi care arată că s-a folosit o unitate de lungime standard la structurile megalitice din mare parte a Europei de Vest. Thom a numit această unitate de măsură universală (de 82,996 centimetri) „yard megalitic". Această ipoteză aparent nebunească a fost unul din motivele principale pentru care lucrarea n-a fost luată în considerare la început de arheologi, care considerau ridicolă ideea că oamenii antici ar fi putut crea ceva atât de sofisticat cum este o unitate de măsură standard.

Grație studiului obiectiv al statisticienilor, „yardul megalitic" a devenit acceptat ca unitate de măsură folosită pe o arie geografică vastă, într-o perioadă când oamenii erau considerați puțin mai avansați decât oamenii primitivi.

Măsurătoarea megalitică fusese folosită la construcția structurilor din Scoția, Țara Galilor, Anglia şi Britania, o suprafață de vreo 75.000 de km^2. Thom şi-a dat seama că acestea erau mult prea

[19] Thom, A.: *Walking in All of the Squares*, Argyll Publishing, 1995

solide pentru a putea fi construite cu ajutorul măsurătorilor cu bețe, create, copiate şi împrăştiate în această zonă vastă, dat fiind faptul că doar multiplicarea acestora ar fi trebuit să ducă la mai multe erori decât cele existente în aceste structuri. Acesta a concluzionat că trebuie să fi existat în spatele creației acestora o realitate fizică uitată demult – dar nici el, nici altcineva n-a putut să explice de unde provenea.

Recenzând lucrarea lui Thom, Colin Renfrew a observat că aceste cercuri de piatră megalitice şi alte aranjamente de pietre sunt dispuse în jumătăți exacte sau unități de măsură întregi, pe care Thom le-a numit „yarzi megalitici".[40] Aceasta înseamnă că unitatea descrisă de Thom, „yardul megalitic", putea să fie, de asemenea, o unitate dublă pe care a adoptat-o pentru că era suficient de apropiată de yardul modern.

Existența unui concept de inginerie antică este cu adevărat remarcabilă, dar lucrurile au devenit mai interesante când am aflat că această inginerie a fost „strămoşul" tuturor unităților de măsură! S-a sugerat, de asemenea, că dovezile arată că a existat o clasă de constructori bine pregătiți şi nu doar grupuri izolate de şamani primitivi şi vraci.[41]

Arheologul Euan Mackie a observat cât de important pare să fie yardul megalitic:

> *...o unitate tradițională de lungime cunoscută ca gaz se folosea chiar în secolul al XIX-lea în N-V Indiei, când a fost standardizată la exact 0,838 cm de către guvernul britanic. În anii 1930, săpăturile de la Mohenjo-daro (unul din cele mai vechi oraşe din India, făcând parte din civilizația hindusă din epoca bronzului, a cărei datare cu carbon radioactiv arată că a existat în perioada Vechii Dinastii Sumeriene şi a Vechiului Regat al Egiptului), au scos la iveală o bucată mică de scoică, parte dintr-o bucată mai mare şi care era împărțită în 9 părți egale ce încă mai există, fiind tăiate cu un ferăstrău. Cinci din aceste părți mici formează în mod evident o unitate mai mare, ale cărei limite sunt marcate cu un punct pe linie. A.E. Berriman*

[40] Renfrew, C.: *Before Civilization*, Jonathan Cape, 1973
[41] Mackie, E: *The Megalithic Builders*, Phaidon Press, 1977

a arătat că 25 din diviziunile importante, numite „inci hinduşi", au în total 33 de inci, aceeaşi lungime ca şi gazul tradiţional. E greu să crezi că metrologia acestor oraşe din epoca bronzului a ajuns la noi intactă peste 45 de secole.

Berriman a descoperit, de asemenea, lungimea unor unităţi de lungime sumeriene mici, folosite la tăierea statuilor de piatră ale guvernatorului Gudea din Lagash, Mesopotamia, care a trăit în 2000 î.Hr. Aceste unităţi despre care credea că sunt probabil „shusi" din textele cuneiforme aveau în medie exact jumătate dintr-un „inci hindus". Astfel, un gaz indian tradiţional cuprindea 50 de shusi Suneruab... Atât shusi, cât şi unităţile de greutate (sumeriene), *au rămas în metrologia greacă, romană şi saxonă.*[42]

Un „yard scurt" similar de 32,5 inci, cunoscut sub numele de „vara" s-a folosit în Iberia şi se pare că a fost adus în Mexic şi Peru de conchistadorii spanioli, în timp ce măsurile tradiţionale ale celor care locuiau în Tyrolul austriac au aceeaşi lungime. Aceste măsurători se crede că s-au folosit în activităţile miniere din epoca veche a bronzului.[43]

Astfel, vechiul „gaz" indian era similar yardului megalitic cu o precizie de unu la sută, iar „vara" iberică era cu mai puţin de 0,5% diferit. Se pare că a existat, de asemenea, un „cot local" ce apare în mormântul celei de-a Treia Dinastii Egiptene, Hesy. Se spune că egiptenii antici şi-au adaptat valorile unităţilor de lungime după latitudine, pentru a compensa variaţiile în lungimea gradelor la diferite latitudini, deoarece Pământul nu este o sferă perfectă.[44]

Există doar două alte feluri în care s-ar fi putut răspândi atât de mult yardul megalitic.

Prima posibilitate este că a fost organizat de o birocraţie centralizată, care a emis unităţi de măsură dintr-o singură locaţie. Totuşi, acest lucru nu pare a fi posibil, pentru că Thom susţinea că variaţia

[42] Mackie, E.: *The Megalithic Builders*, Phaidon Press, 1977
[43] Mackie, E.: *The Megalithic Builders*, Phaidon Press, 1977
[44] Lamy, L.: *Egyptian Mysteries*, Thames and Hudson, 1981

acestei unități este prea mică pentru a fi copiată peste tot. Eroarea cumulată după copiere ar fi fost mult mai mare decât cea inițial observată.

Alternativa acestei teorii „principale" este aceea că trebuie să fi existat o realitate fizică dincolo de această unitate, care ar fi facilitat recrearea acesteia de oricine înțelegea fundamentele științei. Așa se definește metrul – în funcție de numărul lungimilor de undă ale unei anumite frecvențe de lumină. Prin urmare, orice comisie a standardelor naționale poate verifica lungimea unui metru, fără să se gândească că ar exista schimbări ale lungimii unei tije de măsurat din metal, cauzate de variațiile de temperatură.

Am fost de acord cu Thom că posibilitatea existenței unei comisii centrale a standardelor megalitice care emite unități de măsură în aproape toată partea de vest a Europei pare imposibil să fi existat într-o perioadă în care oamenii călătoreau cu dificultate. În consecință, am ajuns la concluzia că această unitate de măsură nu putea fi abstractă; trebuie să fi avut o bază fizică.

MATEMATICA MEGALITICĂ

Când am scris prima carte, *Secretul lui Hiram*, am primit sute de scrisori din toată lumea, dar una în special s-a dovedit a fi începutul unei relații foarte interesante și fructuoase. Era o scrisoare scurtă, dar provocatoare, care sugera faptul că autorul acesteia făcea o cercetare în paralel cu noi și că știa ceva foarte important despre care în mod clar nu voia să discute în scrisoare. Având în vedere grămezile de scrisori la care trebuia să răspundem, ne-au trebuit câteva luni ca să-l găsim pe autor, dar a meritat efortul.

Alan Butler locuiește la trei ore de condus spre nord de noi, în West Yorkshire, dar a insistat să ne întâlnim la un pahar la noi, într-un bar din zonă. Alan a venit cu partenera lui, Kate, și imediat ne-a povestit cum și-a petrecut mulți ani studiind cultura minoiană din Creta. În mod special l-a interesat sistemul minoian de măsurare și un obiect de 3.500 de ani, cunoscut ca Discul Phaistos.

Alan Butler este inginer, ca și familia lui, și tot ce ne-a spus era foarte bine gândit. Totuși, la început am fost sceptici față de unele din ideile lui și i-am verificat teoriile în detaliu în săptămânile ca-

re au urmat. Am încercat să găsim explicații alternative la ceea ce descoperise el, dar în final am fost încântați să-i spunem că teoriile lui sunt credibile.

Concluzia cercetării sale era că acum aproape 4.000 de ani, minoienii foloseau un sistem matematic bazat pe un cerc de 366°, ce poate a avea o legătură directă cu matematica oamenilor megalitici din vestul Europei, de acum 5.000 de ani.

Butler credea că oamenii megalitici cunoșteau raza polară și raza ecuatorială a Pământului cu o precizie de câțiva metri; mai precis decât măsurătorile noastre până la apariția calculelor prin satelit, din ultimii zeci de ani. Aceasta a sugerat, de asemenea, că sistemul matematic folosit acum mai bine de 5.000 de ani unea în totalitate spațiul și timpul, bazându-se pe geometria naturală a Pământului, văzut ca o sferă nu tocmai perfectă. Am hotărât să cercetăm teoria sa că detaliile sistemului geomatematic megalitic fac ca matematica modernă să pară superficială și nesofisticată.

Butler a început studiind structura matematică a Discului Phaistos. Acesta este gravat pe ambele părți cu mai multe pictograme și spirale interne. Deși nimeni nu înțelege acest sistem de scriere, Butler a descoperit că simbolurile de pe disc sunt compatibile cu calendarul de 366 de zile, fiind atât de precis încât, timp de 40 de ani, ar fi greșit doar cu 3 zile. A observat, de asemenea, că era o indicație pe disc care permitea corectarea chiar și a celei mai mici greșeli.[45]

Butler a menționat, de asemenea, că precizia măsurătorii mișcării astronomice a Discului Phaistos era mai mare decât ar fi fost necesar pentru a crea un calendar corect. Minoienii se pare că foloseau un cerc de 366°, fiecare grad fiind împărțit în 60 de minute și fiecare minut împărțit în 6 secunde. Pentru a înțelege ce vrea să spună, țineți mâna la o distanță de un braț cu degetul mare ridicat și îndreptați-l spre orizont. Zona acoperită de unghia degetului este aproximativ un yard megalitic (a 366-a parte dintr-un cerc întreg).

Aceasta părea o măsură folositoare – dar de ce, s-a întrebat Alan Butler, au avut minoienii nevoie de un sistem care să împartă

[45] Butler, A.: *The Bronz Age Computer Disc*, W, Foulsham and Co., 1999

această măsură vizuală mică în 360 de subunități? La ce folosea o asemenea precizie? S-a hotărât să afle dacă această măsură mică de unghi reprezenta o distanță utilă la circumferința Pământului, iar primele calcule au arătat că depășea cu puțin 300 de metri. Acest lucru a avut un efect deșteptător, pentru că minoienii foloseau o unitate de lungime numită picior minoian, despre care arheologii au aflat din construcții că avea 30,36 cm.

Butler a făcut niște calcule rapide și și-a dat seama că 1.000 de picioare minoiene erau egale cu 366 de yarzi megalitici. Nu aproximativ... *exact*! A observat, de asemenea, că o secundă de arc megalitic era egală cu 366 de yarzi megalitici sau cu 1.000 de picioare minoiene, pe suprafața Pământului.

Văzut în ansamblu, sistemul era fenomenal.

În sistemul minoian și în cel de măsurare precedentă, circumferința Pământului este împărțită în 366 de grade iar fiecare grad este împărțit mai departe în 60 de minute, fiecare minut fiind împărțit în 6 secunde. Fiecare secundă megalitică reprezintă o distanță de 366 de yarzi megalitici de pe suprafața Pământului, iar șase dintre aceștia cuprind distanța pe care o ocupă un minut de arc megalitic pe suprafața Pământului – fiind egală cu 21,960 yarzi megalitici (o unitate pe care Butler a numit-o, de asemenea, milă megalitică).

Gradul megalitic este format din 60 de minute de arc megalitic și, deci, 60 de mile megalitice. Cum cercul are 366 de grade megalitice, rezultă că circumferința Pământului ar trebui să fie 60 × 366 mile megalitice, adică 21.960 mile megalitice. Transformați acest număr în km și rezultă 40.009,48 km.

Circumferința Pământului este de 40.010 km, astfel încât măsurătorile oamenilor megalitici au corespuns cu cele moderne, existând o diferență de 20 de metri! O asemenea potrivire n-are cum să fie doar o coincidență.

Cea mai mică unitate de măsurare a circumferinței polare a Pământului, identificată de Butler, a fost secunda de arc megalitic, ce avea o lungime de 366 de yarzi megalitici (303.657 metri). În același timp, 1.000 de picioare megalitice sunt egale cu 303,60 metri – o variație mai mică de 0,02 la sută. Diferența surprinzător de

mică sprijină cercetarea meticuloasă a profesorului Thom şi a arheologului Graham, care au identificat prima dată, independent, piciorul minoian. De fapt, dacă vom considera lucrarea lui Thom încheiată (căci avea mai multe exemple cu care putea să lucreze), versiunea metrică minoiană a yardului megalitic avea o lungime de 30,365 cm. Dacă este aşa, profesorul Graham a greşit cu o miime de centimetru în estimarea lungimii piciorului minoian!

Astfel, se pare că, acum vreo 4.000 de ani, minoienii din Creta moşteniseră un sistem de la popoarele megalitice din vestul Europei, care stabilea că o secundă de arc megalitic era aceeaşi cu o secundă de timp, acest lucru putând fi exprimat printr-o distanţă de 366 yarzi megalitici de pe suprafaţa Pământului. Dacă cineva ar măsura distanţa corect şi ar marca-o pe glob în direcţia est-vest, aceasta ar reprezenta partea de pământ care se învârte (în orice loc) într-o secundă de timp megalitică. Astfel, oamenii preistorici au unit timpul cu distanţa, pentru a realiza un mod cât mai exact de măsurare.

Butler s-a gândit că e corect să presupună că popoarele megalitice aveau o zi formată din 12 ore, pentru cele 12 luni ale anului. De fapt, tot sistemul părea să reprezinte acelaşi lucru, de la cel mai mic la cel mai mare, de la micro la macro.

Studiind deci Discul Phaisdos, Alan Butler a redescoperit sistemul verbal al matematicii, care cuprindea yardul megalitic al lui Thom, cu un calendar minoian foarte corect. Tot sistemul era un mod logic de a face legătura dintre viteza de rotaţie a Pământului în jurul propriei sale axe şi ritmul schimbării anotimpurilor.

Scopul Discului Phaistos era să-l ajute pe utilizator să determine poziţia Soarelui faţă de celelalte stele, cu o precizie de 1 la 366. Dar când Alan a analizat mai bine vechiul sistem, şi-a dat seama că era mai rafinat decât se gândise iniţial. Geometria sistemului de măsurare avea, de asemenea, integrată o corecţie latitudinală.

Deoarece Pământul este aproape o sferă, se poate folosi trigonometria pentru a stabili circumferinţa acestuia la orice latitudine, folosind unghiul de latitudine. Acesta se poate măsura uşor, obser-

vând înălțimea stelei polare sau a altor stele situate la latitudini polare cu ajutorul unui băț în cruce de navigator. Sistemul de geometrie megalitică avea integrat un mod uşor de calcul, pentru că una din măsurile unghiului de latitudine (cosinusul) are aceeaşi valoare numerică cu numărul milelor megalitice ale unui grad de arc megalitic, indiferent de latitudine. Acest cosinus de latitudine poate fi transformat în 1/366, parte din circumferința polară, în yarzi megalitici, înmulțind cu 6 şi apoi cu 366. Această relație simplifică mult calculele, iar dacă oamenii megalitici aveau un mod de măsurare a timpului, atunci acesta stătea la baza unui sistem de navigație complex.

Lucrarea condusă de Alan Butler era într-adevăr în paralel cu studiile noastre; mai mult chiar, aceasta demonstra cu tărie de ce Enoh a fost adus în Insulele Britanice acum 5.200 de ani pentru a primi o educație astronomică (după cum s-a arătat în Capitolul 7). Scrierea, astronomia şi geometria, s-a crezut mult timp că au apărut în Orientul Mijlociu, dar acum aveam dovezi clare că acestea se foloseau în Europa cu mult înainte de a ajunge în Sumer sau Egipt.

CONCLUZIE

Ştiința poate progresa doar prin noi cunoştințe. Cum oamenii Grooved Ware se pare că nu cunoşteau scrierea, trebuie să-şi fi dezvoltat un sistem verbal, acumulând şi transmițând observațiile lor în detaliu, mai ales din domeniul astronomiei. Aceştia au creat, de asemenea, un sistem de însemnări şi au decorat construcțiile cu artă megalitică, acestea putând fi o primă încercare de scriere.

Primele forme de scriere prezintă mari asemănări cu inscripțiile acestei populații, iar cele mai vechi tipuri de scriere elamită (o scriere sumeriană) foloseau aceleaşi simboluri megalitice.

S-a găsit o formă de scriere chiar cu 1.000 de ani mai veche decât această scriere sumeriană, în Transilvania. Aceasta este asemănătoare scrierii de mai târziu din Creta minoiană. Prin urmare, cea mai veche scriere se pare că s-a născut din simbolurile megalitice din vestul Europei, cu mult înainte de a apărea în Sumer.

Oamenii care au folosit aceste simboluri timpurii ale proto-

Figura 24. *Folosirea unui băț transversal pentru a măsura altitudinea unei stele.*

scrierii au construit multe structuri din piatră, aliniate cu precizie la punctele de răsărit şi apus ale corpurilor cereşti. Toate se află pe coastele de vest ale Europei şi au aceeaşi măsură de lungime numită yard megalitic. Singura explicație practică pentru această unitate este că trebuie să fi avut o definiție fizică care s-a pierdut.

Există un sistem matematic care foloseşte yardul megalitic, bazându-se pe numărul răsăriturilor dintr-un an. În mod remarcabil, matematica megalitică cuprinde viteza de rotație a Pământului cu distanțe măsurate la suprafață, oferind un instrument ideal pentru navigație, cât şi o unitate standard de construcție.

Scrierea, astronomia şi geometria nu s-au născut în Orientul Mijlociu, ci în Europa.

Capitolul 9

LUMINA LUI VENUS

DEALUL DIN BLACK GROVE

Un grup de oameni despre care ştim prea puţine lucruri a umplut vestul Europei cu structuri arhitecturale. În Insulele Britanice există mai multe structuri de piatră megalitică decât oraşe şi sate moderne şi, totuşi, puţini cetăţeni ştiu că acestea încă mai există prin păduri, la ţară sau chiar în centrele oraşului.

După cum aflasem, cei care le construiseră erau ingineri talentaţi. Aceştia au lăsat în urma lor structuri din pietre uriaşe, unele cântărind multe tone, construite să reziste atât de mult încât ne mai impresionează şi acum, deşi au trecut 5.000 de ani de când constructorii lor au dispărut. Aceste situri antice au pătruns în folclorul zonelor rurale celtice, dar sunt în general uitate în zonele bine populate din Anglia. Chris a aflat de la mama lui irlandeză poveşti despre cum să se ferească de movilele „fermecate" ce nu trebuiau atinse, iar Robert a ascultat poveştile tradiţionale irlandeze ale marilor pietre, spuse de bunica sa, Nian.

Să nu distrugi niciodată o piatră verticală, căci altfel, nenorocul te va urmări timp de 6 generaţii.

Pietrele sunt uriaşe, dar, în jurul Anului Nou (Nos Galon), vraja se destramă, pentru a-i lăsa pe uriaşi să meargă până la cel mai apropiat râu ca să bea apă.

Dormi într-o noapte cu capul pe una din aceste pietre antice şi te vei trezi ori poet, ori nebun!

Insulele Anglesey, unde Robert şi familia sa au avut o casă timp de mulți ani, are multe asemenea pietre verticale. Populația din zonă a vorbit întotdeauna despre ele cu mult respect şi superstiție. Ynys Mon (Anglesey) a fost ultima fortăreață a druizilor, înainte de a fi masacrați de romani, iar moştenirea lor s-a adăugat folclorului acestor locuri.

Robert este interesat de structurile megalitice de mulți ani şi a studiat siturile din Anglesey cu mult timp înaintea proiectului nostru. Am fost destul de surprinşi când ne-am dat seama că putea exista o legătură între *Cartea lui Enoh* şi structurile megalitice din vestul Europei, dar, din întâmplare, studiile sale asupra movilelor cu tuneluri şi asupra menhirelor împletite s-au dovedit foarte importante pentru studiile noastre.

Situl care l-a fascinat cel mai mult este Bryn Celli Ddu – care se pronunță „Brin-kethlii-thii", însemnând „dealul din dumbrava neagră".

Bryn Celli Ddu este un mormânt cu pasaj, situat în Ynys Mon, în mijlocul unui câmp, unde se ajunge pe jos pe o potecă de țară. Structura are un pasaj cu o lungime de 8,5 metri şi o lățime de 1 metru, cu fața spre nord-est, ajungând într-o încăpere cu formă neregulată, alcătuită din cinci pietre mari laterale, acoperite de două chei de boltă. În încăpere se află un stâlp ce ajunge până aproape de acoperiş, susținut acum de două grinzi din beton.

Tunelul şi camera au fost construite pe o structură mai veche, formată dintr-un cerc cu nişte pietre verticale mici în jurul perimetrului interior. În curtea interioară a pasajului s-au găsit rămăşițele unei vetre şi o platformă de cuarț. Bryn Celli a fost explorată prima dată în 1865 şi s-au făcut săpături în 1928-1929. Pe lângă nişte oase de bou, s-au găsit şi oase de om, unele arse, altele nu, toate în cameră şi în pasaj, ducându-ne la concluzia că structura este un mormânt. S-au găsit puține lucruri pe lângă cele două vârfuri de săgeată din cremene, o mărgea de piatră găurită şi nişte carapace de moluşte şi midii. Când profesorul Lynch a cercetat situl în 1972, a vorbit despre deschiderea din partea de sud-vest a camerei (comparată de el cu structura unei cutii de acoperiş) ce permitea luminii să intre în cameră la miezul iernii, ca la Newgrange, în

estul Irlandei. Totuşi, n-a putut descoperi nici un scop anume sau vreo aliniere deosebită a acestei deschizături. Când a fost construit şanţul circular din pietre verticale, la începutul construcţiei s-a aşezat în centru o piatră verticală, ornată cu multe gravuri complicate. Cu câtva timp înainte de 3500 î.Hr., această piatră a fost doborâtă şi îngropată, zăcând deasupra locului unde fusese ridicată. A stat acolo timp de aproape 5.500 de ani, până când a fost luată din locul său, pentru a fi ascunsă în muzeul din Cardiff, şi o copie oribilă a ei din beton a fost amplasată în locul său.

O altă caracteristică a cercului de piatră este groapa. Avem dovezi că în această groapă s-a făcut foc, iar apoi a fost aşezat în cenuşă un os din urechea umană, totul fiind acoperit cu o piatră. Din păcate, săpăturile s-au făcut cu mult înaintea testelor cu carbon radioactiv, astfel că nu s-a putut afla când a fost aprins acest foc.

Datarea acestei structuri este greu de realizat, iar dr. Julian Thomas de la Universitatea Southampton, care a făcut multe săpături la Anglesey, a confirmat că nu există datări cu carbon radioactiv din acest sit, dar a făcut o paralelă cu siturile irlandeze, sugerând o dată între 3500-3050 î.Hr. pentru Bryn Celli Ddu. Analizând straturile de pământ din acest sit, el a confirmat că cercul de pietre a fost abandonat, dar piatra ornată a fost îngropată înainte de construcţia camerei din pasaj.[1]

Dr. Thomas a spus că şanţul, cercul şi piatra gravată sunt mai greu de datat. Structura a fost denumită construcţie circulară, dar nu este convins de acest lucru, pentru că şanţul nu este la fel de adânc ca şi monumentul denumit astfel din perioada Grooved Ware.

Deşi ca formă se aseamănă mult acesta, s-ar putea să fie mai vechi decât o construcţie circulară adevărată. Credem că are dreptate, pentru că şanţul nu este suficient de adânc pentru a oferi un orizont artificial, care se pare că era şi intenţia acestei construcţii. Probabil că şanţul circular şi pietrele verticale au încercuit într-adevăr piatra gravată – dacă este adevărat acest lucru, atunci, cea mai asemănătoare construcţie se află în Britania, iar data ar putea fi foarte veche; aproape sigur înainte de 4000 î.Hr. Dr. Julian Thomas

[1] Thomas, J.: Conversaţii particulare, 1997

crede, de asemenea, că este posibil ca stâlpul să fi făcut parte din structura inițială și construcția s-a ridicat în jurul acesteia (vezi planșele 10, 11 și 12).

Piatra ornată, împreună cu gravurile structurii, pot fi asemănate cu mormintele din valea Boyne și cu siturile din Britania. Stâlpul din încăpere apare, de asemenea, și în încăperea din Carrowkeel F., o structură irlandeză.[2]

Am aflat niște comentarii ale lui Alexander Thom despre rolul acestor pictograme de pe megaliți:

> *Ideea mea este că... însemnele de tip cană și inel erau un mod de notare, de scriere, și că pot indica... la ce servea o anumită piatră. Am văzut semnele cănii și inelului pe piatra de la Temple Wood (în Argyll) și apar pe piatra cea mai importantă, dar încă nu le putem descifra.*[3]

Când ne întrebam dacă aceste decorațiuni aveau vreun rol, Robert s-a gândit că poate n-au fost înțelese, pentru că felul în care erau așezate era cheia descifrării lor – și, totuși, părea că nu exista un model clar cu început și sfârșit. El voia să verifice dacă razele soarelui scoteau în evidență o secvență de gravură, mișcându-se pe suprafața sitului. Părea că dacă Thom avea dreptate și dacă gravurile puteau fi descifrate, poate ar fi putut fi citite în ordinea în care lumina soarelui cădea asupra lor în anumite zile ale anului.

Pentru a verifica această posibilitate, el a analizat mai multe situri din Anglesey, în anumite momente ale zilei și ale anului, pentru a vedea dacă există niște modele clare. Până acum, cele mai interesante rezultate s-au găsit la Bryn Celli Ddu.

Zilele-cheie de observație erau solstițiile, care au loc când Soarele se află în poziții extreme, ori în nord (vara), ori în sud (iarna), și echinocțiile, când Soarele se află deasupra Ecuatorului, când zilele și nopțile au aceeași lungime.

În mijlocul cercului original de pietre se află, după cum am

[2] Twohig, E.S.: *Irish Megalithic Tombs*, Shire Archaeology, 1990
[3] Thom, A.: *Walking in All of the Squares*, Argyll Publishing, 1995

spus, o copie a pietrei gravate, de unde contururile dealurilor oferă spații clare pentru posibile alinieri ale răsăriturilor de Lună. Poziția sitului a fost aleasă astfel încât punctele extreme ale răsăritului de Lună să poată fi marcate pe fundalul oferit de relieful local, format din văile şi vârfurile munților de est.

SCRIEREA CU AJUTORUL SOARELUI

Prima observare a ceea ce părea a fi un efect luminos căutat a avut loc în timpul unui echinocțiu de primăvară. Lumina soarelui a strălucit peste tunel şi peste zidul din nord, unde o serie de crestături mici, numite semne de tip cană, au fost tăiate în piatră. Când Soarele s-a ridicat pe cer timp de 40 de minute, a luminat o secvență a acestor însemne, făcându-le să strălucească ca o serie de stele mici pe fundalul întunecos al tunelului antic. Soarele părea să sară dintr-o cană în alta, trasând o curbă de-a lungul zidului tunelului înainte să urce sus pe cer şi să nu mai intre prin portal. Înainte de a fi luminate de Soare la răsărit, aceste semne păreau nesemnificative – nu se credea că vor fi luminate de Soare, fiind situate pe zidul din nord al pasajului. Dar acum, roca de cuarț folosită în construcția zidurilor surprindea lumina razelor la răsărit, îndreptând-o spre un observator din încăpere.

Pe la ora 10, una din pietrele de la portal aruncă o umbră peste piatra de la intrare, care avea mai multe scobituri laterale, unde umbra cădea asupra uneia dintre cele mai mari scobituri. La prima vedere, semnele arătau ca nişte inscripții Ogham (Ogham este o formă de scriere creată de druizi, constând din linii şi căni) dar încă nu s-a reuşit descifrarea ei. Văzând unde cade umbra şi din geometria pietrelor, s-a observat clar că aceste două pietre puteau fi folosite pentru a măsura umbra, spre a afla când urma să fie echinocțiul. Liniile de sus şi de jos indicau cât de apropiat de echinocțiu este Soarele, iar înălțimea umbrei pe piatră l-ar ajuta pe privitor să afle când vor avea loc efectele luminoase ale echinocțiului.

La echinocțiu, Soarele se mişcă repede pe cer, astfel că unghiul corect de luminare prin care se poate observa fenomenul luminos de la echinocțiu durează 3 zile. La echinocțiul de primăvară, Soarele se mişcă spre nord şi, astfel, razele la răsărit luminează şi mai

departe în tunel. Deci, din calculele făcute cu ajutorul compasului, se pare că la solstițiul de vară primele raze ale răsăritului străbat direct în cameră, dar a fost nevoie de 2 ani pentru a verifica această ipoteză. O caracteristică tipică a climei britanice, cerul s-a încăpățânat să rămână noros pe durata următoarelor două solstiții.

După ce au văzut cum au „vorbit" semnele de tip cană din tunel la lumină, Robert a examinat încăperea cu o torță puternică, scoțând la iveală multe crestături în pietrele camerei. În mod ciudat, toate se pare că se aflau în locuri unde soarele *nu* putea ajunge direct; atunci, nu toate trebuiau să se manifeste în același fel? Numărul mare de astfel de căni ar putea însemna că e doar o coincidență faptul că însemnele din tunel au fost luminate, după cum se credea, intenționat. Singura modalitate de a afla dacă au fost așezate intenționat așa era observarea sitului în cât mai multe zile cu soare, pentru a vedea ce efecte luminoase arbitrare ar apărea.

Într-o după-amiază însorită de la sfârșitul lui martie, a avut loc un fenomen neașteptat și interesant. Era imediat după echinocțiu, dar Soarele se mișca rapid în această perioadă pe cer, iar înclinația sa era de 4°. Pe la ora 1:20, o rază de lumină venind din nord-vest se mișca pe podeaua încăperii, spre baza stâlpului. Sunt mai multe scobituri în partea laterală a stâlpului și era probabil că lumina va cădea peste ele, dar când a ajuns pe stâlp, a căzut mult mai jos. Era clar că, dacă Soarele era mai spre sud, prin urmare mai jos pe cer, lumina va fi pe stâlp, în partea de sus. În martie, razele solare ajungeau pe stâlp la ora 14:10, ceea ce era ciudat dacă efectul era intenționat. De ce n-a fost proiectat să cadă la amiază, când Soarele se află sus pe cer? (Vezi planșele 16 și 17).

Observațiile făcute timp de câteva ore înainte și după prânz, în mai multe ocazii, au arătat că, în timpul lunilor de vară, lumina nu ajungea niciodată la stâlpul gravat, apărând doar pe podeaua încăperii. A fost o vară nefericită, pentru că, vreo două săptămâni înainte și după solstițiu, cerul de dimineață era noros, așa că n-am putut vedea dacă razele răsăritului au căzut peste tunel și cameră. Totuși, în ciuda absenței directe a razelor soarelui, era probabil ca Soarele să strălucească peste toată lungimea tunelului și în cameră, dar dificil întotdeauna să faci preziceri pentru asemenea structuri complexe.

Se pare că oamenii care au făcut construcția de la Bryn Celli Ddu au ales un moment ciudat al zilei pentru a ridica pietrele și pentru ca lumina să cadă pe stâlp. Poate că au avut un motiv, dar trebuie să fi fost unul ascuns. Poate că după 5.000 de ani ar fi imposibil să înțelegem de ce făceau anumite lucruri și rămânea și posibilitatea ca lumina să cadă întâmplător acolo, fără să însemne nimic pentru constructori. Singura modalitate de a continua cercetările era să facem cât mai multe observații.

Când Soarele se afla mai jos pe cer, în preajma echinocțiului de toamnă, lumina cădea din nou pe stâlp – dar, puțin mai devreme, pe la ora 13:45. Aceasta se putea determina acum bine, urcându-se pe stâlp în timp ce Soarele mergea spre sud, în tipul iernii. Când lumina cobora de pe stâlp, cădea peste o lespede mare de cuarț din spatele lui, care formează zidul de nord-est al camerei. Această piatră care se părea că e prelucrată avea rolul unui dublu reflector parabolic și împrăștia lumina în două părți, care luminau peste zidurile opuse ale camerei. Puțin câte puțin, atât zidul din nord, cât și cel din sud ale camerei erau scăldate de strălucirea luminii reflectate.

Când lumina a ajuns pe ele, semnele gravate de tip cană pe ziduri au căpătat viață, strălucind ca niște stele. Înainte părea imposibil ca lumina să ajungă pe aceste crestături, dar calitatea reflectantă a pietrei nu fusese observată înaintea acestui eveniment. Întreaga încăpere a fost inundată rapid de lumină într-un mod spectaculos, dar și mai important este faptul că această imagine reflectată a discului solar, care cădea asupra pereților laterali ai încăperii, lumina și *alte* două seturi de însemne, care acum străluceau ca niște stele mici. Acest fapt a avut loc între orele 14:30 și 15:15, cu o luminozitate maximă pe la 14:50.

Analizând mai atent lespedea de piatră din spate, părea că e dinadins modelată pentru a prezenta două suprafețe curbate care împart și reflectă razele Soarelui care cădeau pe acestea prin spațiul liber pe care-l observase Lynch, dar pe care nu-l putea justifica. Pentru un grup de „sălbatici" din epoca de piatră, care n-aveau cum să știe ce sunt telescoapele, ansamblul semăna cu o formă primi-

tivă de telescop newtonian. (La sfârşitul secolului al XVII-lea, omul de ştiinţă Sir Isaac Newton a inventat un telescop care folosea o oglindă curbată, pentru a mări imaginea stelelor. Telescopul său avea un tub, pentru a canaliza lumina spre o oglindă concavă, care apoi centra imaginea stelelor pe o lentilă, pentru a o face vizibilă observatorului.) Această structură megalitică funcţionează pe acelaşi principiu. Bryn Celli Ddu canalizează lumina Soarelui, prin deschizătura camerei, pe o piatră reflectantă sculptată sub forma a două oglinzi concave, dispuse spate în spate. Când Soarele se află pe cer în poziţia necesară (la echinocţii), imaginea sa este proiectată de piatra gravată pe părţile umbrite ale camerei, ca să poată fi observată.

Pe la sfârşitul lui octombrie, Soarele se află destul de jos pe cer, declinaţia sa fiind de aproximativ –12°, la jumătatea distanţei dintre echinocţiu şi poziţia sa cea mai sudică. În acel moment, lumina cădea pe stâlp, la un nivel mult mai înalt, iar când dispărea de pe stâlp nu mai ajungea pe piatra prelucrată din spatele lui. Deci, din nou, era clar că aceste efecte luminoase construite cu grijă durau doar perioade scurte din an şi depindeau în întregime de declinaţia Soarelui.

Erau acum destule puncte culese în zilele dificile pentru a înţelege rostul acestui stâlp după însemnările de pe el şi datele pe care acestea le reprezentau şi era, de asemenea, posibil să afli momentul când lumina soarelui va cădea pe stâlp după poziţia Soarelui pe cer (azimutul său). Acest calcul permite o descifrare constantă de 209° (aproximativ SSV). Nu s-a înţeles imediat de ce se alesese acel azimut, dar, mai târziu pe parcursul anului, aveam să aflăm răspunsul uluitor.

EFECTUL LUI VENUS

Venus este al treilea corp cosmic ca strălucire de pe cer, după Soare şi Lună, şi poate face umbră. La începutul lui decembrie, Venus strălucea atât de tare, încât se putea vedea pe cer chiar şi în timp ce soarele era încă la orizont. Această planetă strălucitoare a fost deosebit de importantă în cercetările noastre încă de la început, pentru că este „steaua dimineţii", asociată cu ritul învierii din

Francmasonerie.[4] Când se vede la apus, i se spune şi „steaua serii".

Văzând cum Venus apare după Soare într-o zi, Robert s-a gândit că se afla într-un unghi puţin mai înalt decât Soarele şi, pe măsură ce zilele treceau, se depărta de el. Un calcul rapid a arătat că azimutul şi declinaţia lui Venus o plasau într-o poziţie din care putea să trimită lumină peste stâlpul din Bryn Celli Ddu.

Am discutat despre această posibilitate cu Alan Butler, care, pe lângă faptul că este inginer, este şi interesat de astrologie, considerând-o o „ştiinţă" antică, şi cunoaşte foarte bine mişcările de pe cer. Alan ne-a ajutat mult, spunând că Venus poate fi o stea a „serii" numai după o conjuncţie superioară (când Soarele trece în faţa lui Venus), lucru care nu se poate vedea de pe Pământ din cauza Soarelui. Perioada de la conjuncţie şi până la prima apariţie pe cerul serii este de 36-40 de zile, când se va afla la 10° distanţă de Soare şi va dispărea sub orizont la aproximativ 40 de minute după apus.

Din acest moment încolo, Venus se îndepărtează tot mai mult de Soare, dispărând tot mai târziu. Câteva luni mai târziu, o putem încă vedea la câteva ore după apus.

Cea mai mare elongaţie a „stelei serii" are loc toamna, de la sud la vest, iar la cea mai mare strălucire se ajunge la 36 de zile după aceasta, când Venus se apropie înapoi de Soare. La jumătatea ciclului său, Venus este vizibilă mai bine de patru luni şi poate mai mult, astfel încât Alan Butler a fost de acord cu noi că Bryn Celli Ddu ar putea suferi efectul Venus în nopţile de iarnă.

Folosindu-şi cunoştinţele de astronomie, Alan ne-a trimis un e-mail, spunându-ne:

> *Pe la sfârşitul lui decembrie, Venus apare ca o stea a serii, apărând după Soare timp de 4 ani, din 8 în 8 ani, cu mare acurateţe.*
>
> *Când Venus străluceşte cel mai tare, distanţa angulară dintre Soare şi Venus este de 38°. Soarele apune la ora 15:51, iar Venus apare două ore mai târziu. Aceasta înseamnă că va atinge poziţia Soarelui de la ora 14:30 la ora 17:00, mult timp după ce*

[4] Knight, C. şi Lomas, R.: *The Hiram Key* (*Secretul lui Hiram*), Century, 1996

*Soarele a apus. În aceste condiții și cu un cer fără lună, poți să citești „*Vremea*" în acea încăpere la lumina lui Venus.*

Cred că veți putea observa cel mai bine acest lucru pe 13 decembrie. Există niște oportunități în acea după-masă și în după-masa următoare, sâmbătă și duminică.

În după-amiaza zilei de 13 decembrie 1997, Robert, însoțit de fiul său Geraint, s-a întors la Bryn Celli Ddu să vadă dacă Soarele va străluci peste stâlp. Era o noapte întunecoasă și puțin noroasă, Venus strălucind în partea de vest a cerului – înconjurată de o aură strălucitoare de ceață între nori, în timp ce apărea după Soare. Cam la o oră după apus, s-a format o ceață deasă, dar Venus era încă destul de strălucitoare încât să emită o lumină ce încet a ajuns pe podeaua încăperii antice.

Linia luminii lui Venus era puțin mai jos pe stâlp decât cea a Soarelui de după-masă, dar se vedea clar pe stâlp. Acum era sigur că oricine a construit Bryn Celli Ddu știa că puteau măsura declinația lui Venus, folosindu-se de lumina ce cădea pe stâlp, comparând-o cu lumina soarelui de dinainte cu două ore și jumătate. Deci, din ce alt motiv ar fi amplasat deschizătura în acel loc, astfel ca lumina să cadă pe stâlp nu la amiază, ci mult mai târziu, la ora 14:20, când Soarele trecuse de zenit? Singurul motiv ar fi ca să profite de poziția relativă a lui Venus și a Soarelui.

Poziționarea atentă a deschizăturii din Bryn Celli Ddu n-are cum să fie o coincidență. Robert s-a gândit să verifice probabilitățile de a fi o coincidență, faptul că poziționarea ei în acest unghi permite atât răsăritului și apusului soarelui, cât și luminii lui Venus să cadă în aceeași deschizătură.

Indiferent de direcția de compas, când Soarele se află suficient de sus pe cer pentru a străluci în cameră, s-ar obține același efect al cadranului solar pe stâlp. Astfel, azimutul deschizăturii obținut cu compasul putea fi oriunde între 140° și 260°, o distanță de 120°. Deschizătura având doar 2°, probabilitatea este de 1 la 60. Deschizătura este, de asemenea, destul de departe de Soare la apus, în trei din patru ocazii posibile în timpul celui de-al optulea an al lui Venus, când aceasta este o stea a serii și când lumina acesteia ajunge

pe stâlp, după apus. Acest fapt are 3 probabilități din 8 să fie o întâmplare, dar asociat cu poziția Soarelui, există 6 probabilități dintr-o mie ca să fie aliniat corect față de Venus şi Soare. Probabilitatea este foarte mică pentru ca un statistician să respingă ideea că direcția şi înălțimea deschizăturii sunt neintenționate: aşa *s-a dorit* să fie.

Venus luminează stâlpul la ora 17:04, la o oră şi cinci minute după apus. Notând poziția Soarelui şi a luminii lui Venus, stâlpul putea fi folosit pentru a calcula diferențele de altitudine dintre Venus şi Soare, de unde distanța dintre acestea. Venus revine în aceeaşi poziție pe stâlp din opt în opt ani, astfel încât acest observator poate corecta orice eroare de calcul a calendarelor solare şi lunare.

Motivul alegerii unghiului era acum clar. Deschizătura fusese proiectată cu grijă, cu o precizie de doar 2 grade. Dacă ar fi fost mai mare de 209° (azimut), Venus s-ar fi aflat prea jos pe cer ca să mai strălucească pe stâlp, iar dacă ar fi fost mai mică de 209°, Soarele fi fost încă pe cer când Venus ajungea la deschizătură.

Am fost încântați când ne-am dat seama că Robert şi Geraint erau poate primii oameni după mii de ani care au înțeles că Bryn Celli Ddu era observatorul lui Venus, aşa cum îl doriseră constructorii săi.

SOLSTIȚIUL DE IARNĂ

La solstițiul de iarnă, lumina ajungea pe vârful stâlpului – sau, mai corect, ar fi ajuns dacă n-ar fi fost obstrucționată de grinda de beton, pusă pentru a susține bine acoperişul. Lumina cădea direct pe stâlp la ora 14:22.

Aceste momente diferite ale efectului devin clare dacă înțelegem că efectul are loc când Soarele este într-un azimut de exact 209°N. Momentul zilei când are loc acest lucru poate varia puțin, în funcție de anotimp şi declinația Soarelui.

Poziția luminii pe stâlp oferă măsura exactă a altitudinii Soarelui, care rămâne valabilă din septembrie până în aprilie, pe parcursul lunilor de iarnă. Însemnele de pe părțile laterale ale stâlpului indică date de la începutul lui noiembrie şi sfârşitul lui ianua-

1. Zidul Alb de la Newgrange, pe râul Boyne. Construit pentru prima dată înainte de 3200 î.Hr., săpăturile și reconstrucția au fost făcute de profesorul Michael O'Kelly și echipa lui.

2. Cometa Hale-Bopp, fotografiată în 1997 la Anglesey.

3. Movilă de la Maes Howe, în Orkney, aproape de dealul Ward – unde Soarele răsare, apune și răsare din nou – în fundal.

4. Marele observator al Cercului din Brodgar, Orkney.

5. „Obiecte de piatră" de la Skara Brae.

6. Un vas „grooved ware" găsit în Alness din Ross-shire, acum aflat la Muzeul Inverness.

7. Dealul cu Multe Pete din Caithness. Evantaiul liniilor de pietre are rolul unui cronometru stelar.

8. O locuință tipică din Skara Brae.

9. Atelierul din Skara Brae.

10. Bryn Celli Ddu şi copia Pietrei Enigmelor.

11. Intrarea în tunelul de la Bryn Celli Ddu.

12. Stâlpul din interiorul încăperii de la Bryn Celli Ddu.
13. Spirala de pe zidul lateral de la Bryn Celli Ddu.

14. Lumina răsăritului la solstițiul de vară, luminând tunelul până în încăperea de la Bryn Celli Ddu.

15. Lumina răsăritului de soare reflectându-se din partea de jos a zidului din încăpere, pentru a lumina spirala gravată de la Bryn Celli Ddu.

16. *Sus* Lumina strălucind pe stâlpul de la Bryn Celli Ddu.

17. *Dreapta* Urmele de la verificarea făcută pe marginea stâlpului de la Bryn Celli Ddu.

18. Aşezarea unui stâlp pentru reconstruirea aparatului lui Uriel.

19. Pregătirile pentru aşezarea unui stâlp indicator al apusului, în timpul reconstruirii aparatului lui Uriel.

20. Falusul de piatră găsit la Knowth de profesorul George Eogan.

21. Mumia de 1,97 m (6 picioare şi 6 inci) a omului Cherchen. Unul din uriaşii antici din vestul Europei, ale cărui rămăşiţe sunt dezgropate acum în centrul Chinei.

22. Piatra din spate de la Newgrange, cu inscripții.

23. Piatra verticală de pe dealul Tara.

24. Intrarea de la Newgrange.

25. Cutia luminoasă de deasupra intrării de la Newgrange, cu tocul reprezentând opt simboluri ale unui an.

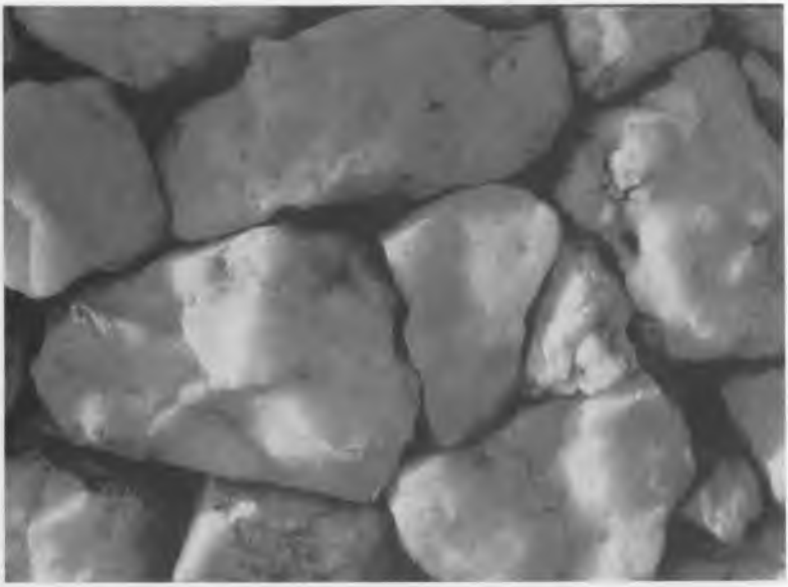

26. Detaliu din Zidul Alb de la Newgrange, care arată construcția de cuarț.

27. Lumina reflectată de Zidul Alb de la Newgrange.

28. Una din puținele piese de cuarț rămase, care odată acopereau piramidele egiptene antice de pe platoul Giza. Observați dimensiunea și faptul că partea din față este identică cu pietrele de la Newgrange.

29. Peșterile de la Qumran îndreptate spre răsărit, unde au fost descoperite Manuscrisele de la Marea Moartă.

30. Îngerul suspendat de la Capela Rosslyn, reprezentându-l pe Shemhazai suspendat între cer și pământ.

31. Profesorul James Charlesworth arată o trăsătură arhitecturală irodiană a Capelei Rosslyn.

rie. Când Robert a ținut un seminar despre aceste descoperiri la care au participat membrii Departamentului de Științe Arheologice de la Universitatea Bradford, a fost întrebat dacă vreuna din aceste însemnări solare coincid cu evenimente agricole importante. Cu siguranță, în Anglessey s-au crescut întotdeauna multe oi și, în perioada Paștilor, mulți miei.

Însemnul lunii noiembrie coincidea cu perioada de gestație a oilor, iar în perioada Paștilor se fătau mulți miei. Așadar, dacă acești oameni doreau să aibă miei atunci când furtunile de primăvară au trecut și când începea să crească iarba, atunci lumina soarelui de pe stâlp ar putea marca momentul ideal de împerechere al oilor.

Poate că aceste însemnări reprezentau mai mult decât niște programe de ajutor ale creșterii animalelor. Rudolf Steiner, scriind despre Crăciun, a făcut următorul comentariu:

> *În al treilea mileniu înainte de Hristos, în anumite triburi nordice, erau considerați deosebiți doar cei născuți în anumite săptămâni ale iernii. Iată motivul: în peninsula Iutlanda – ale cărei triburi erau numite Ingaevone, sau cel puțin așa le spunea Tacitus – preoții templului din siturile Misterului îi îndemnau pe oameni să întrețină relații sexuale numai în anumite perioade din primul sfert de an, pe lună plină și după echinocțiul de primăvară.*[5]

Calendarul creștin se știe că și-a însușit sărbători antice și, chiar și astăzi, Duminica Paștilor este numită prima duminică după lună plină, urmând echinocțiului de primăvară.

Așadar, după cum am văzut, situl de la Bryn Celli Ddu marca precis echinocțiile de primăvară și toamnă, într-un mod cât se poate de spectaculos. Aceasta era perioada în care lumina soarelui, după ce a luminat stâlpul, trece pe piatra gravată din spatele lui și este împrăștiată pentru a lumina marginile încăperii cu modelele semnelor de tip cană.

În următoarea sa observație asupra felului în care era plănuit

[5] Steiner, R.: *The Festivals and their Meaning*, Rudolf Steiner Press, 1981

actul concepției, Steiner îl cita pe istoricul roman Tacitus (din *Germania*, 40):

> *Pe o insulă din ocean se află o scobitură sacră, iar înăuntru se află un car sfințit, acoperit cu un văl. Doar preotul se poate apropia de el. El știa când apare zeița în carul sfânt. Află de prezența zeiței în locul sfânt și, cu mare respect, se alătură carului ei tras de vaci. Urmează apoi zile de bucurie și petrecere în toate locurile onorate de zeiță cu prezența ei. Apoi urmează zile de fericire și nunți. Atunci nu se țin războaie, nu se dau arme, iar sabia este ținută în teacă. Doar pacea și liniștea domnesc în această perioadă, până când zeița, sătulă de stat printre muritori, este condusă din nou în altar de același preot.*[6]

Era oare Bryn Celli Ddu unul din aceste care sacre, acoperite de un văl, un văl de piatră? Să fi interpretat preoții de pe vremea lui Tacitus inundarea încăperii cu lumină ca prezența zeiței? Oare din acest motiv, la 2.000 de ani de la construcție, s-a îngropat o vacă în curtea exterioară a sitului?

Steiner avea mai multe de spus despre acest lucru, citându-l în continuare pe Tacitus cu privire la ceea ce s-a întâmplat după aceea:

> *Apoi, carul, vălul și chiar zeița însăși sunt scăldate într-un lac ascuns. Sclavii interpretează ritualul, sclavi care sunt apoi înghițiți de lac ca o pedeapsă, astfel încât toate informațiile despre aceste lucruri să se piardă în noaptea inconștienței. Un fapt groaznic ținut secret și o noapte sacră controlează ființa care poate privi doar sacrificiul morții.*[7]

Nu foarte departe de Bryn Celli Ddu, când Ministerul Apărării a extins pista aeroportului Raf la vale (Falia), a fost secat un lac înainte de a se începe lucrările. În acel lac s-au găsit multe obiecte, datând de cel puțin 3.000 de ani, printre care și corpuri de oameni care poate au fost aruncați înăuntru, înecându-se. Oare erau aceştia

[6] Steiner, R.: *The Festivals and their Meaning*, Rudolf Steiner Press, 1981
[7] Steiner, R.: *The Festivals and their Meaning*, Rudolf Steiner Press, 1981

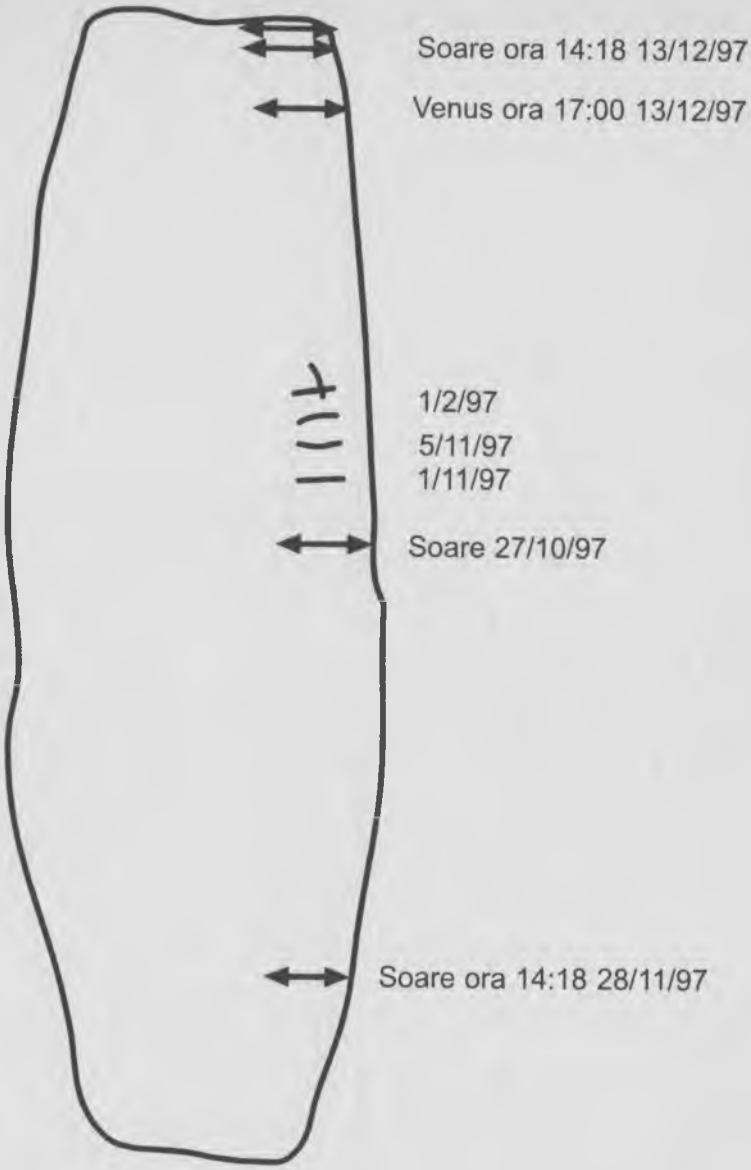

Figura 25. *Unde cade lumina soarelui la Bryn Celli Ddu, în zile speciale.*

sclavii despre care Tacitus spunea că erau sacrificați după ritualul apariției zeiței în car pe "dealul dumbravei negre", Bryn Celli Ddu?

RĂSĂRITUL DE SOARE LA SOLSTIȚIU

Bryn Celli Ddu nu și-a relevat încă toate secretele. În 1998, pentru prima dată în trei ani, dimineața solstițiului de vară era senină și strălucitoare, iar când Soarele se ridica pe cer, primele raze au strălucit peste tunel, iluminând baza lespezii de piatră din sud-vest. Aceasta a format un punct mic roșu chiar la baza pietrei și, în timp ce Soarele urca încet pe cer, tunelul era inundat de lumină, formând o cărare aurită pe jos în tunel, până în cameră. Dar, pe măsură ce lumina devenea mai puternică, aveau loc mai multe efecte luminoase. Lumina era reflectată apoi de piatra de cuarț, direct în lespedea de piatră din partea stângă de la intrare, iluminând o mică spirală cioplită de pe suprafața pietrei. În câteva minute, soarele se mișcase suficient, pentru ca lumina să se mute de pe reflector și de pe spirală.

Originea spiralei duble a fost descoperită de un artist plastic american, numit Charles Ross. Acesta e realizat un experiment, punând o lentilă în fața unei scânduri de lemn, astfel încât să centreze razele soarelui pe scândură, lăsându-i, prin ardere, o urmă pe lemn. În fiecare zi a pus o nouă bucată de lemn pe obiectul care susținea scândura, iar după 366 de zile consecutive a văzut că modelul realizat de razele soarelui a ars și scândurile. A descoperit că forma rezultantă era o spirală dublă perfectă. În timpul verii, s-a format o spirală strânsă, în sensul acelor de ceasornic, iar iarna, una lăbărțată, în sens invers acelor de ceasornic. La echinocții, cărarea începea să se îndrepte, de vreme ce spirala lăbărțată din iarnă nu se mai îndrepta, transformându-se într-o spirală strânsă, mișcându-se în sens opus.[8]

Prin urmare, fiecare spirală reprezintă un sfert din mișcarea Soarelui pe cer.

[8] Brennann, M.: *The Stones of Time*, Inner Traditions International, 1994

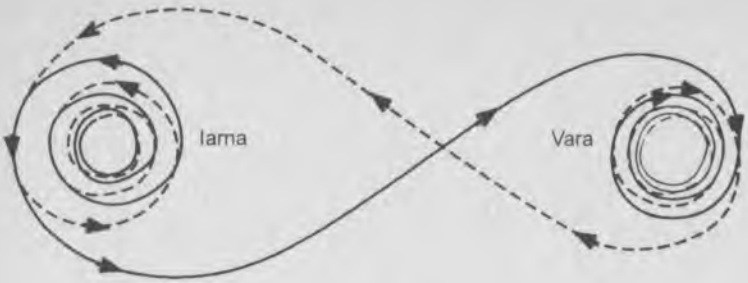

Figura 26: Calea trasată de umbra Soarelui pe parcursul unui an, după Ross.

UN INSTRUMENT ŞTIINȚIFIC

Înainte de a stabili rolul pe care l-a avut Bryn Celli Ddu, merită să rezumăm tot ceea ce ştim despre acesta.

Rolul acestuia a fost diferit pe parcursul epocilor. La început, locul era un cerc de pietre înconjurat de un şanț. În centru se afla o piatră verticală acoperită de gravuri minunate, printre care modele de spirale şi zigzaguri. Înainte să fie ridicați stâlpul şi megaliții care-l înconjurau, piatra fusese doborâtă şi îngropată în mijlocul cercului. Alături de piatră a fost îngropat un os dintr-o ureche umană în mijlocul cercului inițial, în afara încăperii. Această piatră fusese furată dintr-o aşezare antică, pentru a fi ținută în sudul Țării Galilor şi o copie a acesteia, grosolană, dar fidelă, din beton, a fost ridicată în locul unde se afla inițial piatra.

Alinierile pietrelor de la Bryn Celli Ddu sunt deosebit de precise şi nu putem să le considerăm pe toate ca fiind aşezate aşa printr-o coincidență.

1. Alinierea tunelului şi secvențele semnelor de tip cană subliniază echinocțiile şi solstițiul de vară.

2. Mărimea umbrei arată în ce perioadă a anului solar te afli, în orice moment.

3. Stâlpul şi marginea pietrei sunt poziţionate pentru a măsura cu precizie ciclul lui Venus, solstiţiul de iarnă şi calendarul agricol din iarnă.

Figura 27. *Calea trasată de Venus în jurul cercului zodiacal.*

Situl a suferit multe îmbunătăţiri, dar încă ne întrebăm de ce piatra gravată din centru a fost îngropată în mijlocul cercului, când s-a construit instrumentul ce măsura declinaţia stâlpului.

Se pare că Bryn Celli Ddu a fost proiectat ca înăuntru să intre un număr mic de oameni, care să observe cu precizie ciclurile Soarelui şi ale lui Venus. Chiar şi cea mai mică repoziţionare a elementelor structurii ar face ca observatorul să nu funcţioneze.

Întrebarea este atunci de ce au avut aceşti oameni antici nevoie să înţeleagă mişcările Soarelui şi ale lui Venus atât de precis?

Un răspuns evident ar fi că Venus este cel mai corect indicator de timp al anului care există în sistemul solar. Din opt în opt ani marchează un punct când calendarul solar, calendarul lunar şi calendarul sideral (poziția stelelor) coincid toate la câteva minute. În cinci cicluri ale lui Venus – adică tot din 40 în 40 de ani – sincronizează aceste calendare la câteva secunde. Cel de-al optulea an al ciclului lui Venus reglează corect fazele Lunii şi mişcările siderale la 5 ore.

Cunoştințele despre ciclurile lui Venus permit ca aceste trei calendare principale să fie aliniate regulat şi favorizează determinări detaliate ale fluxurilor şi ale eclipselor lunare. Documentul irlandez din secolul al VIII-lea, *Saltair Na Rann*, care redă vechile tradiții orale ale celților din Irlanda, prezintă cunoştințele de care aveau nevoie conducătorii oamenilor în vremurile antice:

> *Pentru fiecare zi e nevoie de cinci informații de la toți, iar cel ce vrea să fie conducător nu trebuie să se laude.*
> *Ziua lunii solare, vârsta lunii, nivelul fluxului, fără erori, ziua săptămânii, calendarul sărbătorilor zeităților.*

Calendarul sideral este important pentru agricultură, calendarul lunar ajută la prezicerea fluxului, iar cel solar era folosit pentru a şti cât e de lungă ziua şi pentru a recunoaşte zilele de sărbătoare. Bryn Celli Ddu poate face toate aceste lucruri cu o precizie foarte mare.

Să fie oare doar o coincidență? Semnificațiile simbolurilor de pe piatra din centru s-ar fi pierdut, dar spirala se pare că e asociată cu Soarele şi mişcările acestuia, iar zigzagurile de pe pietre au putut fi folosite pentru a urmări mişcările Lunii.

Dr. Julian Thomas[9] a descoperit o piatră mică şi plată lângă Bryn Celli Ddu, descrisă de el ca fiind acoperită de însemne, deşi vârsta ei nu este sigură, fiind descoperită într-un strat de pământ mutat de la locul său. Ar fi putut face parte din notițele construc-

[9] Thomas, J.: Conversații particulare, 1997

torilor sau să fi fost de mai târziu, dar arată cu certitudine că situl fusese asociat cu numărarea mişcărilor corpurilor cereşti pe o perioadă de timp îndelungată. Acum cinci mii de ani, piatra centrală decorată cu gravuri, ale cărei simboluri pot fi interpretate ca însemne, a fost îngropată în mijlocul şanţului circular, împreună cu osul din urechea umană despre care am mai vorbit.

Aceşti oameni foloseau piatra pentru a produce instrumente ştiinţifice precise, pentru a observa mişcările regulate ale aştrilor cereşti, într-un mod deosebit de inteligent pentru un observator simplu. Ne-au fost amintite secretele cerului aflate de Enoh de la îngerul Uriel:

> *Aceasta este cartea traseelor aştrilor cereşti, relaţiile fiecăruia, potrivit clasei lor, teritoriului şi anotimpurilor lor, potrivit numelor şi locurilor de origine, după lunile lor, pe care Uriel, îngerul sfânt care este cu mine şi îndrumătorul lor, mi le-a arătat şi mi-a destăinuit toate legile lor, aşa cum sunt ele, şi ce se întâmplă cu toţi anii din lume până la sfârşitul timpurilor eterne, până când se va sfârşi noua creaţie ce va ţine o veşnicie.*

LEGENDELE SITULUI

Dat fiind faptul că popoarele megalitice n-au lăsat în urmă nimic scris pe care să-l cercetăm, singura noastră modalitate de a-i studia este de a analiza lucrările rămase de la ei şi de a asculta legendele care încă se spun despre ei. Am învăţat să respectăm legile şi miturile, deşi nu reprezintă fapte istorice în adevăratul sens al cuvântului. Am descoperit că adesea conţin relatări adevărate sau impresii despre evenimente care s-au întâmplat. Istoricul irlandez din secolul al XIX-lea, Sora Mary Cusack, cunoscută sub numele de Călugăriţa din Kenmare, spunea despre legende:

> *Istoria popoarelor antice trebuie să se bazeze pe tradiţie. Numele „tradiţie" din păcate dă o impresie a priori de neadevăr, de unde şi dificultatea de a accepta tradiţia ca un element de adevăr în cercetare istorică. Dar tradiţia nu este neapărat un*

mit pur sau o relatare falsă a unor fapte. Tradiţiile unei naţiuni sunt ca amintirile unui bătrân despre copilăria sa şi astfel trebuie abordate. Dacă vrem să-i cunoaştem povestea tinereţii, îl lăsăm s-o spună cum vrea el. S-ar putea să insiste pe evenimente care-l interesează pe el, fără a avea legătura cu ceea ce ne interesează pe noi, s-ar putea să greşească neintenţionat dacă i se cer detalii, dar adevărul va susţine povestea sa flecară şi, analizând-o cu răbdare, informaţia va ieşi la iveală şi vom obţine ceea ce dorim.[10]

Vechea carte galeză *The triades of the Island of Britain* (*Triadele Insulei Britanice*) vorbesc despre pietrele din Gwydden-Ganhebom, pe care stătea scris „artele şi ştiinţele lumii", şi despre povestea unui învăţat druid numit Gwydion ap Don, descris ca „stăpânul mişcărilor cerurilor". Acest personaj mitic se spune că este îngropat lângă oraşul galez Caernarfon, sub ceva numit „Piatra enigmelor".[11]

Numele din yr Cymraeg (limba galeză), ca majoritatea limbilor antice, au întotdeauna o semnificaţie. Istoricul galez Ken Owen ne-a spus că numele „Gwydion" înseamnă om învăţat, druid, magician, filosof, om înţelept sau poate chiar om de ştiinţă, dar a mai adăugat, de asemenea, că semnificaţiile vechi se alăturau numelui – uriaş, monstru, vrăjitor sau zeitate a pădurii.

Părţile a doua şi a treia ale numelui Gwydion ap Don înseamnă ceva de genul „fiul celui talentat". „Ap" înseamnă „fiul lui" – aşadar era fiul lui Don, un personaj feminin dintr-o veche colecţie de legende cunoscută sub numele de *Mabinogion*. Don era fiica unui personaj despre care nu se ştie multe, pe nume Mathonwy, şi sora lui Math, un personaj druid foarte puternic despre care se spun multe poveşti magice. Numele Math înseamnă bogăţie sau putere. Don s-a măritat cu Beli ap Manogan, a cărui zi se sărbătoreşte aprinzând focuri la festivalul din Beltane, care mai există azi sub numele de May Day. El este pomenit şi ca zeul morţilor şi festivalul reprezintă revenirea la viaţă a pământului, după moartea iernii.[12]

[10] Cusack, M.F.: *An Illustrated History of Ireland*, Dublin, 1869.
[11] Bromwick, R.: *The Triads of the Island of Britain*, Univesity of Wales Press, 1978
[12] Rolleston, T.W.: *Myths and Legends of the Celtic Race*, G.G. Harrap and Co., 1911

Cuvântul „ap" se foloseşte de obicei pentru a denumi tatăl, nu mama, dar aici numele nu este Gwydion ap Belli, ci fiu al lui Don. Don este descrisă ca mama tribului sacru, care, după căsătoria cu Beli, a dat naştere unor copii foarte talentaţi, cunoscuţi în mitologie sub numele de „Copiii (sau uneori Lorzii) Luminii". Gwydion era cel mai mare dintre aceşti copii, cunoscut ca astronom şi stăpân al luminii. Este descris adesea ca „unul dintre oamenii de ştiinţă". Printre fraţii săi se numără Ameathon, despre care se spune că a inventat agricultura, şi Govannan, care ştia toate secretele prelucrării metalelor. Avea, de asemenea, o soră pe nume Penardun, care s-a măritat cu Lir, regele Irlandei.

Dar este considerat de experţii în limba celtică o variantă a numelui Danu, mama irlandeză a tribului sacru din Tuatha de Danann, care erau, de asemenea, „Fiii sau Lorzii (stăpânii) Luminii".[13]

Cei din Tuatha de Danann aveau legături puternice cu complexul megalitic din valea Boyne, Irlanda, după cum vom vedea mai târziu, şi se credea că puteau controla lumina soarelui. La prima bătălie din Moytura au câştigat întunecând pământul şi ascunzând lumina soarelui.[14] După cum am văzut, expertul celtic T.W. Rolleston, mult timp redactor la *Dublin Univesity Review*, scria despre legăturile dintre celţi şi oamenii megalitici:

> *După cum am cercetat eu, se pare că druidismul în trăsăturile sale fundamentale a fost impus firii sensibile şi pline de imaginaţie a celţilor de populaţia mai veche din Europa de Vest, oamenii megalitici... Oamenii megalitici au ieşit puţin din atmosfera misterului supranatural care-i înconjura şi se pare că au jucat un rol important în progresul religios din Europa de Vest şi în pregătirea acestei părţi a lumii pentru extinderea rapidă a acelui mod deosebit de creştinism care a existat aici... curând după ce Irlanda a fost creştinizată, am găsit peste tot mănăstiri, a căror organizare completă pare a indica că au fost colegii ale druizilor transformate în mănăstriri.*[15]

[13] Matthews, J. şi C.: *British and Irish Mythology*. The Aquarian Press, 1998
[14] Hyde, D.: *A Literary History of Ireland*, T. Fisher Unwin, 1899
[15] Rolleston, T.W.: *Myths and Legends of the Celtic Race*, G.G. Harrap and Co., 1911

Povestirile din *Mabinogion* provin mai ales dintr-un manuscris din secolul al XIV-lea, numit *Cartea roşie din Hergest* şi se consideră că există în forma actuală din secolul al X-lea sau al XI-lea.[16] Este important de reținut contextul în care povestirile supraviețuiesc. Cel care spune povestea nu vrea să ofere un text sacru scris, ci să reprezinte un subiect de divertisment la curtea prințului. Interesul povestirii va creşte când mitul original se va schimba, pentru a face povestirea mai atractivă. Se pare că există o asemănare între mitul despre căsătoria unei prințese din altă țară cu un rege irlandez, care a pus bazele dinastiei Marilor Regi ai Irlandei, şi povestirea căsătoriei lui Don cu Beli, instaurând generațiile Tuatha de Danann şi punând bazele druidismului.

LEGĂTURA CU IERUSALIMUL

Există, de asemenea, o legătură între vechii regi din Ierusalim şi Marii Regi ai Irlandei. Potrivit legendei, *Teamhair* a fost prințesa israeliană, descendentă regală a lui David, care a ajuns în Irlanda şi s-a căsătorit cu Eochaid, pentru a forma prima familie regală din Irlanda. La câteva mile spre sudul complexului de situri megalitice din valea Boyne se află Hill of Tara (Dealul Tarei), unde au fost aclamați Marii Regi ai Irlandei, căclând pe Lia Fail, Piatra Destinului. Această piatră magică, care s-a pierdut de atunci, se spune că a fost adusă de la Ierusalim de profetul Ieremia, când a dus-o pe Teamhair, fiica regelui Iezechia, în Irlanda, ca să scape de mânia regelui babilonian Nebuchadnezzar.[17]

În 15 şi 16 martie 597 î.Hr., Nebuchadnezzar a ocupat Ierusalimul şi i-a luat în captivitate pe învățații oraşului. O altă bătălie a avut loc, iar Ierusalimul şi templele sale au fost distruse în iulie 586 î.Hr. Regele Iezechia a fost adus în fața lui Nebuchadnezzar la Riblah, unde a fost obligat să vadă cum îi sunt ucişi fiii, înainte de a i se fi scos ochii. Potrivit legendelor evreieşti, fiicele lui Iezechia au scăpat, pentru că au fost duse de Ieremia pe o insulă din nordul îndepărtat. Piatra Destinului se spune că a aparținut lui

[16] Rolleston, T.W.: *Myths and Legends of the Celtic Race*, G.G. Harrap and Co., 1911
[17] Looney, T.: *Conversații particulare*, 1986

Iacob, întemeietorul Israelului, al cărui nume provine din cuvântul sumerian IA-A-GUB, care înseamnă stâlp.

Se pare că această piatră a fost dusă în Scoția de Columba, unde a devenit piatra de încoronare pe care trebuie să stea toți regii și reginele Angliei de la Edward I (inclusiv regina Elisabeta a II-a) atunci când sunt proclamați regi.

„Dealul Tarei" este el însuși un monument megalitic, în apropierea a două construcții circulare din pământ. Acest deal și marele monument din Newgrange au fost considerate întotdeauna locurile de origine ale personajelor de basm, Tuatha de Danann sau Tribul Danei, numiți uneori „Lorzii Luminii". „Dealul Tarei" a fost locul unde s-a stabilit un mare bard străin, Ollam Fodla, și a întemeiat familia marilor regi și o școală bardică, înființând primele legi irlandeze, despre care se spune că sunt construite după modelul Celor Zece Porunci.

Ni s-a părut interesant faptul că, atât folclorul galez, cât și cel irlandez, își consideră eroii antici oameni de știință și că cei mai vechi regi s-au născut din amestecul sângelui regal irlandez din comunitatea Mării Irlandei cu cel al descendenților lui David (din care provine însuși Iisus). Aceste două dinastii s-au unit într-unul din siturile megalitice cele mai importante.

Oare sunt adevărate legendele evreiești și irlandeze care relatează povestiri similare? De ce s-a dus în Irlanda prințesa evreică, dacă viitorul regatului lor era în pericol? Să fi fost oare vreo înrudire antică, ce se trăgea din Enoh, când liderul din Orientul Mijlociu a fost adus în locurile megalitice din vestul Europei pentru a învăța noțiuni de astronomie?

În lumina acestor legende și având în vedere informațiile pe care le avem despre cunoștințele astronomice și calendaristice ale comunității ce locuia odată în apropierea Mării Irlandei, am hotărât să reanalizăm *Cartea lui Enoh* și învățămintele sale astronomice.

CONCLUZIE

Bryn Celli Ddu din Anglesey, construit în aproximativ 3500 î.Hr., este un instrument calendaristic sofisticat, ce poate fi folosit pentru a indica schimbarea anotimpurilor. A fost construit în aşa fel încât să reflecte lumina în diferite părţi ale structurii sale şi să producă efecte luminoase simbolice şi dramatice.

Spirala, luminată de lumina reflectată timp de câteva minute la răsărit, în timpul solstiţiului de vară, este o pictogramă a umbrei soarelui timp de un sfert de an.

În preajma solstiţiului de iarnă, deschizătura şi stâlpul camerei măsoară cu precizie distanţa unghiulară de la Venus la Soare, folosind diferenţa dintre razele luminoase ale Soarelui şi Venus pe stâlp. Poziţionarea deschizăturii a fost proiectată cu grijă, pentru a face posibil acest lucru.

Astfel, Bryn Celli Ddu este un instrument ştiinţific, folosit pentru a crea şi determina elemente calendaristice importante, inclusiv planificarea însămânţării, situaţia fluxurilor şi refluxurilor şi durata zilei. Acestea pot să se desincronizeze dacă nu sunt corectate în mod regulat, constructorii trebuind să se folosească de Venus pentru a face corecţiile.

Legendele sitului sunt strâns legate de bardul/astronomul mitic Gwydion ap Don, care făcea parte din legendarul trib irlandez Tuatha de Danann. Membrii tribului Tuatha de Danann sunt înrudiţi în legendele irlandeze cu regele David, prin fiica personajului biblic Iezechia, care, potrivit poveştilor populare irlandeze, s-a stabilit în exil într-unul din vechile lor palate de basm, Dealul Tarei, din valea Boyne a Irlandei.

Atât în folclorul irlandez, cât şi în cel galez, există oameni de ştiinţă eroi, iar cei mai vechi regi din memoria culturală (colectivă) s-au născut din unirea sângelui regal al populaţiei Grooved Ware cu linia regală a lui David. Ambele părţi au în comun tradiţiile ce apar în *Cartea lui Enoh*.

Capitolul 10

RECONSTRUIREA APARATULUI LUI URIEL

ÎNVĂȚĂTORUL LUI ENOH

Deşi am înțeles mai bine „Cartea aştrilor cereşti", am fost convinşi că aceasta trebuie să fi conținut mult mai multe informații. Scriitorul şi inginerul Alan Butler ne ajutase deja foarte mult, explicându-ne lucrările sale despre matematică megalitică şi l-am invitat pe Alan să citească „Cartea aştrilor cereşti", pentru ca apoi să discutăm despre aceasta.

Alan a venit să analizăm împreună totul, stând cu noi două zile, şi am hotărât să reconstruim viziunile ciudate ale ferestrelor şi portalurilor descrise de Enoh. Ne-am întâlnit într-o dimineață însorită de duminică şi ne-am aşezat la o masă rotundă cu notițele noastre în față, înainte de a începe să discutăm despre semnificația fiecărui pasaj. La început, cuvintele „fereastră" şi „portal" păreau că pot fi schimbate între ele, dar încetul cu încetul, lucrurile au început să se clarifice.

Am fost de acord cu toții că textul precizează în mod specific că Enoh a fost dus la unul sau mai multe observatoare situate pe vârfurile dealurilor de un grup de ființe superioare.

> *Am fost dus în alt loc şi Uriel mi-a spus să mă uit spre vest, unde era un munte mare şi impunător de cremene.*

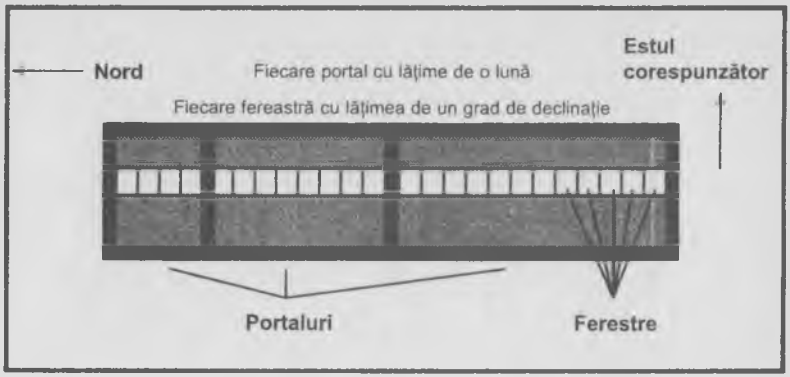

Figura 28. Ferestrele şi portalurile descrise de Enoh

Apoi, Enoh vorbeşte despre portaluri şi ferestre:

> *Şi am văzut şase portaluri în care Soarele răsare şi şase în care apune şi Luna răsare şi apune în aceste portaluri, iar conducătorii stelelor şi cei pe care îi conduc: şase în est şi şase în vest, toate urmându-se una pe alta în ordinea corespunzătoare: de asemenea, multe ferestre în dreapta şi în stânga acestor portaluri.*

Am discutat despre ceea ce vorbea Enoh şi ne-am gândit că poate stătea în interiorul unei structuri când Uriel i-a arătat cum se împarte anul, şi din această cauză a pomenit de Soarele care răsare şi apune în „portaluri". (Cuvântul original este tradus de obicei prin „portaluri" deşi Black şi Neugebauer preferă termenul modern „porți".)

Poate Enoh a fost condus de Uriel într-un fel de construcție deschisă cu panoramă, nu într-o cameră. Ne-am imaginat o structură în genul pietrelor verticale şi trilitonilor de la Stonehenge şi am văzut că se potrivea foarte bine cu descrierea lui Enoh. Într-o asemenea structură, ar fi posibil să ai spațiile libere între pietrele verticale, pentru a vedea timp de o lună mişcările Soarelui – la nord sau sud de estul şi vestul corespunzător. Spațiul liber pentru

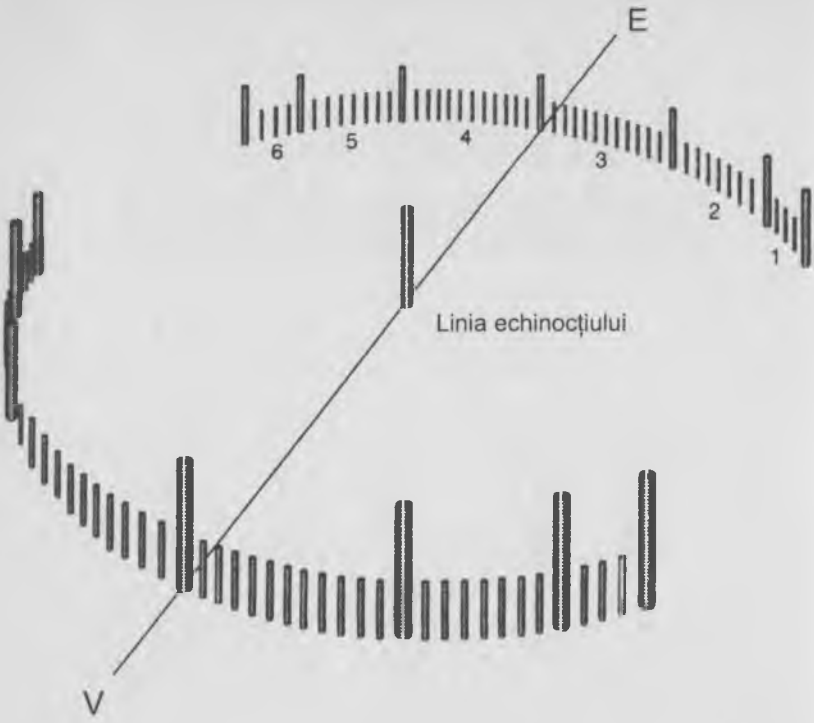

Figura 29. *Un aparat al lui Uriel complet. Stâlpii mari marchează portalurile numerotate şi stâlpii mici, ferestrele.*

lunile din imediata vecinătate spre est sau spre vest este destul de mare, următorul în fiecare caz mai îngust şi următorul şi mai îngust. Ar fi trei portaluri la nord şi trei la sud de estul şi vestul corespunzător, în total şase de fiecare parte.

Aceste portaluri sunt împărțite în părți sau ferestre mai mici, dar nu toate au acelaşi număr de ferestre. Portalurile cele mai apropiate de linia est-vest au 12 ferestre, următoarele 2 îndreptate spre exterior au 8, în timp ce portalurile de afară au doar 4, în total 24 de ferestre la 3 portaluri.

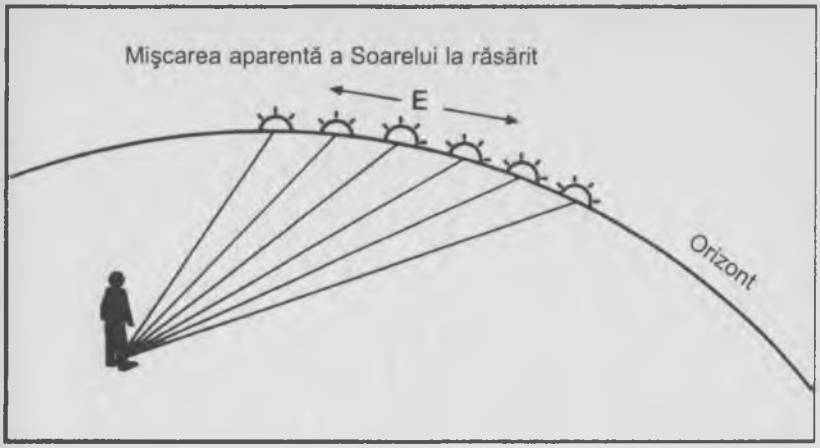

Figura 30. *Cum poate fi folosit orizontul pentru a marca poziția Soarelui.*

Enoh afirmă că sunt 12 ferestre în portal, pe care-l numeşte „Marele Portal", portalul numărul patru. Acesta, împreună cu portalul numărul trei, este cel mai mare, doar pentru că Soarele se mişcă mai repede pe linia orizontului, indiferent că se apropie de ziua echinocțiului sau că a trecut de ea.

Acum este important să stabilim cu certitudine de ce Soarele pare că se mişcă pe linia orizontului pe măsură ce trece anul. Lungimea zilei variază pe parcursul anului, dar există două zile în an când ziua şi noaptea sunt egale. Aceste zile se numesc echinocții, însemnând zi şi noapte egale. Datele acestor zile sunt: 21 martie şi 23 septembrie şi atunci, Soarele răsare în estul corespunzător şi apune în vestul corespunzător. În toate celelalte zile ale anului, Soarele răsare şi apune în altă parte la orizont. Atât locul în care răsare, cât şi cel în care apune se mişcă în acelaşi fel, aşa că vom descrie o secvență a punctelor de apus, pentru a ilustra modul în care se mişcă Soarele.

Dacă urmăriți punctele în care Soarele apune pe parcursul anu-

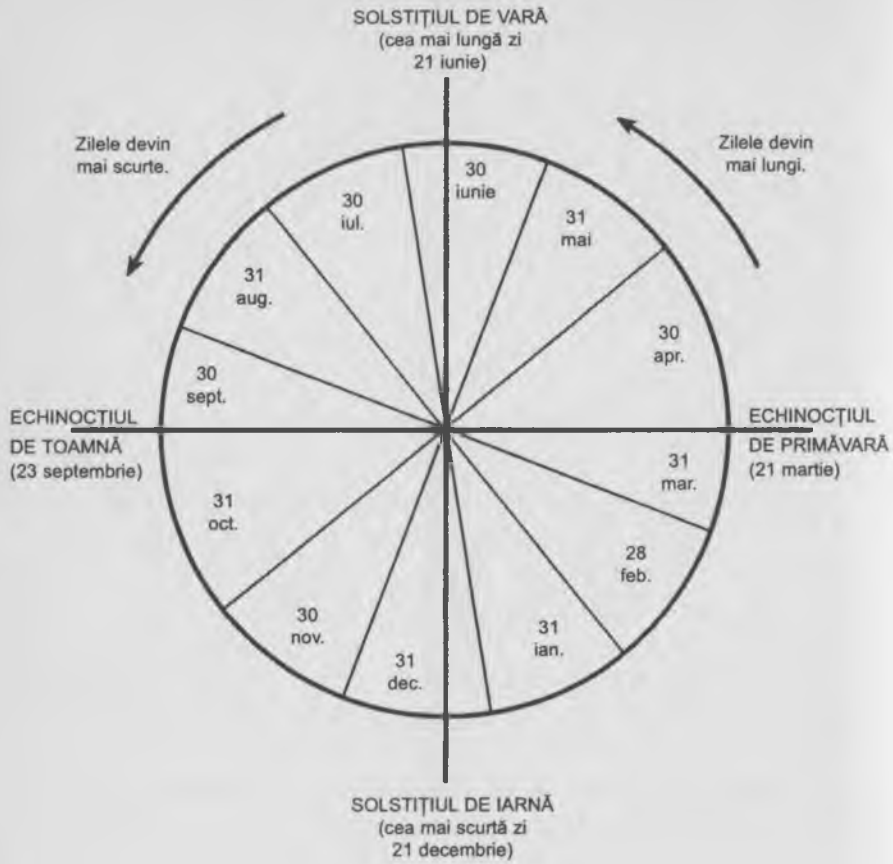

Figura 31. *Cum se schimbă durata zilei, în funcție de anotimpuri.*

lui, începând de la echinocțiul de primăvară, veți vedea că, în fiecare seară, Soarele apune puțin mai spre nord. În apropierea echinocțiului se mișcă foarte repede, de fapt la latitudinea Marii Britanii apune mai spre nord în fiecare zi, cu o distanță de 1½ mai mare decât diametru.

Pe măsură ce ziua crește, mișcarea aparentă a Soarelui spre nord

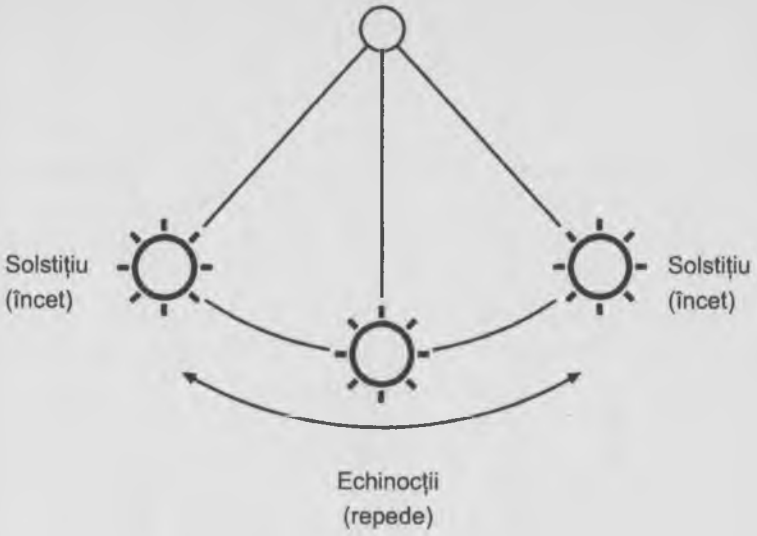

Figura 32. *Soarele se mişcă mai repede sau mai încet de-a lungul orizontului. Acest lucru este asemănător mişcării unui pendul.*

scade, până când, în cele din urmă, se opreşte şi apoi începe să o ia din nou spre sud. Timp de o zi, mişcarea pare că s-a oprit. În acest moment al anului avem cea mai lungă zi şi cea mai scurtă noapte.

Acest punct de întoarcere, unde apusul Soarelui se opreşte înainte de a se întoarce iar spre sud, este numit solstiţiu (solstiţiu înseamnă literar „soare oprindu-se"). După solstiţiu, adică în 21 iunie, punctul unde apune Soarele va începe să se mişte încet spre sud, din nou mărindu-şi viteza pe linia orizontului, o dată cu sosirea solstiţiului de toamnă în 23 septembrie.

Acum, acelaşi ciclu se va repeta, punctul de apus al Soarelui mişcându-se rapid la sud spre punctul de apus, la echinocţiu. La început, Soarele se mişcă foarte repede, dar, pe măsură ce zilele devin mai scurte, punctul unde apune Soarele se va mişca mai încet

spre sud, până în 21 decembrie. Atunci se va opri din nou, se va întoarce şi o va lua din nou spre nord, către poziția de la echinocțiu. Vi-l puteți imagina ca pe un pendul uriaş pe linia orizontului, mişcându-se rapid în partea de jos (echinocțiile) şi încetinind până se opreşte, apoi întorcându-se în partea de sus a pendulului (solstițiile). Tocmai aceste mişcări spre nord şi spre sud ale punctelor de răsărit şi apus sunt descrise de Enoh, când vorbeşte despre Soarele care trece prin diferite portaluri şi despre felul în care lungimea zilei şi a nopții se schimbă.

Analizând ce implicații are acest lucru, ne-am dat seama că ferestrele par să reprezinte un fel de sistem de măsurare. Cu siguranță, Enoh spune că se făceau măsurători:

> *În acele zile am văzut ce funii lungi primeau doi îngeri şi şi-au luat aripi şi au zburat, îndreptându-se spre nord. Şi l-am întrebat pe îngerul care era cu mine: „De ce au luat funiile şi au plecat?" Iar acesta mi-a spus: „S-au dus să măsoare."*

Ce măsurau aceşti îngeri? Se pare că Enoh descrie un observator cu o vedere întreruptă atât spre est, cât şi spre vest. El sugerează faptul că ferestrele marchează mişcarea Soarelui, iar trecerea de la o fereastră la următoarea arată schimbările de răsărit şi apus pe linia orizontului.

Oare e posibil ca el să măsoare orizontul punctului de răsărit şi de apus, ne-am întrebat. Azimutul este unghiul dintre nordul magnetic şi direcția din care răsare Soarele la orizont. Dar acest unghi variază în funcție de latitudinea observatorului, înălțimea orizontului din locul respectiv şi gradul de refracție cauzat de condițiile vremii. Cum poate un singur aparat se facă toate aceste lucruri? Mărimea portalurilor şi ferestrelor ar fi diferită pentru fiecare sit.

Vorbind despre „Cartea aştrilor cereşti", ne-am gândit că poate fi prezentarea unui aparat calendaristic care funcționează la orice latitudine, pentru că dimensiunile lui sunt condiționate de mişcarea aparentă a Soarelui.

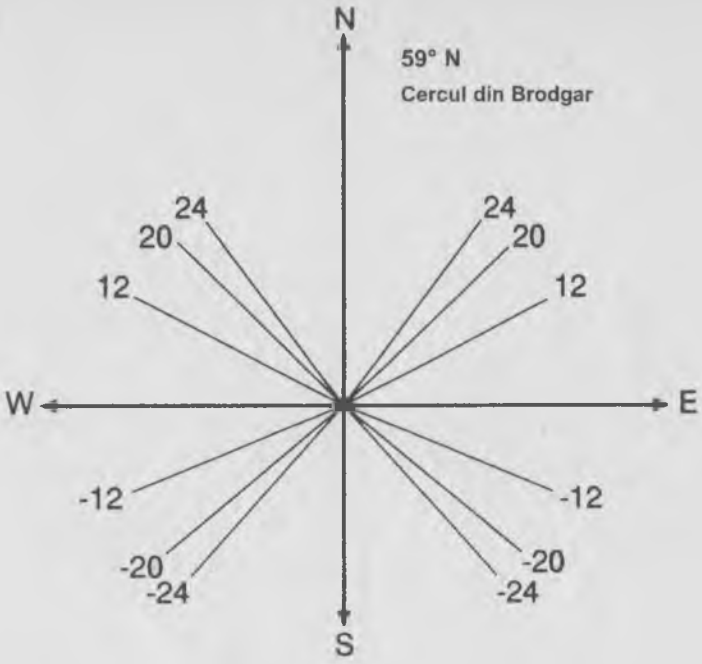

Figura 33. *Prezentarea unui aparat al lui Uriel la latitudinea Cercului din Brodgar.*

> *Soarele coboară de pe cer şi se întoarce prin nord, ca să ajungă în est, şi este ghidat să ajungă în cel mai apropiat portal, strălucind în faţa cerului. Astfel răsare în prima lună în marele portal, care este al patrulea (cele 6 portaluri din est). Iar în acel al cincilea portal din care răsare Soarele, în prima lună sunt 12 ferestre, din care iese o flacără când sunt deschise în anotimpul lor. Când Soarele răsare pe cer, înaintează prin cel de-al patrulea portal 30 de dimineţi la rând şi apune în al patrulea, în vestul cerului.*

Prezentând mărimea ferestrelor în acest fel s-ar putea justifica problemele de locaţie. Am trasat diagrame şi am făcut corecturile cercetând ceea ce prezintă Enoh. Felul în care este relatată această

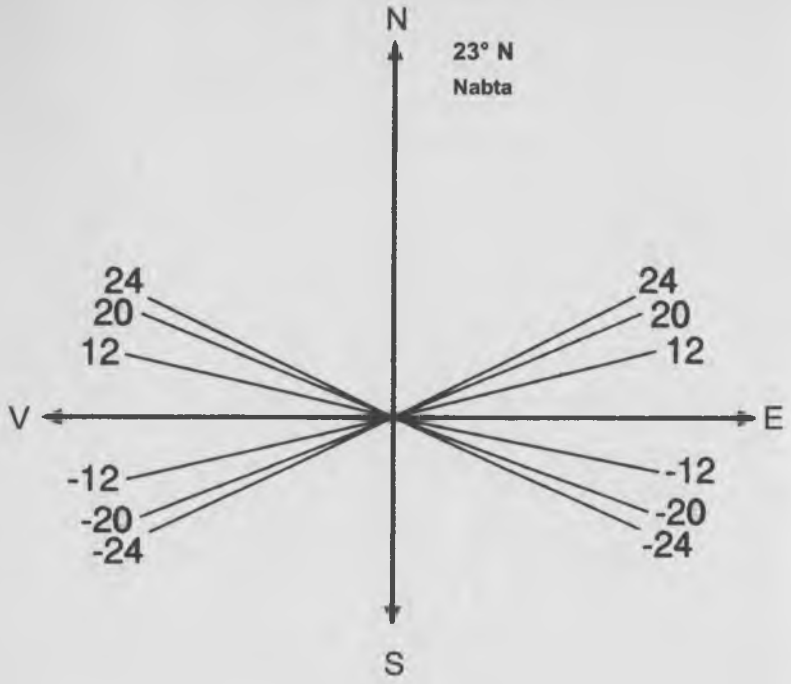

Figura 34. *Prezentarea unui aparat al lui Uriel la latitudinea aşezării Nabta din sudul Egiptului.*

povestire dă impresia că Enoh nu prea înțelegea instrucțiunile complicate pe care i le dădea Uriel. Informațiile noastre cum că Enoh trecuse prin aceste experiențe în Insulele Britanice ne-a făcut să ne gândim că instrucțiunile primite aveau legătură cu structurile megalitice pe care le cunoaştem. De atunci am început să înțelegem tot mai bine felul complicat în care funcționa aparatul.

Ştiam din lucrările lui Thom[1] că oamenii construiseră ansambluri megalitice, de felul celui pe care Enoh părea să îl descrie la

[1] Thom, A.: *Megalithic Sites in Britain*, Oxford University Press, 1968

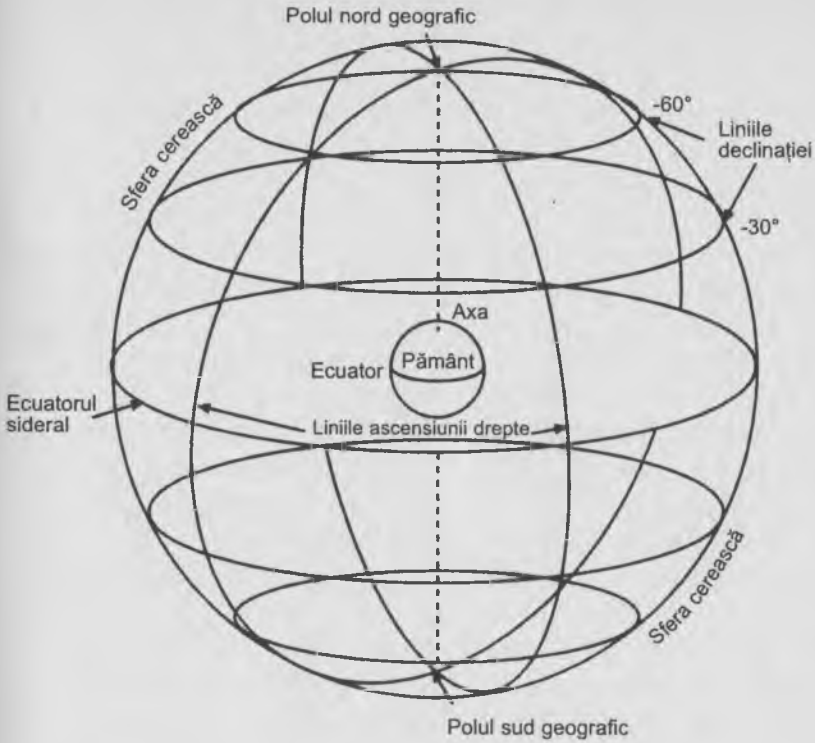

Figura 35. Cum sunt calculate declinația și ascensiunea dreaptă.

diferite latitudini. Ne-am dat seamă că, o dată ce au ajuns la un standard uniform de măsurare (yardul megalitic), au înțeles că azimutul Soarelui diferea în funcție de poziția geografică. (De exemplu, la un orizont plat, lățimea calculată a celui de-al patrulea portal este de 20° la Stonehenge și de 23° la Maes Howe, a celui de-al șaselea portal este de 5° la Stonehenge și 9° la Maes Howe.) De asemenea, ei trebuie să fi observat că Soarele se mișcă într-o manieră previzibilă și care poate fi reprodusă. Astronomii moderni folosesc o unitate de măsură numită declinație, pentru a explica această diferență dintre poziția Soarelui și azimutul punctului unde

răsare. Dacă priveşti cerul, mai ales noaptea, toate punctele luminoase arată ca şi cum s-ar afla pe o imensă sferă care se învârte, înconjurând Pământul. Numim acest efect al Soarelui sferă cerească şi o folosim pentru a ne orienta când prezentăm poziţiile stelelor independent de poziţia observatorului. Pământul se învârte în jurul axei sale o dată la 23 de ore şi 56 de minute, astfel că fiecare stea va reapărea în acelaşi punct pe cer peste 23 de ore şi 56 de minute (aceasta se numeşte ziua siderală). Numai Soarele are nevoie de 24 de ore (ziua solară), pentru că Pământul se mişcă, de asemenea, în jurul lui. Astronomii trag nişte linii latitudinale şi longitudinale pe această sferă cerească imaginară. Longitudinea se numeşte ascensiunea dreaptă şi se măsoară în timp de la o stea aleasă întâmplător (situată într-un punct cunoscut ca Primul Punct al Berbecului, unde ecuatorul ceresc şi planul ecliptic se intersectează), în timp ce latitudinea este cunoscută ca declinaţie şi măsurată în grade, ca latitudinea terestră.

Elipsa este planul orbitei Pământului în jurul Soarelui, dar, deoarece Pământul este înclinat faţă de axa sa cu 23,5°, declinaţia Soarelui variază de la 0° la echinocţiu până la 23,5 ° la solstiţiul de vară din nord şi minus 23,5° la solstiţiul de iarnă din nord.

Discutând despre mecanismul declinaţiei şi despre alegerea celor 12 ferestre din marele portal, lui Robert i-a venit ideea să verifice declinaţia Soarelui la 30 de zile după echinocţiul de primăvară. S-a dovedit a fi de 11° şi 55', cât mai aproape de 12. Acum, alegerea celor 12 ferestre era evidentă. Fiecare fereastră reprezenta gradul de declinaţie al oricărui obiect ceresc care răsărea sau apunea în el. Soarele are o variaţie cunoscută de declinaţie în anumite perioade şi, astfel, Uriel a folosit-o pentru a standardiza poziţiile ferestrelor de măsurare.

Acum ştim de ce portalul 5 avea nevoie de opt ferestre pentru a reţine declinaţia şi portalul 6 avea nevoie de patru, în total 24 de ferestre în fiecare sfert al aparatului lui Uriel. Maniera sofisticată în care este construit aparatul îţi taie respiraţia. Aparatul lui Uriel a creat un declinometru al orizontului foarte precis, oriunde pe suprafaţa Pământului, folosindu-se poziţia Soarelui. „Cartea aştrilor cereşti" conţine nici mai mult nici mai puţin decât un plan preis-

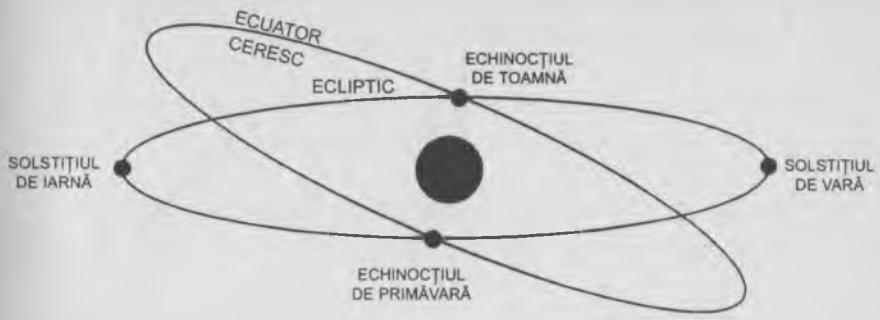

Figura 36. *Orbita Pământului în jurul Soarelui.*

toric pentru a construi un aparat calendaristic. Indicațiile sunt următoarele:

Pasul 1. Începeți la echinocțiul de primăvară. Acesta este momentul când umbrele dimineții şi serii, pe o piatră verticală, formează o linie dreaptă şi când umbrele a doi stâlpi aliniați spre est-vest coincid atât dimineața, cât şi seara. Pregătiți un loc în centru, de unde să se poată vedea bine, şi urmăriți poziția răsăritului de Soare şi marcați-o cu o piatră. Seara, instalați o piatră în locul unde Soarele apune (declinația 0°).

Pasul 2. Numărați 30 de răsărituri şi apoi puneți o altă piatră în locul în care Soarele răsare şi o a doua unde apune (declinația plus 12°).

Pasul 3. Împărțiți distanța dintre fiecare pereche de indicatoare în 12 segmente egale, folosind indicatoare mici.

Pasul 4. Numărați alte 30 de răsărituri şi puneți o altă piatră pentru răsăritul şi apusul Soarelui (declinația plus 20°).

Pasul 5. Împărțiți spațiul dintre cele două perechi noi în opt segmente egale, folosind pietre mici.

Pasul 6. Numărați alte 30 de răsărituri și apoi marcați răsăritul și apusul cu o piatră mare (declinația plus 24°).

Pasul 7. Împărțiți spațiul dintre aceste două pietre rămase în patru segmente egale cu pietre mici.

Acum, pentru a construi cealaltă jumătate a aparatului, așteptați până la echinocțiul de toamnă, când Soarele va răsări din nou și va apune peste primele indicatoare. Faceți aceeași șapte pași când Soarele se mișcă spre direcția sud, de data aceasta folosindu-vă de declinațiile negative ale Soarelui. După 9 luni veți fi construit un aparat calendaristic care este de asemenea un declinometru precis al orizontului.

Deși aceste instrucțiuni sunt foarte simple, ele se bazează în mod clar pe o bună înțelegere a astronomiei. Altfel spus, acest plan a fost ușor de urmat, dar Uriel și oamenii lui trebuie să fi avut cunoștințe astronomice pentru a-l crea.

Această revelație a demonstrat că aparatul pe care Uriel i l-a destăinuit lui Enoh era un mod simplu, dar foarte corect de măsurare a declinației (înălțimea sa aparentă deasupra orizontului) oricărui obiect ceresc. Tot ce aveai de făcut era să observi în care fereastră răsărea sau apunea steaua sau planeta care te interesa și cunoșteai imediat declinația obiectului cu o precizie de un grad.

În esență, indicatorii aparatului lui Uriel oferă o scară în grade, care folosește orizontul Pământului ca linie de observare – ca și când ai ochi țeava unei arme uriașe pentru a ținti orice obiect din jurul planului eclipticului. Aparatul prezentat de Uriel era o metodă de măsurare a declinației oricărui obiect ceresc care cade între plus și minus 24° ale eclipticului. Acesta era, de asemenea, un aparat care funcționa în funcție de latitudine și de caracteristicile orizontului, pentru că folosea unghiul la care Soarele devenea vizibil.

Deoarece aparatul lui Uriel era construit prin observație directă

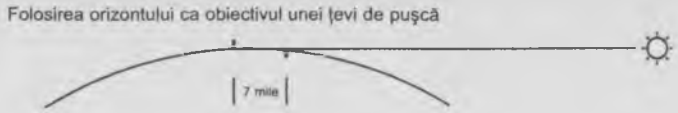

Figura 37. *Cum ajunge declinometrul orizontului să aibă o precizie deosebită.*

dintr-un anumit loc, depista automat variațiile din orizontul local. Aceasta înseamnă că fiecare sit este diferit, iar dimensiunile aparatului nu puteau fi transpuse într-o altă locație.

Analizând în continuare aparatul, am început să distingem varietatea scopurilor la care servea. Mișcările lunii în pozițiile extreme pot ajunge la declinații de plus sau minus 30°, șase grade în afara posibilităților aparatului, dar pot fi detectate toate stelele principale din zodiac și toate planetele. Astfel, acesta era un instrument observațional foarte important, care i-ar fi permis lui Uriel să detecteze orbitele și să prezică eclipsele (care pot apărea doar când Luna este în același plan cu Soarele și Pământul).

În mod surprinzător, aparatul lui Uriel poate să prezică orbitele cometelor, este clar că îngerul Raguel i-a descris lui Enoh o cometă importantă:

> *[Capitolul 23 v 1-4]*
> *De acolo am fost dus în alt loc, spre vest, chiar la capătul pământului. Și am văzut un foc orbitor ce avansa fără să se oprească și fără să se potolească, atât ziua, cât și noaptea. Și am întrebat, spunând: „Ce este acesta care năvălește așa!" Atunci, Raguel, unul din îngerii sfinți care erau cu mine, mi-a răspuns: „Acest semn luminos urmează aștrii."*[2]

[2] *Cartea lui Enoh*

Noi credeam că aici este vorba despre cometa care-l îngrijora pe Uriel şi motivul pentru care încerca să-i înveţe pe oamenii simpli, ca Enoh, ca să poată reconstrui civilizaţia după impact. Am descoperit din dovezile geologice şi magnetostratigrafice că au avut loc cel puţin două impacturi în ultimii 10.000 ani. Primul mare impact a provocat valuri uriaşe înghiţind Insulele Britanice în 7640 î.Hr. Dar am găsit, de asemenea, urme ale unui impact mai mic (discutat în Capitolul 3), care ni s-a confirmat cu ocazia unei discuţii cu profesorul Liritzis de la Rhodes University, localizat în zona Mării Mediterane prin 3150 î.Hr.[3] Deşi ştiam că oamenii lui Uriel se pricepeau la astronomie destul de bine pentru a prezice un impact, n-ar fi putut spune exact unde va lovi. Ştiau doar că orice cometă are o mare probabilitate de a lovi Pământul, dacă circulă în jurul Soarelui în planul eclipticului.

Gândindu-ne la dilema cu care se confruntau oamenii lui Uriel când observatorul descris în „Cartea aştrilor cereşti" a observat cometa în planul eclipticului şi că ar putea să ia o traiectorie care să producă un impact, am încercat să ne gândim ce-am face dacă am avea responsabilitatea de a salva civilizaţia. Oamenii lui Uriel ştiau despre marele dezastru care a avut loc în timpul ultimelor impacturi cu comete cu 4.000 de ani înainte (i.e. 7640 î.Hr.) şi au înţeles efectele impacturilor asupra supravieţuitorilor. Trebuie să-şi fi dat seama că orice supravieţuitor ar fi trebuit să reformuleze calendarul dacă voiau să pună bazele unei noi agriculturi.

Când valurile mari s-au retras, a urmat o lungă „iarnă nucleară", timp în care nimeni n-a ştiut nimic despre trecerea anotimpurilor.

Pentru ca seminţele să fi putut da naştere mai târziu unor recolte, trebuie să fi avut condiţii de germinaţie bune, fiind plantate în anotimpul potrivit. Darul pe care Uriel i l-a dat supravieţuitorului a fost ocazia de a restabili civilizaţia agricolă, cât mai repede cu putinţă.

Aparatul lui Uriel care determina traiectoria cometelor trebuie să le fi spus utilizatorilor săi că această cometă se îndrepta spre

[3] Profesorul Ioannis Liritzis, Universitatea Rhodes, Discuţie particulară.

Pământ. Ar fi trebuit să ştie acest lucru, pentru că, cu cât este mai apropiat punctul de răsărit al unei comete de centrul joncțiunii portalurilor 3 şi 4 (vezi Figura 29), cu atât impactul este mai probabil. Din nou, principul era de a folosi planul pământului ca şi o linie de observație de-a lungul planului eclipticului.

Acest aparat antic nu este nici mai mult nici mai puțin decât un computer ceresc.

Pentru a crea un aparat simplu, care permite măsurători corecte ale unghiului de declinație al tuturor corpurilor cereşti vizibile, este nevoie de multă pricepere la astronomia observațională. A putea traduce aceste cunoştințe în nişte instrucțiuni simple, care să-i permită cuiva fără cunoştințe tehnice să construiască un aparat calendaristic corect din cele mai simple şi mai accesibile materiale, este munca unui geniu în construcții.

Pentru ca civilizația să aibă vreo şansă de supraviețuire după impactul prevăzut cu cometa, era important ca aceste calendare agricole specializate, fluxurile şi refluxurile, ritualurile să fie recalibrate (reglate din nou).

Dar preoții-astronomi care controlau modul de funcționare al acestui calendar nu puteau fi siguri că se vor număra printre supraviețuitori. Aşa că trebuie să fi ştiut că dacă voiau ca aceste cunoştințe să supraviețuiască, trebuie să fie cât mai răspândite şi într-o formă uşor de înțeles.

Ne-a impresionat faptul că această situație semăna foarte mult cu recenta invenție a radioului, făcut ca să fie folosit în locuri îndepărtate, ca în junglele africane, unde bateriile sunt inaccesibile. Acest aparat de radio este simplu din punct de vedere tehnic, dar a fost nevoie de multe cunoştințe ştiințifice pentru a-l proiecta.

Credem că oamenii lui Uriel au preferat să-i ofere lui Enoh o cantitate suficientă de informații care să-i permită să profite de tehnologia lor, şi nu noțiuni complicate de matematică.

INSTRUCȚIUNILE

După câte știm noi „Cartea aștrilor cerești" a fost scrisă pentru prima dată împreună cu partea rămasă nescrisă din *Cartea lui Enoh* de către comunitatea din Qumran, prin 200 î.Hr. Timp de 3.000 de ani până în acel moment, supraviețuise ca tradiție orală (începând cu câtva timp înaintea impactului din 3150 î.Hr.) și nu ne surprinde faptul că instrucțiunile despre modul de folosire al unui declinometru al orizontului au fost puțin trunchiate. Uriel a fost cu siguranță un profesor bun, pentru că a rezumat toate instrucțiunile pe care i le-a dat lui Enoh. Deoarece aceste instrucțiuni sunt fundamentale pentru a înțelege aparatul lui Uriel, următoarele rânduri sunt extrase din traducerea lui Charles, din 1912, a *Cărții lui Enoh*, pentru că din această traducere înțelegem mai bine scopul „ferestrelor" și al „portalurilor" decât în traducerea lui Black.[4]

Capitolul 72

Cartea traseelor aștrilor cerești, relațiile fiecăruia, potrivit claselor lor, teritoriului și anotimpului, urmelor și locurilor de origine, lunilor, pe care Uriel, îngerul sfânt, care era cu mine, care este ghidul lor, mi le-a arătat; și mi-a arătat toate legile lor așa cum sunt și ce se întâmplă în toți anii din lume până în eternitate, până când se va termina noua creație, până în eternitate.

Și aceasta este prima carte a aștrilor: astrul solar răsare în portalurile din est ale cerului și apune în portalurile din vest. Și am văzut șase portaluri în care Soarele răsare și șase în care apune, și lumina răsare și apune în acestea, și conducătorii stelelor și cei pe care îi conduc: șase în est și șase în vest, și toate urmându-se una pe cealaltă, în ordinea corespunzătoare: de asemenea, erau multe ferestre în dreapta și în stânga acestor portaluri. Întâi apare marele astru, numit Soare, iar circumferința lui este ca și cea a cerului și este plin de un foc care luminează și încălzește. Carul în care urcă îl duce vântul, iar Soarele coboară din cer și se întoarce prin nord ca să ajungă în est, și este îndrumat astfel încât să ajungă în portalul corespunzător (lit. acel) *și strălucește în fața cerului.*

Astfel răsare în prima lună în marele portal, care este al patrulea (din cele 6 din est). *În acel portal din care Soarele strălucește*

[4] Charles, R.H.: *The Book of Enoch* (*Cartea lui Enoh*), Oxford University Press, 1912

în prima lună sunt 12 deschideri de ferestre, din care iese o flacără dacă sunt deschise în anotimpul lor. Când Soarele răsare pe cer, acesta iese prin al patrulea portal 30 de dimineți la rând și apune unde trebuie în al patrulea portal și în partea de vest a cerului. Iar în această perioadă, ziua devine mai lungă, iar noaptea mai scurtă, până în cea de-a treizecea dimineață.

În acea zi, ziua este mai lungă decât noaptea cu o a noua parte, iar ziua are zece părți și noaptea 9 părți.

Iar Soarele răsare din al patrulea portal și apune în al patrulea și revine în al cincilea portal din est 30 de dimineți și apoi răsare și apune în al cincilea portal. Iar apoi, ziua devine mai lungă cu 2 părți și ajunge să aibă 11 părți, iar noaptea devine mai scurtă și are 7 părți.

Și se întoarce în est și intră în al șaselea portal și răsare și apune în al șaselea portal 31 de dimineți, ținând cont de semnul său. În acea zi, ziua devine mai lungă decât noaptea, iar ziua este de două ori cât noaptea, și ziua are 12 părți, iar noaptea devine mai scurtă, având șase părți.

Acesta este unul din fragmentele în care Enoh menționează durata zilei și a nopții în momentul observației. Niciodată nu pornește un ritm linear al schimbării, care să formeze un model în zigzag al luminii, așa cum sugera Neugebauer.[5] Enoh este evident un novice care-și dă toată silința să descrie durata zilei și a nopții când este făcută observația, dar s-ar putea să nu fi fost la aceiași latitudine când a făcut diferite observații.

Iar Soarele urcă pentru a scurta ziua și a lungi noaptea și Soarele se întoarce în est și intră în portalul al șaselea și răsare de aici și apune 30 de dimineți.

Iar când se împlinesc cele 30 de dimineți, ziua este mai scurtă cu o parte, având 11 părți, iar noaptea 7. Iar Soarele iese din al șaselea portal din vest și merge spre est și răsare în al cincilea portal 30 de dimineți și apune în vest tot în al cincilea portal. În acea zi, ziua devine mai scurtă cu 2 părți și are 10 părți, iar noaptea are 8 părți.

[5] Neugebauer, Otto, Appendix A, citat în Black, M.: *The Book of Enoch or I Enoch* (Cartea lui Enoh sau Eu, Enoh), *A New English Edition*, Leiden, E.J. Brill, 1985

Iar Soarele iese prin portalul al cincilea şi apune în al cincilea din vest şi răsare în al patrulea portal 31 de dimineţi, potrivit semnului său, şi apune în vest. În acea zi, ziua este egală cu noaptea [şi devin de lungime egală], iar noaptea are 9 părţi şi ziua 9 părţi.

Iar Soarele răsare din acel portal şi apune în vest şi se întoarce în est şi răsare 30 de dimineţi în al treilea portal şi apune în vest în al treilea portal. Iar în acea zi, noaptea este mai lungă decât ziua şi noaptea este mai lungă decât noaptea, iar ziua mai scurtă decât ziua, până în cea de a treizecea dimineaţă, iar noaptea are exact 9 părţi, iar ziua 8 părţi.

Iar Soarele răsare în al treilea portal şi apune în al 3-lea portal din vest şi se întoarce în est, iar timp de 30 de dimineţi răsare în al doilea portal din est şi, la fel, apune în al doilea portal din vest. Iar în acea zi, noaptea are 11 părţi şi ziua 7 părţi.

Iar Soarele răsare în acea zi din al doilea portal şi apune în vest al doilea portal şi se întoarce în est în primul portal 31 de dimineţi şi apune în primul portal din vest. Iar în acea zi, noaptea devine mai lungă şi este de două ori cât ziua; iar noaptea are exact 12 părţi şi ziua 6.

Iar Soarele a traversat (totodată) *diviziunile orbitei sale şi se întoarce pe acele diviziuni ale orbitei şi intră în acel portal 30 de dimineţi şi apune tot în vest, în partea opusă acestuia. Iar în acea noapte, noaptea a descrescut în lungime cu a 9-a parte, iar noapte are 11 părţi şi ziua 7.*

Iar Soarele s-a întors şi a intrat al doilea portal din est şi se întoarce pe acele diviziuni ale orbitei 30 de dimineţi, răsărind şi apunând. Iar în acea zi, noaptea devine mai scurtă şi are zece părţi, iar ziua 8.

În acea zi, Soarele răsare din acel portal şi apune în vest şi se întoarce în est şi răsare în al treilea portal 31 de dimineţi şi apune în vestul cerului. În acea zi, noaptea descreşte şi ajunge la 9 părţi, iar noaptea este egală cu ziua şi anul are exact 364 de zile.

Iar lungimea zilei şi a nopţii, şi scurtimea zilei şi a nopţii se accentuează – pe traseul Soarelui se fac aceste diviziuni (lit. „sunt separate"). *Astfel, traseul devine mai lung ziua şi mai scurt noaptea.*

Şi aceasta este legea şi traseul Soarelui şi se întoarce de 60 de ori şi răsare, adică marele astru care se numeşte Soare pentru totdeauna. Iar cel ce (astfel) *răsare este marele astru şi este numit după înfăţişarea sa, după cum a poruncit Domnul. Cum răsare aşa şi apune şi nu descreşte, şi nu se opreşte deloc, ci*

funcționează zi și noapte, iar lumina lui este de șapte ori mai strălucitoare decât a Lunii; dar, ca dimensiune, sunt egali.

Următoarele capitole arată cum se folosește aparatul pentru a măsura orbita Lunii, corpul cu cele mai complexe mișcări cereşti. Apoi, partea despre aparatul observațional se încheie cu aceste comentarii în Capitolul 74, 1-3:

Și am văzut un alt traseu, o lege pentru ea (Luna) (și), *cum realizează ea rotația lunară, în funcție de această lege... Și pe toate acestea, Uriel, singurul sfânt care este conducătorul tuturor acestora, mi le-a arătat, și pozițiile lor, și am notat pozițiile lor așa cum mi le-a arătat el, și am notat lunile lor așa cum erau, și apariția luminilor lor până la finele celor 15 zile.*

Abilitatea lui Uriel de a proiecta aparatul pentru a fi folosit de oameni care nu se pricepeau la așa ceva reiese din felul în care este prezentată poziționarea ferestrelor de observație, sau a stâlpilor, poziționarea prezentată cu menționarea momentelor în care alinierea trebuie pregătită. Această tehnică se ocupă de diferența de unghi care are loc la diferite latitudini. Pentru ca un astfel de aparat să funcționeze, unghiurile depind în totalitate de latitudinea la care se află (vezi Figurile 33 și 34).

Acesta este un concept greu de explicat cuiva care nu are cunoștințe primare de astronomie și nu știe nimic despre înclinația axei Pământului. Descriind aparatul în funcție de timpul trecut de la o anumită orientare, adică echinocțiul, aparatul este proiectat astfel încât să se regleze automat pentru latitudini diferite.

Cu toate că descrierea aparatului lui Uriel în *Cartea lui Enoh*, citată mai sus, este complexă, aceasta poate fi rezumată ca un algoritm în șapte pași, pe care l-am prezentat mai devreme (vezi paginile 286-287).

DÂND DIN NOU VIAȚĂ APARATULUI LUI URIEL

Am hotărât că puteam înțelege cel mai bine un astfel de aparat dacă și noi construim unul.

Din fericire, era un loc perfect aproape de zona în care locuim, în West Yorkshire. Pe vârful unui deal singuratic cu o panoramă extraordinară se află ruinele unui cerc de pietre megalitice şi, deşi nici una din pietrele verticale nu este la locul său, se vede foarte bine unde se afla cercul iniţial. Acest observator a fost construit de oamenii unei aşezări mari şi de demult, cunoscută ca Meg's Dyke, ale cărei rămăşiţe sunt la mai puţin de o milă distanţă. Am hotărât, prin urmare, să construim aparatul pe situl original, folosind prăjini subţiri de lemn pentru a marca poziţia Soarelui.

Am obţinut permisiunea dlui Clarkson, fermier care deţine acest loc, de a veni aici regulat şi de a lăsa ţăruşii puşi de noi la loc. Acesta ne-a avertizat că nu ne poate promite că oile şi vacile nu vor deranja ţăruşii noştri şi, în curând, a trebuit să ne asigurăm că sunt bine înfipţi pentru că, mai ales oile, luau fiecare ţăruş drept un stâlp numai bun de scărpinat.

În momentele indicate de instrucţiunile lui Enoh, ne-am dus la cerc pentru a ne uita spre orizont din centrul cercului, pentru a aşeza apoi un băţ pe linia de vedere (observaţie). Am început la echinocţiul de toamnă, urmărind din centru spre răsărit, marcând locul şi apoi, seara, spre apus. Am confirmat corectitudinea alinierii, urmărind cele două indicatoare exterioare şi punctul central, pentru a vedea dacă se situează pe aceeaşi linie. Am făcut observaţii în continuare şi am construit încet aparatul. Nu toate răsăriturile şi apusurile erau senine, dar, dacă ziua precedentă era senină, făceam o observaţie provizorie în caz că vremea ar fi fost proastă şi am avut norocul de a nu avea mai mult de 3 zile succesive cu răsărituri şi apusuri noroase.

Unul dintre primele lucruri pe care le-am crezut în legătură cu acest aparat era că aveam nevoie de cel puţin doi oameni pentru o observaţie. Unul care să stea cu un băţ la nivelul ochiului, în centrul cercului (un băţ de observaţie era folosit pentru a fi siguri că toate observaţiile se făceau la acelaşi azimut), în timp ce celălalt muta stâlpul care marchează orizontul pe perimetrul cercului, până se aliniază cu discul solar. (Vezi planşele 18 şi 19).

Am folosit această metodă la toate observaţiile timpurii până în noiembrie, când, seara, vremea era rea şi ne străduiam să facem o

barieră între portalurile 8 şi 7. În timp ce Robert venea acasă de la lucru, cerul s-a luminat dintr-o dată, prilejuind un apus minunat – aşa că s-a dus repede la Ringstone, ajungând acolo când Soarele era la orizont – dar n-avea pe nimeni care să ţină bățul de observație. Obligat să folosească o metodă de marcat de unul singur, şi-a dat seama că umbra lui forma o linie de observație perfectă. Dar, stând în picioare în afara cercului cu ţăruşul în mână, s-a dus până când umbra lungă a bățului a atins centrul cercului. Locul unde umbra bățului se intersecta cu perimetrul cercului, era locul unde trebuiau puse indicatoarele. Umbra acestuia era cu mult peste 100 de picioare (30 de metri) la apus, oferind un indicator foarte corect. Indicatorii orizontului puteau fi plasate foarte corect de o singură persoană şi, lucru şi mai important, umbra unui băț putea fi folosită pentru a preciza foarte corect poziția în portal.

Am făcut mai multe măsurători la întâmplare ale declinației Soarelui, folosind această metodă şi, apoi, am verificat totul cu tabelele astronomice. Am înțeles imediat că aparatul lui Uriel ce tocmai a fost creat avea o precizie de până la jumătate de grad, chiar şi cu o măsurătoare rapidă. Singurul lucru la care trebuia să fim atenți era momentul când se făceau măsurătorile, acestea trebuind făcute când Soarele se afla pe linia orizontului.

Situl acestui cerc antic de piatră este rotund, un deal cu culmea tocită, tinzând puțin spre sud, într-un cerc de dealuri mari. Aceasta a făcut posibil ca multe caracteristici ale orizontului să marcheze poziția Soarelui şi a permis accesul continuu al luminii soarelui din toate părțile, când răsare sau apune. Vârful plat al dealului permite umbre lungi când Soarele se află pe linia orizontului şi se pare că este o caracteristică dorită a locului. Cu siguranță există puține locuri cu asemenea condiții, iar topologia teritoriului de lângă Meg's Dyke nu este mai nicăieri la fel de bună în ceea ce privește umbra. Dacă locuitorii săi antici doreau un sit pentru măsurători calendaristice corecte, n-ar fi găsit altul mai bun pe o distanță de mulți km, indiferent în ce parte. Prin urmare, e foarte posibil ca această aşezare megalitică să fi fost construită la Meg's Dyke, pentru că era aproape de observator, şi nu invers.

Un lucru ciudat pe care l-am aflat reconstruind aparatul era în

legătură cu anul. Ştim că Pământul are nevoie de aproximativ 365,25 de zile pentru un ocol complet al Soarelui. Fiind imposibil să luăm un sfert de zi, considerăm anul ca având 365 de zile, cu ani bisecți din 4 în 4 ani, când adăugăm o zi în plus lunii februarie. Într-un fel, aceasta face ca acest calendar să fie în armonie cu mişcările Soarelui. Reconstruirea aparatului lui Uriel ne-a obligat să renunțăm la preconcepțiile noastre cu privire la ce este un an şi să gândim ca şi creatori săi. Numărând zilele de la un solstițiu de iarnă la următorul, erau 366 de răsărituri între cele 2 alinieri şi credem că matematicianul megalitic a hotărât că sunt 366 de zile în an.

Anul nostru obişnuit de 365 de zile nu se împarte în cele 4 părți egale sugerate la o primă vedere de solstiții şi echinocții. Socotind anul în răsărituri, aşa cum făceau oamenii megalitici, am observat că anul este de fapt asimetric, datorită excentricității orbitei Pământului.

Acest lucru se întâmplă pentru că sunt 182 de răsărituri de la solstițiul de iarnă până la solstițiul de vară, pe când de la solstițiul de iarnă la cel de vară sunt 183 de răsărituri. Aceeaşi asimetrie are loc dacă numărăm de la echinocțiul de primăvară la cel de toamnă, adică 183 de zile, în timp ce de la toamnă la primăvară sunt 182 de zile. Numai în ani bisecți, cele două jumătăți sunt egale.

UN STANDARD MEGALITIC

O dată redescoperit aparatul lui Uriel, s-a dovedit a fi cheia care ne va ajuta să rezolvăm problema (după cum am văzut în Capitolul 8) pe care profesorul Thom o considerase atât de greu de soluționat – misterul yardului megalitic. Thom demonstrase foarte bine că yardul megalitic de 83 de cm (2 picioare şi 8,64 inci) apărea în multe din structurile din vestul Europei, dar n-a putut să înțeleagă cum s-a ajuns la acesta şi nici cum a fost multiplicat atât de corect pe o zonă atât de mare.

După ce a cercetat peste 600 de situri din Marea Britanie, Thom a vorbit despre precizia unității de lungime:

> *Această unealtă era folosită în Marea Britanie dintr-un capăt în celălalt. Este imposibil să găsim prin examinări statistice vreo*

diferență între valorile stabilite în cercurile engleze și scoțiene. Trebuie să fi existat un sediu central de unde se distribuiau instrumentele de măsurat standard... Lungimea acestora în Scoția n-avea cum să difere de cea din Anglia cu mai mult de 0,03 inci sau, altfel, diferența s-ar fi văzut. Dacă fiecare comunitate mică ar fi obținut lungimea copiind instrumentul de măsură al vecinului din sud, eroarea totală ar fi fost mult mai mare.[6]

La fel ca profesorul Thom, am bănuit că această unitate standard trebuie să fie reală fizic. Părea imposibil să fie arbitrară, pentru că s-a dovedit că popoarele megalitice făceau deja observații asupra mișcărilor sistemului solar. Din lucrarea lui Alan Butler, am aflat că geometria megalitică unise într-un tot unitar timpul și distanța. Ne-am gândit că acești oameni au obținut cu siguranță această unitate de măsură din observații.

Era simplu să ajungem la această noțiune: de dovedit era mai greu.

L-am atras în discuție pe Alan Butler, pentru că se pricepea la matematica megalitică, iar cunoștințele sale detaliate de astrologie îi permiteau să facă incursiuni în relațiile umane cu mișcările cerești.

Discuția despre yardul megalitic a ținut o perioadă, acoperind domenii diferite, de la teoria armoniei până la geotrigonometrie. Au fost analizate întrebări ciudate, ca de exemplu: dacă am crea un flaut lung de un yard megalitic, ce notă ar produce dacă am cânta la el? Părea că n-ajungem nicăieri, dar apoi, încetul cu încetul, am ajuns la o altă întrebare: cum a reușit populația Grooved Ware să dezvolte noțiunea de timp?

Timpul, am hotărât, trebuie să fie cheia. Dar cum puteau măsura corect trecerea timpului fără ceas?

O idee plauzibilă a fost că mișcarea Lunii față de stelele care sunt fixe putea fi folosită pentru a calcula timpul, noaptea, dar calculele erau prea complicate și nepotrivite unor oameni care au ajuns la un sistem de geometrie atât de elegant și simplu. Apoi, ne-am gândit să analizăm mișcările stelelor fixe, știind că inventatorul din se-

[6] Thom, A.: *Megalithic Sites in Britain*, Oxford University Press, 1968

colul al XVIII-lea, John Harrison, verificase în acest fel primele sale ceasuri folosite în navigație.[7]

Fiecare pereche de stâlpi separați va produce un timp fix, dacă se observă trecerea unei stele luminoase de la un stâlp la următorul, pentru că, o dată ce stâlpii sunt înfipți, se poate alege orice stea importantă pentru a realiza o perioadă de timp care va fi mereu aceeași, cu o precizie de până la aproximativ o secundă. Aceasta, deoarece mișcarea măsurată n-are nici o legătură cu steaua și cu rotația Pământului. Mai simplu spus, observând mișcarea unei stele de la un punct fix la altul, se poate observa rotația Pământului, care va fi mereu la fel, și știam deja că în acest fel populația Grooved Ware rezolva problema transpunerii declinației solare într-o măsurare a azimutului orizontului.

Ideea urmăririi traseului unei stele între două puncte era foarte simplă și, totuși, trebuia să stabilim distanța dintre cei doi stâlpi. A trebuit să analizăm cum au transpus acești oameni această perioadă de timp într-o formă pe care s-o poată folosi în orice moment al nopții. Știam că împărțiseră cercul în 366 de părți (discutate în Capitolul 8), pentru că atâtea răsărituri există pe o orbită a Soarelui, așa că putem presupune că au folosit o a 366-a parte a orizontului (un grad megalitic) ca structură de bază a traseului stelei. Dacă așa stau lucrurile, trebuie să fi împărțit un cerc mare în 366 de părți (lucru care se face prin încercări și erori) și au urmărit o stea strălucitoare trecând între cei doi stâlpi.

Singura modalitate la care ne-am gândit și prin care puteam marca intervalul de timp, astfel încât să poată fi reprodusă și ziua, era să facem ceea ce fac toate ceasurile tradiționale – să legănăm un pendul. Am pornit greșit de multe ori, dar, în cele din urmă, Alan Butler a venit cu ideea pendulării unei greutăți, scurtând-o pentru a mări viteza și lungind-o pentru a încetini. Știam că numărul 366 era deosebit de important – și aproape magic – pentru acești constructori megalitici, astfel că am corectat linia până a dat 366 de bătăi pentru apariția completă a unei stele între doi stâlpi așezați la distanță de 1 grad megalitic unul de altul.

[7] Sobel, D.: *Longitude*, Fourth Estate, 1996

Fiind a 366-a parte din rotația Pământului, un grad megalitic este egal cu puțin peste 236 de secunde sau 3,93 minute de timp. Prin încercări şi erori am descoperit lungimea liniei (dintre punctul de sprijin şi centrul greutății) care produce exact 366 de pulsații (un puls reprezentând o pendulare completă dintr-o parte în alta). Apoi am măsurat această linie şi am descoperit că are 41,4 cm (32,64 inci) – exact un yard megalitic!

Iată deci răspunsul la unul din marile mistere preistorice.

Aceşti constructori antici marcaseră un centru cu diametrul destul de mare, folosind şi un țăruş central, şi apoi au împărțit circumferința în 366 de părți egale, prin încercări şi erori. Apoi, au ridicat doi stâlpi pentru a marca a 366-a parte a cercului şi au atârnat un pendul reglabil, până când a ajuns să producă 366 de bătăi în timpul tranzitului unei stele luminoase între doi stâlpi. Lungimea pendulului este acum exact jumătate din yardul megalitic, o unitate de construcție primară, descoperită de profesorul Thom, cercetând sute de situri antice din Scoția, Anglia, Țara Galilor şi vestul Franței.[8]

Faptul că aceşti oameni preistorici măsurau cercurile cu linii reiese dintr-un pasaj din *Cartea lui Enoh*, pe care tocmai l-am analizat:

> *Şi am văzut în acea zi ce frânghii lungi primeau doi îngeri şi şi-au luat aripi şi au zburat spre nord. Şi l-am întrebat pe îngerul care era cu mine: „De ce au luat frânghiile şi au plecat?" Iar acesta mi-a spus: „S-au dus să măsoare."*

O dată înțeles, oricine putea folosi acest principiu pentru a găsi lungimea „sacră", fără nici o aluzie la altcineva. Acesta ar funcționa tot timpul, oriunde şi ar fi foarte corect. Astfel se explică consecvența care l-a surprins atât de tare pe eminentul profesor.

Un exemplu clasic de utilizare a acestui principiu megalitic a ieşit la iveală când Robert a vizitat mai târziu un loc numit „Dealul

[8] Thom, A.: *Megalithic Sites in Britain*, Oxford University Press, 1968

cu Multe Pete", din Caithness, în nordul Scoției. La prima vedere, șirul de pietre verticale cu distanțe egale între ele părea să formeze o grilă dreptunghiulară aliniată spre nord-sud și est-vest, dar, analizată mai atent, forma de evantai observată înainte de Thom se putea vedea. Munca de a ridica atâtea pietre trebuie să fi fost enormă, iar când profesorul Thom le-a analizat, a descoperit că structura în formă de evantai avea o parte mai îngustă, care indica nordul. Acesta a observat că spițele evantaiului erau separate fiecare prin același unghi de 1,28°, care știam că este exact unghiul pe care-l va mișca o stea fixă, mai multe nopți una după alta.[9]

În acest fel, liniile evantaiului de piatră au fost apoi separate prin exact același unghi, în timp ce zodiacul se mișca în fiecare noapte succesivă. Acest sit a fost și este încă un cronometru precis. Toate cele 12 stele de primă magnitudine (adică cele destul de strălucitoare pentru a putea fi văzute la răsărit, spre deosebire de stelele mai puțin strălucitoare care trebuie să se afle sus pe cer pentru a putea fi observate) s-ar putea vedea când se mișcă pe prima linie a evantaiului. Apoi, în timpul următoarelor 18 nopți, același timp s-ar observa când steaua aleasă ajunge pe ultima linie a evantaiului. În plus, când Luna era plină și se afla în sud, așa cum arată linia centrală de nord-sud a evantaiului, Soarele s-ar afla în direcția opusă Lunii și poziția acestuia față de Pământ ar deveni astfel cunoscută. Combinând aceste cunoștințe cu poziția unei stele cunoscute de primă magnitudine este, de asemenea, un fel de a calcula longitudinea!

Unitatea megalitică de măsurare folosită la „Dealul cu Multe Pete" și în alte situri pe o distanță de 130 de km, este un concept de măsurare cu adevărat amețitor. Yardul megalitic al profesorului Thom se baza pe noțiuni de geometrie pură, derivate din 3 valori fundamentale:

1. Orbita Pământului în jurul Soarelui

2. Rotația Pământului în jurul axei sale

[9] Thom, A.: *Megalithic Sites in Britain*, Oxford Univeristy Press, 1968

3. Masa Pământului

Orbita Pământului dădea cele 366 de diviziuni ale orizontului, rotația Pământului dădea durata, iar masa planetei (gravitația) făcea ca lungimea liniei să dea 366 de bătăi.

Pur şi simplu genial!

CONCLUZIE

Portalurile şi ferestrele descrise într-o parte din *Cartea lui Enoh* numită „Cartea aştrilor cereşti" arată cum se construieşte un declinometru complicat al orizontului, pentru a măsura poziția oricărui corp luminos de pe cer. Dispozitivul este calibrat folosind poziția cunoscută a Soarelui, cronometrând răsăriturile şi apusurile de la echinocții, uşor de determinat.

Am hotărât să reconstruim aparatul lui Uriel pe locul unde se aflau ruinele unui cerc de pietre din West Yorkshire, urmând instrucțiunile din *Cartea lui Enoh*. Construindu-l şi ajungând să înțelegem geometria cerească folosită la proiectarea sa, devenise clar că putea fi folosit ca un dispozitiv de cronometrare foarte precis.

Prin experimente, principiul fizic al yardului megalitic se dovedeşte a avea puncte comune cu principiile aparatului Uriel şi, prin urmare, este redescoperit principiul fizic pierdut al yardului megalitic.

Capitolul 11

CAMERA LUI VENUS

ZIDUL ALB

Yardul megalitic a fost descoperit de profesorul Thom pe aproape tot cuprinsul „zonei lui Enoh" (aşa cum este definită în Capitolul 7), care odată a fost leagănul populaţiei Grooved Ware. Marile excepţii le constituiau siturile megalitice din Irlanda, care se pare că nu foloseau această unitate de măsură. Am hotărât că trebuie să încercăm şi să înţelegem de ce era altfel această parte a zonei, aşa că am rezervat un bilet de avion pentru Dublin şi am închiriat o maşină pentru a merge spre nord, la valea Boyne, unde se găsesc unele dintre cele mai splendide situri megalitice din lume. Cele mai vechi camere de piatră din lume, cunoscute ca movilele cu tuneluri, au fost construite cu peste 5.000 de ani în urmă.

Am ajuns acolo de St. Brigit's Day (1 februarie), o sărbătoare creştină care coincide cu vechea sărbătoare celtică a lui Brigid. Sf. Brigit este sărbătorită de mitul catolic roman ca moaşă a Mariei, mama lui Iisus, şi doică a lui Iisus însuşi. Data sărbătorii celtice a Sf. Brigid marca iniţial jumătatea perioadei dintre solstiţiul de iarnă şi echinocţiul de primăvară şi momentul când se pot mulge pentru prima dată în an vacile, dar, ca şi Crăciunul, Paştele şi zeci de alte sărbători antice, este azi o zi fără însemnătate din calendarul romano-catolic. Era o zi frumoasă şi senină în timp ce noi ne îndreptam spre nord, prin periferia Swords a oraşului Dublin, până la N1 spre târgul orăşelului Drogheda. Peisajul ţărmului estic al Irlandei este spectaculos, cu golfuri largi şi promontorii dând naş-

tere unui şir lung de porturi ce oferă siguranța bărcilor mici. Ambarcațiunile britanicilor antici au fost înlocuite de flote mici de pescuit, care, la rândul lor, au fost înlocuite cu ambarcațiunile uşoare din zilele noastre, dar marea continuă să fie mijlocul de transport convenabil din totdeauna pentru regiunile din preajma Mării Irlandei.

La Droghedta am luat-o spre stânga, în sus, spre valea Boyne, în direcția Dealului Tarei (Hill of Tara) unde au fost încoronați Marii Regi ai Irlandei, călcând pe Lia Fail, Piatra Destinului. Drumul ce acompania partea sudică a râului Boyne nu mai era tocmai un drum de țară. Apoi, printre copaci, dincolo de râu am văzut deodată la linia orizontului marele zid alb din Newgrange. Am oprit maşina şi am admirat zidul de cuarț alb, semisferic şi dramatic, strălucind în lumina tăioasă a soarelui de iarnă.

Am avut nevoie de aproape o oră şi de un tur complet al zonei, pentru a ne da seama că lucrurile s-au schimbat mult de la ultima vizită a lui Robert aici, înainte cu mulți ani. Am descoperit că a oprit maşina pentru a admira Newgrange-ul aproape în fața centrului de vizitatori a cărei construcție a costat 5 milioane de lire, dar se armoniza atât de bine cu peisajul, încât aproape că nu l-am observat. Când am ajuns înăuntru, l-am găsit foarte bine utilat pentru a le prezenta vizitatorilor istoria regiunii, înainte de a fi duşi cu autobuzul la adevărata structură Newgrange.

Acest sit impunător este unul din cele mai bune exemple de structură pe care arheologii o numesc morminte cu pasaje. A fost construită cu aproape 1.000 de ani înaintea piramidelor din Egipt, folosind 280.000 de tone de pietre de râu, iar partea din est este acoperită cu cuarț pe partea de sus a cercului de pietre verticale din granit. Stând în fața marelui zid alb ca cristalul din Newgrange, ne-am amintit amândoi foarte bine de cuvintele lui Enoh, care era cu siguranță un nomad:

> *Şi am mers până lângă un zid construit din cristal, înconjurat de limbi de foc, şi a început să mă înspăimânte. Şi am intrat în limbile de foc şi m-am apropiat de o casă mare din cristal: iar zidurile casei erau ca şi o pardoseală de cristal în mozaic, iar*

temelia era din cristal. Tavanul era ca şi calea stelelor şi a fulgerelor, iar între acestea se aflau heruvimi înfricoşători, iar cerul lor era (la fel de senin) *ca apa. Un foc înconjura zidurile, iar portalurile ardeau. Şi am intrat în casă şi era încinsă ca focul şi rece ca gheaţa: înăuntru se aflau plăcerile vieţii. Frica m-a cuprins şi am început să tremur. Şi tremurând aşa, am căzut cu faţa la pământ.*

Am stabilit că această călătorie iniţiativă a lui Enoh a avut loc puţin înainte de impactul cu cometa din jurul anului 3150 î. Hr. (vezi Capitolul 6) şi ştiam, de asemenea, că se afla în Insulele Britanice, datorită latitudinii şi a instrucţiunilor astronomice pe care le-a primit. Aşa că ar fi putut descrie chiar situl din Newgrange, construit cu mai puţin de 50 de ani înainte ca el să viziteze nordul cel rece.

Într-adevăr, ce altceva putea descrie Enoh? Din punct de vedere arheologic, nu existau alte structuri de acest tip nicăieri în lume în acea perioadă. Şi, cu siguranţă, nici unul din cristal!

Putea cineva să se îndoiască de acest lucru? Enoh descrie structura în care a fost dus ca o „casă mare din cristal", iar „zidurile casei erau ca o pardoseală de cristal în mozaic". Nu mai văzusem o clădire învelită cu cristal de cuarţ alb, cu atât mai puţin una care se potrivea locului şi momentului călătoriei lui Enoh. Mai mult chiar, descrierea zidului ca o pardoseală în mozaic se potriveşte cu structura din Newgrange, pentru că cuarţul este presărat cu pietre de râu negre ce dau naştere unor forme asemănătoare diamantelor pe întreaga suprafaţă. Descrierea făcută de Enoh cu focul ce înconjoară zidurile ar putea fi ori descrierea strălucirii clădirii la lumina soarelui, ori torţele ce înconjurau structura noaptea. Poate că cercul torţelor este mai plauzibil, pentru că Enoh vorbeşte despre grindină şi zăpadă, aşa că, probabil, vizita a avut loc în preajma sau chiar la solstiţiul de iarnă.

Am cercetat mai departe situl, deosebit de impresionaţi. Ar putea oare să fie locul descris de unul dintre eroii antici ai legendelor evreieşti, care au trăit cu aproape 2.000 de ani înainte ca Moise să se nască?

STRUCTURA

Am observat că movila nu este un cerc perfect, dar este formată din mai multe secțiuni parabolice, alcătuind un plan ce seamănă cu o inimă. În movilă se află mai multe pietre prelucrate frumos şi cu grijă, dar în jurul acestora există un cerc exterior de 12 pietre în stare brută, care, după părerea profesorului Michael O'Kelly, care a făcut săpături în acest sit, au fost ridicate înaintea structurii principale.

În interiorul Newgrange-ului se află o singură cameră cu boltă, în care se intră printr-un pasaj cu fața spre răsărit, la solstițiul de iarnă. În fața intrării în tunel se află o piatră gigantică gravată cu spirale împletite, cu mai multe linii zimțate în V şi multe figurine de diamant.

Toată lumea e de acord acum că alinierea tunelului a fost astfel proiectată încât să permită Soarelui la răsărit să strălucească la solstițiul de iarnă până în capătul îndepărtat al camerei. Aceasta trebuie să fie o caracteristică deliberată a designului structurii, pentru că a fost tăiată o deschizătură deasupra intrării, cu scopul vădit de a lăsa lumina să intre pentru o perioadă de timp scurtă şi determinată.

E un miracol că cutia luminoasă a supraviețuit, deoarece, când a fost descoperit tunelul în secolul trecut, oamenii care au făcut săpăturile au încercat să scoată afară piatra de la intrare. Din fericire nu au reuşit, căci, astfel, alinierea astronomică a structurii n-ar fi fost descoperită niciodată. Când situl a fost investigat în cele din urmă în totalitate şi restaurat de profesorul O'Kelly, el a avut grijă să se asigure că pietrele au fost puse la loc în poziția lor originală.

A trebuit să ne aplecăm pentru a trece prin tunelul îngust, căptuşit cu lespezi de piatră foarte mari. Planul camerei este în formă de cruce şi în fiecare braț se află un bazin de piatră prelucrat frumos, cu excepția alcovului din dreapta, care are în plus un bazin mic, inclus în cel mare. Bazinul din alcovul din spate a fost spart cu câteva sute de ani în urmă de un căutător de comori.

Am numărat 21 de pietre pe partea dreaptă a pasajului şi 22 pe partea stângă, când ieşeam, şi ne-am gândit dacă această asimetrie era voită. Plimbându-ne prin interiorul clădirii, am văzut că doar 3

din cele 93 de pietre de temelie erau gravate, inclusiv piatra care era în aceeaşi linie cu pasajul. Pe această piatră se afla o gravură asemănătoare celei de la Skara Brae: spirala dublă împletită cu două romburi. (Vezi Planşa 22 şi Figura 16.)

Profesorul O'Kelly spusese că din analiza pământului dinăuntru reiese că constructorii fuseseră fermieri. Când s-a restaurat movila, o parte din pământ a fost testat şi s-a descoperit că provenise de pe terenuri cultivate cu cereale, dar care apoi au fost lăsate necultivate. Aceasta ne-a dat de înţeles că erau suficient de pricepuţi la agricultură pentru a cunoaşte principiul rotaţiei colţurilor şi a lăsa terenurile apoi necultivate, fără să abuzeze de ele până nu mai produceau nimic.

Aşa că Newgrange a fost construit de un grup de oameni care erau nişte fermieri destul de buni pentru a-i putea hrăni pe aceşti constructori specialişti care au ridicat această structură. O'Kelly le-a spus constructorilor:

> *După ce am înţeles mai bine monumentul şi i-am descoperit complexitatea, ... ne-am dat seama că nu aveam de-a face cu o forţă brută şi cu simpla putere oferită de un număr mare de oameni, ci cu o metodă inteligentă şi bine organizată, aşa cum se întreprind în zilele noastre lucrări, organizate şi specializate... Suntem convinşi că totul a fost gândit şi plănuit cu grijă, de la început până la sfârşit, şi îndeplinit cu o precizie militară.*[1]

În 2500 î. Hr., Newgrange ajunsese într-o stare de decădere. Gospodăriile bogate care le dăduseră hrană constructorilor au rămas nefolosite, iar terenurile agricole s-au transformat în pământuri necultivate.[2] Zidul magnific de cuarţ alb se prăbuşise peste intrare, acoperind cea mai mare parte din bordura decorată, iar aproximativ 500 de ani mai târziu, un grup nou de oameni numiţi „Beaker Folk" au venit să se stabilească în zona movilei. („Beaker Folk" se numesc aşa datorită vaselor de ceramică specifice îngropate cu cei morţi, în morminte individuale, sub movile rotunde. Cultura lor

[1] O'Kelly, M.: *Newgrange, Archaeology, Art an Legend*, Thames & Hudson, 1982
[2] O'Kelly, M.: *Newgrange, Archaeology, Art an Legend*, Thames & Hudson, 1982

era din zona Rinului de prin 2500 î.Hr. şi au venit aici prin 2200 î.Hr. Foloseau tehnologia bronzului şi se pare că erau imigranţi paşnici într-o zonă rămasă pustie după dispariţia populaţiei Grooved Ware.)[3]

Timp de mai bine de 400 de ani, movila acoperită de iarbă a rămas intactă. Legenda spune că era casa lui Oengus, fiul lui Dagda (zeul cel bun) şi a devenit cunoscută ca Brug Oengus (Casa lui Oengus), toată zona fiind numită Bru na Boinne sau Casele din Boyne. Potrivit legendei celtice, Dagda şi fiul său Oengus erau doi dintre cei mai importanţi membri ai Tuatha de Danann, care considerau movilele protejate de personaje mitice. Aşa au rămas până în 1699, când a fost redescoperită intrarea în pasaj de către Charles Campbell, care deţinea locul. A fost vizitat şi menţionat de Edward Lhwyd, Ashmolean Museum din Oxford. Michael O'Kelly a spus despre această perioadă:

> *Ştim că, după ce movila a început să se distrugă, a existat o perioadă de ocupaţie a populaţiei Beaker prin 2000 î. Hr., în exteriorul părţii sudice a movilei, dar nu s-au găsit urme ale acestora în interior, deci intrarea trebuie să fi fost deja ascunsă. Nici în mormânt nu s-au găsit monedele şi podoabele de aur romano-britanice care au fost depozitate la marginile movilei dărâmate şi chiar pe movilă, în primele secole ale erei creştine. Când s-a intrat prima dată în mormânt, în 1699, se poate ca depozitele de oase incinerate şi lucrurile de dinăuntru, care iniţial erau în bazin, să fi fost date la o parte sau nebăgate în seamă.*[4]

Cu tot respectul pentru răposatul profesor O'Kelly, nu putem fi de acord cu acesta. Nu credem că avem motive să ne imaginăm că au existat lucruri în mormânt care au fost date la o parte, fără a fi menţionate. Newgrange nu a fost construit iniţial ca să fie un mormânt.

[3] Hadingham, E.: *Circles and Standing Stones*, Heinemann, 1975
[4] O'Kelly, M.: *Newgrange, Archaeology, Art and Legend*, Thames & Hudson, 1982

O CAPODOPERĂ A INGINERIEI

Oricine a construit Newgrange a fost în stare să organizeze o forță de muncă suficient de pricepută pentru a construi o cameră cu acoperiș cu suport, să alinieze un pasaj lung de 24 de m pe aceeași linie cu răsăritul la solstițiul de iarnă și să graveze modelele complicate care decorează structura.

Însăși construcția structurii Newgrange este o realizare minunată, dar mai există alte două movile cu pasaje de aceeași mărime și la fel de minunate, din aceeași perioadă și din aceeași parte a văii Boyne. La acestea două, Dowth și Knowth, se fac acum săpături și nu sunt deschise publicului, deși în curând se vor face vizite restrânse la Knowth.

Am fost impresionați de abilitățile oamenilor din valea Boyne din perioada 3700-3100 î. Hr., care au creat aceste structuri. Printre acestea se numără:

1. Agricultura, pentru a produce provizii de hrană suficiente pentru ca oamenii să lucreze într-un singur loc până la terminarea lucrărilor.

2. Specializarea muncii. Aceștia aveau nevoie de oameni care să le aducă hrană, care să transporte piatra, să graveze piatra, și de constructori. N-ar fi putut să facă toate acestea aceiași oameni.

3. Cunoștințele despre mișcările Soarelui de-a lungul anului.

4. Abilități de construcție.

5. Abilități de prelucrare a pietrei.

6. Abilități organizatorice care le-au permis să realizeze proiecte care au fost mai lungi decât durata unei vieți omenești.

7. O viziune care să-i motiveze să creeze această structură impresionantă și mijloace de a-i motiva pe muncitori să-și îndeplinească sarcinile.

Ne-am gândit la câtă muncă a fost investită pentru a construi Newgrange. După cum am văzut în Capitolul 7, Colin Renfrew a încercat să aplice aceste abilități în cazul mormintelor cu camere din Orkney şi ne-am folosit de cifrele sale, prelucrate de John Hedges.

Folosind dimensiunile dintr-un foarte bun ghid al Newgrange-ului al lui Claire O'Kelly (unul din cei care au făcut săpături şi au restaurat situl în 1962), volumul minim de muncă necesară este calculat astfel:[5]

1. Curățarea sitului şi pregătirea	12.000 de ore/individ (necalificat)
2. Ridicarea bordurii, a tunelului şi a camerei	153.000 de ore/individ (calificat)
3. Construcția movilei	160.000 de ore/individ (necalificat)
5. Căratul materialelor	156.000 de ore/individ (necalificat)
4. Acoperirea cu cuarț	10.000 de ore/individ (calificat)
5. Decorarea pietrelor	200.000 de ore/individ (calificat)
Total	691.000 ore/individ (52% din munca prestată necesitând forță de muncă calificată)

Presupunând că muncitorii puteau lucra în condiții foarte grele 50 de ore pe săptămână, în fiecare săptămână, ar fi avut nevoie de 266 de ani. Aşa că, dacă aveau forță de muncă pentru cei 266 de ani, teoretic ar fi putut termina structura într-un an.

Totuşi, trebuie să ținem cont de problema obținerii materialelor. Cuarțul a fost adus din munții Wicklow, situați 70 de km spre sud, în timp ce granitul folosit cu cuarțul fusese adus din Dundalk, situați 48 km spre nord. Chiar şi marile pietre pentru borduri şi camere au fost transportate pe o distanță de peste 10 km de la Tully Allen, cel mai apropiat loc unde se putea săpa pentru piatra folosită la megaliți. Când se construia Newgrange-ul, zona era bine împădurită, aşa că trebuie să fi doborât, de asemenea, destui copaci pentru a putea face un drum pe unde să aducă pietrele uriaşe.

[5] O'Kelly, C.: *Concise Guide to Newgrange*, C. O'Kelly, Cork, 1984

În realitate, oamenii unei comunități ar fi avut nevoie de mulți ani pentru a proiecta și construi Newgrage-ul, chiar presupunând că nu făceau nimic altceva în afară de aceasta (profesorul O'Kelly estimase 30 de ani). În realitate mai trebuiau să construiască bărci, să facă haine, să învețe copiii, să practice agricultura, vânătoarea și să gătească.

Această structură este cu siguranță o capodoperă a ingineriei. Reiese chiar din construcție că oamenii care au creat-o înțelegeau acțiunea forțelor de presiune, din felul în care au construit structura acoperișului pentru a-i asigura stabilitatea.

Dacă ne gândim că există două structuri de aceeași mărime și cam din aceeași perioadă – la Dowth și la Knowth – oamenii care le-au construit au investit în aceste construcții uluitoarea cifră de 2 milioane de ore/individ, prin 3500 î.Hr. Aceşti oameni nu erau doar vânători şi ciobani, care au ridicat o grămadă de pietre, căci structura prezintă abilități de construcție deosebit de rafinate. Claire O'Kelly (soția lui Michael O'Kelly), care a lucrat la săpăturile din 1962, spunea:

> *O descoperire surprinzătoare făcută, când suprafața de sus a acoperișului din pasaj a ieșit la lumină, a fost că scobiturile sau canalele fuseseră făcute (cu ajutorul unui ciocan și a unor vârfuri ascuțite, ca pentru crearea unui ornament) pe toate lespezile, astfel încât apa de ploaie să treacă prin movilă. Folosind un mecanism foarte sofisticat, apa trecea dintr-o lespede în cealaltă, până ajungea în movilă, pe ambele părți ale tunelului.*[6]

Lespezile acoperișului susținut al camerei fuseseră învelite în pământ ars, un fel de chit, pentru ca apa să nu intre în cameră. (Acest pământ ars a fost folosit pentru datarea cu carbon a structurii, construcția fiind plasată în perioada 3200-3500 î.Hr.). Constructorii au vrut ca această structură să fie rezistentă la intemperii și să dureze în timp, până și în zilele noastre fiind uscată și solidă. În plus, acoperișul camerei are o structură echilibrată, care îi sprijină greutatea acolo unde acoperișul tunelului se unește cu cel al camerei,

[6] O'Kelly, C.: *Concise Guide to Newgrange*, C. O'Kelly, Cork, 1984

şi care a fost construit, de asemenea, să scoată apa afară. Claire O'Kelly spune iarăşi: „Că este rezistentă la intemperii este demonstrat de faptul că această cameră rămâne uscată chiar şi după o perioadă îndelungată de vreme rea."[7]

Cantitatea uimitoare de muncă necesară pentru construcţia din Newgrange se întâlneşte în multe alte situri din Insulele Britanice. Calcule similare au fost făcute de Gerald Hawkins pentru Silburry Hill din Anglia, la care acesta credea că a fost nevoie de 24.000.000 de ore/individ[8]. După cum am văzut în Capitolul 7, John Hedges a descoperit pentru Orkney că multe structuri necesitau mai puţin de 10.000 de ore/individ, altele, în schimb, mult mai multe.

KNOWTH ŞI DOWTH

Knowth se află puţin la vest de Newgrange, iar Dowth este în vest, pe aceeaşi creastă a dealului. De pe oricare din aceste trei situri, celelalte două sunt perfect vizibile, formând un triunghi pe partea nordică a cotiturii sinuoase a râului Boyne. Există cel puţin încă 40 de alte movile mai mici pe aceeaşi cotitură şi nu toate au fost cercetate.

Movila de la Dowth a fost distrusă de săpăturile efectuate între 1847-1848, dar rămâne totuşi o structură impresionantă de aproximativ 85 de metri în diametru şi cu o înălţime de 13,3 m. Este înconjurată de 115 pietre şi are două camere îndreptate spre vest. Tunelul nordic este lung de aproximativ 8 m, ducând într-o cameră în formă de cruce, cu un acoperiş susţinut. Camera din sud a movilei are un tunel lung de 3,3 m ce duce într-o cameră circulară de 5,5 m în diametru.[9]

Există două tuneluri în interiorul movilei de la Knowth; unul spre est şi altul spre vest. Din păcate, intrările în tuneluri au fost distruse la începutul perioadei creştine, când s-a construit o aşezare în movilă, iar deschiderile tunelurilor au fost modificate şi

[7] O'Kelly, C.: *Concise Guide to Newgrange*, C. O'Kelly, Cork, 1984
[8] Hawkins, G. S.: *Stonehenge Decoded*, Souvenir Press, 1966
[9] Eogan, G.: *Knowth and the Passage-Tombs of Ireland*, Thames & Hudson, 1986

Figura 38. *Complexul din valea Boyne.*

închise, aşa că astăzi nu putem şti dacă includeau iniţial vreo structură cu acoperiş, cum este cea de la Newgrange. Cele două tuneluri au fost găsite de profesorul George Eogan de la University College, Dublin, în 1966, în timp ce se făceau săpături.

Movila de la Knowth este aproximativ un oval, cu axa principală de 95 de metri, iar cea mică de vreo 80 de metri, acoperind 1,5 acri. Această structură a fost locul multor aşezări de când a fost construită prima dată, inclusiv a unor şanţuri săpate în movilă în ultima parte a epocii fierului şi la începutul perioadei creştine. Unul dintre Marii Regi ai Tarei avea un palat în acest loc, iar în evul mediu, normanzii au construit un donjon pe acesta. Ca să înrăutăţească şi mai mult situaţia, un anume domn Wakeman a făcut săpături aici în secolul al XIX-lea, pentru a scoate piatră ca să repare drumurile din zonă.

Cele două tuneluri din movilă sunt dispuse spate în spate, iar cel cu deschidere spre est duce într-o cameră în formă de cruce, cu un acoperiş susţinut. Forma în cruce a camerei este formată prin extinderea liniei pasajului cu cele două alcovuri desprinse, acoperit cu un acoperiş ce ajunge până la o înălţime de peste 5,7 m.

Există un pasaj spre camera vestică, lung de vreo 35 de metri, care are o porțiune lungă și dreaptă de o lungime reprezentând trei sferturi din lungimea totală, și apoi o ia spre dreapta, ajungând într-un bazin cu acoperiș în formă de chei de boltă. Unde pasajul face o cotitură, se află un mare bazin de piatră. Profesorul Eogan crede că, inițial, acest bazin se afla în alcovul din pardoseala camerei și cândva a fost mutat în poziția actuală. Poate că, mai târziu, oamenii au încercat s-o mute și n-au reușit s-o scoată prin tunel.

Situl de la Knowth este bogat în gravuri și l-a impresionat mult pe Colin Renfrew, care a spus despre acesta:

> *Nimeni n-ar fi putut prezice că acest sit va revela atât de multe pietre sculptate, și atât de variate, o cantitate de lucrări mult mai mare decât cea de la Newgrange... În vara din 1982 am avut privilegiul de a-l însoți pe profesorul Eogan prin lunga intrare în pasaj, până în camera estică din Knowth, și este o experiență pe care n-o voi uita niciodată!*[10]

CUNOȘTINȚELE DE ECONOMIE ALE CONSTRUCTORILOR MEGALITICI

După cum am observat, abilitățile necesare pentru a construi structurile populației Grooved Ware în jurul Mării Irlandei fac dovada unei deosebite maturități a dezvoltării economice, mult peste imaginea lor de sălbatici aproape goi și pictați. Au reușit să proiecteze și să implementeze proiecte mari de construcții care au necesitat o mare parte din forța de muncă disponibilă. Era un popor care trăia destul de puțin, cu o rată a mortalității destul de mare, făcând ca realizările să fie și mai răsunătoare. Nu puteam să nu ne amintim de afirmația lui Euan Mackie despre aceștia: „... trebuie să fi existat societăți specializate, protourbane și urbane stratificate, existente înainte de apariția primilor megaliți."[11]

Cum erau acești oameni, despre care profesorul O'Kelly spune că erau gata să petreacă 30 de ani pentru a construi o singură mo-

[10] Eogan, G.: *Knowth and the Passage-Tombs of Ireland*, Thames & Hudson, 1986
[11] Mackie, E.: *The Megalithic Builders*, Phaidon Press, 1977

vilă cu tuneluri?[12] Profesorul Eogan a găsit dovezi ale unei aşezări care se află sub diverse situri datând de dinaintea construirii structurilor.

Studiile populaţiei din Newgrange din 3200 î.Hr., conduse de dr. Frank Mitchell sugerează că aproximativ 1.200 de oameni trăiau în bazinul văii Boyne.[13] Aceasta nu redă imaginea exactă a forţei de muncă existente, deoarece durata scurtă a vieţii însemna că majoritatea erau foarte tineri, judecând după standardele moderne. John Hedges a condus un studiu detaliat al mortalităţii populaţiei Grooved Ware din Orkney şi a descoperit că cei sub 20 de ani erau mai mulţi decât cei de peste 20 de ani, într-o rată de 3 la 1. Această rată a mortalităţii a confirmat studiile precedente de la Carrowkeel din County Sligo, Irlanda.[14] Se crede că aproximativ una din zece femei mureau în timpul naşterii şi că majoritatea femeilor mureau între 15 şi 24 de ani, puţine fiind cele care rezistau până la bătrâneţe.[15] Dacă comparăm cifrele referitoare la mortalitate ale lui Hedges cu cele referitoare la populaţie ale lui Mitchel, rezultă o forţă de muncă bărbătească disponibilă între 15 şi 30 de ani de vreo 240. Cei care au proiectat totul n-au supravieţuit să-şi vadă lucrarea terminată. Atunci, ce i-a determinat să facă aşa ceva?

Pe o perioadă de cel puţin 40 de generaţii, când populaţia Grooved Ware trăia în Bru na Boinne, ar fi avut vreo 48.000 de cadavre de îngropat. Nu s-au găsit decât rămăşiţele a câtorva sute de oameni amestecate cu oase de animale, în mormintele lor uriaşe. Acest calcul simplu ridică un semn de întrebare pentru cei care numesc orice structură antică mormânt. Dacă singurul scop al construirii acestor structuri era îngroparea şi cinstirea morţilor, de ce au rămas atât de puţine oase? Oare populaţia Grooved Ware venera doar câteva oase alese reprezentând 0,4 la sută din morţii lor, sau aceste structuri erau construite în alt scop decât acela de a înmormânta cadavre?

[12] O'Kelly, M.: *Newgrange, Archaeology, Art and Legend*, Thames & Hudson, 1982
[13] Mitchell, F.: *The Irish Landscape*, Collins, 1976
[14] Macalister, R.A.S., Armstrong, E.C.R., Praeger R.L.: „Bronz Age Cairns on Carrowkeel Mountain Co. Siglo", *PRIA*, 29C, 1912, pp. 311–347
[15] Hedges, J. W.: *Tomb of the Eagles*, Tempvs Reparatvm, 1984

Arheologul dr. Elizabeth Twohig de la University College, din Cork, s-a gândit la acest mister:

> *Dacă analizăm cu atenţie, observăm că aceste monumente n-au fost construite doar sau chiar special pentru a îngropa morţii. Multe au chiar puţine morminte înăuntru, în timp ce în unele locuri, puţinele rămăşiţe umane se datorează faptului că mormintele au fost prădate (de exemplu Newgrange). Impresia generală este că doar o mică parte a populaţiei a putut fi îngropată în monumente. În afară de mormintele megalitice, puţine sunt mormintele neolitice cunoscute în Irlanda, cu excepţia unor morminte din sud-est şi unele morminte din pământ din situri locuite, ca Lough Gur. Numărul mic de morminte arată, deci, că rolul mormintelor nu era doar un loc de depozitare a morţilor... Gravurile de pe mormintele cu pasaj oferă alte dovezi ale ritualurilor din morminte; este clar că nu sunt doar decorative, ci au o semnificaţie simbolică pentru cei care le-au făcut şi le-au văzut. Poziţia evidentă şi movilele uriaşe ale multor situri indică nevoia de a-i impresiona pe observatori, fie că aceştia erau străini sau membri ai tribului sau ai grupului cărora trebuia să li se amintească de necesitatea unei solidarităţi a grupului şi despre puterea liderilor.*[16]

Profesorul Eogan a vorbit şi el despre acest lucru:

> *Se poate ca rămăşiţele să fi fost ţinute până într-o zi deosebită, când erau îngropaţi. Dacă aşa au stat lucrurile, putem presupune că se făceau şi alte ceremonii în aceste situri, unele având loc poate în aer liber. Într-adevăr, zona ascunsă din faţa mormintelor de la Knowth cu pietrele lor verticale, rocile variate împrăştiate peste tot şi aşa mai departe ar putea aparţine rămăşiţelor materiale ale acestor ceremonii.*[17]

Populaţia Grooved Ware era cu siguranţă inovatoare. Eogan, care a făcut săpături la Knowth, spune despre ei:

[16] Twohig, E.: *Irish Megalithic Tombs*, Shire Archaeology, 1990

[17] Eogan, G.: *Knowth and the Passage-Tombs of Ireland*, Thames & Hudson, 1986.

Este posibil ca aceştia să fi inventat o metodă de calculare şi măsurare, mai ales a lungimilor, deşi nu există dovezi ale unui yard megalitic, aşa cum este postulat de Alexander Thom. Prin acoperişul susţinut, aceşti oameni aproape că au realizat un arc adevărat, iar la Knowth şi la Newgrange rezultatele sunt atât de bune încât trebuia să fi ţinut cont chiar şi de efectele presiunii şi de metodele de contracarare. Acestea necesitau o anumită capacitate de înţelegere; erau fără îndoială un popor inteligent, motivat atât din punct de vedere intelectual, cât şi spiritual, şi îşi construiau un pachet de cunoştinţe care ar fi putut constitui temelia progresului ştiinţific.

Acest lucru este confirmat şi de faptul că au ales o piatră tare ca material de construcţie principal. Aceasta demonstrează cunoştinţele lor elementare de geologie, în timp ce structura mormintelor demonstrează clar abilităţile lor arhitecturale şi de construcţie. Toate acestea sugerează că percepţiile lor se multiplicau şi că avea loc o civilizare a lor. [18]

Ştim din structurile pe care le-au lăsat că o mare parte a populaţiei nu era preocupată de producerea hranei, aşa că, pentru a susţine populaţia, trebuie să fi fost destul de pricepuţi, pentru a profita atât de resursele de pe uscat, cât şi de cele marine, pentru a se hrăni. Cum au ajuns să posede abilităţi care au fost înainte asociate doar cu dezvoltarea oraşelor din Sumer? Profesorul Eogan s-a gândit la acest lucru, comentând:

O ştiinţă a utilizării pământului, astfel încât să obţină un model reuşit de utilizare, era esenţial – pentru că un teren suprasolicitat n-ar fi susţinut şi ţinut în viaţă o populaţie atât de mare.

Acesta a avansat patru modalităţi posibile prin care aceşti oameni ar fi putut obţine aceste abilităţi evidente:[19]

1. Obţinerea cunoştinţelor agricole întâmplător, printr-o sursă şi mijloace de transmitere necunoscute.

[18] Eogan, G.: *Knowth and the Passage-Tombs of Ireland*, Thames & Hudson, 1986
[19] Eogan, G.: *Knowth and the Passage-Tombs of Ireland*, Thames & Hudson, 1986

2. Dezvoltarea locală datorată proceselor locale adaptate ale oamenilor din mezolitic.

3. Irlandezii mezolitici au călătorit prin alte părți, aducând cu ei cunoştinţe de agricultură.

4. Sosirea unor pescari-agricultori rătăciți sau care au imigrat aici intenționat.

S-a sugerat faptul că Knowth a fost construit după terminarea mai multor structuri din valea Boyne şi poate chiar construcția care a necesitat o muncă atât de grea a suprasolicitat această societate atât de mult, încât în cele din urmă a destabilizat-o. Dar Eogan spune că nu există dovezi ale unei scăderi a calității arhitecturale, ale unei energii mai mici sau vreo altă formă de decădere sau de slăbiciune în structura societății. Într-adevăr, el observă că „sfârşitul acestei culturi este la fel de enigmatic ca şi începutul."[20] (Aceste idei sunt analizate mai profund în Anexa 3.)

CUTIA LUMINOASĂ

În 1963, în timpul unor săpături, profesorul O'Kelly a descoperit deschizătura ciudată de deasupra intrării în pasaj. Acesta a descris ceea ce s-a întâmplat când a descoperit scopul acestei deschizături, la 21 decembrie 1969:

> *Exact la ora 9:45 (BST), Soarele a apărut deasupra orizontului, iar la 9:58, prima rază de soare a strălucit exact prin acoperiş şi de-a lungul pasajului, pentru a ajunge, trecând peste pardoseala camerei din mormânt, până la prima margine a bazinului de piatră din camera din spate; mormântul era luminat în mod spectaculos şi diverse detalii ale camerelor laterale şi din spate, cât şi ale acoperişului puteau fi văzute foarte bine în lumina reflectată de pardoseală.*[21]

[20] Eogan, G.: *Knowth and the Passage-Tombs of Ireland*, Thames & Hudson, 1986
[21] O'Kelly, C.: *Concise Guide to Newgrange*, C. O'Kelly, Cork, 1984

Acesta a observat mai departe că relațiile unghiulare ale construcției indică faptul că este puțin probabil ca efectul să fie fortuit. El a comentat, de asemenea, că efectul a ținut doar aproximativ o săptămână înainte și după solstițiul de iarnă și a fost spectaculos.

Pasajul nu este doar o simplă structură plată. A fost construit ca o pantă, care nu este nivelul normal al sitului, și este în formă de S, astfel încât raza de lumină să fie paralelă și apropiată.

Arheologul David Heggie a respins alinierea, considerând-o „insuficient de semnificativă pentru a stârni un interes prea mare", bazându-se pe calculele sale cum că orice declinație a Soarelui între –22°58′ și –25°35′ s-ar situa pe aceeași linie cu marginile deschizăturii, existând o probabilitate de 1 din 13 ca alinierea să fie pur întâmplătoare.[22] Această probabilitate nu este suficient de semnificativă din punct de vedere statistic pentru a susține ipoteza că alinierea a fost fortuită.

Trăsăturile astronomice ale mormintelor cu pasaje nu sunt specifice doar structurii din Newgrange. Elizabeth Twohig spune despre acestea:

> *S-au găsit deschizături construite într-o manieră mai puțin elaborată în alte situri și se pare că și alte monumente au fost orientate intenționat, pentru a permite Soarelui să penetreze în cameră în zilele importante ale anului. Se pare că la Knowth, la răsărit, Soarele strălucește în conul din est la echinocții, în timpul aceleiași zile, la apus, soarele strălucește în conul din vest. În cel mai complex monument din Loughcrew, Movila T, lumina soarelui intră la răsărit la echinocții, iar razele luminează o serie de modele cu linii radiale gravate pe diverse pietre din mormânt.*[23]

Din cauza stricăciunilor provocate la intrările în pasajele din Knowth și Dowth de locuitorii de mai târziu, este imposibil să cunoaștem proprietățile lor astrologice originale. Profesorul Eogan a sugerat că orientările de la Knowth indică faptul că ar fi putut

[22] Heggie, D. C.: *Megalithic Science*, Thames & Hudson, 1981
[23] Twohig, E.: *Irish Megalithic Tombs*, Shire Archaeology, 1990

exista două ceremonii în momente diferite: echinocțiul de primăvară pe 21 martie şi echinocțiul de toamnă pe 23 septembrie. Echinocțiile de primăvară reprezintă începutul anotimpului în care plantele cresc, în timp ce recoltele erau adunate la echinocțiul de toamnă.

Acesta şi-a imaginat o ceremonie matinală la Knowth pe partea de est şi o ceremonie de seară pe partea de vest, şi spune că, datorită dimensiunilor camerei, aici puteau intra doar puțini oameni; se bănuieşte că aceştia erau preoții care țineau ceremoniile. Nimeni nu ştie cum erau aceste ceremonii, dar diverse caracteristici, ca aranjamentele din pietre, trebuie să fi avut legătură cu acestea.

Lui Eogan i s-a părut interesant faptul că atât la Knowth, cât şi la Newgrange s-au găsit obiecte de piatră în formă de falus, care ar putea indica faptul că riturile trebuie să fi fost despre fertilitate, scoțând în evidență continuitatea societății.[24]

După cum am menționat deja, atât la Knowth, cât şi la Dowth, intrările originale în tuneluri au fost distruse în întregime de cei care au venit aici mai târziu, dar intrarea din Newgrange a rămas intactă. În 1989, dr. Tom Ray de la Institutul de Studii Avansate din Dublin a analizat cutia acoperişului şi a descris în detaliu intrarea în cameră, precizând azimutul şi altitudinea Soarelui în zonele de pe cer de unde ar putea străluci în interiorul camerei. Dr. Ray a rezumat aceste descoperiri:

> *Newgrange a fost construit înaintea structurilor astronomice (faza III) de la Stonehenge cu vreo 1.000 de ani. Elementele prezentate aici vin în sprijinul teoriei că orientarea de la Newgrange era voită, transformându-l astfel în cea mai veche structură megalitică despre care se ştie cu certitudine că a avut o funcție astronomică.*[25]

Bazându-se pe analiza tridimensională a sitului, dr. Ray a respins concluziile lui Heggie, considerându-le prea simpliste. Ținând cont

[24] Eogan, G.: *Knowth and the Passage-Tombs of Ireland*, Thames & Hudson, 1986
[25] Ray, T. P.: *Nature*, vol 337, nr. 26, ianuarie 1989, pp. 345–346

de faptul că tunelul este ascendent şi analizând mult mai corect deschizătura din acoperiş, acesta a atras atenţia că posibilitatea ca orientarea să fie întâmplătoare era de cel puţin 1 la 26, dar a adăugat că deschizătura nu marca cu precizie solstiţiul de iarnă, căci orientarea sa permite ca lumina soarelui să intre în cameră cu câteva zile înainte şi după solstiţiu. El a presupus că aceasta s-a întâmplat din cauza ritualurilor, spunând că, „asemenea precizii scăzute arată că anticii erau interesaţi de aceste structuri pentru scopuri rituale, nu pentru a construi un calendar."[26]

Această neatenţie din partea celor ce au proiectat structura din Newgrange ne-a îngrijorat, pentru că alegerea altitudinii deschizăturii nu părea să fie atât de fortuită după cum spunea dr. Ray. Acesta observase că dacă partea de sus a lespezii deschizăturii din acoperiş ar fi fost mai jos cu 20 de cm sau dacă pasajul ar fi fost cu câţiva metri mai lung, lumina soarelui n-ar fi intrat în cameră. Dacă singurul scop al constructorilor ar fi fost unul ritual de a permite luminii soarelui să intre în cameră pentru câteva zile în perioada solstiţiului de iarnă, atunci ar fi putut simplifica considerabil problemele construcţiei doar ridicând acoperişul cu câţiva centimetri sau construind pasajul pe o suprafaţă plană. De ce au făcut o construcţie atât de complicată, când ar fi obţinut aceleaşi efecte printr-o movilă mult mai simplă, necesitând mult mai puţin efort? Ştiam din lucrarea lui Eogan că aceşti oameni construiseră multe movile simple în jurul celei principale de la Knowth şi că le construiseră pe suprafeţe plane. Atât pasajele din est, cât şi cele din vest din movila principală din Knowth fuseseră construite pe suprafeţe plane. N-ar fi fost greu să construiască structura de la Newgrange cu un pasaj nivelat şi astfel ar fi obţinut exact acelaşi efect despre care dr. Ray spunea că îl doreau.

Profesorul O'Kelly a făcut mai multe comentarii despre metodele construcţiei şi n-a sugerat niciodată că aceşti constructori au clădit aceste structuri fără să le gândească:

[26] Ray, T.P.: *Nature*, vol 337, nr. 26, ianuarie 1989, pp. 345-346

Am ajuns să ne dăm seama că nu aveam de-a face cu o forță brută și cu puterea celor mulți, ci cu o metodă bine organizată și inteligentă... Să schițăm o modalitate posibilă de construcție... În această fază a lucrărilor, trebuie să presupunem că axa pasajului și a camerei, centrul acesteia din urmă și poziția pe care o ocupă deschizătura din acoperiș au fost deja determinate de experții care au făcut observațiile solare. Lățimea și lungimea pasajului, precum și așezarea camerei cu încăperile ei laterale și cele din capăt trebuie să fi fost determinate, de asemenea. Suntem siguri că întregul plan a fost gândit meticulos și planificat de la A la Z, fiind îndeplinit cu o precizie militărească.[37]

Această atenție acordată detaliilor nu se împacă cu sugestia dr. Ray cum că constructorii doreau doar să obțină o precizie scăzută a alinierii, pe care ar fi putut să o obțină fără să construiască curba ascendentă în formă de S pe care au construit-o de fapt. Știau de la Knowth că, atunci când interesele o cereau, construiau într-adevăr movile similare, fără să se mai chinuiască cu un pasaj curbat și ascendent. Prin urmare, trebuie să fi urmărit ceva, dar n-am aflat despre ce era vorba.

Știam din observațiile lui Robert de la Bryn Celli Ddu că acești oameni erau interesați atât de Venus, cât și de mișcările Soarelui. Era vreo dovadă a unei alinieri a lui Venus într-unul din siturile de la valea Boyne? – ne-am întrebat.

Studiind situl Anglesey, Robert a realizat o procedură analitică, pe care a numit-o deschidere virtuală, care i-a permis să folosească observațiile luminii soarelui, combinate cu o cronometrare precisă și cunoștințe de latitudine și longitudine ale sitului, pentru a calcula o deschidere de luminare definită cu ajutorul azimutului și altitudinii. El folosise această metodă pentru a prezice observațiile asupra lui Venus de la Bryn Celli Ddu, care au avut loc într-adevăr, aplicând astfel aceeași metodologie și pentru Newgrange. Deschiderea virtuală pe care a calculat-o se potrivea foarte bine cu măsurătorile fizice făcute de dr. Ray și, într-adevăr, când s-au luat în

[37] O'Kelly, M.J.: *Newgrange, Archaeology, Art and Legend*, Thames & Hudson, 1982

calcul şi reglările de temperatură şi presiune făcute de Ray, s-au potrivit aproape perfect.

Acum eram convinşi că această metodă a deschiderii virtuale putea să garanteze pentru condiţiile locale, neavând nevoie de nici o corecţie a orizontului local sau a refracţiei atmosferice. Când a fost aplicată sitului Newgrange, rezultatele au fost uimitoare. Ţinând cont de dimensiunile cutiei luminoase şi de datele şi momentul în care profesorul O'Kelly a făcut măsurătorile azimutului şi altitudinii, metoda „deschiderii virtuale" a creat rapid o listă cu alte corpuri cereşti care apăreau în această cutie luminoasă.

DESCIFRAREA CADRULUI UŞII DE LA APARATUL LUI URIEL

Venus apare ca steaua dimineţii la solstiţiul de iarnă, timp de patru ani din opt, în ceilalţi patru fiind o stea care apare seara, după apus. În câţiva ani străluceşte mai tare decât în alţii, iar apropierea de Soare variază de-a lungul ciclului. Iată cum apare Venus în perioada solstiţiului de iarnă:

An	Poziţie	Strălucire	Timpul de strălucire, înaintea Soarelui	Declinaţie
1	Dimineaţa	99,5%	24 min.	-23:16
2	Dimineaţa	36%	254 min.	-13:02
3	Seara	86%	-	-
4	Dimineaţa	91%	126 min.	-20:07
5	Seara	17,5%	-	-
6	Seara	97,5%	-	-
7	Dimineaţa	72,3%	224 min.	-15:11
8	Seara	63,2%	-	-

Acest tabel prezintă opt ani ai ciclului lui Venus. Prima coloană arată anul ciclului. Următoarea coloană ne spune dacă Venus răsare ca o stea matinală care apare înaintea răsăritului Soarelui. În ceilalţi patru ani ai ciclului apare seara, o dată cu apusul. Coloana a treia arată strălucirea lui Venus, cât de strălucitoare este pe cer

depinde de poziția față de Soare, unghiul de reflecție controlând câtă lumină poate reflecta spre Pământ. Strălucirea acesteia este prezentată ca un procentaj al strălucirii maxime pe care o poate atinge. Coloana a patra arată timpul cât apare Venus înainte de răsărit, în est. Coloana a cincea arată declinația lui Venus, când este o stea care apare dimineața, la solstițiul de iarnă.

Acest ciclu se repetă, aproape la fel, din opt în opt ani, şi întocmai din 40 în 40 de ani. Un nou ciclu a început în anul 1 d.Hr. şi altul va începe în anul 2001 d.Hr.

Aşa că, ştiam deja că au existat patru ocazii posibile în decursul celor 8 ani când lumina lui Venus apărea înaintea Soarelui, în perioada solstițiului de iarnă de la Newgrange. Totuşi, nu s-a situat la aceeaşi distanță față de Soare în toate fazele în care apare dimineața, după cum se vede pe tabelul cu strălucirea şi declinația.

Numai într-una din aceste ocazii, Venus trece peste deschizătura cutiei luminoase de la Newgrange şi se pare că în acel moment străluceşte cel mai tare. În acea dimineață, exact cu 24 de minute înainte ca lumina să intre în cameră, lumina reflectată de Venus intră în camera de la Newgrange sub forma unei raze prin cutia luminoasă. Timp de aproximativ 15 minute, camera este luminată strălucitor de lumina rece ca de oțel a planetei Venus, al treilea corp luminos de pe cer. Când lumina supranaturală a lui Venus se mută de pe deschizătură, lumina caldă şi aurie a soarelui umple camera, înainte de a se muta iar, şi camera este cuprinsă din nou de întuneric. În rest, Venus răsare prea departe spre nord pentru ca lumina sa să intre în cutia luminoasă proiectată cu atâta grijă de aceşti oameni megalitici pricepuți.

Acum ştiam de ce constructorii de la Newgrange construiseră pasajul cotit şi înclinat, cu o deschizătură atât de mică în cutia luminoasă. Cotitura şi înclinarea camerei fac ca lumina răsăritului să nu umple camera. Chiar şi într-o zi luminoasă de iarnă, camera rămâne aproape complet întunecată. Când am vizitat împreună Newgrange, în a doua zi a vizitei eram doar noi cu ghidul. Aceasta a fost amabilă şi a întunecat camera, permițându-ne să rămânem câteva minute până când ochii noştri s-au obişnuit cu întunericul şi, în ciuda soarelui luminos de afară, înăuntru penetra foarte puțină

lumină. Proiectantul antic crease o trapă a luminii şi un colimator perfect.

Tom Ray luase datele estimative ale lui Heggie de 1 la 13 şi a arătat că pentru o aliniere cu lumina soarelui, probabilităţile sunt de 1 la 26. Acum putem adăuga informaţiile conform cărora pentru ca deschizătura să se alinieze cu doar unul din cele patru răsărituri ale lui Venus, probabilităţile sunt de 1 la 4, iar pentru ca răsăritul cu care se aliniază să fie cel mai strălucitor, probabilitatea este de 1 la 16. Din cele cinci tuneluri importante construite de aceşti oameni în movilele de pe valea Boyne, doar Newgrange are o trapă a luminii pentru a împiedica să intre. Probabilitatea ca acest lucru să fie fortuit este de 1 la 5. Adunând toate aceste probabilităţi, rezultă o şansă din 2.080 ca proiectantul să fi încorporat toate aceste elemente deodată şi din întâmplare. Pentru orice statistician, rezultatele sunt concludente. Newgrange este un instrument de precizie proiectat pentru observaţii astronomice.

Dr. Ray a avut dreptate spunând: „eu cred că lăţimea şi înălţimea spaţiului gol din pardoseala cutiei acoperişului ar putea fi proiectate astfel în mod intenţionat."[28] Noi am dori să fim şi mai îndrăzneţi spunând că, oricine o fi fost designerul, acesta a lăsat instrucţiuni clare pentru oamenii care au venit după el. Dacă n-a fost cel pe care Enoh l-a prezentat drept Uriel, atunci trebuia să fi fost unul din strămoşii lui, care „să-l iniţieze în traseele aştrilor cereşti."

SCRIEREA DE PE PERETE

Deasupra intrării la Newgrange, pe cadrul uşii care formează partea de sus a cutiei luminoase, se pot vedea clar cum sunt gravate exact opt cutii dreptunghiulare, având o linie care uneşte fiecare colţ, formând o cruce.

Am discutat adesea despre simbolul crucii diagonale, pentru că se pare că aşa reprezentau oamenii megalitici un an. În timp ce reconstruiam propriul nostru aparat Uriel, am observat că modelul format de umbrele indicatoarelor răsăriturilor şi apusurilor de la

[28] Ray, T. P.: *Nature*, vol. 337, nr. 226, ianuarie 1989, pp. 345-346

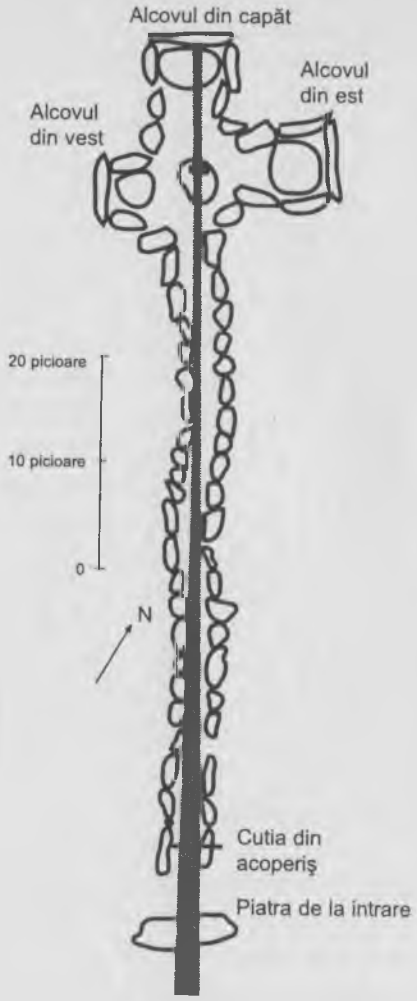

Figura 39. *Traseul luminii lui Venus la Newgrange, o dată la 8 ani.*

Figura 40. *Gravurile de deasupra cutiei luminoase de la Newgrange.*

solstițiile de vară şi de iarnă alcătuiau o cruce în X. Unghiul exact al X-ului diferă în funcție de locația aparatului lui Uriel.

La Stonehenge, latitudinea de 51° este singurul loc din emisfera nordică unde răsăritul de la solstițiul de iarnă şi apusul de la solstițiul de vară se aliniază perfect, în timp ce răsăritul de la solstițiul de vară se aliniază, de asemenea, şi cu apusul de la solstițiul de iarnă, pentru a crea o imagine complet simetrică. Oricum, la orice latitudine se creează o cruce în X deosebită – modelul de bază este acelaşi. Ne-am dat seama că acest simbol era un fel de stenografie reprezentând mişcarea Soarelui de-a lungul unui an întreg şi ar fi putut fi folosită pentru a reprezenta acest concept.

La toate celelalte latitudini, cu excepția uneia, unghiurile răsăriturilor şi apusurilor la solstițiu nu sunt simetrice. Excepția o constituie latitudinea de 55° nord, unde unghiurile realizează un pătrat perfect (vezi Figura 17).

Pentru utilizatorii aparatului lui Uriel n-ar fi putut exista o metodă mai bună de a reprezenta anul, decât folosirea unei cruci în X. De fapt, nici nu ne putem gândi la o altă alternativă logică – trebuie să fi folosit acest simbol. Iar aici la Newgrange, pe marginea cutiei luminoase se afla confirmarea acestei teorii referitoare la un simbol megalitic, pentru că au fost opt asemenea simboluri, fiecare reprezentând un an solar din ciclul de opt ani al lui Venus.

Apariția a opt simboluri identice, indiferent de semnificația lor, deasupra cutiei luminoase din acoperiş proiectate pentru un ciclu de opt ani trebuia să fi fost intenționată. Cel mai mare număr de simboluri identice multiplicate pe oricare dintre aceste pietre gravate de la Newgrange este 10 (ce apar pe piatra Co. 1/C 2, suportul din sud-est al alcovului din vest). Aceasta înseamnă că dacă nu-

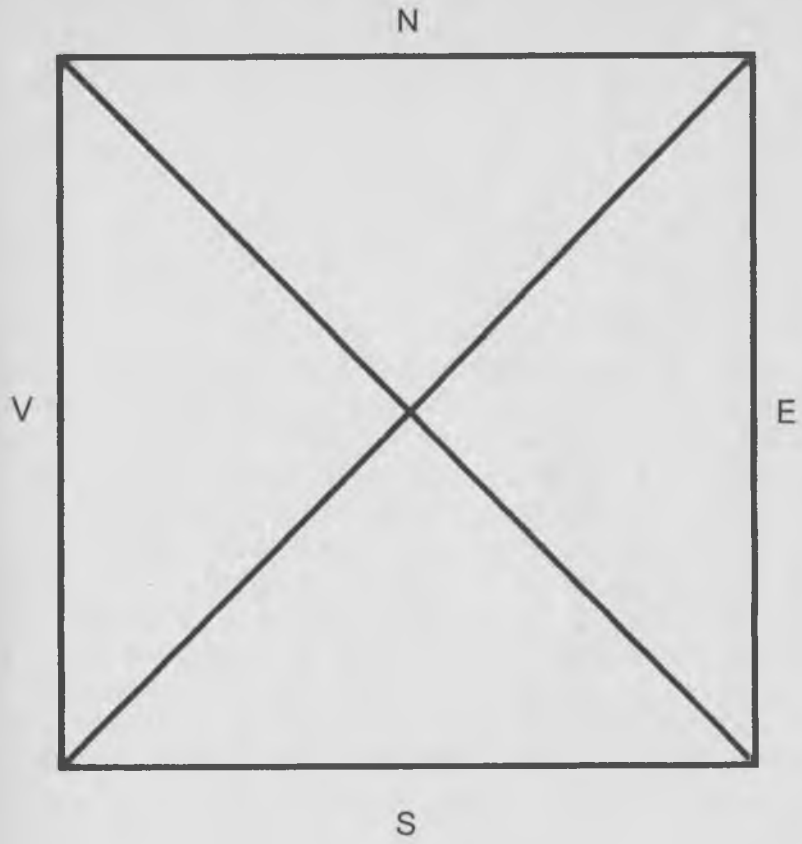

Figura 41. *Crucea schimbării anului.*

mărul de cruci de deasupra marginii cadrului este întâmplător, oamenii care le-au gravat ar fi putut alege orice număr de la zero (o margine simplă) şi zece (cel mai mare număr de simboluri identice pe care au avut răbdare să le reprezinte). Aceasta înseamnă că şansele ca simbolurile acestea să fie din întâmplare identice sunt de 1 la 11. Această probabilitate, împreună cu aceea că totul ar fi întâmplător, este de 1 la 22.880.

Mai târziu am descoperit că Martin Brennan ajunsese la aceeaşi

concluzie în ceea ce priveşte acest simbol, în ciuda faptului că semnificaţia lui Venus de pe margine îi era necunoscută. „Marginea de la Newgrange are opt unităţi, fiecare compusă din patru triunghiuri şi fiecare semnificând un an."[29]

Un alt simbol foarte des întâlnit la Newgrange, ca şi în alte situri megalitice, este forma de diamant pe care arheologii o numesc „romb". Dacă considerăm că şi acesta derivă din geometria razelor soarelui, o soluţie potenţială a semnificaţiei sale a apărut imediat, graţie observaţiilor noastre făcute în timpul construcţiei aparatului lui Uriel.

Crucea diagonală a simbolului anului are patru picioare, care reprezintă direcţia unui răsărit sau apus la solstiţiu, dar umbrele create de indicatoare peste un aparat Uriel la solstiţiu vor crea, de asemenea, o formă de diamant ale cărei unghiuri variază în funcţie de latitudine (vezi Figura 17).

Ştiam din observaţiile noastre că aceste romburi variază în funcţie de latitudinea la care se efectuează observaţia. La 55° nord, se creează o formă de diamant cu patru unghiuri de 90°. Locurile situate la sud de această latitudine geometrică primară creează forme tot mai late, iar cele spre nord tot mai înalte. Ne-am gândit atunci că aceste forme de romb ce diferă în funcţie de latitudine pot fi folosite pentru a identifica o locaţie, aşa cum se întâmplă cu codul poştal în zilele noastre. Dacă această idee este corectă, atunci, aceste romburi diferite descriu nişte situri megalitice importante.

Simbolul rombului se găseşte adesea împreună cu spiralele duble. Acest simbolism se găseşte mai ales la Skara Brae, Newgrange, Pierowall (din Orkney) şi pe un cap de buzdugan găsit la Knowth. John North precizează, de asemenea, că acelaşi model se găseşte într-un sit vechi de 7.000 de ani din Vrsac (Serbia) şi pe un ciob de argilă dintr-un şanţ de la Stonehenge.[30] Am văzut că North ajunsese la o concluzie similară în ceea ce priveşte originea rombului:

[29] Brennan, M.: *The Stones of Time*, Inner Traditions International, 1994
[30] North, J.: *Stonehenge, Neolithic Man and the Cosmos*, HarperCollins, 1996

Să presupunem, de exemplu, că un arhitect religios ar fi marcat două linii paralele spre răsărit la miez de iarnă şi apoi a trasat peste ele două linii paralele (având aceeaşi distanţă) spre apus la miez de vară. Ar rezulta o formă de romb ale cărui unghiuri depind de latitudinea geografică şi de orizontul local... asemenea crucii creştinismului sau semilunii Islamului, rombul sau şevronul ar fi putut proveni dintr-un simbolism mai vechi, dându-li-se o semnificaţie precisă, înainte de a fi repetate în cele din urmă de nenumărate ori, fără a li se mai acorda prea multă atenţie.[31]

Când am început să înţelegem protoscrierea populaţiei Grooved Ware, ne-am gândit să analizăm spirala triplă de la Newgrange.

Am discutat despre apariţia spiralei pe obiecte antice de mai multe ori. Aceasta apare în multe culturi, inclusiv pe obiectele de ceramică predinastice din Egipt, cât şi pe structurile megalitice din vestul Europei, iar Robert a crezut întotdeauna că trebuie să reprezinte ceva important. Totuşi, Chris a considerat că forma era mult prea importantă din punct de vedere geometric pentru a o considera semnificativă. Cu toate acestea, când am descoperit aparatul lui Uriel, această posibilitate a devenit dintr-o dată mult mai reală.

Cercetările au arătat că semnificaţia spiralei a fost descoperită de Charles Ross, care a demonstrat că este urma trasată de umbra Soarelui pe parcursul unui sfert de an.[32] Acest lucru se potrivea cu observaţiile noastre, pentru că singurele lucruri esenţiale pentru a construi aparatul lui Uriel sunt două bețe drepte care trebuie să alinieze umbrele echinocţiului, marcând centrul şi răsăritul/apusul. Dacă aceleaşi două bețe sunt aşezate în pământ la câţiva metri distanţă unul de altul, Soarele va crea nişte umbre foarte interesante pe parcursul anului. Când Soarele iese din echinocţiul de primăvară spre solstiţiul de vară, va trasa o spirală pe Pământ, apoi va reface acelaşi traseu înapoi spre punctul de unde începe echinocţiul de toamnă. Apoi se mişcă în direcţia opusă, pentru a forma o spirală în cealaltă direcţie, înainte de se a retrage şerpuind spre punctul de pornire.

[31] North, J.: *Stonehenge, Neolithic Man and the Cosmos*, HarperCollins, 1996
[32] Brennan, M.: *The Stones of Time*, Inner Traditions International 1944

Prin urmare, o singură spirală este egală cu trei luni, iar un an întreg este o spirală dublă în S, care a fost parcursă de două ori. Aşa că, poate, constructorii megalitici au folosit această formă de spirală solară fundamentală pentru a reprezenta sfertul de an identificat de Ross.

Această considerație simplă are consecințe uriaşe.

Înainte de a pleca la Newgrange, Chris i-a sugerat lui Robert o teorie pe care îi era aproape jenă s-o prezinte, deoarece suna puțin cam ciudat. Privind planul tunelului şi camera interioară de la Newgrange, i s-a părut că seamănă cu organele reproductive femeieşti. Spre deosebire de construcțiile geometrice de mai târziu, aceste structuri megalitice timpurii au o calitate organică ce pare a fi intenționată, nu doar consecința unei „naivități" a construcțiilor. Bineînțeles, constructorii de la Newgrange au dovedit că puteau construi ziduri mari, plate şi drepte, cu curbe complexe, dar au ales să construiască forme interioare aproape animalice prin fluiditatea lor (vezi Figura 39).

Dar n-a fost doar o observație întâmplătoare bazată pe un posibil profil de uter al camerei şi al intrării. Erau multe piese ale unui puzzle care începea să se compună.

Lumina lui Venus este asociată cu învierea în Francmasonerie, pentru că fiecare Mason Stăpân este readus dintr-o moarte figurativă la lumina acestei planete care apare dimineața, chiar înainte de răsărit, în est. Ştiam, de asemenea, că regii şi faraonii Egiptului antic erau considerați fii ai lui Dumnezeu, pentru că erau readuşi la viață la lumina lui Venus răsărind din direcția „Căii lui Horus" peste Sinai.[33] Mai târziu, un alt „fiu al lui Dumnezeu", Iisus, care a fost înviat, şi Biserica din Ierusalim aveau aceeaşi părere despre Venus[34] – Iisus era descris chiar ca fiind „steaua strălucitoare a dimineții". Noul Testament îl asociază pe Iisus cu apariția unei stele strălucitoare, iar Steaua Profeției a fost foarte importantă pentru evreii din Qumran.

[33] Knight, C. şi Lomas, R.: *The Hiram Key* (*Secretul lui Hiram*), Century, 1996
[34] Knight, C. şi Lomas, R.: *The Hiram Key* (*Secretul lui Hiram*), Century, 1996

În acest context, este bine să menționăm că, potrivit lui Eogan, obiecte de piatră în formă de falus s-au găsit atât la Newgrange, cât și la Knowth, care, spune el, probabil indică riturile de fertilitate.

Amândoi am avut destule rezerve în legătură cu modul întâmplător și aproape negândit în care arheologii numesc toate structurile antice morminte. Dat fiind faptul că la Westminster Abbey din Londra sunt îngropate multe rămășițe omenești, aceasta ar putea fi considerată un mormânt din piatră. Dar toată lumea știe că n-ar fi corect, pentru că clădirea are ca scop și slăvirea lui Dumnezeu, celebrarea nunților aristocratice, botezul copiilor și este locul unde prinții și prințesele devin regi și regine ale Angliei. Puține structuri importante din vreo civilizație antică au un singur scop. Nașterea, moartea, căsătoria, regalitatea și toate celelalte rituri de trecere trebuie marcate cumva. Oamenii amestecă aceste concepte și doar arheologii trăiesc într-o lume teoretică unde există un singur scop.

S-au găsit cenușă și oase de om la Newgrange. Prin urmare, a fost numit mormânt cu tunel. S-au găsit, de asemenea, obiecte de piatră în formă de falus, așa că am putea presupune și că aceste obiecte megalitice sunt indiciile unei case de toleranță megalitice!

Astăzi, multă lume crede că Marea Piramidă a lui Kufu, ce se află pe platoul Giza, este o structură funerară construită pentru a adăposti corpul faraonului mort. Dar această structură egipteană de mai târziu a fost construită cu atenție și sigilată foarte bine, neavând în ea nici un corp sau obiect funerar. Acest lucru este ignorat de opinia generală, care se pare că vrea să sorteze totul cât mai frumos, chiar dacă nu există dovezi sau nici o logică.

Această construcție scumpă și impresionantă din Newgrange trebuie să fi fost multifuncțională.

Știam că, la începuturi, nașterea oamenilor era programată la fel ca și producția de recolte. Chiar și Iisus a trebuit să culeagă astfel de date despre nașteri. Potrivit tradiției, mama Lui, Maria, l-a conceput exact la echinocțiul de primăvară, iar El s-a născut la solstițiul de iarnă (Crăciun). A murit tot la echinocțiul de primăvară și a fost înviat în prima duminică cu lună plină după aceea (Paști). Mai mult chiar, potrivit Bibliei, fratele său în preoție, al său Ioan

Botezătorul, a fost conceput la echinocțiul de toamnă şi s-a născut la solstițiul de vară. Aceste date astronomice pentru Iisus şi Ioan Botezătorul nu sunt întâmplătoare.

Bazându-se pe acest lucru şi pe multe alte credințe antice, Chris a venit cu ideea că poate femeile erau inseminate în sărbătorile din anumite perioade ale anului, care reflectau rangul potențialului descendent – regalitate, preoție, mason sau om obişnuit. Femeile cu sarcină avansată din clasele superioare, ca de exemplu ale preoților, ar fi putut fi duse în camera unde se aflau rămăşițele celor morți de puțin timp, pentru a aştepta apariția luminii lui Venus, a cărui lumină supranaturală ar fi reîncarnat spiritele morților în cele ale nou-născutului; câteva minute mai târziu, lumina caldă a Soarelui dătător de viață sărbătorea învierea celui mort sub noua înfățişare de copil. Poate că vasele găsite în alcovurile din cameră conțineau cenuşă sau oase de om.

Ar fi fost greu să fie siguri că femeile năşteau chiar atunci când se dorea, aşa că se poate să fi stat în „camera-pântec" mai multe zile. Apoi, rămăşițele celor morți puteau fi scoase afară şi aruncate.

În acest context devine interesant faptul că preoții druizi şi liderii comunității Qumran îşi spuneau „fiii luminii".

Un asemenea proces ar fi permis reîncarnarea sufletelor dintr-o comunitate, crezând că liderii lor trăiau şi după ce viața lor scurtă se termina. Anumite personalități importante credeau că sunt nemuritoare, grație acestei abilități de a se reîntoarce cu cunoştințele lor ştiințifice pentru a-şi conduce oamenii în vremurile dificile. Probabil că preluau numele celui mort, despre care se credea că era precursorul lor, iar viețile lor erau plănuite ca o continuare a existenței persoanei moarte. Asemenea credințe ar putea explica viețile lungi ale regilor antici din legendele sumeriene şi din Vechiul Testament. Poate că şi Enoh a avut această onoare, pentru că se spune că a trăit 365 de ani.

Acest concept este folosit şi astăzi, căci atunci când Dalai Lama din Tibet moare, se caută copilul care s-a născut pentru a-l reîncarna. Astfel, urmaşii săi cred că acest om i-a condus timp de mai multe generații. Mai târziu, aveam să descoperim că până şi această

religie răsăriteană ar putea avea o legătură istorică directă cu Newgrange.

Robert era la fel de sceptic față de teoria lui Chris referitoare la o posibilă teologie a renașterii megalitice ca și Chris inițial față de ideea lui Robert că spiralele aveau o singură semnificație. Dar, deodată, cele două idei s-au unit.

Ne-am uitat amândoi la motivul cu trei spirale din piatra cea mare de la intrarea în Newgrange și, apoi, amândoi am analizat atent motivul cu trei spirale gravat pe partea ascunsă a camerei interioare, unde nu ajungea decât lumina reflectată a lui Venus.

– Înțelegi ce reprezintă simbolul cu trei spirale, nu-i așa? – a întrebat Robert.

– Nu, dar trebuie să însemne într-adevăr ceva foarte important – a răspuns Chris.

Figura 42. *Motivul triplei spirale de la Newgrange, care ar putea reprezenta perioada de sarcină a femeii.*

„O spirală este desenată de Soare o dată la trei luni, aşa că trei spirale înseamnă nouă luni. Prin urmare, se pare că ai dreptate în ceea ce priveşte teoria reînvierii; aceasta era o cameră de naştere."

Acum era aproape sigur că încăperea de la Newgrange nu era un mormânt, ci un loc unde populaţia Grooved Ware credea că lumina lui Venus transpunea sufletele celor dispăruţi în corpurile celor nou-născuţi.

Am discutat despre acest proces al naşterii programate şi întâi am conchis că asemenea ritualuri de reînviere ar fi putut fi specifice doar familiilor preoţilor şi regilor, pentru că era prea greu pentru resursele comunităţii ca toate femeile să rămână gravide în acelaşi timp. Ne-am gândit ca ar fi putut fi posibil ca diferite caste ale societăţii să se nască în anumite luni ale anului. O asemenea practică din vechime ar putea sta la originea faptului că fiecare din cele 12 triburi ale Israelului au fost asociate cu câte o lună diferită şi, prin urmare, cu un semn zodiacal diferit. Totuşi, analizând mai departe, am descoperit că istoricul roman Tacitus a menţionat faptul că triburile celtice din vestul Europei au încercat întotdeauna să se asigure că copiii lor se năşteau la solstiţiul de iarnă (după cum am menţionat în Capitolul 9), ceea ce înseamnă că se împerecheau la echinocţiul de primăvară. Probabil că această tradiţie a fost moştenită de la populaţia Grooved Ware. Nu-i de mirare că încă spunem despre cineva că este „cuprins de plăcerile primăverii," când un tânăr are pofte trupeşti. La un moment dat, aceasta era o parte importantă a ritualurilor noastre.

Legătura dintre acest ritual al naşterii şi populaţia Grooved Ware a fost uşor de înţeles, în ciuda distanţei de 2.000 de ani dintre cele două culturi. Echinocţiul de primăvară era perioada acestui ritual; a fost, de asemenea, punctul de pornire al aparatului lui Uriel, cât şi începutul anului în calendarul din Qumran. După cum am observat, şi Iisus a trebuit să respecte această dată, aşa că mai departe trebuie să aflăm cum s-au transmis asemenea practici evreilor. Ne-am întors iar la *Cartea lui Enoh* pentru ajutor.

CASA LUI DUMNEZEU

Evreii din primul mileniu î. Hr. credeau că zeul lor, Yahve, locuia în Templul din Ierusalim. Vechea tradiție orală, care apoi a fost scrisă sub numele *Cartea lui Enoh,* menționează cum acest erou antic a intrat într-o construcție de cristal pentru a întâlni un om despre care credea că este Dumnezeu:

> *Am privit şi am văzut înăuntru un tron măreț: era din cristal, iar roțile erau Soarele care străluceşte şi acolo era viziunea heruvimului. Iar de sub tron ieşeau puhoaie de flăcări, încât nu mă puteam uita într-acolo. Pe acesta stătea Mărirea Sa, iar veşmintele Sale străluceau mai tare ca Soarele şi erau mai albe ca zăpada.*
>
> *Nici un înger nu putea intra să-i admire fața din cauza măreției şi gloriei Sale şi nimeni nu-l putea privi. Focul ardea în jurul Său, iar în fața Sa se afla un foc mare şi nimeni nu se putea apropia de El... Şi până atunci am rămas cu capul jos, tremurând, iar Domnul m-a chemat cu gura lui şi mi-a spus: „Vino aici, Enoh, şi ascultă-mă". Şi unul din sfinți a venit lângă mine şi m-a trezit şi El mi-a spus să mă ridic şi să mă apropii de uşă: şi am plecat capul."*

Următorul fragment este interesant pentru că omul pe care îl consideră „Dumnezeu" îl ia pe Enoh ca purtător de cuvânt pentru Paznici, care l-au trimis să ceară iertare pentru că au fost acuzați că au luat de soții femeile locului. Se spune că au procreat uriaşi, pentru că s-au împerecheat cu acestea inferioare lor.

După cum am spus în Capitolul 4, partea din *Cartea lui Enoh* cunoscută sub numele de „Cartea uriaşilor", găsită la Qumran, spune că unul din aceşti uriaşi, numit Mahway, are viziunea unei table de piatră tratată cu apă. Un fragment dintr-o ceremonie ne spune cum piatra este introdusă în apă şi apoi scoasă din nou. În acelaşi fragment, Uriaşii se văd pe ei înşişi ca pe nişte exilați „care sunt gata să moară împreună la nevoie". Ohia, conducătorul lor, îi roagă să nu renunțe, de dragul lui Azazel. S-a păstrat un fragment din conversația dintre Ghilgameş şi Ohia, unde Ghilgameş se plânge că dușmanii care îi persecută au ocupat locurile sfinte, aşa încât exilații să nu le poată sta în cale. Ohia răspunde că a fost forțat să

aibă un vis. Fragmentul se încheie astfel „Acum ştiu că pe... Ghilgameş..."; nu s-a păstrat ce i s-a spus în acest vis despre Ghilgameş.[35]

Următorul fragment explică cum Ohya le spune că s-au născut monştri din împerecherile interzise, că Ghilgameş a blestemat sufletele duşmanilor acestora, pe care îi numeşte „domni", iar uriaşii se bucură că au primit acest ajutor.

Uriaşii se hotărăsc să-l roage pe Enoh să interpreteze visele lor. Uriaşii cred că Enoh „va interpreta visele şi le va spune cât mai au de trăit..."[36] Apoi se descrie călătoria lui Mahway pentru a-l întâlni pe Enoh:

> *A urcat în cer ca vânturile puternice şi a zburat cu mâinile ca vulturii, a lăsat în urmă lumea locuită şi a trecut peste Pustietate, marele deşert, şi Enoh l-a văzut, l-a strigat şi Mahway i-a spus... Uriaşii aşteaptă cuvintele tale şi toţi monştrii de pe Pământ şi noi vom înţelege de la tine semnificaţia.*[37]

Enoh răspunde: „Urmează distrugerea, un mare potop care va nimici toate creaturile". Dar de unde a aflat el acest lucru? Cartea lui Enoh spune că de la Dumnezeu.

După ce Uriel i-a spus lui Enoh să intre în cameră şi să asculte cu atenţie ceea ce i se va spune, zeul/regele irlandez, conducătorul Paznicilor, îi spune lui Enoh că Paznicii trebuie să vorbească în numele oamenilor obişnuiţi şi nu invers.

El îi zice lui Enoh să le spună Paznicilor că au păcătuit:

> *Iar El mi-a răspuns şi mi-a spus, şi am auzit vocea Sa: „Nu te teme Enoh, om cinstit şi în slujba dreptăţii: apropie-te şi ascultă-mă. Şi du-te şi spune-le Paznicilor din cer care te-au trimis*

[35] 4Q531 Frag 1 Wise, M.; Abegg, M. şi Cook, E.: *The Dead Sea Scrolls, a New Translation*, Harper San Francisco, 1996
[36] 4Q531 Frag 1 Wise, M.; Abegg, M. şi Cook, E.: *The Dead Sea Scrolls, a New Translation*, Harper San Francisco, 1996
[37] 4Q531 Frag 1 Wise, M.; Abegg, M. şi Cook, E.: *The Dead Sea Scrolls, a New Translation*, Harper San Francisco, 1996

să pledezi pentru ei: ‚Voi trebuie să vorbiți pentru oameni, nu oamenii pentru voi.' De ce ați lăsat cerul cel măreț, sfânt și veșnic și v-ați culcat cu femeile și v-ați spurcat cu fiicele oamenilor și v-ați luat soție și ați făcut ca și copiii de pe Pământ și ați devenit uriași (ca) *fiii voștri? Și, deși erați sfinți și veșnici, v-ați murdărit cu sângele femeilor și ați creat* (copii) *cu sânge, și carne și, ca și copiii oamenilor, ați poftit la carne și sânge ca și cei care mor și dispar. Așa că le-am dat și lor soții pe care să le lase însărcinate, și care să le nască copii, ca să nu mai tânjească la nimic pe Pământ."*

Mesajul primit de la Enoh se termină astfel:

„Din zilele măcelului și distrugerii și ale morții uriașilor, din sufletele a căror carne spiritele, ieșind afară, o vor distruge fără să înfrunte judecata – astfel vor distruge ele până în ziua în care se va împlini profeția, marea judecată în care veacul va pieri, peste Paznici și peste cei fără Dumnezeu, dar toți vor fi nimiciți.

Iar cât despre Paznicii care te-au trimis să vorbești pentru ei, care înainte au fost în cer (spune-le): *‚Ați fost în cer, dar nu v-au fost destăinuite toate secretele și ați știut unele fără importanță, iar pe acestea, cu inimile voastre de piatră le-ați dezvăluit femeilor, iar datorită acestor mistere, femeile și bărbații fac mult rău pe Pământ.'"*

„Spune-le așadar: ‚Să nu aveți pace'".

Din aceasta înțelegem că cometa a fost văzută îndreptându-se spre Pământ și se așteaptă o repetare a potopului din 7460 î.Hr. Paznicilor ‚HQ' din valea Boyne, Irlanda, regele care este numit Dumnezeu, le-a spus că dezastrul iminent se datorează faptului că au păcătuit cu femeile. Ei sunt instruiți să inițieze câțiva conducători din zonă în știința astronomiei, aducându-i la observatoarele din Insulele Britanice.

Paznicii îl aduc pe Enoh, iar Uriel îl instruiește, dar apoi, Paznicii îl roagă să încerce să pună o vorbă bună pentru ei în fața lui Dumnezeu, în camera de la Newgrange. Enoh face acest lucru, dar „zeul" spune că e prea târziu – dezastrul va lovi Pământul.

CONCLUZIE

Newgrange din Irlanda, care se potriveşte descrierii Casei de Cristal din *Cartea lui Enoh*, a fost construit de ingineri care au înţeles foarte bine astronomia. Întregul complex de structuri de pe cursul râului Boyne se pare că a fost construit de populaţia Grooved Ware, pentru îndeplinirea unor ritualuri astronomice şi nu pentru îngroparea morţilor, cum se presupune.

Analiza direcţiei tunelului de la Newgrange scoate la iveală o aliniere foarte bine construită a planetei Venus o dată la opt ani, când Venus străluceşte cel mai tare. Simbolurile de pe acoperiş şi din cameră sugerează faptul că a fost folosit pentru ritualuri ale naşterilor programate pe anotimpuri, asemănătoare cu cele ale druizilor.

Prezentarea întâlnirii lui Enoh cu „Dumnezeu" este logică acum, dacă ştim că Dumnezeu era conducătorul populaţiei Grooved Ware din Newgrange.

Mesajul pe care Dumnezeu i-l dă lui Enoh, spre a-l duce Paznicilor, din Canaan, este un avertisment despre o cometă care va veni, datând conversaţia cu puţin timp înainte de 3150 î. Hr.

Capitolul 12

RĂSPÂNDIREA CUNOŞTINŢELOR ANTICE

OBSERVATORUL EGIPTEAN

Enoh a primit instrucţiuni astronomice pentru că cometa urma să se ciocnească cu Pământul, fiind aşteptat un dezastru similar celui din 7640 î.Hr. Ştim din dovezile magnetostratigrafice ale planetei că cometa care i-a fost descrisă lui Enoh s-a ciocnit prin 3150 î.Hr. Nu ştim unde a avut loc impactul, dar cunoaştem pe cineva care ştie acest lucru.

I-am spus cercetătorului şi scriitorului Robert Temple despre concluziile noastre referitoare la acest al doilea impact, mai slab, şi ne-a pus în legătură cu profesorul Ioannis Liritzis de la Universitatea din Rhodes, care cerceta acelaşi eveniment. În mod independent, profesorul Liritzis a găsit dovezi cum că o cometă a căzut în Marea Mediterană prin 3150 î.Hr. Şi-a format propriul caz din diversitatea dovezilor, dar n-a luat în considerare dereglarea magnetică a Pământului pe care am descoperit-o noi. A fost la fel de încântat să audă că îi confirmăm teoria, cum eram şi noi. O cometă de o asemenea mărime, care a căzut în Marea Mediterană, trebuie să fi produs dezastre uriaşe oamenilor din zonă şi ar fi de aşteptat ca impactul să fie menţionat în documentele ce tocmai începeau să

fie înregistrate. Ne-a ajutat cel mai mult să înțelegem că s-a întâmplat ceva important, faptul că la această dată începe prima perioadă dinastică egipteană. În cartea sa *Cronica faraonilor* (*Chronicle of the Pharaohs*), egiptologul Peter Clayton dădea data de 3150 î.Hr. ca început al Dinastiei Zero, întrebând:

> *... Dar de ce, deodată, a răsărit civilizația egipteană ca o floare de lotus din apele preistorice, într-una din vechile legende ale creației, și de unde a venit? Răspunsurile complete la aceste întrebări încă nu s-au găsit.*[1]

Se pare că răspunsul este că, indiferent ce a existat acolo înainte, a fost distrus sau deteriorat atât de tare, încât era nevoie de un nou început. Ni s-a părut interesant că Clayton spune despre acest jubileu sau ritual de reînnoire că vechii regi egipteni din Abydos purtau mantale strâmte cu modele cu romburi. Aceasta constituie o posibilă legătură cu inscripțiile megalitice pentru care rombul este o parte foarte importantă. Am fost, de asemenea, fascinanți să observăm că cel mai vechi oraș din Egiptul dinastic este Memphis, iar hieroglifele numelui său se traduc „Zidul Alb".

Primul nostru gând a fost că marea structură de cuarț de la Newgrange din valea Boyne, Irlanda, ar fi putut fi denumită tot „Zidul Alb"; în vechime, numele erau întotdeauna descriptive. Dacă credințele Paznicilor fuseseră aduse de la Newgrange, ar fi logic ca această nouă așezare să aibă același nume.

Aceasta n-a fost decât o speculație peste care am fi trecut repede cu vederea, dacă n-ar fi apărut alte legături importante.

În prima noastră carte[2] am arătat deja că hieroglifa egipteană antică a stelei dimineții (răsăritul lui Venus) se traducea literal „cunoașterea sacră" – forma de steag reprezentând „divinul", iar cele cinci puncte însemnând atât stea, cât și cunoaștere (vezi Figura 7).

Atunci am analizat mai atent unele dintre cele mai importante hieroglife ale Egiptului Antic și am fost uluiți când am văzut că

[1] Clayton, P.: *Chronicle of the Pharaohs*, Thames & Hudson, 1994

[2] Knight, C. și Lomas, R.: *The Hiram Key* (*Secretul lui Hiram*), Century, 1996

reprezintă vechea preoție. Această pictogramă reprezintă o figură care îngenunchează în fața unui șir curbat, format din patru prăjine înfipte în pământ. Mâna dreaptă se afla pe șold, iar cea stângă este îndreptată spre o stea cu cinci colțuri și care răsare, iar imediat sus se află Soarele ce răsare[3] (vezi Figura 7).

Am înțeles acum că aceasta este imaginea unui preot care studiază o stea de deasupra răsăritului, dintr-un aparat Uriel! Putea să fie o coincidență, dar șansele ca acest lucru să fie întâmplător erau greu de imaginat. Știam deja că egiptenii, ca și populația Grooved Ware, credeau că Venus era simbolul renașterii, dar acest lucru comun era cu totul neașteptat.

Apoi, Egiptul ne-a oferit o altă surpriză.

În martie 1998, o echipă condusă de profesorul de antropologie de la Southern Methodist University, Fred Wendorf, a anunțat că au găsit un sit megalitic într-un loc îndepărtat numit Nabta, la vest de Nil, în sudul Egiptului. Situl este format dintr-un cerc de piatră, o serie de structuri de piatră plate și cinci șiruri de megaliți verticali. Romauld Schild de la Academia Poloneză de Științe a confirmat faptul că unul dintre șiruri era orientat spre est-vest.

Cinci alinieri megalitice de la Nabta emit raze înafară, din niște structuri megalitice centrale și, deși nu s-au găsit rămășițe omenești, au găsit oase de vite, printre care un schelet îngropat într-o cameră căptușită cu argilă și având și un acoperiș. Acest fapt ne-a amintit de taurul (despre care am discutat mai devreme) care a fost găsit îngropat la intrarea de la Bryn Celli Ddu din Anglesey.

Cercul mic de piatră conține patru seturi de lespezi verticale, două dintre ele fiind aliniate nord-sud, în timp ce celelalte două oferă o linie de observație a orizontului la solstițiul de vară. Există, de asemenea, o aliniere spre est-vest între o structură megalitică și doi megaliți de piatră ce se află la o distanță de aproximativ o milă (1,6 km). În plus, mai sunt alte două linii geometrice care cuprind încă vreo douăzeci de monumente de piatră, în direcția nord-est și sud-est față de același megalit.

[3] Wilson, H.: *Understanding Hieroglyphics*, Michael O'Mara Books, 1993

Echipa a estimat vechimea sitului, observând că a avut loc o schimbare de climă prin 4800 BP (an neverificat), dar în datarea cu ajutorul carbonului radioactiv oferă data verificată de 3300 î.Hr. Atunci, musonul a luat-o spre sud-vest, zona devenind prea aridă pentru a fi locuită.

Datarea se bazează pe ipoteza că băştinaşi necunoscuţi au construit situl, înainte ca vegetaţia care se poate data cu carbonul radioactiv să dispară. Echipa de cercetători a stabilit că zona a devenit de nelocuit după schimbarea climei şi a presupus că, dat fiind faptul că nimeni n-a locuit aici după aceea, situl trebuia să existe de dinaintea acestei schimbări.

Cu toate acestea, mai există o explicaţie. Dacă un grup de astronomi vroiau să înţeleagă foarte bine cum funcţionează sistemul solar, mai ales în relaţie cu declinaţia Pământului, ar fi dorit să studieze efectele astronomice în anumite locuri-cheie de pe suprafaţa planetei.

Situl de la Nabta este un loc luat la întâmplare, unde se află un sit megalitic. Este foarte deosebit. De fapt este cel mai potrivit loc pentru un sit megalitic relaţionat direct cu structurile clădite de populaţia Grooved Ware. Nabta este singurul loc de pe planetă unde oamenii din Europa ar fi putut construi un observator exact pe Tropicul Racului!

La Nabta, la amiază, Soarele este aproape de zenit timp de trei săptămâni înainte şi trei după solstiţiul de vară, dar într-o zi, o singură zi, razele Soarelui cad pe Pământ vertical, iar pietrele verticale nu vor face umbră deloc timp de mai multe minute. Ca Skara Brae, Nabta nu este un loc ospitalier, dar este foarte important pentru astronomi.

Oamenii care au construit Skara Brae şi Cercul din Brodgar, în Orkney, s-au străduit mult să se situeze la această latitudine nordică. Nu exista combustibil pe insulă, nu era cherestea pentru care sau bărci şi trebuiau să se aprovizioneze cu carne din afară, deja tăiată. Constructorii de la Newgrange şi de la Stonehenge au mutat pietre uriaşe pe distanţe imense şi pe terenuri accidentate, pentru a atinge rezultatele dorite. Aceşti preoţi astronomi ştiau că, cu cât

mergeau mai spre nord, cu atât Soarele răsărea mai sus pe cer la solstițiul de vară și și-au dat imediat seama că dacă mergeau spre sud, destul de departe spre Ecuator, ajungeau la latitudinea „sfântă", unde Soarele se afla în centrul cercului.

Știm că experții au declarat că populația Grooved Ware era alcătuită din marinari foarte buni, care cunoșteau bine stelele, așa că erau niște maeștri ai navigației. Prin urmare, nu erau decât două moduri de a călători spre această latitudine deosebită de 23°37' nord: unul de-a lungul coastei Europei și a Africii, trecând pe lângă marginea vestică a Saharei; cealaltă modalitate era pe râul Nil. Călătoria pe Atlantic ar fi fost foarte periculoasă – este renumită pentru furtunile sale și ar fi fost greu să găsească apă proaspătă de-a lungul țărmurilor pustii. Ar fi fost mai bine să navigheze pe râurile Franței, să străbată Marea Mediterană și să o ia spre sud, spre Nil, astfel putându-se aproviziona cu apă.

Locația deloc ospitalieră de la Nabta n-ar fi contat, pentru că aceștia construiau un observator științific într-o locație critică și ar fi putut să depășească condițiile potrivnice. Dacă scenariul nostru este corect, data de 3300 î.Hr. nu s-ar dovedi și ea corectă, pentru că atunci erau proiectate și construite marile observatoare din Insulele Britanice. În plus (după cum am spus mai devreme), Enoh se pare că a locuit în deșert, în Egipt sau în Răsărit, iar venirea sa în Insulele Britanice înainte de 3150 î.Hr. arată că există o legătură între populația Grooved Ware și zona din partea superioară a Nilului.

Această dată veche ar corespunde, de asemenea, cu perioada pre-dinastică a Egiptului Antic, înainte ca impactul cu cometa să producă unirea celor două părți de pământ într-una singură. În acea perioadă, legenda spune că oamenii numiți Paznici (despre care Sitchin spusese că au venit din ținutul cel mai vechi și de departe) se aflau în Egipt – împreună cu un grup de oameni avansați pe care îi considerau zei.

Oare acești „zei" și Paznici erau astronomii vizitatori din nord? Cu siguranță, tehnologia lor avansată îi făcea să pară superiori oamenilor. Și există dovezi ale unei alte călătorii în Orientul Mijlociu făcute de oameni remarcabili.

VENIREA SUMERIENILOR

Majoritatea oamenilor nu ştiu că sumerienii sunt mari inovatori şi, totuşi, rămân înconjuraţi de mister. Existenţa lor a fost datată într-o perioadă foarte apropiată de cea a exploziei construcţiilor populaţiei Grooved Ware. Imediat după 3250 î.Hr. ajunseseră în zona aflată între râurile Eufrat şi Tigru şi au început să se amestece cu populaţia băştinaşă. Aceşti oameni misterioşi spuneau că veneau dintr-un loc numit Dilmun şi vorbeau o limbă neînrudită cu nici o alta cunoscută.

Istoria arată că foarte repede au devenit bogaţi şi puternici. Arta lor, arhitectura, meşteşugurile, credinţele etice şi religioase au eclipsat totul în zonă, iar limba sumeriană a devenit dominantă.

Istoricul norvegian, antropologul şi exploratorul Thor Heyerdahl spunea despre aceşti oameni:

> *Am învăţat să scriem de la ei... De la ei am luat roata, arta de a prelucra metalele, de a construi arcuri, de a ţese, de a ridica pânzele corăbiilor, de a cultiva pământurile şi de a coace pâinea. Ne-au dat animalele domestice. Au inventat unităţi de greutate, de lungime, de suprafaţă, de volum şi instrumentele pentru a le măsura. Au pus bazele matematicii adevărate, au făcut observaţii astronomice exacte, au marcat timpul, au alcătuit un sistem calendaristic şi au notat genealogii.*[4]

Heyerdahl a arătat că au venit cu bărcile, aproape sigur pe Tigru şi Eufrat, care vin din Anatolia, prin Mesopotamia şi Sumer, înainte de a se vărsa în Golful Persic. Au dat dovadă de unele similitudini cu populaţia Grooved Ware, inventând unităţi de măsură, matematica adevărată şi, graţie observaţiilor astronomice, aveau un sistem calendaristic.

Totuşi, existau nişte diferenţe importante ce trebuie explicate. Cea mai importantă era folosirea metalelor. Din contră, populaţia Grooved Ware a făcut progrese în tehnologia pietrei şi ştim (după cum am menţionat deja) că, potrivit legendei, piramidele egiptene şi Templul lui Solomon au fost construite fără ajutorul metalelor,

[4] Heyerdahl, T.: *The Tigris Expedition*, George Allen & Unwin, 1980

iar candidații la Francmasonerie erau privați de orice metal, înainte de a intra legați la ochi în Lojă.

Totuși, dacă aceasta era o continuare a unei vechi tehnologii a pietrei, cu siguranță n-a fost îmbrățișată de sumerieni.

După cum am văzut deja, Paznicii și descendenții lor uriași au fost anunțați, prin Enoh, că au făcut multe lucruri îngrozitoare și că vor fi distruși pentru faptele lor rele. Au fost învinuiți pentru că le-au arătat oamenilor cum „să facă săbii, cuțite, scuturi și platoșe și pentru că le-au arătat metalele pământului și cum să le prelucreze". În Capitolul 8 din *Cartea lui Enoh*, Paznicii sunt acuzați mai departe pentru că au comis păcate trupești și că le-au spus oamenilor secretele farmecelor și astronomiei. Ni se spune că Shemihazai este alungat de Dumnezeu pentru că a ademenit 200 de alți îngeri să trăiască cu femeile băștinașe și că urmașii acestor uniuni nenaturale sunt uriașii care au devenit conducătorii răi ai oamenilor.

Datarea sosirii sumerienilor arată că ar fi putut fi un grup de observatori care au fugit de la Newgrange, alungați pentru că s-au împerecheat cu băștinașele. Cu siguranță, se menționează că sumerienii s-au împerecheat într-adevăr cu băștinașii și că imediat au început să-i inițieze în științele matematice, astronomice și cum să folosească metalele.[5]

După cum am văzut, principalele delicte de care Dumnezeu i-a acuzat pe Paznici au fost împerecherea cu băștinașele, dezvăluirea secretelor cerului și folosirea metalelor. Atât delictele, cât și perioada se potrivesc. La fel și pedeapsa cu sosirea cometei din 3150 î.Hr., la 100 de ani după venirea lor în Sumer.

Nimeni nu știe de unde au venit acești oameni cu o limbă complet străină. Există câteva locații demne de luat în considerare, dar când ne dăm seama ce multă astronomie știau, ni se pare logic să existe o legătură între acestea și observatoarele din Insulele Britanice. La fel, nimeni nu știe unde s-au dus oamenii Grooved Ware sau cum era limba lor, dar acum știm că erau foarte avansați.

Dacă avem dreptate în ceea ce privește această explicație – i. e. că sumerienii au rezultat din cultura Grooved Ware – realizările de

[5] Woolley, L.: *Ur of the Chaldees, Seven years of Excavation*, Pelican, 1929

mai târziu în geometrie şi astronomie trebuie să se fi bazat pe descoperirile celor care au construit observatoarele din zona Mării Irlandei. Numărul gradelor unui cerc a fost schimbat de la 366 la 360, pentru a face subdiviziunile mai uşoare, dar diviziunile de bază ale zilei s-au păstrat. Cea mai importantă sărbătoare a sumerienilor era sărbătorirea Anului Nou, care, la fel ca la populaţia Grooved Ware, începea la echinocţiul de primăvară.

Dovezile arată că aceşti oameni nu erau deosebit de înalţi, dar Ghilgameş, renumitul rege sumerian, se prezintă ca un uriaş în documentul 4Q531 Frag. 1. din „Cartea uriaşilor"[6]. Termenul sumerian pentru „rege" era „lugal", care înseamnă „om mare" – cu alte cuvinte, regii erau consideraţi uriaşi. Numele Ghilgameş se pare că se traduce „omul pietrei de vară". Poate că la fel ca mai târziu Og din Vasan (despre care am discutat în Capitolul 6), uriaşii erau atât de rari încât puterea şi cunoştinţele lor făceau din ei nişte regi.

URIAŞII CARE AU LUAT-O SPRE EST

Cartea lui Enoh ne spune că Paznicii l-au rugat pe Enoh să vorbească în numele lor; „Cartea uriaşilor" spune:

> *Tuturor uriaşilor (şi monştrilor) le-a fost teamă şi l-au chemat pe Mahway. Acesta a venit la ei, iar uriaşii l-au rugat şi l-au trimis la Enoh (să vorbească în numele lor).*

Au făcut aceasta pentru ca astfel să scape de distrugere, dar mesajul lor n-a fost ascultat. Mesajul pe care l-au primit suna ca şi cum „zeul" de la Newgrange dorea să-i renege înainte de impactul cometei.

> *Nu vi s-au destăinuit toate misterele... Să nu aveţi pace... priviţi, distrugerea vine, un potop mare care va distruge totul.*

[6] Wise, M., Abegg, M.; şi Cook, E.: *The Dead Sea Scrolls* (*Manuscrisele de la Marea Moartă*), Harper San Francisco, 1996

Ei au crezut că se va repeta dezastrul anterior provocat de cometă şi că trebuiau să se adăpostească. Ştiau că puteau supravieţui dacă se aflau pe un loc înalt, departe de mare.

Dacă aceşti oameni Grooved Ware erau cu adevărat inteligenţi, ar fi ştiut că locul cel mai sigur de pe planetă era în Asia Centrală. O locaţie perfectă ar fi fost locul unde se află acum Regiunea Autonomă Xinjiang Uigur din vestul Chinei, un platou încercuit de munţii uriaşi ai Tibetului şi ai Mongoliei. Dacă era vreun loc de pe Pământ unde n-ajungea potopul, acesta era.

Şi acolo s-au dus unii uriaşi, îndreptându-se spre est, pornind din Anatolia.

Poate că sună cam ciudat ca afirmaţie, dar există dovezi care arată că populaţia Grooved Ware a avut uriaşi care s-au stabilit în China.

De la sfârşitul anilor 1970, arheologii au scos la suprafaţă zeci de cadavre uscate, îngropate în nisip la marginea bazinului Tarim din regiunea chineză Xinjiang. Unele au fost datate ca având 4.000 de ani vechime, iar informaţiile noi arată că ar putea fi şi mai vechi. Aceste corpuri sunt păstrate foarte bine, având pielea, carnea, părul şi organele interne intacte. Îngropate individual sau câte două, în sicrie neornamentate, fără capac sau acoperite cu buşteni în care s-au făcut găuri, corpurile se uscau repede datorită căldurii deşertului şi apoi îngheţau în perioada iernilor grele din regiune. Aceşti oameni antici sunt îmbrăcaţi cu robe, pantaloni, ghete, ciorapi, mantale şi pălării, toate colorate.

Arheologul Victor Mair, profesor de chineză la Departamentul de Studii Asiatice şi ale Orientului Mijlociu de la Universitatea din Pennsylvania, aproape că a rămas perplex când a văzut el însuşi dovezile la muzeul din capitala provinciei Urumchi:

> *Am fost la muzeu de multe ori, dar, de această dată, trecând de o perdea, am dat peste un exponat atât de frumos, atât de uluitor, care întrecea orice imaginaţie, şi am crezut la început că trebuie să fie un fals.*[7]

[7] *The Sunday Times*, Londra, 31 ianuarie 1999

Arheologul dr. Elizabeth Wayland Barber a fost la fel de impresionată de aceste rămăşiţe aproape perfecte, dar misterul îl constituiau trăsăturile rasiale: „Mumiile păreau să nu fie nici de origine chineze, nici mongoloide; după caracteristicile feţei, păreau caucaziene."[8]

Era foarte clar că aceşti oameni nu făceau parte din populaţia băştinaşă. Puntea nasului era înaltă, orbitele ochilor erau mari, maxilarele proeminente, părul blond sau roşcat şi mulţi bărbaţi aveau bărbi lungi. Era clar – erau europeni.

Am rămas uimiţi când am citit raportul care îi descria pe unii din aceşti oameni euro-chinezi ca „uriaşi ai timpului lor".[9] Bărbatul Cherchin (numit aşa după zona în care a fost îngropat) avea 6'6" înălţime (1,87 m), iar femeia Cherchin era înaltă de 6'2" (1,81 m), ieşind în evidenţă astfel şi astăzi, plus că, timp de mii de ani, oamenii au fost în general mai scunzi.

Profesorul Mair a fost uimit să afle că expoziţia mumiilor era doar o iniţiativă locală şi că autorităţile chineze au hotărât să nu vorbească prea mult despre aceste descoperiri extraordinare. Pentru ei, faptul că au trăit europeni în China preistorică era poate un subiect de discuţie prea sensibil.

După cum tocmai am spus, hainele mumiilor s-au păstrat foarte bine. Dr. Barber este o expertă în materiale textile antice şi, când a început să analizeze modalităţile de ţesut şi felul cum erau concepute hainele lor, s-a confirmat iar că proveneau din vest. A fost impresionată de varietatea şi tipul de pălării găsite în mormânt, asemănându-le cu cele ale arcaşilor din regiunea Anatolia. Observaţia se potrivea cu părerea noastră (discutată mai devreme) că Anatolia ar fi putut fi un centru important pentru Paznici.

Barber a găsit unele resturi asemănătoare gândirii occidentale:

> *Şi totuşi, încă o femeie – al cărei schelet a fost găsit lângă rămăşiţele unui bărbat – purta o pălărie deosebit de înaltă, conică, ca şi cele pe care le desenăm pe vrăjitoarele călare pe mături de Halloween, sau la vrăjitorii medievali făcând vrăji*

[8] Barber, E.W.: *The Mummies of Urumchi*, Macmillan, 1999

[9] *The Sunday Times*, Londra, 31 ianuarie 1999

magice. Iar asemănarea, deşi pare ciudată, nu este întâmplătoare. Vrăjitorii şi vrăjitoarele noastre îşi au pălăriile înalte şi ascuţite din locul de unde provin şi cuvintele magician şi magic, adică din Persia. Cuvântul persan sau indian „magus" (înrudit cu cuvântul englez „might", „mighty" – putere, puternic) desemnau un preot sau un înţelept, mai ales în religia zoroastră. Magii s-au remarcat prin pălării mari, studiau, de asemenea, astronomia, astrologia şi medicina, ştiau să controleze vânturile şi vremea prin vrăji puternice şi cum să intre în contact cu lumea spirituală.[10]

Profesorul Mair a demonstrat că vechiul cuvânt chinezesc reprezentând un vrăjitor de curte era „mag", care are aceeaşi rădăcină fonetică ca şi „magi" (vrăjitori). Mai mult chiar, semnul chinezesc pentru „mag" este o cruce cu capetele puţin teşite, identică cu cea a Ordinului Cavalerilor Templieri, cei despre care ştiam că erau protectorii ştiinţelor antice şi ai ritualurilor preistorice. Mair a găsit şi un desen reprezentând chinezi, vechi de 2.800 de ani, având în jur ochi europeni şi nasuri mari, unul purtând simbolul „vrăjitorului" (magus).

Mitul celor trei magi care-l vizitează pe Iisus la naştere sub o stea strălucitoare face referire la acelaşi sistem de credinţe antice, incredibil de îndepărtat în timp.

Tehnologia textilă a acestor oameni este o altă problemă pentru istoricii tradiţionali; este mult mai sofisticată decât ar trebui să fie. Pe lângă faptul că puteau face fetru, aceşti oameni ştiau să ţească materiale de postav cu modele şi erau foarte pricepuţi la tapiserii, aptitudini despre care înainte se credea că s-au dezvoltat în Egipt, prin 1500 î.Hr. Aceştia au ţesut, de asemenea, un fel de fâşie de pânză cu modele, cunoscută mai ales în Japonia, numită *kumihimo*. Dr. Barber comentează:

Oare japonezii au căpătat metoda (de a ţese kumihimo) *din vestul îndepărtat cu mult timp în urmă sau au inventat-o singuri? Cu siguranţă nu avem încă dovezi că cineva din estul îndepărtat a emigrat în Asia Centrală. Aşadar, dacă vreo influenţă a venit*

[10] Barber, E.W.: *The Mummies of Urumchi*, Macmillan, 1999

din sau în Japonia, aceasta s-a întâmplat mai târziu şi era îndreptată spre est.[11]

Un articol de ziar despre aceste mumii a identificat numele lor din documente antice chinezeşti;

Potrivit acestor mărturii chinezeşti scrise, vechi, aceşti oameni uimitor de înalţi, blonzi şi roşcaţi, păroşi, erau suficient de cunoscuţi prin zonă în primul mileniu d.Hr. pentru a-şi avea propriul nume, Tokharieni. La Qizil, în Peşterile Celor 1.000 de Buda, se pot vedea pe desenele de pe pereţi: cu ochii albaştri, cu barbă şi cu părul cu cărare pe mijloc.[12]

Materialele textile arată că simbolul rombului era important pentru aceşti oameni. Doamnei doctor Barber i s-a arătat o bucată de material decorată cu un model simplu, dar elegant, a ceea ce ea descrie ca fiind nişte romburi policrome. La prima vedere aveau o cusătură antică, dar apoi şi-a dat seama că două margini fuseseră unite cu grijă prin tivuri apropiate (marginea ţesută a materialului). Cineva a ţesut intenţionat modelul, în aşa fel încât interiorul romburilor să se potrivească perfect când erau unite – un lucru despre care Barber spune că necesită o migală deosebită.

În mod surprinzător, felul în care s-a ţesut şi alegerea modelelor folosite pe hainele mumiilor erau aproape identice cu stofele şi păturile ecoseze din epoca celtică Hallstatt şi Latene, care s-au dezvoltat în Europa Centrală. Dr. Barber comentează:

Ţesătura predominantă (a oamenilor din Urumchi) *s-a dovedit a fi postavul cu dungi pe diagonală, iar decoraţia cea mai importantă era cadrilul, ca şi pe materialul de lână al kiltului scoţian... Mulţi istorici au presupus că ideea cadrilurilor era destul de nouă în Scoţia, în sec. al XVII-lea. Arheologia spune altceva. Celţii au ţesut aşa ceva timp de cel puţin 3.000 de ani. Dacă strămoşii celţilor din epoca bronzului şi fierului au*

[11] Barber, E.W.: *The Mummies of Urumchi*, Macmillan, 1999

[12] *The Sunday Times*, Londra, 31 ianuarie 1999

Figura 43. *Model în formă de romb țesut pe materialele Cherchen, după dr. E. Wayland Barber.*

țesut asemenea postavuri asemănătoare celor moderne, e evident că și strămoșii scoțienilor din secolele următoare au țesut așa ceva. Istoricii au fost derutați de faptul că materialele textile europene, indiferent de perioadă, nu se păstrează bine. Așa că avem la fel de puține materiale scoțiene din 1500 d.Hr. ca și din 100 î.Hr. Dar asemănările generale dintre postavurile Hallstatt și cele scoțiene mai noi arată clar continuitatea tradiției... Nu numai că această stofă cadrilată (de la Urumchi) *arată ca și cea scoțiană, dar, în plus, are aceeași greutate, e la fel la pipăit și are aceeași grosime ca și kiltul și ca și materialele Hallstatt*[13]

Barber recunoaște că două popoare care nu comunică puteau să producă aceleași țesături de postav și stofe cadrilate, dar când a văzut că toți factorii se potriveau, a venit cu o concluzie hotărâtă: „Aceasta exclude coincidența."

Atunci pare sigur că acești oameni aveau o legătură directă cu populația din Insulele Britanice, care țeseau, de asemenea, stofe cadrilate și postavuri, oamenii pe care astăzi îi numim celți. Poate că ambele populații și-au însușit arta țesutului de la Paznici, populația Grooved Ware din vestul Europei.

Acești colonișți europeni foloseau o tehnologie textilă a lânei țesute, iar Barber spune că oile crescute pentru lână, din care se fa-

[13] Barber, E.W.: *The Mummies of Urumchi*, Macmillan, 1999

ce firul de lână, n-au apărut în Europa până în 4000 î.Hr. O mostră de material organic din mormintele mumiilor trimisă la Universitatea din Nanjing a fost datată în 4500 î.Hr., dar apoi, o mostră a fost datată la Universitatea din Beijing, aproximativ prin 2000 î.Hr.

Dr. Barber crede că nici una din aceste variante nu sunt corecte. Ea crede că limba vorbită în perioada când oamenii din Urumchi au venit în China deține soluția. Data rezultantă astfel este anul 3000 î.Hr.

> *Prima din aceste expansiuni euro-asiatice a fost proto-indo-europeana. Cum toate limbile care au rezultat au aceleași cuvinte pentru metalele ușoare, lingviștii au conchis că toți indo-europenii știau deja cum să le folosească – mai ales aurul, argintul, cuprul. Așa că trebuie să fi ajuns acolo în prima epocă a metalelor, epoca bronzului, înainte de a se despărți, astfel rezultând că indo-europenii au dispărut imediat după 3000 î.Hr., când folosirea metalului era foarte larg răspândită. Totuși, descoperirile arheologice recente din Turcia arată că, în 7000 î.Hr., oamenii aveau deja bucăți de cupru neprelucrat pe care le investigau. (Uneori, cuprul apare în mod natural în formă pură și un astfel de loc unde apare este Anatolia.) Astfel, putem să luăm în considerare și o dată mai recentă* (pentru mumiile din Urumchi).[14]

Să fi fost cometa din 3150 î.Hr. și neînțelegerile cu populația Grooved Ware motivele care i-au determinat pe uriași să emigreze spre est, spre acest liman asiatic al potopului? Ne-a intrigat, de asemenea, felul în care erau marcate unele cimitire situate în Bazinul Tarim din regiunea Loulan. Dr. Barber le prezintă evocând imagini ale uriașului aparat Uriel din Woodhenge, Wiltshire, Anglia:

> *Deși oamenii Loulan au îngropat puține lucruri o dată cu cei morți, au compensat creând după aceea morminte elaborate, de lemn. După ce au umplut gropile, acești oameni de demult din regiunea Loulan au marcat mormintele, ridicând niște stâlpi...* (mai ales într-un mormânt anume), *groparii au așezat zeci de*

[14] Barber, E.W.: *The Mummies of Urumchi*, Macmillan, 1999

butuci de dimensiuni potrivite, în cercuri concentrice strânse. Se mai remarcă şi alţi stâlpi de lemn, cu distanţe mai mari între ei, răspândiţi radial faţă de cerc, ca şi razele în jurul unui soare, ca într-un desen de copil. Modelul este atât de izbitor, încât cei care i-au descoperit îi văd ca pe nişte simboluri ale Soarelui.[15]

Dacă aceşti oameni au venit din Insulele Britanice cu 5.000 de ani în urmă, ar fi adus cu ei tehnologia lor astronomică şi un studiu al aranjamentelor acestor situri chinezeşti ar putea demonstra că aceste cercuri sunt mai mult decât un desen drăguţ, cu beţe din lemn.

Se pare că există, de asemenea, o legătură cu ritualurile de împerechere, despre care (după cum am văzut în Capitolul 9) noi credem că au avut loc în locuri ca Newgrange, la echinocţiul de primăvară, pentru ca naşterile să aibă loc la solstiţiul de iarnă. Gravurile în piatră de lângă Urumchi, unde au fost găsite câteva mumii, includ desene în mărime naturală ale unor bărbaţi şi femei cu trăsături europene, practicând dansuri sexuale. Femeile sunt foarte voluptoase, iar bărbaţii se leagănă în jurul lor, având erecţii puternice. Avem, de asemenea, dovezi că ritualurile (când bărbatul are pofte sexuale) implicau folosirea unor droguri halucinogene puternice. În oaza Merv, puţin la vest de Urumchi, se află un complex religios din al doilea mileniu î.Hr. În camera cea mai importantă, „Camera Albă", se află oase ce conţin urme de mac şi efedrină. Se pare că derivaţii din mac erau droguri atât de puternice încât şamanii foloseau efedrine pentru a nu-şi pierde complet cunoştinţa.

Lumea arheologiei are multe goluri de cunoaştere, pentru că se crede că exista o discontinuitate de timp şi spaţiu. Dar acum, când atâtea dovezi indică legături importante între culturi şi mituri aparent neînrudite, putem înţelege mai bine ce s-a petrecut în timpul acestor goluri. Am hotărât să aflăm ce s-a întâmplat cu alte grupuri ale culturii Grooved Ware.

[15] Barber, E.W.: *The Mummies of Urumchi*, Macmillan, 1999

MOŞTENIREA EVREILOR

La un moment dat, cu puțin peste 3.000 de ani în urmă, un grup de triburi din teritoriul care este astăzi Israelul au început să se considere distincte. Națiunea evreilor s-a format o dată cu o istorie reconstruită dintr-o diversitate de mituri orale antice. Potrivit Vechiului Testament, evreii au fugit de egiptenii care-i țineau captivi, pentru a ocupa pământul care le fusese promis de zeul lor Yahve, în ciuda faptului că acolo locuiau canaaniții.

Cu toate acestea, adevărul este că cea mai mare parte a teologiei evreieşti a fost luată direct de la populația indigenă a „pământului făgăduinței".

Termenul biblic „canaanit" nu are un sens precis. Este un termen generic pentru oamenii care au locuit în Israel înainte de sosirea israeliților. În general, experții arheologi şi biblici folosesc termenul „canaanit" pentru a reprezenta cultura din epoca bronzului din Palestina.

Descoperirile arheologice recente arată că până şi locuitorii din zonă numeau teritoriul „ca-na-na-um" începând cu mijlocul mileniului al treilea î.Hr. – perioada în care au fost abandonate toate siturile megalitice sacre din Insulele Britanice.

Cuvântul a intrat în ebraică ca şi *cana'ani*, însemnând „negustor", pentru că aceasta era ocupația cea mai cunoscută a canaaniților. Cuvântul a dat naştere termenului Akkadian *kinahhu*, ce reprezenta o lână de culoare roşie, constituind o marfă pe care aceştia o exportau foarte mult. Când grecii i-au întâlnit pe precanaaniți, trebuie să fi fost tocmai acest lucru care i-a determinat să-i numească fenicieni, care este derivat dintr-un cuvânt ce înseamnă roşu sau purpuriu, descriind renumitul lor material roşu. Totuşi, în timp ce fenicienii şi canaaniții se referă aproximativ la aceeaşi cultură, arheologii şi istoricii îi numesc pe cei care au trăit aici *înainte* de formarea națiunii Israel „canaaniți", iar pe descendenții lor de *după aceea*, fenicieni.

Lucru foarte important, în tradiția zeilor canaaniți El era considerat creatorul, iar Baal păstrătorul creației.[16]

[16] Fohrer, G.: *The History of Israelite Religion*, SPCK, 1973

Numele El înseamnă „zeu", iar Baal însemna „domn". Fiecare oraş avea un baal şi, prin urmare, Baal-Sidon era oraşul-zeu al Sidonului, care era o zeitate cu totul diferită de alți zei cu același nume, ca de exemplu Baal-Hadad. De fapt, fiecare oraş avea zeul său, căruia i se spunea „domn-stăpân" – un cuvânt care a intrat în *Torah* şi în Biblie ca sinonim al unui dumnezeu unic.

Diferența fundamentală dintre Iudaismul Mozaic şi religia canaaniților este că zeii acestora din urmă erau asociați cu fenomene astronomice şi ale naturii. Sărbătorile lor erau legate de ciclurile repetitive ale anotimpurilor şi nu foarte mult de diferitele evenimente istorice care au stat la temelia teologiei urmaşilor lui Moise.

Când evreii au formalizat pentru prima dată religiile, a avut loc o acomodare a acestor două concepte şi numai mai târziu s-a încercat excluderea ideilor canaanite din sistemul lor de credințe. George Anderson, profesor de literatura Vechiului Testament la Universitatea din Edinburgh, a confirmat ruptura celor două şcoli de gândire evreieşti.

> *La o mare parte din ceea ce a fost împrumutat din religia canaanită s-a renunțat apoi în timpul mişcărilor reformei yahviste; dar mare parte a rămas în religia Israelului.*[17]

Noi credem că forma cea mai veche de iudaism s-a format dintr-un amalgam de idei diferite, provenind direct din credințele egiptene şi din Canaan. În mare, ideile din Egipt erau adunate în jurul unei tradiții despre Moise, iar cele din Canaan, despre Enoh. Cum cele două tradiții s-au îmbinat repede, ritualurile sărbătorilor canaanite marcând ciclul anotimpurilor s-au îmbinat cu cele ale evenimentelor istorice ale tradiției lui Moise.

Un prim exemplu este Paştele evreiesc, care este sărbătorit de la apus, în a paisprezecea zi a Nisanului – când are loc echinocțiul de primăvară, momentul celebrării naşterii! Sărbătoarea comemorează circumstanțele fugii din Egipt a lui Moise, dar momentul ales

[17] Anderson, G.W.: „The Religion of Israel", *Peake's Commentary on the Bible*

este o continuare a unui ritual care avea, chiar şi atunci, 7.000 de ani vechime.

Vechiul Testament ne spune (în Judecătorii 2:11-13), cât de repede au fost absorbite ideile canaanite de evreii nou veniţi:

> *Atunci, fiii lui Israel au început a face rele înaintea ochilor Domnului şi s-au apucat să slujească baalilor; au părăsit pe Domnul Dumnezeul părinţilor lor, Care îi scoasese din pământul Egiptului şi s-au întors la alţi dumnezei, către dumnezeii popoarelor dimprejurul lor şi au început să se închine acelora şi au mâniat pe Domnul. Au părăsit pe Domnul şi au început a se închina lui Baal şi Astarte.*

Termenul „baalilor" folosit aici este pluralul de la baal, indicând pur şi simplu că în fiecare oraş era un alt baal sau domn. Când se spune că au servit-o pe Astarte, se sugerează o adopţie a sărbătorii sexuale primăvăratice şi o recunoaştere a adorării lui Venus.

Potrivit legendei canaanite, El era cunoscut ca părintele zeilor şi al oamenilor, dar şi drept creatorul fiinţelor. Şi-l imaginau ca având părul cărunt şi purtând barbă şi se credea că bea mult. Tânăr fiind, a cunoscut două femei pe care le-a luat de soţii, iar una dintre acestea era Asherah (cunoscută şi ca Athirat), „Doamna Mării", care mai târziu a născut gemenii Shachar, zeul zorilor, şi pe Shalim, zeul amurgului.

Este interesant faptul că se credea că această nouă familie a construit un sanctuar în deşert, unde a locuit exact opt ani, adică perioada ciclului fundamental al lui Venus. N-am putut să nu observăm o posibilă legătură cu camera naşterii de la Newgrange, care permite ca lumina lui Venus să intre timp de câteva minute, din opt în opt ani. După Isaia 14:12, El era tatăl lui Helel sau Lucifer, „fecior al dimineţii", însemnând de obicei Venus în postura ei de stea a dimineţii.[18]

Acum se ştie că israeliţii care au invadat teritoriul făgăduit şi-au însuşit multe locuri canaanite sfinte, printre care şi Hebronul şi Bersabee, din sud. Betel, Ghilgal, Sichem şi Şilo din zona centrală;

[18] Conversaţii particulare Siren, Christopher B.: cbsiren@hopper.unh.edu

Dan în nordul îndepărtat; şi, cel mai important, însuşi sanctuarul antic al Ierusalimului. Aceste sanctuare sfinte au fost de fapt situri megalitice care cuprindeau pietre verticale, dolmeni şi cercuri de pietre!

Profesorul Anderson confirmă faptul că aceste sanctuare aveau un altar, o piatră verticală numită *messebhoth* şi un stâlp de lemn, *asherah*, numit astfel după Asherah, mama zeului zorilor (Shachar) şi al amurgului (Shalim).

Există o gândire megalitică pură, provenită direct din Stonehenge şi Newgrange! După cum am aflat din propriile experimente, singurele unelte necesare pentru a construi aparatul lui Uriel sunt doi stâlpi de lemn, ce trebuie folosiţi pentru a măsura unghiul de umbră al Soarelui în zori şi în amurg. O imagine de 70 m înălţime, reprezentând un om cu un *asherah* în fiecare mână, a fost gravată pe faţada dealului din Sussex, pe coasta de sud a Angliei, cunoscută ca Omul Înalt din Wilmington. Ne-am amintit, de asemenea, de cei doi stâlpi de 100.000 de ani vechime aliniaţi pentru echinocţiu, găsiţi lângă cercul din Stonehenge.

Cel mai mult ne-a impresionat faptul că aceste vechi credinţe canaanite ar fi putut reînvia teologia pierdută a populaţiei Grooved Ware, care a construit siturile megalitice din vestul Europei.

Zeiţa Asherah, mama zorilor şi a amurgului, a fost, după cum am văzut, considerată consoarta zeului creator El, având ca şi acesta acelaşi statut suprem. A fost venerată ca şi „creatoare a zeilor" şi era de obicei asociată cu naşterea şi creşterea copiilor. Astfel, rolul său era analog cu cel al Mariei, mama lui Iisus din mitul creştin. Într-adevăr, am descoperit că întreaga structură a sistemului enohian de credinţe era foarte corect reflectată în povestea creştină a învierii, dar pare că se potrivea şi cu credinţele populaţiei Grooved Ware.

El, zeul cel mai important este atotputernic, dar fiul său Baal (Domnul) ocupă poziţia dominantă şi i se spune adesea „Prinţul Baal sau, prinţul, domnul Pământului". Baal are sarcina de a instaura un regat pe Pământ, să-l protejeze construind un templu şi să-l apere împotriva duşmanilor, dar cu toate acestea, îl pierde, pentru ca la sfârşit să ajungă iarăşi rege. Acesta nu este un creator

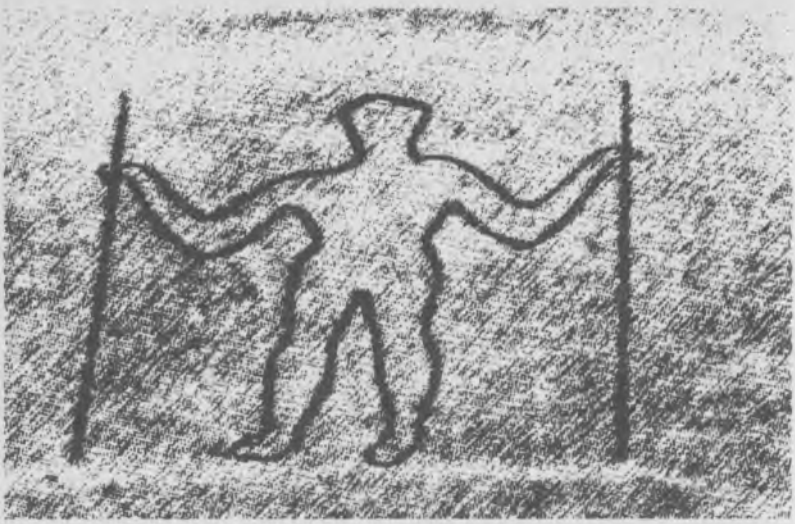

Figura 44. *Omul Înalt de la Wilmington, din sudul Angliei. Această figură de 70 m ține câte un* asherah *în fiecare mână.*

ca El; dar el deține creația și împarte fertilitatea și creșterea. Când cade în mâinile zeului morții, natura se ofilește până când se aude strigătul: „Aliyan Baal trăiește; prințul, domnul Pământului este aici", ceea ce anunță învierea sa.[19]

Deși această poveste este foarte asemănătoare cu povestea lui Iisus Hristos, ne-a făcut totodată să ne gândim la ipoteza (subliniată în Capitolul 11) că rămășițele morților erau duse la Newgrange, împreună cu femeile însărcinate sau cu un copil nou-născut, pentru a continua ciclul renașterii. Ne-am imaginat cum rămășițele zeului mort erau duse în cameră, iar când lumina lui Venus intra, nou-născutul era proclamat cu strigătul: „Trăiește prințul, domnul Pământului este aici." (Regele a murit. Trăiască regele!)

N-am putut să uităm, de asemenea, că despre Iisus s-a spus foarte clar că s-a născut într-o grotă, sub lumina strălucitoare a unei

[19] Föhrer, G.: *The History of Israelite Religion*, SPCK, 1973

stele, la solstițiul de iarnă (perioada în care apare Venus o dată la opt ani la solstițiul de iarnă, la Newgrange).

Astarte era consoarta lui Baal şi multe statui reprezentând nuduri de zeiță s-au identificat cu ea, ca zeiță a fertilității şi a sexualității. În oraşul Sidon, aceasta era venerată cu mult respect de preoți şi preotese regale; acolo, ea reprezenta zeița fertilității, a dragostei, a războiului şi a vitalității sexuale şi avea până şi prostituate sacre care lucrau în numele ei.

Asocierea lui Venus cu actele sexuale şi cu naşterile a continuat şi în alte teologii. Astarte s-a identificat apoi cu Afrodita la greci şi cu Venus la romani. Corespondenta lui Astarte la babilonieni şi asirieni era Iştar, văzută de teologia acadiană ca fiind Venus, ca stea a dimineții. Ca zeiță, Iştar era considerată Mama Mare, zeița fertilității şi regina cerului.

Siturile megalitice din Canaan care au fost ocupate apoi de evrei cuprindeau izvoare, pietre verticale, vârfuri de munți, peşteri şi cercuri de piatră numite *ghilgal*. Ni s-a părut ciudat că experții biblici au vorbit timp de zeci de ani despre nişte cercuri de piatră din Israelul antic, fără să fie surprinşi că aceste structuri nu mai apar nicăieri în lume, cu excepția vestului Europei. Descoperirea recentă a cercului de piatră din sudul Egiptului a provocat multă uimire şi, totuşi, lumea academică nici n-a observat rolul ciudat al Canaanului ca civilizație megalitică.

Deşi termenul *ghilgal* a fost aplicat multor cercuri de piatră din Canaan, a fost folosit, de asemenea, de evrei, pentru a desemna oraşul ca adăpostul cel mai important dintre toate. Acest Ghilgal, despre care se crede că e la vreo 2 km nord-est de Ierihon, a fost locul unde a fost încoronat Saul, primul rege al evreilor. Potrivit profesorului Herbert May, a existat un loc numit „dealul prepuțului", aproape de un cerc de piatră, unde se foloseau cuțite de cremene în ritualurile de circumcizie ținute ca şi sanctuarul din Ghilgal.[20]

Profesorul Hooke vorbeşte despre importanța deosebită a acestui cerc de piatră canaanit:

[20] May, H.: „Joshua", *Peake's Commentary on the Bible*

O tradiție veche atribuie o importanță deosebită orașului Ghilgal ca și centru religios: acolo erau circumscriși israeliții invadatori, este primul loc unde s-a instalat arca și aici s-a celebrat primul Paște evreiesc, după sărbătorirea intrării în Canaan.[21]

Se pare că obiceiul evreiesc al circumciziei a fost adoptat de practica canaanită creștină (și, prin urmare, ar fi putut fi o practică moștenită de la populația Grooved Ware).

Vechiul Testament ne spune mai multe despre natura acestor cercuri de piatră. În III Regi 18:30-35 ni se spune că profetul Ilie repară un cerc de piatră dărâmat:

Atunci a zis Ilie către popor: „Apropiați-vă de mine!" Și s-a apropiat tot poporul de el. Și au făcut jertfelnicul Domnului ce fusese dărâmat. A luat Ilie douăsprezece pietre... Și a zidit din pietrele acelea jertfelnicul în numele Domnului, făcând împrejurul jertfelnicului șanț în care încăpeau două măsuri de sămânță... Și umbla apa împrejurul jertfelnicului și șanțul se umpluse de apă.

În acest pasaj biblic avem o descriere clară a unei construcții circulare, care este săpată în jurul cercurilor de piatră, fiind apoi umplută cu apă. Acest lucru este foarte important, pentru că nu s-au găsit astfel de construcții în afara Insulelor Britanice. Astfel, avem dovezi scrise în sprijinul teoriei noastre (discutate în Capitolul 7) că multe construcții circulare din Insulele Britanice erau construite cu intenția de a fi inundate.

Cuvântul *ghilgal* folosit de canaaniți pentru un cerc de pietre este sumerian sau poate are o origine comună cu Sumer. Acest fapt ne-a făcut să analizăm alte cuvinte din această limbă și am fost uimiți când am aflat că *duku* înseamnă „mormânt sfânt", dar literal înseamnă „determinant pentru nașteri". Încă un indiciu puternic că aceste camere megalitice aveau legătură cu ritualurile nașterilor.

[21] Hooke, S.H.: „The Religious Institutions of Israel", *Peake's Commentary on the Bible*

PREOȚIA ENOHIANĂ

Pe vremea regelui Solomon (adică sec. X î.Hr.), canaaniții au ocupat mai multe orașe situate de-a lungul coastei, sub controlul orașului-stat Tir, care până în acel moment își extinsese comerțul în Marea Mediterană și avea colonii la distanțe destul de mari, ca Spania, de exemplu. Era feniciană a suferit o schimbare în religia canaanită, când un panteon mare de zei a fost înlăturat în favoarea zeilor veneraţi înainte, susținuți de regii-preoți ce erau la conducere.

Primul rege al evreilor a fost Saul, care și-a numit fiul și succesorul „Issh-baal", un nume canaanit însemnând „omul lui baal", indicând o perspectivă enohiană pentru noul stat evreiesc.

Când un tânăr pe nume David l-a ucis pe uriașul Goliat, a devenit rege al israeliților, punând stăpânire pe vechiul oraș Ierusalim. Acum se confirmă faptul că locuitorii inițiali au rămas în oraș și au avut o influență deosebită asupra gândirii evreiești. David a moștenit privilegiile și obligațiile vechilor regi canaaniți, dar a obținut și funcții preoțești, înrădăcinate în tradiția canaanită, moștenită de la Melhisedec, regele Ierusalimului.

Cu siguranță nu este o coincidență faptul că există un ordin masonic numit „Ordinul Sfânt al Marelui Preot", care celebrează ordinul canaanit al lui Melhisedec. Potrivit propriei istorii, acesta se consideră foarte vechi, cu toate că a fost amintit ca existând doar din 1780. Această ramură a Francmasoneriei afirmă că clerul instaurat de Melhisedec este superior clerului aaronit asociat cu Moise (analizat în capitolul 2), lucru care credem că este perfect adevărat.

Superioritatea preoției antice canaanite a lui Melhisedec asupra ideilor lui Moise a apărut din istoria evreilor. Nici unul din fiii lui David născuți la Hebron nu are un nume dedicat lui Yahve. Fiii săi Abselom și Solomon derivă din numele divin „Shalim" conținut în numele „Ierusalim".

Potrivit profesorului Föhrer, există dovezi incontestabile că membrii familiei preoțești canaanite a lui Țadoc au oficiat ca preoți ai zeului evreu Yahve.

Practic, aceasta înseamnă că religia megalitică sau enohiană a reușit să intre în iudaismul țadochit, iar singura amenințare pentru

sine o reprezentau noile idei atribuite lui Moise şi fratelui său, Aaron.

Regele Solomon şi-a construit renumitul templu la Ierusalim pe un sit care era deja sanctuar canaanit sacru şi, potrivit tradiţiilor orale ale Francmasoneriei, care există şi astăzi, când au fost trimişi muncitorii pentru a curăţa zona, au dat de o piatră ce parcă suna a gol. După ce au ridicat piatra, au descoperit dedesubt rămăşiţele unui templu enohian.

Un muncitor coboară jos cu ajutorul unei frânghii şi al colegilor săi şi descoperă unul din cei doi stâlpi pe care Enoh gravase toate secretele civilizaţiei ce au existat înainte de potop. Aceasta trebuie să fi fost piatra centrală ce acoperea o cameră megalitică cu suport, similară celei de la Newgrange din Irlanda (care era, de asemenea, gravată cu simboluri megalitice). Şi alţi muncitori coboară după el, dar slăbesc într-atât acoperişul susţinut înlăturând piatra centrală, încât acesta se prăbuşeşte peste ei.

Planul acestei camere enohiene este amintit încă în Francmasonerie (vezi Figura 51).

Biblia şi legenda masonică ne spun că atunci Solomon l-a chemat pe Hiram, regele Tirului, conducătorul canaaniţilor (fenicienilor) pentru a-i aduce muncitorii specialişti care să facă o construcţie potrivită pentru Baal-Yahve, zeul noului regat unit al Israelului şi al iudeilor. Ni s-a părut important faptul că Solomon şi-a dat seama că poporul său nu avea talentul necesar pentru a proiecta sau ridica o asemenea construcţie.

După cum am remarcat, structurile megalitice din vestul Europei au fost construite fără ajutorul uneltelor de metal, în ciuda faptului că populaţia Grooved Ware trebuie să fi ştiut de existenţa lor. Paznicii pe care i-au trimis prin alte teritorii trebuie să le fi relatat la întoarcere despre folosirea metalelor în Europa şi în Orientul Mijlociu. Totuşi, credem că în 3500 î.Hr., tehnologia lor de piatră era atât de avansată încât pur şi simplu nu aveau nevoie sau nu doreau asemenea inovaţii. Putem deduce că constructorii megalitici din Canaan au respins, de asemenea, ideea folosirii metalelor, pentru că Deuteronomul 27:5 ne spune că evreii şi-au impus această interdicţie:

Şi zideşti acolo jertfelnic Domnului Dumnezeului tău, jertfelnic făcut din pietre, fără să pui asupra lor fierul.

Această interdicție de a folosi metalele a fost continuată pentru următoarele două temple de pe sit (ale lui Zorobabel şi al lui Herodot) şi este încă folosită de Francmasonerie. Înainte ca un candidat să fie adus într-un templu masonic pentru ritualul de inițiere, acestuia i se iau toate metalele, deşi în legile englezeşti moderne, interdicția nu este atât de strictă, iar bărbații căsătoriți pot să poarte verighetă. Totuşi, degetul trebuie acoperit, astfel încât metalul să nu poată fi văzut sau să intre în contact direct cu piatra.

Potrivit legendei masonice, arhitectul templului lui Solomon care a lucrat cu Solomon şi Hiram, regele Tirului, era un om pe nume Hiram Abif. Acesta a fost omorât cu puțin timp înainte de terminarea construcției de nişte oameni care doreau să afle de la el secretul tehnicii de construcție. Când a refuzat să le spună ce i-au cerut, aceşti oameni l-au lovit de mai multe ori, până a murit. Potrivit Francmasoneriei, acesta a fost momentul când au dispărut şi secretele constructorului, fără a nu fi descoperite vreodată.

În prima noastră carte, *Secretul lui Hiram*, am făcut o legătură între legenda evreiască şi un eveniment întâmplat mai devreme în Egipt, când regele Seqenenre Tao al II-lea a fost omorât la Teba. Ştim că miturile egiptene şi canaanite s-au îmbinat pentru a produce o poveste unitară a istoriei lor separate şi încă credem că legenda lui Hiram Abif ar putea fi un amalgam a două tradiții. Totuşi, încercând să înțelegem ce înseamnă numele „Hiram Abif", ne-am folosit de o teorie care exista deja cum că ar putea fi un amestec de ebraică şi franceză, însemnând „regele care a dispărut".

În martie 1999, Chris s-a dus să viziteze Marea Lojă Scoțiană, împreună cu profesorul Philip Davies, pentru a cere cooperarea lojei în a pune bazele unei catedre de studii francmasonice la Universitatea Sheffield. Am propus această idee după ce am fost puțin dezamăgiți de gradul mic de obiectivitate al încercărilor oficiale ale Masoneriei din timpul investigațiilor. Universitatea a văzut în asta un domeniu de studiu complementar celor existente, iar Francmasoneria a acceptat ideea cu dragă inimă, dar nu fără a-i

acorda o atenție deosebită. Am fost deosebit de încântați când Marele Maestru al propriei noastre provincii masonice Yorkshire – West Riding – a acordat fonduri substanțiale pentru înființarea acestui post academic.

În acest timp, aflat la Marea Lojă Scoțiană, Philip Davis analiza cu atenție o parte din cele 2.000 de volume care alcătuiesc Colecția Morrison și care conțin documente masonice care nu au fost studiate amănunțit de peste 200 de ani. Uitându-ne printr-o carte scrisă de dr. Anderson (primul istoric al Marii Loji din Londra, din 1717), am dat peste o explicație a numelui Hiram Abif, descoperind că numele inițial era Huram Abhif.

Aici se făcea o referire la ebraica originală a II Cronici 4:16, unde se spune: *Shelomoh lammelech Abhif Churam ghafah*, care literal se traduce: „tatăl său Huram i-a făcut regelui Solomon". Un eminent expert biblic, profesorul Davies, a confirmat imediat că „Abhif" într-adevăr se pare că spunea că Huram este „tatăl" lui Solomon, și cum regele David era adevăratul tată al lui Solomon, Davies s-a gândit că probabil aceasta însemna că Hiram Abhif se referea la *socrul* lui Solomon.

Știam deja din Biblie că regele Solomon fusese acuzat că s-a căsătorit cu cineva din neamul canaanit (sau enohian) al marilor preoți. Această identificare a lui Hiram Abif ca fiind socrul lui Solomon l-a făcut pe arhitectul templului să-l construiască după tradiția Canaanului. Se precizează că imediat după ce templul a fost terminat, Solomon i-a întors spatele noului zeu Yahve, venerându-i iar pe vechii zei canaaniți.

Mai mult chiar, templul însuși era într-un adevărat stil enohian. Era cu fața spre est, aliniat cu răsăritul la echinocțiu prin Grădina Ghethsimani și deasupra Muntelui Măslinilor. În fața acestei intrări îndreptate spre est se aflau cei doi stâlpi verticali izolați Boaz și Jachin: Boaz marca răsăritul la solstițiul de vară, iar Jachin, la solstițiul de iarnă. (Similar ca și concept al alinierii pasajelor din Knowth și – astfel accentuând legătura dintre populația Grooved Ware de la Newgrange și canaaniți).

ÎNCEPUTUL ŞI DECLINUL IUDAISMULUI ENOHIAN

Regele babilonian Nabucodonosor s-a hotărât să ocupe Ierusalimul la echinocțiul de primăvară, în 597 î. Hr. Şaisprezece luni mai târziu, după o încercare de rezistență, Nabucodonosor a ocupat din nou oraşul, distrugând Templul lui Solomon. I-a luat prizonieri pe mai marii oraşului timp de 58 de ani, timp în care, credem noi, aceşti vechi evrei au început pentru prima dată să noteze tradițiile orale şi să elimine toate contradicțiile adunate pe parcursul a sute de ani de când au ajuns în Canaan. Un cercetător al Vechiului Testament, profesorul Georg Fohrer, explică că aceasta a fost o sarcină grea şi a început cu realizarea unor legături între eroii lor de demult:

> *Legăturile genealogice dintre tradițiile patriarhale au reprezentat un important pas înainte; Avraam, Isaac şi Iacob/Israel erau plasați într-o relație tată-fiu. În plus, tradițiile privind patriarhii erau legate de tradiția lui Moise. La început, aceasta a avut loc fără interpolarea numelui lui Iosif, astfel încât narațiunea a ajuns direct la relatarea despre cum au emigrat în Egipt Iacob şi familia sa, după cum se presupune în Deuteronomul 26:5. În cele din urmă, tradiția lui Iosua a fost adăugată sub o formă mai simplă, veche, astfel încât să fie o continuare a tradițiilor patriarhală şi a celei a lui Moise. În această povestire, tradiția patriarhală accentua elementul de tărâm făgăduit; inițial, tradiția lui Moise era menită să prezinte împlinirea promisiunii. Tradiția lui Moise, pe lângă promisiune şi împlinirea acesteia, voia să justifice drepturile lui Yahve asupra Israelului şi să prezinte obligațiile Israelului față de Yahve.*[22]

În timpul captivității, aceste personaje din Israel şi-au îmbunătățit ideile despre relația cu zeul lor Yahve şi, puțin câte puțin, acesta a devenit Dumnezeu cu „D" mare. Scopul lor cel mai important a fost să se întoarcă spre Yahve, cu speranța că acesta îi va scăpa de nenoroc, despre care credeau că a apărut atunci când au încetat să-l venereze pe Dumnezeu.

[22] Fohrer, G.: *The History of Israelite Religion*, SPCK, 1973

Conceptul enohian al păcatului ca fiind un factor extern acționând asupra oamenilor a fost înlocuit de un concept al păcatului vizând păcatele individuale. Personajul principal în această perioadă de regândire evreiască era Iezechiel, care a venit cu ideea de curățare a păcatelor ce avea să devină foarte importantă. În Iezechiel 36:25 acesta spune:

> *Şi vă voi stropi cu apă curată şi vă veţi curăţi de toate întinăcuinile voastre şi de toţi idolii voştri vă voi curăţi.*

Clerul care s-a reîntors din prizonieratul babilonian era compus mai ales din preoți țadochiți, cu toate că unii se trăgeau dintr-o ceremonie care a avut loc la Itamar în Egipt, unde cele două grupări – țadochită şi enohiană – au convenit că aveau un strămoş comun, pe Aaron.

Descoperirea Manuscriselor de la Marea Moartă ne-a spus că clerul țadochit s-a retras din activitățile importante când preoții hasmonieni au cerut postul marelui preot pentru ei. Cel puțin în parte, s-au retras la Khirbet Qumran – o aşezare cu vedere la Marea Moartă, la vreo 5 km de Ierihon.

La rămăşițele acestei mici aşezări în această parte neospitalieră a deşertului iudaic se fac acum săpături. Construcțiile se află pe un platou mic, înconjurat de mai multe peşteri, cu fața spre est, spre Marea Moartă. Privind acest sit, este uşor să ne imaginăm că ar fi putut fi un sanctuar canaanit cu nişte peşteri tocmai potrivite pentru alinierile astronomice spre est, de la solstițiu la solstițiu. Tocmai în aceste peşteri s-au găsit manuscrisele care au fost deteriorate intenționat.

Aceste construcții aveau scopuri practice: brutărie, olărit, ateliere şi încăperi unde se reuneau, ceea ce indică faptul că ar fi putut fi un loc unde se retrăgeau sau unde erau instruiți, şi nu un sat cu o comunitate statică (acelaşi scop ca şi cel al Skarei Brae, cu mii de ani înainte). Grupul inițial care a făcut săpături în acest sit a concluzionat că era un fel de mănăstire şi au crezut că au descoperit locul unde au fost realizate manuscrisele. Totuşi, se

crede că ambele teorii sunt greşite şi că oamenii aceştia locuiau în corturi.

Ni se pare foarte posibil ca peşterile de aici să fi fost folosite la naşteri sau la alte ritualuri de natură enohiană. Qumranienii erau altfel faţă de toţi ceilalţi evrei, prin faptul că îşi îngropau morţii cu capul spre sud şi picioarele spre nord. Aveau, de asemenea, un sistem calendaristic foarte neobişnuit.

CALENDARUL QUMRANIAN

Calendarele au avut un rol deosebit de important în dezvoltarea civilizaţiilor vechi, iar cel mai important factor definitoriu pentru membrii comunităţii Qumran, autorii Manuscriselor de la Marea Moartă, era obsesia lor faţă de calendare – nu mai puţin de 80% din documentele găsite au de-a face cu calendare.

În noua lor traducere a Manuscriselor de la Marea Moartă, Michael Wise, Martin Abegg şi Edward Cook au atras atenţia asupra unui lucru puţin apreciat la acestea:

> *Apartenenţa la un anumit calendar este elementul a sute dintre Manuscrisele de la Marea Moartă. Mai mult decât orice alt element, calendarul este liantul acestor documente. Calendarul este cel care face ca manuscrisele să fie o colecţie. Calendarul este elementul intenţionat. Indiferent cine a scris aceste manuscrise sau cine le-a lăsat în peşteri, ele formează un fel de bibliotecă, pentru că toate îmbrăţişează un calendar solar special şi pe cele care decurg din acesta. Prin urmare, dacă vrem să înţelegem Manuscrisele de la Marea Moartă, trebuie să cădem la o învoială asupra sistemului lor de măsurare a timpului sacru.*[23]

Calendarul despre care vorbeşte *Wise et al.* este un calendar solar al unui an cu 364 zile. Traducătorii observă că experţii n-au putut să identifice până acum vreun sistem de intercalare pe care qumranienii să-l fi folosit pentru a-şi potrivi anul preferat cu anul real de 365,25 de zile. Aceştia îşi exprimă nedumerirea asupra modului în

[23] Wise, M., Abegg, M. şi Cook, E.: *The Dead Sea Scrolls, a New Translation* (*Manuscrisele de la Marea Moartă, o nouă traducere*), Harper San Francisco, 1996

care aceste calendare au putut fi folosite şi le relaţionează cu *Cartea lui Enoh*, spunând că „aproape o duzină de copii ale acestei lucrări s-au găsit în manuscrise". Apoi continuă să dividă alte patru cicluri calendaristice importante care apar în scrierile din Qumran.

Primul din acestea a fost un ciclu de 3 ani, format din luni lungi de 30 sau 29 de zile, rezultând un an de 354 de zile, astfel că tot la 3 ani este nevoie de o lună în plus pentru a potrivi din nou calendarele solare şi lunare. Acestea erau: un ciclu de 6 ani al serviciului preoţesc din templu, un ciclu de 49 de ani numit Jubileu şi un ciclu de 249 de ani format din 6 Jubilee.

Aceste cicluri ar părea ciudate unui om modern, dar ele reprezintă o gândire ciclică pe care am înţeles-o doar când ne-am dat seama ce descrie „Cartea aştrilor cereşti". *Wise et al.* prezintă pe scurt şi foarte clar opiniile lor despre aceste calendare:

> *Omului de demult nu-i păsa cât e ceasul sau în ce an se afla într-adevăr, dar textele calendarului din Qumran scot la iveală altă faţă a lumii antice. Autorii lor, care erau preoţi, erau poate chiar mai obsedaţi de timp decât noi.*[24]

Aceşti oameni au acordat cu siguranţă o mare importanţă calendarelor şi ne-am gândit că ar putea exista o explicaţie simplă a anului din 349 de zile. Dacă am presupune că preoţii ţadochiţi care s-au retras în sanctuarul din Qumran au vrut să revină la principiile fundamentale ale teologiei canaanite, aşa cum ar face astăzi un grup de fundamentalişti. Primul lucru pe care l-ar fi făcut ar fi fost să creeze un *ghilgal,* folosind doi *asherah* ca să poată măsura anul ca înainte. Ar fi trebuit să înceapă marcând echinocţiul şi, dacă ar fi fost echinocţiul de toamnă, ar fi putut construi aparatul lui Uriel care mergea până la următorul echinocţiu de primăvară. Dacă se grăbeau să se stabilească, ar fi putut presupune că distanţa dintre cele două echinocţii este de jumătate de an, dar ar fi greşit, pentru

[24] Wise, M., Abegg, M. şi Cook, E.: *The Dead Sea Scrolls, a New Translation* (*Manuscrisele de la Marea Moartă, o nouă traducere*), Harper San Francisco, 1996

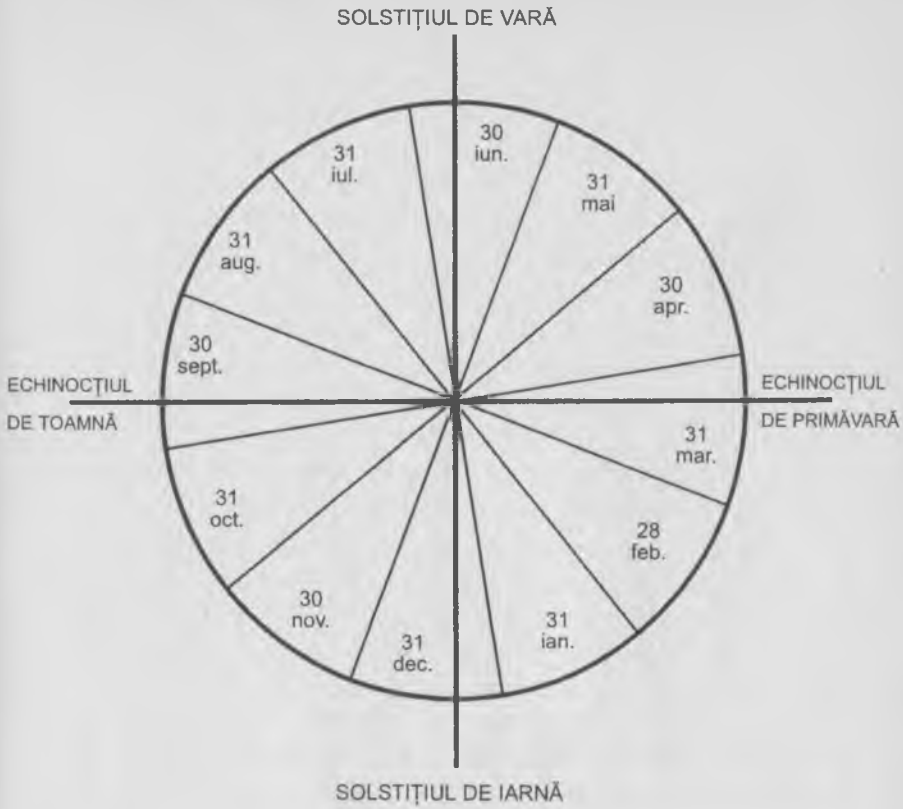

Figura 45. *Calendarul şi cele mai importante puncte ale anului solar.*

că în această „jumătate" sunt 182 de zile, iar în cealaltă „jumătate" sunt 183. Se poate să fi dublat numărul de zile dintre cele două evenimente, rezultând un an de 364 de zile.

Indiferent de motiv, esenienii din Qumran au păstrat calendarul solar de 364 de zile ca an tradițional. Pe vremea lui Iisus, au ajuns să creadă că Dumnezeu le va permite să facă acest calendar sacru real şi se pare că l-au folosit în alte scopuri. Exista o profeție antică potrivit căreia, la „sfârşitul timpului", anotimpurile nu vor mai fi

la locul lor. Evident, adoptarea calendarului de 364 de zile ar avea nevoie de mai puțin de 150 de ani pentru a transpune vara și iarna. Oare acesta să fie motivul pentru care, de exemplu, Iisus blestemă un smochin pentru că nu are fructe atunci când trebuie?

FIII LUMINII

Autorii Manuscriselor de la Marea Moartă s-au descris în mai multe feluri: Fiii lui Țadoc, Săracii sau Supușii, Cei Perfecți, Cei Sfinți, Fiii Luminii sau Fiii Zorilor.[25]

Ni se pare interesant că acești preoți ai tradiției enohiene, care trăiau în peșteri îndreptate spre est, au ales să se numească Fiii Luminii sau Fiii Zorilor. În cartea anterioară am conchis deja că Ioan Botezătorul, Iisus și rudenia sa, Iacov, erau toți membri mai în vârstă ai grupului esenian, care credeau că-l ajută pe Dumnezeu să dea puterea poporului ales de El.[26]

Relaționat cu Qumranul, există un om numit Honi, desenatorul de cercuri, care este descris în trecere de Josephus ca aparținând unei familii cu o tradiție ascunsă, relaționat cu Noe, fapt care sugerează că trăia în peșteră. Profesorul Robert Eisenman crede că strănepotul lui Honi, Hanan, poate fi identificat cu Ioan Botezătorul și că i se spunea „Hidden" („Cel ascuns"). Acesta consideră că Iisus și Iacov ar fi putut fi descendenți ai lui Honi și că, prin urmare, ar fi putut face parte din această tradiție ascunsă. Această familie a fost asociată cu producerea ploii, care în primul secol î. Hr. însemna „dreptate ce cade din cer."[27]

Robert Eisenman și-a consumat multă energie de-a lungul anilor analizând Manuscrisele de la Marea Moartă într-un mod diferit de orice punct de vedere al vreunei religii. Nu toți cercetătorii sunt de acord cu această idee, dar ne-am dat seama că, de multe ori, descoperirile noaste coincid cu ideile domnului profesor, după cum urmează:

[25] Eisenman, R.: *James the Brother of Jesus*, Faber & Faber, 1997

[26] Knight, C. și Lomas, R.: *The Hiram Key* (*Secretul lui Hiram*), Century, 1996

[27] Eisenman, R.: *The Dead Sea Scrolls and the First Christians* (*Manuscrisele de la Marea Moartă și primii creștini*), Element, 1996

A existat deja o succesiune de preoți țadochiți cu un secol sau două înainte de apariția oficială a acestei așa-numite mișcări „Zealot": iată cel puțin patru ce apar în aceeași literatură: Onias, Iuda și Honi... Într-una ar intra și Ioan, Iisus și Iacov. Această capacitate foarte importantă de a produce ploaia, aparținând de tradiția țadochită, se pare că s-a transmis de la Honi fiului său, Hanin sau Hanan ha-Nehba (i.e. Hanan cel Ascuns)... Nu numai că această tradiție „ascunsă" se leagă de tradiția lui Honi, bunicul lui Hanin, dar, în plus, ține în tradiția creștină și de Ioan (cf. Onias = Honi = Hanin = Ioan), a cărui mamă, în Luca 1:24, s-a ascuns timp de 5 luni... când Elisabeta îl „ascunde" în peștera unui munte când Irod îl căuta pe Ioan pentru a-l omorî (fundamentele aceleeași tradiții despre Iisus?) și îl întreabă pe Zaharia: „Unde ți-ai ascuns fiul?", referire tipică la faptul că se afla într-o peșteră.[28]

Am ajuns să înțelegem Manuscrisele de la Marea Moartă dintr-o cu totul altă perspectivă, după ce am descoperit că ar fi putut exista legături antice cu structurile megalitice din vestul Europei și, mai ales acum, vedem că Eisenman i-a relaționat pe Ioan, Iisus și Iacov cu aceeași tradiție, potrivindu-se astfel foarte bine cu propriile noastre investigații din *Secretul lui Hiram*.

Potrivit Bibliei, Maria a rămas însărcinată la echinocțiul de primăvară și l-a născut pe Iisus la solstițiul de iarnă. Vara sa mai în vârstă, Elisabeta, a rămas însărcinată la echinocțiul de toamnă și l-a născut pe Ioan Botezătorul la solstițiul de vară. Astfel, prin aceste două personaje cheie ale Noului Testament, avem marcate toate cele patru puncte cheie ale anului solar.

Evanghelia după Luca ne spune în 1:78–79 că Ioan s-a născut în zori, când Dumnezeu a adus lumina „celor ce șed în întuneric și în umbra morții". Știind de la Eisenman că mama lui Ioan se afla în peșteră în acel moment, aceasta pare descrierea unei nașteri rituale megalitice.

Ni s-a părut întotdeauna ciudat faptul că Irod dorea atât de mult să-l ucidă pe Iisus, încât (după cum ni se spune în Matei 2:16)

[28] Eisenman, R. *The Dead Sea Scrolls and the First Christians* (*Manuscrisele de la Marea Moartă și primii creștini*), Element, 1996

acest rege, deja foarte nepopular, era gata să omoare toți nou-născuții pentru a-și asigura succesul. Evreii erau deja cunoscuți ca oameni de temut, care se luptau între ei sau cu alții cât ai zice peşte, astfel încât o astfel de acțiune ar fi dus cu siguranță la o revoltă imediată, de proporții uriaşe.

În mitul creştin se spune că nimeni n-a recunoscut sarcina Mariei ca fiind deosebită, aceasta născând printre animale – şi, totuşi, imediat după naştere, regele Irod cel Mare se îngrijorează pentru autoritatea sa. Irod era un rege puternic al Iudeii, având sprijinul deplin al romanilor – de ce se temea el de acest simplu copil?

Se pare că existau două explicații posibile pentru aceasta. Prima explicație este că nu este adevărat, iar aceasta este o concepție ulterioară a scriitorilor creştini care doreau cu disperare ca eroul lor să fie foarte important.

Cealaltă este că e adevărat că Irod s-a temut atât de Iisus, cât şi de Iacov, pentru că ei constituiau obiectul apariției unei tradiții de cult canaanite antice, care putea submina autoritatea lui Irod dacă ar fi ajuns la conducere.

În Noul Testament (Matei 2:2) ni se spune că se aştepta o naştere deosebită:

> *Unde este regele Iudeilor, Cel ce s-a născut? Căci am văzut la Răsărit steaua Lui şi am venit să ne închinăm Lui.*

Dar din Cartea lui Iacov 21:1-3, ce face parte din scrierile apocrife, obținem mai multe detalii când Irod îl întreabă pe înțelept despre regele nou-născut:

> *Ce semn ați văzut cu privire la regele care s-a născut? Iar înțelepții au spus: Am văzut o stea foarte mare strălucind printre acele stele şi estompându-le într-atât încât nu se mai vedeau: şi, astfel, am aflat că Israelului i s-a născut un rege şi am venit să i ne închinăm. Iar Irod a spus: Duceți-vă şi căutați-l, iar dacă îl găsiți, spuneți-mi ca să pot veni şi eu să mă închin lui. Şi înțelepții şi-au continuat drumul. Şi iată, steaua pe care au văzut-o în est a mers înaintea lor până când au ajuns în peşteră: şi s-a oprit deasupra peşterii.*

Aici se explică totul foarte clar. Iisus s-a născut într-o peşteră la lumina unei stele luminoase ce străluceşte mai tare decât oricare alta din est. Aceasta înseamnă că steaua era Venus!

Era acest ritual identic celui ce a avut loc cu 3.000 de ani înainte, la Newgrange?

Despre Iisus s-a susţinut că se trage din neamul regal al lui David, un rege care (după cum am văzut mai devreme) a ales religia canaanită a preoţilor lui Melhisedec. Legenda magiei lor ne spune numai că erau doar „înţelepţi", dar noi ştim din afirmaţiile anterioare ale dr. Elizabeth Barber că cuvântul „magi" avea un sens deosebit din China în Arabia:

> *Magii se deosebeau prin pălăriile înalte, aveau cunoştinţe de astronomie, astrologie şi medicină, ştiau să controleze vânturile şi vremea prin vrăji puternice şi cum să intre în contact cu lumea spirituală.*

Acest lucru a fost confirmat de profesorul Krister Stendahl de la Universitatea Harvard:

> *Steaua mesianică a devenit importantă pentru comunitatea Qumran şi pentru vechea biserică... „Magii" erau iniţial o grupare de preoţi printre mezi, dar pe vremea elenilor, cuvântul reprezenta bărbaţi din est (sau Egipt) care aveau cunoştinţe astronomice.*[39]

Dacă Iisus urma să fie noul rege al evreilor, clerul ştia că ar fi trebuit să se supună tradiţiei secrete a naşterii într-o peşteră la lumina stelei dimineţii, în zori, la sau în preajma solstiţiului de iarnă. Evenimentul trebuie să fi avut loc la cea mai strălucitoare apariţie a lui Venus din cele patru posibile din ciclul de opt ani – momentul în care planeta se afla în aceeaşi poziţie puternică faţă de Soare, la răsărit – după cum am observat la Newgrange. Pentru a face

[39] Stendahl, K.: „Matthew", *Peake's Commentary on the Bible*

calculele necesare, era nevoie de o echipă de astronomi, fapt care explică prezența magilor.

Faptul că magii erau considerați ca putând controla vremea îi relaționează cu capacitatea de a produce ploaia atribuită lui Honi, „desenatorul de cercuri". Preoții esenieni erau renumiți pentru abilitățile medicale şi tocmai simbolul lor cu un şarpe încolăcit pe un băț este astăzi simbolul internațional al medicinei.

Se pare că aceasta a fost o naştere planificată cu grijă şi că magii erau acolo de la început. Ştiau că Venus se va afla în poziția sa specială la solstițiul de iarnă, în anul 2001 (după cum am spus în Capitolul 11), şi s-a aflat în aceeaşi poziție în anul 1 d.Hr. şi 7 î.Hr. Cum Irod cel Mare a murit în anul 4 î. Hr., putem conchide că Iisus s-a născut la sfârşitul lunii decembrie a anului 7 î.Hr.

Împrejurările deosebite ale naşterii lui Iisus ar fi putut să nu coincidă cu tradiția creştină şi, totuşi, lucrurile sunt foarte clare dacă analizăm ideile canaanite. Credem că aceasta indică faptul că naşterea lui Iisus şi a lui Ioan au fost planificate cu grijă şi că se ştia despre ele. Ele urmau să reprezinte împlinirea „profeției stelei", atât de importantă pentru autorii „Manuscriselor de la Marea Moartă".

Chiar şi Noul Testament face referire la stea, atât la naşterea lui Iisus, cât şi în Apocalipsa 22:16, unde Iisus spune: „Eu sunt rădăcina şi odrasla lui David, steaua care străluceşte dimineața".

Atât Ioan, cât şi Iisus şi rudenia sa Iacov au murit în final în mâna autorităților, aşa că se pare că reprezentau o amenințare pentru acestea. Se spune în Biblie şi în legenda evreiască că Salomeea, nepoata lui Irod cel Mare, a cerut ca să i se aducă pe o tavă capul lui Ioan Botezătorul. Aceasta ar putea indica faptul că Ioan era activ din punct de vedere politic, de vreme ce, ca preot ascetic predicând în pustietate, era puțin probabil să fi declanşat atâta ură.

Iisus a fost judecat de Pilat din Pont, guvernatorul militar roman al Iudeii, şi crucificat pentru că declara că este „regele evreilor" – un titlu la care, după cum am explicat în *Secretul lui Hiram,* credem că avea dreptul.[30]

[30] Knight, C. şi Lomas, R.: *The Hiram Key* (*Secretul lui Hiram*), Century, 1996

În anul 66 d.Hr. a izbucnit războiul dintre evrei şi romani care, după Josephus, s-a încheiat cu uciderea a 1,3 milioane de evrei. Armata romană era condusă de Vespasian, care venise în Iudeea după ce a condus o legiune în Britania. În primăvara anului 68 d.Hr., armata sa a distrus Qumranul şi apoi a asediat Ierusalimul. (Este curios faptul că, potrivit lui Robert Eisenman, un nepot al lui Honi, numit *şi el* Honi „desenatorul de cercuri", a construit cercuri imediat după prăbuşirea templului, în 70 d.Hr.[31]) În anul următor, Vespasian a fost numit noul împărat şi s-a întors la Roma, lăsând războiul din Iudeea în seama fiului său Titus. În anul 70 d.Hr., Titus a distrus complet Ierusalimul, în timp ce sub conducerea generalului roman Gnaeus Iulius Agricola se făceau cuceriri în Britania.

În acea perioadă, preoţii ţadochiţi ascundeau manuscrisele la Qumran, iar Manuscrisele de Aramă găsite la Qumran menţionează comorile şi manuscrisele depozitate sub Templul din Ierusalim, în acea vreme. Acestea erau manuscrisele cu adevărat importante ale comunităţii Qumran.

După distrugerea fortăreţei evreieşti la Masada, în 72 d.Hr., iudaismul enohian era pe cale să dispară. Fără adevărata preoţime ţadochită a Ierusalimului care să-i conducă, diaspora evreiască a Imperiului Roman s-a îndreptat către iudaismul rabinic, bazat puternic pe Moise, nu pe Enoh, şi mulţi alţii au ales un nou cult al unui vechi asupritor şi acum oponent teologic al Bisericii din Ierusalim, care predica propria Evanghelie despre învierea lui Iisus. Numele acestuia era Pavel.

Cu toate acestea, au existat supravieţuitori. La un moment dat în următorii 20 de ani sau cam aşa ceva după căderea Ierusalimului, un om pe nume Ioan a scris Cartea Apocalipsei, care este enohiană în întregime ca formă, în ciuda unui aspect creştin.

Această carte prezintă în detaliu imagini din primul potop, când şapte stele s-au ciocnit cu Pământul, aproape distrugându-l.

Şi stelele cerului au căzut pe Pământ, precum smochinul îşi

[31] Eisenman, R.: *The Dead Sea Scrolls and the First Christians (Manuscrisele de la Marea Moartă şi primii creştini)*, Element, 1996

leapădă smochinele sale verzi, când este zguduit de vijelie.

Iar cerul s-a dat în lături, ca o carte de piele pe care o faci sul şi toţi munţii şi toate insulele s-au mişcat din locurile lor.

Şi împăraţii Pământului şi domnii şi căpeteniile oştilor şi bogaţii şi cei puternici şi toţi robii şi toţi slobozii s-au ascuns în peşteri şi în stâncile munţilor...

Şi a trâmbiţat al treilea înger, şi a căzut din cer o stea uriaşă, arzând ca o făclie, şi a căzut peste a treia parte din râuri şi peste izvoarele apelor...

Şi a trâmbiţat al cincilea înger, şi am văzut o stea căzută din cer pe Pământ şi i s-a dat cheia fântânii adâncului.

Cartea lui Enoh a devenit foarte cunoscută de vechii creştini – dar, din motive necunoscute, curând a dispărut. Putem doar să presupunem că s-a încercat distrugerea ei de către cei care încercau să pună bazele unei noi religii din rămăşiţele neînţelese ale celor mai vechi. Anumite elemente ale acestor religii vechi au fost interpretate greşit, iar altele au fost considerate neclare sau „păgâne" – un termen care se referă pur şi simplu la cineva, care interpretează altfel cultul învierii lui Hristos.

De fapt, mulţi dintre preoţii ţadochiţi au fugit în Europa, unde au format câteva din familiile de seamă, care le-au protejat în secret genealogia ţadochită, păstrând la suprafaţă o imagine de familii creştine. Urmaşii acestor preoţi s-au întors ca şi cruciaţi în secolul XI d.Hr., iar Ordinul Cavalerilor Templieri a fost format cu scopul de a redescoperi manuscrisele lor sacre.

CONCLUZIE

Descoperirile recente ale cercurilor de piatră din deşertul Egiptului se potrivesc cu ceea ce ştim noi despre populaţia Grooved Ware. Mai mult chiar, perioada disputei dintre grupul din Newgrange şi Paznicii din zona Mediteranei se potriveşte cu începutul construcţiei egiptene a oraşului „Zidului Alb". Unificarea celor două teorii ale Egiptului are loc imediat după impactul cu cometa din 3150 î.Hr.

Grupul Paznicilor s-a scindat în perioada impactului, unii mergând în Egipt, alţii în Sumer şi alţii pe platourile înalte din Asia

Centrală. Totuşi, un grup mare a rămas în Canaan, devenind uriaşii legendei biblice şi având credinţe megalitice, care au continuat să influenţeze practicile religioase.

Miturile astronomice şi stelare ale canaaniţilor megalitici au devenit parte din tradiţia enohiană din Qumran şi au reapărut atât în Manuscrisele de la Marea Moartă, cât şi în Biserica din Ierusalim a lui Ioan, Iisus şi Iacov.

Capitolul 13

CUNOŞTINŢELE DRUIZILOR

SUFLETUL NU MOARE

Mulţi oameni asociază siturile megalitice, ca Stonehenge, cu druizii, cu toate că nu avem dovezi că clerul druizilor a existat până în secolul al 3-lea î.Hr. Cu toate acestea, ideea că este într-adevăr o legătură între credinţele acestor preoţi şi populaţia Grooved Ware are tot mai mulţi adepţi. Expertul Nora Chadwick a observat:

> *Multă lume crede că instruirea* (druidismului) *este preceltică şi a fost împrumutată de celţii din Galia şi Britania de la popoarele vechi printre care s-au stabilit.*[1]

Profesorul O'Kelly, care a făcut săpăturile la Newgrange, continuă:

> *Poate că o lărgire a perspectivei este întârziată faţă de mitologia sau epopeea eroică irlandeză... Dacă lucrurile ar sta astfel, o mare parte a tradiţiei irlandeze ar scăpa din cămaşa de forţă celtică în care a fost strânsă până acum, dar, în acelaşi timp, ar apropia-o în timp de cei care au construit mormintele de la Boyne. Oare se poate să fi fost chiar ei cei care au plantat primele seminţe ale literaturii orale irlandeze şi oare ar trebui să vizualizăm acest lucru nu ca pe o fereastră către epoca fierului ci ca pe una către perioada neolitică târzie?*[2]

[1] Chadwick, N.K.: *The Druids*, University of Wales Press, 1966

Astfel, una din cele mai importante autorități în acest subiect a concluzionat că trebuie să ne întoarcem la oamenii Grooved Ware, pentru a înțelege ideile principale din povestirile celților și druizilor. Ne-am hotărât să analizăm mai atent câteva din cele mai importante legende ale celților.

LEGENDA TAREI

Tara era o prințesă străină care a fost adusă în Erin (numele antic al Irlandei) de un cavaler pe nume Baruh, ca să se mărite cu Marele Rege și să pună bazele unei noi familii regale a Ard Ri a Tara; Marii Regi ai Tarei. Ea era căsătorită cu prințul Eochaid de Ollamh Fodla, care se poate s-o fi însoțit. Termenul „Ollamh" nu este un nume, ci un titlu, care înseamnă aproximativ druidul cel mare sau cel mai înțelept.

Această tradiție orală a Irlandei i-a fost povestită lui Robert acum vreo 15 ani de Tim Looney, răposatul istoric irlandez, stând pe culmile Dealului Tarei. Tim era o autoritate recunoscută, expert în tradițiile siturilor antice ale Irlandei, iar după moartea sa, marea lui colecție de materiale irlandeze vechi a fost lăsată poporului irlandez. Astăzi, aceasta se află pe domeniul Catedralei Cashel, în biblioteca construită tocmai în acest scop, Tim Loony Library, constituindu-se în monumentul său comemorativ.

Dealul Tarei este unul din cele mai vaste situri Grooved Ware din valea Boyne, care apare de mai multe ori în istoria Irlandei antice. Învățatul Ollamh Fodla a existat cu siguranță și se crede că a inițiat tradiția irlandeză a regalității. Istoricul din secolul al XIX-lea, Mary Cusack, spunea despre el:

> *Ollamh Fodla s-a remarcat prin faptul că a realizat cel mai vechi caz de întrunire națională sau parlament din orice țară. Ollamh Fodla a construit o sală la Tara și a murit acolo în cel de-al patruzecilea an al domniei sale asupra druzilor.*[3]

[2] O'Kelly, C., citat din O'Kelly, M.: *Newgrange, Archaeology, Art and Legend*, Thames & Hudson, 1982

[3] Cusack, M.: *The Illustrated History of Ireland*, Dublin, 1868

Apoi, ne-am întrebat de unde au venit Tara, Baruh şi Ollamh. Renumita carte din sec. al XII-lea, *Cartea invaziilor* (*Leabhar Gabhala*), ne ajută precizând că Ollamh Fodla a pus bazele unui colegiu al druizilor, predicând legile lui Moise, la Tara.[4] Evident, ne întrebăm de ce şi cum un om, care a pus bazele familiei irlandeze a regilor, vrea să urmeze legile lui Moise.

Există, de asemenea, o legătură între Ollamh Fodla, Tara şi un obiect misterios numit „Lia Fail", însemnând „Piatra Destinului". Pat Gerber, care se specializează în istoria celţilor la Universitatea Glasgow, descifrează legăturile cu Moise, spunând:

> *În partea de nord a căii maritime de pe coasta de vest a Feniciei, un profet bătrân a ancorat la Ulster. I s-a spus Ollamh Fodla... şi a fost încoronat rege, graţie înţelepciunii sale, suindu-se pe tronul irlandez în 3236 Anno Mundi (520 î. Hr.), păstrându-l timp de 40 de ani. A pus bazele unei şcoli pentru profeţi şi a făcut legi întemeiate pe cele zece porunci... a fost însoţit de o prinţesă şi de un scrib pe nume Simon Brett. Prinţesa a adus cu ea o harpă, odinioară emblema lui David, apoi simbolul Irlandei, care se spune că a fost îngropată la Tara, unde a fost ridicată piatra cea mare, Lia Fail.*
>
> *Cine erau aceşti oameni? Să fie oare dorinţa de a face conexiuni cea care indică legături acolo unde nu este decât o coincidenţă? Ieremia, prinţesa Tea (Tara) şi Baruh au fugit din Egipt prin 580 î Hr. şi iată cum un profet mai în vârstă, o prinţesă şi un scrib ajung în 520 î.Hr. în Ulster.*[5]

După cum am văzut, în luna iulie a anului 586 î.Hr., regele Nabucodonosor a distrus templul construit de Solomon şi a scos ochii regelui evreu Iezechia, imediat după ce l-a forţat pe acesta să vadă cum îi sunt ucişi fiii. Însuşi numele Iezechia ne spune clar că a fost un preot ţadochit, iar Biblia spune că şi-a trimis fiicele în Egipt în siguranţă în timpul războiului cu babilonienii.

Baruh, care, aşa cum am văzut, o însoţea în legenda irlandeză pe prinţesa străină, era şi numele scribului lui Ieremia (şi aceasta ştim

[4] Hyde, D.: *The Illustrated History of Ireland*, T. Fisher Unwin, 1899
[5] Gerber, P.: *Stone of Destiny*, Canongate Books, 1997

tot din Biblie), care a fost martorul distrugerii Ierusalimului.

Era acest personaj biblic Baruh acelaşi om care a adus-o pe fiica regelui Iezechia din Egipt în insulele nordului? Dacă da, a adus cu el şi o piatră sfântă pentru încoronat regii, pentru ca neamul lui David să supravieţuiască în exil? Astfel ne-am putea explica cum au ajuns în Irlanda antică învăţăturile lui Moise.

Ştim cu certitudine că tradiţia evreiască de proclamare a regilor necesita o piatră sacră. În II Cronici 23:11–13 se spune:

> *După aceea l-au adus pe rege şi i-au pus coroana şi podoabele, i-au dat să ţină în mână legea şi l-au făcut rege; iar ungerea a săvârşit-o Iehoiada, preotul şi fiii lui, zicând: „Să trăiască regele!"*
>
> *Atunci a auzit Atalia strigătele poporului care alerga şi cânta laude pentru rege şi a venit şi ea la popor în templul Domnului să privească;*
>
> *Şi iată, regele şedea pe tronul lui la intrare şi, pe lângă rege, căpeteniile, trâmbiţaşii şi tot poporul ţării se veseleau şi sunau din trâmbiţe.*

Conducătorul lui Baruh, profetul Ieremia, spune în 43:8–10 cum a fost învăţat de Dumnezeu să ascundă marile pietre ale Israelului din faţa ameninţării lui Nabucodonosor:

> *Iar la Tahpanhes a fost cuvântul Domnului către Ieremia, zicând:*
>
> *Ia în mâinile tale nişte pietre mari şi le ascunde în lut frământat, la intrarea casei lui Fasraon, în Tahpanhes, înaintea ochilor Iudeilor şi să le spui;*
>
> *Aşa grăieşte Domnul Savaot, Dumnezeul lui Israel: Iată, Eu voi trimite şi voi lua pe Nabucodonosor, regele Babilonului, robul Meu, şi voi aşeza tronul lui pe aceste pietre, ascunse de Mine, şi îşi va întinde el pe ele cortul său cel minunat.*

În Ieremia 46:13-24 se spune că Dumnezeu l-a trimis şi pe Ieremia s-o salveze pe fiica regelui din Egipt şi s-o ducă la oamenii din nord, unde va fi în siguranţă:

Cuvântul pe care a grăit Domnul proorocului Ieremia despre năvălirea lui Nabucodonosor, regele Babilonului, ca să lovească pământul Egiptului:

Fecioară, locuitoarea Egiptului, găteşte-ţi cele trebuitoare pentru bejenie, căci Noful va fi pustiit, dărăpănat şi fără locuitori.

Fiica Egiptului batjocorită e dată pe mâna poporului de la miazănoapte.

Am confirmat că există în Biblie tradiţia unei pietre sfinte pe care se încoronau regii şi ştiam că lui Ieremia i s-a spus să ascundă una din aceste pietre importante şi să o ia pe fiica lui Iezechia din Egipt ca să o ducă în exil, în nord. Poate că a luat piatra cu el pentru a putea îndeplini ambele instrucţiuni ale lui Dumnezeu în acelaşi timp. După cum am văzut, Ollamh Fodla se spune vă a însoţit-o pe prinţesă în Erin (Irlanda) – oare e posibil să fi fost Ieremia însuşi? Cu siguranţă, datele pentru ambele evenimente sunt foarte apropiate, dacă luăm în considerare diferitele sisteme calendaristice.

Genealogul Casei Stewart, Lawrence Gardener, crede că prinţesa Tara era din Iudeea: „Eochaid I al Tarei s-a căsătorit cu fiica regelui Iezechia al Iudeii aproximativ în 586 î.Hr."[6] În plus, poeziile bardului galic Taliesin, după cum vom vedea, sugerează că regii Tarei erau descendenţii lui Enoh, aşa că tradiţia unei prinţese din neamul lui David care a venit în Irlanda cu o piatră folosită la ceremonia ungerii unui rege este o poveste celtică trainică.

PIATRA LIA FAIL

Legendele Tarei au fost scrise de călugări ai bisericii catolice, despre care ştim că foloseau un calendar diferit (un an mai scurt) de cel al bisericii romano-catolice, ce folosea calendarul lui Iulius Caesar, în acea perioadă. Aşa că diferenţa de date se situează în cadrul marjelor de eroare a acestor două modalităţi de a data trecutul.

Piatra pe care se încoronau regii, numită Lia Fail, a fost una din

[6] Gardener, L.: *Bloodline of the Holy Grail*, Element, 1996

comorile celor numiți „Tuatha de Danann", ce înseamnă „oamenii zeiței Danu". Legenda acestor oameni are o legătură directă cu piatra Lia Fail:

> *Tuatha de Danann, oamenii zeiței Danu, au venit din nord* (nordul lumii, nu doar al Irlandei). *Erau pricepuți în știința și magia druizilor și au adus în Irlanda obiecte de putere importante, printre care și „Piatra din Fal". Această piatră scrâșnește sub picioarele regelui potrivit. Piatra pe care sunt încoronați regii britanici este probabil cea adusă din Scoția în 1296 de Edward I. Aceasta este „Piatra din Scoon" originală, folosită la instaurarea și încoronarea regilor scoțieni; unii scriitori spun că această piatră era piatra sacră a regelui din Tara, în Irlanda, adusă în Scoția de regii dalriadici. Din punct de vedere magic, este esențial pentru descendenții regali ai Marii Britanii să fie încoronați pe piatra sacră, o tradiție respectată și astăzi.*[7]

Piatra regală din Scoon (credem că aceasta este cea mai bună scriere), despre care am discutat în Capitolul 9, se spune că este, de asemenea, piatra pe care Iacob a folosit-o ca pernă când a visat scara care duce în rai. După cum se spune în Facerea 28:11–12:

> *Ajungând însă la un loc, a rămas să doarmă acolo, căci asfințise soarele. Și luând una din pietrele locului aceluia și punându-și-o căpătâi, s-a culcat în locul acela.*
>
> *Și a visat că era o scară, sprijinită pe pământ, iar cu vârful atingea cerul; iar îngerii lui Dumnezeu se suiau și se pogorau pe ea.*

Regii și reginele Marii Britanii încă trebuie să fie încoronați stând pe Piatra din Scoon. Un istoric de heraldică a găsit legături puternice între piatră și simbolurile folosite în heraldica celților:

> *Bijuteriile ce constituie însemnele regalității nu sunt mai importante decât piatra neșlefuită și aparent fără valoare pe care stă suveranul pentru a fi încoronat. Fără îndoială că acest obicei al*

[7] Stewart, R.J.: *Celtic Gods, Celtic Goddesses*, Blandford, 1990

pietrei de încoronare se datorează dorinței de a-l perpetua, dar aceasta nu explică de unde provine acest obicei; de ce a fost aleasă tocmai această piatră sau cui îi era închinată de către britanici nu se știe, de asemenea. Pentru asemenea lucruri nu există explicație decât dacă acceptăm tradiția că este „Piatra lui Israel", pe care Iacob, tatăl poporului israelit a folosit-o ca pernă în timpul visului profetic.

Potrivit tradiției, urmașii lui Iacob au păstrat această piatră ca pe o comoară națională sacră, până când, la prăbușirea Israelului, gardienii au fugit cu ea în Irlanda. Stând pe aceasta au fost încoronați timp de aproape 1.000 de ani regii Irlandei. Apoi a fost dusă în Scoția și folosită în același scop, până când Edward I a dus-o la Westminster.[8]

Cum a ajuns Lia Fail în Scoția? Legenda spune că un prinț al Casei Regale din Tara și un druid inițiat în tradiția bisericii celtice, Columba, a luat o parte din aceasta cu el la Argyll când a fost exilat la Dunadd. Totuși, Pat Gerber nu este sigur de această poveste, spunând:

Indiferent dacă este sau nu adevărat că prințul Columba a adus o parte din aceasta ca un dar de despărțire de Tara, putea la fel de bine să-și fi adus propriul altar. Aceste altare ce puteau fi mutate erau uneori făcute din piatră și ocazional din piatră adusă de pe Pământul Sfânt.[9]

Stând în fața muzeului Kilmartin, lângă Dunadd, privind reconstrucția ambarcațiunii cu care Columba a navigat din Irlanda în Scoția, n-am putut să nu ne gândim că ultimul lucru pe care ni l-am dori într-o călătorie cu acea barcă mică ar fi o piatră mare și grea, cântărind mai multe sute de kilograme! Poate că prințul Columba n-a gândit ca noi, sau poate a adus cu el doar *tradiția*, consacrându-i o piatră pe măsură când a ajuns în Scoția.

Cert este că evreii aveau o tradiție a pietrelor sfinte, care făceau parte din ceremonialul de încoronare, druizii irlandezi aveau o tra-

[8] Bennett, W.H.: *Symbols of Our Celto-Saxon Heritage*, Covenant Books, 1976
[9] Gerber, P.: *Stone of Destiny*, Canongate Books, 1997

diție a pietrelor sfinte ce făceau parte din ceremonialul *lor* de încoronare, iar scoțienii aveau o tradiție a pietrelor sfinte ce făceau parte din ceremonialul *lor* de încoronare. Și galezii aveau o tradiție a pietrelor sfinte ce conțineau cunoștințe necesare unui rege pentru a conduce. Dar cum englezii nu aveau o astfel de tradiție, au furat piatra Scoției. În 1296, Edward I al Angliei, cu ocazia unei expediții prădătoare în Perth, a furat Piatra din Scoon de la locul său din Moot Hill și a dus-o la Westminster Abbey, unde a poruncit să se facă un suport de lemn pentru aceasta. A rămas acolo până în ziua de Crăciun a anului 1950, când un grup de studenți scoțieni au dus-o înapoi în Scoția. A fost iar luată de englezi, după ce a fost dusă la Arbroath Abbey, acoperită cu un steag scoțian, în a doua zi de Paști a anului 1951. De atunci, piatra a fost dată „cu împrumut" Scoției, cu indicații precise că trebuie returnată la Westminster dacă e nevoie de ea pentru vreo încoronare englezească.

De fapt, tradiția pietrei de încoronare este mai importantă decât întrebarea dacă sunt mai multe pietre implicate în aceste relatări.

Și totuși, este piatra care se află acum în castelul Edinburgh, „piatra-pernă" pe care a dormit Iacob? Poate că nu, dar timp de sute de ani *s-a crezut* a fi. Existența însăși și persistența acestei idei chiar până la încoronarea reginei Elizabeta a II-a, în 1953, indică faptul că tradiția legăturii evreiești cu regii Marii Britanii ar putea avea un sâmbure de adevăr. Poate că prințesa Tara a adus într-adevăr neamul regal al lui David în Irlanda, întemeind un nou neam al Marilor Regi ai Tarei. Fenicienii se știe că au făcut negoț cu Irlanda din aproximativ 600 î. Hr., așa că este cu siguranță posibil ca fiicele lui Iezechia să fi fugit în aceste „Insule ale Nordului". Tacitus, în primul secol d.Hr., sublimă faptul că porturile Irlandei erau bine cunoscute de negustători, cunoscute cu mult înainte ca el să vorbească despre Agricola cu sanctuarul închinat unui prinț irlandez.[10] „Irlanda seamănă cu Britania; iar porturile sale au devenit foarte cunoscute negustătorilor ce fac comerț aici."

Mai exista o legătură importantă dintre tradițiile celtică și evreiască. Preoții țadochiți din Manuscrisele de la Marea Moartă și-au

[10] Tacitus: *The Agricola*, Penguin Classics, 1948

spus „Fiii Luminii", iar oamenii Tuatha de Danann erau cunoscuți ca „Domnii Luminii". Este interesant că tradiția spune că acești Domni ai Luminii puteau întuneca Soarele, ceea ce pare a sugera că erau astronomi desăvârșiți care știau să prezică eclipsele.[11]

Ceea ce este cu adevărat uimitor este că aceeași tradiție spune că Tuatha de Danann se crede că trăiau într-o movilă, odată acoperită cu un zid alb care reflecta lumina, ascunzând o cameră unde aveau loc ceremonii ciudate în legătură cu o piatră strălucitoare.[12]

Cu siguranță, oamenii Tuatha de Danann sunt strâns legați de complexul megalitic din valea Boyne și, după cum am menționat deja, din legenda sosirii lor în Irlanda, erau considerați capabili de a controla lumina soarelui. În prima bătălie pentru a călca pe pământul Irlandei, la Moytura, au câștigat întunecând pământul și ascunzând lumina soarelui.[13] Expertul celtic T. W. Rolleston a scris despre ceea ce el considera legăturile dintre celți și oamenii megalitici:

> *Concluzia este, după cum văd eu, că druidismul cu trăsăturile sale esențiale a fost impus firii imaginative și sensibile a celților de vechea populație din Europa de Vest, populația megalitică.*[14]

ANGUS DIN NEWGRANGE

O altă zeitate importantă a oamenilor Tuatha de Danann (tribul din Danu) era numită Dagda, cunoscută ca „Zeul cel Bun". Acesta avea un ceaun care-i hrănea pe toți cei care aveau nevoie și nimeni nu pleca nesatisfăcut. Mai avea și o harpă care, dacă cânta la ea, făcea ca anotimpurile să se succeadă în ordinea corectă. *Cartea din Leinster* din secolul al XI-lea relatează povestea zeului Dagda și a soției sale:

[11] Ross, A.: *Druids, Gods and Heroes from Celtic Mythology*, Peter Lowe, 1986
[12] Squire, C.: *Celtic Myth and Legend, Poetry and Romance*, Gresham Publishing Co., 1890
[13] Hyde, D.: *A Literary History of Ireland*, T. Fisher Unwin, 1899
[14] Rolleston, T.W.: *Myths and Legends of the Celtic Race*, G.G. Harrap and Co., 1911

Dagda avea o harpă vie; când cânta le ea, anotimpurile se succedeau în ordinea corectă – primăvara după iarnă şi vara după primăvară, toamna după vară, care la rândul ei era urmată de iarnă. Soţia lui se numea Boann, iar râul Boyne îi poartă numele pentru că ea l-a creat. Înainte era doar un puţ, umbrit de 9 aluni magici. Nimeni nu avea voie să vină aici. Doar Boann, cu proverbiala curiozitate feminină, a îndrăznit să încalce legea cea strictă. S-a apropiat de puţul sacru, dar făcând asta, apele s-au ridicat spre ea într-o revărsare puternică. A scăpat, dar când apele s-au retras de pe uscat, nu s-au mai întors în puţ şi astfel s-a format râul Boyne.[15]

Erau un cuplu exemplar şi fertil, având numeroşi copii, cei mai importanţi fiind Brigid, Angus (Aengus) şi Ogma.

Aengus era un exponent tânăr şi etern al dragostei şi al frumuseţii. Asemenea tatălui său, avea o harpă, dar a sa era din aur, nu din stejar ca a lui Dagda şi muzica sa era atât de plăcută încât nimeni nu rezista să n-o cânte. Sărutările sale se transformau în păsări ce pluteau invizibil deasupra tinerilor şi fecioarelor din Erin, spunându-le şoapte de iubire la urechi. El este asociat cu ţărmurile râului Boyne, unde avea un „Bru" sau un palat strălucitor de basm.[16]

Este posibil ca „palatul strălucitor" de pe ţărmul râului Boyne să fie Newgrange-ul înainte ca zidul estic strălucitor de cuarţ al construcţiei să se prăbuşească prin 2600 î.Hr. Cu siguranţă, aceste locuri sunt încă considerate movile de basm din poveştile folclorului irlandez, spuse copiilor.

Într-adevăr, toate poveştile populaţiei Tuatha de Danann au legătură cu complexul de movile de la Newgrange, cunoscut sub numele de Bru na Boinne; un fapt comentat de dr. C. O'Kelly, analizând contextul legendar de la Newgrange, unde accentuează cu

[15] Squire, C.: *Celtic Myth and Legend, Poetry and Romance*, Gresham Publishing Co., 1890

[16] Squire, C.: *Celtic Myth and Legend, Poetry and Romance*, Gresham Publishing Co., 1890

precădere două dintre cele mai importante tradiții din cultura mitică irlandeză:

> *În ceea ce privește Bru na Boinne, se pare că există două teorii importante: „Bru" este locuința ființelor mitologice și supranaturale, cunoscute sub numele Tuatha de Danann (popoarele zeiței Danu) și că „Bru" este locul unde sunt îngropați regii păgâni ai Tarei. În „Cartea din Lecan", Dagda a construit o movilă mare pentru el și pentru cei trei fii ai săi, Aengus, Aed și Cermait (Ogma).*[17]

Ea a menționat o poveste ciudată legată de numele lui Angus/ Aengus (Oengus an Broga) și a vorbit despre rolul jucat de el în povestea despre Diarmuid și Grainne, unul din miturile de bază ale Irlandei antice.

> [Newgrange] *era conacul în care Oengus an Broga a adus corpul lui Diarmuid, unul din marii eroi populari ai Irlandei, după moartea sa la Ben Bulben, astfel încât să poată prinde viață supranaturală și să vorbească cu mine în fiecare zi.*[18]

Povestea lui Diarmuid și Grainne spune cum frumoasa fecioară Grainne, fiica Marelui Rege irlandez al Tarei, este pe cale să se căsătorească cu un războinic odată atotputernic, trecut de floarea vârstei (Finn mac Cumhal). În loc să facă acest lucru, ea îl convinge pe unul dintre războinicii lui tineri să fugă cu ea. Ei fug și petrec opt luni de vis cutreierând locurile cele mai frumoase din Irlanda, până îi găsește Finn, dar, chiar în acel moment, acesta este atacat de un porc mistreț. Diarmuid îl salvează pe Finn, dar este rănit mortal. Finn, nerecunoscător, se urcă peste el, nelăsând pe nimeni să-i dea primul ajutor, până ce acesta moare. Acum, Angus apare cu o oaste de oameni Tuatha de Danann și o ia pe Grainne,

[17] O'Kelly, C., în O'Kelly, M.: *Newgrange, Archaelogy, Art and Legend*, Thames and Hudson, 1982

[18] O'Kelly, C., în O'Kelly, M.: *Newgrange, Archaelogy, Art and Legend*, Thames and Hudson, 1982

care era însărcinată, şi corpul neînsufleţit lui Diarmuid la Bru na Boinne (Newgrange). Ducându-i pe amândoi în movilă, acesta face următorul discurs ciudat: „Voi trimite lumina strălucitoare a unui suflet din cer asupra lui, ca să poată vorbi cu mine în fiecare zi”[19]. Apoi, Grainne naşte un băiat care este dat în grija altcuiva, unde „va învăţa pentru a deveni un războinic cum a fost tatăl său”.

Privată de ornamente romantice, această povestire ciudată se pare că datează dintr-o vreme când tunelul din camera din Newgrange nu era ascuns de zidul prăbuşit. (Dacă e aşa, atunci are cel puţin 4.600 de ani vechime.) Când tânăra fată fuge cu peţitorul mai tânăr decât cel ce trebuia să-i fie soţ, rămâne însărcinată, dar tânărul este ucis. Stăpânul Newgrange-ului vine apoi la faţa locului, ia cadavrul şi pe femeia însărcinată şi-i duce în movilă pentru a salva sufletul omului mort. Fiul care i se va naşte va ajunge războinic, exact cum a fost tatăl său.

Poate că aceasta se referă la credinţa că lumina lui Venus este lumina strălucitoare care a transferat sufletul din Diarmuid care murise în fiul nou-născut. Ne-am întrebat dacă această poveste dură conţine informaţii despre scopul tunelului şi al camerei de la Newgrange.

Am descoperit că şi alte povestiri conţineau conotaţii ale unor legături pe care le-am mai văzut în *Cartea lui Enoch*. Vorbind despre miturile irlandeze, Nora Chadwick vorbeşte chiar de o rasă a uriaşilor.

> *Tradiţia istorică a arătat că Irlanda a fost infestată de o rasă de uriaşi, cât şi de Tuatha de Danann, înainte de venirea galilor. Acestea dintâi erau cunoscuţi ca Formori şi erau duşmanii populaţiei Tuatha de Danann.*[20]

N-am putut să nu ne gândim la povestirile din *Cartea lui Enoh* despre bătăliile între Paznici şi Uriaşi (subliniate în Capitolul 6).

[19] Squire, C.: *Celtic Myth and Legend, Poetry and Romance*, Gresham Publishing Co., 1890

[20] Chadwick., N.K.: *The Celts*, Penguin, 1971

Dr. Chadwick şi-a spus părerea despre aceste mituri antice, văzute din perspectiva începutului erei creştine:

> *Zeii nu mai erau atotputernici, şi-au ocupat locurile din trecutul îndepărtat ca rasă antică, înainte de „Irlanda de azi". Dar s-au perindat pe tărâmurile Irlandei uneori ca o rasă deosebită, uneori întreţinând relaţii sexuale cu fiinţele umane normale. Erau cunoscuţi ca Tuatha de Danann.*[21]

Aceştia sunt oameni antici care îşi spun Fiii sau Domnii Luminii, care erau asemenea zeilor, dar se împerecheau cu bărbaţi şi femei obişnuite. Aceasta este o copie a poveştii enohiene, chiar de pe teritoriul care credem că a fost sâmburele misterului Paznicilor. Erau Uriel şi îngerii asemenea lui Tuatha de Danann – Domnii Luminii care şi-au păstrat imortalitatea prin renaşterea la lumina stelei dimineţii? E posibil ca unii dintre membrii lor să fi fugit, pentru ca apoi să se împerecheze cu oameni obişnuiţi pentru a da naştere unor odrasle deosebit de înalte?

A sosit vremea să-i analizăm mai îndeaproape pe druizi, de la care avem aceste povestiri.

DRUIZII

Majoritatea oamenilor probabil cred că druizii aveau bărbi albe şi purtau haine lungi şi albe, că tăiau vâsc cu o seceră de aur pe timp de lună plină sau poate că ardeau oamenii pe rug. Dar ce se cunoştea *cu adevărat* despre aceşti preoţi atât de puternici în Insulele Britanice când au sosit romanii?

Ştim cu siguranţă din relatările lui Adamnan despre Sf. Columba, scrise imediat după moartea lui Columba, că acest sfânt foarte important al Bisericii Celtice era considerat un druid şi un prinţ din familia regală a regilor Tarei. Despre Columba se spune că a câştigat o bătălie de magie cu Broichan, druid al regelui Brude Maelchon, rege al picţilor. Acesta ne spune că o mare parte din cre-

[21] Chadwick, N.K.: *The Celts*, Penguin, 1971

dinţele druizilor au supravieţuit până la mijlocul secolului al cincilea, convieţuind paşnic cu versiunea celtică a creştinătăţii, care era foarte diferită de cea a bisericii romane.[22]

Până în prima parte a primului secol î.Hr., druizii erau paznici ai unora dintre cele mai bine păstrate situri din vestul Europei. În anul 60 d.Hr., împăratul Claudiu l-a trimis pe generalul Suetonius Paulinus să-i distrugă pe druizi, făcându-i să se retragă în fortăreaţa de la Ynys Mon, numită şi insula Anglesey. De ce constituiau aceşti preoţi celtici o asemenea ameninţare pentru romani încât au iniţiat o campanie sistematică de genocid împotriva lor?

Iulius Caesar a scris despre aceşti preoţi:

> *Druizii se închină zeilor şi fac sacrificii publice şi particulare şi reguli la toate problemele religioase. Mulţi oameni tineri se adunau pentru a primi învăţăminte de la ei şi sunt respectaţi de oameni. Ei joacă rolul unor judecători în toate disputele, indiferent dacă sunt între triburi sau între indivizi; când are loc vreo infracţiune sau vreo crimă sau se produce o discuţie despre o moştenire sau o posesiune, ei sunt cei care iau problema în mâini şi spun cine şi cât trebuie să plătească. Orice individ sau trib care nu-şi îndeplineşte sarcina este alungat de la ceremonia sacrificiului, care constituie cea mai mare pedeapsă. Cei care suferă o asemenea pedeapsă sunt consideraţi criminali lipsiţi de respect. Toată lumea îi evită, până şi să se apropie de ei sau să vorbească cu ei, de teamă să nu se contamineze cu ceea ce este necurat, dacă apar ca reclamanţi într-un proces, nu li se dă dreptate şi sunt excluşi de la orice onoare.*
>
> *Doctrina druizilor se crede că a fost întemeiată în Britania şi de acolo importată în Galia, iar astăzi, cei care vor s-o studieze aprofundat merg de obicei în Marea Britanie pentru aceasta.*
>
> *Druizii nu trebuiau să facă serviciul militar şi nu plătesc dări ca restul cetăţenilor. Aceste privilegii importante sunt atractive, mulţi doresc să înveţe druidismul, iar alţii sunt trimişi de părinţi sau rude. Se spune că aceşti oameni trebuie să memoreze un număr mare de versuri, atât de multe încât unii îşi petrec 20 de ani studiind. Druizii cred că religia lor le interzise să scrie învăţămintele, deşi în alte scopuri, ca de exemplu problemele publice*

[22] Marsden, J.: *The Illustrated Life of Columba*, Macmillan, 1991

sau private, folosesc alfabetul grec. Dar cred că această regulă a fost inițial întemeiată din alte motive, pentru că nu doreau ca doctrina lor să devină proprietate publică și pentru a-i împiedica pe copii să se bazeze pe scris, neglijând astfel memoria."

Această prezentare a druizilor care nu doreau să-și exprime în scris învățămintele reflectă exact ideea Francmasoneriei, care cere membrilor săi să memoreze rituri foarte lungi la perfecțiune. Doar de puțin timp a început să fie scris ritualul masonic și, chiar și așa, este interzis a fi citit în timpul ceremoniilor.

Următoarele comentarii ale lui Iulius Caesar confirmă rolul unui ciclu al nașterii controlate:

Le este mai greu în special să-i convingă că sufletul nu dispare, ci că, după moarte, trece dintr-un corp în altul; ei cred că acesta este cel mai bun stimulent pentru curaj, pentru că îi învață pe oameni să nu se teamă de moarte. De asemenea, poartă discuții lungi despre corpurile cerești și mișcările lor, despre dimensiunile universului și ale Pământului, despre natura fizică a lumii, despre puterile zeilor și îi inițiază pe tineri în toate aceste aspecte. Numai dacă viața unui om era recompensată prin viața altui om puteau fi satisfăcuți zeii nemuritori.

Toți ceilalți susțin că descind din zeul subpământean pe care-l numesc Tatăl Dis. Din acest motiv, ei măsoară timpul nu în zile, ci în nopți, iar la sărbătorirea zilelor de naștere, a primei zile a lunii sau a Anului Nou, ei merg pe principiul că ziua începe noaptea.[23]

Iulius Caesar, născut în 100 î.Hr., a fost cooptat în colegiul preoților în 73 î.Hr. În 59 î.Hr. a fost ales consul al Galiei, când a scris aceste lucruri despre druizi, iar în 55 î.Hr. a pornit o expediție în Britania.

Caesar îi descrie foarte clar pe druizi ca preoți, judecători și astronomi. Aceștia practicau arta memorizării și își formaseră o tradiție verbală pentru a-și aminti ritualurile și secretele și erau la fel de obsedați de genealogiile lor ca și preoții evrei. Ei credeau în re-

[23] Caesar, I.: *The Conquest of Gaul*, Penguin Classics, 1964

naşterea sufletului şi am descoperit că o sectă modernă a druizilor încă practică un ritual de înviere, implicând renaşterea într-un mormânt de piatră. Aceşti druizi moderni susţin că au moştenit acest ritual de la strămoşii lor antici şi este mai mult decât interesant faptul că mişcarea lor a fost întemeiată în săptămâna solstiţiului de vară din 1717, la cârciuma Apple Tree din Londra, care a fost căminul uneia din cele patru loji ale francmasonilor, care au întemeiat Marea Ligă a Londrei, tot la solstiţiul de vară din 1717.[24]

Trebuie să fi fost o săptămână foarte încărcată pentru acea mică cârciumă. Ceea ce fac ei se potriveşte cu al treilea grad din francmasonerie, unde candidatul este ucis la modul figurat şi apoi înviat într-un întuneric profund, atunci când lumina lui Venus străluceşte puţin în est. Acest lucru se realizează folosind un bec reglat să lumineze mai slab şi o deschizătură în forma unei stele cu cinci colţuri.

În Galia, Caesar a scris o carte de astronomie care din păcate nu s-a păstrat, dar se ştie că a aflat de mişcările cereşti de la druizi, care ştiau multe lucruri despre calendare. Nu poate fi o coincidenţă faptul că cea mai mare realizare a lui Caesar a fost reformarea sistemului calendaristic roman, care înainte fusese foarte confuz. Scriitorul David Duncan comentează:

> *De la început, calendarul roman a fost un instrument politic puternic, care guverna sărbători religioase, festivităţi, zile de târg şi un orar care se schimba constant când era legal să te ocupi de probleme judiciare sau oficiale la curţi sau guverne... (Calendarul incorect) făcea ravagii nu doar printre agricultori şi marinari, dar şi în rândul populaţiei care devenea tot mai dependentă de comerţ, negoţ, administraţie juridică şi civilă, într-un imperiu care se dezvolta repede şi care avea nevoie cu disperare de un sistem standard de măsurare a timpului.*[25]

Druizii aveau un calendar avansat şi corect, iar dovezile arheologice ale existenţei acestuia s-au găsit în Britania sub forma unor tă-

[24] Discuţii particulare: The Order of Bards, Ovates and Druids.

[25] Duncan, D.E.: *The Calendar*, Fourth Estate, 1998

blițe de alamă.

Arheologul Evan Hadingham spune despre acesta:

> *Interesul față de un calendar pomenit atât de Caesar, cât și de Plinius a fost confirmat când s-au descoperit rămășițele unui calendar celtic veritabil la Coligny, în districtul Ain din Franța, la sfârșitul secolului. Acest calendar era odată o placă mare de bronz, cu o suprafață de aproape doi metri (5 picioare), găsită aproape de un drum roman și de bucățile dintr-o statuie de bronz din primul secol d.Hr. Cu toate că numele lunilor sunt scrise în galeză, literele și cifrele sunt romane. Calendarul calculează nopțile (așa cum spunea Caesar că făceau celții) și lunile.*[26]

Acest calendar i-a fost atribuit zeului Managan, al cărui nume apare de două ori pe lista cu zilele și este un nume galez pentru Dagda – zeul bun care atunci când cânta la harpă făcea ca anotimpurile să se schimbe. Credem că această menționare a lui Managan arată că acest calendar iulian era un sistem solar ce calcula zilele, provenind de la Tuatha de Danann, prin intermediul druizilor.

Când Iulius Caesar a aflat despre învățămintele druizilor în materie de astronomie și nemurire a sufletelor, romanii au început să se intereseze foarte mult de Insulele Britanice. Începând din 55 î.Hr., romanii erau obsedați de ideea de a controla insulele. Caesar a început două expediții în sudul Marii Britanii, dar Anglia n-a fost ocupată până la domnia lui Claudius, în 43 d.Hr. Această hotărâre de a cuceri Britania l-a uimit pe istoricul roman Harold Mattingly:

> *Britania, deși se afla aparent într-o situație amenințătoare, nu prea constituia o forță periculoasă ca Roma; iar dacă se spera că se vor găsi mari bogății minerale, așteptările au fost înșelate.*[27]

Atunci când s-a hotărât Roma cea puternică să cucerească o insulă desprinsă din coasta de vest a Europei? Tacitus relatează:

[26] Hadingham, E.: *Circles and Standing Stones*, William Heinemann, 1975

[27] Mattingly, H.: *Roman Imperial Civilization*, Oxford University Press, 1956

Iulius Caesar, primul roman care a intrat în Britania cu o armată, i-a intimidat într-adevăr pe băştinaşi printr-o victorie, adunându-i pe coastă. Dar putem spune că a atras doar atenţia asupra insulei, aceasta nerămânându-i.

După el au venit războaiele civile, oamenii de frunte ai Romei luptând împotriva ţării lor. Chiar şi după ce a venit iar pacea, Britania a fost mult timp neglijată. Augustus a făcut din aceasta o politică, iar Tiberius a numit-o un ordin. Împăratul Gaius a planificat, cu siguranţă, o invazie a Britaniei, dar ideile sale impulsive s-au schimbat ca o morişcă de vânt. Abia Claudius a început într-adevăr represaliile. A trimis legiuni şi trupe auxiliare şi l-a ales pe Vespasian să preia conducerea, primul său pas către un viitor strălucit. Triburile au fost cucerite, iar regii capturaţi, şi destinul a început să se îndrepte spre Vespasian.[28]

Cu siguranţă, este un lucru curios faptul că Iulius Caesar a cerut tuturor celor care doreau cetăţenia romană să declare public că renunţă la druidism.[29]

DISTRUGEREA DRUIZILOR

Se pare astfel că Roma era hotărâtă să-i şteargă de pe faţa Pământului pe druizi. După ce a verificat sursele clasice, Nora Chadwick îşi exprima foarte clar ideile despre atitudinea romanilor faţă de druizi, scriind:

Ocupaţia Britaniei de către romani a avut ca scop în mare parte distrugerea druidismului de la rădăcini. Aceasta este o ipoteză îndrăzneaţă; dar, lucru destul de ciudat, a fost acceptată de expertul german Ihm într-unul din studiile moderne cele mai autoritare ale druizilor şi a fost îmbrăţişată de Sir Ronald Syme şi R.G. Collingwood.[30]

Legenda celtică numeşte trei locuri de întâlnire principale ale druizilor din Insulele Britanice. Unul era numit Bryn Gwyddon (Dea-

[28] Tacitus: *The Agricola*, Penguin Classics, 1984
[29] Squire, C.: *Celtic Myth and Legend, Poetry and Romance*, Gresham Publishing Co.
[30] Chadwick, N.K.: *The Druids*, University of Wales Press, 1966

lul Ştiinţei) şi se afla undeva pe Ynys Mon (Anglesey). Un altul era în regatul Gwyr Godledd, oamenii nordului, pe undeva pe lângă Perth. Un al treilea era undeva în sudul Angliei.

Druizii s-au luptat într-o bătălie puternică împotriva atacului hotărât al romanilor la Ynys Mon. Aceasta fusese cea mai importantă fortăreaţă druidă, până când a fost invadată de Suetonius Paulinus în 60 d.Hr., pe timpul domniei lui Nero.[31] Oamenii lui Paulinus au avut nevoie de un an ca să cucerească castelul Ior, unde s-au retras druizii. Romanii au ancorat la Wylfa Bay şi înconjurând Llanfechell, s-au apărat la Morawydd, un deal de lângă Cemaes. Iniţial, ei au fost respinşi şi mii de romani au murit în locul numit de atunci încoace Lon Hyd y Corffau (Uliţa Cadavrelor), dar, în cele din urmă, puterea romanilor a triumfat şi castelul Ior a fost distrus din temelii şi toţi apărătorii ucişi.[32]

Bătălia le-a asigurat druizilor un loc în mitologia celtică. Dar urmarea acestor evenimente este şi mai ciudată.

Suetonius Paulinus a început atacul de la fortăreaţa din Chester şi avea multe trupe în plus. S-a întins prea mult, căci, nici nu a ocupat bine castelul Ior că a trebuit să părăsească Anglesey. Tacitus l-a criticat spunând:

> *Suetonius Paulinus s-a bucurat de doi ani de succes, cucerind triburi noi şi întărind fortăreţele. Dorind să atace insula Anglesey, de unde se aproviziona rezistenţa, şi-a lăsat spatele liber.*[33]

Atacul a venit din spate: mai exact, a fost o răscoală generală a sudului Britaniei, condusă de regina Boudicca a tribului Iceni. Repede, aceasta a invadat Londra, Colchester şi Verulamium, preluând în acelaşi timp locurile de întrunire ale druizilor din partea de sud. Paulinus era în pericol şi trebuia să o înfrunte pe victorioasa

[31] Chadwick, N.K.: *The Celts*, Penguin, 1971

[32] Edwards, G.T.: *A Short History of the Churches an Neighbourhood of Llanbadrig, Llanfechell, Llanfflewin an Bodewryd*, Oriel Cemaes, 1997

[33] Tacitus: *The Agricola*, Penguin Classics, 1948

Boudicca. A învins-o cam pe unde se află astăzi Birmingham, dar a tratat-o atât de rău, atât pe ea, cât şi pe oastea ei, încât părea că va provoca răscoala populaţiei rămase.

Tacitus a remarcat cele întâmplate:

> *Întreaga insulă* (a Britaniei) *s-a ridicat condusă de Boudicca, o doamnă de sânge regal, căci britanicii nu-şi desemnează comandanţii după criteriul sexului. Dacă Paulinus, auzind de răscoală, nu s-ar fi grăbit să o ajute, Britania ar fi fost pierdută. Dar mulţi dintre rebeli n-au predat armele, conştienţi de vina lor şi ştiind ce le-ar putea face guvernatorul. Deşi era un ofiţer excelent, aceştia se temeau că va abuza de cei submişi şi că va pedepsi fiecare infracţiune cu o severitate prea mare. Aşa că guvernul l-a înlocuit.*[34]

De-a lungul acestor aventuri, Paulinus a fost însoţit de un tânăr ofiţer pe nume Iulius Agricola. Tacitus a spus despre el:

> *Nici înainte şi nici după aceasta, Britania nu s-a aflat într-o situaţie mai tulbure şi mai periculoasă. Veteranii fuseseră masacraţi, coloniile arse din temelii, armatele distruse. Trebuiau să-şi salveze viaţa înainte de a se gândi la victorie. Calităţile combinate asigurau tânărului Agricola pricepere, experienţă şi ambiţie; şi era stăpânit de o pasiune pentru gloria militară.*[35]

Agricola s-a întors la Roma cu Paulinus, pentru a deveni membru al colegiului de preoţi. După moartea lui Nero, noul guvernator, Galba, s-a hotărât să recupereze comorile furate din temple în timpul domniei lui Nero. Acum, Roma trecea printr-o perioadă de instabilitate, având trei împăraţi în 12 luni. Agricola fusese ocrotit de generalul Vespasian, care fusese în Britania în 43 d.Hr. Când Nero s-a sinucis, Vespasian tocmai distrugea Templul din Ierusalim, omorând cât mai mulţi evrei.

Dându-şi seama că în 69 d.Hr. Roma era pregătită pentru a ataca, Vespasian s-a întors cu forţe suficiente pentru a se asigura

[34] Tacitus: *The Agricola*, Penguin Classics, 1948
[35] Tacitus: *The Agricola*, Penguin Classics, 1948

că va deveni împărat. Agricola l-a ajutat şi a fost recompensat, fiind făcut comandant al celei de-a 20-a legiuni din Britania. L-a slujit bine pe Vespasian şi a fost promovat din nou, acum ca guvernator al provinciei Aquitania. Apoi, în 78 d.Hr., Vespasian l-a trimis înapoi în Britania, într-o misiune specială. A primit instrucţiuni să ocupe toate siturile druizilor şi să omoare cât mai mulţi dintre aceştia. Este remarcabil că aceasta se întâmpla cu cinci ani după ce romanii distruseseră complet clerul ţadochit, ocupând fortăreaţa din Masada, a cărei populaţie de 1.000 de oameni s-au sinucis, după ce au rezistat doi ani.

Agricola a revenit ca guvernator al provinciei britanice, dar n-a reuşit să păstreze Anglesey sau să ocupe Scoţia. Agricola era foarte meticulos.

La început, a obţinut controlul asupra părţii de nord a Ţării Galilor, subordonând tribul Ordovice şi reconstruind fortăreaţa din Segontium în faţa lui Caernarfon. Proviziile îi erau garantate şi a început să antreneze o trupă de călăreţi să înoate prin periculoasele strâmtori Menai. Tacitus explică de ce:

> *El a ales cu grijă câţiva dintre oamenii auxiliari care mai trecuseră prin ape şi au fost învăţaţi să înoate cu armele în mână, ţinându-şi calul sub control. Apoi i-a lansat într-un atac surprinzător, iar duşmanul, care se aştepta la un atac dinspre mare, a fost pus în încurcătură. Cine putea constitui un pericol pentru un duşman care ataca astfel?*[36]

Agricola s-a hotărât să atace într-un moment în care aveau loc de obicei spectacole şi ceremonii.[37] Tacitus descrie aceste întruniri regulate ale druizilor:

> *Pe o insulă din ocean se află un crâng sacru, iar acolo se găseşte un car sfinţit, acoperit cu un voal. Doar preotul poate să se apropie de acesta. El ştie când apare zeiţa în carul sfinţit. Vede când zeiţa apare în locul său sfânt şi, închinându-i-se adânc,*

[36] Tacitus: *The Agricola*, Penguin Classics, 1948
[37] Tacitus: *The Agricola*, Penguin Classics, 1948

însoţeşte carul său tras de vaci. Apoi urmează zile de bucurie şi de sărbătoare în toate locurile pe care zeiţa le onorează cu vizita ei. Urmează apoi zile fericite şi nunţi. Atunci, nimeni nu poartă războaie, nu se dau arme, sabia este ţinută în teacă. Dar pacea şi liniştea sunt căutate atunci, până când zeiţa, sătulă de stat printre muritori, este condusă înapoi la altar de acelaşi preot.[38]

Sărbătoarea prezentată n-avea cum să fie alta decât ritualul echinocţiului. Ştiam că Bryn Celli Ddu este expusă unor efecte luminoase strălucitoare la echinocţiul de primăvară (vezi Capitolul 9), ce putea fi uşor interpretat ca o vizită a zeiţei. Altarul din Bryn Celli Ddu este aproape de strâmtori, chiar faţă în faţă cu fortul Segontium. Am înţeles, de asemenea, din comentariile lui Tacitus, că triburile care doreau să li se nască copiii la solstiţiul de iarnă trebuiau să-şi lase femeile gravide în acea perioadă. Agricola cu oamenii săi călare pe caii ce înotau i-au luat cu adevărat prin surprindere, profitând de întrunirile de primăvară de la Bryn Celli Ddu, pentru a-i nimici pe druizii rămaşi din Ynys Mon.

Agricola n-a mai eliberat niciodată Ynys Mon, construind o fortăreaţă la Holyhead pentru a controla insula. Dar druizii mai aveau totuşi o fortăreaţă rămasă, în Scoţia. Ştim aceasta de la Columba, care a plecat la Inverness în 564 d.Hr., pentru a analiza ultimele vestigii ale puterii druizilor care încă rezistau. Aşa că, în ciuda strădaniilor lui Agricola de a distruge preoţiile druizilor, unele au supravieţuit timp de cel puţin 300 de ani.

În 80 d.Hr., Agricola ocupase toată partea de nord a Angliei şi ajunsese în Scoţia, până la râul Tay. Acesta şi-a construit singurul drum spre est–vest de-a lungul liniei de 55° latitudine nord, pentru a-i facilita intenţia de a-i subjuga pe druizi – care, credem noi, ocupau vechile situri megalitice de la această latitudine, unde unghiurile răsăritului şi apusului la solstiţiu produc un pătrat perfect, după cum am discutat în Capitolul 7. Într-adevăr, Agricola a construit sistematic drumuri pentru trupele sale. În timpul campaniei, tot al doilea drum pe care l-a construit era în direcţia nord-sud.

[38] Tacitus: *Germania*, 40, Penguin Classics, 1948

Trebuie să se fi confruntat cu nişte probleme de logistică, având nevoie de un număr mare de trupe pentru a face faţă numărului mare de situri druidice de la această latitudine, problemă pe care a rezolvat-o construind acest drum, care mai târziu avea să fie linia pe care s-a construit Zidul lui Adrian, drum care ne-a uimit atât de mult. În anul următor a construit mai multe forturi până la estuarul Clyde, iar în 82 d.Hr. ajunsese să stăpânească Scoţia şi se gândea să invadeze Irlanda.

Tacitus menţionează:

> *Partea Britaniei cu faţa spre Irlanda era acoperită de forţele sale. Ca sol şi climat, caracter şi civilizaţie a locuitorilor, seamănă cu Britania, iar punctele de acces şi porturile sunt acum mai cunoscute graţie negustorilor care fac comerţ aici. Un prinţ irlandez, alungat de o revoltă, a fost bine primit de Agricola, care l-a reţinut, ca prieten, sperând să-i fie de folos odată. L-am auzit adesea pe Agricola spunând că Irlanda ar putea fi redusă şi controlată de o singură legiune cu suficiente forţe auxiliare şi că ar fi mai uşor de controlat Britania dacă ar fi încercuită de armate romane, privându-i de scăpare pe locuitori.*[40]

Aceasta nu a fost doar o vorbă goală din partea lui Agricola, căci, într-adevăr, a reuşit să întemeieze un cap de pod în Irlanda. Totuşi, s-a crezut întotdeauna că romanii n-au ajuns în Irlanda şi că cultura irlandeză celtică a rămas nepătată. Potrivit acestei teorii, monedele romane găsite în valea Boyne au fost considerate ca provenind din import – până când a apărut un articol în *Sunday Times* din Londra, la 21 ianuarie 1996.

> *O zonă ciudată aflată la 15 mile nord de Dublin a dărâmat unul din miturile cele mai rezistente ale Irlandei. Aceasta arată că ţara a fost, totuşi, invadată de romani... În solul de la Drumanagh s-au găsit dovezi clare ale existenţei unui fort roman, situat pe coastă, pe o întindere de până la 40 de acri...*

[39] Margary, I.D.: *Roman Roads in Britain*, John Barker, 1973

[40] Tacitus: *The Agricola*, Penguin Classics, 1948

Fortul a fost considerat un important bastion roman, construit pentru campaniile militare din primul şi al doilea secol d.Hr. A fost apărat cu multe forţe şi se crede că a devenit un important oraş comercial. Monedele găsite aici arată că romanii s-au aflat în Irlanda cel puţin din 79 d.Hr. până în 138 d.Hr.

Experţi ai perioadei romane au anunţat descoperirea în acest week-end. Barry Cunliffe, profesor de arheologie europeană la Universitatea Oxford, descrie descoperirea ca şi „cutremurătoare". „Este unul din cele mai importante situri din Europa şi se potriveşte perfect cu preocupările Romei de-a lungul frontierelor imperiului. Drumanagh este foarte important pentru că ar putea da o explicaţie pentru obiectele romane răspândite prin Irlanda..."

Barry Raferty, profesor de arheologie la Colegiul Universitar din Dublin, a spus că este cea mai importantă descoperire din Irlanda. Acesta crede că mii de oameni locuiau în fort, în casele aglomerate de aici. Săpăturile ce se vor face la Drumanagh vor oferi cheia misterului ce a rezistat timp de aproape 2.000 de ani.[41]

Situl a fost întemeiat în primii ani de guvernare a lui Agricola, oferind un context clar comentariilor lui Tacitus. Este grăitor faptul că această locaţie se afla doar la câţiva km de Newgrange! E clar că Agricola încerca să-şi asigure controlul asupra fiecărui sit druidic important – şi acestea au fost toate localizate pe altarele megalitice ale populaţiei Grooved Ware.

Nu se ştiu multe despre expediţia lui Agricola în Irlanda, dincolo de faptul că se pare că a ştiut să se folosească de informaţiile primite de la prinţul irlandez capturat, pentru a putea construi aşezări lângă gura râului Boyne. Dimpotrivă, ştim multe despre expediţia sa la Inverness, pentru că Tacitus a notat totul în detaliu. În 84 d.Hr., Agricola ajunsese în estuarul Moray, împingându-i pe druizi şi pe urmaşii lor către un ultim sit sacru, pe care Tacitus l-a numit Mons Grampius. Flota lui Agricola patrula prin porţiunea de mare dintre continent şi insulele Hebride şi Orkney, pe când druizii, încolţiţi, s-au întors să riposteze. Tacitus notează un discurs ţinut de liderul lor, pe nume Calgacus:

[41] Byrne, Ciaran şi Mass, John, în *The Sunday Times*, 21 ianuarie 1996

Când analizez motivele pentru care trebuie să luptăm şi poziţia critică în care ne aflăm, presimt că frontul unit de care daţi dovadă astăzi va aduce zorii libertăţii pentru toată Britania. V-aţi adunat în jurul unui bărbat şi sunteţi cu toţii liberi. N-avem unde scăpa pe sub pământ, iar pe mare suntem ameninţaţi de flota romană. Noi, floarea cea mai aleasă a bărbaţilor din Britania, ne ascundem în locurile cele mai secrete. Noi, cei mai vechi locuitori de pe Pământ, ultimii rămaşi liberi, am fost până azi protejaţi de locul îndepărtat în care ne aflăm şi de obscuritatea pe care această depărtare ne-a oferit-o. Hai acum la luptă şi, făcând asta, gândiţi-vă la strămoşii voştri şi la cei ce vor veni după voi.[42]

Tacitus menţionează că, în timpul bătăliei, 30.000 de britanici au fost omorâţi şi ultima fortăreaţă druidă a fost distrusă:

O tăcere groaznică domnea peste tot, dealurile erau goale, casele fumegând în depărtare şi cercetaşii noştri n-au întâlnit nici un suflet de om. Aceştia au fost trimişi în toate direcţiile, pentru a se asigura că duşmanii au fugit la întâmplare, şi că nu erau adunaţi pe undeva.[43]

Mentorul lui Agricola, Vespasian, a murit în 79 d.Hr., fiind înlocuit pentru puţin timp de Titus, un an şi ceva înainte de a fi înlocuit de tiranul Domitian. Noul împărat nu-l agrea pe Agricola, iar Tacitus ne spune că Domitian l-a ignorat pe Agricola când s-a întors la Roma şi, apoi, fiindu-i frică că acesta ar putea deveni prea popular în armată şi că ar putea constitui centrul unei răscoale, a pus să fie otrăvit.

Recapitulând, Agricola fusese implicat adânc în tentativele Romei de a-i distruge pe evrei şi pe druizi, cele două grupuri de oameni uniţi de cunoştinţele din *Cartea lui Enoh*. Se bănuia că ambele sunt descendente directe ale lui David şi acestea erau considerate o adevărată ameninţare pentru „legea divină a Romei", deci trebu-

[42] Tacitus: *The Agricola*, Penguin Classics, 1948
[43] Tacitus: *The Agricola*, Penguin Classics, 1948

iau nimiciți.

Acum ştiam că Agricola s-a extins cât a putut pentru a controla toate siturile sacre ale populației Grooved Ware: câmpia Salisbury, Anglesey, valea Boyne, Caithness şi Sutherland şi insulele nordice. La fel cum Vespasian îi nimicise pe evreii din Ierusalim şi Masada, la fel ajutorul său Agricola a aplicat soluția finală a Romei druizilor.

Totuşi, cum am spus mai sus, bătălia magică a lui Columba cu un druid la Inverness, în 564 d.Hr., a indicat faptul că Agricola nu triumfase pe deplin în încercarea sa de genocid. Putem afla oare ce s-a întâmplat? Răspunsul la această întrebare stă în ghicitorile unui bard galez din secolul al XVI-lea.

PRIMUL CÂŞTIGĂTOR AL CONCURSULUI EISTEDDFOD

Potrivit tradiției galeze, regele Maelgwn din Gwynedd a fost unul din primii susținători ai artei. Se crede că el a întemeiat Eisteddfod, întrunirile competitive dintre preoți şi muzicieni, care încă se ştiu în Țara Galilor în zilele noastre.[44] Câştigătorii deveneau o dată barzii oficiali ai curții regelui din Gwynedd, putând să se aşeze la masa acestuia.

Conform lucrării *The Oxford Book of Welsh Verse*, rolul tradițional al bardului era acela de a exprima tributul tribului adus priceperii şi curajului căpeteniei de bunăvoința căruia depindea viitorul lor şi se afirmă că tradiția acestor poeți de curte aleşi a existat cu mult înainte de venirea romanilor.

Aceste poezii sunt printre primele în limba galeză (y Cymraeg). Compuse de un grup numit Cynferidd (primii poeți) este relaționată secolului al şaselea, în timpul regatului din Gwynedd, şi a supraviețuit în tradiția orală până ce a fost scrisă în *Cartea roşie a lui Hergest* şi în *Cartea lui Taliesin*, în secolul al XI-lea.

Poeții Cynferidd au scris primele poezii într-o limbă înțeleasă de vorbitorii moderni de galeză.[45]

[44] Edwards, H.T.: *The Eisteddfod*, University of Wales Press, 1990

[45] Parry, T.: *The Oxford Book of Welsh Verse*, Clarendon Press, 1962

Un istoric al limbii galeze, Kenneth Jackson, a spus despre vechimea galezei moderne:

> *Galeza există de la începutul secolului al VI-lea. Acest lucru este foarte important pentru literatură, pentru că de aceasta depinde întrebarea dacă poeziile istorice atribuite poeților de la sfârșitul secolului al VI-lea, Taliesin și Aneirin, au fost primele poezii scrise în ceea ce este azi limba galeză.*
>
> *Bardul Taliesin a fost primul câștigător al acestui concurs și și-a câștigat titlul cu o poezie pe care o putem citi și astăzi, numită Hanes Taliesin sau „Povestea lui Taliesin". Taliesin este pseudonimul luat de un Gwion ap Gwreang când concura la Conwy Eisteddfod.*[46]

Astfel ajungem la o întrebare importantă: de ce și-a ales Gwion numele de bard Taliesin?

Legenda lui Taliesin spune că acesta a furat moștenirea zeilor Cerridwen, bând dintr-un ceainic special cu cunoștințe, pregătit pentru fiul său. Cerridwen îl urmărește și, folosindu-se de noile cunoștințe, ia diferite forme, dar în ciuda faptului că își schimbă forma de multe ori, în cele din urmă este mâncat de Cerridwen, care a luat forma unei găini, când se transformă într-o bob de porumb. Când Cerridwen revine la forma normală, este însărcinată și îl naște pe Taliesin sub forma unui băiețaș. Nedorind copilul, dar nedorind nici să-l omoare, Cerridwen îl aruncă în mare, într-o geantă de piele. Acesta plutește până ajunge aproape de un castel, unde este închis în închisoare de proprietar, regele uriașilor, Ysbaddaden.

Mabon (numele dat de uriaș băiatului Taliesin) este crescut ca prizonier de Ysbaddaden, dar se îndrăgostește de fiica lui Ysbaddaden, Olwen. Când regele uriașilor și familia lui sunt luați prizonieri de unchiul regelui, băiatul este eliberat. Totuși, acesta pleacă apoi la curtea unchiului victorios și ia parte la un concurs de poezie, având ca premii libertatea regelui uriașilor. Poezia sa este

[46] Jackson, K.: „The Dawn of the Welsh Language", *Wales Through the Ages* vol. 1., Christopher Davies, 1959

atât de frumoasă, încât toți ceilalți barzi par niște copii care gânguresc și, prin urmare, el capătă libertatea celui care-l ținuse captiv, Ysbaddaden, și mâna fiicei lui, Olwen. La 25 martie, Taliesin (numele înseamnă Cel ce Aduce Lumină[47]), se căsătorește cu Olwen (însemnând Urma Albă, numele galez al lui Venus[48]), fiica regelui uriașilor.

Robert Graves, care a analizat în detaliu poezia lui Gwion, a spus:

> *Micul Gwion, fiul lui Gwreang din Caereinion, era un individ lipsit de importanță care, din întâmplare, a dat peste niște mistere antice și, devenind adept, a început să-i disprețuiască pe barzii profesioniști din vremea lui... era un cleric păgân care avea legături irlandeze. Proclamându-se poet suprem, Gwion și-a luat numele de Taliesin, așa cum un poet ambițios grec ar fi putut să-și aleagă numele de Homer.*[49]

PIATRA CEA ALBĂ ȘI SFÂNTĂ

După ce am văzut misterul lui Gwion, am trecut la altul. Cine era Maelgwn Gwynedd, se pare întemeietorul competiției Eisteddfod, care căuta un poet pentru curtea sa?

Ceea ce știm astăzi despre Maelgwn provine din scrierile contemporane ale lui Gildas, un călugăr din vestul Britaniei. Profesorul Gwyn Williams, de la Colegiul Universitar din Cardiff, spunea despre Gildas:

> *Pe vremea când scria Gildas, britanicii erau guvernați de regi. Scrierile lui Gildas se constituie într-o lungă denunțare adresată acestora pentru că au abandonat latina, romanitatea și creștinătatea, căzând în ceea ce el numea barbarie. Aproape în trecere, îi numește pe câțiva: cel puțin doi au domnit în zona ce avea să descrie Țara Galilor. Aceștia erau Vortipor, „tiranul" populației „Demetae" din sud-vest, apoi Gwrthefyr, regele populației „Dyfed", marcat la jumătatea secolului al șaselea pe o piatră memorială ridicată pe locul unde astăzi este*

[47] Spence, L.: *Mysteries of Celtic Britain*, Nelson & Sons, 1890
[48] Spence, L.: *Mysteries of Celtic Britain*, Nelson & Sons, 1890
[49] Graves, R.: *The White Goddess*, Faber & Faber, 1948

Carmarthenshire, scris atât în latină, cât şi în scrierea irlandeză de atunci. Mai era şi Maelgwn Gwynedd, conducătorul populaţiei Gwynedd, în minunatul stil celtic, generos dintr-o curte din Deganwy, pe coasta de nord a Ţării Galilor, dar care a fost educat la mănăstirea la Llanilltud Fawr (Llantwit Major) din valea Glamorgan din sud-est; potrivit atât britanicilor, cât şi saxonilor, el a fost cel mai puternic rege al britanicilor.[50]

Deci Maelgwn era un fost călugăr dintr-o mănăstire a bisericii celtice din sudul Ţării Galilor.

O tradiţie veche spune că creştinismul a fost adus în sudul Ţării Galilor în 58 A.D. de regele Bran din Glamorgan. Regele Bran este descris în documentele galeze medievale, *Triadele Insulei Britanice*, ca fiind capul uneia din cele trei familii sfinte ale Britaniei:

Prima (familie sfântă), familia lui Bran Binecuvântatul, fiul lui Llyr Llediath, Bran a adus credinţa în Hristos pentru prima dată pe insulă de la Roma, unde fusese închis...[51]

Mănăstirea unde fusese Maelgwn era condusă de un descendent pe linie maternă al lui Bran, numit Sf. Illtud: mama sa era o prinţesă din neamul lui Bran, iar tatăl un războinic pe nume Bicanus. Illtud a dat dovadă de o memorie atât de bună în timpul educaţiei sale, încât s-a spus că îşi amintea fiecare propoziţie care i s-a spus vreodată.[53]

Când s-a stabilit prima dată la Glamorgan, şi-a făcut chilia într-o peşteră adâncă, unde se afla o piatră importantă, acum pierdută. Se spune că Illtud dormea cu capul pe această piatră: „stătea toată noaptea întins pe piatra cea rece". Există o legendă identică despre el în Britania, provenind dintr-o sursă complet idependentă.[54]

[50] Williams, G.A.: *When was Wales?*, Penguin, 1985

[51] Blackett, A.T. şi Wilson, A.: *Arthur and the Characters of the Kings*, M.T. Byrd and Co., 1980

[52] Bowen, E.G.: *The Settlements of the Celtic Saints of Wales*, University of Wales Press, 1956

[53] Doble, G.H.: *Lives of the Welsh Saints*, University of Wales Press, 1971

[54] Doble, G.H.: *Lives of the Welsh Saints*, University of Wales Press, 1971

Illtud avea, de asemenea, legături puternice cu Irlanda. Există o veche tradiție din Gower, în sudul Țării Galilor, cum că Sf. Patrick a fost fiul unui localnic pe nume Mawon, educat ca preot la mănăstirea Padriag Maenwyn (Patrick al Pietrei Albe), înainte de a fi răpit de irlandezi.[55] Cele două tradiții sugerau că Maenwyn (sau varianta sa Maelgwn) era un nume (titlu) dat discipolilor buni ai lui Illtud, poate cei care învățau tradiția pietrelor albe. Este interesant că apa sfântă în y Cymraeg este (în limba galeză „dwr swyn"), așa că poate numele nu însemna piatră albă, ci piatră sfântă.

Maelgwn ap Cadwallon s-a născut în Anglesey, unde tatăl său Cadwallon Lawhir, fiul lui Cunedda, conducătorul populației Gwyr yr Gogledd (Oamenii Nordului) și rege al populației Strath Clyd, îi alungase pe invadatorii irlandezi de pe insulă în bătălia din Cerrig y Gwyddwl la începutul secolului al VI-lea.[56] (Această bătălie a avut loc în preajma vechiului fort al lui Agricola de la Holyhead.) Înainte de secolul al șaselea, insula Anglesey fusese o destinație cunoscută pentru clericii și coloniștii irlandezi, iar aceștia s-au așezat pe situl monumentelor megalitice.[57] Tatăl lui Maelgwn luptase într-o lungă bătălie pentru a-i alunga pe invadatorii irlandezi și pentru a păstra siturile antice ale populației Grooved Ware pentru poporul său, Cymru.

Mai târziu, Maelgwn a comemorat locul bătăliei de la Cerrig y Gwyddwl, dând fortul Sfântului Cybi pentru a construi biserica, care încă se află aici.[58]

Legenda spune că Maelgwn a fost ales de prințesa picților, ca să fie tatăl fiului său, Brude macMaelchon, Marele Rege al Picților, care aveau curtea la Inverness prin 564 d.Hr. (Acesta este același Brude ai cărui druizi au pierdut bătălia de inteligență cu irlandezul Columba.) Regii regatului pict care se întindea de la Orkney în jos spre Firth sau Forth, erau aleși pe linie matriarhală, iar prințesele

[55] Newell, E.J.: *A History of the Welsh Church*, Elliot Stock, 1895

[56] Bromwich, R.: *Trioedd Ynys Prydein*, University of Wales Press, 1961

[57] Bowen, E.G.: *The Settlements of the Celtic Saints of Wales*, University of Wales Press, 1956

[58] Bowen, E.G.: *The Settlements of the Celtic Saints of Wales*, University of Wales Press, 1956

aveau dreptul să aleagă cei mai nobili bărbați ca tați pentru copiii lor. Cum Maelgwn era, după cum am văzut, un descendent direct din Cunedda, şi el însuşi regele regatului cel mai bogat şi din punct de vedere din vestul Britaniei în acel moment, ar fi putut constitui cu siguranță o bună alianță posibilă. Nu cunoaştem numele mamei lui Brude, dar cu siguranță numele tatălui ei putea fi o formă pictă a lui Maelgwn. Istoricul R.B. Hale spune despre Brude:

> *Mama lui Brude macMaelchon l-a ales aproape sigur pe regele Maelgwn din Gwynedd, din nordul Țării Galilor, ca să fie tatăl fiului său. Un om cult, care încuraja poezia şi arta la curtea sa din Deganwy, care fusese în tinerețe călugăr, lucru arătat de Sf. Gildas. Cu toate acestea, Brude macMaelchon, copilul rezultat din această uniune, a fost crescut şi educat în poporul mamei sale, pe pământul picților, şi se poate să nu-l fi întâlnit niciodată pe tatăl său.*[59]

Aşa că, bătăliile pentru controlul unor anumite zone, cât şi căsătoriile dinastice, au avut loc pentru ca familiile de la conducere, descinzând din Cunedda, să controleze cât mai multe situri ale populației Grooved Ware?

Aceasta era situația politică când Gwion s-a ridicat ca să recite o poezie pentru a-l flata şi a atrage atenția puternicului Maelgwn, cu speranța că va câştiga un loc permanent la masa regelui.

Ştim cu toții că ritualul Francmasoneriei moderne indică anumite moduri de vorbire şi mai multe concepte neobişnuite, care, dacă sunt folosite în vorbirea obişnuită, atrag atenția oricărui alt mason. Nu este nevoie de înțelegeri secrete sau parole. Orice Mason cunoaşte ritualul suficient de bine pentru a recunoaşte când este folosit de un alt mason şi, cum întregul ritual se bazează pe întrebare şi răspuns, este imposibil să pretinzi că eşti francmason fără să înveți ritualul în întregime. În acelaşi fel, este posibil ca Gwion să fi cunoscut o tradiție secretă, ştiind că şi Maelgwn o cunoştea?

[59] Hale, R.B.: *The Magnificent Gael*, MOM, Ottawa, 1976

Cu siguranță, Robert Graves era convins că Gwion, în timp ce studia în Irlanda, a aflat un secret religios, la care a făcut aluzie în poeziile sale:

> *Gwion nu era un rapsod iresponsabil, ci un adevărat poet, în timp ce alți barzi știau doar latina, franceza, galica și engleza, el cunoștea bine clasicii irlandezi și literatura greacă și elenă. Mi-am dat seama că ascundea un mister religios antic – unul blasfemator din perspectiva bisericii.*[60]

Graves credea de fapt că Gwion era adeptul unei credințe ce venera o zeiță, dar noi credem că Gwion cunoștea miturile iudaismului enohian și s-a hotărât să comunice aceste lucruri și lui Maelgwn, care, ca învățat al lui Illtud, era moștenitorul aceleiași tradiții. Scrierile sale au impresionat limbajul și simbolismul comun caracteristic și lui Maelgwn și constând în ghicitori la care numai regele știa să răspundă.

Poezia sa „Hanes Taliesin" conține multe ghicitori. Experții poeziilor lui Taliesin au spus că au legătură cu o doctrină druidică secretă a transmigrației sufletelor.[61] Fie și așa, acum puteam da răspunsul la unele dintre ghicitorile lui Gwion, grație studiilor făcute de noi asupra populației Grooved Ware.

Poezia începe cu o afirmație: „Eu sunt bardul cel mare a lui Elphin, iar țara mea de origine este zona stelelor de vară." Apoi dă mai multe ghicitori spunând că el a reprezentat mai mulți oameni; n-a spus cine erau acești oameni, ci cu ce se ocupau. Cu toate că nu putem da răspunsul la toate ghicitorile lui Gwion Taliesin, unele sunt evidente. Iată niște ghicitori pe care le-am ales, ghicitori la care avem răspunsul în *Cartea lui Enoh*.

Ghicitoare: Eu am fost învățătorul lui Enoh.

[60] Graves, R.: *The White Goddess*, Faber and Faber, 1948
[61] Graves, R.: *The White Goddess*, Faber and Faber, 1948

Răspuns: *Cartea lui Enoh* spune: „Și în acele zile, îngerul Uriel mi-a răspuns: ‚Privește, ți-am arătat totul, Enoh, și ți-am dezvăluit totul ca să poți vedea acest Soare și această Lună. Și pe conducătorii stelelor cerului și pe cei care le întorc, sarcinile lor și momentele și plecările.'"

Ghicitoare: Eu pot să învăț tot universul.

Răspuns: *Cartea lui Enoh* spune: „Aceasta este imaginea și schița fiecărui astru pe care ni le-a arătat Uriel, arhanghelul, care este conducătorul lor."

Ghicitoare: Am fost în Asia cu Noe pe arcă.

Răspuns: *Cartea lui Enoh* spune: „Apoi a spus Cel Suprem, Cel Sfânt și Cel Mare și l-a trimis pe Uriel la fiul lui Lamech și i-a spus: ‚Du-te la Noe și spune-i în numele meu: «Ascunde-te!» și dezvăluie-i sfârșitul care se apropie: că întreg Pământul va fi distrus și că un potop va veni peste pământ și va distruge tot ce există pe acesta." Și acum învață-l că poate să scape și că sămânța lui poate fi păstrată pentru toate generațiile pământului."'

Ghicitoare: Eu știu numele stelelor din nord până-n sud.

Răspuns: *Cartea lui Enoh* spune: ‚Și am văzut toate stelele cerului venind înainte și am numărat portalurile din care ieșeau, și am notat toate ieșirile pentru fiecare stea, potrivit numărului lor și numelor lor, traseele și pozițiile lor, momentele și lunile lor, căci Uriel, îngerul sfânt care era cu mine, mi le-a arătat. Mi-a arătat toate lucrurile și le-a scris pentru mine: mi-a scris, de asemenea, și numele lor și legile lor și însoțitorii lor.'

Ghicitoare: Am fost cu Domnul în sferele cele mai înalte.

Răspuns: *Cartea lui Enoh* spune: „Iar de sub tron ieșeau râuri de flăcări la care nici nu mă puteam uita. Și Gloria cea Mare s-a

aşezat pe acesta, iar veşmintele sale străluceau mai tare decât Soarele şi erau mai albe decât zăpada. Nici unul dintre îngeri nu putea intra şi nu-i putea privi faţa din cauza splendorii şi a gloriei şi nimeni nu-l putea privi. Era înconjurat de flăcări, iar în faţa lui se afla un foc mare şi nimeni nu se putea apropia de el: de zece mii de ori, zece mii (au stat) în faţa lui, şi totuşi n-avea nevoie de nici un consilier. Iar cei mai sfinţi care erau lângă el nu plecau noaptea şi nu se despărţeau de el. Şi până atunci stătusem cu capul plecat, tremurând. Iar Domnul m-a chemat cu gura lui şi mi-a spus: „Vino încoace, Enoh, şi ascultă-mă. Iar unul dintre cei sfinţi a venit la mine şi m-a trezit şi m-a făcut să mă ridic şi s-a apropiat de uşă: şi am plecat capul."

Aşa că răspunsurile la cinci din ghicitorile lui Gwion Taliesin sunt conţinute în *Cartea lui Enoh* care, aşa cum am spus în Capitolul 2, s-a crezut că s-a pierdut în primul secol d.Hr. Această poezie a fost scrisă la jumătatea secolului al XVI, aşa că înseamnă acest lucru că tradiţiile din *Cartea lui Enoh* au fost păstrate în secret? Gwion se lăuda, cu siguranţă, cu cunoştinţele sale secrete, dar intenţia sa era de a-l impresiona pa Maelgwn. Ghicitoarea l-a impresionat într-adevăr pe Maelgwn pentru că Gwion a câştigat titlul de bard al concursului Eisteddfod şi, prin urmare, s-a aşezat la masa lui Maelgwn pentru a compune poezii pentru el.

La fel cum un mason modern ar spune: „Iei ceva cu tine?", aşteptând un răspuns anume de la mason frate, Gwion punea întrebări la care doar un confrate iniţiat putea să răspundă. Maelgwn era iniţial în aceeaşi tradiţie de cunoaştere şi a putut răspunde la întrebările fără răspuns, acordându-i lui Gwion titlul, făcându-l bardul său la curte.

UN MISTER MASONIC

Studiile noastre asupra iudaismului enohian ne-au ajutat să răspundem la unele din ghicitorile lui Gwion. Ciudat a fost faptul că, folosindu-ne de cunoştinţele noastre masonice, am putea să răspundem la o altă ghicitoare.

Ghicitoare: Eu am fost coordonatorul lucrărilor turnului lui Nimrod.

Răspunsul la această ghicitoare este Peleg şi apare în Ritualul Gradelor Noemiților (sau Cavalerii Prusaci) şi în Sarcinile Antice ale Francmasoneriei, care ne-au atras grație aluziilor la *Cartea lui Enoh* care s-a pierdut.

Istoria tradițională a acestui grad spune cum Peleg a fost mutit de Dumnezeu pentru că a încercat să construiască un turn spre cer, în timp ce era arhitectul-şef al lui Nimrod. Peleg se spune că este un urmaş al lui Noe.

Nimrod era personajul din Cartea Genezei, prezentat ca „primul potentat de pe Pământ" şi nepotul lui Noe. Se spune că a clădit un imperiu ale cărui teritorii cuprindeau zone întinse din sudul Mesopotamiei. Unii experți îl identifică pe Nimrod cu Ghilgameş.[62]

Povestea ritualului a fost adusă în acest grad de un ofițer al lojii numit Cavalerul Elocvenței:

> *Toți masonii să ştie în ciuda răzbunării recente a Divinității împotriva oamenilor pentru nelegiuirile lor, provocând un deluviu universal – în ciuda acestuia, divinitatea a dat curcubeul în semn de împăcare şi, acordându-i această favoare, a declarat că lumea nu va mai fi distrusă de ape – urmaşii lui Noe, în lipsa unei credințe în prezicerile divine, temându-se de un al doilea potop, au spus: Să construim un oraş al cărui vârf să ajungă la cer şi să alegem un nume ca să nu fim împrăştiați pe toată suprafața Pământului. Pentru a-şi îndeplini planurile, au început să construiască un turn înalt în câmpia Shinar; dar cum această lucrare displăcea Creatorului lor, ca să împiedice sau să amâne execuția planurilor lor, ca oamenii să nu fie uniți pentru totdeauna, i-a obligat să oprească proiectul, încurcându-le limbile, ca să nu se înțeleagă unul cu altul. Din această cauză, oraşul s-a numit Babel, însemnând dezordine, şi apoi oamenii s-au dispersat şi s-au creat națiunile. Era o noapte cu lună plină când Domnul şi-a pus în aplicare minunea, în amintirea căreia noemiții îşi țin lojile în acest anotimp. Arhitectul s-a numit Peleg, cel puțin, el a venit cu ideea construcției. Ca pedeapsă pentru*

[62] Genesis, *Peake's Commentary on the Bible*

nesupunerea lui, i s-a luat vorbirea şi pentru a scăpa de mânia tovarăşilor lui, care l-au acuzat pentru nereuşita planului, a mers în ţările îndepărtate de Shinar şi, de acolo, doar la lumina lunii, căci se temea că va fi recunoscut şi omorât. S-a retras în Prusia, unde construind o locuinţă triunghiulară, umilit şi căindu-se pentru fapta sa din câmpia Shinar, a obţinut iertare pentru păcatele sale, şi i s-a redat vorbirea. Această locuinţă a lui Peleg a fost descoperită la 15 coţi adâncime sub pământ, în anul 553 î.Hr.

Dovezile arheologice îi asociază pe celţi cu cultura Hallstatt (menţionată în Capitolul 12), care a existat în Germania între 700 şi 500 î.Hr. Data pe care o avem aici se potriveşte cu originile celţilor.

Aici s-a găsit o piatră de marmură albă, pe care erau înscrise detaliile pe care vi le-am spus în limba ebraică şi următorul epitaf: Aici se odihneşte cenuşa marelui arhitect al turnului Babel, coordonatorul lucrărilor prinţului Nimrod. Domnul a avut milă de el pentru că s-a căit.[63]

Nu numai că răspunsul la ghicitoare era „Peleg", dar legenda la care Gwion face aluzie a fost notată pe o piatră albă – nu-i de mirare că Maelgwn a fost flatat!

Preambulul ritualului acestui grad spune că membrii acestui grad se numesc Cavaleri sau Masoni Prusaci. Se mai spune că misterele iniţierii pot fi sărbătorite doar când luna e plină şi că pe vremea cruciadelor, cavalerii diferitelor naţiuni s-au unit în Palestina şi şi-au spus reciproc secretele în Masonerie. Cavalerii prusaci se spune că i-au iniţiat prinţii creştini şi pe însoţitorii lor care au devenit, de asemenea, masoni.[64]

Introducerea acestei cărţi oferă, de asemenea, o scurtă prezentare a Francmasoneriei, făcând următoarea afirmaţie interesantă:

[63] *Ritual of the Degree of the Noahites or Prussian Knights*, Reeves and Turner, 1812

[64] *Ritual of the Degree of the Noahites or Prussian Knights*, Reeves and Turner, 1812

Domeniile unui mason sunt astronomia, chimia, geologia şi ştiinţele morale, mai exact ale anticilor, cu toate misterele şi fabulele întemeiate pe acestea.

Să ne străduim să schimbăm curentul; să mergem de la preoţie spre ştiinţă, de la mister la cunoaştere, de la alegorie la istoria adevărată. Dar pentru mişcarea planetară, timpul nu se putea împărţi. Relaţiile nordului faţă de planete şi stelele fixe formează toate diviziunile naturale ale timpului; ca de exemplu ziua, luna, anul şi anotimpurile corespunzătoare. Ziua este marcată de mişcarea Pământului în jurul axei sale. Luna (lunară) după apariţiile lunii (solare sau calendaristice); şi grupând stelele în doisprezece diviziuni numite zodiac, ilustrat prin semne şi văzută în partea opusă părţii solare a Pământului, în lunile succesive. Anul este complet când se întoarce în locul din care a pornit. Nu există un adevăr istoric clar, nici o revelaţie despre Dumnezeu în existenţă, altele decât cele ale relaţiilor Soarelui cu celelalte planete şi stele, din fizică, şi cultivarea minţii umane în morală. Toate celelalte pretenţii asemănătoare pot fi dovedite false din punct de vedere istoric. Emblemele majorităţii templelor antice din care existau ruine sunt semne ale timpului, ale corpurilor planetare, ale mişcărilor şi relaţiilor lor.

Apoi, ritualul acestui grad arată cum acest grad şi toată Francmasoneria s-a clădit pe cunoştinţe astronomice, atât de importante populaţiei antice Grooved Ware. În mod remarcabil, sunt prezentate informaţiile pe care aparatul lui Uriel le dă, inclusiv studiul traseelor cometelor:

Adevăratul sens al construcţiei Templului lui Solomon în Francmasonerie este, iar utilitatea practică a Lojilor ar trebui să fie, ca marele secret al întregii religii este această categorizare alegorică a relaţiilor solare şi a mişcărilor planetare cu cultivarea mentală şi morală, şi acesta este, într-adevăr, marele secret pierdut al Francmasoneriei.

Cheia misterelor Francmasoneriei, ca şi cea a misterelor religiilor creştină şi evreiască, o constituie atunci misterele eleusiace ale religiei păgâne şi cheia următoare a tuturor acestor mistere este adorarea Soarelui ca Dumnezeu şi, personificat în mai multe feluri, în toate tranziturile sale zodiacale, în personificarea anului, a anotimpurilor, a lunilor, a timpului în general

şi a tuturor diviziunilor timpului, şi sursa tuturor fenomenelor morale şi fizice. Construcţia masonică a Templului lui Solomon reprezintă acumularea unor cunoştinţe ale globului ceresc, cunoaşterea misterelor tuturor figurilor şi grupărilor de stele de pe Pământ; faptul că se ştia, de asemenea, că globul este temelia oricărei religii, cum să se calculeze precesiunea echinocţiilor, întoarcerea cometelor şi a eclipselor, şi toate mişcările planetare şi relaţiile astronomice ale timpului. Nu acestea sunt cunoştinţele achiziţionate azi în Lojile masonice; îi voi prezenta cititorului aceste cunoştinţe; dar acestea ar trebui să fie cunoştinţele; căci acestea sunt cunoştinţele utile şi reale. Preoţii antici credeau că cunoaşterea ar trebui ascunsă de lume sau au văzut că e mai bine aşa; din această cauză există scrierile misterioase (masonice) *sacre. Dar acum nu credem că cunoştinţele trebuie ascunse de restul oamenilor, de unde rezultă infidelitatea şi dezvăluirile noastre.*[65]

Aici trebuie să amintim importanţa faptului că acest grad masonic este numit ca fiind al noemiţilor. Se referă la tradiţia secretă a lui Noe, ştiută de Honi, desenatorul de cercuri (despre care am vorbit în Capitolul 12) şi de urmaşii lui, printre care Ioan Botezătorul, Iisus şi Iacov.

Pentru prima „Carte a Constituţiilor" creată de Marea Lojă din Londra la 25 martie 1722, scrisă de dr. Anderson, s-a ordonat să fie tipărită pe copertă următorul lucru:

Un mason este obligat de funcţie să respecte legea morală ca un adevărat noemit.

În ediţiile tipărite în 1723 şi 1738 se afirmă:

Primul nume al masonilor este noemit.

Este curios faptul că în ziua de dinaintea echinocţiului de primăvară în 1990, George Bush, preşedintele Statelor Unite ale Americii

[65] *Ritual of the Degree of the Noahites or Prussian Knights*, Reeves and Turner, 1812

(şi un francmason senior) a semnat în legea istorică a Revoluției Unite a ambelor Case ale Congreselor cele şapte legi noemite, considerându-le „piatra de temelie a societății de la începutul civilizației", şi şi-a exprimat dorința ca „lumea să revină la valorile morale şi etice, conținute în cele Şapte Legi Noemite."[66]

Pe scurt, ghicitorile lui Gwion ne-au făcut să credem că avea o sursă de cunoştințe antice, din care făceau parte şi miturile iudaismului enohian; a dat însă şi o ghicitoare, care indică faptul că sursa din care provine nu era aceeaşi pe care am găsit-o noi căutând adevărul despre Francmasonerie.

Totuşi, ne-a mai dat un indiciu cu privire la originea cunoştințelor sale. Pentru a înțelege această ghicitoare, e nevoie să cunoaştem câte ceva despre miturile celtice şi genealogiile lui Tuatha de Danann din Irlanda. Iată ghicitoarea:

> *Ghicitoare: Eu eram la curtea lui Don în curtea de naştere a lui Gwydion.*

Răspunsul este: „eu" era Beli (Managan), tatăl lui Gwydion, de la Bru na Boinne, Curtea lui Dana (Don). Acum putem înțelege partea de la începutul poemului „Hanes Taliesin", despre țara de origine din nord. El ne spune, de fapt, că ştie semnificația mişcărilor stelelor şi că cunoştințele sale provin din nord. „Lia Fail" (piatra de încoronare, despre care am discutat mai devreme în acest capitol) a fost adusă în Irlanda de Tuatha de Danann din nord, iar, în plus, ne spune că cunoaşte secretele pietrelor care indică mişcările stelelor. Gwydion este maestrul cunoaşterii stelelor şi este îngropat în regatul lui Gwynedd sub Piatra Misterelor (după cum am arătat în Capitolul 9), care conține toate informațiile despre stele, în mod tradițional o piatră albă şi sfântă.

Astfel, răspunsul la această ghicitoare ne spune, de fapt, că

[66] *House Joint Resolution 104*, Legea publică 102-4 (R. Bobowik: corespondență personală)

Gwion a fost în Irlanda şi a cunoscut poveştile legate de Bru na Boinne, dar le asociază de regatul lui Gwynedd şi curtea Maelgwn (Piatra Albă).

Într-un alt poem, Gwion ne spune cum a căpătat înţelepciunea. Cântecul este redat în Saesneg (engleză), proză care nu dezvăluie deloc farmecul şi eleganţa originală a lui Taliesin, dar încearcă să-i păstreze obiectivitatea:

> *Am întruchipat multe lucruri, înainte de a căpăta această înfăţişare plăcută. Am fost o dungă subţire de argint de pe lama unei săbii. Am fost un punct în atmosferă. Am fost prima carte. Am fost lumina unei torţe, trei sferturi de an. Am fost podul care trece peste 60 de râuri. Eu sunt vulturul. Am străbătut marea în bărci. Am ordonat bătălii. Am fost şi sabie şi scut. Am fost coarda harpei. Am fost vrăjit timp de un an sub ape. Nu e nimic ce să nu fi fost.*[67]

Tema poeziei se inspiră din caracteristicile siturilor megalitice. Ideile despre razele înguste de lumină argintie sunt caracteristice sursei puternice de lumină a lui Venus, care ştiam că inundă camera din Newgrange din opt în opt ani. Gwion Taliesin spune că a fost o dungă îngustă de argint, un punct în atmosferă şi o stea strălucitoare. Nici că se putea o descriere mai evocatoare a luminii lui Venus, care străluceşte cu regularitate la Bryn Celli Ddu, unul din cele mai importante situri ale druizilor al regatului lui Maelgwn din Gwynedd, Gwion Taliesin declarându-se moştenitorul misticismului lor. Să fi văzut şi el „sabia" de lumină argintie de pe stâlpul din Bryn Celli Ddu? Cu siguranţă ar fi putut s-o facă. Aici să se fi căsătorit Gwion Taliesin – pe „urma albă" – la echinocţiul de primăvară? Gwion se laudă evident cu cunoştinţele sale despre misterele Irlandei, dar făcând astea, ne spune că irlandezii şi galezii din secolul al XVI-lea cunoşteau multe lucruri din iudaismul enohian, pe care creştinii romani şi evreii din acele vremuri nu le mai ştiau. (Este semnificativ faptul că existau totuşi aceste lucruri în Francmasonerie în secolul al XVII-lea.) După cum am arătat

[67] Williams, I.: *Canu Taliesin*, Caerdydd, 1960

deja, Gwion îl flatează pe Maelgwn, creând ghicitori la care doar un învățat al lui Illtud putea să răspundă. Cercetând sursele acestor cunoştinţe secrete, am aflat indicaţii despre cum au supravieţuit din perioada preoţilor-astronomi Grooved Ware, până la regii şi baronii din Ţara Galilor, în secolul al VI-lea.

CONCLUZIE

Descendenţii lui David, despre care legenda irlandeză spune că s-au căsătorit cu Marii Regi ai Tarei, au iniţiat tradiţia pietrei de încoronare care există şi în zilele noastre. Aceste legende irlandeze menţionează, de asemenea, credinţa în înviere, legată de Newgrange. Druizii şi-au adunat şi le-au repovestit, apropiindu-şi credinţele evreieşti enohiene.

În primul secol d.Hr., romanii, de altfel toleranţi faţă de credinţele religioase ale naţiunilor supuse, au încercat să-i distrugă atât pe evrei, cât şi pe druizi. Conchidem că aceasta s-a întâmplat pentru că, fiind descendenţi ai unor regi adevăraţi, aceştia reprezentau o ameninţare pentru statutul divin al împăraţilor romani. În ciuda străduinţelor lor, suveranii romani n-au prea reuşit, pentru că o tradiţie enohiană a supravieţuit şi a apărut din nou în creştinismul celtic în secolul al VI-lea.

Dovezile acestui fapt se regăsesc în poeziile lui Gwion, care şi-a luat numele de bard Taliesin, când îi spunea ghicitori din *Cartea lui Enoh* regelui Maelgwn din Gwynedd.

Capitolul 14

SINGURA RELIGIE

ULTIMUL FIU AL STELEI

În anul 73 d.Hr., romanii conduşi de fiul lui Vespasian, Titus, aproape că i-au distrus pe preoţii evrei enohieni şi ţadochiţi, reprezentanţi ai Bisericii din Ierusalim. Apoi, împăratul Vespasian l-a trimis pe Agricola înapoi în Bretania, cu instrucţiuni de a ocupa toate siturile druizilor şi de a nu lua prizonieri.

Cele două rămăşiţe ale iudaismului enohian trebuiau înăbuşite din ordinul Imperiului Roman.

Cu toate acestea, genocidul îşi atinge rareori obiectivul sută la sută şi au existat supravieţuitori din ambele grupuri antice. În Israel, unii dintre urmaşii preoţilor atacaţi au încercat să-şi recupereze puterea pierdută la 62 de ani după ce Titus a lăsat Ierusalimul în ruine. Conducătorul evreilor răzvrătiţi împotriva romanilor a fost, aproape sigur, din aceeaşi familie ca şi Ioan Botezătorul, Iisus şi Iacov. Deducem acest lucru din faptul că Ioan, Iisus şi Iacov, membri ai aceleiaşi familii, au condus fiecare mişcarea numită Biserica din Ierusalim: Ioan, apoi Iisus şi apoi Iacov. După moartea lui Iacov, conducerea a revenit unui nepot al lui Iisus şi a lui Iacov, arătând importanţa continuă a acestei familii. Ca şi Iisus, Simion era un galilean crescut ca mesia şi „steaua desprinsă din Iacob". Numele care i s-a dat când a devenit lider a fost Simion bar Kochba, care înseamnă „fiul stelei". Cu siguranţă, este puţin probabil ca această poziţie „sfântă" să fi fost ocupată de cineva din afară.

Revolta condusă de „fiul stelei" a fost rezultatul direct al unei

proclamații a împăratului Adrian, potrivit căreia evreii trebuiau împiedicați să intre în Ierusalim, cu excepția unei zile pe an, şi ritualul evreiesc al circumciziei trebuia declarat ilegal. Bar Kochba a organizat războiul cu ajutorul lui Akiba ben Joseph, unul din cei mai influenți rabini din acea perioadă. Akiba l-a proclamat pe bar Kochba mesia, spunând despre el: „Acesta este regele Mesia".[1] Akiba i-a aplicat imediat Steaua Profeției liderului său, cu textul autentificat: „Va veni o Stea din Iacob pentru a conduce lumea."

Ca şi războiul evreiesc din 66 d.Hr., bar Kochba a avut la început multe succese, reocupând Ierusalimul şi cel puțin alte cincizeci de oraşe din Iudeea. Adrian a trimis o altă armată, dar şi aceasta a fost învinsă.

Inevitabil, romanii au cucerit totuşi partea de sus, reuşind să zdrobească armata evreiască la Bethar, lângă Ierusalim; în august 135 d.Hr. Bar Kochba ori a murit, ori a fugit.

Încă o dată, prințul şi-a dovedit măreția. Jumătate de milion de evrei se spune că au fost omorâți şi mii de evreice şi copii au fost vânduți ca sclavi. Ierusalimul a fost distrus aproape în întregime, înainte de a fi reconstruit de împăratul Adrian sub noul nume de Aelia Capitolina.

Profesorul Robert Eisenman a observat că, în timpul războiului cu bar Kochba, urmaşii acestui „fiu al stelei" s-au întors în peşterile din Qumran şi că trebuia explicată cumva prezența forțelor lui bar Kochba. Acesta scrie, de asemenea, că manuscrisele găsite în Peştera IV au fost puse acolo de aceşti oameni, după 132 d.Hr., şi nu în 68 d.Hr., când au fost plasate şi celelalte manuscrise.[2] Această peşteră conținea multe manuscrise, printre care şi „Cartea uriaşilor", povestea lui „Enoh şi a Paznicilor", şi o „Viziune a fiului lui Dumnezeu".

Războiul bar Kochba a pus capăt strădaniilor evreilor de a împlini Profeția Stelei, iar teoriile despre venirea unui mesia care va salva națiunea au dispărut. Dar urmaşii marilor preoți care scăpaseră în

[1] Eisenman, R.: *The Dead Sea Scrolls and the First Christians*, Element, 1996
[2] Eisenman, R.: *The Dead Sea Scrolls and the First Christians*, Element, 1996

70 d.Hr. trăiau în Europa, apărând în unele din cele mai importante familii, mai ales din nordul Franței.[3]

Romanii se străduiseră să distrugă vechile religii care spuneau că sunt conducători divini. Patriarhul Constantinopolului de la sfârşitul secolului al IV-lea, Ioan Gură de Aur, a crezut că a câştigat bătălia, spunând:

> *Orice urmă de filosofie şi literatură veche a lumii antice a dispărut de pe faţa Pământului.*[4]

Se înşela. Chiar atunci, familia scoțiană Cunedda, care conducea Scoția, Țara Galilor şi nordul Angliei, era convertită la creştinism de Sf. Ninian. Iar creştinismul celtic era mai apropiat de iudaismul enohian decât de noul fel de mithraism, care trecea drept creştinism la Roma.

CREŞTINISMUL CELTIC

Cele mai vechi documente scrise din Țara Galilor au fost adunate de călugări ai bisericii din Țara Galilor, începând cu secolul al VI-lea, cu toate că majoritatea manuscriselor ce au supraviețuit datează din secolul al XI-lea. Acestea sunt cunoscute sub numele de *Triadele Insulei Britanice*, iar poveştile relatate se referă la perioade de timp ce merg până în 450 î.Hr., dar informațiile conținute în ele n-au prea fost luate în considerare, pentru că provin din tradiții verbale şi au fost scrise la mult timp după evenimentele prezentate, dar şi pentru că inițial erau scrise în yr Cymraeg (galeză), nu în latină. Povestirile istorice de aici apar sub forma mai multor epopei în cicluri, având ca mijloc narativ proza. Se spune că povestitorii galezi nu s-au lăsat mai prejos decât alții în ceea ce priveşte volumul materialului lor, dar, dat fiind faptul că povestirile lor s-au transmis doar oral, au trecut multe secole până au fost scrise.[5]

[3] Knight, C., şi Lomas, R: *The Second Messiah*, Century, 1997
[4] Doane, T.W.: *Bible Miths and Their Parallels in Other Religions*
[5] Jones, G. şi Jones, T.: *The Mabinogion*, Dent, 1949

Triada nr. 35 spune că creştinismul a ajuns în sudul Ţări Galilor în 58 d.Hr., când regele Bran din Glamorgan a adus noua credinţă aici.

> *În 51 d.Hr., regele Caradoc a fost învins într-o bătălie importantă cu romanii... iar Ostorius Scapula l-a dus pe Caradoc la Roma, împreună cu regele-tată Bran şi restul familiei* (regale). *Romanii l-au făcut pe Bran cetăţean şi au rămas până în 58 d.Hr. „Bran cel Binecuvântat", fiul lui Llyr Llediath, când Bran a adus credinţa lui Hristos pentru prima dată pe acest pământ de la Roma, unde timp de şapte ani fusese ostatic... Fiind el însuşi un bard, regele Bran ar fi trebuit să propună noile idei* (religioase) *unei convenţii numite Adunarea Barzilor, căci în timp ce în 57 d.Hr., cei mai importanţi Barzi din Nordul Ţării Galilor Ordoviciene au fost ucişi la Anglesey de Suetonius Paulinus* (Bătălia de la Castelul Ior, vezi Capitolul 13), *n-a avut loc nici un masacru împotriva barzilor din sudul Ţării Galilor. În sud, barzii druizi au devenit pur şi simplu preoţii noii religii, creştinismul devenind o caracteristică a lor. Nu a avut loc nici un masacru şi a existat o continuitate perfectă a obiceiurilor şi tradiţiilor naţiunii.*[6]

Dacă teoria conform căreia creştinismul a ajuns în Ţara Galilor în 58 d.Hr. este adevărată, atunci aceasta spune multe despre forma pe care a luat-o. După cum ne spune Biblia, în acel moment, Iacov, rudenia lui Iisus, era liderul Bisericii din Ierusalim. Acesta şi-a luat numele de „Mebakker" (însemnând episcop) al Ierusalimului şi purta o mitră şi o platoşă cu pietre preţioase ca semne ale autorităţii sale. Pavel, de cealaltă parte, era un adevărat singuratic, urât de urmaşii lui Iacov şi adesea luat în batjocură, atacat şi chiar închis când a vorbit evreilor de pretutindeni, din Efes până la Ierusalim. Povestea spusă de Pavel nu prea avea de-a face cu Biserica din Ierusalim; după cum scria în Galateni: 1:15-16:

[6] Blackett, A.T. şi Wilson, A.: *Arthur and the Characters of Kings*, M.T. Byrd and Co., 1980

Dar când a binevoit Dumnezeu... să descopere pe Fiul Său întru mine, pentru ca să-l binevestesc la neamuri...

Aceasta însemna că ceea ce predica celor ce nu erau evrei trebuia diferențiat de credințele preoților țadochiți din Ierusalim și Qumran. Iar acest evanghelism neautorizat l-a adus în cele din urmă pe Pavel în conflict cu evreii ostili, care, ni se spune în capitolul 21 al Faptelor, a făcut ca trupele romane să trebuiască să-l apere pe Pavel, ca să nu fie omorât.

Doar după uciderea lui Iacov în 62 d.Hr. și apoi după distrugerea Bisericii din Ierusalim în următorii zece ani, ideile lui Pavel au început să fie luate în considerare la modul serios de cei care nu cunoșteau povestea originală. Prin urmare, rezultă că forma de creștinism care a ajuns în Țara Galilor în 58 d.Hr. provenea de la Iacov (în ebraică Iacob, de unde expresia de Biserică Iacobită pentru cei conduși de Iacov, rudenia lui Iisus). Creștinismul galez trebuie să fi urmat învățămintele Bisericii Iacobite, *nu* ale celei paveliene.

Având dovezile că Marii Regi ai Tarei au preluat ideile evreiești cu 600 de ani mai devreme (după cum am demonstrat în Capitolul 13) și că preoții druizi au preluat ideile lui Enoh atât din tradiția evreiască țadochită, cât și din tradițiile populației Grooved Ware din Marea Britanie, e logic ca doar aceste idei „iacobite" să fi fost acceptabile.

Din cele ce știam deja despre legendele pietrei și ale peșterii asociate cu Illtud – mentorul lui Maelgwn și al Sf. Patrick, și fiu al prințesei din familia Bran – se pare că Adunarea Barzilor a hotărât să păstreze cea mai bună din ambele tradiții. Astfel, barzii au menținut interesul pentru pietre și calendare și au adăugat acestuia conceptul de Iisus ca prim exemplu a tot ceea ce este cel mai bun în relațiile druizilor cu Dumnezeu. Făcând aceasta, ei au preluat o versiune a creștinismului foarte acceptată de triburile celtice din Britania, care erau încântate de ideile moștenite de druizi de la populația Grooved Ware și de la evreii enohieni.

Am aflat din ghicitorile lui Taliesin că cunoștințele lui Enoh au supraviețuit în învățăturile lui Illtud – Bran și druizii săi nu trebuie să fi întâmpinat multe dificultăți în a fuziona tradiția creștină iaco-

bită cu propria lor tradiție, inclusiv propriul lor calendar cu propria tonsură druidică, răzându-şi părul din partea din față a capului, dar lăsându-l să crească lung la spate.

Se spune că Sf. Patrick a venit din sudul Țării Galilor pentru a duce mesajul creştinismului în Islanda şi a cunoscut o Adunare a Barzilor la Tara, nefiindu-i foarte greu să-i convertească la noua credință.[7]

A avut parte de mult succes în convertirea liderilor irlandezi şi a atras atenția regelui irlandez Laoghaire din Tara, învingându-i în mod miraculos pe druizi.

De puțin timp s-a descoperit că locurile vizitate de Patrick pentru a predica noua sa religie au fost siturile druidice care, şi ele fuseseră construite peste siturile antice Grooved Ware. De exemplu, s-au găsit siturile unui fort precreştin şi ale unor colibe pe vârful muntelui Croagh Patrick – muntele sfânt al Irlandei din ținutul Mayo, cu o vedere spectaculoasă spre golful Westport – unde se spune că Sf. Patrick a postit aproape 40 de zile şi 40 de nopți.

În 1992, s-a descoperit artă decorativă neolitică pe Scaunul Sf. Patrick, o piatră de pe traseul pelerinajului, spre vârful muntelui. Oamenii Mayo obişnuiau să se adune pe munte înainte de postul Sf. Patrick, pentru a-l onora pe zeul celtic Lug la Festivalul de la Lughnasa. Se pare că Patrick a petrecut mult timp pentru ca siturile druidice şi neolitice să se convertească foarte rapid la creştinism.[9] Poate că îşi susținea punctul său de vedere cum că Iisus – noul exemplu de druidism perfect – ar trebui adus în învățăturile antice.

Douglas Hyde ne aminteşte că *Dialogul anticilor*, o povestire medievală a lui Patrick, arată ce bine pregătit era Patrick în materie de ştiință antică druidică:

[7] Hanson, R.P.C.: *Saint Patrick, His Origins and Career*, Oxford University Press, 1968

[8] Jones, A.: *Chambers Encyclopaedic Guide to the Saints*, Chambers, 1992

[9] Hanson, R.P.C.: *Saint Patrick, His Origins and Career*, Oxford University Press, 1968

Sf. Patrick a început să se simtă puțin stânjenit de încântarea cu care asculta poveștile fenienilor antici și, în sanctitatea sa ireproșabilă, s-a temut că nu era bine să simtă o asemenea plăcere ascultând simple povestiri lumești. Din această cauză, el a vorbit despre teama lui cu cei doi îngeri păzitori ai săi, aflând că nu era nimic rău în aceasta și cerându-i chiar să le scrie în limba preoților și în cea a lui Olluna, căci la sfârșitul timpului, oamenii se vor bucura ascultând aceste povestiri".[10]

Această interpretare a dat un sens comentariilor lui Rolleston despre răspândirea rapidă a creștinismului celtic în Irlanda.

Imediat după convertirea Irlandei la creștinism, găsim țara ticsită cu mănăstiri, a căror organizare completă pare să indice că acestea erau de fapt colegii druidice transformate în masă.[11]

La mijlocul secolului al VI-lea, Sf. Finnian, starețul unuia din colegiile druidice convertite din valea Boyne, a luat un student tânăr numit Columba, care era fiul prințului Fedilmith al regilor Ur-Neill din Tara.

Columba a devenit o figură foarte importantă în istoria creștinismului celtic și a familiei regilor Sterwart din Scoția. În 563 a părăsit Irlanda și a navigat în Scoția, unde a devenit o influență politică puternică în regatul lui Dobriada, regat care cuprindea mare parte din Irlanda, dar și din vestul Scoției.

A fost atât de important încât a reușit să schimbe ordinea de succesiune de la un rege slab numit Eogan, la unul mai tânăr și mult mai puternic numit Aidan. A justificat schimbarea sa printr-o intervenție divină. Istoricul Ian Findley comentează:

Această poveste dezvăluie un Columba ca un manipulator al celor creduli, lipsit de scrupule, luând o decizie nedreaptă și dând vina pe intervenția divină.[12]

[10] Hyde, D: *A Literary History of Ireland*, T. Fisher Uniwin, 1899
[11] Rolleston, T.W.: *Myths and Legends of the Celtic Race*, G.G. Harrap and Co., 1911
[12] Findley, I.: *Columba*, Victor Gollancz, 1979

Întregul scop al misiunii lui Columba în Scoția pare a avea legătură cu dorința Marilor Regi ai Tarei de a-şi extinde teritoriile în zonele deținute odată de populația Grooved Ware. Istoricul Ian Bradley spunea despre motivele lui Columba:

> *Ca stareț al Ionei, Columba a avut un rol important în consolidarea puterii liderilor acestui nou regat scoțian* (al lui Dalriada) *şi în încheirea unei alianțe între aceştia şi rudele sale de la nord, din Ur-Neill, Ulster. Se crede că a mers acolo la început ori la porunca regelui scoțienilor, Dalriada, ori la porunca rudelor sale regale, din motive în mare parte politice.*[13]

Ca Bran şi Sf. Patrick (Maengwyn: „Piatra Albă") de dinaintea lui, Columba a luat parte la o Adunare a Barzilor, unde a pledat pentru noul exemplu de druidism – Iisus Hristos. El a ținut această întâlnire cu druizii lui Brude macMaelchon din Teilte, unde a declarat: „Hristos este druidul meu, el este adevăratul făcător de minuni".

Făcând cunoscută această nouă credință druizilor picți, Columba a continuat să trimită o piatră albă (aceasta era o piatră sacră de puțin timp, nu este piatra de încoronare Lia Fail, despre care am discutat în Capitolul 13) regelui Brude, cu instrucțiunile ca să fie turnată apă peste ea pentru a sfinți apa şi pentru a-i conferi proprietăți curative. (După cum am văzut în Capitolul 13, Brude era cunoscut ca macMaelchon, însemnând fiul lui Maelgwn, adică fiul Pietrei Albe). Este limpede că Columba cunoştea această legătură datorită alegerii cadoului pentru rege şi, de asemenea, trebuie să fi ştiut felul în care acest titlu îl relaționa pe Brude cu Cymru din sudul Scoției şi nordul Țării Galilor. A reuşit datorită abilităților politice, iar această primă alianță a dus în cele din urmă la întemeierea familiei descendenților săi ca regi ai Scoției.

Columba a construit o arcă pentru a păstra scrierile sale sfinte, cunoscute ca Relicvariul Monymusk, care nu conținea deloc simboluri creştine. (Acesta poate fi încă văzut la Muzeul Scoției, din

[13] Bradley, I.: *Columba, Piligrim and Penitent*, Wild Goose Publications, 1996
[14] Spence, L: *Mysteries of Celtic Britain*, Nelson and Sons, 1890

Edinburgh).) În bătăliile de demult, ca de exemplu în bătălia din Bannockburn din 1314, războinicii scoțieni țineau arca lui Columba în fața lor când porneau la luptă, la fel cum au făcut vechii israeliți cu arca lui Moise. Simbolul religiei sale nu era Crucea Creştină ci Roata sau Crucea Celtică, care conține simbolurile megalitice ale tunelurilor şi camerelor care marchează solstițiile. Istoricul Derek Bryce, care a făcut un studiu detaliat al Crucii Celtice, spune despre aceasta:

> *Simbolismul primar al acestor cruci, ca şi în cazul coloanelor de piatră antice, este axa lumii, legătura dintre cer şi Pământ, punctul în jurul căruia se învârte cerul.*[15]

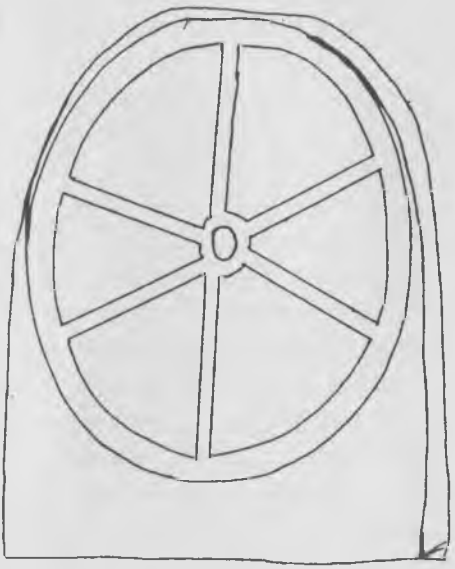

Figura 46. *Crucea Celtică a Sfântului Illtud.*

[15] Bryce, D.: *Symbolism of the Celtic Cross*, Llanerch, 1989

Columba a început să construiască o mănăstire pe Iona, care cu timpul a devenit locul cel mai important unde au fost îngropați Marii Regi ai Tarei şi apoi succesorii lor din Scoția, regii MacAlpin ai scoțienilor. (Este interesant de notat că ultimul personaj important care a fost îngropat aici a fost liderul Partidului Laburist, John Smith.) De atunci încolo, a devenit o tradiție a Marilor Regi ai Tarei să se retragă când erau prea bătrâni pentru a-şi conduce războinicii în bătălii, devenind călugări în această mănăstire.[16]

Fuziunea druidismului cu elemente enohiene ale creştinismului a dus la dezvoltarea unei religii importante, care nu conține multe din tendințele supranaturale ale mithraismului (un cult al misterelor populare la romani), pe care conceptul lui Pavel cum că omul este Dumnezeu le-a încorporat în creştinătatea romană. În consecință, biserica romană, după decăderea Imperiului Roman, nu agreea nici învățăturile şi nici practicile acestei credințe noi, care nu-l vedeau pe Iisus ca zeu.

Prin urmare, aceasta l-a trimis pe Augustin la Canterbury, pentru a reorganiza practicile bisericii în insulele vizate din vestul Europei. În anul 603, când Augustin i-a convocat pe liderii bisericii britanice din diacezele din Țara Galilor, episcopii celtici au hotărât în avans că vor coopera cu emisarul roman doar dacă acesta se va ridica şi-i va saluta ca un frate. Când s-au întâlnit la Aust, lângă râul Severn, Augustin nu s-a ridicat. Ceilalți au considerat că este prea arogant, iar liderii s-au întors acasă fără să mai discute.[17]

În următorii 61 de ani, biserica romană a negociat o unificare a celor două biserici. Aceasta s-a întâmplat la Sinodul din Witby, în 664, când puterea papei s-a extins în cele din urmă şi asupra celților. Aici, slăbit, abatele Colman s-a supus Romei şi se pare că a renunțat la credințele bisericii celtice – calendarul, tonsura specifică druizilor şi celelalte practici. La începutul secolului următor, Bede, istoricul bisericii, a notat câteva momente din această întâlnire:

[16] Marsden, J: *The Tombs of the Kings, An Iona Book of the Dead*, Llanerch, 1994
[17] Edward, H. T.: *Wales and the Welsh Church*, Rivingtons, 1898

Iar când s-a discutat despre Paşte, tonsură şi defecte şi alte chestiuni bisericeşti, s-a hotărât reunirea unui sinod pentru a pune capăt tuturor acestor dispute.[18]

Discuțiile care au avut loc sunt interesante. Wilfred, reprezentantul părții romane, a început să-i ocărască pe ceilalți, afirmând că toți cei care nu erau de acord cu modul în care mergeau treburile la Roma erau proşti:

Singurii oameni care sunt atât de proşti încât nu sunt de acord cu nimeni sunt aceşti scoțieni şi partizanii lor încăpățânați, picții şi britanicii, care ocupă doar o porțiune mică din aceste insule din oceanul îndepărtat.

Discuția a luat o turnură ciudată când a fost introdusă problema circumciziei. Wlifred, reprezentantul Bisericii Romane a spus:

Dar în zilele noastre nu este de dorit şi nici necesar ca toți credincioşii să fie circumscişi sau să oferim ca sacrificiu lui Dumnezeu animale.

Aceasta a fost o digresiune foarte neobişnuită într-o discuție despre data Paştelui. Să fie aceasta pentru că se spunea că biserica celtică încă respecta legea ebraică prea mult? Mai practica încă biserica lui Columba circumcizia şi sacrificarea animalelor? (Dacă n-ar fi renunțat la învățăturile lui Ieremia – care probabil au fost aduse în Irlanda, după cum am văzut în Capitolul 13 – ar fi procedat corect.) Wilfred a rămas adeptul acestui punct de vedere, spunând că Colman urma o practică evreiască de a sărbători Paştele evreiesc şi că greşise atunci când afirmase că Consiliul de la Niceea a încercat să schimbe data Paştelui, pentru a fi sărbătorit în altă zi față de Paştele evreiesc.

Acesta este singurul Paşte adevărat care trebuie respectat de credincioşi. Acesta a fost nu doar decretat de Consiliul de la

[18] Bede: *A History of the English Church and People*, Penguin Classics

Niceea, dar, în plus, a fost şi înregistrat de istoria bisericii (NB – istoria bisericii romane].

Ca răspuns, Colman l-a invocat pe Columba în sprijinul ideii sale:

Ar trebui să credem că părintele nostru cel mai respectat, Columba, şi urmaşii lui au acţionat împotriva Sfintei Scripturi când au respectat aceste obiceiuri?

Biserica romană era obişnuită să fie luată la răspundere, iar Wilfred a început să-şi piardă cumpătul. Atunci a introdus dovada falsă a autorităţii papale, care încerca să stabilească că Petru, nu Iacov, era liderul Bisericii din Ierusalim, după Iisus:

Şi chiar dacă acest Columba al vostru era un sfânt cu virtuţi deosebit de puternice, poate el să-l depăşească pe cel mai binecuvântat prinţ dintre Apostoli, căruia Domnul nostru i-a spus, „Tu eşti Petru şi pe această piatră îmi voi construi Biserica, iar porţile iadului nu vor triumfa împotriva ei şi ţie îţi voi da cheile împărăţiei cerului?"

După aceasta, regele Oswy din Northumbria, care prezida întrunirea, s-a temut că nu va ajunge în cer din cauza Sf. Petru şi i-a spus lui Colman:

Este adevărat, Colman, că aceste cuvinte le-a spus Domnul lui Petru?

Colman a recunoscut că aceste cuvinte se aflau în Evanghelia romanizată. Graţie acestui lucru, regele Oswy a dat întâietate Romei, motivându-şi astfel alegerea:

Atunci, Petru este cel ce păzeşte porţile cerului şi nu-l voi contrazice. Mă voi supune poruncilor sale atât cât pot şi eu, altfel, când voi ajunge la porţile cerului, s-ar putea să nu vrea să mi le deschidă.

Biserica creştină pierduse. Ian Findley regretă profund că Colman nu a moştenit calităţile de politician ale lui Columba:

> *Columba însuşi trebuie să fi prevăzut inevitabila confruntare. Cunoştinţele şi elocvenţa sa ar fi fost greu de învins şi, chiar dacă ar fi câştigat, mândria sa nu i-ar fi permis mai mult decât clericii galezi lui Augustin.*[19]

Totuşi, nu credem că creştinătatea celtică a fost complet dominată de biserica romană. Avem, de exemplu, o confirmare sugestivă despre modul în care au perceput scoţienii Iona, ca un sit cu o tradiţie evreiască menţionat în *Cronica scoţiană*, un document din secolul al IX-lea despre vechii regi MacAlpin din Scoţia. Introducerea la anul 806 d.Hr. spune:

> *Comunitatea din Iona a fost ucisă de creştini, adică în număr de 68.* [20]

Cuvântul „creştini" este folosit aici de evrei desemnându-i pe cei care nu erau evrei, pe cei necircumcişi.

Mulţi scriitori, inclusiv Findley, cred că Culdees – o mişcare religioasă din Scoţia – a preluat tradiţiile bisericii celtice care avea să apară în gândirea religioasă şi politică de mai târziu a Scoţiei.

Un răsunet ciudat al acestei discuţii, în timp ce căutam originile ritului evreiesc din Brit Milah (circumcizia) am găsit această afirmaţie pe website-ul Brit Milah al rabinului Malka:

> *Merită să menţionăm că, urmând tradiţia Casei Regale din Anglia, care cere circumcizia tuturor băieţilor, a fost chemat un evreu din Londra, specialist în circumcizie, nu doctorul regal, pentru a-l circumcide pe fiul prinţesei Elisabeta. Rabinul Jacob Snowman, circumciziator oficial al comunităţii evreieşti londoneze, l-a circumcis pe prinţul Charles, moştenitor al tronului la Palatul Buckingam.*

[19] Findley, I: *Columba*, Victor Gollancz, 1979

[20] Donaldson, G.: *Scottish Historical Documents*, Neil Wilson Publishing, 1970

Rabinul spunea:

> *Momentul de la Brit Milah are o mare influență spirituală asupra copilului. De aceea, legea evreiască specifică că trebuie ales un specialist în circumcizie cunoscut nu doar pentru priceperea tehnică, dar și pentru milostenia și religiozitatea sa.*

Suntem siguri că un circumciziator (rabin specializat în circumcizie) de talia rabinului Snowman nu s-ar fi compromis cu respectarea regulilor religioase asociate cu Brit Milah.

În timp ce această practică se pare că a dispărut din rândul populației, este interesant că descendenții Coroanei engleze din familia cărora au făcut parte regii scoțieni până la Columb (legătura se face prin intermediul membrilor casei Stewart, nu pe linia hanovriană), această familie așadar încă mai folosește piatra de încoronare pe care Columba se spune că a adus-o din Irlanda și încă respectă tradițiile evreiești în cazul copiilor de sex masculin.

NAȘTEREA FIILOR LUMINII

Cum tradiția enohiană a evreilor și cea a druizilor au fost unite în creștinătatea celtică, familiile preoților enohieno-țadochiți care au supraviețuit înfloreau în Europa.

Am spus deja că Apocalipsa se pare că a fost scrisă de cineva din tradiția enohiană, care a fost poate martor la distrugerea Ierusalimului din 70 d.Hr. Scriitorul era contemporan cu Iacov, avea evident aceleași credințe, poate că l-a și cunoscut personal și poate că era destul de bătrân pentru a-și aminti de Iisus și Ioan Botezătorul. Ultima carte din Vechiul Testament conține viziuni apocaliptice tipic enohiene, care pomenesc de o distrugere viitoare a Pământului, de un impact cu o cometă, se pare bazat pe o memorie colectivă antică a celor șapte impacte anterioare.

Autorul Apocalipsei descrie cum martirii care au murit apărând Ierusalimul de romani („bestia") vor fi alături de Mesia timp de 1.000 de ani, după care vor fi înviați. La sfârșitul primului mileniu, ne spune el, domnia lui Mesia va fi atacată de națiuni păgâne,

conduse de „Gog şi Magog".

Este ciudat că profeţia din Apocalipsa s-a adeverit, pentru că la 1.000 de ani şi câteva luni după distrugerea Ierusalimului de către Titus (adică în 1071), turcii selgiucizi au venit şi au devastat oraşul.

Familiile preoţilor ţadochiţi care au scăpat din Ierusalim au devenit foarte importante în acea perioadă şi au considerat acest atac selgiucid o confirmare a vechii profeţii. După cum am spus în *The Second Messiah*, aceste familii s-au identificat în mod secret sub numele generic de Rex Deux. Credem acum că acest nume a fost ales pentru a reflecta două familii moştenitoare ale puterii, aceea a regelui (în latină *Rex*) şi preoţia, reprezentată de cuvântul latin însemnând Dumnezeu (*Deus*).

Principalele familii în chestiune erau: conţii de Champagne, lorzii de Gisors, lorzii de Payen, conţii de Fontaine, conţii de Anjou, de Bouillon, Sf. Clairs de Roslin, Brienne, Joinville, Chaumont, Sf. Clair de Gisor, Sf. Clair de Neg, ducii de Normandia şi habsburgii.

Am primit informaţii despre aceste familii de la un bărbat care susţinea că este un membru de familie în viaţă – după cunoştinţele lui – singurul membru în viaţă al Rex Deus. Deşi am descoperit că ceea ce spunea el se potrivea perfect cu descoperirile noastre, n-am fi luat în seamă dovezile sale, considerându-le mult prea de neîncredere – cu excepţia faptului că am descoperit mai târziu ritualuri masonice care au confirmat spusele lui. Printre altele, ne-a spus că pe vremea lui Hristos preoţii Templului din Ierusalim erau cunoscuţi cu nume de înger, ca Mihail, Gavriil şi Melhisedec. În acel moment, faptul că Melhisedec era menţionat alături de singurii doi îngeri menţionaţi în Vechiul Testament nu ni s-a părut ciudat, dar acum ne dăm seama ce important este acest lucru. După cum am explicat în Capitolul 12, tatăl lui Solomon, David, a primit atât autoritatea regală, cât şi cea preoţească de la Melhisedec, preotul-rege canaanit din Ierusalim.

Credem că aceste familii preoţeşti de mai târziu, acum numite Rex Deus, au pregătit terenul cu grijă şi apoi au venit cu ideea unei Cruciade Sfinte la Papa Urban al II-lea. El a fost cel care, în cele

din urmă, a lansat un apel pentru invazia Pământului Sfânt, în oraşul francez Clermont-Ferrand, marți, 27 noiembrie 1095.

Un an mai târziu, armatele adunate ale Europei au sosit la Constantinopol, iar în luna mai următoare au atacat prima lor țintă importantă: oraşul Niceea din Anatolia – chiar oraşul unde creştinismul a fost finalizat. Cruciații au avut repede succes şi au întâmpinat puțină rezistență în restul campaniei lor din Asia Mică. Următorul mare obstacol a fost oraşul Antioh din nordul Siriei, pe care l-au asediat aproape opt luni, până s-a prăbuşit la 5 iunie 1098. În mai 1099, cruciații au ajuns în nordul Palestinei; în seara zilei de 7 iunie au campat aproape de zidurile oraşului sfânt Ierusalim. Vineri, 15 iulie 1099, cu ajutorul noilor maşini de asediu, armata cruciată a cucerit Ierusalimul şi, cu o eficiență nemaivăzută de pe vremea romanilor, au masacrat întreaga populație evreiască şi musulmană.

Peste o săptămână, cruciații l-au ales pe Godfrey de Bouillon, duce al Lorenei de Jos, să conducă oraşul nou câştigat ca guvernator. Este ciudat că, în vârstă de 39 de ani, Godfrey se pare că a murit chiar în acel moment triumfător, pentru că fratele său a fost încoronat ca rege al Ierusalimului sub numele de Baldwin I, în anul 1100. După cum am explicat în detaliu în *The Second Messiah*, familiile Rex Deus nu au controlat pe deplin situația timp de alți 18 ani, când Baldwin al II-lea a venit pe tronul Ierusalimului, dând imediat permisiunea ca nouă cavaleri să sape sub ruinele templului sfânt. Ordinul Soldaților Săraci ai lui Hristos şi ai Templului lui Solomon, cunoscut şi sub numele de Cavalerii Templieri, s-a transformat în 1128, după ce nouă membri fondatori şi-au petrecut nouă ani săpând sub ruinele Templului lui Irod. Am descoperit că alți cercetători au ajuns la concluzii asemănătoare despre adevăratele motive ale Templierilor:

> *Adevărata sarcină a celor nouă cavaleri era să termine cercetarea în zonă pentru a obține anumite relicve şi manuscrise care conțineau esența tradițiilor secrete ale iudaismului.*[21]

[21] Delaforge, G.: *The Templar Tradition in the Age of Aquarius*

Am descoperit până şi că ritualurile masonice care nu se mai foloseau spun că descendenţii marilor preoţi din Ierusalim care au supravieţuit distrugerii din 70 d.Hr. erau predominanţi în Cruciade şi că făceau parte din Ordinul Cavalerilor Templieri. Aceste ritualuri mai spun şi că Templierii au scos documente de sub templu, pe care le-au dus în Scoţia în 1140 d.Hr.

CUNOŞTINŢELE FAMILIILOR BRUCE ŞI ST CLAIR

Cucerirea Ierusalimului de către turcii selgiucizi s-ar putea să fi fost întâmplătoare pentru familiile Rex Deus, pentru că le-a oferit, ca şi în cazul „Fiilor înviaţi ai lui Ţadoc", pretextul de-a declanşa un mare război creştin pentru recâştigarea Pământului Sfânt. Spunem acest lucru pentru că interesul lor era reprezentat nu doar de Ierusalim, dar şi de *toate* celelalte situri megalitice antice din Orkney până la Pământul Sfânt.

Timp de 1.000 de ani după moartea lui Iacov, rudenia lui Iisus, s-a menţinut un echilibru până în 1062 d.Hr., când mai mulţi cavaleri normanzi au ajuns în Scoţia şi Irlanda. Printre ei era William „Cuviinciosul" St Clair, al cărui fiu, Henri, s-a alăturat cruciadei ca tovarăş de bătălie al lui Hugh de Payen, întemeietorul Ordinului Cavalerilor Templieri. Henri a devenit şi primul Conte de Roslin (acum cunoscut ca Rosslyn), care a construit Capela Rosslyn şi a devenit Maestru Mason al Scoţiei.

În 1066, membrul familiei Rex Deus, William, duce de Normandia, a invadat Anglia şi, după ce l-a învins pe Harold în Bătălia de la Hastings, s-a proclamat triumfător regele William I al Angliei.

Cucerirea normandă a Angliei şi a Irlandei a pus punct dinastiei Ur Neill din Tara şi a destabilizat regii galezi. Bătăliile s-au purtat pentru a câştiga controlul asupra siturilor megalitice din valea Boyne din Irlanda şi din Anglesey, din nordul Ţării Galilor. Vikingii se băteau permanent pentru controlul ţărmurilor estice ale Irlandei, pierzând de două ori controlul asupra Irlandei, în 1052 şi 1075. În 1071, William I a distrus catedrala din Bangor, în nordul Ţării Galilor, întemeiată de Maelgwn, şi Anglesey a fost atacat în bătălia din strâmtorile Menai, în 1095.

Anglesey se pare că a fost un domeniu care se dorea controlat, pentru că încă o bătălie s-a purtat pentru acest teritoriu peste câțiva ani. Cunoscută sub numele de Bătălia de la Aber Menia, aceasta s-a purtat între doi frați, Cadwaladr şi Owain, strănepoții lui Cynan (urmaş al lui Maelgwn). Caldwaladr voia să facă din Anglesey un regat distinct, dar fratele lui mai mare nu era de acord cu această ruptură. Această bătălie este interesantă pentru că Caldwaladr a folosit mercenari din Lothian, plus membri ai familiei St Clair, care atunci voiau să-şi extindă domeniile în Orkeney, Irlanda şi Anglesey.

Pe vremea lui Edward I, la sfârşitul secolului al XIII-lea, mare parte din Irlanda şi Țara Galilor fusese anexată, iar regii de aici excluşi. Edward a încercat, de asemenea, să ocupe Scoția, dar a fost respins. Robert the Bruce, care a devenit rege al Scoției în 1306, a văzut că aceasta era şansa lui şi a început să reclădească vechiul regat Dalriada, trimițând următoarea scrisoare regilor subjugați ai Irlandei:

> *Regele transmite salutări tuturor regilor Irlandei, prelaților şi clerului şi locuitorilor Irlandei, prietenii lui.*
>
> *Datorită faptului că noi şi voi şi poporul nostru avem aceeaşi obârşie şi ne leagă o prietenie pe care o dorim bucuroşi pentru că avem aceeaşi limbă şi obicei, ne-am trimis mult iubitele rude, mesagerii acestei scrisori, să negocieze cu voi în numele nostru, pentru a menține pură şi pentru a face tot mai puternică această prietenie deosebită dintre noi şi voi, astfel încât, cu ajutorul lui Dumnezeu, națiunea voastră să reuşească să-şi recapete libertatea de dinainte.*[22]

Descendenții lui Columba, Ur Neill, care au supraviețuit, au răspuns cerând ajutor militar împotriva englezilor, oferind în schimb Marele Regat a Irlandei lui Edward Bruce, fratele lui Robert. Robert a trimis în expediție o trupă sub conducerea lui Edward şi au debarcat la Carrickfergus, de unde au luat-o spre sud, protejând imediat valea Boyne şi siturile megalitice de aici. Având baza in-

[22] Scott, R.M.: *Robert the Bruce, King of the Scots*, Canongate, 1982

stalată în Irlanda, Robert l-a trimis pe Thomas Dun să atace portul englez din Holyhead, iar la 12 septembrie 1315, Dun l-a ocupat. Istoricul Ronald Scott comentează:

> *S-a răspândit vestea că Edward Bruce era pe cale să străbată Irlanda şi să readucă libertatea Ţării Galilor, iar galezii au venit la luptă sub conducerea lui Llewellyn Bran. Edward al II-lea a trebuit să contramandeze contingentul galez, obligat să i se alăture armatei ce avea să lupte împotriva Scoţiei.*[23]

Încercarea de a restaura monarhia galeză împotriva englezilor a eşuat, iar regele Robert şi fratele lui n-au ocupat nimic mai mult decât Anglesey, cu toate că el a realizat tradiţionala Vizită Regală a Marelui Rege al Tarei în jurul Irlandei. Ronald Scott continuă povestirea:

> *Exista un vechi obicei, potrivit căruia oricine devenea Marele Rege al Irlandei trebuia să facă o vizită regală în toate provinciile Ulster, Meath, Leinster, Munster şi Connaught. Pentru a se conforma acestui obicei şi pentru a pecetlui legitimitatea încoronării lui Edward Bruce în minţile liderilor irlandezi şi pentru a le câştiga alianţa, s-a decis ca cei doi fraţi să-şi continue drumul cu toată armata prin Irlanda, de la un capăt la celălalt.*[24]

Atunci, Edward al II-lea a început un atac la Dunfermline, dar a fost respins de episcopul St Claire din Dunkfeld, frate al lui Sir William St Clair Roslin.[25]

De la mijlocul secolului al XI-lea, familia Rex Deus de St Clair a început să-şi consodileze puterea, până când a devenit cea mai puternică familie din Scoţia. În secolul al XV-lea, ei ocupau o parte mai mare din Scoţia decât familia Bruce a regilor Scoţiei, iar când William St Clair a murit la 3 iulie 1480, proprietăţile lui au fost împărţite între cei 16 copii ai săi, din ordinul Regelui James al

[23] Scott, R.M.: *Robert the Bruce, King of the Scots*, Canongate, 1982
[24] Scott, R.M.: *Robert the Bruce, King of the Scots*, Canongate, 1982
[25] Scott, R.M.: *Robert the Bruce, King of the Scots*, Canongate, 1982

II-lea, care-l forțase deja să cedeze Orkney, în 1471. Pe lângă teritorii întinse din Scoția, aceste proprietăți includeau părți mari din Dublin şi Orkney.[26]

Am observat când am scris *Secretul lui Hiram* că Robert the Bruce se pare că a luat o decizie politică clară de a adopta practicile celtice pentru a câştiga sprijinul scoțienilor în bătălia împotriva lui Edward I şi acum ştim, de asemenea, că a făcut exact acelaşi lucru în Irlanda şi a folosit aceleaşi tactici pentru a încuraja opoziția împotriva asupririi de către Edward în Gwynedd.

Se pare că şi-a dat seama că anumite credințe erau puternice în tradițiile anumitor zone celtice. Acum înțelegem că sistemele de credință erau druidice, cu tradiția enohiană a bisericii celtice şi urmaşii acesteia. Robert I era membrul unei familii Rex Deus, descendent roman al familiei Bruce, dar era şi un descendent direct al familiei MacAlpin din Scoția, care au devenit regi ai Scoției după hotărârea lui Columba de a schimba succesiunea la tronul regatului Dalriada.

Aceasta a dublat forța familiei Bruce la conducere, iar Robert a fost încoronat rege al Scoției stând pe Piatra din Scoon, în săptămâna echinocțiului de primăvară, în 1306. Când Robert I nu a reuşit să aibă un urmaş bărbat, fiul fiicei sale a întemeiat familia Stewart, care a numit nu mai puțin de opt dintre regii ei James (Iacov), după rudenia lui Iisus şi, în onoarea bisericii iacobite, s-ar putea să nu fie doar o întâmplare faptul că a fost un Bruce (într-adevăr un James Bruce) cel care a recuperat *Cartea lui Enoh*, după ce a fost pierdută timp de 1.500 de ani (după cum am văzut în Capitolul 2). Oare această inițiere în Francmasonerie i-a arătat importanța acestei cărți pierdute? Oare cunoştințele familiei sale i-au permis să-şi dea seama unde o poate găsi?

Familia St Clair a sosit din Normandia şi, timp de mulți ani, a fost o amenințare pentru familia lui David I din Scoția. De pe vremea când Cavalerii Templieri săpau sub Templul din Ierusalim, membrii familiei St Clair şi-a luat numele de conți de Roslin. În galeză,

[26] Saint-Clair, R.W.: *The Saint-Clairs of the Isles*, H. Brett, 1898

acest nume înseamnă „cunoştinţe antice transmise din generaţie în generaţie". [27]

Prima şcoală a Cavalerilor Templieri din afara Pământului Sfânt a fost construită pe domeniul familiei St Clair, într-un loc numit Templul de lângă Edinburgh, iar când manuscrisele bisericii din Ierusalim au fost luate de sub Templul din Ierusalim, acestea au fost aduse toate la Killwinning, care era controlat tot de puternica familie St Clair.

În 1440, William St Clair era preocupat de siguranţa manuscriselor ebraice antice şi a hotărât să construiască o copie a Templului din Ierusalim ruinat care să le găzduiască, lângă castelul lui din Roslin, aproape de Edinburgh.[28] Sanctuarul din Roslin se numeşte acum Capela Rosslyn deşi, după cum au confirmat experţii biblici, construcţia este un amestec de influenţe celtice şi iudaice, neavând nimic creştin.[29]

Am reuşit să demonstrăm cu ajutorul sculpturilor în piatră că primul grad al Francmasoneriei era cunoscut de constructorii din Rosslyn cu peste 550 de ani în urmă.[30]

William St Clair, constructorul capelei, era cel mai puternic din dinastia St Clair şi capabil să creeze o piesă pentru Coroana Scoţiei. Construcţia din Rosslyn s-ar putea să fi fost chiar şi o încercare de a întemeia un post de autoritate spirituală, pentru a fi o ameninţare pentru vechiul rege, James al II-lea.

Când James al II-lea a murit, în 1460, fiul său, James al III-lea, a continuat provocarea şi l-a alungat pe William de pe teritoriile sale din Orkney, obligându-i apoi pe urmaşii lui să împartă pământurile familiei St Clair pentru a nu mai fi o ameninţare faţă de familia Stewart. Dinastia St Clair a păstrat totuşi loialitatea ordinului Francmasoneriei pe care l-au creat, iar când James al VI-lea a încercat să le ia de la ei în 1600, lojile Scoţiei s-au realiat în sprijinul

[27] Knight, C. şi Lomas, R.: *The Second Messiah*, Century, 1997

[28] Knight, C şi Lomas, R.: *The Hiram Key* (*Secretul lui Hiram*), Century, 1996 şi *The Second Messiah*, Century, 1997

[29] Conversaţii particulare cu profesorul Philip Davies şi cu venerabilul profesor James Charlesworth

[30] Knight, C şi Lomas, R.: '*The Second Messiah*, Century, 1997

familiei St Clair şi au respins ideea de a-l face pe rege Mare Maestru Mason.[31]

Totuşi, James al VI-lea a introdus Francmasoneria în Anglia când a devenit James I al Angliei, în 1603. Membrii familiei St Clair au rămas cu titlul de Mari Maeştri Masoni până în 1736, când un alt William St Clair a demisionat pentru ca Francmasoneria din Scoţia să fie condusă de un lider ales în mod democratic. Noi credem că Francmasoneria din Anglia a avut efecte negative asupra democraţiei până în zilele noastre.

În 1715, armata iacobită a scoţienilor a invadat Anglia şi aproape că a reuşit să zguduie controlul hanovrian. Acest lucru i-a deranjat pe masonii din Londra, căci erau o organizaţie iacobită adusă în Anglia de un fost rege iacobit. În 1717, aproape că au dispărut, dar în cele din urmă s-au salvat, negând orice cunoştinţe despre propria istorie, formând Marea Lojă din Londra şi jurând loialitate Coroanei hanovriene.

La început, această schimbare s-a făcut doar pentru a se diferenţia de rădăcinile lor scoţiene, dar în cele din urmă a devenit un program prin care îşi schimbau propriile ritualuri, pentru a suprima elementele „ilogice" enohiene şi pentru a introduce idei „creştine" paveliene.

Dar, ca toţi cenzorii, n-au putut suprima destul pentru a ascunde adevăratele origini.

TEMPLUL ENOHIAN AL FRANCMASONERIEI

Templul masonic se spune că s-a făcut după modelul Templului lui Solomon din Ierusalim, având prin urmare caracteristicile astronomice ale unui templu enohian. Are o încăpere orientată spre est, cu o uşă care de obicei se află ori în nord, ori în sud, ori în vest. În centrul părţii din est, stă maestrul venerat, reprezentând răsăritul la echinocţiu, şi, în ambele părţi ale acestuia, sunt doi stâlpi, despre care se spune că reprezintă stâlpii lui Boaz şi al lui Jachin, iar în sud se află paznicul mai mic, reprezentând Luna.

[31] Stevenson, D.: *The Origins of Freemasonry: Scotland's Century 1590-1710*, Cambridge University Press, 1988

În centrul unui templu masonic englez se află o stea strălucitoare, având litera „G" în centru. Aceasta se spune că reprezintă Soarele la amiază, care este Dumnezeu cel de sus. În jurul Soarelui strălucitor se află o stea cu cinci colțuri, care nu are aplicație în Francmasonerie, dar reprezintă cu siguranță mișcările lui Venus în jurul Soarelui, văzute de pe Pământ. Populația Grooved Ware știa că înțelegerea ciclului de 40 de ani al lui Venus, cu ajutorul a cinci cicluri de stele cu cinci vârfuri, era un calendar (ceas perfect). De fapt, până la invenția ceasurilor atomice de acum câțiva ani, nu exista o modalitate precisă de a verifica trecerea timpului, decât studiind poziția lui Venus pe fundalul stelelor.

Există două personaje-cheie în templul masonic, numiți diaconi (un cuvânt ce provine din greacă, *diakonos* însemnând „însoțitor"). Cel mai vârstnic se află în nord-est, iar cel mai tânăr în sud-vest, iar datoria lor este de a conduce candidatul în jurul templului, în timpul diferitelor ritualuri. Fiecare poartă un băț de doi metri, numit, de obicei, „baghetă" în Francmasonerie.

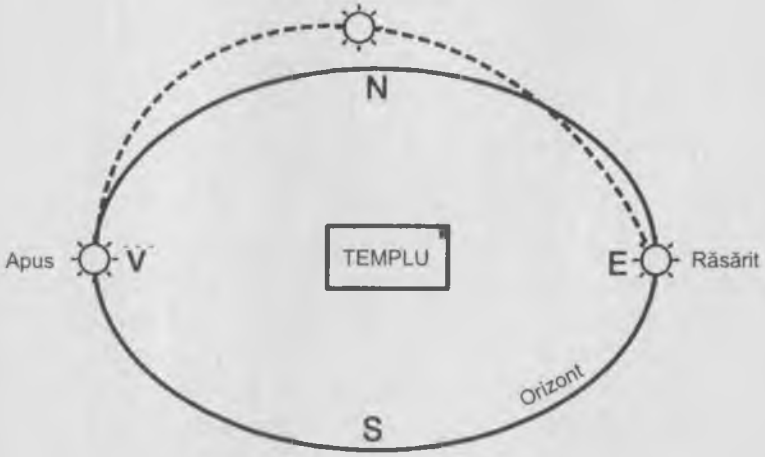

Figura 47. *Alinierea astronomică a Templului lui Solomon.*

Aceste „baghete" sunt măsurătorile pe care canaaniții și primii evrei le numeau asherah, numite astfel după zeița care era mama răsăritului și a apusului. Ca și în cazul sculpturii preistorice a omului de cretă din Wilmington, Sussex, scopul acestor asherah era de a stabili unghiurile răsăritului și apusului indicate de umbrele beților poziționate vertical.

Acești diaconi erau foarte importanți pentru orientarea templului (cuvântul „orient" însemnând „est" vine din latinul *oriens*, însemnând răsărit). Aceasta s-a realizat, bineînțeles, găsind două zile pe an când umbra Soarelui la răsărit era perfect aliniată cu umbra Soarelui la apus, care sunt echinocțiile.

Jachin și Boaz sunt stâlpi verticali izolați, plasați de la nord spre est și de la sud spre est, și reprezintă cele două pietre verticale numite „messebhoth" de către canaaniți, ridicate de Solomon în fața pridvorului templului. Jachin a marcat extremitatea nordică a Soarelui răsărind la solstițiul de vară, iar Boaz, extremitatea sudică a Soarelui răsărind la solstițiul de iarnă.

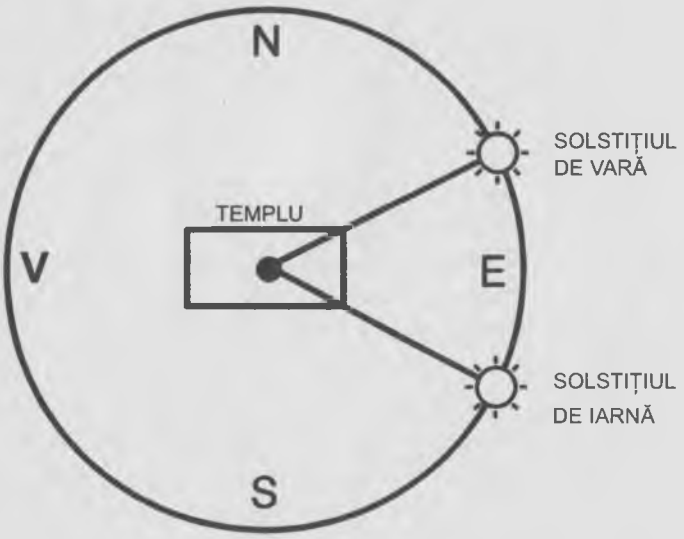

Figura 48. *Alinierea astronomică a Templului lui Solomon.*

Cele mai importante două zile de sărbătoare din calendarul masonic sunt amândouă zilele de Sf. Ioan. Una este dedicată lui Ioan Botezătorul, la sau în preajma solstițiului de vară, iar cealaltă lui Ioan Evanghelistul, la sau în preajma solstițiului de iarnă. Prin urmare, cele două zile reprezintă celebrarea celor două solstiții, marcate de liniile de la răsărit ale lui Jachin şi Boaz din templul enohian al Francmasoneriei.

Există trei grade prin care trebuie să treacă un om pentru a deveni membru deplin, cunoscut ca Maestru Mason. În primul grad, candidatul trece printr-un ritual înainte de a deveni „un nou ucenic" francmason. Apoi este dus în colțul din nord-est al lojii, diaconul ținându-şi candidatul într-o mână, iar asherahul său în cealaltă. În acest loc, el se află la solstițiul de vară pe linia răsăritului, marcată de umbra făcută de messebhoth-ul stâlpului Jachin.

Uneltele de bază ale acestei bresle îi sunt explicate în timp ce el stă în această poziție.

Când noul ucenic francmason este pregătit să treacă prin al doilea grad, acela de „coleg de breaslă francmason", acesta este aşezat în colțul de sud-est, pentru a „marca progresul ştiințific pe care l-a făcut". Locul în care stă în acest moment este răsăritul la solstițiul de iarnă, o linie marcată de umbra făcută de messebhoth-ul stâlpului Boaz.

Colegul de breaslă este apoi condus în față pentru cel de-al treilea grad al Francmasoneriei, care este într-adevăr un ritual cu totul special.

Candidatului i se spune că subiectul acestui grad este moartea. Iar pentru partea cea mai importantă a acestui grad, el este aşezat pe linia centrală a templului, care marchează exact linia echinocțiilor spre est-vest.

Prima parte a acestui ritual are loc în întuneric, iar punctul culminant are loc când candidatul este omorât în mod simbolic, fiind aşezat „neînsuflețit" pe jos, învelit într-un giulgiu. Ritualul continuă în întuneric, până când se aplică o metodă care-i permie candidatului să fie ridicat din „mormânt" şi readus la viață. În momentul învierii, o lumină sub forma unei stele cu cinci vârfuri apare în est, iar maestrul venerat îi atrage atenția candidatului asupra lumi-

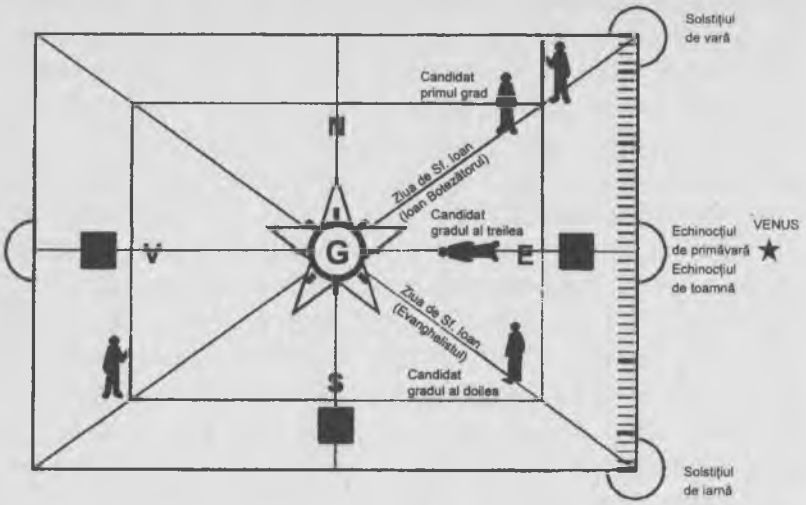

Figura 49. *Planul astronomic al unui templu masonic.*

nii „stelei strălucitoare a dimineții", care anunță revenirea la viață.

În primul capitol din prima noastră carte, la începutul căutărilor noastre pentru a găsi originile Francmasoneriei, am fost puşi în încurcătură de prezentarea acestui grad din timpul ceremoniei:

> *...indică întunecimea morții şi negura mormântului ca un predecesor al unei stele mai strălucitoare, care va veni la învierea celor drepți, când aceste corpuri neînsuflețite ce au stat atâta timp în praf se vor trezi, unindu-se cu spiritul lor înrudit, primind veşmântul imortalității...*

Atunci n-am înțeles nimic. Dar după zece ani de căutări ale originii acestui ritual, acum ni se pare logic.

Acum ne putem imagina Newgrange, aşa cum era cu 5.000 de ani în urmă. Rămăşițele regelui sau ale preotului mort au fost aduse în încăperea neagră ca smoala, reprezentând *întunecimea morții*.

Dar ei ştiau că acest întuneric este *predecesorul unei lumini mai strălucitoare*, care (aşa cum este descrisă în ritualul mason) este răsăritul lui Venus. Apoi are loc *învierea celor drepţi,* atunci când lumina lui Venus intră în cameră. Acest eveniment are loc doar la Newgrange, din opt în opt ani, aşa că trebuie să fi trecut mult timp până când *corpurile neînsufleţite ce au stat atâta timp în praf se vor trezi*. Prin această trezire, ei se vor uni cu spiritul lor înrudit. Spiritul celui dispărut a pătruns în urmaşul înrudit cu el. Prin acest proces, individul în cauză *primeşte veşmântul imortalităţii.*

Aceasta este o descriere perfectă a credinţei enohiene care, credem noi, a provenit de la populaţia megalitică Grooved Ware şi a supravieţuit prin canaaniţi până la iudaismul ţadochit.

Această trecere de la moarte la viaţă nu era considerată uşoară pentru cel mort. Apoi, ritualul masonic continuă cu o rugăciune adresată Marelui Arhitect al Universului.

> *...vă implorăm să împărtăşiţi harul vostru acestui slujitor al vostru, care caută să împărtăşească cu noi secretele misterioase ale unui „Maestru Mason". Înzestraţi-l cu curaj pentru ca în vremea judecăţii să nu dea greş, ci, trecând prin valea întunecată a umbrelor morţii, în cele din urmă să se poată ridica din mormântul păcatului, pentru a străluci asemeni stelelor, pentru o veşnicie.*

Aceste ritualuri se ţineau iniţial în interiorul unor peşteri naturale sau făcute de om şi se crede că această tradiţie a fost continuată de comunitatea Qumran. Se pare că nişte francmasoni din secolul al XVIII-lea au reuşit să recreeze pe deplin efectul. Un anume lord Daswood din West Wycombe, din ţinutul englezesc Buckinghamshire, a condus ritualuri ciudate în peşteri, sub o biserică veche, oamenii locului crezând că este vorba de un cult al diavolului. Cu toate acestea, este aproape sigur că aceste ritualuri aveau o legătură masonică, pentru că printre vizitatorii pe care i-a primit se afla şi un important om de stat, om de ştiinţă şi francmason american, Benjamin Franklin.

Am descoperit că priceperea în ceea ce priveşte aceste beţe

asherah ale Francmasonilor a fost dovedită în perioada Templierilor şi în primii ani ai Francmasoneriei.

Credem că atunci când Cavalerii Templieri şi-au construit catedrale şi biserici prin Europa, foloseau aceste asherah pentru a măsura unghiul primei umbre a Soarelui la aşezarea pietrei de temelie din colţul de nord-est. Unghiul rezultant depinde de perioada anului şi de topografia locului, dar astfel s-ar marca linia zidurilor de nord şi sud ale construcţiei, astfel încât să fie situată cu faţa spre răsărit, într-una din cele două zile specifice din an. (Doar solstiţiile au o singură zi cu unghi dat, toate celelalte zile împărţind unghiurile între ele.) Astfel, biserica ar fi dedicată unui sfânt a cărui sărbătoare cade tocmai în acea zi. Aşadar, o biserică din perioada Templierilor numită după Sf. Maria Magdalena va fi cu faţa spre Soare la răsărit, exact în acel loc, pe data de 22 iulie (sărbătoarea Sfintei Maria Magdalena).

Am descoperit că această tehnică a supravieţuit dispariţiei Templierilor, pentru a fi apoi asociată cu primele practici ale Francmasoneriei scoţiene. În 1925 Alfred Watkins a scris o carte numită *The Old Straight Track* (*Vechiul drum drept*), în care discută despre legătura dintre vechile drumuri numite „leys" şi despre orientarea vechilor biserici.

> *Francmasoneria stabileşte o legătură surprinzătoare între metodele de observaţie ale acestor „leys" şi orientarea construcţiilor; căci lojile lor erau orientate formal, iar analele unora dintre lojile scoţiene descriu exact procedura folosită la alinierea bisericilor.*
>
> *După ce s-a ales situl din altar, s-a înfipt un băţ în pământ şi s-a ales o zi pentru începerea construcţiei. În seara precedentă, patronii, ecleziaştii şi masonii s-au adunat, petrecându-şi noaptea rugându-se; cel care trebuia să observe răsăritul îi anunţa pe ceilalţi când apăreau razele la orizont. Când Soarele se vedea complet, Maestrul Mason trimitea un om cu un băţ, pe care îl plasa pe direcţia dintre altar şi Soare, determinând astfel linia de orientare.*[32]

[32] Watkins, A.: *The Old Straight Track*, 1925 (retipărire: Abacus, 1974)

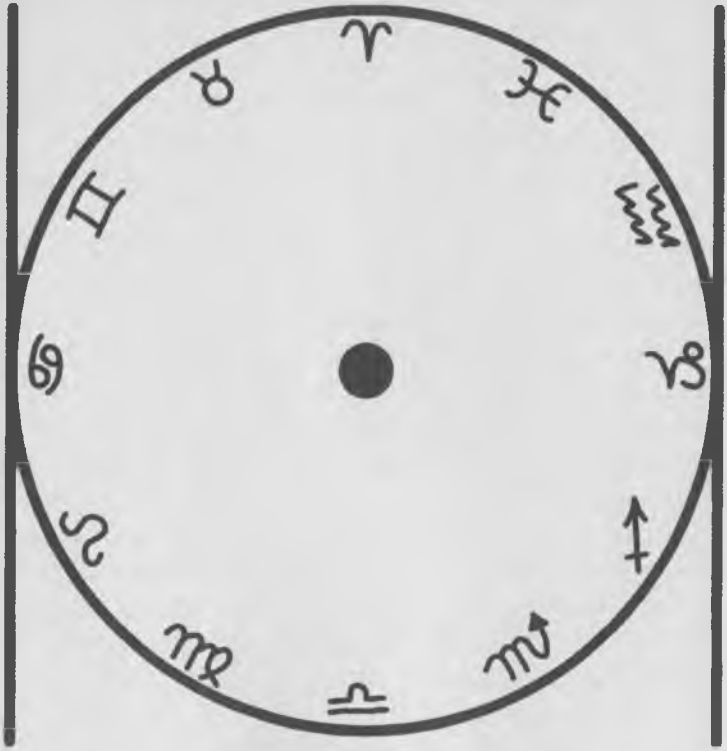

Figura 50. *Simbolul masonic al zodiacului între două bețe de observație.*

Aceasta indică faptul că vechile idei enohiene au supraviețuit până şi în Francmasonerie, dar această carte fiind pe terminate, am obținut o altă confirmare uimitoare a legăturilor dintre cunoaşterea cerului şi Francmasonerie. David Ovason, un cercetător al subiectelor misterioase, a fost intrigat de volumul mare de simbolism astronomic din oraşul Washington DC. A găsit nu mai puțin de 20 de zodiace situate la vederea publicului, în centrul oraşului, şi a comentat: „nu cunosc nici un alt oraş din lume care să conțină atât de multe zodiace publice, dispuse într-o zonă atât de restrânsă".

Citind manuscrisul lui, am fost încântați când am văzut că aceasta a confirmat suspiciunile noastre. După cum am văzut mai devreme, Fred Olsen, magnatul norvegian, ne-a spus că George Washington și-a cumpărat ferma pentru că deasupra ei se afla o piramidă aliniată cu echinocțiile și știam că Fratele Washington, care a fost făcut mason în Fredericksburg în 4 noiembrie 1752, a făcut planul orașului.

Devenind mason, se pare că lui Washington i s-a spus în timpul ceremoniei că „îndeletnicirile specifice unui mason sunt astronomia, chimia, geologia și alte științe morale și, mai ales, cele ale anticilor, toate misterele și fabulele întemeindu-se pe acestea".

Aceasta încă mai este introducerea la Gradul lui Noe, care este încă important în Legea Americană, iar când Washington a fost făcut mason, făcea parte din introducerea la Breasla Francmasoneriei.

Ovason, care nu era francmason, a ajuns exact la concluzia că masonii care au construit și elaborat Washingtonul erau obsedați de cosmos. El a descoperit că planul orașului corespunde aranjamentelor solare care încă se mai făceau și la sfârșitul secolului al XIX-lea.

> *Cine, din Washington DC în anii 1880, avea puterea să asigure și să răspândească asemenea simboluri astrologice misterioase și să se asigure că sculpturile orașului reflectă cosmosul înstelat cu o asemenea precizie?... Extraordinarul răspuns la această întrebare ne duce înapoi în timp, chiar la începuturile orașului federal, când nu era mai mult decât o idee în mintea lui George Washington. Sub îndrumarea sa constantă și clarvăzătoare, orașul a fost supravegheat, planificat, proiectat și construit în mare parte de masoni.*[33]

Cunoștințele oamenilor lui Uriel au supraviețuit în templele Francmasoneriei și au fost până și întruchipate în capitolele celei mai puternice națiuni de pe Pământ.

[33] Ovason, D.: *The Secret Zodiacs of Washington DC*, Century, 1999

SFÂRŞITUL ÎNCEPUTULUI

Acum zece ani, am pornit să căutăm răspunsuri cu privire la originile ritualurilor ciudate din Francmasonerie. Am găsit multe răspunsuri, majoritatea la întrebări care nu credeam că vor apărea.

Noi credem că am surprins o istorie umană – una care cu timpul s-a pierdut şi a devenit confuză – o istorie de zece mii de ani şi care cuprinde şi marele dezastru care a lovit planeta noastră.

Progresul uman nu se poate prevedea pe o curbă de-a lungul căreia trecem de la necunoaştere la cunoaştere, căci trebuie să fi fost multe lucruri pe care le-am uitat. Era o vreme când preoţii erau oameni de ştiinţă care au înţeles de ce Dumnezeu a creat universul şi şi-au construit teologia în jurul cunoaşterii. Dar, în ultimii 2.000 de ani, religia a uitat de ştiinţă, pentru a deveni un ambalaj dezgolit de superstiţii nefondate. Odată, preoţii conduceau cercetările omenirii pentru descoperirea misterelor ascunse ale naturii şi ştiinţei, dar, în zilele noastre, încearcă să fie paznicii unei moralităţi sociale asumate într-o lume în schimbare.

Aşadar, ce am realizat prin cercetările noastre?

Am ajuns să înţelegem că progresul uman a început mai demult decât se crede. Avem dovezi ale unei economii meşteşugăreşti în Europa de acum 26.000 de ani şi dovezi clare că structurile megalitice din Europa sunt mai vechi decât oraşele din Sumer şi Egipt. Dar civilizaţia n-a apărut datorită unui progres constant, ci se pare că a fost supusă catastrofelor. Dovezile geologice arată că pricina acestor oprelişti au fost cele două comete care au lovit Pământul, una în 7620 î.Hr. şi cealaltă în 3150 î.Hr.

Marea varietate de limbi din zilele noastre se pare că provin dintr-o singură limbă globală, care se poate să fi existat acum 15.000 de ani.

Cartea lui Enoh, care a fost pierdută prin secolul al XVIII-lea, conţine povestea unui om care a fost avertizat despre efectele impacturilor cu comete şi care a fost iniţiat în modalităţile de supravieţuire de către un grup avansat de oameni numiţi Paznici.

Datele astronomice din *Cartea lui Enoh* arată că a fost scrisă în arealul cuprins între latitudinile de 52° şi 59° latitudine nordică,

exact unde un grup de oameni inițiați în astronomie, numiți Grooved Ware, care au trăit până în 2600 î.Hr. Un popor mai vechi a fost decimat de cometa din 7640 î.Hr, dar supraviețuitorii au dezvoltat apoi astronomia ca mijloc de protecție.

Ei au construit un complex de temple clădite cu grijă, pentru ca lumina lui Venus să lumineze încăperile întunecate chiar înainte de răsărit şi imediat după apus, o dată la opt ani. Se pare că ei credeau că acest ritual permitea ca sufletul omului să se transpună într-un copil nou-născut (care astfel devenea „Fiul Luminii"), iar spre sfârşit țineau nişte ritualuri de fertilitate la echinocțiul de primăvară, astfel încât copiii lor să se nască la solstițiul de iarnă. Când astronomia lor observațională a avansat, au inventat un sistem de măsurare complicat (yardul megalitic), folosit pe teritoriile lor, şi au construit sute de cercuri de pietre verticale care să funcționeze ca declinometre ale orizontului, realizând calendare corecte şi sisteme de prevedere din timp a impacturilor cu comete. „Arta" megalitică folosită de populația Grooved Ware pentru decorarea multora dintre structurile lor este o formă veche de scriere şi am învățat să descifrăm unele din simbolurile lor, recreând aparatul calendaristic pe care Uriel i l-a descris lui Enoh.

Cu puțin timp înainte de 3150 î.Hr., oamenii Grooved Ware au văzut *o altă* cometă care era să se ciocnească cu Pământul şi au hotărât să răspândească cât mai mult cunoştințele lor. Unul dintre oamenii pe care l-au dus în Insulele Britanice, din Orientul Mijlociu, ca să învețe secretele astronomiei lor, a fost Enoh. *Cartea lui Enoh* descrie exact vizita sa la Zidul Alb de Cristal din Newgrange, cu sute de ani înainte de construcția piramidelor din Egipt.

Este posibil ca oamenii care au construit oraşul sumerian să fi fost urmaşii acestei populații Grooved Ware şi ca un alt subgrup să fi ajuns în China.

Urme ale acestor credințe ale populației Grooved Ware au supraviețuit în două direcții: învățăturile iudaismului enohian şi legendele celtice ale druizilor. Aceste două recombinate – prin 580 î.Hr. – în vremea prăbuşirii Templului lui Solomon, când o prințesă din neamul lui David a fost dusă în Irlanda, pentru a fi în siguranță, şi a întemeiat familia Marilor Regi ai Tarei, căsătorindu-se

cu regele de aici. Imperiul Roman a încercat, fără să reuşească, să distrugă ambele orientări ale credinţei enohiene în primul secol d.Hr.

Când creştinismul iacobit a ajuns în Ţara Galilor pentru prima dată şi apoi în Irlanda şi Scoţia, a fost acceptat cu uşurinţă. Rămăşiţele druidismului de aici s-au transferat imediat în creştinismul celtic. Această formă enohiană de creştinism a supravieţuit până în secolul al VI-lea d.Hr, iar noi am putut să-i stabilim vechimea cu ajutorul predicilor primilor sfinţi celtici şi al poeziilor lui Taliesin.

Siturile populaţiei Grooved Ware au fost întotdeauna considerate sacre, iar în ultimii 3.000 de ani au constituit motivul bătăliilor dintre diferite case regale din Marea Britanie şi urmaşii preoţilor Templului din Ierusalim.

Aceasta este, aşadar, încâlcita poveste pe care am descoperit-o. La începutul acestei cărţi ne-am pus trei întrebări:

1. Este oare fizic posibil ca întreaga lume să fie inundată, iar dacă da, ce dovezi există că asemenea lucruri îngrozitoare au avut loc în istoria umanităţii?

2. Tradiţiile orale ale Francmasoneriei susţin că exista o civilizaţie avansată înainte de venirea potopului. Sunt aceste relatări doar nişte mituri, sau înregistrează istoria unui popor care nu mai există?

3. Ar putea să ne ajute toate acestea să construim un nou model de preistorie?

Da, lumea a fost distrusă de un potop provocat de un impact cu o cometă cu mai puţin de 10.000 de ani în urmă. Asemenea evenimente se pare că au loc înspăimântător de des, un impact important având loc şi mai târziu, prin 3150 î.Hr.

Da, tradiţiile orale ale Francmasoneriei menţionează evenimente adevărate şi a existat un grup avansat de oameni în Insulele Brita-

nice, care se pare că au avut o influență mare în Orientul Mijlociu și chiar și în China.

Da, trebuie să construim un nou model preistoric. Noi am început doar să aducem puțină claritate asupra felului în care am ajuns ceea ce suntem azi.

Totuși, credem că răspunsurile pe care le-am dat sunt mai puțin importante decât multele întrebări pe care le-am pus. De atât de mult timp, lumea se pare că este stăpânită de informații evident greșite despre trecut și de fiecare dată când cineva vine cu idei noi ce contrazic vechile teorii este neluat în seamă sau ridiculizat. Dar astăzi avem speranțe, pentru că intelectualii de frunte au realizat că heterodoxia de azi este ortodoxia de mâine.

Am găsit originea yardului megalitic al profesorului Thom.

Am încercat să înțelegem arta megalitică ca pe o formă de scriere. Și sperăm că progresele în materie vor continua.

Am descoperit rolul central al lui Venus în știința și tehnologia lumii antice. Mai mult decât orice, sperăm că am descoperit suficient de multe lucruri pentru a convinge oamenii că strămoșii noștri îndepărtați merită tot respectul nostru.

Grație științei lui Uriel și tradițiilor orale ale lui Enoh, avem dovada unor dezastre groaznice care s-au dezlănțuit asupra lumii, când bucăți de gheață din spațiu au lovit oceanele noastre.

Arheologia ne spune că specia noastră n-a suferit schimbări timp de 115.000 de ani și, totuși, civilizația noastră s-a dezvoltat doar în ultimii 10.000 de ani, de când a avut loc ultimul potop global.

Așadar, ce s-a întâmplat în cei 105.000 de ani înainte de impact? Oare strămoșii noștri au stagnat sau a existat o civilizație dezvoltată din punct de vedere tehnologic, care a dispărut de pe fața Pământului?

Da, trebuie să conchidem că este într-adevăr posibil ca specia noastră să fi progresat și apoi regresat de mai multe ori. Am avut

nevoie de peste 100 de ani ca să trecem din bărcile de lemn în navele spațiale spre lună și atunci, de ce nu s-a ajuns la un progres rapid și în vremea aceea?

Inundațiile provocate de impacturile cu comete întrec orice imaginație, atât sunt de catastrofale. Valurile tsunami care au măturat Pământul ar fi distrus orice dovadă a existenței unei civilizații precedente, la fel cum se sfărâmă castelele de nisip de pe plajă, din cauza fluxului.

Mai presus de toate, trebuie să observăm că mesajul cel mai important trimis de Uriel nu ține de istorie, ci de viitor.

Imaginează-ți ceea ce nu se poate imagina, spune Uriel – Pământul va fi lovit din nou.

Am avut norocul să trăim într-o perioadă în care impacturile cu comete au fost destul de slabe în ultimii 10.000 de ani. Dar oare va fi tot așa? Am fost cu siguranță norocoși prea mult timp pentru a ne mai gândi serios la această problemă.

Dacă nu vom investi în posibilitățile de descoperire ale unei tehnologii pentru a ne proteja planeta, poate că și noi vom fi o simplă amintire, din care va rămâne la fel de puțin cât a rămas din populația Grooved Ware. Vom deveni o vagă tradiție orală a unui popor antic care putea zbura ca păsările, care avea construcții ce atingeau cerul, care avea puterea de a comunica cu cele patru colțuri ale lumii. Acest popor, vor spune ei, a existat înainte ca stelele să cadă pe Pământ și ca Dumnezeu să-i pedepsească pentru răutățile lor.

Poate că supraviețuitorii vor auzi ecoul antic, înainte de a fi prea târziu. Dar poate că nu vor reuși nici să audă mesajul trecutului:

> *Iată că dezastrul se apropie, un potop mare va distruge toate lucrurile însuflețite.*
>
> *Cartea lui Enoh*

CRONOLOGIE

2.600.000 î.Hr.	S-au confecționat primele unelte.
180.000 î.Hr.-360.000 î.Hr.	„Era mitocondrială”
115.000 î.Hr.	Au apărut oamenii moderni.
26.000 î.Hr.	Prima „fabrică” cunoscută.
25.000 î.Hr.	Dispar ultimii oameni de Neanderthal.
16.000 î.Hr.	Scoția este acoperită de o milă (1,6 km) de gheață.
11.000 î.Hr.	Orkney se separă de Scoția prin ridicarea nivelului mării.
10.000 î.Hr.	Scoția este eliberată de gheață, apar căprioara uriașă, elanul și renul.
9000 î.Hr.	Loch Lomond Stadial este cuprins de un val rece.
8075 î.Hr.	Apar primii stâlpi de observație de la Stonehenge.
7640 î.Hr.	Impactul cometei din șapte părți.
7500 î.Hr.	Începutul agriculturii.
7100 î.Hr.	Se întemeiază noi stâlpi de observație la Stonehenge.
7000 î.Hr.	Apar așezările pe Run, în insulele Hebride și pe muntele Sandal din Irlanda.
6500 î.Hr.	Scoția se încălzește și devine un habitat atractiv.
6500 î.Hr.	Apar așezări la Inverness.
6000 î.Hr.	Marea Nordului inundă câmpiile din nord.
6000 î.Hr.	Apar așezări la Islay, Jura, Arran, Oban și Loch Doon.
5500 î.Hr.	Ridicarea nivelului Mării Baltice.

4900 î.Hr.	Lacul de apă dulce Skaill inundat de mare devine golful Skaill.
3930 î.Hr.	Se întemeiază aşezarea de la Maes Howe.
3600 î.Hr.	Se construieşte casa de la Knap, din Howar.
3500 î.Hr.	Comunitățile producătoare de hrană apar la Orkney.
3420 î.Hr.	Primii oameni îngropați la Quanterness.
3250 î.Hr.	Sumerienii vin în Sumer.
3215 î.Hr.	Primele case construite la Skara Brae.
3215 î.Hr.	Mormântul vulturilor, se construieşte Isbister.
3200 î.Hr.	Newgrange intră în folosință.
3150 î.Hr.	Impactul din Marea Mediterană cu cometa.
3080 î.Hr.	Dovezi ale domesticirii animalelor la Knowe, în Ramsay.
3040 î.Hr.	Se ridică pietrele de la Stennes, se sapă temelia construcțiilor circulare.
3035 î.Hr.	Dovezi ale domesticirii animalelor la Knowe, în Rowiegar.
3020 î.Hr.	Se adaugă la Skara Brae locuințele 2,7 şi 9.
3020 î.Hr.	Se începe ridicarea construcțiilor circulare la Stonehenge.
2990 î.Hr.	Primii oameni îngropați la Quoyness.
2895 î.Hr.	Se construieşte aranjamentul pietrelor centrale din Stennes.
2830 î.Hr.	Se construieşte structura de la Peirowall Quarry, cu pietre spiralate.
2820 î.Hr.	Se construieşte sructura de la Maes Howe.
2700 î.Hr.	Se construieşte dealul Silbury.
2700 î.Hr.	Artefacte din bronz în Wiltshire, dar nu în Scoția.
2670 î.Hr.	Agga înfrânt de Mesanepada, regele din Ur.
2655 î.Hr.	Skara Brae este părăsită.
2650 î.Hr.	Prima piramidă construită la Seqqara.
2650 î.Hr.	Ia sfârşit domnia lui Ghilgameş.
2650 î.Hr.	Agga, ultimul conducător din Etana, moare.
2638 î.Hr.	Khufu devine rege al Celor două Ținuturi din Egipt.

2600 î.Hr.	Primele mari movile-temple construite în Peru.
2500 î.Hr.	Se ridică pietrele de la Avebury.
2500 î.Hr.	Nu se mai fac construcții megalitice în Orkney.
2000 î.Hr.	Apar artefacte din bronz în Scoția.
2000 î.Hr.	Clima din nordul Scoției începe să se înrăutățească.
1200 î.Hr.	Populația din Scoția scade, probabil din cauza ciumei.
1159 î.Hr.	Vulcanul Hekla din Islanda erupe, provocând în Scoția zece ani cu veri secetoase.
1020 î.Hr.	Saul devine primul rege al Israelului.
1002 î.Hr.	David devine rege al Israelului.
972 î.Hr.	Solomon își construiește templul.
586 î.Hr.	Distrugerea Templului lui Solomon.
539 î.Hr.	Începe construcția Templului lui Zorobabel.
155 î.Hr.	Preoții țadochiți se duc în Qumran.
7 î.Hr.	Se naște Iisus.

d.Hr.

32 d.Hr.	Ioan Botezătorul este omorât.
33 d.Hr.	Crucificarea lui Iisus.
58 d.Hr.	Bran aduce creștinismul în Țara Galilor.
60 d.Hr.	Saul devine Pavel și conduce iar creștinătatea.
60 d.Hr.	Bătălia de la Castelul Ior, masacrul druizilor din Anglesey.
62 d.Hr.	Iacov, rudenia lui Iisus, este omorât.
66 d.Hr.	Începe revolta evreiască.
70 d.Hr.	Distrugerea Ierusalimului și a templului său.
78 d.Hr.	Are loc ultima înfrângere a druizilor din Anglesey.
79 d.Hr.	Agricola construiește forturi în Irlanda.
84 d.Hr.	Agricola îi învinge pe druizii din Scoția.
132 d.Hr.	Începe răscoala Bar Kochba.
432 d.Hr.	Patrick merge în Irlanda.
525 d.Hr.	Maelgwn Gwynedd întemeiază Catedrala Bangor.

547 d.Hr.	Maelgwn Gwynedd moare.
563 d.Hr.	Columba navighează spre Scoția.
1.095 d.Hr.	Începe prima cruciadă.
1.118 d.Hr.	Nouă cavaleri fac săpături la ruinele templului.
1.307 d.Hr.	Templierii sunt distruşi în Franța.
1314 d.Hr.	Are loc bătălia din Bannockburn.
1.329 d.Hr.	Papa îl acceptă pe Robert I ca rege al Scoției.
1.601 d.Hr.	James al VI-lea este făcut mason la Loja din Perth şi Scoon.
1.603 d.Hr.	James al VI-lea este făcut rege al Angliei.
1.641 d.Hr.	Sir Robert Moray este făcut mason la Newcastle.
1.691 d.Hr.	James al VII-lea este învins în bătălia din Boyne.
1.715 d.Hr.	Prima campanie iacobită pentru reinstaurarea familiei Stewart.
1.717 d.Hr.	Masonii din Londra se rup de tradiția scoțiană.
1.725 d.Hr.	Formarea Primei Mari Loje Naționale din Irlanda.
1.736 d.Hr.	Se formează Marea Lojă a Scoției.
1.745 d.Hr.	Are loc cea de-a doua campanie iacobită pentru reinstaurarea familiei Stewart.
1757 d.Hr.	George Washington este făcut mason.
1813 d.Hr.	Se formează Marea Lojă Unită a Angliei.

Anexa 1

UN MESAJ PENTRU FRANCMASONERIA ENGLEZĂ

UN NOU MODEL DE FRANCMASONERIE

Credem că mai mulți francmasoni care au criticat descoperirile noastre au făcut acest lucru pentru că au comparat teoriile noastre cu teoriile existente despre istoria masonică. Unii au avut dreptate, avertizându-ne că am greşit vreun detaliu sau au vrut să poarte discuții constructive. Totuşi, după părerea noastră, mai sunt şi cei care cred că datoria lor este de a proteja dogmele întemeiate cu mult timp în urmă, create în mare parte de masonii londonezi de la începutul secolului al XVIII-lea. Cu cât se consideră mai experți, cu atât sunt mai puțin pregătiți pentru a analiza dintr-o altă perspectivă acest subiect.

Teoriile avansate de noi în aceste trei cărți reprezintă o reevaluare a originilor masonice, încât pur şi simplu nu este posibil să se elimine elemente din descoperirile noastre, pe motiv că intră în conflict cu teoriile existente. Explicația noastră pentru existența Francmasoneriei şi a ritualurilor sale actuale trebuie discutată ca atare şi apoi comparată (ca o alternativă completă) cu teoriile standard.

Eforturile noastre din ultimii zece ani diferă de cele ale celor

mai moderni cercetători masonici prin faptul că am avut în vedere un context amplu şi nu ne-am rezumat doar la Masonerie. Părerea noastră este că nu poţi înţelege un peşte dacă n-ai cercetat marea.

Ca să facem o altă analogie, ne simţim puţin ca Galileo, care încerca să ne convingă că lumea este o sferă ce se învârte în jurul Soarelui. Persoanele cu funcţii importante în domeniile în chestiune au acceptat întotdeauna cu greu ideile noi, cu toate că, astăzi, academicienii serioşi fac progrese considerabile, graţie schimbărilor rapide şi radicale ce au loc în ştiinţele importante. La începutul secolului al XVII-lea nu existau dovezi că Soarele şi celelalte corpuri cereşti se învârt în jurul Pământului plat şi nemişcat, tot aşa cum nici noi nu avem vreo dovadă în sprijinul ideii puţin credibile că aristocraţii Francmasoneriei speculative au adoptat ritualurile masonilor simpli.

Dar vechile idei preconcepute nu dispar aşa de repede.

Noi considerăm că explicaţia Marii Loji a Angliei despre originea Breslei este complet nejustificată, ca şi crezul său că toate explicaţiile sunt doar teorii, continuând totuşi să promoveze explicaţia masonilor de demult.

Când am terminat această carte, am fost încântaţi să primim, alături de complimentele Marelui Secretar al Marii Loji Unite a Angliei (MLUA), două broşuri numite *Răspunsuri la întrebările tale* şi *Francmasoneria: o abordare a vieţii*. Aceste mini-broşuri sunt o încercare reuşită de a începe să elimine unele din ideile cele mai stupide cu privire la Francmasoneria care există astăzi în lume. Într-adevăr, cel puţin una din ideile conţinute în aceste broşuri a fost sugerată de noi Marii Loji.

Totuşi, aceste mici documente conţin într-adevăr câteva din aceleaşi informaţii vechi, dintre care unele sunt, după părerea noastră, foarte discutabile şi se poate demonstra că sunt şi greşite.

Una dintre ele pune întrebarea „Cum şi când a început Francmasoneria?" Apoi se spune că nu se cunoaşte acest lucru şi că cea mai veche „facere" a unui francmason din Anglia este cea a lui Elias Ashmole, din 1646.

Chiar şi în acest detaliu greşesc.

Într-o carte cu cercetări meticuloase, întitulată *Originile Franc-*

masoneriei: între 1590-1710 în Scoția, publicată de Cambridge University Press în 1988, David Stevenson, profesor de istorie a Scoției la Universitatea St. Andrews, a oferit procesul verbal al lojii originale, care a arătat că doi dintre conducătorii adunării au fost făcuți francmasoni la întrunirea Lojii Edinburgh Cannongate, ținută la Newcastle în 1641. Astfel, aflăm că acordarea titlului de francmason lui Elias Ashmole este a treia în Anglia. Şi arată clar că Francmasoneria a început în Scoția cu cel puțin 50 de ani înainte de inițierea Fratelui Ashmole în ceea ce ar fi putut fi doar Loja Scoțiană.

Unul dintre masonii numiți la Newcastle în 1641 a fost Sir Robert Moray, un membru fondator al Societății Regale, împreună cu Ashmole. Una din cele trei loji scoțiene de cercetare, de o mare importanță, se numeşte Loja Sir Robert Moray, fondată în onoarea acestui mare om. Când profesorul Stevenson, care nu este mason, s-a adresat acestor loji scoțiene de cercetare, a fost tratat cu respectul cuvenit funcției sale academice, iar descoperirile sale au fost bine primite şi discutate peste tot. Mai târziu, când s-a adresat lojii engleze de cercetare numită „Quator Corinarti", prezentarea profesorului a fost primită cu răceală. Recomandăm tuturor membrilor Breslei să citească dovezile lui Stevenson.

În broşuri se spune, de asemenea, că Marea Lojă a Angliei a fost prima mare lojă din lume, fiind întemeiată în 1717, dar aceea a fost numai o organizație din Londra a doar patru loji. Existau loji în oraşele mari şi mici din Scoția, care conlucrau cu secole înainte de această dată; pur şi simplu n-au vrut să-şi însuşească titlul destul de îndrăzneț de „mare".

În ciuda dovezii concludente pe care am avansat-o noi şi alții despre originile Francmasoneriei scoțiene asociate cu Cavalerii Templieri, se pare că MLUA nu ne bagă în seamă. Aceste broşuri repetă vechea idee că gentlemenii şi aristocrații englezi din secolul al XVII-lea s-au hotărât dintr-o dată să-i întrebe pe constructori dacă pot să adopte ritualurile breaslei lor pentru a deveni mai buni. Realitatea este exact opusul. Constructorii Europei au fost acceptați în nivelurile de jos ale ritualurilor Templierilor, când Cavalerii Templieri au declanşat acest renumit program de construcții a ca-

tedralelor medievale pe întregul continent. Când puterea Templierilor a dispărut dintr-o dată la începutul secolului al XIV-lea, aceşti masoni de rang mare aveau ritualuri primite de la Templieri şi au format bresle în Europa, dar nu şi în Anglia, Irlanda, Ţara Galilor şi Scoţia. Aproximativ în 1440, William St Clair de Roslin, pentru a construi Capela Rosslyn a adus masoni de pe continent, şi nu masoni scoţieni. El şi urmaşii lui au fost apoi Mari Maeştri Masoni ai Scoţiei.

William St Clair i-a chemat pe aceşti masoni pentru că familia lui păstra ritualurile şi documentele Templierilor, iar din anul 1440 încoace, masonii (muncitori) s-au unit cu cei spirituali sau speculativi.

PUNCTUL NOSTRU DE PLECARE

Teoria originii atât de implauzibile a vechilor masoni este cea care ne-a determinat să cercetăm originile ritualurilor folosite de francmasoni. Într-adevăr, amândoi am abordat Francmasoneria din curiozitate.

Nimeni pe care am întrebat n-a putut să ne spună de unde a venit Ordinul. Majoritatea membrilor păreau că acceptă pur şi simplu un fel de teatru de amatori cu implicaţii morale, ocazia de a mânca şi a bea ceva după aceea, la un dineu al gentlemenilor, cu obiective caritabile şi posibilitatea de a îmbrăca însemnele francmasonilor, care cuprind şorţuri de piele elegante, mănuşi albe, gulere şi manşete ornamentale.

Ştiam că toţi cei care nu sunt membri au o perspectivă foarte diferită. După primul război mondial, Francmasoneria a încercat să ignore toate comentariile din afară despre sine şi scopul său. Opozanţii nonmasonici, creştini ai Francmasoneriei, ca şi scriitorul Walton Hannah, şi-au dat seama că puteau spune ce doreau despre breaslă, fără ca membrii să le răspundă la afirmaţii şi neînţelegeri. Hannah a descoperit această lipsă de apărare când a scris un articol în *Teologie* (ianuarie 1951), publicat de grupul creştin Societatea pentru Promovarea Cunoştinţelor Creştine, intitulat „Oare ar trebui un creştin să fie francmason?" Hannah a fost plăcut surprins de controversele destul de multe generate de acest articol şi de nu-

mărul de scrisori particulare pe care le avea din practicarea Francmasoneriei, pe care le descrie ca fiind „politicoase şi rezervate". Dar nu i-a schimbat părerea că Francmasoneria este o organizaţie malefică ce trebuie distrusă, invocând ca motiv „răspunsurile în mod necesar evazive ale masonilor"[1]. Astfel s-a răspândit credinţa din ziua de azi, îmbrăţişată până şi de guvernul de astăzi, că francmasonii nu sunt sinceri nici când depun jurământul.

Am pornit să descoperim originile ritualurilor din Francmasonerie, ajungând astfel în zone complet neaşteptate. Ceea ce am descoperit era atât de important, încât am scris povestea căutărilor noastre şi, la şapte ani după ce am început, am publicat *Secretul lui Hiram*. În această carte am spus cum am ajuns la ideea că Francmasoneria este un depozit de cunoştinţe antice, care sunt vechi din vremea bisericii din Ierusalim, când trăiau Iisus şi Iacov.

Aceste ritualuri, am spus noi, au fost readuse la viaţă de Ordinul medieval al Cavalerilor Templieri şi aduse în Scoţia, unde Ordinul a fost transformat în Francmasonerie în secolele al XIV-lea şi al XV-lea. Am avut trei motive pentru a publica prima carte:

1. Pentru a vă face părtaşi la sentimentul minunat simţit atunci când descoperi fabuloasa istorie a Ordinului.

2. Pentru a arăta oamenilor, în general, că Francmasoneria este un izvor de cunoaştere istorică ignorat pe nedrept.

3. Pentru a combate numărul mare de cărţi prost informate, care atacă Francmasoneria ca şi cum ar fi un fel de instituţie malefică împotriva societăţii.

Am simţit că liderii Francmasoneriei engleze nu erau pregătiţi să se apere cum trebuie împotriva scriitorilor de genul lui Stephen Knight şi Martin Short, ambii decedaţi, care au înfăţişat Francmasoneria, după părerea noastră, ca pe o reţea vastă ce şi-a întins ten-

[1] Hannah,W.: *Darkness Visible, A Revelation and Interpretation of Freemasonry*, The Augustine Press, 1952

taculele în toate zonele vieții publice.

Ignorând faptul că Francmasoneria nu este o „societate secretă", Martin Short a scris în 1989:

> *Ce am putea face* (în privința Francmasoneriei)*? Eu cred că ar trebui să facem mai mult decât consideră un membru al Partidului Conservator, când spune: „dacă oamenii vor să aparțină unor societăți secrete, n-au decât", dar probabil mai puțin decât cere laburistul, care crede că „ar trebui să fie ilegală".*
>
> *Singura modalitate corectă ar fi să se supună la vot. Astfel, publicul va avea acces la listele actualizate cu membrii lojilor masonice.*[2]

Aceste scrieri, percepția noastră despre eşecul conducerii Marii Loji Unite a Angliei în a combate corespunzător acuzațiile lor, a adus pagube enorme unui ordin cu intenții bune şi caritabile, chiar dacă puțin excentric.

VIITORUL

Lumea se schimbă şi toată lumea intră într-o nouă epocă a informațiilor, o epocă care pune sub semnul întrebării practicile tradiționale şi modurile de autoritate. Astăzi, marea parte a lumii occidentalizate are o vedere autoritară democratică, reflectată în toate straturile societății. Chiar şi în Anglia, autoritatea ereditară nu mai este acceptată pur şi simplu, monarhia este chemată să dea socoteală pentru moralitatea şi extravagațele sale. Camera Lorzilor se vrea abolită, până şi campionii Uniunii Europene au fost „scuturați" de opinia publică. Ideea tradițională că autoritatea se transmite de la superiori la subalternii recunoscători nu mai este acceptată de nimeni. Natura autorității se schimbă, dar Francmasoneria abia începe să se schimbe şi ea.

În era informațională, cunoaşterea înseamnă putere şi singurii membri pe care merită să-i avem sunt cei cu multe alte alternative pentru loialitatea lor şi modalitățile de distracție. Oamenii inteligenți şi informați se plictisesc foarte uşor, mai ales dacă nu sunt

[2] Short, M.: *Inside the Brotherhood*, Grafton Books, 1989

provocați. Din când în când, autoritatea poate solicita un acord, dar niciodată un angajament. Următoarea generație de francmasoni este la fel de neconvinsă de autoritatea asumată ca oricare alta din istorie. Fără nici o autoritate poziționlă sau ereditară care să comande, cum pot liderii Breslei să dea legitimitate deciziilor lor? Cum pot ei să încurajeze frăția între membri, când nu mai pot să comande supunere?

Cei mai apți viitori masoni nu se vor considera soldați regali, ci mai degrabă valori mult căutate. Nu se mai poate spune: „fii membru al lojii tale, comportă-te cum trebuie şi în aproximativ zece ani vei fi mare ofițer provincial, cu vreun şnur de aur". Acest fals statut conferit este lipsit de valoare pentru cei care vor să atingă un statut real în propriile profesii şi vor să-şi petreacă puținul timp liber făcând ceva interesant şi folositor. Cum pot fi motivați aceşti oameni să fie masoni, cum îi putem face să rămână masoni?

Amenințările nu folosesc la nimic, căci ce sancțiuni pot fi aplicate unor profesionişti care nu sunt pregătiți să fie intimidați de nimeni, cu atât mai puțin de un măcelar local sau de un director de bancă intrat la pensie, într-un şorț fandosit? Cum pot „conducătorii" Breslei să-şi exercite autoritatea asupra membrilor cei mai inteligenți şi mai buni, în absența dependenței? Cu siguranță nu mai pot continua ca până acum, iar dacă nu se schimbă, Francmasoneria va dispărea o dată cu ei.

Când cei care controlează acum Francmasoneria erau tineri, controlul era totul. Cei mai mari din frăție erau alergici la surprize. Fiecare cerea voie pentru orice şi făcea exact ce i se spunea. Aceasta le producea ocupanților de dinainte a MLUA iluzia că erau foarte puternici, dar acest simț al controlului nu era real. Nu mai este posibil să restrângem discuțiile când există atâtea surse de informație accesibile.

Gary Hamel, profesor de strategie şi management internațional la London Business School, a vorbit despre schimbarea autorității, în general, spunând:

> *Odată, dacă nu erai prins cu mâța-n sac sau dacă nu ți-ai calomniat şeful, puteai să fii sigur de meseria ta în unele*

organizații mari. Loialitatea era apreciată mai mult decât capabilitatea și exista întotdeauna un colț mucegăit unde cei mediocri se puteau ascunde.

Drepturile ofereau o forță de muncă destul de maleabilă, iar dependența promulga o loialitate pizmuitoare. Așa stăteau lucrurile atunci, așa stau și acum.

Putem vorbi cât vrem despre făurirea unei organizații cu angajamente înalte, însă nu este angajamentul reciproc? Nu-i de mirare că loialitatea nu mai este ceea ce era.[3]

Experiența aduce cu ea autoritatea, iar în trecut, superioritatea ierarhică se baza pe ipoteza că oamenii sus-puși știau mai multe decât cei de jos. Într-un sistem ce părea că se bazează pe promovarea oamenilor după un asemenea principiu, acest lucru nu poate fi adevărat. Pericolul este că oamenii care conduc Francmasoneria ar putea să ajungă să cunoască tot mai puține lucruri despre aceasta. E foarte ușor pentru un tânăr inteligent care intră în lojă să observe o lipsă de cunoaștere la unii din membrii mai în vârstă. Dacă următoarea generație nu poate respecta Francmasoneria, nu vor intra în ea și nici nu o vor sprijini.

Francmasoneria era un mediu protejat. De cei din afară era văzută ca un club select, iar dacă prețul promovării era de a nu pune întrebări dificile, atunci, într-o epocă care accepta autoritatea asumată, poate că acesta era considerat un preț rezonabil pentru rangul conferit de statutul social francmasonic în societate. Dar mediul s-a schimbat dramatic...

Gary Hamel a sugerat, de asemenea, o soluție pentru companiile care aveau această problemă:

N-ar trebui ca autoritatea să aibă și o funcție de prevedere, așa cum are una de revizuire? Într-o lume ce trece prin schimbări discontinue, n-ar trebui autoritatea să se bazeze nu numai pe experiență, ci și pe capacitatea de a învăța să se adapteze?[4]

[3] Hamel, G.: „Managing Out of Bounds", *FT Mastering Managament Overview*, Oc92.html

[4] Hamel, G.: „Managing Out of Bounds", *FT Mastering Managament Overview*, Oc92.html

Computerele şi Internetul determină o democraţie informaţională. Graniţele informaţionale care odată permiteau confraţilor mai mari să încerce să restricţioneze dezbaterile printre cei mai tineri pot fi uşor distruse. Dacă faptele importante sunt uşor acesibile, atunci fiecare decizie poate fi combătută. Autoritatea nu mai poate fi idiosincratică şi capricioasă. Când masonii juniori cunosc toate faptele şi pot să emită propriile păreri, sunt mai mult decât dornici să combată ideile celor pe care îi plătesc să administreze ceea ce este, la urma urmei, doar o organizaţie-hobby.

O organizaţie ce nu poate prevedea viitorul nu-şi va avea locul aici, dar John F. Kennedy ne-a adus aminte, de asemenea, că oricine îşi uită istoria nu va avea nici un viitor. Iată, deci, cele trei provocări importante cu care credem că se confruntă astăzi Francmasoneria:

1. Să păstreze ritualurile vechi şi să reinstaureze vechile ritualuri, ca să putem învăţa din trecut.

2. Să atragă tineri inteligenţi în loji, atât bărbaţi, cât şi femei, pentru a învăţa adevăratul scop al Ordinului şi pentru a împărtăşi credinţele şi valorile sale.

3. Să treacă la un sistem de autoritate acceptat de societatea de azi. Aceasta implică o schimbare spre alegere, nu spre desemnare.

Atunci, Francmasoneria engleză va avea un viitor.

Anexa 2

REFLECȚII ASUPRA MAES HOWE

Numele de Maes Howe dat structurii compartimentate de lângă Stromness, din Orkney, ne-a intrigat mult timp. Ştiam că limbile irlandeză, cea vorbită în Manx şi Scoția sunt ramuri a două limbi înrudite îndeaproape, prima identificată azi ca goidelică (Q-celtică), sau mai cunoscută sub numele de galeză, iar a doua numită brythopică (P-celtică), care face legătura dintre galeză, sau cymric, şi limba vorbită în Cornwall şi Britania. Toate aceste limbi au în comun faptul că cele mai vechi forme ale lor au fost folosite prin secolul al VI-lea d.Hr. Eram conştienți de faptul că o limbă nu răsare din senin, la fel cum nici o religie nu răsare din nimic; sunt întotdeauna prelucrări ale unor idei mai vechi. Acest lucru poate fi confirmat de dr. W. Nicolaison, care a găsit destule exemple galeze reprezentând toponime din Scoția:

> *Este uimitor faptul că nume P-celtice se găsesc nu doar în Țara Galilor, ci şi mult mai departe spre nord, în Scoția..., asemenea nume puteau apărea doar dacă o limbă P-celtică înrudită cu velşa modernă se vorbea în sud-estul Scoției, ce se întinde de la granițele scoțiene până la estuarul Moray şi dincolo de acesta, unde s-au găsit aceste toponime. Cum scoțienii vorbitori de galeză din Dabriada au colonizat Scoția la nord de Forth, începând cu secolul al XVIII-lea, dacă nu şi mai devreme, o*

asemenea limbă putea fi vorbită doar de picți. Aceste toponime ar putea fi păstrate dacă ar fi adaptate de noii veniți vorbitori de galeză, care le-au folosit chiar și când limbile mai vechi au dispărut, existând o perioadă bilingvă între picți și scoțieni.[1]

Așa că, poate povestea lui Maelgwn ca tată al regelui Brude nu era prea exagerată, dacă mama lui vorbea velșă! Dar această informație ne-a făcut să reanalizăm sensul numelui Maes Howe – se poate oare să fie înrudit cu cuvintele velșe *Maes Hwyr,* aproape identice din punct de vedere genetic, care se traduc prin „câmpul serii după ce a apus Soarele"?

Victor Reijs, astronomul olandez despre a cărui lucrare am discutat în Capitolul 7, a arătat că Soarele răsare și apune după dealul Ward, cu 20 de zile înainte de solstițiul de iarnă și cu 20 de zile după aceea. El a instalat o cameră video în încăperea de la Maes Howe și a publicat tot ceea ce a cronometrat de fiecare dată când razele soarelui au intrat în ea. Rezultatul era un model la nimereală al luminii soarelui ce cade pe peretele din spate al camerei, pe o perioadă de 60 de zile. Prin urmare, Reijs a conchis că Maes Howe este doar o construcție unde se sărbătorea Crăciunul, care indică iarna.[2]

Euan Mackie a spus că e momentul să reconsiderăm Maes Howe:

Cu o generație în urmă, investigațiile în astronomia și matematica constructorilor din Britania preistorică se axau mai ales pe modele stilistice. De atunci, marele mormânt cu pasaje din Newgrange, din estul Irlandei, s-a dovedit a fi construit pentru răsăritul de la miezul iernii. Este vremea să analizăm o altă cameră mortuară, Maes Howe, din partea cea mai de nord din Scoția, având aceste preocupări în minte.[3]

[1] Roberts, J.L.: *Lost Kingdoms, Celtic Scotland and the Middle Ages*, Edinburgh University Press, 1997

[2] Reijs, V.: „Megalithic Month Alignement at Maes Howe", *Third Stone*, octombrie-decembrie 1998, pp.18-20

[3] Mackie, E.W.: „Maes Howe and the Winter Solstice", *Antiquity*, 71, iunie 1997, pp. 338-359

Ştiam că la Bryn Celli Ddu Venus apare ca stea a serii şi am aplicat tehnica „deschiderii virtuale" a lui Robert cronometrării răsăriturilor oferite de Victor Reijs. Există două deschideri virtuale, care au făcut ca Soarele să apară, să apună şi, se pare, să răsară iar – aşa că, este posibil să existe o aliniere a lui Venus şi una solară?

Asta era! O dată la opt ani, calculele arată că Venus va străluci de două ori pe zidul din spate al camerei, după ce Soarele a apus la solstiţiul de iarnă.

Aproximativ pe la ora 14:35, la solstiţiul de iarnă, Soarele străluceşte în spatele camerei timp de 17 minute şi apoi apune la ora 15:20. La ora 17:00, lumina lui Venus intră în prima deschizătură, luminând camera, şi apoi la 17:15 dispare după dealul Ward. Dar la 15 minute după ce a apus prima dată, Venus reapare de după dealul Ward şi lumina intră în cameră pentru încă două minute, înainte de a dispărea pentru a doua şi ultima oară.

Aşadar, din opt în opt ani, Venus străluceşte de două ori în camera din Maes Howe, „câmpul serii după ce a apus Soarele" – ce nume potrivit pentru o structură direcţionată spre steaua serii! Aceasta a avut loc ultima dată în 1996 şi se va mai întâmpla din nou în 2004.

Mackie a avut dreptate când a bănuit că Maes Howe nu se rezumă doar la atât. Alinierea solară ar putea fi întâmplătoare, dar aliniamentul spre Venus combinat cu aceasta n-are cum să fie. Încă o dată, am descoperit grandoarea acestor construcţii, a acestor preoţi-oameni de ştiinţă ce au trăit cu atât de mult timp în urmă.

Anexa 3

CUM A REUŞIT POPULAŢIA GROOVED WARE SĂ DEZVOLTE O CIVILIZAŢIE AVANSATĂ?

CARACTERISTICILE COMUNITĂŢII DIN VALEA BOYNE

Mulţi dintre cei care cercetează trecutul antic simt nevoia să explice anumite cunoştinţe. Apariţia bruscă a civilizaţiei se pare că sugerează că anumite grupuri ştiau exact ce fac când au inventat agricultura şi au domesticit animalele. Unii pun aceste progrese pe seama atlanţilor, alţii le consideră urmarea intervenţiilor extraterestre, dar nu-şi dau seama că totul trebuie să pornească de undeva – fie de pe insula mitică din ocean, fie de pe Marte, fie de undeva de pe lângă Dublin, şi că această locaţie ar putea oferi cheia acestor anomalii.

Newgrange şi structurile de aici indică un angajament social profund pe o perioadă mare de timp, cuprinzând mai multe generaţii. Aceasta a reprezentat o investiţie de resurse uriaşe din partea celor ce, până nu demult, au fost consideraţi o populaţie de vână-

tori – culegători care tocmai erau la începutul dezvoltării agriculturii. Pentru a reuşi, ar fi avut nevoie de acel fel de specializare a muncii asociat anterior doar cu culturile orăşeneşti.

După terminarea săpăturilor, profesorul Michael O'Kelly a presupus că au existat cel puţin şase echipe specializate, fiecare având diferite sarcini la realizarea construcţiei.[1] Aceşti oameni calificaţi care au construit şi decorat structura Newgrange aveau nevoie de hrană şi cazare pe perioada construcţiei.

Cine erau aceşti primi constructori şi cât de organizată era cultura lor megalitică?

După cum am spus în această carte, priceperea populaţiei Grooved Ware necesară pentru construirea acestor structuri din preajma Mării Irlandei indică un mare grad de maturitate în dezvoltarea economică, cu mult peste imaginea de sălbatici pe care o aveam despre ei. Puteau să realizeze proiecte reuşite de construcţii care necesită o mare parte din forţa de muncă disponibilă. Mai mult chiar, trăiau destul de puţin, iar rata mortalităţii infantile era destul de mare, realizările lor fiind astfel cu atât mai uimitoare. Euan Mackie scoate în evidenţă un lucru:

> *Trebuie să fi existat nişte societăţi specializate protourbane sau urbane, stratificate înainte de apariţia celor mai vechi megaliţi.*[2]

Profesorul Eogan a găsit urme de aşezăminte în diferite situri, mai vechi decât structurile cele mai importante din valea Boyne.

> *Nu s-au găsit aşezăminte neechivoce ale oamenilor ce au creat mormintele subterane, dar săpăturile făcute în unele morminte au scos la iveală dovezi ale unei activităţi casnice existente sub ele. Un asemenea sit este Townleyhall 2* (la nord de Newgrange şi de Knowth)*... zona era neprotejată, având cel mult 1.575 m lungime şi 11 m lăţime. Erau 142 de găuri în stâlpi, dar era*

[1] O'Kelly, M.J.: *Newgrange, Archaeology, Art and Legend*, Thames & Hudson, 1982
[2] Mackie, E.: *The Megalithic Builders*, Phaidon Press, 1977

imposibil de imaginat un plan al structurii din acestea – deşi prezenţa stâlpilor indică construcţii puţin elaborate, ca de exemplu un cort.[3]

Acesta a găsit, de asemenea, dovezi ale existenţei unei aşezări casnice pe situl din Knowth, datând de dinaintea construcţiei movilei.

În partea de vest a movilei, există rămăşiţele unei structuri subrectangulare, şanţuri, gropi, zone pietruite. Nu toate elementele erau folosite în acelaşi timp. Structura subrectangulară avea un şanţ săpat în subsol, împrejmuind toate părţile, cu 11 găuri în stâlp, la baza unei părţi.[4]

Studiile asupra populaţiei discutate în Capitolul 11 au indicat că aproximativ 1.200 oameni au locuit în bazinul văii Boyne,[5] forţa de muncă masculină cu vârsta cuprinsă între 13 şi 30 de ani fiind estimată la aproximativ 240 de bărbaţi. Erau ei suficienţi pentru a dezvolta o specializare a muncii, aşa cum a demonstrat Eogan?

Tot după cum am arătat deja în Capitolul 11, profesorul Eogan (care a făcut săpăturile la Knowth) spunea despre populaţia Grooved Ware:

Este posibil ca aceasta să fi creat vreo metodă de calculare şi de măsurare, mai ales a lungimilor... aceşti oameni aproape că au realizat o boltă adevărată... trebuie să fi cunoscut efectele presiunii şi modalităţile de a contracara... erau fără îndoială un popor gânditor şi conştient, motivat atât intelectual, cât şi spiritual, şi îşi creeau un volum de cunoştinţe care au putut sta la baza progresului ştiinţific... alegerea intenţionată a materialului de construcţii, o piatră tare, indică cunoştinţe elementare de geologie... structurile mormintelor fac doar dovada unor priceperi arhitecturale şi de construcţie.[6]

[3] Eogan, G.: *Knowth and the Passage-Tombs of Ireland*, Thames & Hudson, 1986
[4] Eogan, G.: *Knowth and the Passage-Tombs of Ireland*, Thames & Hudson, 1986
[5] Mitchell, F.: *The Irish Landscape*, Collins, 1976
[6] Eogan, G.: *Knowth and the Passage-Tombs of Ireland*, Thames & Hudson, 1986

Se pricepeau, de asemenea, să exploateze resursele locale pentru a se hrăni, căci o mare parte din populație nu se îndeletnicea cu producerea hranei. Am pus deja întrebarea „Cum au reușit să-și dezvolte aceste abilități care anterior au fost asociate cu dezvoltarea orașelor din Sumer?"

Mai mult chiar, am notat deja cele patru moduri în care au putut acești oameni să-și dezvolte aceste abilități, după părerea profesorului Eogan; dar trebuie să le repetăm aici:

1. Achiziționarea cunoștințelor agricole din întâmplare, printr-o sursă și un mijloc de transmitere necunoscute.

2. Progresul indigen datorat proceselor adaptative locale puse în aplicare de oamenii mezolitici.

3. Irlandezii mezolitici au trecut granițele, achiziționând cunoștințe agricole pe care le-au importat.

4. Sosirea întâmplătoare a unor agricultori străini, ca de exemplu niște pescari-agricultori rătăciți sau care au imigrat intenționat aici.

Profesorul Eogan a continuat apoi să analizeze aceste posibilități. Iată o versiune mai completă a concluziilor sale, înainte să cercetăm și noi problema:

> *S-a spus deja că această societate se poate să nu fi fost băștinașă, ci a apărut ca urmare a răspândirii – un proces care nu este înțeles în întregime – agriculturii în Irlanda... există destule elemente care indică faptul că Irlanda era un recipient de practici rituale și, poate, de oameni, din Britania, mai ales din regiunea Morbihan, dar și din Iberia, din partea de jos a zonei Tagus. Totuși, un lucru este cert despre oamenii mormintelor cu pasaje: nu erau prizonierii unor idei moștenite, ci constituiau un organism cu rol cheie în formarea societății ca un*

[6] Eogan, G.: *Knowth and the Passage-Tombs of Ireland*, Thames & Hudson, 1986

tot unitar, în dezvoltarea peisajului, în evoluția Irlandei neolitice și în realizarea legăturilor cu Britania și Europa.

S-a avansat teoria că constructorii acestor morminte din Irlanda făceau parte dintr-o comunitate atlantică, economică și ritualică mai mare... Legătura dintre scoțieni și irlandezi nu era atât de puternică ca și cea cu partea de nord a Țării Galilor. Și, totuși, contribuția irlandeză la construcția mormintelor cu pasaje scoțiene este fundamentală.[8]

Exista oare un mecanism care să explice cum s-au dezvoltat aptitudinile lor, dincolo de ipoteza că au fost importate din orașele din est? După cum știam deja, cultura populației Grooved Ware era mai veche decât cea a Sumerului și a Egiptului antic, așa că pare puțin probabil să fi fost importate.

Am hotărât să analizăm mai atent economia orașelor vechi și, mai ales, lucrările economistei dr. Jane Jacobs. Aceasta a susținut că nu noua agricultură bogată din perioada neolitică a permis construcția orașelor, ci aceste orașe au creat și dezvoltat agricultura din jurul lor. Ne-am întrebat dacă lucrarea sa ne-ar putea face să înțelegem unele lucruri cu privire la așezarea a aproximativ 1.200 de oameni care au construit movilele din valea Boyne. Aceasta s-a bazat pe un studiu detaliat al orașului Catal Huyuk, așa că am hotărât să analizăm acest sit îndeaproape.

ECONOMIA ȘI CULTIVAREA PĂMÂNTULUI

În provincia turcească Anatolia, într-un loc numit Catal Huyuk, arheologul James Mellaart a făcut săpături, descoperind un oraș întins pe o suprafață de peste 100 de acri. Mellaart a estimat că aici au trăit mai mult de 7.000 de oameni. Era un oraș sofisticat, cu case în formă de pătrat, cu terase, cu acoperișuri plate, susținute de stâlpi de lemn, cu căi de acces, aceste acoperișuri putând servi ca terase. Pe peretele uneia dintre construcții a găsit o hartă detaliată a orașului în perioada de înflorire a acestuia, indicând casele cu terase, iar în spate un vulcan cu două conuri, stins de demult. Acest

[8] Eogan, G.: *Knowth and the Passage-Tombs of Ireland*, Thames & Hudson, 1986

vulcan era important, fiind o sursă de obsidian, o rocă vulcanică asemănătoare sticlei, pe care o foloseau la construcția uneltelor de piatră și a oglinzilor. Într-adevăr, Mellaart a cercetat economia orașului și a descoperit că era un centru comercial important pentru obsidian și obiectele făcute din acesta. Orașul avea și o infrastructură agricolă, bazându-se pe cultivarea orzului și a grâului și pe creșterea animalelor. Din analiza reziduurilor menajere a reieșit clar că oamenii din Catal Huyuk mâncau și carne de animale sălbatice.

Decorațiile de pe obiectele descoperite – țesături, bijuterii, unelte, obiecte de olărit și oglinzi din obsidian – erau foarte elevate. Evident, meșteșugarii orașului erau foarte pricepuți în profesiile lor. Își petreceau cam cea mai mare parte a timpului îmbunătățindu-și tehnicile artizanale, adică specializându-se. Cei care tăiau piatra trebuiau să mănânce și ei, deci trebuiau să știe să cumpere hrana în schimbul oglinzilor. Această diferențiere sugerează, de asemenea, că societatea în care trăiau era una pașnică. Societățile care trebuie să lupte pentru a supraviețui nu-și permit să aibă artiști care să se ocupe de treburi neesențiale, ca bijuteriile și oglinzile.

Cel mai surprinzător lucru este perioada de apogeu. A înflorit între 7000 și 6000 î.Hr – cam tot la atâta timp după impactul din 7640 î.Hr. ca la cât suntem noi după distrugerea Cavalerilor Templieri. Acesta este un timp suficient de lung pentru o civilizație ca să înceapă să se reconstruiască după dezastrul impactului, cu condiția ca acești constructori să fi rămas cu cunoștințele necesare. Mellaart a scris despre acest sit:

> *Civilizația neolitică descoperită la Catal Huyuk strălucește ca o supernova în cadrul galaxiei destul de întunecate a culturii contemporane țărănești...* (Reprezintă) *puntea de legătură între vechii vânători din ultima parte a paleoliticului și noua ordine a producției de hrană, care a stat la baza civilizației noastre.*[9]

Din altarul și statuile pe care le-a găsit, Mellaart a conchis că lo-

[9] Mellaart, J: *Catal Huyuk: A Neolithic Town in Anatolia*, Thames & Hudson, 1967

cuitorii oraşului se închinau unei mari zeiţe. Preistoricul Richard Rudgley spunea despre Catal Huyuk:

> *Nu se cunosc nici culturile vechi care au dat naştere acestei civilizaţii, nici motivele dispariţiei sale. Declinul şi căderea aşezării din Catal Huyuk sunt învăluite în mister.*[10]

Jane Jacobs a fost uimită de implicaţiile acestui sit. După cum a spus:

> *Dogma întâietăţii agriculturii spune: întâi agricultura, apoi oraşele. În spatele dogmei se află noţiunea că, în perioada preneolitică, vânătorii trăiau doar în grupuri mici şi autosuficiente din punct de vedere economic, care-şi găseau singuri hrana, făcându-şi singuri armele, uneltele şi alte bunuri de artizat. Nu înainte ca unele din aceste grupuri primitive să înveţe să cultive grâne şi să crească vite, se crede că au început să apară sate stabile şi, doar după ce satele au fost construite, au apărut diviziunile complexe ale muncii, proiectele economice mari şi organizaţiile sociale complicate.*[11]

Analizând puţin Japonia după al doilea război mondial, ea a observat că: „A creat productivitate rurală pe temelia productivităţii orăşeneşti". Aceasta a mai adăugat:

> *Agricultura productivă modernă a fost reinventată graţie a sute de inovaţii, exportate din oraşe la ţară, transplantate la ţară sau imitate la ţară... Revoluţia agricolă a avut loc mai ales în oraşe şi apoi în agricultură... nu se poate creşte productivitatea rurală întâi şi productivitatea orăşenească mai târziu... Fiindcă suntem obişnuiţi să ne gândim la agricultură ca la o activitate rurală, tindem să trecem cu vederea faptul că noile modalităţi de agricultură au venit din oraşe.*
>
> *În timpurile îndepărtate, de asemenea, oraşele s-au implicat în dezvoltarea agriculturii şi creşterea animalelor. În oraşele egiptene ale Vechiului Regat, de exemplu, au fost făcute multe*

[10] Rudgley, R.: *Lost Civilizations of the Stone Age*, Century 1998
[11] Jacobs, J.: *The Economy of Cities*, Pelican, 1968

experimente cu domesticirea animalelor: urme ale acestor eforturi au fost reprezentate prin picturi... în timpul Vechiul Regat, hienele erau legate şi hrănite cu forţa, până când erau suficient de grase pentru a fi tăiate; pelicanii erau crescuţi pentru ouă; mangustele erau dresate să omoare şobolani şi şoareci şi se pare că gazelele Dorcas se creşteau în turme. Picturile reprezintă capre sălbatice, două specii mari de antilope, addax şi oryx, *în grajduri şi având zgarde. Măgarul şi cunoscuta pisică domestică au fost domesticite în oraşele antice ale Nilului; sunt animale din oraş care s-au răspândit şi în lumea rurală.*[12]

Pentru a dezvolta această idee, Jacobs ia oraşul Catal Huyuk şi avansează o idee economică detaliată, arătând cum s-a dezvoltat oraşul din nevoia de a-şi procura o marfă care se găsea într-un singur loc – obsidianul. Ea îşi imaginează o tabără care face comerţ cu obsidian şi, pentru a-i mulţumi pe artizanii locali, produc tot mai multe artefacte din obsidian, pe care le dau în schimbul hranei. Negustorii aduc bunuri în schimbul artefactelor din obsidian, iar cu timpul se dezvoltă alte produse, ca genţile de piele pentru a căra aceste bunuri. Când oamenii oraşului vor lucruri deosebite, ca arama, scoici sau pigmenţi care nu se găsesc în zona lor, ei trimit negustori pentru a face schimb de obsidian pentru ceea ce vor.

Economia oraşului se împarte în economia de export-import, pe de o parte, şi o economie locală sau internă, pe de altă parte. Cu timpul, aşezarea are alte exporturi din economia locală. De exemplu, genţile de piele netăbăcite în care este dus obsidianul sunt uneori date vânătorilor sau negustorilor din alte părţi, care au venit să cumpere obsidian. Cuţitele deosebite din obsidian, vârfurile de suliţă şi oglinzile de tipul celor produse aici pentru uzul propriu sunt, de asemenea, râvnite de cei care vor obsidian pur. Religia puternică a prosperei aşezări devine un obiect de negoţ, de asemenea; obişnuitele talismane locale sunt cumpărate... hrana (oraşului) *se procura în două feluri. O parte din ea provine din vânătoarea şi recoltele din regiune – încă se practică aici vânătoarea – dar o mare parte din hrană provine din vânatul din alte zone. Această hrană este primită în schimbul obsidianului şi a altor produse de export ale oraşului. Hrana constând într-un vânat*

[12] Jacobs, J.: *The Economy of Cities*, Pelican, 1968

bun necesită o marfă pe măsură... cel mai bun vânat este cel neperisabil.[13]

Doar hrana neperisabilă este folosită de negustori, pentru că rezistă la drum lung şi poate fi ţinută ca provizie. Principala hrană neperisabilă o constituiau animalele vii şi semințele tari. Într-o aşezare care prosperă, animalele vii şi semințele se depozitează în ceea ce a devenit acum un oraş mic. Aşezarea va face rost imediat de indivizi specializați, care au sarcina de a păzi depozitele de hrană. Cei care îngrijesc animalele sălbatice vor ucide mai întâi animalele cele mai periculoase, iar speciile mai blânde care mănâncă iarbă rămân până când vor fi necesare ca hrană şi, probabil, până la urmă vor fi crescute ca atare.

După cum spune Jacobs, „administratorii sunt oameni inteligenți care pot rezolva probleme şi sunt pregătiți psihologic. Dar ei nu încearcă să domesticească animalele, ci doar se ocupă de importurile de vânat cât pot mai bine".

Singurul motiv pentru care o a doua sau o a treia generație de animale ţinute în captivitate trăiesc suficient pentru a creşte încă o generație este pentru că sunt mai uşor de întreținut în vremuri de abundență.[14]

În acest fel, oile, caprele şi vitele sunt domesticite de-a lungul a multe generații. Apoi Jacobs investighează depozitele de semințe.

Cei care aveau grijă de semințe n-aveau de ce să prefere un anumit tip şi nu făceau acest lucru. Semințele uscate sunt amestecate împreună la depozitare şi sunt, de asemenea, mâncate amestecate. Semințele de diferite feluri de ierburi sălbatice...vin din teritoriile a zeci de triburi care nu-şi culeg recoltele unii altora decât pe vreme de război sau invazii, când invadatorii mănâncă repede ceea ce apucă. Dar în oraş, semințele sunt amestecate când sunt depozitate. Semințele care n-au fost niciodată amestecate sunt puse în coşuri şi lăzi, curățate de

[13] Jacobs, J.: *The Economy of Cities*, Pelican, 1968
[14] Jacobs, J.: *The Economy of Cities*,, Pelican 1968

coajă, măcinate şi gătite şi apoi sunt amestecate cu mâncărurile de mazăre, linte şi nucă. Când rămân seminţe după iarnă, se folosesc la însămânţarea răzoarelor necultivate, o practică care nu producea multă hrană, ci doar făcea culesul seminţelor sălbatice mai convenabil.[15]

Astfel, se pot obţine uşor încrucişări de seminţe, sau chiar încrucişări cu fasole şi mazăre în acest mediu; într-adevăr, asemenea încrucişări nu pot fi evitate. Hibrizii şi încrucişările apar când aşezările atrag oameni care sunt experţi în recunoaşterea varietăţilor şi care ştiu să estimeze seminţele la schimbul comercial.

Mutaţiile nu sunt mai frecvente decât în sălbăticie, dar nu trec neobservate, aşa cum ar trece în sălbăticie; nu trec neobservate nici grupurile de seminţe mutante. Dar încrucişările, hibrizii şi mutanţii rari nu sunt utilizaţi intenţionat în creşterea selectivă. Selecţia are loc pentru că unele terenuri semănate produc mai mult decât celelalte. Gospodăriile cu terenurile cele mai norocoase sunt adesea cele care au păstrat seminţele pentru semănat.[16]

Oamenii locului nu ştiu de ce seminţele lor nu sunt cele mai bune, dar îşi dau seama că aşa este. Cu timpul, selecţia are un anumit scop. După părerea lui Jacobs, condiţiile necesare producerii unor recolte cultivate în acest fel – ca şi sortimentul de grâu din Newgrange şi Knowth – sunt trei.

1. Seminţele care în mod normal cresc împreună trebuie să se amestece, frecvent şi bine, pe perioade de timp destul de lungi.

2. În acelaşi loc, mai multe feluri de seminţe trebuie observate foarte bine de oameni capabili să ia măsurile necesare.

3. Acelaşi loc trebuie protejat împotriva foametei pentru ca, cu timpul, sămânţa să devină sfântă, altfel, tot procesul de

[15] Jacobs, J.: *The Economy of Cities*, Pelican, 1968
[16] Jacobs, J.: *The Economy of Cities*, Pelican, 1968

selecție nu se va dezvolta. Pe scurt, proprietatea este o condiție esențială. Cu toate că timpul este necesar, timpul în sine nu dă cereale cultivate așezării.[17]

Aici se arată cum ar fi putut populația Grooved Ware să-și dezvolte civilizația „protourbană" până la un anumit nivel, unde economia lor era suficient de productivă pentru a-și permite luxul de a face speculații științifice. Ne-am gândit imediat la vechiul oraș Dolni Vestonice de lângă orașul Mikulov din Republica Cehă, în care, după cum am scris în Capitolul 1, se află o fabrică de figurine veche de 26.000 de ani, și ne-am adus aminte că simbolurile Vinca, atât de asemănătoare cu arta megalitică din valea Boyne, au fost găsite lângă Turda, în Transilvania.

Să se fi dezvoltat artele civilizației pentru prima dată acum 26.000 de ani în Europa Centrală, înainte de impactul din 7640 î.Hr., pentru ca să renască acum 5.000 de ani în preajma Mării Irlandei, în cadrul unui popor hotărât să nu mai fie luat prin surprindere de un impact cu vreo cometă?

Atunci, oare trăiau oamenii din valea Boyne într-o economie orășenească, dar fără construcțiile cu care ne-am obișnuit noi într-un oraș modern? Am observat că Eogan a spus că se pare că aceștia locuiau în corturi cu structura din lemn, materialul care acoperea cortul distrugându-se complet de atunci, iar studiile asupra populației ale lui Mitchell au arătat că erau suficient de mulți (1.200) pentru a îndeplini toate activitățile economice care, așa cum arată Jacobs în lucrarea ei, sunt tot mai numeroase în zonele cu o densitate destul de mare.

Dr. Julian Thomas de la Universitatea Southampton a observat că numărul fermelor împrejmuite a crescut rapid la jumătatea epocii bronzului, marcând o schimbare în felul în care trăiau oamenii, avertizându-ne să nu credem că oamenii neolitici foloseau mai puțin pământul decât cei din epoca bronzului. Spusele lor au devenit foarte logice în contextul dezvoltării complexului de la valea Boyne. Acesta a arătat că nu prea există dovezi ale existenței unor

[17] Jacobs, J.: *The Economy of Cities*, Pelican, 1968

locuințe permanente în Britania neolitică și un posibil motiv al lipsei acestora ar putea fi faptul că cea mai mare parte a populației aveau adăposturi șubrede și temporare, exact de tipul locuințelor pe care profesorul Eogan le-a observat la Knowth. Acesta a spus că ideea conform căreia oamenii doresc să locuiască în case este destul de modernă, iar britanicii neolitici trebuie să fi preferat structurile de tipul cortului sau din lemn, care în majoritatea cazurilor nu au supraviețuit.[18] Acesta a atras atenția să nu se accepte ideea că toate societățile trec gradual de la o formă simplă la una mai complexă.

Făcând săpături la Scara Brae, profesorul Childe a susținut aceeași idee, spunând că singurul motiv pentru care satul a fost construit din piatră a fost lipsa lemnului ca material de construcție – sugerând faptul că populația Grooved Ware din Scara Brae construia din piatră tot ceea ce britanicii neolitici construiau numai din lemn.[19]

Așadar, poate populația Grooved Ware a dezvoltat o economie orășenească, fără mijloacele specifice unui oraș. Forțele economice descrise de Jacobs au nevoie doar de suficienți oameni stabiliți în zonă, care să aibă suficiente resurse pentru a realiza aceste procese. Teoria ei nu necesită ca aceşti oameni să locuiască în vreun anume tip de casă. Astfel, se pare că Jane Jacobs arată mecanismul cu ajutorul căruia Bru na Boinne – complexul de la valea Boyne – a fost construit.

Acum că am văzut cât de vastă era cultura Grooved Ware, tindem să credem că oamenii Grooved Ware considerau domeniile lor mările și râurile, în defavoarea întinderilor de pământ din mare. Erau navigatori foarte pricepuți și foloseau foarte mult bărcile ca mijloc de transport. Toate siturile sunt ori lângă mare, ori undeva unde se ajunge uşor pe un râu navigabil. Când irlandezii celtici au întemeiat regatul Dalriada, compus din ceea ce este astăzi

[18] Thomas, J.: „Neolithic Houses in Mainland Britain and Ireland: a Sceptical View", în Darvill, T. și Thomas, J. (eds) *The Neolithic House in Britain and Beyond*, Oxford, Oxbow, 1996

[19] Childe, V.G.: „Neolithic House-Types in Temperate Europe", *Preceedings of the Prehistoric Society* 15, 1949, pp. 77-86

Ulster şi Argyll, au traversat Marea Irlandei – nu făceau nimic neobişnuit, ci pur şi simplu s-au întors spre o nouă formă de comunitate pe care populaţia Grooved Ware o ridicase la un nivel foarte înalt.

Anexa 4

CAPELA ROSSLYN

În *Secretul lui Hiram* şi în *Al doilea Mesia* (*The Second Messiah*) am explicat de ce construcţia numită Capela Rosslyn, din satul Roslin, părea o structură ebraică/celtică, bazată pe viziunea lui Iezechiel asupra noului Ierusalim şi pe ruinele Templului lui Irod.

Când am comparat planul Capelei Rosslyn cu cel al Templului lui Irod, am observat că sunt identice, cei doi stâlpi, Boaz şi Jachin, fiind exact la locul lor, cu o cruce St Clair pe tavan, îndreptată chiar spre locul unde se află „cel mai sfânt dintre sfinţi", la Templul din Ierusalim.

Am subliniat mai ales faptul că zidul supradimensionat era o copie după rămăşiţele structurii Templului lui Irod, şi nu, după cum sugera teoria standard, o încercare nereuşită de a construi o biserică-colegiu. Noi am susţinut şi susţinem în continuare ideea că documentele scoase de sub Templul din Ierusalim între 1118 1128 sunt acum sub Capela Rosslyn.

Am lansat *Secretul lui Hiram* la Rosslyn, iar baronul St Clair Bonde, urmaşul direct al constructorului din secolul al XV-lea – William St Clair – s-a adresat mulţimii adunate, în calitate de administrator al capelei. El a afirmat că administratorii credeau, de asemenea, că Rosslyn deţine ceva foarte deosebit şi că va aproba o cerere de investigaţii arheologice către un grup bine format din experţi calificaţi. Ni s-a dat de înţeles că „Historic Scotland", organizaţia care controlează toate documentele naţionale, va fi înţelegătoare faţă de cererea noastră.

După ce am terminat *Secretul lui Hiram*, am avut deosebiata plăcere de a-l întâlni pe profesorul Philip Davies, cunoscutul expert biblic şi al Manuscriselor de la Marea Moartă. Philip a vizitat Capela Rosselyn cu noi şi l-a întâlnit pe vechiul său prieten, profesorul Graham Auld de la Universitatea din Edinburgh, şi ambii au fost de acord că arhitectura vestului era într-adevăr în stilul lui Irod.

Analizând mai profund construcţia, Philip Davies a ajuns la concluzia că nu există nimic creştin în aceasta, cu excepţia intervenţiilor victoriene. Prima sa impresie a fost că această capelă s-a construit pentru a ascunde vreun secret medieval.

Câteva luni mai târziu l-am dus pe dr. Jack Miller, şeful catedrei de studii geologice de la Universitatea din Cambridge să vadă construcţia. Jack a arătat că zidul din vest n-ar fi putut fi prima parte dintr-o biserică-colegiu, pentru că pietrele nu se potriveau cu clădirea principală. Ne-a spus că este pur şi simplu „o prostie". Ba chiar a arătat că pietrele de la capetele neterminate fuseseră şlefuite, pentru a da impresia că sunt vechi, ca nişte mine.

Jack Miller a spus că vrea să organizeze o mică echipă, pentru a investiga suprafaţa, iar după ce a discutat despre aceasta cu directorul de proiectare al Capelei Rosslyn, a făcut rost de cele mai bune utilaje şi a aranjat să vină aici un expert în materie de la Şcoala de Minerit din Colorado, unde sunt cei mai buni cercetători ai subteranului.

Din păcate, cu câteva zile înainte, ni s-a retras permisiunea de a investiga Capela Rosslyn. Administratorii ne-au anunţat în scris că orice permisiune de acest fel se va da doar dacă cei în chestiune semnează un acord de confidenţialitate, care ar putea să le ceară chiar să nege că a avut loc vreo investigaţie.

În asemenea condiţii, am refuzat să mai participăm.

În februarie 1998, am dus încă doi vizitatori la Capela Rosslyn. Joe Peeples, preşedintele Societăţii Istorice din Ierusalim, şi profesorul şi preotul James Charlesworth, şeful Proiectului Manuscriselor de la Marea Moartă, de la Universitatea Princeton.

Ambii şi-au întrerupt programul foarte încărcat pentru a zbura

în Anglia, dar când au văzut Capela Rosslyn, nu au fost deloc dezamăgiți. Indicând imitația de „pietre furate" ale unor intrări false, James Charlesworth a găsit repede indiciile cum că zidul din vest era o copie greu realizată după rămășițele Templului lui Irod. Fiind el însuşi preot, intenționase să participe la slujba de duminică, dar după ce a spus că aceasta nu era deloc o construcție creştină, a renunțat la idee, considerând-o total nepotrivită.

Jim a considerat că întreaga clădire se afla într-un proces de decădere rapid şi credea că tot ce se afla dedesupt trebuia cercetat urgent, pentru că se deteriora mult mai repede.

Seara am luat cina la baronul Bonde, ascultând evaluarea profesorului Charlesworth, şi l-am sfătuit să se întâlnească cu Andrew Russell, un alt administrator al capelei, fără întârziere. Ni s-a spus că întâlnirea a avut loc şi că profesorul Charlesworth a fost invitat să înainteze o propunere de investigare a Capelei Rosslyn, din care să facă parte experți scoțieni de frunte.

Grație unei coincidențe fericite, profesorul Charlesworth îşi petrecuse şapte ani la Universitatea din Edinburgh, astfel încât cunoştea mulți experți din țară care să participe la această cercetare arheologică.

După ce s-au adunat cei mai pricepuți experți pentru a face investigații la Rosslyn, ne-am dat la o parte, pentru a-i lăsa să-şi facă treaba. Am avut norocul să descoperim adevăratul scop al Capelei Rosslyn; totuşi, la vremea respectivă, am considerat că nu suntem suficient de pregătiți pentru a aduce alte contribuții.

Cu câteva luni mai târziu, am fost anunțați că s-a înaintat o propunere detaliată administratorilor Capelei Rosslyn. Dar, de atunci, n-am mai primit nici o veste.

Există dovezi ale existenței unor construcții mai vechi sub Rosslyn şi cineva susținea că în acest loc se afla un templu roman al lui Mithras. S-ar putea să fie aşa, dar acum avem suficiente motive să credem că Rosslyn a fost construită pe locul unei camere megalitice, înțelegându-se prin aceasta o peşteră naturală situată mult sub clădirea actuală. Judecând după informațiile detaliate obținute din vechi surse masonice, credem că putem îndruma oamenii unde să caute manuscrisele țadochite care zac sub acest misterios altar

medieval.

Putem doar să sperăm că oamenii ne vor asculta. Rosslyn este gata să-şi dezvăluie secretele.

Anexa 5

TRADIȚIA MASONICĂ A LUI ENOH

Cea mai veche şi cea mai larg acceptată istorie tradiţională despre originile Breslei Masoneriei a apărut imediat după ce Francmasoneria a fost adusă în Anglia de James şi Curtea Scoţiană.

Aceste documente, cunoscute sub numele de Sarcinile Antice, acordă o mare importanţă realizărilor popoarelor de dinaintea potopului şi susţin că toate cele şapte ştiinţe din *quadrivium* – gramatica, retorica, logica, aritmetica, geometria, muzica şi astronomia – erau foarte dezvoltate înaintea potopului şi că oamenii care le-au dezvoltat au prevăzut venirea potopului şi au păstrat detaliile pe aceşti doi stâlpi, unul construit pentru a contracara focul, iar celălalt apa.

În plus, ambele documente susţin acelaşi lucru, că egiptenii nu au construit civilizaţia pentru ei înşişi, ci au găsit aceşti stâlpi după potop şi s-au folosit de informaţiile de pe ei pentru a crea marile lor realizări.

Manuscrisul *Inigo Jones* dă aceste detalii despre paşii făcuţi pentru a păstra cunoştinţele ştiinţifice, astfel încât acestea să reziste dezastrului iminent:

Mă întrebați cum a fost Inventată această Știință; Răspunsul meu este acesta: că înaintea Marelui Deluviu cunoscut ca Potopul lui NOE, a trăit un Om pe nume LAMEH, după cum puteți citi în Capitolu IV din Geneza; care avea două Soții, Una pe nume ADA, cealaltă ZILLA, de la ADA a avut doi FII, JABAL și JUBAL; de la ZILLA a avut Un FIU pe nume TUBALL și o Fiică, Naamab: Aceşti patru Copii au descoperit toate breslele din Lume: JABAL a găsit GEOMETRIA și a împărțit Turmele de Oi, El a construit întâi o Casă din Piatră și Lemn.

Fratele LUI JUBAL a descoperit Arta Muzicii, El a fost Tatăl tuturor, mânuind Harpa și Orga.

TUBALCAIN i-a instruit pe toți Meşteşugarii care lucrau cu Alamă și Fier, iar Fiica a descoperit ARTA Țesutului.

ACEȘTI Copii știau bine că DUMNEZEU se va răzbuna pentru PĂCAT, ori prin Foc, ori prin Apă; Motiv pentru care și-au Scris Științele pe care le-au găsit în cei Doi Stâlpi, pentru a putea fi găsite apoi în Doi Stâlpi, pentru a putea fi găsite după Potopul lui NOE.

UNUL din Stâlpi era din marmură, căci pe acesta nu-l va Arde nici un Foc, iar cealaltă piatră era Laternes, care nu se va scufunda în nici o Apă.

Următoarea NOASTRĂ Intenție este Să vă Spunem, cum și în ce fel au fost găsite aceste PIETRE, unde au fost Scrise aceste ȘTIINȚE.

Marele HERMES (supranumit TRISMAGISTUS, sau Cel Mare de trei ori) fiind atât Rege, Preot cât și Filosof, (în EGIPT) l-a găsit pe Unul dintre ei și a Trăit în Anul Luminii Două Mii și Șaptezeci și Șase, în Regatul lui NINUS, și unii îl consideră Nepotul lui CUSH, care a fost nepot al lui NOE, el a fost primul care a început să Învețe Astrologia, Să Admire celelalte Minuni ale Naturii; El a dovedit că există un singur DUMNEZEU, Creatorul tuturor Lucrurilor, El a Împărțit ziua în Douăsprezece Ore, se consideră, de asemenea, că el a fost primul care a Împărțit ZODIACUL în Douăsprezece Semne, El a fost scrib de-al lui OSIRIS, Regele EGIPTULUI; Și se spune că a inventat Scrierea Obișnuită și Hieroglifele, primele (Anno Mundi. MDCCCX.) Legi ale Egiptenilor; și Diverse Științe și i-a Învățat și pe alți Oameni.

Manuscrisul mai vechi, cunoscut ca manuscrisul *Wood*, susține în introducere că a fost tradus de curând dintr-un document mai

vechi, de J. Whytestones pentru John Sargensonne, în 1610. Aici se spune o poveste asemănătoare cu aceea din manuscrisul *Indigo Jones*:

> *Aceşti patru copii ştiau bine că Dumnezeu se va răzbuna pentru păcatul lor, ori prin apă, ori prin foc. Motiv pentru care au scris ştiinţele pe care le-au descoperit în doi stâlpi, pentru ca ştiinţele să poată fi găsite după potopul lui Noe.*
>
> *Unul dintre stâlpi era din marmură, care nu arde în nici un foc, iar celălalt era din piatră, numit Laterus, care nu se topeşte sau scufundă în nici o apă.*
>
> *Intenţia noastră este de a vă spune sincer cum şi în ce fel aceşti stâlpi de piatră (menţionaţi înainte) au fost găsiţi prima dată şi în care erau scrise Ştiinţele (menţionate mai sus).*
>
> *Marele Hermerius al cărui fiu era Cush, al cărui fiu era Sem, al cărui fiu era Noe.*
>
> *Cel numit Hermerius a primit apoi numele de Hermes, care era tatăl înţelepţilor. Care Hermes a găsit unul din aşa-numiţii Stâlpi de Piatră, în piatra cărora a găsit scrise ştiinţele. Şi numitul Hermes i-a învăţat pe oameni ştiinţele acestea la construcţia turnului Babel, astfel s-a descoperit prima dată ştiinţa Masoneriei şi a fost mult preţuită.*

În partea Francmasonerie cunoscută ca Ritul Scoţian Antic şi Acceptat, există un grad numit Arcul Regal al lui Enoh, care relatează o poveste asemănătoare. Un istoric masonic de la începutul secolului XX a găsit vechiul ritual şi l-a comparat cu ritualul folosit astăzi. Acesta a arătat cum gradul al 13-lea, numit „Arcul Regal al lui Enoh" spune că Enoh, care prevăzuse că lumea va trece printr-un dezastru, manifestându-se printr-un potop, ori prin foc, voia să păstreze măcar o parte din cunoştinţele omului din acele vremuri. Prin urmare, a înscripţionat câteva informaţii pe două coloane, una din cărămidă şi cealaltă din piatră. Aceste coloane au rezistat potopului şi au fost apoi descoperite de evrei, iar celelalte de egipteni.

Apoi, acesta relatează cum în ritual se povesteşte despre descoperirea de către evrei a unor fragmente din această coloană în timpul construcţiei Templului lui Solomon, care a avut loc cu 3.000

de ani în urmă. În ritual, muncitorii curăță terenul pe care se află situl (care era deja situl unui templu enohian mai vechi) şi găsesc partea de sus a unui arc. Un bloc de piatră este dat la o parte şi unul dintre masoni coboară pe o frânghie pentru a găsi anumite relicve.[1]

Povestea se continuă în gradul următor, numit Cavalerul Scoţian al Perfecţiunii. Din nou se arată cum piedestalul principal folosit în lojă îl reprezintă stâlpul lui Enoh, care, fiind găsit printre ruine de zidarii lui Solomon, a fost asamblat în acest scop. Pe masă se aşază pâine şi vin şi un inel de aur pentru proaspătul Frate. Tovarăşii lui, stând pe scaune, formează un triunghi şi se aşază 24 de lumini, trei şi cinci în vest, şapte în nord şi nouă în sud. Legenda repovestită spune că regele Solomon a format „Loja Perfecţiunii", compusă din anumiţi Maeştri merituoşi, şi că, de câte ori aceasta se întrunea, nouă Cavaleri din A Noua Arcadă acopereau cu ţiglă (păziţi cu săbiile scoase) cele nouă arcuri care duceau spre Cripta Sacră. Nimeni n-avea voie să treacă fără să spună parola diferitelor arcade.

Potrivit acestei tradiţii masonice, mai mulţi Maeştri de pe vremea lui Solomon erau invidioşi pe onorurile conferite membrilor gradului al 13-lea şi al 14-lea, cerând aceleaşi onoruri. Acest lucru le-a fost refuzat, iar Solomon le-a spus că toţi cei pe care i-a promovat în Gradul Perfecţiunii au lucrat în condiţii diferite şi periculoase, sub aceste ruine antice, că au intrat în inima pământului, aducând afară comori pentru a înfrumuseţa templul. Apoi le-a spus reclamanţilor să plece în pace şi să atingă perfecţiunea creând lucruri bune. Nemulţumiţi, aceştia s-au hotărât să meargă la ruinele antice şi să caute în inima Pământului, pentru a avea un motiv să facă o nouă cerere regelui pentru onorurile la care tânjeau. În dimineaţa următoare, au mutat din loc Piatra Cubică de la intrare şi au coborât în grotă pe nişte frânghii, la lumina torţelor; dar nici n-au ajuns bine la fund, că toate cele nouă arcade au căzut pe ei. Când Solomon a auzit de acest accident, a trimis trei demnitari de-ai săi, Joabert, Giblim şi Stolkin, să investigheze ce s-a întâmplat. Ajun-

[1] Ward, J.S.M.: *Freemasonry and the Ancient Gods*, Gresham & Co., 1921

gând acolo, n-au reuşit să găsească rămăşiţe din arcade şi n-au putut să afle dacă vreunul din cei care au coborât a reuşit să scape. Apoi au examinat cu atenţie locul, dar n-au găsit nimic, cu excepţia câtorva fragmente de zidărie inscripţionate cu hieroglife, despre care Solomon a declarat că sunt fragmente dintr-unul din stâlpii lui Enoh.

Apoi, povestea explică soarta acestui stâlp cu informaţii ştiinţifice de dinaintea potopului. S-a format un grup special de constructori, pentru a proteja coloana şi toate datele de pe ea şi, pentru a se recunoaşte unii pe alţii, purtau un inel de aur în timp ce descriau stâlpul.

Am stabilit deja în cărţile noastre anterioare că ritualurile Francmasoneriei au început cu tradiţiile secrete ale evreilor care au scris Manuscrisele de la Marea Moartă şi ale marilor preoţi moştenitori din Ierusalim.[2] Prin urmare, povestirile lui Enoh păstrate în tradiţia orală francmasonică sunt într-adevăr foarte vechi şi s-ar putea să fie singurele care continuă tradiţia artefactelor enohiene găsite atunci când primul templu al evreilor a fost construit pe locul ruinelor structurii preistorice.

Planul diferitelor cripte de dinaintea deluviului, care se spune că au fost găsite pe muntele Moriah, sunt încă prezente în Francmasonerie. Vizualizarea descrierilor verbale este prezentată în Francmasonerie (vezi Figura 51).

Dacă Biblia nu îl relaţionează pe Enoh cu potopul (după cum am discutat în Capitolul 2, istoricul evreilor din primul secol, Josephus, face acest lucru. Josephus, despre care se spune că s-a pregătit cu comunitatea Qumran, afirmă că Enoh a notat date astronomice pe cele două coloane.

Vechile ritualuri ale Ritului Scoţial Antic spun că marii preoţi din Ierusalim, care au supravieţuit dezastrului din 70 d.Hr., au dat naştere întâi marilor familii din Europa şi, peste 1.000 de ani, au creat Ordinul Cavalerilor Templieri.

[2] Knight, C şi Lomas: *The Second Messiah*, Century, 1997

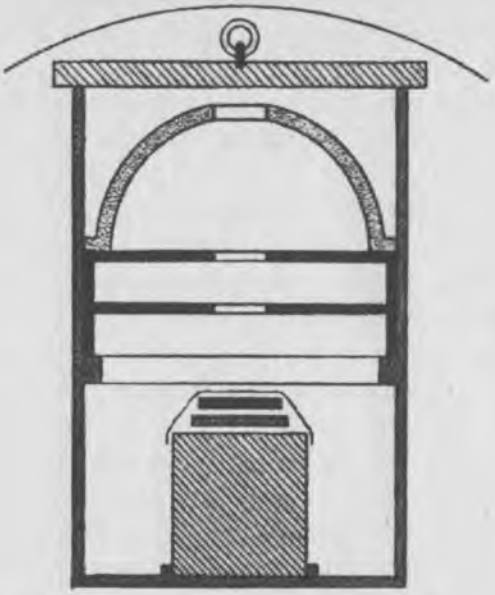

Figura 51. *Planul masonic stilizat al criptei lui Enoh.*

Anexa 6

UN TEXT ANTIC REDESCOPERIT

James Bruce s-a născut la 14 decembrie 1730, la Kinnaird House, lângă Larbert, în Falkirk. Familia lui era descendentă a lui Robert the Bruce şi avusese legături cu începuturile Francmasoneriei scoţiene din secolul al XV-lea. În 1747 s-a dus la Universitatea din Edinburgh să studieze dreptul şi acolo a devenit francmason la Loja Cannongate Kilwinning. Se pare că l-a preocupat mai mult Francmasoneria decât dreptul, trecând prin mai multe grade ale Ritului Antic şi Acceptat, unde a aflat despre contribuţia lui Enoh la Francmasonerie şi civilizaţie.

Bruce a renunţat la universitate şi s-a dus la Londra, unde s-a întâlnit şi s-a îndrăgostit de Adriana Allan, sora unui reputat negustor de vinuri. S-au căsătorit în 1754, în februarie, după ce i-a făcut curte intens pentru o perioadă scurtă. Din păcate, soţia lui suferea de tuberculoză, iar în septembrie, tânărul cuplu s-a dus să-şi petreacă iarna în Provence, sperând că sănătatea Adrianei va avea de câştigat datorită climei. De abia au ajuns la Paris, când Adriana s-a îmbolnăvit grav şi în câteva zile a murit.

Acest lucru l-a distrus pe James, acesta întorcându-se în Scoţia, unde s-a consacrat Francmasoneriei şi legăturilor acesteia cu familia. Apoi, în 1757 a pornit să viziteze câteva situri din Europa, care erau asociate cu Cavalerii Templieri.

În anul următor a venit tatăl său şi s-a întors la Falkirk, pentru a prelua conducerea proprietăţii familiei de la Kinnaird. Nu-l prea atrăgea viaţa de agricultor şi, peste doi ani, a semnat o înţelegere cu compania Carron, care permitea extragerea de cărbune de pe moşia sa. În 1761 primea 250 de lire steriline pe an şi zece la sută din valoarea cărbunelui extras, acest lucru garantându-i suficienţi bani pentru a se dedica studiului Templierilor şi originilor Francmasoneriei.

Bineînţeles, Bruce o ducea bine şi s-a prezentat fără modestie:

> *Strămoşii mei s-au numărat printre regii ţării în care m-am născut şi sunt dintre cei mai mari şi mai glorioşi care au purtat vreodată coroana şi au avut titlul de rege. Acesta este adevărul şi numai adevărul.*[1]

Graţie Francmasoneriei l-a cunoscut pe lordul Halifax, care i-a oferit postul de consul general la Alger, post ocupat în februarie 1762. Bruce a văzut în aceasta o bună ocazie de a călători în nordul Africii, o călătorie care a durat 12 ani. Erau multe lucruri pe care dorea să le studieze, printre care şi evreii negri din Etiopia şi legăturile lor cu Cavalerii Templieri care construiseră mult şi în acest teritoriu, care altfel ar fi rămas uitat.

Bruce nu a fost un consul remarcabil, renunţând la post în august 1765 pentru a călători pe Mediterană. Avea de gând să viziteze Armenia (unde se presupune că a ancorat arca lui Noe) pentru a observa tranzitul lui Venus. Din păcate, şi-a pierdut telescopul *pe drum* şi de aceea s-a hotărât în schimb să călătorească pe Nil până în Etiopia.

Poveştile călătoriilor lui Bruce sunt pline de aventuri şi descoperiri, dar există mai ales o poveste deosebit de interesantă, care arată clar cât de experimentat devenise în astronomie.

Devenind un medic priceput, Bruce a fost rugat să le trateze pe câteva din femeile şeicului Beyla. Totuşi, şeicul şi-a dat seama că nu-i plăcea străinul frumos de aproape doi metri, care-i atingea

[1] Bruce, J.: *Travels to Discover the Source of the Nile*, vol. IV, EUP, 1804

femeile, şi l-a acuzat de comportament nepotrivit. Bruce şi-a dat seama că era într-un mare pericol, dar cunoştinţele despre cer şi mintea ageră l-au scos din încurcătură. I-a spus şeicului că n-a făcut nimic rău şi, pentru a dovedi asta, a invocat puterea Celui Atotputernic, care să trimită un semn în sprijinul afirmaţiei lui. Apoi, Bruce a prevăzut un eveniment groaznic, care avea să aibă loc în vinerea următoare:

> *Dacă după-masa acelei zile va trece neobservată, atunci sunt un om fără valoare şi un impostor, dar dacă în acea zi, după ora 4, se va vedea un semn pe cer, pe care îl veţi considera cu toţii neobişnuit şi extraordinar, atunci sunt un om nevinovat.*[2]

Bruce a avut noroc, căci în aceea zi trebuia să aibă loc o eclipsă totală de soare, la aproximativ 4 şi 10. A aşteptat până când luna s-a ridicat şi umbra Pământului se deplasa pe disc, înainte de-a se întoarce spre acuzatorii săi cu degetul îndreptat spre cer. Mai târziu a repovestit întâmplarea:

> *„Acum priviţi", am spus, „peste puţin timp luna va fi complet cuprinsă de întuneric, doar marginea ei se va putea vedea". Aceştia s-au speriat de spusele lui, mai mult decât de ceea ce vedeau până cu puţin înainte ca eclipsa să fie totală. Apoi i-a cuprins o spaimă mare şi femeile din locuinţele lor au început să urle, aşa cum fac când se întâmplă ceva trist sau vreo nenorocire, sau când moare cineva. Acestea se aflau în pătratul dinăuntru. "Acum, am continuat eu, mi-am ţinut promisiunea; în curând va fi senin din nou şi nu vor păţi nimic nici omul, nici animalul. S-au înţeles să nu plec acasă până când se va termina totul. Şi am fost de acord.*[3]

După ce a scăpat de aceste represalii neplăcute, Bruce şi-a continuat călătoria, vizitând o zonă locuită de nişte călugări asceţi, lângă oraşul Axum. În jurnalul său, zona este descrisă ca o ţară insa-

[2] Bruce, J.: *Travels to Discover the Source of the Nile*, vol VI, EUP, 1804
[3] Bruce, J.: *Travels to Discover the Source of the Nile*, vol. VI, EUP, 1804

lubră, caldă şi periculoasă, locuită în întregime de oameni sfinţi, care-şi petrec viaţa de bună voie în pocăinţă, meditaţie şi rugăciune.

> *Întâi se rad pe cap şi îşi pun o glugă, renunţând la lume în favoarea solitudinii şi a jurămintelor depuse. Aceşti călugări sunt foarte veneraţi; mulţi cred că au darul profeţiei şi că unii fac minuni şi sunt nişte instrumente foarte active pentru a instiga oamenii în vremuri tulburi.*[4]

Nu putem şti cu siguranţă dacă Bruce s-a dus să caute *Cartea lui Enoh* pierdută sau dacă, pur şi simplu, a dat peste ea în investigaţiile sale asupra Templierilor, dar aici a făcut cea mai importantă descoperire din viaţa lui. Bruce a înţeles cu siguranţă importanţa deosebită a cărţii şi, fiind un bun lingvist (vorbind mai multe limbi printre care şi araba), a putut să traducă descoperirile sale în franceză şi engleză, înainte de a se întoarce în Europa.

A primit onoruri în Franţa, după ce i-a prezentat regelui traducerea lui a *Cărţii lui Enoh*, iar când s-a întors la Londra a fost sărbătorit pentru călătoriile sale şi a fost ales membru al Societăţii Regale.

[4] Bruce, J.: *Travels to Discover the Source of the Nile*, vol. IV, EUP, 1804

Anexa 7

CARTEA URIAŞILOR

Manuscisele de la Marea Moartă au oferit cea mai completă povestire a uriaşilor în partea din *Cartea lui Enoh* care nu a fost cunoscută înainte de a fi găsită printre manuscrisele din Qumran. Se numeşte pur şi simplu „Cartea uriaşilor". Iată câteva din cuvintele găsite în fragmente, începând cu un rând care ne spune despre nişte cunoştinţe secrete ale uriaşilor şi despre cruzimea lor faţă de oameni:

1Q23 Frag. 9 + 14 +15 2 (...) ei ştiau secretele a (...) 3 (...păcatu)l era mare pe Pământ (...) 4(...) şi au ucis mulţi (...) 5 (...au născut) uriaşi (...)

Uriaşii se bucură de fructele pământului şi îi urmăreau pe oamenii normali îndeaproape:

4Q531 Frag. 3 2(... tot ceea ce) Pământul a creat (...) (...) marele peşte (...) 4(...) cerul cu tot ce creştea (...) 5(... fructul) Pământului şi toate felurile de seminţe şi toţi copacii (...) 6(...) fiare şi reptile... (toat)e lucrurile înfricoşătoare ale Pământului şi au observat tot (...) 8(...fieca)re faptă rea şi (...) declaraţie (...) 9(...), bărbatul şi femeia şi printre oameni (...).

Cei 200 de paznici au ales animale pe care să experimenteze împerecheri neobişnuite:

1Q23 Frag. 1+6 (...200) măgari, 200 asini, 200... berbeci din turmă, 200 de capre, 200 (... fiare de) câmp din fiecare animal, din fiecare (pasăre...) (...) pentru încrucişarea între rase.

Experimentele lor pe animale şi femei au dus la crearea unor fiinţe monstruoase:

4Q531 Frag. 2 (...) au murdărit (...) (...au născut) uriaşi şi monştri (...) (...) au născut şi, iată, tot (Pământul era corupt...) (...) cu sângele acesta şi cu ajutorul (...) (uriaşului), care nu le-a ajuns şi (...) (...) şi voiau să chinuie mulţi (...) (...) (...) monştrii l-au atacat.

Corupţia rezultă din teribilul lor program experimental de încrucişări:

4Q532 Col. 2 Frag. 1-6 (...) carne (...) toţ(i...) monştri (...) vor fi (...) (...) ei se vor ridica (...) fără să aibă cunoştinţe adevărate (...) pentru că (...) (...) Pământul (a devenit)corupt...) puternic (...) (...) se gândeau (...) (...) de la ingerii de sus (...) (...) în cele din urmă vor pieri şi muri (...) (...), au provocat multă corupţie pe (Pământ...) (... acesta nu a fost) suficient pentru (...) ei vor fi (...)

Uriaşii au început să aibă mai multe vise şi viziuni urâte. Mahway, fiul uriaş al lui Barac, povesteşte unul din aceste vise altor uriaşi, cum a văzut o tablă cu mai multe nume, cufundată în apă. Când iese la suprafaţă, rămân doar trei nume. Visul reprezintă dezastrul care va veni o dată cu potopul asupra tuturor, cu excepţia lui Noe şi a familiei sale:

2Q26 (...) au băgat tabla în ap(ă...) apele au acoperit (tabla...) (...) au scos tabla din apa (...).

4Q530 Frag. 7 (... această viziune) este pentru nenorocire şi tristeţe. Eu sunt cel ce a mărturisit (...) întregului grup de paria că voi merge (...) (... spiritele celor uci)şi plângându-se de ucigaşi şi spunând cu tărie (...) că vom muri împreună şi ni se

va pune capăt (...) şi vom dormi, şi pâine (...) pentru locuinţa mea; viziunea şi, de asemenea, (...) a intrat în adunarea uriaşilor (...).

6Q8 (...) Ohia şi acesta i-a spus lui Mahway (...) (...) fără să tremure. Cine ţi-a arătat această viziune, fratele (meu)? Barac, tatăl meu era cu mine. (...) Înainte ca Mahway să termine de spus ce (văzuse...) (... i-a spus) lui, Acum am auzit minuni! Dacă o femeie neânsărcinată dă naştere (...)

4Q530 Frag. 4 (după) aceasta, Ohia i-a spus lui A(hia...) (... că va fi distrus) de pe Pământ şi (...) (... Pământ)ul. Când (...) au plâns înaintea (uriaşilor...)

4Q530 Frag. 7 (...) puterea ta (...) (...) După aceasta, Ohia (i-a spus) lui Ahia (...) Atunci, el a răspuns, aceasta nu este pentru noi, ci pentru Azaiel, pentru că el (... copiii) ingerilor sunt uriaşii, şi ei nu-i vor lăsa pe cei pe care-i iubesc) să fie neglijaţi (... noi nu am) fost azvârliţi jos; tu ai puterea (...)

Uriaşii îşi dau seama că nu se pot opune forţelor cerului. În consecinţă, se spune că următoarele cuvinte vor fi rostite de cineva numit Ghilgameş.

4Q531 Frag. 1 (... eu sunt un) uriaş şi cu forţa puternică a braţului meu şi cu propria mea mare putere (... ori)care muritor şi am declarat război împotriva lor; dar nu sunt (...) capabil să mă opun lor, căci inamicii mei (...) stau în (ce)r şi se află în locurile sfinte. Şi nu (... ei) sunt mai puternici decât mine. (...) al fiarei sălbatice a venit şi omul sălbatic (îmi) spun mie.

Ghilgameş este prezentat ca unul dintre uriaşi şi Ohia spune cum a fost „obligat" să viseze:

(...) Atunci, Ohia i-a spus, am fost obligat să visez (...) somnul din ochii mei (a dispărut), pentru a putea avea o viziune. Acum ştiu că pe (...) (...) Ghilgameş (...)

În viziunea pe care Ohia este obligat să o vadă apare un copac dezrădăcinat aproape complet, rămânându-i doar trei rădăcini.

6Q8 Frag. 2 trei din rădăcinile sale (...) (în timp ce) eu (priveam), au venit (... au mutat rădăcinile în) această grădină, toate şi nu (...)

Detaliile următorului vis sunt obscure, dar prevestesc lucruri rele pentru uriaşi. Visătorii le vorbesc întâi monştrilor, apoi uriaşilor.

4Q530 Col. 2 implică moartea sufletelor noastre (...) şi toţi tovarăşii lui, (şi Oh)ia le-a spus ceea ce Ghilgameş i-a zis (...) şi s-a spus (...) „cu privire la (...) liderul i-a blestemat pe domnitori" şi uriaşii s-au bucurat de cele spuse de el. Apoi s-a întors şi a plecat (...) După aceasta, doi dintre ei au visat şi somnul le-a sărit şi s-au ridicat şi au văzut la (... şi au spus) visele lor şi au spus la adunarea (tovarăşilor lor) monştri (...În) visul meu vedeam chiar această noapte (şi acolo era o grădină...) grădinari şi aceştia udau (...200 de copaci şi) din rădăcina lor au ieşit nişte lăstari mari (...) toată apa şi focul a ars totul (grădina...) I-au găsit pe uriaşi să le spună (visul...)

Enoh încearcă să interpreteze aceste vise.

(... lui Enoh) celebrul scrib, şi el va interpreta visul. Apoi, tovarăşul său Ohia le-a spus uriaşilor şi eu am avut un vis în această noapte, O uriaşilor, şi, priviţi, conducătorul cerului a coborât pe Pământ (...) şi acesta este sfârşitul visului. (După aceasta), toţi uriaşii şi monştri s-au speriat şi l-au chemat pe Mahway. Acesta a venit la ei şi uriaşii l-au trimis la Enoh (celebrul scrib). Ei i-au spus, Du-te (...) ţie căruia (...) ai auzit această voce. Şi el i-a spus, El va (... şi) interpreta visele (...) (...) cât de mult au de trăit uriaşii. (...)

Atunci Mahway vine la Enoh cu o cerere:

(... a urcat în aer) ca vânturile puternice şi a zburat cu mâinile ca vul(turii... a lăsat în urmă) lumea locuită şi a trecut peste

Pustietate, marele deşert (...) şi Enoh l-a văzut şi l-a salutat şi Mahway i-a spus (...) încolo şi încoace pentru o a doua oară lui Mahway (...) Uriaşii aşteaptă cuvintele tale şi toţi monştrii de pe Pământ. Dacă (...) a fost dus (...) din zilele (...) lor (...) şi ei vor fi adăugaţi (...) (...) am şti de la tine semnificaţia lor (...) (... 200 de co)paci care din cer (au căzut...)

Enoh trimite înapoi un mesaj de judecată, sperând într-o pocăire:

4Q530 Frag. 2 Scribul (Enoh...) (...) o copie din a doua tablă pe care (Enoh) a tri(mis-o...) scrisă de mâna lui Enoh, celebrul scrib (... În numele lui Dumnezeu cel mare) şi cel sfânt, lui Shemihaza şi tuturor (tovarăşilor săi...) să ştiţi că nu (...) şi lucrurile pe care le-ai făcut şi că soţiile voastre (...) ele şi fiii lor şi soţiile (fiilor lor...) prin destrăbălarea voastră pe Pământ şi a existat peste voi (... şi Pământul urlă) şi se plânge de voi şi de faptele copiilor voştri (...) de răul pe care i l-aţi făcut. (...) până când Rafael va sosi, priviţi dezastrul (se apropie un mare potop şi va distruge toate vietăţile) şi tot ce este în deşerturi şi pe mări. Şi semnificaţia problemei (...) peste voi pentru cele rele. Dar acum, slăbiţi legăturile ce vă lea(gă de rău...) şi rugaţi-vă.

BIBLIOGRAFIE

Agenbroad, L.D., ed: *Megafauna and Man*, Flagstaff University, Hot Springs, 1990

Aitken, M.J.: *Science-based Dating in Archaeology*, Longman, 1990

Allen, J.R.: *Celtic Crosses of Wales*, Archaeoliga Cambiensis, 1899

Anderson, G.W.: „The Religion of Israel", *Peake's Commentary on the Bible*

Andrews, H.T.: „Daniel", *Peake's Commentary on the Bible* (ediția 1920)

Baigent, M.: *Ancient Traces*, Viking, 1998

Bailey, C.: *The Legacy of Rome*, Oxford University Press

Bailey, H.: *The Lost Language of Symbolism*, 1998

Balfour, M.: *Stonehenge and its Mysteries*, Macdonald and Jane's, 1979

Bancroft, citat în Howarth, H.H.: *The Mammoth and the Flood*, Sampson Low, Marston, Searle şi Rivington, Londra, 1887

Barber, E.W.: *The Mummies of Urumchi*, Macmillan, 1999

Barr, J.: „Daniel", *Peake's Commentary on the Bible* (ediția 1962)

Bede: *A History of English Church and People*, Penguin Classics

Bellamy, H.S.: *Before the Flood: The Problem of the Tiahuanaco*, Faber & Faber, 1943

Bennett, W.H.: *Symbols of Our Celto-Saxon Heritage*, Covenant Books, 1976

Berndt şi Berndt: *The Speaking Land*, Penguin, 1989

Black, M.: *The Book of Enoch or I Enoch, A New English Edition*, E.J. Brill 1985

Blackett, A.T. şi Wilson, A.: *Arthur and the Charters of the Kings*, M.T Byrd and Co., 1980
Boccaccini, G.: *Beyond the Essenes*, Eerdmans, Grand Rapids, 1998
Bodge, T.J.: *The Tradition of the Old York TJ Lodge of Mark Master Masons*, Bronte Lodge Haworth, 1912
Boobyer, G.H.: „Jude", *Peake's Commentary on the Bible*
Book of the Year: Anthropology and Archaeology, *Britannica Online*. <http://www.eb.com/, 1998
Bowen, E.G.: *The Settlements of the Celtic Saints of Wales*, University of Wales Press, 1956
Bradley, I.: *Columba, Pilgrim and Penitent*, Wild Goose Publications, 1996
Brennan, M.: *The Stones of Time*, Inner Traditions International, 1994
Britannica Online. www.eb.com
Bromwich, R.: *Trioedd Ynys Prydein*, University of Wales Press, 1961
Bromwich, R.: *The Triads of the Island of Britain*, University of Wales Press, 1978
Bruce, J.: *Travels to Discover the Source of the Nile*, vol. IV, Edinburgh University Press, 1804
Bryce, D.: *Symbolism of the Celtic Cross*, Llanerch, 1989
Butler, A.: *The bronze Age Computer Disc*, W. Foulsham and Co., 1999
Caesar, J.: *The Conquest of Gaul*, după traducerea lui Handford, S.A., Penguin, 1951
Caesar, J.: *The Conquest of Gaul*, Penguin Classics, 1964
Campbell, J.Y.: „The Origin and Meaning of the Term Son of Man", J*Th*S XL VIII, 1947, p. 148
Ceremonialul Crucii Roşii a Babilonului, Marele Consiliu al Gradelor Masonice Unite, Ritualul nr. 2
Ceremonialul Instalării, Ordinul Maeştrilor Regali şi Selecţi, Ritualul nr. 2, Marele Consiliu
Ceremoniile Prinţilor Crucii Trandafirului din Heredom în Cadrul Ritului Antic şi Acceptat din Anglia şi Ţara Galilor Consiliul Suprem

Ceremoniile Gradelor de Maestru Selectat, Maestru Regal, Maestru Excelent şi Maestru Super-excelent, Ritualul nr. 1, Marele Consiliu
Ceremoniile Ordinului Masonic şi Militar al Crucii Roşii a lui Constantin, Ritualul nr. 2, Marele Sinod Imperial
Chadwick, N.K.: *The Celts*, Penguin, 1971
Chadwick, N.K.: *The Druids*, University of Wales Press, 1966
Charles, R.H.: *The Book of Enoch*, Oxford University Press, 1912
Childe, V.G.: „The Orient and Europe", *American Journal of Archaeology*, vol. 43, 1939, p. 10
Clark, E.E.: *Indian Legends of the Pacific Northwest*, Berkeley, University of California Press, 1963
Clarke, D.V. şi Sharples, N.: „Settlements and Subsistence in the 3rd Millennium BC", in *The Prehistory of Orkney*, ed. Renfrew, C., Edinburgh University Press
Clayton, P.: *Chronicle of the Pharaohs*, Thames & Hudson, 1994
Cohen, A.: *The Soncino Chumash*, The Soncino Press, Londra, 1962
Connelly, M. şi Condit T.: „Ritual Enclosures in the Lee Valley, Co. Kerry", *Archaeology Ireland*, vol. 12, nr. 6, articolul 46, Winter 1998
Cunliffe, B.: *Prehistoric Europe*, Oxford University Press, 1965
Cusack, M.E.: *An Illustrated History of Ireland*, Dublin, 1869
Davidson, D.A. şi Jones, R.L.: „The Environment of Orkney", in *The Prehistory of Orkney*, ed. Renfrew, C., Edinburgh University Press, 1985
Davies, P.: *New Scientist*, 12 septembrie 1998
Delaforge, G.: *The Templar Traditions in the Age of Aquarius*
Doble, G.H.: *Lives of the Welsh Saints*, University of Wales Press, 1971
Dolgopolsky, D.: „Linguistic Prehistory", *Cambridge Archaeological Journal*, 5/2, 1995, pp. 268-271
Donaldson, G.: *Scottish Historical Documents*, Neil Wilson, 1970
Drummond, J.: *Sculptured Monuments in Iona and the West Highlands*, Society of Antiquaries of Scotland, 1831

Dubrovo, I.: „The Pleistocene Elephants of Siberia", în *Megafauna and Man*, Agenbrod, L.D., ed., University of Flagstaff, 1990, pp. 1-8
Duncan, D.E.: *The Calendar*, Fourth Estate, 1998
Edmunds, M. şi Clarke, E.: *Voices of the Winds*, Facts on File Inc., 1989
Edward, H.T.: *Wales and the Welsh Church*, Rivingtons, 1898
Edwards, G.T.: *A Short History of the Churches and Neighbourhood of Llanbadrig, Llanfechell, Llanfflewin and Bodewryd*, Oriel Cemaes, 1997
Edwards, H.T.: *The Eisteddfod*, University of Wales Press, 1990
Eisenmann, R.: *James the Brother of Jesus*, Faber & Faber, 1997
Eisenmann, R.: *The Dead Sea Scrolls and the First Christians*, Element, 1996
Eisenmann, R. şi Wise, M.: *The Dead Sea Scrolls Uncovered*, Element, 1992
Eogan, G.: *Knowth and the Passage-Tombs of Ireland*, Thames & Hudson, 1986
Fellows, J.: *Mysteries of Freemasonry*, W. M. Reeves
Finlay, I.: *Columba*, Victor Gollancz, 1979
Föhrer, G.: *The History of Israelite Religion*, SPCK, 1973
Gardener, L.: *Bloodline of the Holy Grail*, Element, 1996
Gaster, M.: *The Chronicles of Jarahmeel*, 1899
Gault, D.E. şi Sonett, C.P.: „Laboratory Simulation of Pelagic Astroidal Impact"; *Spec, Papers Geol. Soc. A.*, 190, pp. 69–92
Geikie, A.: *Text-book of Geology*, citat în Filby, F.A.: *The Flood Reconsidered*, Zondervan, 1971
Gerber, P.: *Stone of Destiny*, Canongate Books, 1997
Glass, B.P.: „Australasian Microtektites and the Stratigraphic Age of the Australites", *Bull. Geol. Soc. Am.* 89, 1978, pp. 1455–58
Glazebrook, M.F.: *Anglesey and the North Wales Coast*, Brookland and. Co., 1962
Gould şi Eldridge: *Punctuated Equilibria: an Alternative to Phyletic Gradualism, Models in Paleobiology*, 1990, p. 42
Grady, M.: *Astronomy Now*, Noiembrie, 1997, pp. 45–49
Graves, R.: *The White Goddess*, Faber & Faber, 1948

Gribbin, J. şi Plagemann, S.: *The Jupiter Effect*, New English Library, 1980
Grimal, N.: *History of Ancient Egypt*, Blackwell, Cambridge, 1992
Grolier Encyclopaedia CD-ROM
Gutzlaff, A.: *Journal of the Asiatic Society*, vol. xvi, no 79
Hackwell, W.J.: *Signs, Letters, Words: Archaeology Discovers Writting*, Macmillan, 1987
Hadingham, E.: *Circles and Standing Stones*, Heinemann, 1975
Hale, R.B.: *The Magnificent Gael*, MOM; Ottawa, 1976
Hallo, W.W.: *Journal of Cuneiform Studies*, vol. 23, nr. 3, 1971, pp. 57–67
Hamel, G.: „Managing Out of Bounds", *FT Mastering Managament Overview*, Oc92.html
Hancock, G. şi Bauval, R.: *Keepers of Genesis*, Heinemann, 1996
Hancock, G.: *Fingerprints of the Gods*, Heinemann, 1995
Hannah, W.: *Darkness Visible, A Revelation and Interpretation of Freemasonry*, The Augustine Press, 1952
Hanson, R.P.C.: *Saint Patrick, His Origins and Career*, Oxford University Press, 1968
Hawkins, G.S.: *Stonehenge Decoded*, Souvenir Press, 1966
Hedges, J.W.: *Tomb of the Eagles*, Tempvs Reparavm, 1992
Heggie, D.C.: *Megalithic Science*, Thames & Hudson, 1981
Henshall, A.S.: „Chambered Cairns" *The Prehistory of Orkney*, Edinburgh University Press, 1993
Heyerdahl, T.: *The Tigris Expedition*, George Allen & Unwin, 1980
Higham, M.: Letter to the *Halifax Courier*, aprilie 1996
Hodder, E.: *On Holy Ground*, William P. Nimmo, 1876
Holmes, A.: *Principles of Physical Geology*, Thomas Nelson & Sons, 1978
Hooke, S.H.: „The Religious Institutions of Israel", *Peake's Commentary on the Bible*
Hooke, S.H.: „Genesis", *Peake's Commentary on the Bible* (ediția 1962)
Howarth, H.H.: *The Mammoth and the Flood*, Sampson Low, Marston, Searle and Rivington, Londra, 1887

Hughes, D.: „Focus: Vistitors from Space", *Astronomy Now*, noiembrie 1997, pp. 41-44
Hyde, D.: *A Literary History of Ireland*, T. Fisher Unwin, 1899
Imbrie, J. şi Imbrie, K.P.: *Ice Ages*, Harvard University Press, 1986
Imbrie, J. şi Imbrie, K.P.: „Modeling the Climate Response to Orbital Variations", *Science*, 207, 1980, pp. 943–953
Isbell, D. şi Hardin, M.: *Chain of Impact Craters Suggested by Spaceborne Radar Images*,
http:/www.jpl.nasa.gov/sl19/news80.html
Izokh, E.P.: „Age-paradox and the Origin of Tektites", *Sec. Int. Conf. Nat. Glasses*, Charles University, Praga, 1987, pp. 379–384
Jackson, K.: „The Dawn of the Welsh Language", *Wales Through the Ages*, vol. 1, Christopher Davies, 1959
Jacobs, J.: *The Economy of Cities*, Pelican, 1968
Jones, A.: *Chambers Encyclopaedic to the Saints*, Chambers, 1992
Jones, G. Şi Jones, T.: *The Mabinogion*, Dent, 1949
Josephus Flavius: *The Jewish Wars*, Folio Society, 1971
King, L.C.: *The Morphology of the Earth*
Klee, K.: *La Deluge*, citat în *The Word of Sir Wm Jones*, Londra, 1880
Knez, Eugene I.: „Ainu", *Microsoft ® Encarta*, 1997
Knight, C. şi Lomas, R.: *The Second Messiah,* Century, 1997
Knight, C. şi Lomas, R.: *The Hiram Key* (*Secretul lui Hiram*), Century, 1996
Kromer, B. şi Becker, B.: „Tree Ring Carbon 14 Calibration at 10.000 BP", *Proc. NATO, Advanced Research Workshop*, Erice, 1990
Krupp, E.C.: *Echoes of the Ancient Skies*, Oxford University Press, 1983
Lamy, L.: *Egyptian Mysteries*, Thames & Hudson, 1981
Lang, A.: *Custom and Myth*, Londra, 1860
Laplace, P.S.: *Exposition du Système du Monde*, 1796
Enciclopedie Larousse de Astronomie, ed. 1959

Leake, J. şi Howard, S.: „Bronze-Age Script?", *The Sunday Times*, 16 iunie 1996, p. 17
Lenormant, L. citat în Howarth, H.H.: *The Mammoth and the Flood*, Sampson Low, Marston, Searle şi Rivington, Londra, 1887
Libby, W.R.: *Radiocarbon Dating*, University of Chicago Press, 1955
Lockyer, N.: „Some Questions for Archaeologists" *Nature*, vol. 73, 1906, p. 280
Lockyer. N.: *Stonehenge and other British Stone Monuments Astronomically Considered*, Macmillan, 1909
Long, D., Wickham-Jones, C. şi Ruckley, N.A.: *Studies in the Upper Palaeothic of Britain and Northwest Europe*, S296, 1986, pp. 55–62
Macalister, R.A.S., Armstrong, E.C.R. şi Praeger, R.L.: „Bronze Age Cairns on Carrowkeel Mountain Co. Sligo', *PRIA*, 29C 1912, pp. 311–347
Mackie, E.W.: „Maes Howe and the Winter", *Antiquity*, 71, iunie 1997, pp. 338–359
Mackie, E.W.: *The Megalithic Builders*, Phaidon Press, 1977
Manual of Freemasonry, Reeves şi Turner
Margary, I.D.: *Roman Roads in Britain*, John Barker, 1973
Marsden, J.: *The Illustrated Life of Columba*, Macmillan, 1991
Marsden, J.: *The Tombs of the Kings, An Iona Book of the Dead*, Llanerch, 1994
Marshack, A.: *The Roots of Civilization*, McGraw Hill, 1972
Matthews, J. şi C.: *British and Irish Mythology*, The Aquarian Press, 1988
Mattingly, H.: *Roman Imperial Civilization*, Oxford University Press, 1956
May, H.G.: „Joshua", *Peake's Commentary on the Bible*
May, H.G.: „History of Israel –1", *Peake's Commentary on the Bible*
Mellaart, J.: *Catal Huyuk: A Neolithic Town in Anatolid*, Thames & Hudson, 1967

Melosh, H.J., Schneider, N.M., Zahnle, K. J. şi Latham, D.: „Ignition of Global Wildfires at the Cretaceous/Tertiary Boundary", *Nature*, 348, 1990
Microsoft ® Encarta ® Encyclopedia CD-Rom
Milankovitch, M. M.: *Canon of Insolation and the Ice-Age*, Koniglish Serbisch Akademie, Belgrad, 1941
Mitchell, F.: *The Irish Landscape*, Collins, 1976
Moore, P. şi Mason, J.: *The Return of Halley's Comet*, Patrick Stephens, 1984
Neugebauer, O.: Appendix A, Black, M.: *The Book of Enoch or I Enoch, A New English Edition*, Leiden, E.J. Brill, 1985
Neugebauer, O.: *Ethiopic Astronomy and Computus*, Akad d Wiss, 1979
Newell, E.J.: *A History of the Welsh Church*, Elliot Stock, 1895
North, I.: *Stonehenge, Neolithic Man and the Cosmos,* HarperCollins, 1996
Nyland, Edo: http://www.islandnet.com/~edonon
O'Kelly, C.: *Concise Guide to Newgrange*, C. O'Kelly, Cork, 1984
O'Kelly, M.: *Newgrange, Archaeology, Art and Legend*, Thames & Hudson, 1982
Oliphant, M.: *Atlas of the Ancient World*, Ebury Press, 1992
Oram, R.: *Scottish Prehistory*, Birlinn, 1997
Ordinul Sfânt al Marelui Preot Preaînalt, Ritualul nr. 3, Comitetul Executiv al Ordinului Alianței Gradelor Masonice Unice
Ordinul Masonic şi Militar al Crucii Roşii a lui Constantin şi Ordinele Adiționale ale Mormântului Sfânt şi ale Sf. Ioan Evanghelistul
Osborne, H.: *South American Mythology*, Hamlyn Press, 1968
Ovason, D.: *The Secret Zodiacs of Washington DC*, Century, 1999
Oxford Companion to the Bible, Oxford University Press
Papke, T.: *Die Sterne von Babylon*
Parry, T.: *The Oxford Book of Welsh Verse*, Clarendon Press,
Peake's Commentary on the Bible, ediția 1962
Picard, L.: *Structure and Evolution of Palestine*, Bull Geological Department, Universitatea Ebraică, Ierusalim, 1943

Pinker, S.: *The Language Instinct*, Harper Perennial Library, 1995
Pohl, E.J.: *Prince Henry Sinclair*, Nimbus, 1967
Prasad, N.S. şi Rao, P.S.: „Tektites Far and Wide", *Nature*, 347, 1990, p. 340
Preston, W.: *Illustrations of Masonry*, G şi T. Wilkie, 1746
Prestwich, J.: *On Certain Phenomena of the Last Geological Period*, citat în Filby, F.A.: *The Flood Reconsidered*, Zondervan, 1971
Ray, T.P.: *Nature*, vol. 337, nr. 26, ianuarie 1989, pp. 345–346
Reed, A.W.: *Myths and Legends of Australia*, Londra, 1889
Reijs, V.M.M.: „ Maes Howe's Megalithic Month Alignment"; *Third Stone*, octombrie-decembrie, 1998
Renfrew, C.: *Before Civilization*, Jonathan Cape, 1973
Renfrew, C.: *Investigations in Orkney*, Penguin, 1979
Renfrew, C.: „Investigations in Orkney", *Report Research Comm, Soc. Antiq. Londra*, nr. 38, 1979
Richards, G.: „The Later Neolithic Settlement Complex at Barnhouse Farm, Stenness", în *The Prehistory of Orkney*, Edinburgh University Press, 1993
Ritchie, A.: *The First Settlers in the Prehistory of Orkney*, ed. Renfrew, C. Edinburgh University Press, 1985
Ritchie, A.: *Prehistoric Orkney*, Historic Scotland, 1995
Ritualul Francmasoneriei, Reeves şi Turner
Ritualul Sf. Lawrence Martiyr, Cavaler al Constantinopolului, Marii Constructori ai lui Solomon, Ordinul Gradelor Masonice Unite
Ritualul Gradului Noemiților sau al Cavalerilor Prusaci, Reeves şi Turner, 1812
Rituals of the Supreme Grand Royal Arch Chapter of Scotland, Dunedin, capitolul nr. 703
Roberts, J.L.: *Lost Kingdoms, Celtic Scotland and the Middle Ages*, Edinburgh University Press, 1997
Rolleston, T.W.: *Myths and Legends of the Celtic Race*, G.G. Harrap and Co., 1911
Rose, A.: *The Director of Ceremonies His Duties and Responsibilities,* Kenning and Son, 1932

Ross, A.: *Druids, Gods and Heroes from Celtic Mythology*, Peter Lowe, 1986
Rudgley, R.: *Lost Civilizations of the Stone Age*, Century, 1998
Ruhlen, M.: „Linguistic Evidence for Human Prehistory", *Cambridge Archaeological Journal*, 5/2, 1995, pp. 265-268
Saint-Clair, R.W.: *The Saint-Clairs of the Isles*, H. Brett, 1898
Schmandt-Besserat, D.: *Before Writing, Volume One: From Counting to Cuneiform*, University of Texas Press, 1992
Schultz, J.: *Movements and Rhythms of the Stars*, Floris, 1986
Schwarcz, H.P.: „ESR Dates for the Hominid Burial Site of Qafzeh in Israel", *Journal of Human Evolution*, 17, 1988
Scott, R. M.: *Robert the Bruce*, Canongate, 1993
Scott, W.: *The Pirate*, T. Nelson & Sons Ltd.
Senior, M.: *Gods and Heroes in North Wales*, Gwasg Carreg Gwalch, 1993
Short, M.: Inside the Brotherhood, Grafton Books, 1989
Shreeve, J.: *The Neanderthal Enigma*, William Morrow & Co., 1995
Sitchin, Z.: *The Wars of God and Men*
Slyman, A.L.: „A Battle of Bones", *Archaeology*, vol. 40, nr. 1, ianuarie-februarie 1997
Snaith, N.H.: „Numbers", *Peake's Commentary on the Bible* (ediția 1962)
Sobel, D.: *Longitude*, Fourth Estate, 1996
Spence, L.: *Mysteries of Celtic Britain*, Nelson & Sons, 1890
Springett, B.H.: *The Mark Degree: Its Early History, Its Variations in Ritual, Its Symbolism and Teaching*, A. Lewis, 1931
Squire, C.: *Celtic Myth and Legend, Poetry and Romance*, Gresham Publishing Co., 1890
Steiner, R.: *The Festivals and Their Meaning*, Rudolf Steiner Press, 1981
Stendahl, K.: „Matthew", *Peake's Commentary on the Bible*
Stevenson, D.: *The Origins of Freemasonry: Scotland's Century 1590-1710*, Cambridge University Press, 1988
Stewart, R.J.: *Celtic Gods, Celtic Goddesses*, Blandford, 1990

Stoker, J.J.: *Water Waves, The Mathematical Theory with Applications*, John Wiley & Sons, 1992
Strauss, W.L. şi Cavge A.J.E.: „Pathology and Posture of Neanderthal Man", *Quarterly Review of Biology*, 32, 1957, pp. 348-363
Suess, H.E. şi Berger, R.: *Radiocarbon Dating*, University of California Press, 1970
Tacitus: *The Agricola* şi *The Germania*, Penguin Classics, 1948
Tacitus: *The Histories*, Penguin Classics, 1962
The Degrees of the Captivity, ediția 1920, Scottish Workings
The Freemason's Vade Mecum, A. Lewis
The Perfect Ceremonies of The Supreme Order of the Holy Royal Arch, A. Lewis
The Ritual of the Three Degrees of Craft Freemasonry, Imperial Printing Co.
The Scottish Ritual of Craft Freemasonry, John Bethune, Edinburgh
The Universal Book of Craft Freemasonry, Toye and Co., 1912
The Universal Book of Craft Freemasonry, Toye, Kenning şi Spencer, 1968
Thom, A.: *Megalithic Sites in Britain*, Oxford University Press, 1968
Thom, A.S.: *Walking in All of the Squares*, Argyll Publishing, 1995
Thom, A. şi A.S.: *Megalithic Rings*, *BAR* British Series 81, 1980
Thompson, S.: *Tales of the North American Indians*, Bloomington Indiana University Press, 1966
Tollmann, E. şi A.: *Terra Nova*, 6, 1994, pp. 209–217
Tri-City Herald, 9 septembrie 1996
Turco, R.P., Toon, O.B. *et al.*: „Nuclear Winter: Global Consequences of Multiple Nuclear Explosions", *Science*, 222, 1983
Twohig, E. S.: *Irish Megalithic Tombs*, Shire Archaeology, 1990
Walk, L.: „Das Flut-Geschwisterpaar als Ur und Stammel-ternpaar der Menschheit", *Mitt osterr Gesz*, *Anthropol Ethon, Prahist*, v. 78/79, 1941

Walker, A. şi Shipman, P.: *The Wisdom of the Bones*, Alfred A. Knopf Inc., 1996
Ward, J. S. M.: *Freemasonry and the Ancient Gods*, Gresham and Co., 1921
Watkins, A.: *The Old Straight Track*, 1925, reeditare Abacus, 1974
Wickham-Jones, C. R.: *Scotland's First Settlers*, Historic Scotland, 1994
Wilkinson, R.J.L.: *The Cryptic Rite, An Historical Treatise*, Marele Consiliu al Maeştrilor (Stăpânilor) Regali şi Selecţi din Anglia şi Ţara Galilor
Williams, G.A.: *When Was Wales?*, Penguin, 1985
Williams, I.: *Canu Taliesin*, Caerdydd, 1960
Wills, C.: *The Runaway Brain*, Flamingo, 1994
Wilson, H.: *Understanding Hieroglyphics*, Michael O'Hara Books, 1993
Winn, S.M.M.: *Pre-writing in Southeastern Europe: The Sign System of the Vinca Culture circa 4.000 BC*, Western Publishers, 1981
Wise, M., Abegg, M. şi Cook, E.: *The Dead Sea Scrolls, a New Translation*, Harper San Francisco, 1996
Woolley, L.: *Ur of the Chaldees, Seven Years of Excavation*, Pelican, 1929

La Editura Aquila '93 mai puteți găsi:

SECRETUL LUI HIRAM

Faraoni, Francmasonerie şi descoperirea manuscriselor secrete ale lui Iisus

Christopher Knight şi Robert Lomas

Sunt aceste manuscrise cu învățăturile secrete ale lui Iisus îngropate în Scoția?

Descoperirea că incantația cea mai importantă a Francmasoneriei este în egipteana antică a fost punctul cheie al căutării de şapte ani a originilor pierdute ale Ordinului. Chris Knight şi Robert Lomas, ambii francmasoni, s-au trezit repede dezvăluind un şir de evenimente care a început cu rezolvarea unei crime din Teba antică şi s-a terminat cu descifrarea unei construcții medievale ciudate de pe un vârf de deal din Scoția. Best-seller-ul lor, *Secretul lui Hiram*, ridică întrebări care sfidează şi cele mai de preț credințe ale civilizației occidentale.

Îl prezintă Evangheliile Noului Testament pe Iisus, ultimul pretendent la regalitatea evreilor, ca practicând ritualurile de încoronare ale vechilor egipteni?

Au fost îngropate aceste manuscrise cu învățămintele secrete ale lui Iisus sub Templul lui Irod, cu puțin înainte de distrugerea Ierusalimului de către romani, în 70 d.Hr.?

Au dezgropat Cavalerii Templieri, strămoşii Francmasoneriei moderne, aceste manuscrise în secolul al XII-lea şi apoi şi-au însuşit ei ritualurile pe care le conțineau?

Şi, au fost ulterior aceste manuscrise îngropate sub o reconstrucție în detaliu a Templului lui Irod, pe un vârf de deal scoțian – unde se află acum, aşteptând să fie scoase la lumină?

O carte care scoate la iveală descoperiri uimitoare. Ultimii patru mii de ani nu vor mai arăta niciodată la fel.

Graham Hancock, autorul cărții **Fingerprints of the Gods** și **Keepers of Genesis**.